

MEKTÜBAT

RİSALE-İ NUR
KÜLLİYATI

MÜELLİFİ
Bediüzzaman
Said Nursî

Diyanet İşleri Müşavere Kurulu'nun 23.05.1956 gün ve sayısız ehl-i vukuf raporuna istinaden Afyon Ağır Ceza Mahkemesince Bediuzzaman Said Nursî'nin Kitap ve sair evraklarının kanunî mevzuata muhalif siyasî ve idarî hiçbir mahzuru görülmemiş olmakla sözü geçen eserler 23.06.1956 gün, 954/278 esas ve 955/218 karar sayılı ve kaziye-i muhkeme haline gelen beraat kararıyla ve yine Isparta Sorgu Hakimliğinin 11.09.1956 gün, 954/28 esas ve 956/65 karar sayılı ve aynen kaziye-i muhkeme haline gelen men'i muhakeme kararıyla bilumum Nur Risaleleri sahiplerine iade edilmiştir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَبِهِ نَسْتَعِينُ

Birinci Meklûb

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ سُبْحَانُهُ

Dört Sualın Muhtasar Cevabıdır

BİRİNCİ SUÂL: Hazret-i Hızır Aleyhisselâm Hayatta mıdır? Hayatta ise niçin bazı mühim Ulema Hayatını kabul etmiyorlar?

Elcevap: Hayattadır, fakat Meratib-i Hayat beş'tir. O, ikinci mertebededir. Bu sebeften bâzı Ulema Hayatında şübhé etmişler.

Birinci Tabaka-i Hayat: Bizim hayatımızdır ki, çok kayıdlarla mukayyeddir.

İkinci Tabaka-i Hayat: Hazret-i Hızır ve İlyas Aleyhimes-selâmin Hayatlarıdır ki, bir derece serbesttir. Yâni bir vakitte pek çok yerlerde bulunabilirler. Bizim gibi beşeriyyet levâzîmatıyla dâimî mukayyed degillerdir. Bâzan istedikleri vakit bizim gibi yerler, içerler; fakat bizim gibi mecbur degillerdir. Tevatür derecesinde Ehl-i Şuhûd ve Keşif olan

Evliyânın, Hazret-i Hızır ile maceraları, bu Tabaka-i Hayatı tenvir ve isbat eder. Hattâ Makamat-1 Velâyette bir makam vardır ki, "**Makam-ı Hızır**" tâbir edilir. O makama gelen bir Veli, Hızırдан Ders alır ve Hızır ile görüşür. Fakat bâzan o makam sahibi yanlış olarak, ayn-ı Hızır telâkki olunur.

Üçüncü Tabaka-i Hayat: Hazret-i İdris ve İsâ Aleyhimesselâmın Tabaka-i Hayatlarıdır ki, beşeriyet levâzimatından tecerrûd ile, Melek Hayatı gibi bir Hayata girerek nuranî bir Letâfet kesbeder. Âdetâ beden-i misalî Letâfetinde ve cesed-i necmî Nuraniyetinde olan cism-i dünyevîleriyle Semavatta bulunurlar. **Âhirzamanda Hazret-i İsâ Aleyhisselâm gelecek, Seriat-ı Muhammediye (A.S.M.) ile amel edecek** meâlindeki Hadîsin Sırrı şudur ki: Âhirzamanda felsefe-i tabiiyenin verdiği cereyan-ı küfrîye ve inkâr-ı Ulûhiyete karşı İsevîlik dîni tasaffi ederek ve hurafattan tecerrûd edip İslâmiyete inkılâb edeceği bir sırada, nasıl İsevîlik Şahs-1 Mânevîsi, Vahy-i Semâvî Kılinciyle o müdhîş dinsizliğin şahs-1 mânevîsini öldürür; öyle de: Hazret-i İsâ Aleyhisselâm, İsevîlik Şahs-1 Mânevîsini temsil ederek, dinsizliğin şahs-1 mânevîsini temsil eden deccalı öldürür.. yâni inkâr-ı Ulûhiyet fikrini öldürecek.

Dördüncü Tabaka-i Hayat: Şüheda Hayatıdır. Nass-1 Kur'an'la, Şühedanın, Ehl-i Kuburun fevkinde bir Tabaka-i Hayatları vardır. Evet Şüheda, hayat-ı dünyevîlerini Tarîk-1 Hakta feda ettiler için, Cenâb-1 Hak Kemâl-i Kereminden onlara hayat-ı dünyeviyeye benzer, fakat kedersiz, zahmetsiz bir Hayatı Âlem-i Berzahta onlara ihsan eder. **Onlar kendilerini ölmüş bilmiyorlar.. yalnız kendilerinin daha iyi bir Âleme gittiklerini biliyorlar.. kemal-i Saadetle mütelezziz oluyorlar.. ölümdeki firak acılığını hissetmiyorlar.** Ehl-i Kuburun çendan Ruhları bâkîdir, fakat kendilerini ölmüş biliyorlar. Berzahta aldıkları Lezzet ve Saâdet, Şühedanın Lezzetine yetişmez. Nasılki iki adam bir rû'yada Cennet gibi bir güzel saraya girerler. Birisi rû'yada olduğunu bilir. Aldığı keyf ve lezzet pek noksandır. "Ben uyansam şu lezzet kaçacak" diye düşünür. Diğer rû'yada olduğunu bilmiyor. Hakikî Lezzet ile hakikî Saâdete mazhar olur.

İşte Âlem-i Berzahtaki emvat ve Şühedanın Hayat-ı Berzahiyeden istifadeleri, öyle farklıdır. Hadsiz vâkiyatla ve Rivâyatla Şühedanın bu Tarz-1 Hayata mazhariyetleri ve kendilerini sağ bildikleri sâbit ve kat'îdir. **Hattâ Seyyidüşşüheda olan Hazret-i Hamza Radîyallâhü Anh, mükerrer vâkiyatla kendine iltica eden adamları muhafaza etmesi.. ve dünyevî işlerini görmesi ve gördürmesi gibi çok vâkiyatla, bu Tabaka-i Hayat tenvir ve isbat edilmiş.** Hattâ -ben kendim- Ubeyd isminde bir

yeğenim ve Talebem vardı. Benim yanımda ve benim yerime Şehid olduktan sonra, üç aylık mesafede esarette bulduğum zaman, mahall-i defnini bilmediğim halde, bence bir Rü'ya-yı Sâdıkada, taht-el arz bir menzil sûretindeki kabrine girmişim. Onu Şüheda Tabaka-i Hayatında gördüm. O, beni ölmüş biliyormuş. Benim için çok ağladığını söyledi. Kendisini hayatta biliyor; fakat, rus'un istilâsına çekindiği için, yer altında kendine güzel bir menzil yapmış. İşte bu cüzî rü'ya, bâzı şerait ve emârâtlâ, geçen Hakikata, bana şuhud derecesinde bir kanaat vermiştir.

Beşinci Tabaka-i Hayat: Ehl-i Kuburun Hayat-ı Ruhânîleridir. Evet **mevt; tebdil-i mekândır, Itlâk-ı Ruhtur, Vazifeden terhistir. İdam ve adem ve fenâ değildir.** Hadsiz vâkiyatla Ervâh-ı Evliyanın temessülleri ve Ehl-i Keşfe tezahürleri.. ve sâir Ehl-i Kuburun yakazaten ve menâmen bizlerle münasebetleri ve vâkıta mutabık olarak bizlere ihbaratları gibi çok delâil, o Tabaka-i Hayatı tenvir ve isbat eder. Zâten Beka-i Ruha dair "Yirmidokuzuncu Söz" bu Tabaka-i Hayatı delâil-i kat'iyye ile isbat etmiştir.

İKİNCİ SUAL:Furkan-ı Hakîmde

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُو كُمْ أَيُّكُمْ أَخْسَنُ عَمَلاً

gibi Âyetlerde: "**Mevt dahi, Hayat gibi mahlûktur, hem bir Ni'mettir.**" diye ifham ediliyor. Halbuki zâhiren mevt; inhilâldir, ademdir, tefessühtür, Hayatın sönmesidir, hâdimüllezattır.. nasıl mahlûk ve Ni'met olabilir?

E l c e v a p : "Birinci Suâl"in cevabının âhirinde denildiği gibi: **Mevt; Vazife-i Hayattan bir terhistir, bir paydostur, bir tebdil-i mekândır, bir tahvil-i vücuddur, Hayat-ı Bâkîye bir dâvettir, bir mebde'dir, bir Hayat-ı Bâkîyenin mukaddimesidir.** Nasılık Hayatın dünyaya gelmesi bir Halk ve Takdir iledir; öyle de, dünyadan gitmesi de bir Halk ve Takdir ile, bir Hikmet ve Tedbir iledir. Çünkü, en basit Tabaka-i Hayat olan hayat-ı nebâtiyetenin mevti, hayattan daha muntazam bir Eser-i San'at olduğunu gösteriyor. Zira meyvelerin, çekirdeklerin, tohumların mevti; tefessüh ile çürümek ve dağılmakla göründüğü halde, gayet muntazam bir muamele-i kimyeviye ve mızanlı bir imtizâcât-ı unsuriye ve Hikmetli bir teşekkürât-ı zerreviyeden ibaret olan bir yoğurmaktır ki, bu görünmeyen İntizamlı ve Hikmetli ölümü, sünbü'lün hayatıyla tezahür ediyor. Demek çekirdeğin mevti, sünbü'lün mebde-i hayatıdır; belki Ayn-ı Hayatı hükmünde olduğu için, şu ölüm dahi, Hayat kadar mahluk ve muntazamdır.

Hem zîhayat meyvelerin yahut hayvanların mîde-i insaniyede ölümleri, hayat-ı insaniyeye çıkışlarına menşe' olduğundan; "o mevt, onların Hayatından daha muntazam ve mahlûk" denilir.

İşte en edna Tabaka-i Hayat olan hayat-ı nebatiyenin mevti; böyle mahlûk, Hikmetli ve İntizamlı olsa, Tabaka-i Hayatın en ulvîsi olan Hayat-ı İnsaniyenin başına gelen mevt, elbette yer altına girmiş bir çekirdeğin hava Âleminde bir ağaç olması gibi, yer altına giren bir insan da, Âlem-i Berzahta, elbette bir Hayat-ı Bâkîye sünbüllü verecektir.

Amma mevt, Ni'met olduğunun ciheti ise, çok vücuhundan “dört vech’ine işaret ederiz.

B i r i n c i s i : Ağırlaşmış olan Vazife-i Hayattan ve Tekâlif-i Hayatiyeden âzad edib, yüzde doksan dokuz ahababına kavuşmak için, Âlem-i Berzahta bir visal kapısı olduğundan, en büyük bir Ni'mettir.

I k i n c i s i : Dar, sıkıntılı, dağdağlı, zelzeleli dünya zindanından çıkarıp; vüs'atlı, sürürlü, ızdırabsız, bâkî bir Hayata mazhariyetle.. Mahbûb-u Bâkînin Dâire-i Rahmetine girmektir.

Ü ç ü n c ü s ü : İhtiyarlık gibi, şerait-i hayatıye ağırlaştıran bir çok esbab vardır ki; mevti, Hayatın pek fevkinde Ni'met olarak gösterir. Meselâ : **Sana ızdırap veren pek ihtiyar olmuş peder ve váliden ile beraber, ceddin cedleri, sefalet-i halleriyle senin önünde şimdi bulunsayıdı; hayat ne kadar nikmet, mevt ne kadar Ni'met olduğunu** bilecektin. Hem meselâ: Güzel çiçeklerin âşıkları olan güzel sineklerin, kışın şedâidi içinde hayatları ne kadar zahmet.. ve ölümleri ne kadar Rahmet olduğu anlaşılır.

D ö r d ü n c ü s ü : Nevm nasılık bir rahat, bir Rahmet, bir istirahattır; hususan musibetzedeler, yaralılar, hastalar için.. öyle de: **Nevmin büyük kardeşi olan mevt dahi, musibetzedelere ve intihara sevkeden** belâlarla mübtelâ olanlar için Ayn-ı Ni'met ve Rahmettir. Amma ehl-i dalâlet için müteaddid Sözlerde kat'î isbat edildiği gibi; mevt dahi Hayat gibi nikmet içinde nikmet, azab içinde azabtır.. O, bahisten hariçtir.

ÜÇÜNCÜ SUÂL: Cehennem nerededir?

E l c e v a p : قُلْ إِنَّا عِلْمُ الْفَيْبِ إِلَّا اللَّهُ لَا يَعْلَمُ الْفَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

Cehennemin yeri, bâzı Rivâyatla "Taht-el-Arz" denilmiştir. Başka yerlerde beyan ettiğimiz gibi; Küre-i Arz, hareket-i seneviyesiyle ileride Mecma-ı Haşir olacak bir meydanın etrafında bir daire çiziyor. Cehen-

nem ise, Arzin o medar-ı senevîsi altındadır demektir. Görünmemeleri ve hissedilmemeleri, perdeli ve nursuz ateş olduğu içindir. Küre-i Arzin seyahat ettiği mesafe-i azîmede pek çok mahlûkat var ki, nursuz oldukları için görünmezler. Kamer, nuru çekildikçe vücudunu kaybettiği gibi, nursuz çok küreler, mahlûklar gözümüzün önünde olup göremiyoruz.

Cehennem ikidir: Biri Suğrâ, biri Kübrâdır. İleride Suğrâ, Kübrâya inkılâb edeceğî ve çekirdeği hükmünde olduğu gibi, ileride ondan bir menzil olur. Cehennem-i Suğrâ yerin altında, yâni merkezindedir. Kürenin altı, merkezidir. İlм-i Tabakat-ül-Arzca malûmdur ki: Ekseriya her otuzuç metre hafriyatta, bir derece-i hararet tezayüd eder. Demek merkeze kadar nîsf-ı kutr-u arz, altibin kusur kilometre olduğundan, ikiyüz bin derece-i harareti câmi', yâni ikiyüz defa ateş-i dünyevîden şedid ve Rivayet-i Hadîse muvâfik bir ateş bulunuyor. Şu Cehennem-i Suğrâ, Cehennem-i Kübrâ'ya aid çok vezâifi, dünyada ve Âlem-i Berzah'ta görmüş ve Ehâdislerle işaret edilmiştir. Âlem-i Âhirette, Küre-i Arz nasıl sekenesini medar-ı senevîsindeki Meydân-ı Haşre döker; öyle de: içindeki Cehennem-i Suğrâ'yı dahi Cehennem-i Kübrâ'ya Emr-i Îlâhî ile teslim eder. Ehl-i Îtzâlin bâzi imamları: "Cehennem sonradan halkedilecektir" demeleri, hâl-i hâzırda tamamıyla inbisat etmediğinden ve sekenerine tam müناسip bir tarzda inkişaf etmediğinden, galattır ve gabavettir. **Hem perde-i gayb içindeki Âlem-i Âhirete aid menzilleri dünya gözümüzle görmek ve göstermek için, ya Kâinatı küçültüp iki vilâyet derecesine getirmeli, veyahut gözümüzü büyütüp yıldızlar gibi gözlerimiz olmalı ki yerlerini**

görüp tâyin edelim. *وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللّٰهِ* Âhiret Âlem'ine aid menziller, bu dünyevî gözümüzle görülmez. Fakat bâzi Rivâyâtın işaretıyla, Âhiretteki Cehennem, bu dünyamızla münasebetdardır. Yaz'ın şiddet-i hararete *مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ* denilmiştir. Demek bu dünyevî küçük ve sönükk akıl gözüyle, o büyük Cehennem görülmez. Fakat Ism-i Hakîm'in Nuruya bakabiliriz. Şöyledi ki:

Arzin medâr-ı senevîsi altında bulunan Cehennem-i Kübrâ, yerin merkezindeki Cehennem-i Suğrâyı güya tevkil ederek bâzi Vezaifini göstermiş. Kadîr-i Zülcelâlin mülkü pek çok genişştir. Hikmet-i Îlâhiyye nereyi göstermiş ise Cehennem-i Kübrâ oraya yerleşir. Evet, bir Kadîr-i Zülcelâl ve Emr-i *كُنْ فَيَكُونُ* e Mâlik bir Hakîm-i Zulkemâl, gözü-

müzün önünde Kemal-i Hikmet ve İntizam ile Kamer'i Arz'a bağlamış; Azamet-i Kudret ve İntizam ile Arz'ı Güneş'e rabbetmiş ve Güneş'i seyyârâtıyla beraber Arz'in sur'at-i seneviyesine yakın bir sur'at ile ve Haşmet-i Rububiyetiyle, bir ihtimale göre Şemsüşşümûs tarafına bir hareket vermiş ve donanma elektrik lâmbaları gibi yıldızları, Saltanat-ı Rububiyetine nuranî şâhidler yapmış; onunla Saltanat-ı Rububiyetini ve Azamet-i Kudretini göstermiş bir Zât-ı Zülcelâl'in Kemâl-i Hikmetinden ve Azamet-i Kudretinden ve Saltanat-ı Rububiyetinden uzak değildir ki, Cehennem-i Kübrâ'yı elektrik lâmbalarının fabrikasının kazanı hükmüne getirip Âhirete bakan Semânın yıldızlarını onunla iş'al etsin; hararet ve kuvvet versin. Yâni, Âlem-i Nûr olan Cennet'ten yıldızlara Nur verip, Cehennem'den nâr ve hararet göndersin. Aynı halde o Cehennem'in bir kısmını ehl-i azâba mesken ve mahbes yapsın. **Hem bir Fâtır-ı Hakîm ki; dağ gibi koca bir ağaç, tırnak gibi bir çekirdekte saklar.** Elbette o Zât-ı Zülcelâl'in Kudret ve Hikmetinden uzak değildir ki; Küre-i Arz'in kalbindeki Cehennem-i Suğrâ çekirdeğinde Cehennem-i Kübrâ'yı saklasın.

E l h â s ı l : Cennet ve Cehennem, Şecere-i Hilkatten Ebed tarafına uzanıp eğilerek giden bir dalın iki meyvesidir. Meyvenin yeri ise, dalın müntehasındadır. Hem şu Silsile-i Kâinatın iki neticesidir. Neticelerin mahalleri, silsilenin iki tarafındadır. Süflisi, saklı aşağı tarafında; Nuranîsi, Ulvîsi yukarı tarafındadır. Hem şu Seyl-i Şuunatın ve Mahsûlât-ı Mâneviye-i Arziyenin iki mahzenidir. Mahzenin mekânı ise, mahsûlâtın nev'ine göre, fenâsı altında, iyisi üstündedir. Hem Ebede karşı cereyan eden ve dalgalanın mevcudat-ı seyyalenin iki havzıdır. Havzin yeri ise, seylin durduğu ve tecemmu' ettiği yerdedir. Yâni habîsatı ve müzahrefâtı esfelde, tayyibâtı ve sâfiyâtı âlâdadır. Hem Lütuf ve Kahrın, Rahmet ve Azametin iki Tecellîgâhıdır. Tecellîgâhin yeri ise, heryerde olabilir. Rahmân-ı Zülcemâl ve Kahhâr-ı Zülcelâl nerede isterse Tecellîgâhını açar.

Amma Cennet ve Cehennem'in vücutları ise, Onuncu ve Yirmisekizinci ve Yirmidokuzuncu Sözler'de gayet katî bir surette isbat edilmişdir. Şurada yalnız bu kadar deriz ki: Meyvenin vücudu dal kadar ve neticenin silsile kadar ve mahzenin mahsulât kadar ve havzin irmak kadar ve Tecellîgâhin, Rahmet ve Kahrın vücutları kadar katî ve yakındır.

DÖRDÜNCÜ SUÂL: Mahbublara olan aşk-ı mecâzî Aşk-ı Hakîkîye inkılâb ettiği gibi, acaba ekser nasda bulunan dünyaya karşı olan aşk-ı mecâzî dahi bir Aşk-ı Hakîkîye inkılâb edebilir mi?

E l c e v a p : Evet, dünyanın fâni yüzüne karşı olan aşk-ı mecâzî, eğer

o âşık, o yüzün üstündeki zeval ve fenâ çirkinliğini görüp ondan yüzünü çevirse, bâkî bir mahbub arasa, dünyanın pek güzel ve Âyine-i Esmâ-i İlâhiye ve Mezraa-i Âhiret olan iki diğer yüzüne bakmağa muvaffak olursa, o gayr-ı meşru mecâzî aşk, o vakit, Aşk-ı Hakikîye inkılâba yüz tutar. Fakat bir şart ile ki, kendinin zâil ve hayatıla bağlı kararsız dünyasını, hâricî dünyaya iltibas etmemektir. Eğer ehl-i dalâlet ve gaflet gibi kendini unutup âfâka dalıp, umumî dünyayı hususî dünyası zannedib ona âşık olsa, tabiat bataklığına düşer boğular. Meğer ki hârika olarak bir Dest-i İnayet onu kurtarsın. Şu Hakikati tenvir için şu temsile bak. Meselâ:

Şu güzel zînetli odanın dört duvarında, dördümüze aid dört endam âyinesi bulunsa, o vakit beş oda olur. Biri hakikî ve umumî, dördü misâlî ve hususî... Herbirimiz kendi âyinemiz vasıtasyyla, hususî odamızın şeklini, hey'etini, rengini değiştirebiliriz. Kırmızı boyalı vursak, kırmızı; yeşil boyasak, yeşil gösterir. Ve hâkezâ.. âyinede tasarrufla çok vaziyetler verebiliriz; çirkinleştirir, güzelleştirir, çok şekillere koyabiliriz. Fakat hâricî ve umumî odayı ise kolaylıkla tasarruf ve tağyîr edemeyiz. Hususî oda ile umumî oda Hakikatta birbirinin aynı iken, Ahkâmda ayrırlar. Sen bir parmak ile odanı harab edebilirsin, ötekinin bir taşını bile kımıldatamazsin.

İşte dünya süslü bir menzildir. Herbirimizin Hayatı, bir endam âyinesidir. Şu dünyadan herbirimize birer dünya var, birer Âlemimiz var. Fakat direği, merkezi, kapısı, Hayatımızdır. **Belki o hususî dünyamız ve Âlemimiz, bir sahifedir. Hayatımız bir Kalem.. onunla Sahife-i A'mâlimize gelecek çok şeyler yazlıyor.** Eğer dünyamızı sevdikse, sonra gördük ki: Dünyamız Hayatımız üzerinde bina edildiği için, Hayatımız gibi zâil, fâni, kararsızdır, hissedib bildik. Ona aid Muhabbetimiz, o hususî dünyamız âyne olduğu ve temsil ettiği güzel Nukuş-u Esmâ-i İlâhiyeye döner; ondan, Cilve-i Esmâya intikal eder. Hem o hususî dünyamız, Âhiret ve Cennet'in muvakkat bir fidanlığı olduğunu derkedip, ona karşı şedîd hırs ve taleb ve Muhabbet gibi hissiyatımızı onun neticesi ve semeresi ve sünbüllü olan Uhrevî Fevâidine çevirsek, o vakit o mecâzî aşk, Hakikî Aşka inkılâb eder. Yoksa

نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَيْتُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

Sırına mazhar olup, nefsini unutup, Hayatın zevâlini düşünmeyerek, hususî kararsız dünyasını, aynı umumî dünya gibi sabit bilip, kendini lâyemut farzederek dünyaya saplansa, şedîd hissiyat ile ona sarılsa, onda boğular gider. O Muhabbet onun için hadsiz belâ ve azabtır. Çünkü o Muhabbetten yetî-

mâne bir şefkat, me'yusâne bir rikkat tevelliüd eder. Bütün zîhayatlara açır; hattâ güzel ve zevâle mâruz bütün mahlükata bir rikkat ve bir firkat hisseder; elinden bir şey gelmez, ye's-i mutlak içinde elem çeker. Fakat gafletten kurtulan evvelki adam, o şedîd şefkatın elemine karşı ulvî bir tiryak bulur ki: acıldığı bütün zîhayatların mevt ve zevalinde bir Zât-ı Bâkînin Bâkî Esmâsının Dâimî Cîlvelerini temsil eden Âyine-i Ervahları bâkî görür; şefkati, bir sürûra inkılâb eder. Hem zeval ve fenâya mâruz bütün güzel mahlükatın arkasında bir Cemâl-i Münezzeh ve Hüsn-ü Mukaddes ihsas eden bir Nakş ve Tahsin ve San'at ve Tezyîn ve İhsan ve Tenvir-i Dâimîyi görür. O zeval ve fenâyı, tezyîd-i hüsn ve tecdîd-i lezzet ve teşhîr-i san'at için bir tazelendirmek şeklinde görüp, lezzetini ve şevkini ve hayretini ziyâdeleştirir.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

İkinci Mezkûr

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانُهُ

(O mezkûr ve mâlûm Talebesinin hediyesine karşı
cevabdan bir parçasıdır.)

S â l i s e n : Bana bir hediye gönderdin. Gayet ehemmiyetli bir kaidemi bozmak istersin. Ben demiyorum ki "Kardeşim ve biraderzadem olan Abdülmecid ve Abdurrahman'dan kabûl etmediğim gibi senden de kabûl etmem." Çünkü sen onlardan daha ileri ve Ruhuma daha yakın olduğundan, herkesin hediyesi reddedilse, seninki bir def'aya mahsus olmak üzere reddedilmez. Fakat bu münasebetle o kaidemin Sîrrını söyleyeceğim. Şöyle ki:

Eski Said minnet almazdı. Minnetin altına girmektense, ölümü tercih ederdi. **Çok zahmet ve meşakkat çektiği halde, koidesini bozmadı.** Eski Said'in senin bu bîçâre Kardeşine ırsiyet kalan şu hasleti ise, tezehhûd ve sun'lî bir istığna değil, belki "**dört-beş ciddî esbaba**" istinad eder.

B i r i n c i s i : Ehl-i dalâlet, Ehl-i İlmi; İlmi vasıta-i cerr etmekle ittiham ediyorlar. "İlmi ve Dini kendilerine medar-ı maişet yapıyorlar" deyip insafsızcasına onlara hücum ediyorlar. **Bunları fiilen tekzib lâzımdır.**

İ k i n c i s i : Neşr-i Hak için Enbiyaya ittiba' etmekle mükellefiz. Kur'ân-ı Hakîm'de, Hakkı neşredenler:

إِنَّ أَجْرَى إِلَّا عَلَى اللَّهِ إِنَّ أَجْرَى إِلَّا عَلَى اللَّهِ
diyerek, insanlardan istığna göstermişler. Sûre-i 'Yis' de اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهَتَّدُونَ

Cümlesi, mes'elemiz hakkında çok mânîdardır...

Üçüncü üssü : Birinci Söz'de beyan edildiği gibi: **Allah namına vermek, Allah namına almak lâzımdır. Halbuki ekseriya ya veren gafildir; kendi namına verir, zîmnî bir minnet eder.** Ya alan gafildir; Mün'im-i Hakikî'ye aid şükü, senâyî, zâhirî esbaba verir, hatâ eder.

Dördüncü üssü : Tevekkül, Kanaat ve İktisad öyle bir hazine ve bir servettir ki, hiçbir şey ile değişilmez. İnsanlardan ahz-1 mal edip o tükenmez hazine ve defineleri kapatmak istemem. Rezzak-1 Zülcelâle yüzbinler şükrediyorum ki, küçüklüğümden beri beni minnet ve zillet altına girmeye mecbur etmemiş. Onun Keremine istinaden, bakîye-i ömrümü de o kaide ile geçirmesini Rahmetinden niyaz ediyorum.

Besinci sis : Bir-iki senedir çok emareler ve tecrübelerle katî kanaatim oldu ki; halkların malını, hususan zenginlerin ve memurların hediyesini almağa me'zun değilim. Bâzları bana dokunuyor.. belki dokunduruluyor, yedirilmiyor. Bâzan bana zararlı bir surete çevriliyor. Demek gayrın malını almamağa mânen bir Emirdir ve almaktan bir Nehiyidir. Hem bende bir tevahhus var; herkesi, her vakit kabûl edemiyorum. Halkın hediyesini kabûl etmek, onların hâtırını sayıp istemediğim vakitte onları kabûl etmek lâzım geliyor.. o da hoşuma gitmiyor. **Hem tasannu' ve temelluktan beni kurtaran bir parça kuru ekmek yemek ve yüz yamalı bir libas giymek, bana daha hoş geliyor.** Gayrın en âlâ baklavasını yemek, en murassa' libasını giymek ve onların hâtırını saymağa mecbur olmak, bana nâhoş geliyor.

Altıncı sis : Ve istığna sebebinin en mühimmi; mezhebimizce en mu'teber olan İbn-i Hacer diyor ki: "**Salâhat niyetiyle sana verilen bir şey, Sâlih olmazsan kabûl etmek haramdır.**"

İşte şu zamanın insanları hırs ve tama' yüzünden küçük bir hediyesini pek pahalı satıyorlar. Benim gibi günahkâr bir bîcâreyi, Sâlih veya Veli tasavvur ederek, sonra bir ekmek veriyorlar. Eğer hâşâ! Ben kendimi Sâlih bilsem; o alâmet-i gururdur, Salâhatın ademine delildir. Eğer kendimi Sâlih bilmezsem, o malî kabûl etmek câiz değildir. **Hem Âhirete müteveccih a'mâle mukabil Sadaka ve hediyeyi almak, Âhiretin bâkî meyvelerini dünyada fânî bir sûrette yemek demektir.**

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Üçüncü Mektub

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(O mälüm Talebesine gönderilen Mektubun bir parçasıdır.)

Hâmisen : Bir Mektubda, buradaki hissiyatıma hissedar olmak arzusunu yazmıştır. İşte binden birini işit.

Bir gece, yüz tabakalık irtifada, bir katran ağacının başındaki yuvada, Semanın yıldızlarla yıldızlanmış güzel yüzüne baktım; Kur'an-

Hakîm'in فَلَا أَقِسْمُ بِالْخُنَّسِ ﴿الْجَوَارِ الْكُنَّسِ﴾

Kaseminde ulvî bir Nûr-u İ'câz ve parlak bir Sîrr-ı Belâgat gördüm. Evet, seyyar yıldızlara ve istitar ve intişarlarına işaret eden şu Ayet, gayet âlî bir Nakş-ı San'at ve âlî bir Levha-i İbret, nazar-ı temasaya gösteriyor. Evet şu seyyareler, kumandanları olan güneşin dairesinden çıkışıyorlar, sabit yıldızlar dairesine girerek Semada yeni yeni nakışları ve san'atlari gösteriyorlar. Bâzan kendileri gibi parlak bir yıldıza omuz omuza verir güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Bâzan küçük yıldızlar içine girip bir kumandan suretini gösteriyorlar. Hususiyla bu mevsimde, akşamdan sonra, ufukta Zühre yıldızı ve fecirden evvel diğer parlak bir arkadaşı, gayet şirin ve güzel bir vaziyet gösteriyorlar. Sonra vazife-i teftişiyelerini ve nakş-ı san'atta mekiklik hizmetini ifadan sonra yine dönüp sultânları olan güneşin şasaalı dairesine girip gizleniyorlar. Şimdi

şu خُنَّس، كُنَّس tâbir edilen seyyarelerle şu zeminimizi Kâinat fezasında

birer gemi, birer tayyare suretinde Kemal-i İntizamla döndüren ve seyrü seyahat ettiren Zât'ın Haşmet-i Rububiyetini ve Şaşa-i Saltanat-ı Ulûhiyetini güneş gibi parlaklııyla gösteriyorlar. Bak bir Saltanatın Haşmetine ki, gemileri ve tayyareleri içinde öyleleri var ki, bin defa küre-i arz kadar bir cesamette ve bir saniyede sekiz saat mesafeyi kat'eden sür'attedir.

İşte böyle bir Sultana Ubûdiyet ve Îmanla intisab etmek ve şu dünyada Ona misafir olmak ne kadar âlî bir Saâdet, ne derece büyük bir Şeref olduğunu kiyâs et.

Sonra Kamer'e baktım.

وَالْقَمَرُ قَدْرُنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ Âyetinin gayet parlak bir Nûr-u İ'câzı ifade ettiğini gördüm. Evet Kamer'in Takdîri ve Tedvîri ve Tedbîr ve Tenvîri ve zemine ve Güneş'e karşı gayet dakik bir hesapla vaziyetleri, o kadar hayret-feza, o derece hârikadır ki, onu öyle Tanzîm eden ve Takdîr eden bir Kadîr'e hiçbir şey ağır gelmez. "**Onu öyle yapan her şey'i yapabilir**" fikrini, temaşa eden herbir zîsuura Ders verir. Hem öyle bir tarzda Güneş'i tâkib ediyor ki, bir saniye kadar yolunu şaşırıyor.. zerre kadar vazifesinden geri kalmıyor. Dikkatle bakana: **سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ** dedirtiyor. Hususan Mayıs'ın âhirinde olduğu gibi, bâzı vakitte ince hilâl şeklinde Süreyya menziline girdiği vakit, hurma ağacının eğilmiş beyaz bir dalı sûretini ve Süreyya bir salkım sûretini gösterdiğinde, o yeşil Sema perdesi arkasında, hayale nuranî büyük bir ağacın yüzudunu tahayyül ettirir. Güya, o ağaçtan bir dalının bir sıvri ucu, o perdeyi delmiş, bir salkımıyla beraber başını çıkarmış, Süreyya ve Hilâl olmuş ve sair yıldızlar da o gaybî ağacın meyveleri olduğunu hayâle telkin eder. İşte **كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ** teşbihinin Letâfetini, Belâgatını gör.

Sonra **هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولاً فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا** Âyeti

hâtırıma geldi ki, Zemin musahhar bir sefine, bir merkûb olduğunu işaret ediyor. O işaretten kendimi Fezâ-yı Kâinatta sü'atle seyahat eden pek büyük bir geminin yüksek bir mevkiinde gördüm. At ve gemi gibi bir merkûbe binildiği zaman, kırâeti Sünnet olan

سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ Âyetini okudum.

Hem gördüm ki: Küre-i Arz şu hareketle, sinema levhalarını gösteren bir makina vaziyetini aldı; bütün Semavatı harekete getirdi, bütün yıldızları muhteşem bir ordu gibi sevke başladı. Öyle şirin ve yüksek

manzaraları gösterdi ki, ehl-i fikri mest ve hayran eder. **فَسُبْحَانَ اللَّهِ !**

dedim; ne kadar az bir masrafla ne kadar çok ve büyük ve garib ve acib, âlî ve gâlî işler görülüyor. Bu noktadan iki Nükte-i İmaniye hâtıra geldi:

B i r i n c i s i : Birkaç gün evvel bir misafirim bana suâl etti. O şüpheli suâlin esası şudur: Cennet ve Cehennem pek çok uzaktırlar. Haydi Ehl-i Cennet, Lütf-u İlâhî ile berk ve Burak gibi uçarak Haşîrden geçerler, Cennet'e giderler. Fakat Ehl-i Cehennem, sakîl cisimleri ve büyük ve ağır günahların yükleri altında nasıl gidecekler? Hangi vasita ile?

İşte hâtıra gelen şudur: Nasılki meselâ Amerika'da, bütün milletler umumî bir kongreye dâvet edilse, her millet büyük gemisine biner, oraya gider.. Öyle de: Bahr-i Muhît-i Kâinatta, bir senede yirmibes bin senelik uzun bir seyahata alışan Küre-i Arz; ahâlisini alır, gider mahşer meydanına boşaltır. Hem, her otuzuç metrede bir derece-i hararet tezayûd ettiği delâletiyle, merkez-i Arz'da bulunan Cehennem ateşinin Hadîşçe beyan olunan derece-i hararetine muvâfik ikiyüz bin derece-i harareti taşıyan ve Hadîsin Rivâyâtına göre, dünyada ve Berzahta büyük Cehennem'in bâzı vazifelerini gören ateşini Cehennem'e döker; sonra Emr-i İlâhî ile daha güzel ve bâkî bir sûrete tebeddül eder; Âhiret Âleminden bir menzil olur.

H â t ï r a G e l e n I k i n c i N ü k t e : Sâni'-i Kadîr, Fâtîr-î Hakîm, Vâhid-i Ehad, Kemâl-i Kudretini ve Cemâl-i Hikmetini ve Delîl-i Vahdetini göstermek için, pek az birşeyle çok işleri görmek; pek küçük birşeyle, pek büyük Vazifeleri gördürmeye âdet etmiştir. Bâzı Sözlerde demiştüm ki: **Eğer bütün eşya bir tek zâta isnad edilse, vücub derecesinde bir sühulet, bir kolaylık peyda eder. Eğer eşya müteaddid sâni'lere, esbablara isnad edilse; imtina' derecesinde bir suûbet, bir müşkilât ortaya düşer.** Çünkü; bir zâbit gibi veya usta gibi bir tek zat, kesretli efrada ve kesretli taşlara bir fil ile, bir hareket ile ve sühuletle bir vaziyet verip bir netice hâsîl eder ki, eğer o vaziyeti alması ve o neticeyi istihsal etmesi, o ordudaki efrada ve o direksiz kubbedeki taşlara havale edilse; pek çok fîillerle, pek çok müşkilâtla, pek çok karışıklıklarla ancak yapılabilir.

İşte şu Kâinattaki raks ve deveran, seyr ü cevelân ve temâşâ-i tesbihfeşan ve fusûl-i erbaa ve gece-gündüzdeki seyeran gibi efal, eğer Vahdete verilse, birtek Zat, birtek Emirle, birtek küreyi tahrik ile mevsimlerin değişmesindeki acâib-i san'ati ve gece gündüzün deveranındaki Garâîb-i Hikmeti ve yıldızların ve Şems ve Kamer'in sûrî hareketlerinde şirin temâşâ levhalarını göstermek gibi, o âlî vaziyetleri ve gâlî neti-

celeri istihsal eder. Çünkü umum mevcudat ordusu Onundur. İstese, Arz gibi bir neferi, umum yıldızlara kumandan tâyin eder; koca Güneş'i, ahâlisine ısıtıcı ve ışık verici bir lâmba; ve Elvâh-ı Nukuş-u Kudret olan fusûl-i erbaayı da, bir mekik; ve Sahaif-i Kitabet-i Hikmet olan gece gündüzü de, bir yay yapar. Herbir gününe, ayrı bir şekilde bir Kamer'i göstererek, evkatın hesabı için takvimcilik yapırı.. ve yıldızların kendilerine, raksa gelen ve cezbeden rakseden Melâikenin ellerinde süslü ve şirin, parlak nâzenin misbahlar sûretini vermek gibi, Arz'a aid çok Hikmetlerini gösterir. Eğer bu vaziyetler, umum mevcudata Hükmü ve Nizamı ve Kanunu ve Tedbiri müteveccih olan bir Zâtta istenilmezse, o vakit umum güneşler, yıldızlar, hakikî hareket ile ve hadsiz bir sür'atle hadsiz bir mesafeyi her gün kat'etmeleri lâzım gelir.

İşte Vahdette nihayetsiz suhûlet ve kesrette nihayetsiz suûbet bulunduğuundandır ki; ehl-i san'at ve ticaret, kesrete bir Vahdet verir, tâ suhûlet ve kolaylık olsun, yâni şirketler teşkil ederler.

**E l h â s i l : Dalâlet yolunda nihayetsiz müşkilât var,
Hidâyet ve Vahdet yolunda nihayetsiz suhûlet var.**

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Pörcüncü Meklüb

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

سَلَامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى إِخْرَانِكُمْ لَآسِيَّمَا...الخَرَة

Aziz Kardeşlerim!

Ben şimdi Çam Dağı'nda, yüksek bir tepede, büyük bir çam ağacının tepesinde, bir menzilde bulunuyorum. İnsten tevahhuş ve vuhuşa ünsiyet ettim. İnsanlarla sohbet arzu ettiğim vakit, hayâlen sizleri yanında bulur, bir hasbihal ederim, sizinle müteselli olurum. Bir mâni olmazsa, bir-iki ay burada yalnız kalmak arzusundayım. Barla'ya dönsem, arzunuz vechile sizden ziyade müştaşık olduğum şifahî bir musahabe çaresini arayacağız. Şimdi bu çam ağacında hâtıra gelen iki-üç hâtırayı yazıyorum.

B i r i n c i s i : Bir parça mahrem bir Sırdır; fakat senden Sır saklanmaz. Şöyle ki:

Ehl-i Hakikatın bir kısmı nasıl İsm-i Vedûd'a mazhardırlar ve âzamî bir mertebede o İsm'in Cilveleriyle, mevcûdatın pencereleriyle Vâcib-ül Vücud'a bakıyorlar.. öyle de: Şu hiç-ender hiç olan Kardeşinize, yalnız Hizmet-i Kur'ana istihdamı hengâmında ve o Hazine-i Bînihayenin Dellâlı olduğu bir vakitte, **İsm-i Rahîm ve İsm-i Hakîm mazhariyetine medâr bir vaziyet verilmiş.** Bütün

Sözler, o mazhariyetin cilveleridir. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** o Sözler,

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوقِّتَ خَيْرًا كَثِيرًا Sırrına mazhardırlar.

I k i n c i s i : Tarîk-ı Nakşî hakkında denilen: “**Der Tarîk-ı Nakşibendî lâzîm âmed çâr terk; terk-i dünya, terk-i ukbâ, terk-i hestî, terk-i terk**” olan Fıkra-i Ra'nâ birden hâtıra geldi. O hâtıra ile beraber, birden şu fıkra tulû' etti:

"Der Tarîk-ı Acz-Mendî lâzîm âmed çâr çiz; fakr-ı mutlak, acz-ı mutlak, şükr-ü mutlak, şevk-i mutlak ey Aziz!"

Sonra senin yazdığını: "Bak Kitab-ı Kâinatın safha-i rengînine.. ilâ âhir..." olan rengîn ve zengin şiir hatırlıma geldi. O şiir ile Semanın yüzündeki yıldızlara baktım. "Keşki şair olsaydım, bunu tekmil etseydim" dedim. Halbuki şiir ve nazma istidadım yokken yine başladım, fakat nazm ve şiir yapamadım; nasıl hutur etti ise, öyle yazdım. Benim vârisim olan sen, istersen nazma çevir, tanzim et. İşte birden hâtıra gelen şu:

Dinle de yıldızları, şu Hutbe-i Şîrînîne

Nâme-i Nurîn-i Hikmet, bak ne takrîr eylemiş.

Hep beraber Nutka gelmiş, hak lisaniyle derler:

"Bir Kadîr-i Zülcelâl"in Haşmet-i Sultanına..

Birer Bürhan-ı Nur-Efşanız biz, Vücûd-u Sânia

Hem Vahdete, hem Kudrete şâhidleriz biz...

Şu zeminin yüzünü yaldızlıyan

Nâzenin Mu'cizati çün Melek seyranına.

Şu Semanın arza bakan, Cennete dikkat eden

Binler müdakkik gözleriz biz.(Hâsiye)

Tûbâ-i Hilkatten Semavat şıklına

Hep kehkeşân ağsânına..

Bir Cemîl-i Zülcelâl'in, Dest-i Hikmetiyle takılmış,

Pek güzel meyveleriz biz.

Şu Semavat ehline, birer Mescid-i Seyyar,

Birer hâne-i devvar, birer ulvî âşıyâne,

Birer misbah-ı nevvar, birer gemi-i cebbar,

Birer tayyareleriz biz...

(Hâsiye): Yâni Cennet çiçeklerinin fidanlık ve mezraacığı olan zeminin üzerinde hadsiz Mu'cizat-ı Kudret teşhir edildiğinden, Semavat Âlemindeki Melâikeler, o Mu'cizatı ve o Hârikaları temâşa ettikleri gibi, Ecram-ı Semaviyenin gözleri hükmünde olan yıldızlar dahi, güya Melâikeler gibi, zemin yüzündeki nâzenin masnûâti gördükçe, Cennet Âlemine bakıyorlar ve muvakkat Hârikaları bâkî bir surette Cennet'te dahi temâşa ediyorlar gibi, bir zemine, bir Cennet'e bakıyorlar; yâni o iki Âleme nezaretleri var demektir.

Bir Kadîr-i Zülkemâl'in, bir Hakîm-i Zülcelâl'in;
Birer Mu'cize-i Kudret; birer Hârika-i San'at-ı Hâlikane,
Birer nâdire-i Hikmet, birer dâhiye-i hilkat,
Birer Nur Âlemiyiz biz...

Böyle yüzbin dil, ile yüzbin bürhan gösteririz,
İşittiririz insan olan insana.

Kör olası dinsiz gözü, görmez oldu yüzümüzü,
Hem işitmez sözümüzü, hak söyleyen Âyetleriz biz...

Sikkemiz bir, turramız bir, Rabbimize müsebbihiz, zikrederiz abîdâne..
Kehkeşan'ın Halka-i Kübrâsına mensub birer meczublarız biz!..”

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Besinci Mektub

وَلَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Silsile-i Nakşî'nin Kahramanı ve bir Güneşi olan İmâm-ı Rabbânî (R.A.) Mektûbât'ında demiş ki: "Hakaik-i Îmâniyeden bir mes'elenin inkişâfını, binler Ezvak ve Mevâcid ve Kerâmâta tercih ederim."

Hem demiş ki: "Bütün Tarîklerin nokta-i müntehası, Hakaik-i Îmâniyenin vuzuh ve inkişafıdır."

Hem demiş ki: "Velâyet üç kısımdır: Biri Velâyet-i Suğra ki, meşhur Velâyettir. Biri Velâyet-i Vista, biri Velâyet-i Kübrâdır. Velâyet-i Kübrâ ise; Verâset-i Nübüvvet yoluyla, Tasavvuf Berzahına girmeden, doğrudan doğruya Hakikata yol açmaktadır."

Hem demiş ki: "Tarîk-i Nakşî'de iki kanad ile sülük edilir." Yâni: "Hakaik-i Îmâniyeye sağlam bir sûrette itikad etmek ve Feraiz-i Dîniyeyi imtisal etmekle olur. Bu iki cenahta kusur varsa, o yolda gidilmez." Öyle ise Tarîk-ı Nakşî'nin üç perdesi var:

B i r i s i v e e n b i r i n c i s i v e e n b ü y ü ğ ü :
Doğrudan doğruya Hakaik-i Îmâniyeye Hizmettir ki, İmam-ı Rabbânî de (R.A.) âhir zamanında ona sülük etmiştir.

I k i n c i s i : Feraiz-i Dîniyeye ve Sünnet-i Seniyeye Tarîkat perdesi altında Hizmettir.

Ü ç ü n c ü s ü : Tasavvuf yoluyla emrâz-ı kalbiyenin izalesine çalışmak, Kalb ayağıyla sülük etmektir. Birincisi Farz, ikincisi Vâcib, bu üçüncüsü ise, Sünnet hükmündedir.

Madem Hakikat böyledir; ben tahmin ediyorum ki: Eğer Şeyh Abdülkadir-i Geylânî (R.A.) ve Şâh-ı Nakşibend (R.A.) ve İmam-ı Rabbânî (R.A.) gibi Zatlar bu zamanda olsaydilar, bütün Himmetlerini, Hakaik-i Îmaniyenin ve Akâid-i İslâmiyenin takviyesine sarfedeceklerdi. Çünkü: Saadet-i Ebediyenin medâri onlardır. Onlarda kusur edilse, şekavet-i ebediyeye sebebiyet verir. Îmansız Cennet'e gidemez, fakat Tasavvufsuz Cennet'e giden pek çoktur. Ekmeksiz insan yaşayamaz, fakat meyvesiz yaşayabilir. Tasavvuf meyvedir, **Hakaik-i İslâmiye gıdadır**. Eskiden kırk günden tut, tâ kırk seneye kadar bir Seyr ü Sülûk ile bâzı Hakaik-i Îmaniye ancak çıkışabilirdi. Şimdi ise **Cenâb-ı Hakk'ın Rahmetiyle, kırk dakikada o Hakaika çıkılacak bir yol bulunsa; o yola karşı lâkayd kalmak, elbette kâr-ı akıl değil...**

İşte, Otuzuç Aded Sözler, böyle Kur'ânî bir yolu açtığını, dikkatle okuyanlar hükümediyorlar. Mâdem Hakikat budur; **Esrar-ı Kur'ânîyeye aid yazılan Sözler**, şu zamanın yaralarına en müناسip bir ilâç, bir merhem ve zulümâtın tehâcümâtına mâruz Heyet-i İslâmiyeye en nâfi' bir Nur ve dalâlet vâdilerinde hayrete düşenler için en doğru bir Rehber olduğu îtikadındayım. Bilirsiniz ki: Eğer dalâlet cehaletten gelse izalesi kolaydır. Fakat dalâlet, fenden ve İlimden gelse, izalesi müşkildir. Eski zamanda ikinci kısım, binde bir bulunuyordu. Bulunanlardan ancak binden biri Îrşad ile yola gelebilirdi. Çünkü: Öyleler kendilerini beğeniyorlar; hem bilmeyorlar, hem kendilerini bilir zannediyorlar. Cenâb-ı Hak şu zamanda, İ'câz-ı Kur'anın Mânevî Lemâatından olan mâmûm Sözler'i, şu dalâlet zendekasına bir tiryak hâsiyetini vermiş tasavvurundayım.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Allinci Mekteb

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَإِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

سَلَامُ اللَّهُ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمَا وَعَلَى إِخْوَانِكُمَا مَادَامَ الْمَلَوَانِ وَ
تَعَاقِبَ الْعَصْرَانِ وَمَادَامَ الْقَمَرَانِ وَاسْتَقْبَلَ الْفُرْقَادَانِ

**Gayretli Kardeşlerim, Hamiyetli Arkadaşlarım ve dünya
denilen diyar-ı gurbette Medâr-ı Tesellilerim!**

Mâdem Cenâb-ı Hak sizleri, fikrime ihsan ettiği mânâlara hissedar etmiştir; elbette hissiyatıma da hissedar olmak hakkınızdır. Sizleri ziyade müteessir etmemek için, gurbetimdeki firkatimin ziyade elîm kısmını tayyedip, bir kısmını sizlere hikâyedeceğim. Şöyled ki:

Şu iki-üç aydır pek yalnız kaldım. Bâzan onbeş-yirmi günde bir defa misafir yanında bulunur. Sair vakitlerde yalnızım. Hem yirmi güne yakındır, dağcılar yakınımda yok, dağıldılar...

İşte gece vakti, şu garibane dağlarda; sessiz, sedasız, yalnız ağaçların hazinane hemhemeleri içinde kendimi birbiri içinde beş muhtelif renkli gurbetlerde gördüm.

B i r i n c i s i : İhtiyarlık Sirriyla, hemen ekseryet-i mutlaka ile, akran ve ahababım ve akaribimden yalnız ve garib kaldım. Onlar beni bırakıp Âlem-i Berzaha gittiklerinden neş'et eden hazin bir gurbeti hissettim. İşte şu gurbet içinde ayrı diğer bir daire-i gurbet açıldı. O da geçen bahar gibi alâkadâr olduğum eksir mevcudat beni bırakıp gittiklerinden hâsıl olan firkatlı bir gurbeti hissettim. Ve şu gurbet içinde

bir daire-i gurbet daha açıldı ki, vatanımdan ve akaribimden ayrı düşüp, yalnız kaldığımdan tevellüd eden firkatlı bir gurbeti hissettim. Ve şu gurbet içinde, gecenin ve dağların garibane vaziyeti bana rikkatlı bir gurbeti daha hissetti. Ve şu gurbetten dahi, şu fâni misafirhaneden Ebed-ül Âbâd tarafına harekete âmâde olan Ruhumu fevkâlâde bir gurbette gördüm.

Birden **فَسْبُخَانَ اللَّهَ** dedim; bu gurbetlere ve karanlıklara nasıl dayanılır düşündüm. Kalbim feryâd ile dedi:

**Yâ Rab! Garîbem, bîkesem, zaîfem, nâtûvânem, alîlem, âcizem,
ihtiyârem.**

**Bî-ihtiyârem, el'aman-gûyem, afv-cûyem, meded-hâhem
zidergâhet İlâhî!**

Birden Nûr-u Îman, Feyz-i Kur'an, Lûtfa-u Rahman imdadıma yetiştiler. O beş karanlıklı gurbetleri, beş nurânî ünsiyet dairelerine çevirdiler. Lisânım: **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ** söyledi. Kalbim:

**فَإِنْ تَوَلُّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ
وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ**

Ayetini okudu. Aklım dahi ızdırabından ve dehşetinden feryad eden nefsim'e hitâben dedi:

Bırak bîçâre feryâdi, belâdan kil Tevekkül. Zîra feryâd; belâ-ender, hatâ-ender belâdır bil.

Belâ vereni buldunsa eğer; safâ-ender, vefâ-ender, atâ-ender belâdır bil.

Mâdem öyle, bırak şekvâyı şükret, çün belâbil, demâ keyfinden güler hep gül mül.

Ger bulmazsan, bütün dünya cefâ-ender, fenâ-ender, hebâ-ender belâdır bil.

Cihan dolu belâ başında varken, ne bağırırsın küçükük bir belâdan gel tevekkül kil.

Tevekkül ile belâ yüzünde gül, tâ o da gülsün; o güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Hem Üstadlarım'dan Mevlânâ Celâleddin'in nefsi dediği gibi dedim:

أُو گُفتَ الْسَّنْتُ وَ تُو گُفْتَى بَلَى شُكْرٍ بَلَى چِيْسْتَ كَشِيدَنْ بَلَى

سِرِّ بَلَاجِيْسْتَ كِه يَعْنِي مَنْ حَلْقَه زَنْ دَرَّگَه فَقْرَ وَ فَنَا

O vakit nefsim dahi: "Evet evet.. acz ve tevekkül ile, fakr ve ilticâ ile Nur kapısı açılır, zulmetler dağılır.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نُورِ الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ dedi. Meşhur Hikem-i Atâiye'nin şu fikrası:

مَاذَا وَجَدَ مَنْ فَقَدَهُ وَمَاذَا فَقَدَ مَنْ وَجَدَهُ

Yâni: "Cenâb-ı Hakk'ı bulan, neyi kaybeder? Ve Onu kaybeden, neyi kazanır?"

Yâni: "Onu bulan hersey'i bulur; Onu bulmayan hiçbir şey bulmaz, bulsa da başına belâ bulur." ne derece âlî bir Hakikat olduğunu gördüm ve طُوبًا لِلْغَرَبَاءِ Hadîsinin Sırrını anladım, şükrettim.

İşte Kardeşlerim, karanlıklı bu gurbetler, çendan Nur-u Îmanla nurlandılar; fakat yine bende bir derece hükümlerini icra ettiler ve şöyle bir düşünçeyi verdiler: "Mâdem ben garibim ve gurbetteyim ve gurbete gideceğim; acaba şu misafirhanedeki Vazifem bitmiş midir? Tâ ki sizleri ve Sözler'i tevkil etsem ve bütün bütün alâkamı kessem." fikri hâtırıma geldi. Onun için sizden sormuştum ki: "Acaba yazılan Sözler kâfi midir, noksanı var mı? Yâni: Vazifem bitmiş midir? Tâ ki Rahat-ı Kalble kendimi nurlu, zevkli hakikî bir gurbete atıp, dünyayı unutup, Mevlânâ Celâleddin'in dediği gibi

ذَانِي سَمَاعٍ چَه بُؤْدْ بِي خُودْ شُدَنْ زِهْسْتِي
آنَدْرْ فَنَايِ مُطْلَقْ ذَوْقِ بَقَا چِشِيدَنْ

deyip, ulvî bir gurbeti arayabilir miyim?" diye sizi o suâller ile tasdi' etmiştim.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Yedinci Mekânb

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَّكَاتُهُ أَبَدًا دَائِمًا

Aziz Kardeşlerim!

Bana söylemek üzere Şamlı Hâfız'a iki şey demişsiniz:

B i r i n c i s i : "Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Zeyneb'i tezeyvüçünü; eski zaman münâfikleri gibi, yeni zamanın ehl-i dalâleti dahi medâr-ı tenkid buluyorlar, nefşânî, şehevânî telâkki ediyorlar." diyorsunuz.

E l c e v a p : Yüzbin defa hâşâ ve kellâ! O Dâmen-i Muallâya şöyle pest şübehatin eli yetişmez. Evet.. onbeş yaşından kırk yaşına kadar, hararet-i gariziyenin galeyani hengâmında ve hevesat-ı nefşaniyenin iltihabı zamanında, dost ve düşmanın ittifakıyla Kemâl-i İffet ve Tamam-ı İsmet ile Haticet-ül Kübrâ (R.A.) gibi ihtiyarca bir tek kadın ile iktifa ve kanaat eden bir Zâtın kirktan sonra, yâni hararet-i gariziye tevakkufu hengâmında ve hevesat-ı nefşaniyenin sükûneti zamanında kesret-i izdivac ve tezeyvücatı, bizzarure ve bilbedâhe nefşânî olmadığını ve başka ehemmiyetli Hikmetlere müstenid olduğunu, zerre kadar insafi olana isbat eder bir hüccettir.

O Hikmetlerden birisi şudur ki: **Zât-ı Risaletin Akvâlı gibi, Ef'al ve Ahvâlı ve Etvar ve Harekâti dahi Menâbi-i Din ve Şeriattır ve Ahkâmin me'hazleridir.** Şîkk-ı zâhirîsine Sahabeler Hamele oldukları gibi, hususî dairesinde mahfî ahvalâtından tezâhür eden Esrar-ı Din ve Ahkâm-ı Şeriatın Hameleleri ve Râvileri de, Ezvâc-ı Tâhirattır ve bilfiil o vazifeyi îfa etmişlerdir. Esrar ve Ahkâm-ı Dinin hemen yarısı, belki onlardan geliyor. Demek bu azîm Vazifeye, bir çok ve müşrebce muhtelif Ezvâc-ı Tâhirat lâzımdır.

Gelelim Hazret-i Zeyneb'in tezvvücüne: Yirmibeşinci Söz'ün Birinci Şu'lesinin Üçüncü Şuâînin misallerinden olan

**مَا كَانَ مُحَمَّدُ أَبَا آخِدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ
وَلِكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ**

Âyetine dair şöyle yazılmış ki: İnsanların tabakatına göre birtek Âyet, müteaddid vücuuhlarla, herbir tabakanın fehmine göre bir mâna ifade ediyor. Bir tabakanın şu Âyetten hisse-i fehmi şudur ki: Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkâri veya "oğlum" hitabına mazhar olan Zeyd (R.A.), Rivayet-i Sahîha ile itirafına binaen, izzetli zevcesini kendine mânen küfür bulmadığı için tatlik etmiş. Yâni: Hazret-i Zeyneb, başka yüksek bir Ahlâkta yaratılmış ve bir Peygambere zevce olacak fitratta olduğunu, Zeyd ferasete hissetmiş ve kendisini ona zevc olacak fitratta kendine küfür bulmadığından, Mânevî imtizaçsızlığa sebebiyet verdiği için tatlik etmiştir. Allah'ın Emriyle Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm almış; yâni **رَوْجَنَاكَهَا** nın işaretiyile, o nikâh bir Akd-i Semavî olduğuna delâletiyle, hârikulâde ve örflâde ve muamelât-ı zâhiriye fevkinde, sîrf Kaderin hükmüyledir ki Resûl-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o Hükm-ü Kadere inkıyâd göstermiştir ve mecbur olmuştur. Nefs arzusıyla değildir. Şu Kader Hükmünün de ehemmiyetli bir Hükm-ü Şerî ve mühim bir Hikmet-i Âmmeyi ve şümullü bir Maslahat - ı Umumiyyeyi tazammun eden

لَكَ لَا يَكُونُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرْجٌ فِي أَزْوَاجٍ أَدْعِيَّا نَهُمْ

Âyet-i Kerîmesinin işaretiyile: Büyüklerin küçüklere "oğlum" demeleri, zîhar mes'eleleri gibi, yâni karısına "anam gibisin" dese, haram olduğu gibi değildir ki, Ahkâm onunla değişsin! Hem büyüklerin raiyetlerine ve Peygamberlerin Ümmetlerine pederâne nazar ve hitapları, Vazife-i Risâlet itibariyledir;

şahsiyet-i insaniye îtibariyle değildir ki onlardan zevce almak uygun düşmesin!?

İkinci bir tabakanın hisse-i fehmi şudur ki: Bir büyük âmir, raiyetine pederâne bir şefkat ile bakar. Eğer o âmir, zâhirî ve bâtinî bir padişâh-ı ruhanî olsa; merhameti, pederin yüz defa şefkatinden ileri gittiği için, raiyetinin efradı, onun hakikî evlâdi gibi, ona peder nazarıyla bakarlar. Peder nazarı ise, zevc nazarına inkılâb edemediğinden ve kız nazarı da zevce nazarına kolayca değişmediğinden, efkâr-ı âmmede, Peygamberin Mü'minlerin kızlarını alması şu Sırra uygun gelmediği için, Kur'an o vehmi def maksadiyla der: **"Peygamber Rahmet-i İlâhiyye hesabiyle size şefkat eder, pederâne muamele eder ve Risâlet namına siz onun evlâdi gibisiniz.. Fakat Şahsiyet-i İnsaniye îtibariyle pederiniz değildir ki, sizden zevce alması münasip düşmesin!?. Ve sizlere "oğlum" dese, Ahkâm-ı Şeriat itibariyle siz onun evlâdi olamazsınız!.."**

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Sekizinci Meklûb

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ İsimleri آلَرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ e girdiklerinin

ve her mübarek şey'in başında zikredilmelerinin çok Hikmetleri var. Onların beyanını başka vakte tâlikan, şimdilik kendime aid bir hissimi söyleyeceğim:

Kardeşim ben آلَرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ İsimlerini öyle bir Nûr-u Âzam

görüyorum ki, bütün Kâinatı ihâta eder ve her Ruhun bütün Hâcât-ı Ebediyesini tatmin edecek ve hadsiz düşmanlarından emîn edecek, nurlu ve kuvvetli görünüyorlar. Bu iki Nûr-u Âzam olan İsimlere yetişmek için en mühim bulduğum vesile; fârî ile şükâr, acz ile şefkattir. Yâni: Ubudiyet ve iftikardır. Şu mes'ele münasebetiyle hâtıra gelen ve muhakkikîne, hattâ bir Üstâdım olan Îmam-ı Rabbânî'ye muhalif olarak diyorum ki: **Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm'ın, Yûsuf Aleyhisselâm'a karşı şedîd ve parlak Hissiyatı, Muhabbet ve Aşk değildir; belki Şefkattir.** Çünkü: Şefkat, Aşk ve Muhabbetten çok keskin ve parlak ve ulvî ve nezihtir ve Makam-ı Nübûvvetle lâyıkîtir. Fakat Muhabbet ve Aşk, mecazî mahbublara ve mahlûklara karşı derece-i şiddette olsa, o Makam-ı Muallâ-yı Nübûvvetle lâyık düşmüyor. Demek Kur'ân-ı Hakîm'in parlak bir İ'câz ile, parlak bir sûrette gösterdiği ve İsm-i Rahîm'in vusulüne vesile olan Hissiyat-ı Yâkubiyye, yüksek bir Derece-i Şefkattir. İsm-i Vedûd'a vesile-i vusul olan Aşk ise: Züleyhâ'nın, Yûsuf Aleyhisselâm'a karşı olan Muhabbet mes'elesindedir. Demek Kur'ân-ı Mu'ciz-ül-Beyan, Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm'ın Hissiyatını, ne derece Züleyhâ'nın hissiyatından yüksek göstermişse; Şefkat dahi o derece Aşktan daha yüksek görünüyor. Üstâdım

İmam-ı Rabbânî, aşk-ı mecâzîyi Makam-ı Nübûvvet'e pek münâsib görmediği için demiş ki: "Mehâsin-i Yûsuifiye, Mehasin-i Uhreviye nev'inden olduğundan, ona Muhabbet ise, mecâzî Muhabbetler nev'inden değildir ki, kusur olsun." Ben de derim: "Ey Üstad! O, tekellüflü bir tevildir; Hakikat şu olmak gerektir ki: O, Muhabbet değil, belki yüz defa Muhabbetten daha parlak, daha geniş, daha yüksek bir Mertebe-i Şefkattir." Evet Şefkat bütün envâ'yla lâtif ve nezihtir. Aşk ve Muhabbet ise, çok envâ'ına tenezzül edilmiyor.

Hem Şefkat pek genişdir. Bir zat, Şefkat ettiği evlâdi münasebetiyle bütün yavrulara, hattâ zîruhlara Şefkatini ihâta eder ve Rahîm Îsminin ihatasına bir nevi âyinedarlık gösterir. Halbuki Aşk, mahbubuna hasr-ı nazar edip, hersey'i mahbubuna feda eder; yahut mahbûbunu i'lâ ve sena etmek için, başkalarını tenzil ve mânen zemmeder ve hürmetlerini kırar. Meselâ biri demiş: "Güneş mahbûbumun hüsnünü görüp utanıyor, görmemek için bulut perdesini başına çekiyor." Hey âşık efendi! Ne hâkin var, sekiz İsm-i Âzamın bir Sahife-i Nuranîsi olan Güneş'i böyle utandırıyorsun?

Hem Şefkat hâlistir, mukabele istemiyor; sâfi ve ivazsızdır.. Hattâ en âdi mertebede olan hayvanatın yavrularına karşı fedakârane ivazsız şefkatleri buna delildir. Halbuki Aşk ücret ister ve mukabele taleb eder. Aşkın ağlamaları, bir nevi talebdir, bir ücret istemektir.

Demek Suver-i Kur'anîyenin en parlağı olan, Sûre-i Yûsuf'un en parlak Nuru olan Hazret-i Yâkub'un (A.S.) Şefkatı, ism-i Rahman ve Rahîm'i gösterir ve Şefkat yolu, Rahmet yolu olduğunu bildirir ve o elem-i

şefkate devâ olarak da **فَاللّٰهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ** dedirir.

آلَبَاقِ هُوَ الْبَاقِ

S a i d N u r s î

Dokuzuncu Mektub

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Yine o hâlis Talebesine gönderdiği Mektubun bir parçasıdır.)

S â n i y e n : Neşr-i Envâr-ı Kur'aniyedeki muvaffakiyetin ve gayretin ve şevkin, bir İkrâm-ı İlâhîdir, belki bir Kerâmet-i Kur'aniyedir, bir Înâyet-i Rabbaniyedir. Sizi tebrik ediyorum. Kerâmet ve Îkram ve Înayetin bahsi geldiği münasebetiyle, Kerâmet ve Îkramın bir farkını söyleyeceğim. Şöyleden ki:

Kerâmetin izhari, zaruret olmadan zarardır. Îkrâmın izhari ise, bir Tahdîs-i Ni'mettir. Eğer Kerâmet ile müşerref olan bir şahıs, bilerek hârika bir emre mazhar olursa, o halde eğer nefs-i emmaresi bâkî ise, kendine güvenmek ve nefsine ve keşfine îtimad etmek ve gurura düşmek cihetinde istidrac olabilir. Eğer bilmeyerek hârika bir emre mazhar olursa, meselâ birisinin Kalbinde bir sual var, intâk-1 bilhak nev'inden ona muvâfik bir cevap verir; sonra anlar. Anladıkta sonra kendi nefsine değil, belki kendi Rabbisine îtimadı ziyadeleşir ve "**Beni benden ziyade terbiye eden bir Hafızım vardır.**" der, **Tevekkülinü ziyadeleştirir.** Bu kısım, hatarsız bir Kerâmettir; ihfâsına mükellef değil, fakat fahr için kasden izharına çalışmamalı.. Çünkü: Onda zâhiren insanın kesbinin bir medhali bulunduğuandan, nefsine nisbet edebilir. Amma Îkram ise; O, Kerâmetin selâmetli olan ikinci nev'inden daha selâmetli, bence daha âlidir. İzharı, Tahdîs-i Ni'mettir. Kesbin medhali yoktur; nefsi onu kendine isnad etmez.

İşte Kardeşim; hem senin hakkında, hem benim hakkında, bâhusus Kur'an hakkındaki Hizmetimizde eskiden beri gördüğüm ve yazdığım İhsanat-ı İlâhiyye bir İkramdır; izhari, Tahdîs-i Ni'mettir. Onun için sana karşı Tahdîs-i Ni'met nev'inden ikimizin Hizmetimize aid muvaffakiyâtı yazıyorum. Biliyordum ki sende fahr değil, şükür damarını tahrik ediyor.

S â l i s e n : Görüyorum ki: **Şu dünya hayatında en bahtiyar odur ki: Dünyayı bir misafirhane-i askerî telakki etsin ve öyle de iz'an etsin ve ona göre hareket etsin. Ve o telâkki ile, en büyük mertebe olan Mertebe-i Rızâyı çabuk elde edebilir. Kırılacak şîse pahasına, daimî bir elmasın fiatını vermez; İstikamet ve lezzetle hayatını geçirir.** Evet, dünyaya aid işler, kırılmağa mahkûm şîseler hükmündedir; bâkî Umûr-u Uhreviye ise, gayet sağlam elmaslar kıymetindedir. İnsanın fitratındaki şiddetli merak ve hararetli Muhabbet ve dehşetli hırs ve inadlı taleb ve hâkeza şedîd hissiyatlar, Umûr-u Uhreviyeyi kazanmak için verilmiştir. O hissiyatı, şiddetli bir sûrette fâni umûr-u dünyeviyeye tevcih etmek, fâni ve kırılacak şîselere, bâkî elmas fiatlarını vermek demektir. Şu münasebetle bir nokta hatıra gelmiş, söyleyeceğim. Şöyled ki:

Aşk, şiddetli bir Muhabbettir; fâni mahbublara müteveccih olduğu vakit ya o aşk kendi sahibini daimî bir azab ve elemde bırakır; veya o mecazî mahbub, o şiddetli Muhabbetin fiatına deðmediði için bâkî bir mahbûbu arattırır; aşk-ı mecâzî, Aşk-ı Hakikîye inkılâb eder.

İşte insanda binlerle hissiyat var. Herbirisinin Aşk gibi iki mertebesi var. Biri mecâzî, biri hakikî. Meselâ: Endiþe-i istikbal hissi herkeste var; şiddetli bir sûrette endiþe ettiði vakit bakar ki, o endiþe ettiði istikbale yetişmek için elinde sened yok. Hem Rızık cihetinde bir taahhûd altında ve kısa olan bir istikbal, o şiddetli endiþeye deðmiyor. Ondan yüzünü ñevirip, kabirden sonra hakikî ve uzun ve gafiller hakkında taahhûd altına alınmamış bir istikbale teveccûh eder. Hem mala ve câha karşı şiddetli bir hırs gösterir.. bakar ki: Muvakkaten onun nezaretine verilmiş o fâni mal ve âfetli şöhret ve tehlikeli ve riyâya medâr olan câh, o şiddetli hırsa deðmiyor. Ondan, hakikî câh olan Merâtib-i Mâneviyeye ve Derecât-ı Kurbiyeye ve Zâd-ı Âhirete ve hakikî mal olan A'mâl-i Sâlihaya teveccûh eder. Fenâ haslet olan hırs-ı mecâzî ise, âlî bir haslet olan Hırs-ı Hakikîye inkılâb eder.

Hem meselâ: Şiddetli bir inad ile; ehemmiyetsiz, zâil, fâni umurlara karşı hissiyatını sarfeder. Bakar ki, bir dakika inada deðmeyen birþey'e, bir sene inad ediyor. Hem zararlı, zehirli bir þey'e inad namına sebat eder. Bakar ki, bu kuvvetli his, böyle þeyler için verilmemiþ. Onu onla-

ra sarfetmek, Hikmet ve Hakikata münâfîdir. O şiddetli inadı, o lüzumsuz umûr-u zâileye vermeyip, âlî ve bâkî olan Hakaik-i Îmâniyeye ve Esâsât-ı İslâmiyeye ve Hidemât-ı Uhreviyeye sarfeder. O haslet-i rezile olan inad-ı mecâzî, güzel ve âlî bir haslet olan hakikî inada, -yâni Hakta şiddetli Sebata- inkılâb eder.

İşte şu üç misâl gibi; insanlar, insana verilen cihâzât-ı mâneviyeyi, eğer nefsin ve dünyanın hesabıyla istimâl etse ve dünyada ebedî kalacak gibi gafilâne davransa, Ahlâk-ı rezileye ve israfat ve abesiyyete medâr olur. Eğer hafiflerini dünya umûruna.. ve şiddetlilerini Vezaif-i Uhreviyeye ve Mâneviyeye sarfetse, Ahlâk-ı Hamîdeye menşe', Hikmet ve Hakikata muvâfîk olarak Saâdet-i Dâreyne medâr olur.

İşte tahmin ederim ki, nâsihlerin nasihatları şu zamanda tesirsiz kaldığının bir sebebi şudur ki: Ahlâksız insanlara derler: "Hased etme! Hırs gösterme! Adâvet etme! Înad etme! Dünyayı sevme!" Yâni, fitratını değiştir gibi zâhiren onlarca mâlâyutak bir teklife bulunurlar. Eğer deseler ki: "Bunların yüzlerini Hayırlı şeylere çeviriniz, mecralarını değiştiriniz." Hem nasihat tesir eder, hem dâire-i ihtiyarlarında bir Emr-i Teklif olur...

Râbia : Ülema-i İslâm ortasında "İslâm" ve "Îman"ın farkları çok medâr-ı bahsolmuş. Bir kısmı, "ikisi birdir", diğer kısmı, "ikisi bir değil, fakat biri birisiz olmaz" demişler ve bunun gibi çok muhtelif fikirler beyan etmişler. Ben şöyle bir fark anladım ki:

İslâmiyet, İltizamdır; Îman, Îz'andır. Tâbir-i diğerle: İslâmiyet, Hakka Tarafgirlik ve Teslim ve Înkıyaddır; Îman ise, Hakkı kabûl ve Tasdiktir. Eskide bâzı dinsizleri gördüm ki: Ahkâm-ı Kur'anîyeye şiddetli Tarafgirlik gösteriyorlardı. Demek o dinsiz, bir cihette Hakkın iltizamıyla İslâmiyete mazhardı; "dinsiz bir müslüman" denilirdi. Sonra bâzı mü'minleri gördüm ki; Ahkâm-ı Kur'anîyeye tarafgirlik göstermiyorlar, iltizam etmiyorlar.. "gayr-ı müslim bir mü'min" tâbirine mazhar oluyorlar.

Acaba; İslâmiyetsiz Îman, medâr-ı necat olabilir mi?

Elevap: Îmansız İslâmiyet, sebeb-i necat olmadığı gibi; İslâmiyetsiz Îman da medâr-ı necat olamaz. *فَلَمْ يَحْنُدْ وَالْبَيْنَةُ*

Kur'anın Î'câz-ı Mânevîsinin Feyziyle Risâle-i Nur mîzanları, Dîn-i İslâmın ve Hakaik-i Kur'anîyenin meyvelerini ve neticelerini öyle bir tarzda göstermişlerdir ki; dinsiz dahi onları anlasa, taraftar olmamak kabil değil. Hem Îman ve İslâmın delil ve bürhanlarını o derece kuvvetli göstermişlerdir ki; gayr-ı müslim dahi anlasa, herhalde tasdik edecektir. Gayr-i

müslim kaldığı halde, îman eder. Evet Sözler, Tûbâ-i Cennet'in meyveleri gibi tath ve güzel olan Îman ve İslâmiyetin meyvelerini ve Saâdet-i Dâreynin mehâsini gibi hoş ve şirin öyle neticelerini göstermişler ki, görenlere ve tanıyanlara nihayetsiz bir Tarafgîrlik ve İltizam ve Teslim hissini verir. Ve silsile-i mevcudat gibi kuvvetli ve zerrat gibi kesretli Îman ve İslâmın bürhanlarını göstermişler ki, nihayetsiz bir Iz'an ve Kuvvet-i Îman verirler. Hattâ bâzı defa Evrâd-ı Şâh-ı Nakşibendî'de, şehadet getirdiğim vakit,

عَلَى ذِلِكَ نَحْنُ وَ عَلَيْهِ نَمُوتُ وَ عَلَيْهِ نُبَعَثُ غَدًا

dediğim zaman, nihayetsiz bir tarafgîrlik hissediyorum. Eğer bütün dünya bana verilse, bir Hakikat-ı İmaniyyeyi feda edemiyorum. Bir Hakikatın bir dakika aksını farzettmek, bana gayet elîm geliyor. Bütün dünya benim olsa, bir tek Hakaik-ı İmaniyyenin vücud bulmasına bilâ tereddüd vermesine, nefsim itaat ediyor.

وَ أَمَّنَا بِمَا أَرْسَلْتَ مِنْ رَسُولٍ وَ أَمَّنَا بِمَا آتَيْتَ مِنْ كِتَابٍ وَ صَدَّقَنَا

dediğim vakit nihayetsiz bir Kuvvet-i Îman hissediyorum. Hakaik-ı İmaniyyenin herbirisinin aksını aklen muhal telâkki ediyorum, ehl-i dalâleti nihayetsiz ebleh ve divane görüyorum.

Senin vâlideynine pek çok Selâm ve arz-ı hürmet ederim. Onlar da bana Duâ etsinler. Sen benim Kardeşim olduğun için, onlar da benim peder ve vâlidem hükümdedirler. Hem köyünüze, hususan senden "Sözler"i iştenlere umumen Selâm ediyorum.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onuncu Meklûb

(İki suâlin cevabıdır)

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ

B i r i n c i s i : Otuzuncu Söz'ün İkinci Maksadının tahavvülât-1 zerrat târifine dair olan uzun cümlesinin Hâşîyesidir.

Kur'an-1 Hakîm'de "**İmam-ı Mübîn**" ve "**Kitâb-ı Mübîn**", mükerrer yerlerde zikredilmiştir. Ehl-i Tefsir, "İkisi birdir"; bir kısmı, "Ayrı ayrıdır." demişler. Hakikatlarına dair beyanatları muhteliftir. Hülâsa: "İlm-i İlâhînin Ünvanlarıdır." demişler. Fakat Kur'anın Feyzi ile şöyle kanaatim gelmiş ki: "**İmam-ı Mübîn**", **İlim ve Emr-i İlâhînin bir nev'ine bir ünvandır ki; Âlem-i Şehadetten ziyade Âlem-i Gayba bakıyor. Yâni: zaman-ı halden ziyade, mâzi ve müstakbele nazar eder. Yâni: herşey'in vücut-u zâhirîsinden ziyade aslına, nesline ve köklerine ve tohumlarına bakar, Kader-i İlâhînin bir defteridir.**" Şu defterin vücudu; "Yirmialtıncı Söz"de, hem "Onuncu Söz"ün Hâşîyesinde isbat edilmiştir.

Evet şu "**İmam-ı Mübîn**", bir nevi ilim ve Emr-i İlâhînin bir ünvanıdır. Yâni; eşyanın mebâdileri ve kökleri ve asılları, Kemal-i İntizam ile eşyanın vücuşlarını gayet san'atkârâne intac etmesi cihetiyle elbette Desâtir-i İlm-i İlâhînin bir defteri ile tanzim edildiğini gösteriyorlar ve eşyanın neticeleri, nesilleri, tohumları; ilerde gelecek mevcudatın programlarını, fihristelerini tazammun ettiklerinden elbette Evâmir-i İlâhiyyenin bir küçük mecmuaşı olduğunu bildiriyorlar. Meselâ: Bir çekirdek bütün ağacın teşkilâtını tanzim edecek olan programları ve fihristeleri ve o fihriste ve programları tâyin eden o Evâmir-i Tekvîniyenin küçük bir mücessemi hükmünde denilebilir.

E l h â s ı l : Mâdem "**İmam-ı Mübîn**", mâzi ve müstakbelin ve Âlem-i Gaybin etrafında dal-budak salan Şecere-i Hilkatin bir programı, bir fihristesi hükmündedir. Şu mânâdaki "**İmam-ı Mübîn**", Kader-i İlâhînin

bir Defteri, bir Mecmua-i Desâtiridir. O Desâtırın imlâsı ile ve hükmü ile, zerrat, vücut-u eşyadaki Hidematına ve Harekâtına sevkedilir.

Amma "Kitab-ı Mübîn" ise, Âlem-i Gaybdan ziyade, Âlem-i Şehadete bakar. Yâni: Mâzi ve müstakbelden ziyade, zaman-ı hâzîra nazar eder ve İlim ve Emirden ziyade, Kudret ve Îrâde-i İlâhiyenin bir Ünvani, bir Defteri, bir Kitabıdır. "Îmam-ı Mübîn", Kader Defteri ise, "Kitab-ı Mübîn", Kudret Defteridir. Yâni: Hersey'in vücutunda, mahiyetinde ve sıfat ve şuunâtında, kemal-i san'at ve intizamları gösteriyor ki, bir Kudret-i Kâmilénin Desâtiri ile ve bir Îrade-i Nâfîzenin Kavânîni ile vücut giydiriliyor. Sûretleri tâyin, teşhis edilip; birer miktar-ı muayyen, birer şekl-i mahsus veriliyor. Demek o Kudret ve Îradenin, küllî ve umumî bir Mecmua-i Kavânîni, bir Defter-i Ekberi vardır ki; herbir şey'in hususî vücutları ve mahsus sûretleri ona göre biçilir, dikilir, giydirilir. İşte şu Defterin vücutu, "Îmam-ı Mübîn" gibi, Kader ve cüz'-i ihtiyarî mesâilinde isbat edilmişdir. Ehl-i gaflet ve dalâlet ve felsefenin ahmaklığına bak ki: Kudret-i Fâtiranın o Levh-i Mahfuzunu ve Hikmet ve Îrâde-i Rabbaniyenin o basîrane Kitabının eşyadaki cilvesini, aksını, misâlini hissetmişler; hâşâ "Tabiat" nâmiyle tesmiye etmişler, körletmişler. İşte "Îmam-ı Mübîn"in imlâsı ile, yâni Kaderin Hükmüyle ve Düsturu ile Kudret-i İlâhiyye, Îcâd-ı Eşyada herbiri birer Âyet olan silsile-i mevcudatı, "Levh-i Mahv, İsbat" denilen zamanın sahife-i misâliyesinde yazıyor, Îcad ediyor, zerratı tahrik ediyor...

Demek harekât-ı zerrat; o Kitabetten, o İstinsahtan (mevcudat, Âlem-i Gaybdan, Âlem-i Şehadete ve İlimden Kudrete geçmelerinde) bir ihtizazdır, bir harekâttır. Amma "Levh-i Mahv, İsbat" ise, sabit ve daim olan Levh-i Mahfûz-u A'zam'ın dâire-i mümkünatta, yâni mevt ve Hayata, Vücut ve fenâya daima mazhar olan eşyada, mütebeddil bir defteri ve yazar bozar bir tahtasıdır ki, Hakikat-ı Zaman odur. **Evet hersey'in bir Hakikatı olduğu gibi, zaman dedigimiz, Kâinatta cereyan eden bir nehr-i azîmin Hakikatı dahi, "Levh-i Mahv, İsbat" takî Kitabet-i Kudretin sahifesi ve mürekkebi hükmündedir.**

لَا يَعْلَمُ الْفَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

I k i n c i S u â l : Meydan-ı Haşir nerededir?

Elcevap: وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ Hâlik-ı Hakîm'in herseyde gösterdiği

Hikmet-i Âliye, hattâ tek küçük bir şey'e, çok büyük Hikmetleri takmasıyle

tasrih derecesinde işaret ediyor ki: Küre-i Arz; serseriyanе, bâd-i heva azîm bir daireyi çizmiyor.. Belki mühim bir şey etrafında dönüyor ve Meydan-ı Ekberin Daire-i Muhîtasını çiziyor; gösteriyor. Ve bir Meşher-i Azîmin etrafında gezip, mahsulât-ı mânevîyesini ona devrediyor ki; ileride o Meşherde, enzar-ı nâs önünde gösterilecektir. Demek, yirmibes bin seneye karîb bir Daire-i Muhîtanın içinde, Rivayete binaen Şâm-ı Şerîf kî'tası bir çekirdek hükmünde olarak o daireyi dolduracak bir Meydan-ı Haşır bastedilecektir. Küre-i Arz'ın bütün mânevî mahsulâtı, şimdilik perde-i gayb altında olan o meydanın defterlerine ve elvahlarına gönderiliyor ve ileride meydan açıldığı vakit, sekenesini de yine o meydana dökecek; o manevî mahsulâtları da, gaibden şehadete geçecektir. Evet Küre-i Arz; bir tarla, bir çeşme, bir ölçek hükmünde olarak o Meydan-ı Ekberi dolduracak kadar mahsulât vermiş ve onu istiab edecek mahlûkat ondan akmiş ve onu imlâ edecek masnûat ondan çıkmış. **Demek Küre-i Arz bir çekirdek ve Meydan-ı Haşır, içindekilerle beraber bir ağaçtır, bir sünbüldür ve bir mahzendir.** Evet nasılki nuranî bir nokta, sur'at-i hareketiyle nuranî bir hat olur veya bir daire olur. Öyle de: Küre-i Arz; sur'atlı, Hikmetli hareketiyle bir Daire-i Vücudun temessülüne ve o Daire-i Vücud mahsulatıylâ beraber, bir Meydan-ı Haşır-i Ekberin teşekkülüne medardır.

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Ünbirinci Mektub

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(Bu Mektub, mühim bir ilâç olup, dört Âyetin Hazinesinden dört küçük Cevherine işaret eder.)

Aziz Kardeşim!

Şu dört muhtelif mes'eleyi muhtelif vakitlerde Kur'an-ı Hakîm nefsim Ders vermiş. Arzu eden Kardeşlerim dahi bundan bir Ders veya bir hisse almaları için yazdım. Mebhâs itibarıyle başka başka dört Âyet-i Kerîmenin Hazine-i Hakaikinden birer küçük Cevher nümune olarak gösterilmiştir. O dört mebhastan herbir mebhâsin ayrı bir sûreti, ayrı bir fâidesi var.

B i r i n c i M e b h a s : إنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا Ey sū'-i

vesveseden me'yus nefsim! Tedai-yi hayâlât, tahattur-u faraziyat, bir nevi irtisam-ı gayr-ı ihtiyarîdir. İrtisam ise, eğer Hayırdañ ve Nuraniyetten olsa, Hakikatîn hükmü bir derece sûretine ve misâline geçer. Güneşin ziyası ve harareti, âyinedeki misâline geçtiği gibi.. Eğer şerden ve kesiften olsa, asln hükmü ve hassası, sûretine geçmez ve timsaline sirâyet etmez. Meselâ necis ve murdar bir şey'in âyinedeki sûreti ne necistir, ne murdardır. Ve yılanın timsâli, isırmaz.

İşte şu sırra binaen, **tasavvur-u küfür, küfür değil; tahayyül-ü şetm, şetm değil.** Hususan ihtiyarsız olsa ve farazî bir tahattur olsa, bütün bütün zararsızdır. Hem Ehl-i Hak olan Ehl-i Sünnet Ve Cemaatin Mezhebinde bir şey'in şer'an çirkinliği, pisliği; Nehy-i İlâhî sebebiyledir. Mâdem ki ihtiyarsız ve rızasız bir tahattur-u farazîdir, bir tedâi-yi hayalîdir; nehiy ona taallûk etmez. O dahi ne kadar çirkin ve pis bir şey'in sûreti dahi olsa, çirkin ve pis olmaz.

I k i n c i M e s ' e l e : Barla YayLASı, Tepelice'de çam, katran, karakavağın bir meyvesi olup, Sözler Mecmuası'na yazıldığı için buraya yazılmamıştır.

Ü ç ü n c ü M e s ' e l e : Şu iki mes'ele, Yirmibeşinci Söz'ün İcazı-1 Kur'an'a karşı medeniyetin aczini gösteren misâllerinden bir kısmıdır. Kur'an'a muhalif olan hukuk-u medeniyetin ne kadar haksız olduğunu isbat eden binler misâllerinden iki misâl:

فَلِلَّهِ كُرْمَيْشُ حَظٌ الْأَنْثَيْنِ olan Hüküm-ü Kur'anî, Mahz-1

Adâlet olduğu gibi, Ayn-ı Merhamettir. Evet Adâlettir. Çünkü; ekseriyet-i mutlaka itibariyle bir erkek, bir kadın alır, nafakasını taahhûd eder. Bir kadın ise, bir kocaya gider, nafakasını ona yükler; ırsiyetteki noksanını telâfi eder. Hem merhamettir, çünkü: o zaife kız, pederinden şefkate ve Kardeşinden merhamete çok muhtaçtır. Hüküm-ü Kur'an'a göre o kız, pederinden endişesiz bir şefkat görür. Pederi ona, "Benim servetimin yarısını, ellerin ve yabanıların ellerine geçmesine sebeb olacak zararlı bir çocuk" nazariyle endişe edip bakmaz. O şefkate, endişe ve şiddet karışmaz. Hem Kardeşinden rekabetsiz, hasedsiz bir merhamet ve himayet görür. Kardeşi ona, "hânedanımızın yarısını bozacak ve malımızın mühim bir kısmını ellerin eline verecek bir rakib" nazariyle bakmaz; o merhamete ve himayete bir kin, bir iğbirar katmaz. Şu halde o fitraten nazik, nâzenin ve hilkaten zaîfe ve nahîfe kız, sûreten az bir şey kaybeder; fakat ona bedel akaribin şefkatinden, merhametinden, tükenmez bir servet kazanır. Yoksa Rahmet-i Hak'tan ziyade ona merhamet edeceğiz diye hakkından fazla ona hak vermek, ona merhamet değil, şedîd bir zulümdür. Belki zaman-ı câhiliyyette gayret-i vahşiyaneye binaen kızlarını sağ olarak defnetmek gibi gaddarâne bir zulmü andıracak şu zamanın hırs-ı vahşiyanesi, merhametsiz bir şenâate yol açmak ihtimali vardır. Bunun gibi bütün Ahkâm-ı Kur'an-

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ Fermanını tasdik ediyorlar.

D ö r d ü n c ü M e s ' e l e : **فَلِإِمْرَءِ السُّدُسِ** İşte mimsiz

medeniyet, nasıl kız hakkında, hakkından fazla hak verdiğiinden böyle bir haksızlığa sebeb oluyor.. öyle de: Vâlide hakkında hakkını kesmekle daha dehşetli haksızlık ediyor. Evet Rahmet-i Rabbaniyenin en hürmetli, en halâvetli, en lâtif ve en şirin bir cilvesi olan şefkat-i vâlide, Hakaik-i Kâinat içinde en muhterem, en mükerrem bir Hakikattir. Ve vâlide, en

kerîm, en rahîm, öyle fedakâr bir dosttur ki; o şefkat saikasiyle bir vâlide, bütün dünyasını ve hayatını ve rahatını, veledi için feda eder. Hattâ vâlideligin en basit ve en ednâ derecesinde olan korkak tavuk, o şefkatin küçük bir lem'asiyle yavrusunu müdafaa için ite atılır, arslana saldırır.

İşte böyle muhterem ve muazzez bir Hakikati taşıyan bir vâlideyi, veledinin malından mahrum etmek, o muhterem Hakikata karşı ne kadar dehşetli bir haksızlık, ne derece vahşetli bir hürmetsizlik, ne mertebe cinayetli bir hakaret ve Arş-ı Rahmeti titreten bir küfrân-ı ni'met ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyyenin gayet parlak ve nâfi' bir tiryakına bir zehir katmak olduğunu, insaniyet-perverlik iddia eden insan canavarları anlamazlarsa, elbette hakikî insanlar anlar. Kur'an-ı Hakîm'in **فَلَامِدِهِ السُّدُسُ** Hükmünü,
Ayn-ı Hak ve Mahz-ı Adâlet olduğunu bilirler.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onikinci Meklîb

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَرَأْنَ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلَى رُفَقَائِكُمْ

Aziz Kardeşlerim!

O gece benden suâl ettiniz, ben cevabını vermedim. Çünkü: **Mesâil-i İmaniyenin münakaşa sûretinde bahsi câiz değildir.** Siz münakaşa sûretinde bahsetmişiniz. Şimdilik münakaşanızın esası olan üç suâlinize gayet muhtasar bir cevap yazıyorum. Tafsîlini, eczacı efendinin isimlerini yazmış olduğu Sözler'de bulursunuz. Yalnız, Kader ve cüz'-ü ihtiyarîye aid Yirmialtıncı Söz hatırlıma gelmemiştir, size söylememiştüm, ona da bakınız, **fakat gazete gibi okumayınız.** Eczacı efendinin o Sözler'i mütalâa etmesini havale ettiğimin Sırı sudur ki: **O çeşit mes'elelerdeki şübheler, Erkân-ı İmaniyenin za'fundan ileri geliyor. O Sözler ise, Erkân-ı İmaniye tamamıyla isbat ederler.**

BİRİNCİ SUÂLİNİZ: Hazret-i Âdem'in (A.S.) Cennet'ten ihracı ve bir kısım benî-âdemin Cehennem'e idhali ne Hikmete mebnîdir?

E l c e v a p : Hikmeti, Tavzîftir... **Öyle bir Vazife ile memur edilerek gönderilmiştir ki; bütün Terakkiyat-ı Mâneviye-i Beşeriyenin ve bütün İstidâdât-ı Beşeriyenin inkişaf ve inbisatları ve Mâhiyet-i İnsaniyenin bütün Esmâ-i İlâhiyyeye bir Âyine-i Câmia olması, o Vazifenin netaicindendir.** Eğer Hazret-i Âdem Cennet'te kalsayıdı; Melek gibi makamı sâbit kalırdı, İstidâdât-ı Beşeriye inkişaf etmezdi. Halbuki yeknesak makam sâhibi olan Melâikeler çoktur, o tarz **Ubûdiyet için insana ihtiyaç yok.** Belki Hikmet-i İlâhiyye, nihayetsiz makamati kat'edecek olan insanın istidadına muvafık bir dâr-ı teklifi iktiza ettiği için, Melâikelerin aksine olarak mukteza-yi fitratları olan malûm günahla Cennet'ten ihraç edildi. **Demek Hazret-i Âdem'in Cennet'ten ihracı, Ayn-ı Hikmet ve Mahz-ı Rahmet olduğu gibi; küffarın da Cehennem'e idhalleri, Haktır ve Adâlettir.**

Onuncu Söz'ün Üçüncü İşaretinde denildiği gibi: Çendant, kâfir az bir ömürde bir günah işlemış, fakat o günah içinde nihayetsiz bir cinayet var. Çünkü: küfür, bütün Kâinatı tahkirdir, kıymetlerini tenzil etmektedir ve bütün masnuatın Vahdânîyete şehadetlerini tekzibdir ve mevcudat âyinelerinde cilveleri görünen Esmâ-i İlâhiyyeyi tezyiftir. Onun için, mevcudatın hakkını kâfirden almak üzere, mevcudatın Sultanı olan Kahhâr-ı Zülcelâl'in, kâfirleri ebedî Cehenneme atması, Ayn-ı Hak ve Adâlettir. Çünkü, nihayetsiz cinayet, nihayetsiz azâbı ister.

İKİNCİ SUÂLİNİZ: Şeytanların Halkı ve Îcadı ne içindir? Cenab-ı Hak, şeytanı ve şerleri halketmiş, Hikmeti nedir? Şerrin Halkı şerdır, kabîhin Halkı kabîhtir?

E l c e v a p : Hâşâ!.. Halk-ı Şer, şer değil, belki kesb-i şer şerdır. Çünkü: Halk ve Îcad, bütün netâice bakar; kesb, hususî bir mübaşeret olduğu için, hususî netâice bakar. Meselâ: Yağmurun gelmesinin binlerle neticeleri var; bütünü de güzeldir. Su'-i ihtiyâriyle bâzları yağmurdan zarar görse, "Yağmurun Îcadı Rahmet değildir." diyemez; "Yağmurun Halkı şerdir." diye hükmedemez. Belki sû'-i ihtiyâriyle ve kesbiyle onun hakkında şer oldu. Hem ateşin Halkında çok faideler var; bütünü de Hayırdır. Fakat bâzları sû'-i kesbiyle, sû'-i istimâliyle ateşten zarar görse, "Ateşin Halkı şerdir" diyemez. Çünkü: Ateş yalnız onu yakmak için yaratılmamış; belki o, kendi sû'-i ihtiyâriyle, yemeğini pişiren ateşe elini soktu ve o Hizmetkârını kendine düşman etti.

E l h â s ı l : **Hayr-ı Kesîr için, şerr-i kalîl kabûl edilir. Eğer şerr-i kalîl olmamak için, Hayr-ı Kesîri intac eden bir şer terkedilse; o vakit şerr-i kesîr irtikâb edilmiş olur.** Meselâ: Cihâda asker sevketmekte elbette bâzı cüz'î ve maddî ve bedenî zarar ve şer olur. Fakat o Cihadda Hayr-ı Kesîr var ki, İslâm küffârin istilâsından kurtulur. Eğer o şerr-i kalîl için Cihad terkedilse, o vakit Hayr-ı Kesîr gittikten sonra şerr-i kesîr gelir. O ayn-ı zulümdür. Hem meselâ: **Gangren olmuş ve kesilmesi lâzım gelen bir parmağın kesilmesi Hayırdır, iyidir; halbuki zâhiren bir şerdır. Parmak kesilmezse, el kesilir; şerr-i kesîr olur.**

İşte Kâinattaki şerlerin, zararların, beliyyelerin ve şeytanların ve muzırların Halk ve Îcadları, şer ve çirkin değildir; çünkü, çok Netâic-i Mühimme için halkolunmuşlardır. Meselâ: Melâikelere şeytanlar musallat olmadıkları için, terakkiyatları yoktur; makamları sâbittir, tebeddül etmez. Keza hayvanatın dahi, şeytanlar musallat olmadıkları için, mertebeleri sâbittir, nâkıştır. **Âlem-i insâniyyette ise Meratîb-i Terakkiyat ve tedenniyat nihayetsizdir.** Nemrudlardan, firavunlardan tut, tâ Sîddîkîn-i Evliya ve Enbiyaya kadar gayet uzun bir mesafe-i terakki var.

İşte kömür gibi olan ervâh-ı sâfileyi, elmas gibi olan Ervâh-ı Âliyeden temyiz ve tefrik için, şeytanların hilkatiyle ve sırr-ı teklif ve Ba's-i Enbiya ile, bir Meydan-ı İmtihan ve Tecrübe ve Cihad ve Müsabaka açılmış. Eğer Mücahede ve Müsabaka olmasaydı, mâden-i insaniyetteki Elmas ve kömür hükmünde olan İstidadlar, beraber kalacaktı. Alâ-yı İlliyyîndeki Ebu Bekr-i Sîddîkîn Ruhu, esfel-i sâfilîndeki ebu cehl'in ruhiyle bir seviyede kalacaktı. Demek şeyâtîn ve şerlerin yaratılması, büyük ve külli neticeye baktığı için Îcadları şer değil, çirkin değil; belki su'-i istimâlattan ve kesb denilen mübaşeret-i hususiyeden gelen şerler, çirkinlikler, kesb-i insana aiddir; Îcad-ı İlâhîye aid değildir.

E g e r s u â l e t s e n i z k i : Bi'set-i Enbiya ile beraber şeytanların vücudundan ekser insanlar kâfir oluyor, küfre gidiyor, zarar görüyor. **الْحُكْمُ لِلّٰهِ** Kaidesince, ekser ondan şer görse, o vakit Halk-ı Şer şerdir, hattâ Bi'set-i Enbiya dahi Rahmet değil denilebilir?

E l c e v a p : Kemmiyetin, Keyfiyete nisbeten ehemmiyeti yok. Asıl ekseriyet, Keyfiyete bakar. Meselâ: Yüz hurma çekirdeği bulunsa.. toprak altına konup su verilmezse ve Muamele-i Kimyeviye görmezse ve bir Mücâhede-i Hayatiyeye mazhar olmazsa, yüz para kıymetinde yüz çekirdek olur. Fakat su verildiği ve Mücâhede-i Hayatiyeye mâruz kaldığı vakit, sû'-i mizâcından sekseni bozulsa; yirmisi meyvedar yirmi hurma ağacı olsa, diyebilir misin ki: "Suyu vermek şer oldu, ekserisini bozdu?" Elbette diyemezsin. Çünkü: O yirmi, yirmi bin hüküme geçti. Sekseni kaybeden, yirmi bini kazanan, zarar etmez; şer olmaz. Hem meselâ: Tavus kuşunun yüz yumurtası bulunsa, yumurta itibariyle beşyüz kuruş eder. Fakat o yüz yumurta üstünde tavus oturtulsa, sekseni bozulsa; yirmisi, yirmi tavus kuşu olsa, denilebilir mi ki: "Çok zarar oldu, bu muamele şer oldu, bu kuluçkaya kapanmak çirkin oldu, şer oldu?" Hayır öyle değil, belki hayırdır. Çünkü o tavus milleti ve o yumurta taifesi, dörtüz kuruş fiyatında bulunan seksen yumurtayı kaybedip, seksen lira kıymetinde yirmi tavus kuşu kazandı.

İşte nev'-i beşer Bi'set-i Enbiya ile, Sîrr-ı Teklif ile, Mücâhede ile, şeytanlarla Muharebe ile kazandıkları yüzbinlerle Enbiya.. ve milyonlarla Evliya.. ve milyarlarla Asfiya gibi Âlem-i İnsaniyetin güneşleri, ayları ve yıldızları mukabilinde, kemmiyetçe kesretli, keyfiyetçe ehemmiyetsiz hayvanat-ı muzirra nev'inden olan küffâri ve münâfikları kaybetti.

ÜÇÜNCÜ SUÂLİNİZ: Cenâb-ı Hak musîbetleri veriyor, belâları musallat ediyor. Hususan mâsumlara, hattâ hayvanlara bu zulüm değil mi?

E l c e v a p : Hâşâ! Mülk Onundur. Mülkünde istediği gibi tasarruf eder. Hem acaba? San'atkâr bir zat, bir ücret mukabilinde seni bir

model yapıp gayet san'atkârâne yaptığı murassa' bir libası sana giydiriyor, hünerini, mehâretini göstermek için kısaltıyor, uzaltıyor, biçiyor, kesiyor.. seni oturtuyor, kaldırıyor. Sen ona diyebilir misin ki: "Beni güzelleştiren elbiseyi çirkinkleştirdin; bana, oturtup kaldırırmakla zahmet verdin?" Elbette diyemezsın. Dersen, dîvanelik edersin. Aynen öyle de: Sâni'-i Zülcelâl; göz, kulak, lisân gibi duygularla murassa' gayet san'atkârâne bir viucudu sana giydirmiş... Mütenevvi Esmâsının nakişlarını göstermek için seni hasta eder, mübtelâ eder, aç eder, tok eder, susuz eder.. bu gibi ahvalde yuvarlatır. Mâhiyet-i Hayatiyeyi kuvvetleştirmek ve Cilve-i Esmâsını göstermek için, seni böyle çok tavrılarda gezdiriyor. Sen eğer desen: "Beni ne için bu mesâibe mübtelâ ediyorsun?" Temsilde işaret edildiği gibi, yüz Hikmet seni susturacak. Zaten **sükûn ve sükûnet, atâlet, yeknesaklık, tevakkuf;** bir nevi ademdir, zarardır. Hareket ve tebeddül; Vücuddur, Hayırdır. Hayat, harekâtla kemâlâtını bulur; beliyyat vasıtasiyle terakki eder. Hayat; Cilve-i Esmâ ile muhtelif harekâta mazhar olur, tasaffi eder, kuvvet bulur, inkişaf eder, inbisat eder, kendi mukadderatını yazmasına müteharrik bir Kalem olur, vazifesini ifa eder, Ücret-i Uhreviyeye kesb-i istihkak eder.

İşte, münakaşanızın içindeki üç suâlinizin muhtasar cevapları bu kadardır. İzahları Otuzuç aded "Sözler"dedir.

Aziz Kardeşim, sen bu Mektubu eczacıya ve münakaşayı iştenlerden müناسip gördüklerine oku. Benim tarafımdan da, yeni bir Talebem olan eczacıya Selâm et; de ki:

"Mezkûr mesâil gibi dakik Mesâil-i Îmâniyeyi, mîzansız mücadele süretinde Cemaat içinde bahsetmek câiz değildir.. Mîzansız mücadele olduğundan, tiryak iken zehir olur. Diyenlere, dinleyenlere zarardır. Belki böyle Mesâil-i Îmaniyenin îtidâl-i demle, insafla, bir müdâvele-i efkâr sûretinde bahsi câizdir. Ve de ki: "Eğer senin Kalbine bu nevi mesâilde şübheler gelirse ve Sözler'den de cevabını bulmazsan, hususî bana yazarsınız..." Hem eczacıya de ki: "Merhum pederi hakkında gördüğü rü'ya için hâtırıma şöyle bir mâna geldi ki: Merhum pederi doktor olmak münasebetiyle, çok salih ve mübarek, belki Veli insanlara fâidesi dokunmuş ve ondan memnun olan ve menfaat gören o Mübareklerin Ervahları, onun vefatı hengâmında kuşlar sûretinde en yakın akrabası olan oğluna görünmüştür, onun Ruhuna Şefaatkârâne bir hoş-âmedî nev'inden bir istikbal ettikleri hâtırıma geldi." O gece burada beraber bulunan bütün dostlara Selâm ve Dua ederim.

آلْبَاقِيْ هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Qüütüncü Mektab

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ

السَّلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَى وَالْمَلَامُ عَلَى مَنِ اتَّبَعَ الْهُوَى

Aziz Kardeşlerim!

Hâl ve istirahatımı ve vesika için adem-i müracaatımı ve hâl-i âlem siyasetine karşı lâkayaklılığını pek çok soruyorsunuz. Şu sualleriniz çok tekerrür ettiğinden, hem mânen de benden sorulduğundan; şu üç suâle, Yeni Said değil, belki Eski Said Lisanıyla cevap vermeğe mecbur oldum.

B i r i n c i S u â l i n i z : İstirahatın nasıl? Hâlin nedir?

E l c e v a p : Cenâb-ı Erhamürrâhimîn'e yüzbin şükür ediyorum ki; ehl-i dünyanın bana ettiği envâ'-ı zulmü, Envâ'-ı Rahmete çevirdi. Şöyle ki:

Siyaseti terk ve dünyadan tecerrüd ederek bir dağın mağarasında Âhireti düşünmekte iken, ehl-i dünya zulmen beni oradan çıkarıp nefyettiler. Hâlik-ı Rahîm ve Hakîm o nefyi bana bir Rahmete çevirdi. Emniyetsiz ve İhlâsî bozacak esbaba mâruz o dağdaki inzivayı; emniyetli, İhlâslı Barla Dağlarındaki halvete çevirdi. Rusya'da esarette iken niyet ettim ve niyaz ettim ki, âhir ömrümde bir mağaraya çekileyim. Erhamürrâhimîn, bana Barla'yı o mağara yaptı, mağara faidesini verdi. Fakat sıkıntılı mağara zahmetini, zaîf vücaduma yüklemedi. Yalnız Barla'da, iki-uç adamda bir vevhamlık vardı. O vevhamlık sebebiyle bana eziyet verildi. Hattâ o dostlarım, güya istirahatımı düşünüyorlar. Halbuki o vevhamlık sebebiyle hem Kalbime, hem Kur'anın Hizmetine zarar verdiler. Hem ehl-i dünya bütün menfilere vesika verdiği ve cânileri hapisten çıkarıp afvettikleri halde, bana zulüm olarak vermediler. Benim Rabb-ı Rahîmim, beni Kur'anın Hizmetinde ziyade istihdam etmek ve Sözler namiyle Envâr-ı Kur'aniyeyi bana fazla yazdırma için, dağdağasız bir surette beni şu gurbette bırakıp, bir büyük merhamete çevirdi. Hem ehl-i dünya, dünyalarına karışabilecek bütün nüfuzlu ve kuvvetli Rüesâları ve Şeyhleri, kasabalarда ve şehirlerde bırakıp akrabalariyle

beraber herkesle görüşmeye izin verdikleri halde, beni zulmen tecrid etti, bir köye gönderdi. Hiç akraba ve hemşehrilerimi, -bir-iki tanesi mütesna olmak üzere- yanına gelmeye izin vermedi. Benim Hâlik-ı Rahîmim, o tecridi, benim hakkında bir azîm Rahmete çevirdi. Zihnimî sâfi bırakıp, gill u giştan âzâde olarak Kur'an-ı Hakîm'in Feyzini, olduğu gibi almağa vesile etti. Hem ehl-i dünya, bidayette, iki sene zarfında iki âdi Mektub yazdığını çok gördü. Hattâ şimdi bile, on veya yirmi günde veya bir ayda bir-iki misafirin sîrf Âhiret için yanına gelmesini hoş görmediler, bana zulmettiler. Benim Rabb-ı Rahîmim ve Hâlik-ı Hakîmim o zulmü bana merhamete çevirdi ki, doksan sene mânevî bir ömrü kazandıracak şu Şuhûr-u Selâsede, beni bir Halvet-i Mergûbeye ve bir Uzlet-i Makbûleye koymağâ çevirdi.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ İşte hâl ve istirahatım böyle...

İ k i n c i S u â l i n i z : Neden vesika almak için müracaat etmiyorsun?

E l c e v a p : Şu mes'elede ben Kaderin mahkûmuyum, ehl-i dünyanın mahkûmu değilim. Kadere müracaat ediyorum. Ne vakit izin verirse, Rızkımı buradan ne vakit keserse, o vakit giderim. Şu mânânanın Hakikati şudur ki: Başa gelen her işte iki sebeb var; biri zâhirî, diğeri hakikî. Ehl-i dünya zâhirî bir sebeb oldu, beni buraya getirdi. Kader-i İlâhî ise, sebeb-i hakikîdir; beni bu inzivaya mahkûm etti. Sebeb-i zâhirî zulmetti; sebeb-i hakikî ise Adâlet etti. Zâhirîsi şöyle düşündü: "Şu adam, ziyadesiyle İlme ve Dine Hizmet eder, belki dünyamiza karışır" ihtimaliyle beni nefyedip üç cihetle katmerli bir zulüm etti. Kader-i İlâhî ise: benim için gördü ki, Hakkıyla ve İhlâsla İlme ve Dîne Hizmet edemiyorum; beni bu nefye mahkûm etti. Onların bu katmerli zulmünü muzâaf bir Rahmete çevirdi. Mâdem ki nefyimde Kader hâkimdir ve o Kader âdildir; ona müracaat ederim. Zâhirî sebeb ise, zâten bahane nev'inden birşeyleri var. Demek onlara müracaat mânâsızdır. Eğer onların elinde bir Hak veya kuvvetli bir esbab bulunsaydı, o vakit onlara karşı da müracaat olunurdu.

Başlarını yesin, dünyalarını tamamen bıraktığım ve ayaklarına dolaşın, siyasetlerini büsbütün terkettiğim halde; düşündükleri bahaneler, evhamlar, elbette asılsız olduğundan, onlara müracaatla o evhamlara bir Hakikat vermek istemiyorum. Eğer uçları ecnebi elinde olan dünya siyasetine karışmak için bir iştiraham olsaydı; değil sekiz sene, belki sekiz saat kalmayacak tereşşuh edecekti, kendini gösterecekti. Halbuki sekiz senedir birtek gazete okumak arzum olmadı ve okumadım. Dört senedir burada taht-ı nezarette bulunuyorum; hiçbir tereşşuh görünmedi.

Demek Kur'an-ı Hakîm'in Hizmetinin bütün siyasetlerin fevkinde bir ulviyeti var ki, çoğu yalancılıktan ibaret olan dünya siyasetine tenezzüle meydan vermiyor.

Adem-i müracaatimin ikinci sebebi şudur ki: **Haksızlığı Hak zanneden adamlara karşı Hak dâva etmek, Hakka bir nevi haksızlıktır. Bu nevi haksızlığı irtikâb etmek istemem.**

Ü ü n c ü S u â l i n i z : Dünyanın siyasetine karşı ne için bu kadar lâkaydsın? Bu kadar safahat-ı âleme karşı tavrını hiç bozmuyorsun? Bu safahatı hoş mu görüyorsun? Veyahut korkuyor musun ki, sükût ediyorsun?

E l c e v a p : Kur'an-ı Hakîm'in Hizmeti, beni şiddetli bir surette siyaset âleminden men'etti. Hattâ düşünmesini de bana unutturdu. **Yoksa bütün sergüzeşti hayatım şâhiddir ki, Hak gördüğüm meslekten gitmeye karşı korku elimi tutup men' edememiş ve edemiyor.** Hem neden korkum olacak? Dünya ile, ecelimden başka bir alâkam yok. Çoluk çocuğumu düşüneceğim yok. Malımı düşüneceğim yok. Hânedanımın şerefini düşüneceğim yok. Riyakâr bir şöhret-i kâzibeden ibaret olan şan ve şeref-i dünyeviyenin muhafazasına değil, kırılmasına yardım edene Rahmet... Kaldı ecelim. O, Hâlk-ı Zülcelâl'in Elindedir. Kimin haddi var ki, vakti gelmeden ona ilişsin. Zâten İzzetle mevti, zilletle hayatı tercih edenlerdeniz. Eski Said gibi birisi söyle demiş:

وَنَحْنُ أُنَاسٌ لَا تَوَسِّطَ بَيْنَنَا لَنَا الصَّدْرُ دُونَ الْعَالَمَيْنَ أَوْ الْقَبْرِ

Belki Hizmet-i Kur'an, beni hayat-ı içtimâiye-i siyasiye-i beşeriyyeyi düşünmekten men'ediyor. Şöyledir ki: Hayât-ı beşeriye bir yolculuktur. Şu zamanda, Kur'anın Nuriyle gördüm ki, o yol bir bataklığa girdi. Mülevves ve ufûnetli bir çamur içinde kafile-i beşer düşे kalka gidiyor. Bir kısmı, Selâmetli bir yolda gider. Bir kısmı, mümkün olduğu kadar çamurdan, bataklıktan kurtulmak için bâzı vasıtaları bulmuş. Bir kism-ı ekseri; o ufûnetli, pis, çamurlu bataklık içinde karanlıkta gidiyor. Yüzde yirmisi, sarhoşluk sebebiyle, o pis çamuru misk ü anber zannederek yüzüne gözüne bulaştırıyor.. düşerek kalkarak gider, tâ boğulur. Yüzde seksemi ise; bataklığı anlar, ufûnetli, pis olduğunu hisseder.. fakat mütehayyirdirler, Selâmetli yolu göremiyorlar...

İşte bunlara karşı iki çare var:

B i r i s i : Topuz ile o sarhoş yirmisini ayıltmaktadır.

İ k i n c i s i : Bir Nur göstermekle mütehayyirlere Selâmet yolunu irâe etmektir.

Ben bakıyorum ki; yirmiye karşı seksen adam, elinde topuz tutuyor. Halbuki o bîçâre ve mütehayyir olan seksene karşı hakkıyla Nur gösterilmiyor.. Gösterilse de; bir elinde hem sopa, hem Nur olduğu için emniyetsiz oluyor. Mütehayyir adam, "Acaba Nurla beni celbedip, topuzla dövmek mi istiyor?" diye telâş eder. Hem de bâzan ârizalarla topuz kırıldığı vakit, Nur dahi uchar veya söner.

İşte o bataklık ise, gafletkârane ve dalâlet-pîse olan sefihane hayatı içtimâiye-i beseriyyedir. O sarhoşlar, dalâletle telezzüz eden mütemerridlerdir. O mütehayyir olanlar, dalâletten nefret edenlerdir, fakat çıkamıyorlar.. kurtulmak istiyorlar, yol bulamıyorlar.. mütehayyir insanlardır. O topuzlar ise, siyaset cereyanlarıdır. O Nurlar ise, Hakaik-i Kur'aniyedir. Nûra karşı kavga edilmez, ona karşı adâvet edilmez. Sîrf şeytân-ı racîmden başka ondan nefret eden olmaz. İşte ben de Nûr-u

Kur'anı elde tutmak için **أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** deyip, siyaset

topuzunu atarak, iki elim ile Nûra sarıldım. Gördüm ki: Siyaset cereyanlarında; hem muvâfikta, hem muhalifte o Nurların âşıkları var. Bütün siyaset cereyanlarının ve tarafgirliklerin çok fevkinde ve onların garazkârane telâkkiyatlarından müberra ve sâfi olan bir makamda verilen Ders-i Kur'an ve gösterilen Envâr-ı Kur'aniyeden hiçbir taraf ve hiçbir kısım çekinmemek ve ittiham etmemek gerektir. Meğer dinsizliği ve zendekayı siyaset zannedip ona tarafgirlik eden insan sûretinde şeytanlar ola veya beşer kıyafetinde hayvanlar ola...

الْحَمْدُ لِلّٰهِ, siyasetten tecerrüd sebebiyle, Kur'anın Elmas gibi

Hakikatlarını propaganda-i siyaset ittihamı altında cam parçalarının kıymetine indirmedim. Belki gittikçe o Elmaslar kıymetlerini her taifenin nazarında parlak bir tarzda ziyadeleştiriyor.

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدِينَا لِهُذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِي لَوْلَا أَنْ هَدِينَا اللّٰهُ لَقْدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Ündördüncü Meklûb

Te'lif edilmemiştir.

* * *

Ünbesinci Meklûb

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Aziz Kardeşim!

Senin Birinci Suâlin ki: Sahabeler Nazar-ı Velâyetle müfsidleri neden keşfedemediler? Tâ Hulefa-yı Râşîdîn'in üçünün Şehadetini netice verdi. Halbuki küçük Sahabelere, büyük Velilerden daha büyük deniliyor?

E l c e v a p : Bunda iki makam var.

BİRİNCİ MAKAM: Dakik bir Sîrr-ı Velâyetin beyaniyle suâl halledilir. Şöyle ki:

Sahabelerin Velâyeti, Velâyet-i Kübrâ denilen, Veraset-i Nübûvvetten gelen, Berzah tarîkîna uğramayarak, doğrudan doğruya zâhirden Hakikata geçip, Akrebiyet-i İlâhiyenin inkişafına bakan bir Velâyettir ki, o Velâyet yolu, gayet kısa olduğu halde gayet yüksektir. Hârikaları az, fakat meziyatı çoktur. Keşif ve Kerâmet orada az görünür. Hem Evliyanın Kerâmetleri ise, ekserisi ihtiyarî değil. Ummadığı yerden, İkrâm-ı İlâhî olarak bir Hârika ondan zuhur eder. Bu Keşif ve Kerâmetlerin ekserisi de, Seyr ü Sûlûk zamanında, Tarîkat Berzahından geçikleri vakit, âdi beseriyetten bir derece tecerrûd ettiklerinden, hilâf-ı âdet hâlâtâ mazhar olurlar. Sahabeler ise, Sohbet-i Nübûvvetin În'ikâsiyle ve Încizâbiyle ve Îksiriyle Tarîkattaki Seyr ü Sûlûk Dâire-i Azîminin tayyîna mecbur degildirler. Bir kademde ve bir Sohbette zâhirden Hakikata geçebilirler. Meselâ: Nasîlki dün geceki Leyle-i Kadr'e ulaşmak için iki yol var:

B i r i : Bir sene gezip dolaşıp, tâ o geceye gelmektir. Bu Kurbiyeti kazanmak için bir sene mesafeyi tayyetmek lâzım gelir. Şu ise, Ehl-i Sülükün mesleğidir ki, Ehl-i Tarîkatın çoğu bununla gider.

İ k i n c i s i : Zamanla mukayyed olan cism-i maddî gılafından sıyrılıp, tecerrüdle Ruhen yükselp, dün geceki Leyle-i Kadr'i öbür gün Leyle-i Îd ile beraber bugünkü gibi hâzır görmektir. Çünkü Ruh zamanla mukayyed değil. Hissiyat-ı İnsaniye Ruh derecesine çıktıığı vakit, o hâzır zaman genişlenir. Başkalarına nisbeten mâzi ve müstakbel olan vakitler, ona nisbeten hâzır hükmündedir.

İşte bu temsile göre, dün geceki Leyle-i Kadr'e geçmek için, Mertebe-i Ruha çıkıp, mâziyi hâzır derecesinde görmektir. Şu Sîrr-ı Gamızın Esası Akrebiyet-i İlâhiyenin inkişâfidir. Meselâ: Güneş bize yakındır; çünkü, ziyası, harareti ve misâli âyinemizde ve elimizdedir. Fakat biz ondan uzağız. Eğer biz Nuraniyet noktasında onun Akrebiyetini hissetsek, âyinemizdeki misâlî olan timsâline münâsebetimizi anlasak, o vâsita ile onu tanışak; ziyası, harareti, heyeti ne olduğunu bilsek, onun Akrebiyeti bize inkişaf eder ve yakınımızda onu tanııp münâsebetdar oluruz. Eğer biz bu'diyetimiz nokta-i nazarından ona yakınlaşmak ve tanımak istesek, pek çok Seyr-i Fîkrîye ve Sûlûk-u Aklîye mecbur oluruz ki; kavânîn-i fenniye ile fikren Semâvâta çıkış Semâdaki güneş tasavvur ederek, sonra mahiyetindeki ziyâ ve harareti ve ziyâsında elvân-ı seb'ayı uzun uzadıya tedkikat-ı fenniye ile anladıkta sonra, birinci adamın kendi âyinesinde az bir tefekkürle elde ettiği Kurbiyet-i Mâneviyeyi ancak elde edebiliriz.

İşte şu temsil gibi, Nübüvvet ve Veraset-i Nübüvvetteki Velâyet, Sîrr-ı Akrebiyetin inkişâfına bakar. Velâyet-i Sâire ise, ekseri Kurbiyet Esası üzerine gider. Bir çok merâtibde Seyr ü Sûlûke mecbur olur.

İKİNCİ MAKAM: O hâdisata sebebiyet veren ve fesâdı çeviren birkaç yahudiden ibaret değildir ki, onları keşfetmekle fesâdin önü alınsın. Çünkü: pek çok muhtelif milletlerin İslâmîyete girmeleriyle birbirine zid ve muhalif çok cereyanlar ve efkâr karşıtı. Bâhusus bâzların gurur-u millîleri, Hazret-i Ömer'in (R.A.) darbeleriyle dehşetli yaralandığından, seciyyeten intikama fırsat beklerlerdi. Çünkü: Onların hem eski dîni ibtal edilmiş, hem medâr-ı şerefi olan eski hükümeti ve saltanatı tahrîp edilmiş. İntikamını, bilerek veya bilmeyerek Hâkimiyet-i İslâmîyeden almağa hissen taraftar bir suret almış. Onun için, yahudi gibi zeki ve dessas bir kısım münâfiklar, o hâlet - i içtimâiyeden istifade ettiler denilmiş. Demek o hâdisatın

önünü almak, o vakitteki hayat-ı içtimâiyeyi ve muhtelif efkârı İslahla olurdu. Yoksa bir-iki müfsidin keşfildimesiyle olmazdı.

E g e r d e n i l s e : Hazret-i Ömer'in (R.A.) minber üstünde, bir aylık mesafede bulunan Sâriye namındaki bir kumandanına:

يَاسَارِيَةُ الْجَبَلَ deyip, Sâriye'ye işittirip, sevk-ül ceyş noktasından zaferine sebebiyet veren Kerâmetkârane Kumandası ne derece keskin nazarlı olduğunu gösterdiği halde, neden yanındaki kâtili fîruz'u o Keskin Nazar-ı Velâyetiyle görmedi?

E l c e v a p : Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm'ın verdiği cevap ile cevap veririz. (**Hâsiye**) Yani: Hazret-i Yâkub'dan sorulmuş ki: "Ne için Mısır'dan gelen gömleğinin kokusunu işittin de, yakınında bulunan Ken'an Kuyusundaki Yûsuf'u görmedin?" Cevaben demiş ki: "**Bizim hâlimiz** şimşekler gibidir; bâzan görünür, bâzan saklanır. Bâzı vakit olur ki, en yüksek mevkide oturup her tarafı görüyoruz gibi oluruz. Bâzı vakitte de ayağımızın üstünü göremiyoruz."

E l h â s ı l : İnsan her ne kadar fâil-i muhtar ise de, fakat **وَمَا تَشَوَّعْنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ** Sırınca, Meşîet-i İlâhiyye asıldır ve Kader hâkimdir. Meşîet-i İlâhiyye, meşîet-i insaniyeyi geri verir.

(Haşıye):

زِمْصَرَشْ بُويِ پِيرَاهَنْ شِنِيدِى

چِرَا دَرْ چَاهِ كُنْعَائِشْ نَدِيدِى

بَكْفُتْ أَحْوَالِ مَا بَرْقِ جَهَانْسَتْ

دَمِيِ پَيْدا و دِيگَرْ دَمْ نَهَانْسَتْ

گِهِي بَرْ طَأْرِمْ آعْلَى نِشِينَمْ

گِهِي بَرْ پُشْتِ پَايِ خُودْ نَيِينَمْ

إِذَا جَاءَ الْقَدْرُ عُمِيَ الْبَصَرُ Hükmünü icra eder. **Kader söylese; iktidâr-ı** beşer konuşmaz, **ihtiyâr-ı** căz'î susar.

İkinci Suâlinizin Meâli: Hazret-i Ali (R.A.) zamanında başlayan muharebelerin mâhiyeti nedir? Muhabirlere ve o harbde ölen ve öldürenlere ne nam verebiliriz?

E l c e v a p : Cemel Vak'ası denilen Hazret-i Ali ile Hazret-i Talha ve Hazret-i Zübeyr ve Âişe-i Sıddîka (Radîyallahü Teâlâ anhüm ecmaîn) arasında olan muharebe; Adâlet-i Mahzâ ile, Adâlet-i Îzâfiyenin mücadelesidir. Şöyledir ki:

Hazret-i Ali, Adâlet-i Mahzâyı esas edip, Şeyheyn zamanındaki gibi o esas üzerine gitmek için ictihad etmiş. Muârizlari ise: Şeyheyn zamanındaki Safvet-i İslâmiye Adâlet-i Mahzâya müsaид idi, fakat mûrur-u zamanla İslâmiyetleri zaif muhtelif akvam hayat-ı içtimaiye-i İslâmiye girdikleri için, Adâlet-i Mahzânın tatbikati çok müşkil olduğundan, "ehvenüşserri ihtiyar" denilen Adâlet-i Nisbiye esası üzerine ictihad ettiler. Münâkaşa-i ictihadiye siyasete girdiği için, muharebeyi intâç etmiştir. Mâdem sîrf "Lillah" için ve İslâmiyetin menâfii için ictihad edilmiş ve ictihaddan muharebe tevellüd etmiş; elbette hem kâtil, hem maktûl ikisi de Ehl-i Cennet'tir.. ikisi de Ehl-i Sevabdır diyebiliriz. Her ne kadar Hazret-i Ali'nin ictihadı musîb.. ve mukabilindekilerin hatâ ise de, yine azâba müstehak degiller. Çünkü: ictihad eden Hakkı bulsa, iki Sevab var. Bulmazsa, bir nevi İbadet olan ictihad Sevabı olarak bir Sevab alır. Hatâsına mazurdur. Bizde gayet meşhur ve sözü hüccet bir Zât-ı Muhakkik Kürdçe demiş ki:

زَى شَرِّ صَحَابَانْ مَكَهْ قَالْ وَ قِيلَ لَوْ رَا جَنَّتِينَهَ قَاتِلُ وَ هُمْ قَتَيْلٌ

Yâni: Sahabelerin muharebesinde kîyl ü kâl etme. Çünkü hem kâtil ve hem maktûl ikisi de Ehl-i Cennet'tirler.

Adâlet-i Mahzâ ile Adâlet-i Îzâfiyenin izâhi şudur ki:

مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَانَمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا

Âyetin mânâ-yı işârifîsiyle: **Bir mâsumun Hakkı, bütün halk için dahi ibtal edilmez. Bir ferd dahi, umumun Selâmeti için fedâ edilmez. Cenab-ı**

Hakk'ın Nazar-ı Merhametinde Hak Haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için ibtal edilmez. Bir Cemaatin Selâmeti için, bir ferdin rızâsı bulunmadan Hayati ve Hakkı fedâ edilmez. Hamiyet namına rızasıyla olsa, o başka mes'edir.

A d â l e t - i İ z â f i y e i s e : Küllün Selâmeti için, cüz'ü feda eder. Cemaat için, ferdin Hakkını nazara almaz. Ehvenüşer diye bir nevi Adâlet-i İzafiyeyi yapmağa çalışır. Fakat Adâlet-i Mahzâ kabil-i tatbik ise, Adâlet-i İzafiyeye gidilmez, gidilse zulümdür.

İşte İmam-ı Ali Radîyallahü Anhü, Adâlet-i Mahzâyı Şeyheyn zamanındaki gibi kabil-i tatbiktir deyip, Hilâfet-i İslâmiyeyi o Esas üzerine bina ediyordu. Mukabilleri ve müârizâları ise, "Kabil-i tatbik değil, çok müşkilâtı var." diye Adâlet-i İzâfiye üzerine ictihad etmişler. Tarihin gösterdiği saîr esbab ise, hakikî sebeb degiller, bahanelerdir.

E ğ e r d e s e n : Hilâfet-i İslâmiye noktasında İmam-ı Ali'nin fevkâlâde iktidarı, hârikulâde zekâsı ve yüksek liyakatıyla beraber seleflerine nisbeten muvaffakiyetsizliği nedendir?

E l c e v a p : O Mübârek Zât, siyaset ve saltanattan ziyade, daha çok mühim başka Vazifelere lâyık idi. Eğer tam muvaffakiyet-i siyasiye ve tamam saltanat olsaydı, "Şâh-ı Velâyet" Ünvan-ı Mânidarını bihakkın kazanamayacaktı. Halbuki zâhirî ve siyasi hilâfetin pek çok fevkînde mânevî bir Saltanat kazandı ve Üstad-ı Küll hükmüne geçti; hattâ Kiyâmete kadar Saltanat-ı Mânevîsi bâki kaldı.

Amma Hazret-i İmam-ı Ali'nin Vak'a-i Siffin'de, Hazret-i Muaviye'nin taraftarlarıyla muharebesi ise, Hilâfet ve saltanatın muharebesidir. Yâni: Hazret-i İmam-ı Ali, Ahkâm-ı Dîni ve Hakaik-i İslâmiyeyi ve Âhireti Esas tutup, saltanatın bir kısım kanunlarını ve siyasetin merhametsiz muktaziyatlarını onlara fedâ ediyordu. Hazret-i Muaviye ve taraftarları ise; hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyeyi, saltanat siyasetleriyle takviye etmek için Azîmeti bırakıp ruhsatı iltizam ettiler, siyaset âleminde kendilerini mecbur zannedib ruhsatı tercih ettiler, hatâya düştüler.

Amma Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in Emevîlere karşı mücadeleleri ise, Din ile milliyet muharebesi idi. Yâni: Emevîler, Devlet-i İslâmiyeyi, Arab milliyeti üzerine istinad ettip Râbîta-i İslâmiyeti, râbîta-i milliyetten geri bıraktıklarından, iki cihetle zarar verdiler:

B i r i s i : Milel-i sâireyi rençide ederek tevhîş ettiler.

D i ğ e r i : Unsuriyet ve milliyet esasları, Adâleti ve Hakkı tâkib etmediğinden zulmeder. Adâlet üzerine gitmez. Çünkü: Unsuriyet-perver

bir hâkim, milletdaşını tercih eder, Adâlet edemez.

**الْإِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصَبِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ لَا فَرَقَ بَيْنَ عَيْدٍ حَبْشَيٍّ
وَسَيِّدٍ قُرَيْشَيٍّ إِذَا أَسْلَمَا**

Fermân-1 Kat'isiyle: Râbîta-i Dîniye yerine râbîta-i millîye ikame edilmez; edilse Adâlet edilmez, Hakkaniyet gider.

İşte Hazret-i Hüseyin Râbîta-i Dîniyeyi esas tutup, muhik olarak onlara karşı mücadele etmiş, tâ Makam-ı Şehadeti ihrâz etmiş.

E ğ e r d e n i l s e : Bu kadar haklı ve Hakikatlı olduğu halde, neden muvaffak olmadı? Hem neden Kader-i İlâhî ve Rahmet-i İlâhiye onların fecî bir âkibete uğramasına müsaade etmiş?

E l c e v a p : Hazret-i Hüseyin'in yakın taraftarları değil, fakat Cemaatine iltihak eden sair milletlerde, yaralanmış gurur-u milliyeleri cihetile, Arab milletine karşı bir fîkr-i intikam bulunması Hazret-i Hüseyin ve taraftarlarının sâfi ve parlak mesleklerine halel verip, mağlûbiyetlerine sebeb olmuş.

Amma Kader nokta-i nazarda fecî âkibetin Hikmeti ise: **Hasan ve Hüseyin ve onların Hanedanları ve Nesilleri, Mânevî bir Sultanata namzed idiler. Dünya sultanatı ile Mânevî Sultanatın cem'i gayet müşkildir. Onun için onları dünyadan küstürdü, dünyanın çirkin yüzünü gösterdi. Tâ, Kalben dünyaya karşı alâkaları kalmasın. Onların elli muvakkat ve sûrî bir sultanattan çekildi; fakat parlak ve daimî bir Sultanat-ı Mânevîyeye tâyin edildiler; âdi vâliler yerine, evliya aktablarına merci' oldular.**

Ü ç ü n c ü S u â l i n i z : "O Mübârek Zatların başına gelen o fecî gaddarâne muamelenin Hikmeti nedir?" diyorsunuz.

E l c e v a p : Sâbikan beyan ettiğimiz gibi, Hazret-i Hüseyin'in muarızları olan Emevîler sultanatında, merhametsiz gadre sebebiyet verecek üç esas vardı:

Birisı: Merhametsiz siyasetin bir düsturu olan: "Hükümetin selâmeti ve âsâyışın devamı için, eşhas feda edilir."

İkincisi: Onların sultanatı, unsuriyet ve milliyete istinad ettiği için, milliyetin gaddarâne bir düsturu olan: "Milletin selâmeti için hersey fedâ edilir."

Üçüncüüsü: Emevîlerin Hâsimîlere karşı an'anesindeki rekabet damarı, yezid gibi bazılarda bulunduğu için, şefkatsız bir gadre kabiliyet göstermişti.

Dördüncü bir sebeb de: Hazret-i Hüseyin'in taraftarlarında bulunuyordu ki; Emevîlerin, Arab milliyetini esas tutup, sair milletlerin efradına "memâlik" tâbir ederek köle nazarıyla bakmaları ve gurur-u milliyelerini kırmaları yüzünden, milel-i sâire Hazret-i Hüseyin'in Cemaatine intikamkârâne ve müşevveş bir niyetle iltihak ettiklerinden, Emevîlerin asabiyet-i milliyelerine fazla dokunmuş, gayet gaddarâne ve merhametsizcesine meşhur fâciaya sebebiyet vermişlerdir.

Mezkûr dört esbab, zâhirîdir. Kader noktasından bakıldığı vakit; **Hazret-i Hüseyin ve Akrabasına o fâcia sebebiyle hâsil olan Netâic-i Uhreviye ve Saltanat-ı Rûhaniye ve Terakkiyat-ı Mâneviye o kadar kıymetdardır ki, o fâcia ile çektileri zahmet, gayet kolay ve ucuz düşer.** Nasılkı bir nefer, bir saat işkence altında Şehid edilse; öyle bir mertebeyi bulur ki, on sene başkası çalışsa, ancak o mertebeyi bulur. Eğer o nefer Şehid olduktan sonra ona sorulabilse, "Az bir şey ile pek çok şeyler kazandım." diyecektir.

Dördüncü Suâlinizin Meâli: Âhirzamanda Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm deccal'ı öldürdükten sonra, insanlar ekseriyetle Dîn-i Hakka girerler. Halbuki Rivayetlerde gelmiştir ki: "**Yeryüzünde Allah Allah diyenler bulundukça Kiyamet kopmaz.**" Böyle umumiyetle Îmana geldikten sonra nasıl umumiyetle küfre giderler?

E l c e v a p : Hadîs-i Sahihte rivayet edilen: "Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm'ın geleceğini ve Şeriat-ı İslâmiye ile amel edeceğini, deccal'ı öldüreceğini" Îmâni zaîf olanlar istib'ad ediyorlar. Onun Hakikatî izah edilse, hiç istib'ad yeri kalmaz. Şöyledi ki:

O Hadîsin ve Süfyan ve Mehdî hakkındaki Hadîslerin ifade ettikleri mâna budur ki: Âhirzamanda dinsizliğin iki cereyanı kuvvet bulacak:

Birisı: Nifak perdesi altında, Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) inkâr edecek süfyan namında müdhiş bir şahîs, ehl-i nifakın başına geçecek, Şeriat-ı İslâmiyenin tahribine çalışacaktır. Ona karşı Âl-i Beyt-i Nebevînin Silsile-i Nuranîsine bağlanan, Ehl-i Velâyet ve Ehl-i Kemâlin başına geçecek Âl-i Beytten Muhammed Mehdi isminde bir Zât-ı Nuranî, o Süfyan'ın Şâhs-ı Mânevîsi olan cereyan-ı münafikaneyi öldürüp dağıtacaktır.

İkinci cereyan ise: Tabiiyyun, maddiyyun felsefesinden tevellüd eden bir cereyan-ı nemrudane, gittikçe Âhirzamanda felsefe-i maddiye vasıtasyıyla

intişar ederek kuvvet bulup, Ulûhiyeti inkâr edecek bir dereceye gelir. Nasıl bir padişahı tanımayan ve ordudaki zâbitan ve efrad onun askerleri olduğunu kabûl etmeyen vahşî bir adam, herkese, her askere bir nevi padişahlık ve bir gûna hâkimiyet verir. Öyle de: **Allah'ı** inkâr eden o cereyan efradları, birer küçük nemrud hükmünde nefislerine birer Rububiyet verir. Ve onların başına geçen en büyükleri, ispirtizma ve manyetizmanın hâdisatınev'inden müdhîş hârikalara mazhar olan deccal ise; daha ileri gidip, cebbarâne sûrî hukûmetini bir nevi rububiyet tasavvur edib ulûhiyetini ilân eder. Bir sineğe mağlûb olan ve bir sineğin kanadını bile îcad edemeyen âciz bir insanın ulûhiyet dâva etmesi, ne derece ahmakçasına bir maskaralık olduğu malûmdur.

İşte böyle bir sırada, o cereyan pek kuvvetli göründüğü bir zamanda, **Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm'ın Şâhsiyet-i Mânevîyesinden ibaret olan hakikî İsevîlik dîni zuhur edecek, yâni Rahmet-i İlâhiyyenin Semasından nuzûl edecek; hâl-i hâzır Hristiyanlık dîni o Hakikata karşı tasaffî edecek, hurâfattan ve tahrifattan sıyrılacak, Hakaik-i İslâmiye ile birleşecek; mânen, Hristiyanlık bir nevi İslâmiyete inkilâb edecek!.. Ve Kur'ana iktidâ ederek, o İsevîlik Şâhs-ı Mânevîsî tâbi'; ve İslâmiyet, metbu' makamında kalacak; Dîn-i Hak, bu iltihak neticesinde azîm bir kuvvet bulacaktır. Dinsizlik cereyanına karşı ayrı ayrı iken mağlûb olan İsevîlik ve İslâmiyet; ittihad neticesinde, dinsizlik cereyanına galebe edib dağıtan istidadında iken; Âlem-i Semâvatta cism-i beşerîsiyle bulunan Şâhs-ı Îsâ Aleyhisselâm, o Dîn-i Hak cereyanının başına geçeceğini, bir Muhibbir-i Sâdîk, bir Kadir-i Külli Şey'in va'dine istinad ederek haber vermiştir. Mâdem haber vermiş, Haktır; mâdem Kadir-i Külli Şey' va'detmiş, elbette yapacaktır. Evet her vakit Semâvattan Melâikeleri yere gönderen ve bâzı vakitte insan sûretine vaz'eden (Hazret-i Cibrîl'in "Dîhye" sûretine girmesi gibi) ve Ruhânîleri Âlem-i Ervahtan gönderip beşer sûretine temessül ettiren, hattâ olmuş Evliyaların çoklarının Ervahlarını cesed-i misâliyle dünyaya gönderen bir Hakîm-i Zülcelâl, Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm'ı, Îsâ dînine aid en mühim bir hüsn-ü hâtîmesi için, değil Semâ-i Dünyada cesediyle bulunan ve hayatı olan Hazret-i Îsâ, belki Âlem-i Âhiretin en uzak köşesine gitseydi ve hakikaten olseydi, yine şöyle bir Netice-i Azîme için ona yeniden cesed giydirip dünyaya göndermek, o Hakîm'in Hikmetinden uzak değil.. belki onun Hikmeti öyle iktiza ettiği için va'detmiş ve va'dettiği için elbette gönderecek...**

Hazret-i Îsâ Aleyhisselâm geldiği vakit, herkes Onun hakikî Îsâ olduğunu bilmek lâzım değildir. Onun mukarreb ve havassı, Nûr-u Îman ile Onu tanır. Yoksa bedâhet derecesinde herkes Onu tanımayacaktır.

S u â l : Rivayetlerde gelmiş ki: "Deccal'ın bir yalancı cennet'i var; kendine tâbi' olanları ona atar. Hem yalancı bir cehennemi var; tâbi' olmayanları ona atar. Hattâ o kendi merkebinin de bir kulağını cennet gibi, bir kulağını da cehennem gibi yapmış..." Azamet-i bedeniyesi bu kadardır, şu kadardır..." diye târifat var?

E l c e v a p : Deccal'ın şahs-1 sûrîsi insan gibidir. Mağtur, firavunlaşmış, **Allah'**ı unutmuş olduğundan; sûrî, cebbârâne olan hâkimiyetine, ulûhiyet namını vermiş bir şeytan-ı ahmaktır ve bir insan-ı dessastr. Fakat şahs-1 mânevîsi olan dinsizlik cereyan-ı azîmi, pek cesîmdir. Rivayetlerde deccal'a aid tâvsifat-ı müdhişe ona işaret eder. Bir vakit Japonya'nın başkumandanının resmi, bir ayağı Bahr-i Muhit'te, diğer ayağı on günlük mesafedeki Port Artür Kal'asında tasvir edilmiş. O küçük Japon Kumandârı'nın bu sûrette tasvirîyle, ordusunun şahs-1 mânevîsi gösterilmiş.

Amma deccal'ın yalancı cennet'i ise, medeniyetin câzibedar lehviyatı ve fantaziyeleridir. Merkebi ise, şimendifer gibi bir vasıtadır ki bir başında ateş ocağı bulunur, kendine tâbi' olmayanları bâzan ateşe atar. O merkebin bir kulağı, yâni diğer başı cennet gibi tefriş edilmiş, tâbi' olanları oraya oturtur. Zaten sefih ve gaddar medeniyetin mühim bir merkebi olan şimendifer, ehl-i sefâhet ve dünya için yalancı bir cennet getirir. Bîçâre Ehl-i Diyânet ve Ehl-i İslâm için medeniyet elinde cehennem zebânîsi gibi tehlike getirir, esaret ve sefalet altına atar.

İşte Îsevîliğin Dîn-i Hakikîsi zuhûr ile ve İslâmiyete inkılâb etmesiyle, çendan Âlemde ekseriyet-i mutlakaya Nûrunu neşreder. Fakat yine Kiyamet kopmasına yakın tekrar bir dinsizlik cereyanı başgösterir, galabe eder ve **اللَّهُمْ لِلَّهِكُمْ** kaidesince, yeryüzünde "**Allah Allah**" diyecek kalmayacak, yâni ehemmiyetli bir Cemaat, Küre-i Arz'da mühim bir mevkiye sahip olacak bir sûrette "**Allah Allah**" denilmeyecek demektir. Yoksa ekalliyette kalan veyahut mağlûb düşen Ehl-i Hak, Kiyamete kadar bâki kalacak; yalnız, Kiyametin kopacağı ânında, Kiyametin dehşetlerini görmemek için, bir Eser-i Rahmet olarak, Ehl-i İmanın Ruhları daha evvel kabzedilecek, Kiyamet kâfirlerin başına kopacaktır.

B e ş i n c i S u â l i n i z i n M e â l i : Kiyametin hâdisatından Ervâh-ı Bâkiye müteessir olacaklar mı?

E l c e v a p : Derecatlarına göre müteessir olacaklar. Melâikelerin Tecelliyat-ı Kahriyede kendilerine göre müteessir oldukları gibi müteessir olurlar. Nasîlki bir insan, sıcak bir yerde iken, hariçte kar ve tipi içinde titreyenleri görse, Akıl ve Vicdan îtibarıyle müteessir olur. Öyle

de: Zîsuur olan Ervâh-ı Bâkiye, Kâinatla alâkadar oldukları için, Kâinatın hâdisat-ı azîmesinden derecelerine göre müteessir olmalarını; ehl-i azâb ise elemkârâne.. Ehl-i Saâdet ise hayretkârâne, istîgrabkârâne, belki bir cihette istibşarkârâne teessüratları bulunmasını, Îşârât-ı Kur'aniye gösteriyor. Zîra Kur'ân-ı Hakîm, her zaman Kiyametin acâibini tehdid sûretinde zikrediyor. "Göreceksiniz..." diyor. Halbuki cism-i insanî ile onu görenler, Kiyamete yetişenlerdir. Demek, kabirde cesedleri çürüyen Ervahların da o Tehdid-i Kur'aniyeden hisseleri var.

A l t ı n cı S u â l i n i z i n M e â l i : كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ

Bu Âyetin; Âhirete, Cennet'e, Cehennem'e ve Ehillerine şumûlu var mı, yok mu?

E l c e v a b : Şu mes'ele, pek çok Ehl-i Tahkik ve Ehl-i Keşif ve Ehl-i Velâyettin medâr-ı bahsi olmuş. Şu mes'elede söz onlarındır. Hem de şu Âyetin çok genişliği ve çok merâtibi var. Ehl-i Tahkîkin bir kîsm-ı ekseri demişler ki: Âlem-i Bekaya şumûlu yok. Diğer kısmı ise: Âni olarak onlar da az bir zamanda, bir nevi helâkete mazhar olurlar. O kadar az bir zamanda oluyor ki, fenaya gidip gelmiş hissetmeyecekler. Amma bâzı müfrit fikirli ehl-i keşfin hükmîtları fenâ-yı mutlak ise, Hakikat değildir. Çünkü: **Zât-ı Akdes-i İlhâhî, mâdem sermedî ve daimîdir; elbette Sîfâti ve Esmâsı dahi sermedî ve daimîdirler. Mâdem Sîfâti ve Esmâsı daimî ve sermedîdirler; elbette onların âyineleri ve cilveleri ve nakışları ve mazharları olan Âlem-i Bekadaki Bâkiyat ve Ehl-i Beka, fenâ-yı mutlaka bizzarure gidemez.**

Kur'an-ı Hakîm'in Feyzinden şimdilik iki nokta hâtıra gelmiş, icmâlen yazacağız:

B i r i n c i s i : Cenâb-ı Hak öyle bir Kadîr-i Mutlak'tur ki; adem ve Vücut, Kudrette ve İradesine nisbeten iki menzil gibi, gayet kolay bir sûrette oraya gönderir ve getirir. İsterse bir günde, isterse bir anda oradan çevirir. Hem adem-i mutlak zaten yoktur, çünkü bir İlîm-i Muhît var. Hem Daire-i İlîm-i İlâhinin harici yok ki, birşey ona atılsın. Daire-i İlîm içinde bulunan adem ise, adem-i haricîdir ve vücut-u ilmîye perde olmuş bir unvandır. Hattâ bu mevcudat-ı ilmiyeye bâzı Ehl-i Tahkik "Âyân-ı Sâbite" tâbir etmişler. Öyle ise fenâya gitmek, muvakkaten haricî libasını çıkarıp, Vücut-u Manevîye ve İlîmîye girmektir. Yâni hâlik ve fâni olanlar; vücut-u haricîyi bırakıp, mahiyetleri bir Vücut-u Mânevî giyer, Daire-i Kudretten çıkışın Daire-i İlme girer.

İ k i n c i s i : Çok Sözlerde îzah ettiğimiz gibi: **Hersey, mânâ-yı ismiyle**

ve kendine bakan vecihte hiçtir. Kendi zâtında müstakil ve bizâtihî sâbit bir vücudu yok. Ve yalnız kendi başıyla kaim bir Hakikatî yok. Fakat Cenâb-ı Hakk'a bakan vecihte ise, yâni Mânâ-yı Harfiyle olsa; hiç değil. Çünkü onda cilvesi görünen Esmâ-i Bâkiye var. Mâdûm değil; çünkü sermedî bir vücudun gölgesini taşıyor. Hakikatî vardır, sâbittir, hem yüksektir. Çünkü, mazhar olduğu bâkî bir Îsmin sâbit bir nevi gölgesidir.

Hem **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهٌ** insanın elini mâsivadan kesmek için bir

Kılinctır ki; o da Cenâb-ı Hakk'ın hesabına olmayan fâni dünyada, fâni şeylere karşı alâkaları kesmek için, hükmü, dünyadaki fâniyata bakar. Demek Allah hesabına olsa, Mânâ-yı Harfiyle olsa, Livechillâh

olsa; masivâya girmez ki **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهٌ** Kılıncıyla başı kesilsin.

E l h â s ı l : Eğer Allah için olsa, Allah'ı bulsa; gayr kalmaz ki, başı kesilsin. Eğer Allah'ı bulmazsa ve hesabıyla bakmazsa, hersey gayrındır. **كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهٌ** Kılıncını istimal etmeli, perdeyi yırtmalı, tâ Onu bulmalı!..

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onaltinci Mektub

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشُوْهُمْ
فَرَأَدُهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا * حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Şu Mektub **فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لِيَنًا** Sırrına mazhar olmuş, şiddetli yazılmamış.

Coklar tarafından sarihan ve mânen gelen bir suâle cevabdır.

[Şu cevabı vermek benim için hoş değil, arzu etmiyorum. Her şeyimi, Cenab-ı Hâkk'ın tevekkülüne bağlamışım. Fakat ben kendi hâlimde ve Âlemimde rahat bırakılmadığım ve yüzümü dünyaya çevirdikleri için, Yeni Said değil, bilmecburiye Eski Said lisaniyle, şahsim için değil, belki dostlarımı ve Sözlerimi ehl-i dünyanın evham ve eziyetinden kurtarmak için; Hakikat-ı Hâli hem dostlarımı, hem ehl-i dünyaya ve ehl-i hükmeye beyan etmek için "Beş Nokta"yı beyan ediyorum.]

B İ R İ N C İ N O K T A : Denilmiş: "Ne için siyasetten çekildin? Hiç yanaşmıyorumsun?"

E l c e v a b : Dokuz-on sene evveldeki Eski Said, bir miktar siyasete girdi. Belki siyaset vasıtıyla Dîne ve İlme Hizmet edeceğim diye beyhude yoruldu.. ve gördü ki; o yol meşkûk ve müşkilâtlî ve bana nisbeten

fuzuliyâne, hem en lüzumlu Hizmete mâni ve hatarlı bir yoldur. Çoğu yalancılık ve bilmeyerek ecnebi parmağına âlet olmak ihtimali var. Hem siyasete giren, ya muvâfik olur veya muhalif olur. Eğer muvâfik olsa; mâdem memur ve meb'us değilim, o halde siyasetçilik bana fuzulî ve mâlâyani bir seydir. Bana ihtiyaç yok ki, beyhude karışayım. Eğer muhalif siyasete girsem, ya fikirle veya kuvvetle karışacağım. Eğer fikirle olsa, bana ihtiyaç yok. Çünkü mesâil tavazzuh etmiş, herkes benim gibi bilir. Beyhude çene çalmak mânasızdır. Eğer kuvvet ile ve hâdise çıkarmak ile muhalefat etsem, husûlü meşkûk bir maksad için binler günaha girmek ihtimali var. Birinin yüzünden çoklar belâya düşer. Hem on ihtimalden bir-iki ihtimale binaen günahlara girmek, mâsumları günaha atmak; Vicdanım kabûl etmiyor diye Eski Said, sigara ile beraber gazeteleri ve siyaseti ve sohbet-i dünyeviye-i siyasiyeyi terketti. Buna katî şâhid, o vakitten beri sekiz senedir birtek gazete ne okudum ve ne dinledim. Okuduğumu ve dinlediğimi, biri çıksın söylesin. Halbuki sekiz sene evvel, günde belki sekiz gazete Eski Said okuyordu. Hem beş senedir bütün dikkat ile benim hâlime nezaret ediliyor. Siyasetvârî bir tereşuh gören söylesin. Halbuki

benim gibi asabî ve **إِنَّا الْجِلَةُ فِي تَرْكِ الْحِيلِ** düsturuyla, en büyük hîleyi hîlesizlikte bulan pervasız, alâkasız bir insanın, değil sekiz sene, sekiz gün bir fikri gizli kalmaz. Siyasete iştihası ve arzusu olsayıdı; tedkikata, taharriyata lüzum bırakmayarak top güllesi gibi sadâ verecekti.

İ K İ N C İ N O K T A : Yeni Said ne için bu kadar şiddetle siyasetten tecennüb ediyor?

E l c e v a b : Milyarlar seneden ziyade olan hayat-ı ebediyeye çalışmasını ve kazanmasını; meşkûk bir-iki sene hayat-ı dünyeviye lüzumsuz, fuzulî bir surette karmaşma ile fedâ etmemek için.. hem en mühim, en lüzumlu, en saf ve en hakikatlı olan **Hizmet-i Îman** ve **Kur'an** için şiddetle siyasetten kaçıyor. Çünkü diyor: "Ben ihtiyaç oluyorum.. bundan sonra kaç sene yaşayacağımı bilmiyorum. Öyle ise bana en mühim iş, Hayat-ı Ebediyeye çalışmak lâzım geliyor. **Hayat-ı Ebediyeyi kazanmakta en birinci vasıta ve Saâdet-i Ebediyenin anahtarı Îmandır; ona çalışmak lâzım geliyor.** Fakat İlîm îtibariyle insanlara dahi bir menfaat dokundurmak için Şer'an Hizmete mükellef olduğumdan, Hizmet etmek isterim. Lâkin o Hizmet, ya hayat-ı içtimaiye ve dünyeviye aid olacak; o ise elimden gelmez. Hem firtinalı bir zamanda sağlam Hizmet edilmez. Onun için o ciheti bırakıp, **en mühim, en lüzumlu, en selâmetli**

olan Îmana Hizmet cihetini tercih ettim. Kendi nefsimde kazandığım Hakaik-i Îmâniyeyi ve nefsimde tecrübe ettiğim Mânevî İlâçları, saîr insanların eline geçmek için o kapıyı açık bırakıyorum. Belki Cenâb-ı Hak bu Hizmeti kabûl eder ve eski günahıma keffaret yapar. Bu Hizmete karşı şeytan-ı racîmden başka hiç kimsenin, -Mü'min olsun kâfir olsun, Sîddîk olsun zîndîk olsun- karşı gelmeye hakkı yoktur. **Çünkü imansızlık başka şeylere benzemiyor. Zulümde, fiskta, kebâirde birer menhus lezzet-i şeytaniye bulunabilir. Fakat imansızlıkta hiçbir cihet-i lezzet yok. Elemlâdeleme içinde elemdir, zulmet içinde zulmettir, azâb içinde azabdır.**

İşte böyle hadsiz bir Hayat-ı Ebediyeye çalışmayı ve Îman gibi Kudsî bir Nûra Hizmeti bırakmak, ihtiyarlık zamanında lüzumsuz tehlikeli siyaset oyuncaklarına atılmak; benim gibi alâkasız ve yalnız ve eski günahlarına keffaret aramağa mecbur bir adamda ne kadar hilâf-ı akıldır, ne kadar hilâf-ı hikmettir, ne derece bir divaneliktir, divaneler de anlayabilirler.

Amma "Kur'an ve Îmanın Hizmeti ne için beni men'ediyor?" dersen; ben de derim ki: **Hakaik-i Îmaniye ve Kur'aniye birer Elmas hükmünde olduğu halde, siyaset ile âlûde olsa idim; elimdeki o Elmaslar iğfal olunabilen avam tarafından,** "Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?" diye düşünürler. **O Elmaslara, âdi şîseler nazariyla bakabilirler.** O halde ben o siyasete temas etmekle, o Elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer. İşte ey ehl-i dünya! Neden benim ile uğraşıyorsunuz? Beni kendi hâlimde bırakmıyorsunuz?

Eğer Derseniz: Şeyhler bâzan işimize karışıyorlar. Sana da bâzan Şeyh derler.

Ben de derim: **Hey efendiler! Ben Şeyh değilim.. ben Hocayım.** Buna delil: Dört senedir buradayım; bir tek adama Tarîkat verseydim, şübheye hakkınız olurdu. Belki yanımı gelen herkese demişim: Îman lâzım, İslâmîyet lâzım; Tarîkat zamanı değil.

Eğer derseniz: Sana Said-i Kürdî derler. Belki sende unsuriyet-perverlik fikri var; o işimize gelmiyor.

Ben de derim: Hey efendiler! Eski Said ve Yeni Said'in yazdıkları meydanda. Şâhid gösteriyorum ki:

Ben **آلِ إِسْلَامِيَّةِ جَبَّتِ الْمُصَبِّيَّةِ الْجَاهِلِيَّةَ** Ferman-ı Kat'isyle, eski zamandan beri menfi milliyet ve unsuriyet-perverlige, Avrupa'nın bir nevi firenke

illeti olduğundan, bir zehr-i katil nazarıyla bakmışım. Ve Avrupa, o firen illetini İslâm içine atmış; tâ tefrika versin, parçalasın, yutmasına hazır olsun diye düşünür. O firen illetine karşı eskiden beri tedaviye çalıştığını, Talebelerim ve bana temas edenler biliyorlar. Mâdem böyledir; hey efendiler!. Herbir hâdiseyi bahane tutup, bana sıkıntı vermiye sebeb nedir acaba? Şarkta bir nefer hatâ etse, garbda bir nefere askerlik münasebetiyle zahmet ve ceza vermek.. veya İstanbul'da bir esnafın cinayetiyle, Bağdad'da bir dükkâncıyı esnaflık münasebetiyle mahkûm etmek nev'inden, her hâdise-i dünyeviyede bana sıkıntı vermek, hangi usûl iledir? Hangi Vicdan hükmeder? Hangi maslahat iktiza eder?

Ü Ç Ü N C Ü N O K T A : Hâlimi, istirahatimi düşünen ve her müsîbete karşı sabr ile sükütumu istîgrab eden dostlarımın şöyle bir suâlleri var ki: "Sana gelen zahmetlere, sıkıntılarla nasıl tahammül ediyorsun? Halbuki eskiden çok Hiddetli ve İzzetli idin, ednâ bir tahkire tahammül edemezdin?"

E l c e v a b : İki küçük hâdiseyi ve hikâyeyi dinleyiniz, cevabını alınız:

B i r i n c i H i k â y e : İki sene evvel benim hakkîmda bir müdür sebebsiz, giyabında tezyifkârâne, hakaretli sözler söylemişti. Sonra bana söylediler. Bir saat kadar Eski Said damarıyla müteessir oldum. Sonra Cenâb-ı Hakk'in Rahmetiyle şöyle bir Hakikat Kalbe geldi, sıkıntıyı izale edib o adamı da bana Helâl ettirdi. O Hakikat şudur:

Nefsime dedim: **Eğer onun tahkiri ve beyan ettiği kusurlar, şahsına ve nefsim'e aid ise; Allah ondan râzi olsun ki, benim nefsimin ayıblerini söyle.** Eğer doğru söylemiş ise, beni nefsimin terbiyesine sevkeder ve gururdan beni kurtarmaya yardımındır. Eğer yalan söylemiş ise, beni riyadan ve riyânın esası olan şöhret-i kâzibeden kurtarmaya yardımındır. Evet ben nefsim ile musalâha etmemişim. Çünkü terbiye etmemişim. Benim boynumda veya koynumda bir akreb bulduğunu biri söylese veya gösterse; ondan darılmak değil, belki memnun olmak lâzım gelir. Eğer o adamin tahkirati, benim İmana ve Kur'ana Hizmetkârlığım sıfatına aid ise, o bana aid değil. O adamı, beni istihdam eden Sâhib-i Kur'ana havale ediyorum. O Azîz'dir, Hakîm'dir. Eğer sîrf beni sövmek, tahkir etmek, çürütmek nev'inden ise; o da bana aid değil. Ben menfî ve esir ve garib ve elim bağlı olduğundan, haysiyetimi kendi elimle düzeltmeye çalışmak bana düşmez. Belki misafir olduğum ve bana nezaret eden şu köye, sonra kazaya, sonra vilâyete hükümedenlere âiddir. Bir insanın elindeki esîrini tahkir etmek, sâhibine aiddir; o müdafaa eder. Mâdem

Hakikat budur, Kalbim istirahat etti.

وَأَفْوَضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ dedim. O vâkiayı olmamış gibi saydım, unuttum. Fakat maatteessüf sonra anlaşıldı ki, **Kur'an onu Helâl etmemiş...**

I k i n c i H i k â y e : Şu senede işittim ki, bir hâdise olmuş. O hâdisenin vukuundan sonra yalnız icmâlen vukuunu işittiğim halde, o vâkıâ ile ciddî alâkadar imişim gibi bir muamele gördüm. Zaten muhabere etmiyordum; etsem de pek nâdir olarak bir Mes'ele-i Îmaniyyeyi bir dostuma yazardım. Hattâ dört senede Kardeşime birtek Mektub yazdım. Ve ihtilâttan hem ben kendimi men'ediyordum, hem de ehl-i dünya beni men'ediyordu. Yalnız bir-iki ahbab ile, haftada bir defa görüşebiliyordum. Köye gelen misafirler ise; ayda bir-ikisi, bâzı bir-iki dakika bir Mes'ele-i Âhirete dâir benimle görüşüyordu. Bu gurbet hâlimde; garib, yalnız, kimsesiz, nafaka için çalışmaya benim gibilere muvâfık olmayan bir köyde, her şeyden herkesten men'edildim. Hattâ dört sene evvel, harap olmuş bir Câmiyi tâmir ettirdim. Memleketimde İmamlık ve Vâizlik vesikam elimde olduğundan, o Câmide dört senedir (Allah kabûl etsin) İmamlık ettiğim halde, şu mübârek geçen Ramazanda Mescide gidemedim. Bâzan yalnız Namazımı kıldım. Cemâatle kılınan Namazın yirmibeş Sevabından ve Hayrından mahrum kaldım.

İşte başıma gelen bu iki hâdiseye karşı, aynen iki sene evvel, o memurun bana karşı muamelesine gösterdiğim sabır ve tahammülü gösterdim. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** devam da ettireceğim. Şöyle de düşünüyorum ve diyorum

ki: Eğer ehl-i dünya tarafından başıma gelen şu eziyet, şu sıkıntı, şu tazyik; ayıblı ve kusurlu nefsim için ise, helâl ediyorum. Benim nefsim belki bununla ıslâh-ı hâl eder; hem ona Keffaret-üz-Zünûb olur. Dünya misafirhanesinin safâsını çok gördüm; azıcık cefasını görsem, yine şükrederim. Eğer Îmana ve Kur'ana Hizmetkârlığım cihetile ehl-i dünya beni tazyik ediyorsa, onun müdafaaşı bana aid değil, Onu Aziz-i Cebâb'a havale ediyorum. Eğer asılsız ve riyaya sebeb ve İhlâsi kıracak bir şöhret-i kâzibeyi kırmak için teveccüh-ü âmmeyi hakkında bozmak murad ise, onlara Rahmet. Çünkü teveccüh-ü âmmeye mazhar olmak ve halkların nazarında şöhret kazanmak, benim gibi adamlara zarardır zannederim. **Benim ile temas edenler beni bilirler ki; şahsına karşı hürmet istemiyorum, belki nefret ediyorum.** Hattâ kıymetdar mühim bir dostumu, fazla hürmeti için belki elli defa tekdir etmişim. Eğer beni çürütmek ve efkâr-ı âmmeden düşürtmek, iskat ettirmekten muradları, tercümanlık ettiğim Hakaik-i Îmaniye ve Kur'aniyeye aid ise; beyhûdedir.

Zîra Kur'an Yıldızlarına perde çekilmez. "Gözünü kapayan yalnız kendi görmez, başkasına gece yapamaz."

D Ö R D Ü N C Ü N O K T A : Evhamlı birkaç suâlin cevabıdır:

B i r i n c i s i : Ehl-i dünya bana der: "Ne ile yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tenbelce oturanları ve başkasının sa'yi ile geçenenleri istemiyoruz."

E l c e v a b : Ben İktisad ve Bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimse minnetini almıyorum ve almamağa da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz. Şu mes'elenin îzahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nâhoşтур. Fakat, mâdem ehl-i dünya evhamlı bir sûrette soruyorlar; ben de derim ki: Küçüklüğümden beri halkların malını kabûl etmemek -velev Zekât dahi olsa- hem maaşı kabûl etmemek -yalnız bir-iki sene Dâr-ül-Hikmet-il-İslâmiye'de dostlarının icbarıyla kabûl etmeye mecbur oldum ve o parayı da mânen millete iade ettim.- hem maîset-i dünyeviye için minnet altına girmemek, bütün ömrümde bir düstur-u hayatımdır. Ehl-i memleketim ve başka yerlerde beni tanıyanlar bunu biliyorlar. Bu beş seneki nefyimde, çok dostlar bana hediyelerini kabûl ettirmek için çok çalışılar, kabûl etmedim. "Öyle ise nasıl idare edersin?" denilse, derim: **Bereket ve İkrâm-ı İlâhî ile yaşıyorum. Nefsim çendan her hakarete, her ihanete müstehak ise de; fakat Kur'an Hizmetinin Kerâmeti olarak, Erzak hususunda İkrâm-ı İlâhî olan Berekete mazhar oluyorum.**

وَأَمَّا بِنْعَةٍ رَبِّكَ فَحَدَّثُ سırriyla,

Cenâb-ı Hakk'in bana ettiği İhsânâtı yâdedib, bir Şükr-ü Mânevî nev'inde birkaç nüümnesini söyleyeceğim. Bir Şükr-ü Manevî olmakla beraber, korkuyorum ki, bir riya ve gururu ihsas ederek o mübârek Bereket kesilsin. Çünkü müftehirâne gizli Bereketi izhar etmek, kesilmesine sebeb olur. Fakat ne çare, söylemeye mecbur oldum.

İ ş t e B i r i s i : Şu altı aydır otuzaltı ekmekten ibaret bir kile buğday bana kâfi geldi. Daha var, bitmemiş. Ne mikdar kifayet (**Hâsiye**) edecek, bilmiyorum.

I k i n c i s i : Şu mübarek Ramazanda, yalnız iki haneden bana yemek geldi, ikisi de beni hasta etti. Anladım ki, başkasının yemeğini yemekten

memnû'um. Mütebâkisi, bütün Ramazanda benim idareme bakan mübarek bir hânenin ve sâdîk bir arkadaşım olan o hane sahibi Abdullâh Çavuş'un ihbarı ve şehadetiyle; üç ekmek, bir kıyye (kilo demek) pırınç bana kâfi gelmiştir. Hattâ o pırınç, onbeş gün Ramazandan sonra bitmiştir.

Ü ç ü n c ü s ü : Dağda, üç ay bana ve misafirlerime bir kıyye tereyağı, -hergün ekmekle beraber yemek şartıyla- kâfi geldi. Hattâ Süleyman isminde mübarek bir misafirimvardı. Benim ekmeğim de ve onun ekmeği de bitiyordu. Çarşamba günü idi; dedim ona: Git ekmek getir. İki saat, her tarafımızda kimse yok ki, oradan ekmek alınsın. "Cum'a gecesi senin yanında bu dağda beraber Duâ etmek arzu ediyorum." dedi. Ben de dedim: **تَوَكَّلْنَا عَلَى اللَّهِ**, kal. Sonra hiç münasebeti olmadığı halde ve bir bahane yokken, ikimiz yürüye yürüye bir dağın tepesine çıktıktı. İbrikte bir parça su vardı. Bir parça şeker ile çayımız vardı. Dedim: "Kardeşim, bir parça çay yap." O ona başladı, ben de derin bir dereye bakar bir katran ağacı altında oturdum. Müteessifane şöyle düşündüm ki: Küflenmiş bir parça ekmeğimiz var; bu akşam ancak ikimize yeter. İki gün nasıl yapacağız ve bu sâfi-kalb adama ne diyeceğim? diye düşünmede iken, birden bire başım çevrilir gibi başımı çevirdim; gördüm ki: Koca bir ekmek, katran ağacının üstünde, dalları içinde bize bakıyor. Dedim: "Süleyman müjde! Cenâb-ı Hak bize Rızık verdi." O ekmeği aldık; bakıyoruz ki, kuşlar ve hayvanat-ı vahşiye hiçbir ilişmemiş... Yirmi-otuz gündür hiç bir insan o tepeye çıkmamıştı. O ekmek, ikimize iki gün kâfi geldi. Biz yerken, bitmek üzere iken, dört sene Sâdîk bir Sîddîkîm olan müstakîm Süleyman, ekmekle aşağıdan çıkışgeldi.

D ö r d ü n c ü s ü : Şu üstümdeki sakoyu, yedi sene evvel, eski olarak almıştim. Beş senedir elbise, çamaşır, pabuç, çorap için dört büyük lira ile idare ettim. Bereket-i İktisad ve Rahmet-i İlâhiye bana kâfi geldi.

İşte şu nümuneler gibi çok şeyler var ve Bereket-i İlâhiyenin çok cihetleri var. Bu köy halkı çoğunu bilirler. Fakat sakın bunları fahr için zikrediyorum zannetmeyiniz, belki mecbur oldum. Hem benim için iyiliğe bir medâr olduğunu düşünmeyiniz. **Bu Bereketler, ya yanına gelen hâlis dostlarına ihsandır; veya Hizmet-i Kur'anîyeye bir İkramdır; veya İktisadın bereketli bir menfaatıdır; veya** yahut:

يَا رَحِيمَ يَا رَحِيمَ ile zikreden ve yanında bulunan dört kedinin Rızıklarıdır ki, Bereket sûretinde gelir, ben de ondan istifade ederim.

Evet hazır mîmîrlarını dikkatle dinlesen, **يَا رَحِيمَ يَا رَحِيمَ** çektiklerini anlarsın. Kedi bahsi geldi, tavuğu hâtıra getirdi. Bir tavuğum var. Şu kışta, yumurta

makinesi gibi pek az fâsila ile her gün Rahmet Hazinesinden bana bir yumurta getiriyordu. Hem bir gün iki yumurta getirdi; ben de hayrette kaldım. Dostlarımdan sordum: "Böyle olur mu?" dedim. Dediler: "Belki bir İhsân-ı İlâhîdir." Hem şu tavuçun yazın çıkardığı küçük bir yavrusu vardı. Ramazan-ı Şerîfin başında yumurtaya başladı, tâ kırk gün devam etti. Hem küçük, hem kışta, hem Ramazanda, bu mübarek hâli bir İkrâm-ı Rabbânî olduğuna, ne benim ve ne de bana Hizmet edenlerin şübhemiz kalmadı. Hem ne vakit annesi kesti; hemen o başladı.. beni yumurtasız bırakmadı.

İkinci Vehimli Suâl : Ehl-i dünya diyorlar ki: Sana nasıl emniyet edeceğiz ki, sen dünyamıza karışmayacaksın? Seni serbest bırakıksak, belki dünyamıza karışırsın. Hem nasıl bileceğiz ki, sen kurnazlık yapmıyorsun? Kendini târik-i dünya gösterip halkın malını zâhiren almaz, gizli alır bir kurnazlık olmadığını nasıl bileceğiz?

Eİcəvap : Yirmi sene evvelki Dîvan-ı Harb-i Örfî'de ve hürriyet'ten daha evvel zamanda çöklara mâlûm hal ve vaziyetim ve "İki Mekteb-i Musibetin Şehadetnamesi" nâmında o zaman Divan-ı Harb'deki müdafaatım katî gösterir ki, değil kurnazlık belki edna bir hileye tenezzül etmez bir tarzda hayat geçirmişim. Eğer hile olsaydı, bu beş sene zarfında sizlere temellukkârâne bir müracaat edilecekti. Hileli adam kendini sevdirir, kendini çekmez; iğfal ve aldatmaya daima çalışır. Halbuki bana karşı en mühim hücumlara ve tenkidlere mukabil tezelliüle tenezzül etmedim. *تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ* deyip, ehl-i dünyaya arkamı çevirdim. **Hem de**

Âhireti bilen ve dünyanın Hakikatini keşfeden; Aklı varsa pişman olmaz, yeniden dünyaya dönüp uğraşmaz. Elli seneden sonra, alâkasız, tek başıyla bir adam; Hayat-ı Ebediyesini dünyanın bir-iki sene gevezeliğine, şarlatanlığına feda etmez.. feda etse, kurnaz olmaz, belki ebleh bir dîvane olur. Ebleh bir dîvânânenin elinden ne gelir ki, onun ile uğraşılsın. Amma zâhiren târik-i dünya, bâtinîn tâlib-i dünya şübhesi ise,

وَمَا أَبْرِئُ نَفْسَيَ إِنَّ النَّفْسَ لَامَارَةٌ بِالسُّوءِ

Sırınca: "Ben nefsimi tebrie etmiyorum.. nefsim her fenâlılığı ister. Fakat şu fâni dünyada, şu muvakkat misafirhânedede, ihtiyarlık zamanında, kısa bir ömrerde, az bir lezzet için; ebedî, daimî hayatını ve Saâdet-i Ebediyesini berbad etmek, Ehl-i Aklın kârı değil. Ehl-i Aklın ve Zişuurun kârı olmadığından, nefsi emmârem ister istemez Akla tâbi olmuştur."

Üçüncü Vehimli Suâl : Ehl-i dünya diyorlar ki: Sen bizi sever misin? Beğeniyor musun? Eğer seversen, neden bize küsüp karışmıyorsun?

Eğer beğenmiyorsan bize muârızsin; biz muârızlarınızı ezeriz?

E l c e v a b : Ben değil sizi, belki dünyanızı sevseydim, dünyadan çekilmezdim. Ne sizi ve ne de dünyanızı beğenmiyorum. Fakat karışmıyorum. Çünkü: **ben başka maksaddayım; başka noktalar benim Kalbimi doldurmuş, başka şeyleri düşünmeye Kalbimde yer bırakmamış.** Sizin vazifeniz ele bakmaktır, Kalbe bakmak değil! Çünkü: idarenizi, âsâyışınızı istiyorsunuz. El karışmadığı vakit, ne hakkınız var ki, hiç lâyık olmadığınız halde "Kalb de bizi sevsin" demeye... Kalbe karışsanız.. Evet, **ben nasıl bu kiş içinde baharı temenni ediyorum ve arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum, getirmeye teşebbüs edemiyorum.** Öyle de: **Hâl-i Âlemin Salâhını temenni ediyorum, Duâ ediyorum ve ehl-i dünyanın İslâhını arzu ediyorum; fakat irade edemiyorum, çünkü elimden gelmiyor. Bilfiil teşebbüs edemiyorum; çünkü ne Vazifemdir, ne de iktidarım var...**

D ö r d ü n c ü Ş ü b h e l i S u â l : Ehl-i dünya diyorlar ki: O kadar belâlar gördük ki, kimseye emniyetimiz kalmadı. Sana nasıl emîn olabiliriz ki; fırsat senin eline geçse, arzu ettiğin gibi karışmazsun?

E l c e v a b : Evvelki noktalar size emniyet vermekle beraber.. memleketimde, Talebe ve akrabam içinde, beni dinleyenlerin ortasında, heyecanlı hâdiseler içinde dünyaniza karışmadığım halde; diyar-ı gurbette ve yalnız, tek başıyla, garib, zaif, âciz, bütün kuvvetyle Âhirete müteveccih, ihtilâttan, muhabereden kesilmiş, Îman ve Âhiret münasebetiyle uzaktan uzağa yalnız bâzı Ehl-i Âhireti dost bulan ve başka herkese yabanî ve herkes de ona yabanî nazarıyla bakan bir insan; semeresiz tehlikeli dünyaniza karışsa, muzaaf bir dîvane olmak gerektir...

B E Ş İ N C İ N O K T A : Beş küçük mes'eleye dâirdir:

B i r i n c i s i : Ehl-i dünya bana diyorlar ki: Bizim usûl-ü medeniyetimizi, tarz-ı hayatımıza ve sûret-i telebbüsümüzü ne için sen kendine tatbik etmiyorsun? Demek bize muârızsun?

B e n d e d e r i m : Hey Efendiler! Ne hak ile bana usûl-ü medeniyetinizi teklif ediyorsunuz? Halbuki siz, beni hukuk-u medeniyetten iskat etmiş gibi, haksız olarak beş sene bir köyde muhabereden ve ihtilâttan memnu' bir tarzda ikamet ettirdiniz. Her menfiyi şehirlerde dost ve akrabasıyla beraber bırakınız ve sonra vesika verdığınız halde, sebebsiz beni tecrid edib - bir-iki tane müstesna - hiçbir hemşehri ile görüşürmediniz. Demek beni efrâd-ı milletten ve raiyetten saymıyorsunuz.

Nasıl kanun-u medeniyetinizin bana tatbikini teklif ediyorsunuz? Dünyayı bana zindan ettiniz. Zindanda olan bir adama böyle şeyler teklif edilmez. **Siz bana dünya kapısını kapadınız; ben de Âhiret kapısını çaldım; Rahmet-i İlâhiye açtı. Âhiret kapısında bulunan bir adama, dünyanın karmakarışık usûl ve âdâti ona nasıl teklif edilir?** Ne vakit beni serbest bırakıp memleketime iâde edib Hukukumu verdiniz, o vakit usulünüzün tatbikini isteyebilirsiniz.

I k i n c i M e s ' e l e : Ehl-i dünya diyorlar ki: Bize Ahkâm-ı Dîniyeyi ve Hakaik-i İslâmiyeyi tâlim edecek resmî bir dairemiz var. Sen ne salâhiyetle Neşriyat-ı Dîniye yapıyorsun? Sen mâdem nefye mahkûmsun, bu işlere karışmaya hakkın yok.

E l c e v a b : Hak ve Hakikat inhîsar altına alınmaz! Îman ve Kur'an nasıl inhîsar altına alınabilir? Siz dünyanızın usûlünü, kanununu inhîsar altına alabilirsiniz. Fakat Hakaik-i İmaniye ve Esâsât-ı Kur'aniye, resmî bir şekilde ve ücret mukabilinde dünya muamelâti süretine sokulmaz; belki bir Mevhîbe-i İlâhiye olan o Esrar, hâlis bir Niyet ile ve dünyadan ve huzûzât-ı nefsâniyeden tecerrüd etmek vesilesiyle o Feyizler gelebilir. Hem de sizin o resmî dâireniz dahi, memlekette iken beni Vâiz kabûl etti, tâyin etti. Ben o Vâizliği kabûl ettim, fakat maaşını terkettim. Elimde vesikam var. Vâizlik, İmamlık vesikasıyla her yerde amel edebilirim; çünkü benim nefyim haksız olmuştur. Hem menfiler mâdem iâde edildi, eski vesikalarımın hükmü bâkidîr.

S â n i y e n : Yazdığını Hakaik-i İmaniyeyi doğrudan doğruya nefsime hitab etmişim. Herkesi dâvet etmiyorum. Belki Ruhları muhtaç ve Kalbleri yaralı olanlar, o Edviye-i Kur'aniyeyi arayıp buluyorlar. Yalnız medâr-ı maîsetim için, yeni huruf çıkmadan evvel, Hâşre dair bir Risalemi tab'ettirdim. Bunu da, bana karşı insafsız eski vâli, o Risaleyi tedkik edip, tenkid edecek bir cihet bulamadığı için ilişemedi.

Ü ç ü n c ü M e s ' e l e : Benim bâzı dostlarım, ehl-i dünya bana şübheli baktıkları için, ehl-i dünyaya hoş görünmek için, benden zâhiren teberri ediyorlar, belki tenkid ediyorlar. Halbuki kurnaz ehl-i dünya, bunların teberrisini ve bana karşı içtinablarını, o ehl-i dünyaya Sadâkate değil, belki bir nevi riyaya, vicdansızlığa hamledip, o dostlarımıza karşı fena nazarla bakıyorlar.

Ben de derim: Ey Âhiret dostlarım! Benim Kur'ana Hizmetkârlığımdan teberri edip kaçmayınız. Çünkü **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** benden size zarar gelmez. Eğer faraza musîbet gelse veya bana zulmedilse, siz benden teberri ile kurtulamazsınız.. o hal ile, musîbete ve tokata daha ziyade istihkak kesbedersiniz. Hem ne var ki, evhamma düşüyorsunuz?..

D ö r d ü n c ü M e s ' e l e : Şu nefiy zamanımda görüyorum ki: Hodfüruş ve siyaset bataklığına düşmüş bazı insanlar, bana tarafğirâne, rakîbâne bir nazarla bakıyorlar. Güya ben de onlar gibi dünya cereyanlarıyla alâkadarım.

Hey efendiler! Ben Îmanın cereyanındayım. Karşında imansızlık cereyanı var. Başka cereyanlarla alâkam yok. O adamlardan ücret mukabilinde iş görenler, belki kendini bir derece mâzur görüyor. Fakat ücretsiz, hamiyet namına bana karşı tarafğirâne, rakîbane vaziyet almak ve ilişmek ve eziyet etmek; gayet fenâ bir hatâdır. Çünkü: Sâbikan isbat edildiği gibi, siyaset-i dünya ile hiç alakadar değilim; **yalnız bütün vaktimi ve hayatımı, Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyeye hasr ve vakfetmişim.** Mâdem böyledir, bana eziyet verib, rakîbane ilişen adam düşünsün ki; o muamelesi zendeka ve imansızlık nâmına Îmana ilişmek hükmüne geçer.

B e s i n c i M e s ' e l e : Dünya mâdem fânidir. Hem mâdem ömür kısadır. Hem mâdem gayet lüzumlu Vazifeler çoktur. Hem mâdem Hayat-ı Ebediye burada kazanılacaktır. Hem mâdem dünya sahibsiz değil. Hem mâdem şu misafirhane-i dünyanın gayet Hakîm ve Kerîm bir Müdebbiri var. Hem mâdem ne iyilik ve ne fenalık, cezasız

kalmayacaktır. Hem mâdem *لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا* **Sîrrînca** teklif-i mâlâyutak yoktur. **Hem mâdem zararsız yol, zararlı yola müreccahtır. Hem mâdem dünyevî dostlar ve rütbeler, kabir kapısına kadardır.**

Elbette en bahtiyar odur ki: Dünya için Âhireti unutmasın; Âhiretini dünyaya fedâ etmesin; Hayat-ı Ebediyesini hayat-ı dünyeviye için bozmasın; mâlâyânî şeylerle ömrünü telef etmesin; kendini misafir telâkki edip Misafirhane Sahibinin Emirlerine göre hareket etsin; Selâmetle kabir kapısını açıp Saâdet-i Ebediyeye gîrsin... (Hâsiye)

* * *

(Hâsiye): Bu mâdemler içindir ki; şahsına karşı olan zulümlere, sıkıntılara aldırmıyorum ve ehemmiyet vermiyorum. "Meraka değilmiyor" diyorum ve dünyaya karışmıyorum.

Onaltıncı Mektubun Zeyli

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسْتَحْيِي بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ

Ehl-i dünya sebebsiz, benim gibi âciz, garib bir adamdan tevehhüm edib binler adam kuvvetinde tahayyül ederek, beni çok kayıdlar altına almışlar. Barla'nın bir mahallesi olan Bedre'de ve Barla'nın bir dağında, bir iki gece kalmaklıgiuma müsaade etmemişler. İşittim ki, diyorlar: "Said ellibin nefer kuvvetindedir, onun için serbest bırakmıyoruz."

Ben de derim ki: Ey bedbaht ehl-i dünya! Bütün kuvvetinizle dünyaya çalışığınız halde, neden dünyanın işini dahi bilmiyorsunuz? Dîvâne gibi hükmediyorsunuz. Eğer korkunuz şahsından ise; ellibin nefer değil, belki bir nefer elli def'a benden ziyade işler görebilir. Yâni, odamın kapısında durup, bana "çıkmayacaksın" diyebilir.

Eğer korkunuz mesleğimden ve Kur'an'a aid Dellâllliğimden ve Kuvve-i Mâneviye-i Îmaniyeden ise; ellibin nefer değil, yanlışlarınız! Meslek itibarıyle elli milyon kuvvetindeyim, haberiniz olsun! Çünkü Kur'an-ı Hakîm'in Kuvvetiyle sizin dinsizleriniz dahil olduğu halde, bütün Avrupa'ya meydan okuyorum. Bütün neşrettiğim Envâr-ı Îmaniye ile onların fünum-u müsbete ve tabiat dedikleri muhkem kal'alarını zîr ü zeber etmişim. Onların en büyük dinsiz feylesoflarını, hayvandan aşağı düşürmüştüm. Dinsizleriniz dahi içinde bulunan bütün Avrupa toplansa, Allah'ın Tevfikiyle beni o mesleğimin bir mes'elesinden geri çeviremezler;

إِنْ شَاءَ اللَّهُ mağlûb edemezler!..

Mâdem böyledir, ben sizin dünyaniza karışmıyorum, siz de benim Âhiretime karışmayınız! Karışsanız da beyhûdedir:

Takdîr-i Hudâ, kuvvet-i bâzû ile dönmez
Bir şem'a ki, Mevlâ yaka, üflemekle sönmez.

Benim hakkımda, müstesna bir surette, pek ziyade ehl-i dünya tevehhüm edib, âdetâ korkuyorlar. Bende bulunmayan ve bulunsa dahi siyâşî bir kusur teşkil etmeyen ve ittihama medâr olmayan Şeyhlik, büyûklük, hâneden, aşîret sahibi, nüfuzlu, etbâî çok, hemşehrileriyle görüşmek, dünya ahvaliyle alâkadâr olmak, hattâ siyasete girmek, hattâ muhalif olmak gibi bende bulunmayan Emirleri tahayyül ederek evhâma düşmüşler. Hattâ hapiste ve hariçteki, yâni kendilerince kabil-i afv olmayanların dahi aflarını müzakere ettikleri sırada, beni âdetâ herseyden men'ettiler. Fenâ ve fâni bir adamın, güzel ve bâki söyle bir sözü var:

**Zulmün topu var, güllesi var, kal'ası varsa;
Hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır.**

Ben de derim:

**Ehl-i dünyanın hükmü var, şevketi var, kuvveti varsa;
Kur'anın Feyziyle, hâdiminde de:
Şaşırmaz İlmi, susmaz Sözü vardır;
Yanılmaz Kalbi, sönmez Nûru vardır.**

Çok dostlarla beraber bana nezaret eden bir kumandan, mükerrerden suâl ettiler: Neden vesika için müracaat etmiyorsun? İstida vermiyorsun?

E l c e v a p : Beş-altı sebeb için müracaat etmiyorum ve edemiyorum:

B i r i n c i s i : Ben ehl-i dünyanın dünyasına karışmadım ki onların mahkûmu olayım; onlara müracaat edeyim. Ben, Kader-i İlâhinin mahkûmuyum ve ona karşı kusurum var, ona müracaat edi-yorum.

İ k i n c i s i : Bu dünya çabuk tebeddül eder bir misafirhane olduğunu yakînen Îman edib bildim. Onun için, hakikî vatan değil, her yer birdir. Mâdem vatanında bâkî kalmayacağım; beyhude ona karşı çabalamağın, oraya gitmek bir şey'e yaramıyor. Mâdem her yer misafir-hanedir; eğer Misafirhane Sahibinin Rahmeti yâr ise, herkes yârdır, her yer yarar. Eğer yâr değilse, her yer Kalbe bârdır ve herkes düş-mandır.

Ü ç ü n c ü s ü : Müracaat, kanun dairesinde olur. Halbuki bu altı senedir bana karşı muamele, keyfi ve fevkalkanundur. Menfiler kanunuyla bana muamele edilmedi. Hukuk-u medeniyetten ve belki hukuk-u dünyeviyeden ıskat edilmiş bir tarzda bana baktılar. Bu fevkalkanun muamele edenlere, kanun nâmîna müracaat mânasız olur.

D ö r d ü n c ü s ü : Bu sene buranın müdürü, benim nâmîma, Barla'nın bir mahallesi hükmünde olan Bedre Karyesi'nde, tebdil-i hava için

birkaç gün kalmağa dâir müracaat etti; müsaade etmediler. Böyle ehemmiyetsiz bir ihtiyacımı cevab-ı red verenlere nasıl müracaat edilir? Müracaat edilse, zillet içinde fâidesiz bir tezellül olur.

B e ş i n c i s i : Haksızlığı hak iddia edenlere karşı Hak dâva etmek ve onlara müracaat etmek; bir haksızlıktır, Hakka karşı bir hürmetsizliktir. Ben bu haksızlığı ve Hakka karşı hürmetsizliği irtikâb etmek istemem Vesselâm.

A l t i n c i S e b e b : Bana karşı ehl-i dünyanın verdikleri sıkıntı, siyaset için değil; çünkü onlar da bilirler ki, siyasete karışmıyorum, siyasetten kaçıyorum. Belki bilerek veya bilmeyerek zendeka hesabına, benim Dîne merbutiyetimden beni tâzib ediyorlar. Öyle ise **onlara müracaat etmek, Dinden pişmanlık göstermek ve meslek-i zendekayı okşamak demektir**. Hem ben onlara müracaat ve dehâlet ettikçe; âdil olan Kader-i İlhâhî, beni onların zâlim eliyle tâzib edecektir. Çünkü onlar diyânete merbutiyetimden beni sıkıyorlar. Kader ise, benim diyanette ve İhlâsta noksaniyetim var; arasında ehl-i dünyaya riyakârlıklarından için beni sıkıyor. Öyle ise, şimdilik şu sıkıntıdan kurtuluşum yok. Eğer ehl-i dünyaya müracaat etsem, Kader der: "Ey riyâkâr! Bu müracaatın cezasını çek!" Eğer müracaat etmezsem, ehl-i dünya der: "Bizi tanımadığınız, sıkıntıda kal!"

Y e d i n c i S e b e b : Mâlûmdur ki, bir memurun vazifesi, heyeti içtimaiyeye muzır eşhâsa meydan vermeme ve nâfi'lere yardım etmektir. Halbuki beni nezaret altına alan memur, kabir kapısına gelen, misafir bir ihtiyar adama **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** daki Îmanın lâtif bir zevkini izah ettiğim vakit,

-bir cûrm-ü meşhud hâlinde beni yakalamak gibi- çok zaman yanına gelmediği halde, o vakit güya bir kabahat işliyorum gibi yanına geldi. İhlâs ile dinleyen o bîçâreyi de mahrum bıraktı; beni de hiddete getirdi. Halbuki burada bâzı adamlarvardı; o onlara ehemmiyet vermiyordu. Sonra edebsizliklerde ve köydeki hayat-ı içtimaiyeye zehir verecek sûrette bulundukları vakit, onlara iltifat etmeye ve takdir etmeye başladı. Hem mâlûmdur ki: Zindanda yüz cinayeti bulunan bir adam, nezarete memur zâbit olsun, nefer olsun, her zaman onlarla görüşebilir. Halbuki bir senedir, hem âmir, hem nezarete memur hükûmet-i millîyece iki mühim zat kaç defa odamın yanından geçtikleri halde, kat'a ve asla ne benim ile görüştüler ve ne de hâlimi sordular. Ben evvel zannettim ki, adâvetlerinden yanaşmıyorum. Sonra tahakkuk etti ki, evhamlarından..güya ben onları yutacağım gibi kaçıyorum. İşte şu adamlar gibi eczâsı ve memurları bulunan bir hükûmeti,

hükûmet diyerek mercî' tanıyor müracaat etmek, kâr-ı akıl değil, beyhude bir zillettir. Eski Said olsaydı Antere gibi diyecekti:

مَاءُ الْحَيَاةِ بِذِلِّ كَجَهَنَّمْ وَجَهَنَّمْ بِالْعَزِ فَخُرُّ مَنْزِلِي

Eski Said yok;

Yeni Said ise, ehl-i dünya ile konuşmayı mânasız görüyor. **Dünyaları başlarını yesin! Ne yaparlarsa yapsınlar! Mahkeme-i Kübrâ'da onlarla muhâkeme olacağız der, sükût eder.**

Adem-i müracaatımın sebeblerinden sekizinci: "Gayr-ı meşrû' bir Muhabbetin neticesi, merhametsiz bir adâvet olduğu" kaidesince, âdil olan Kader-i İlâhî, lâyık olmadıkları halde meylettiğim şu ehl-i dünyanın zâlim eliyle beni tâzib ediyor. Ben de bu azâba müstehakım deyip sükût ediyordum. Çünkü: **Harb-i Umumîde Gönüllü Alay Kumandanı olarak iki sene çalıştım, çarpıştım. Ordu Kumandanı ve Enver Paşa takdiratı altında kıymetdar Talebelerimi, dostlarımı feda ettim. Yaralanıp esir düştüm. Esaretten geldikten sonra Hutuvat-ı Sitte gibi Eserlerimle kendimi tehlikeye atıp, ingilizlerin İstanbul'a tasallutu altında, ingilizlerin başlarına vurdum. Şu beni işkenceli ve sebebsiz esaret altına alanlara yardım ettim. İşte onlar da bana, o yardım cezasını böyle veriyorlar. Üç sene Rusya'da esaretimde çektiğim zahmet ve sıkıntıyi, burada bu dostlarım bana üç ayda çektiirdiler. Halbuki ruslar, beni Kurd Gönüllü Kumandanı süretinde, kazakları ve esirleri kesen gaddar adam nazarıyla bana baktıkları halde, beni Dersten men'etmediler. Arkadaşım olan doksan esir zâbitlerin kîsm-ı ekserîsine Ders veriyordum. Bir defa rus kumandanı geldi, dinledi. Türkçe bilmediği için siyâsî ders zannetti; bir defa beni men'etti; sonra yine izin verdi. Hem aynı kışlada bir odayı câmi yaptık. Ben İmamlık yapıyordum. Hiç müdahale etmediler; ihtilâttan men'etmediler, beni muhabereden kesmediler. Halbuki bu dostlarım güya vatandaşlarım ve dindaşlarım ve onların Menfaat-ı İmaniyelerine uğraştığım adamlar, hiçbir sebeb yokken, siyasetten ve dünyadan alâkamı kestiğimi bilirlerken.. üç sene değil, belki beni altı sene sıkıntılı bir esaret altına aldılar; ihtilâttan men'ettiler. Vesikam olduğu halde Dersten, hattâ odamda hususî Dersimi de men'ettiler; muhabereye sed çektiler. Hattâ vesikam olduğu halde, kendim tâmir ettiğim ve dört sene İmamlık ettiğim Mescidimden beni men'ettiler. Şimdi dahi Cemaat Sevabından beni mahrum etmek için, -dâîmî Cemaatim ve Âhiret Kardeşlerim- mahsus üç adama dahi İmamet etmemi kabûl etmiyorlar.**

Hem istemediğim halde, birisi bana iyi dese, bana nezaret eden memur kıskanarak kıziyor; nüfûzunu kırayım diye vicdansızcasına tedbirler

yapıyor; âmirlerinden iltifat görmek için beni tâciz ediyor.

İşte böyle vaziyette bir adam, Cenâb-ı Hak'tan başka kime müracaat eder? Hâkim, kendi müddeî olsa, elbette ona şekvâ edilmez. Gel sen söyle bu hale ne diyeceğiz? Sen ne dersen de.. ben derim ki: Bu dostlarım içinde çok münafiklar var. Münâfık kâfirden eşeddir. Onun için, kâfir rus'un bana çektimediğini çekтирiliyorlar...

Hey bedbahtlar! Ben size ne yaptım ve ne yapıyorum? İmanınızın kurtulmasına ve Saâdet-i Ebediyenize Hizmet ediyorum! Demek Hizmetim hâlis, Lillâh için olmamış ki aks-ül amel oluyor. Siz ona mukabil, her firsatta beni incitiyorsunuz. Elbette Mahkeme-i Kübrâ'da sizinle görüşeceğiz...

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ

derim.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Said Nursî

On yedinci Meklûb

(Yirmibesinci Lem'anın Zeyli)

(ÇOCUK TA'ZİYENAMESİ)

بِاسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz Âhiret Kardeşim Hâfız Hâlid Efendi!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَشَرِّ الصَّابِرِينَ * الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُّصِيبَةٌ قَالُوا
إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

Kardeşim, çocuğun vefatı beni müteessir etti. Fakat **الْحُكْمُ لِلَّهِ**

Kazaya Rıza, Kadere Teslim İslâmiyetin bir Şiarıdır. Cenab-ı Hak sizlere Sabr-ı Cemil versin. Merhumu da, size Zahîre-i Âhiret ve Şefaatçı yapsın. Size ve sizin gibi müttaki Mü'minlere büyük bir müjde ve hakikî bir teselli gösterecek "Beş Nokta"yı beyan ederiz:

Birinci Nokta : Kur'an-ı Hakîm'de **وَلُدُانٌ مُخَلَّدُونَ** Sırrı ve

meali şudur ki: Mü'minlerin kabl-el büluğ vefat eden evlâdları, Cennet'te ebedî, sevimli, Cennet'e lâyik bir surette dâimî çocuk kalacaklarını.. ve Cennet'e giden peder ve vâlidelerinin kucaklarında ebedî medar-ı sürurları olacaklarını.. ve çocuk sevmek ve evlât okşamak gibi en latif bir zevki, ebeveynine temine medar olacaklarını.. ve herbir lezzetli şey'in Cennet'te bulunduğuunu.. "Cennet tenasül yeri olmadığından, evlât Muhabbeti ve okşaması olmadığı"ni diyenlerin hükümleri Hakikat olmadığını.. hem dünyada on senelik kısa bir zamanda teellümatla karışık evlât sevmesine ve okşamasına bedel safi, elemsız milyonlar sene ebedî evlât sevmesini ve okşamasını kazanmak, Ehl - i Îmanın en büyük bir Medar-ı Saadeti olduğunu şu Âyet-i Kerime **وَلِدَانٌ مُخْلَدُونَ** Cümlesiyle işaret ediyor ve müjde veriyor...

I k i n c i N o k t a : Bir zaman bir zât, bir zindanda bulunuyor. Sevimli bir çocuğu yanına gönderilmiş. O bîçare mahbus, hem kendi elemini çekiyor, hem veledinin istirahatını temin edemediği için, onun zahmetiyle müteellim oluyordu. Sonra merhametkâr hâkim ona bir adam gönderir, der ki: "Şu çocuk çandan senin evlâtındır, fakat benim raiyetim ve milletimdir. Onu ben alacağım, güzel bir sarayda beslettireceğim." O adam ağlar, sizler; "Benim medar-ı tesessim olan evlâdimi vermeyeceğim" der. Ona arkadaşları der ki: "Senin teessüratın manasızdır. Eğer sen çocuğa acıyorsan, çocuk şu mülevves, ufûnetli, sıkıntılı zindana bedel; ferahlı, saadetli bir saraya gidecek. Eğer sen nefsin için müteessir oluyorsan, menfaatini ariyorsan; çocuk burada kalsa, muvakkaten şübheli bir menfaatinle beraber, çocuğun meşakkatlerinden çok sıkıntı ve elem çekmek var. Eğer oraya gitse, sana bin menfaati var. Çünkü padişahın merhametini celbe sebeb olur, sana Şefaatçı hükmüne geçer. Padişah, onu seninle görüşürmek arzu edecek. Elbette görüşmek için onu zindana göndermeyecek, belki seni zindandan çıkarıp o saraya celbedecek, çocukla görüşürecek. Şu şartla ki, padişaha emniyetin ve itaatin varsa..."

İşte şu temsil gibi, Aziz Kardeşim, senin gibi Mü'minlerin evlâdi vefat ettikleri vakit şöyle düşünmeli: Şu veled masumdur, onun Hâlikî dahi Rahîm ve Kerim'dir. Benim nâkis terbiye ve şefkatime bedel, gayet kâmil olan İnayet ve Rahmetine aldı. Dünyanın elemlî, musibetli, meşakkatli zindanından çıkarıp Cennet-ül Firdevsine gönderdi. O çocuğa ne mutlu! Şu dünyada kalsayıdı, kim bilir ne şekele girerdi? Onun için ben ona acımıyorum, bahtiyar biliyorum. Kaldı kendi nefsim'e aid menfaati için, kendime dahi acımıyorum.. elîm müteessir olmuyorum.

Çünkü dünyada kalsaydı, on senelik muvakkat elemle karışık bir evlâd Muhabbeti temin edecekti. Eğer sâlih olsaydı, dünya içinde muktedir olsaydı, belki bana yardım edecekti. Fakat vefatıyla, ebedî Cennet'te on milyon sene bana evlâd Muhabbetine medar ve Saadet-i Ebediyeye vesile bir Şefaatçı hükümeğe geçer. Elbette ve elbette meşkuk, muacel bir menfaati kaybeden, muhakkak ve müecel bin menfaati kazanan; elîm teessûrat göstermez; me'yusane feryad etmez.

Üçüncü Nokta : Vefat eden çocuk, bir Hâlik-ı Rahîm'in mahluku, memlukü, Abdi ve bütün heyetiyle Onun masnu'u ve Ona aid olarak ebeveyninin bir arkadaşı idi ki; muvakkaten ebeveyninin nezareti verilmiş. Peder ve vâlideyi ona Hizmetkâr etmiş. Ebeveyninin o Hizmetlerine mukabil, muacel bir ücret olarak lezzetli bir şefkat vermiş. Şimdi binden dokuzyüz doksan dokuz hisse sahibi olan O Hâlik-ı Rahîm, Mukteza-yı Rahmet ve Hikmet olarak o çocuğu senin elinden alsa, hizmetine hâtîme verse; surî bir hisse ile, Hakikî bin Hisse Sahibine karşı şekvayı andıracak bir tarzda me'yusane hüzen ve feryad etmek Ehl-i Îmana yakışmaz, belki ehl-i gaflet ve dalâlete yakışıyor.

Dördüncü Nokta : Eğer dünya ebedî olsaydı, insan içinde ebedî kalsaydı ve firak ebedî olsaydı; elîmane teessûrat ve me'yusane teellümatın bir manası olurdu. Fakat madem dünya bir misafirhanedir; vefat eden çocuk nereye gitmişse, siz de biz de oraya gideceğiz... Ve hem bu vefat ona mahsus değil, umumî bir caddedir. Hem madem müfarakat dahi ebedî değil; ileride hem Berzahta, hem Cennet'te görüşülecektir. **الْحُكْمُ لِلّهِ** demeli.. O verdi, O aldı.

Al-Hâdî **عَلَىٰ حَلٍ** sabır ile şükremeli.

Besinci Nokta : Rahmet-i İlahiyenin en latif, en güzel, en hoş, en şirin cilvelerinden olan Şefkat; bir İksir-i Nuranıdır. Aşktan çok keskindir. Çabuk Cenab-ı Hakk'a vusule vesile olur. Nasıl aşk-ı mecazî ve aşk-ı dünyevî pek çok müşkilâtlâ Aşk-ı Hakikîye inkılâb eder, Cenab-ı Hakk'ı bulur. Öyle de Şefkat -fakat müşkilâtsız- daha kısa, daha safi bir tarzda Kalbi Cenab-ı Hakk'a rabteder. Gerek peder ve gerek vâlide, veledini bütün dünya gibi severler. **Veledi elinden alındığı vakit, eğer bahtiyar ise, hakikî Ehl-i Îman ise; dünyadan yüzünü çevirir, Mün'im-i Hakikî'yi bulur.** Der ki: "Dünya madem fânidir, deðmiyor alâka-i Kalbe.." **Veledi nereye gitmişse oraya karşı bir alâka peyda eder,** büyük manevî bir hal kazanır.

Ehl-i gaflet ve dalâlet, şu beş Hakikattaki Saadet ve Müjdeden mahrumdurlar. Onların hali ne kadar elîm olduğunu şununla kıyas ediniz ki: Bir ihtiyar hanım gayet sevdiği sevimli tek bir çocuğunu sekeratta görüp, dünyada tevehhüm-ü ebediyet hükmünce gaflet veya dalâlet neticesinde; mevti, adem ve firak-ı ebedî tasavvur ettiğinden, yumuşak döşeğine bedel kabrin toprağını düşünüp gaflet veya dalâlet cihetiyile, Erhamürrâhimîn'in Cennet-i Rahmetini, Firdevs-i Ni'metini düşünmediğinden, ne kadar me'yusane bir üzüntü ve elem çektiğini kıyas edebilirsin. Fakat Vesile-i Saadet-i Dâreyn olan Îman ve İslâmiyet, Mü'mine der ki: Şu sekeratta olan çocuğun Hâlik-ı Rahîmi, onu bu fâni dünyadan çıkarıp Cennetine götürürecek. Hem sana Şefaatçı, hem ebedî bir evlâd yapacak. Müfarakat muvakkattır, merak etme;

الْحُكْمُ لِلّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ

de, sabret.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Onsekizinci Mektub

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

(BU MEKTUB 'ÜÇ MES'ELE-İ MÜHİMME'dir.)

BİRİNCİ MES'ELE-İ MÜHİMME:"Fütuhat-ı Mekkiye" sahibi Muhyiddin-i Arab (K.S.) ve "İnsan-ı Kâmil" denilen meşhur bir Kitabın sahibi Seyyid Abdülkerim (K.S) gibi Evliya-i Meshure; küre-i arzın tabakat-ı seb'asından ve Kaf Dağı arkasındaki Arz-ı Beyza'dan ve Fütuhat'ta Meşmeşiye dedikleri acaibden bahsediyorlar; "gördük" diyorlar. Acaba bunların dedikleri doğru mudur? Doğru ise; halbuki, bu yerlerin yerde yerleri yoktur. Hem Coğrafya ve fen onların bu dediklerini kabul edemiyor. Eğer doğru olmazsa, bunlar nasıl Veli olabilirler? Böyle hilaf-ı vaki' ve hilaf-ı hak söyleyen nasıl Ehl-i Hakikat olabilir?

E l c e v a b: Onlar Ehl-i Hak ve Hakikattırlar; hem Ehl-i Velayet ve Şuhuddurlar. Gördüklerini doğru görmüşler, fakat ihatasız olan Halet-i Şuhudda ve rü'yə gibi rü'yetlerini tabirde verdikleri Hükümlerinde hakları olmadığı için, kısmen yanlıştır. Rü'yadaki adam kendi rü'yasını tabir edemediği gibi, o kısım Ehl-i Keşf ve Şuhud dahi Rü'yetlerini o halde iken kendileri tabir edemezler. Onları tabir edecek, "Asfiya" denilen Veraset-i Nübüvvet Muhakkikleridir. Elbette o kısım Ehl-i Şuhud dahi, Asfiya makamına çıktıkları zaman, Kitab ve Sünnet'in İrşadıyla yanlışlarını anlarlar, tashih ederler; hem etmişler.

Şu Hakikatı izah edecek şu hikâye-i temsiliyeyi dinle. Şöyle ki:

Bir zaman Ehl-i Kalb iki çoban varmış. Kendileri ağaç kâsesine süt sağıp yanlarına bıraktılar. Kaval tabir ettikleri düdüklerini, o süt kâsesi üzerine uzatmışlardır. Birisi "uykum geldi" deyip yatar. Uykuda bir zaman kalır. Ötekisi yatana dikkat eder, bakar ki; sinek gibi birşey,

yatanın burnundan çıkış, süt kâsesine bakıyor ve sonra kaval içine girer, öbür ucundan çıkar gider, bir geven altındaki deliğe girip kaybolur. Bir zaman sonra yine o şey döner, yine kavaldan geçer, yatanın burnuna girer; o da uyanır. Der ki: "Ey arkadaş! Acib bir rü'ya gördüm." O da der: "Allah hayır etsin, nedir?" Der ki: "Sütten bir deniz gördüm. Üstünde acib bir köprü uzanmış. O köprünün üstü kapalı, pencereli idi. Ben o köprüden geçtim. Bir meşelik gördüm ki, başları hep sivri. Onun altında bir mağara gördüm, içine girdim, altun dolu bir hazine gördüm. Acaba tabiri nedir?"

Uyanık arkadaşı dedi: "Gördüğün süt denizi, şu ağaç çanaktır. O köprü de, şu kavalımızdır. O başı sivri meşelik de şu gevendir. O mağara da, şu küçük deliktir. İşte kazmayı getir, sana hazineyi de göstereceğim." Kazmayı getirir. O gevenin altını kazırlar, ikisini de dünyada mes'ud edecek altınları buldular.

İşte yatan adamın gördüğü doğrudur, doğru görmüş, fakat rü'yada iken ihatasız olduğu için tabirde hakkı olmadığından, Âlem-i Maddî ile Âlem-i Manevîyi birbirinden farketmediğinden, hükmü kısmen yanlıştır ki, "Ben hakikî maddî bir deniz gördüm." der. Fakat uyanık adam, Âlem-i Misal ile Âlem-i Maddîyi farkettiği için tabirde hakkı vardır ki, dedi: "Gördüğün doğrudur, fakat hakikî deniz değil; belki şu süt kâsemiz senin hayaline deniz gibi olmuş, kaval da köprü gibi olmuş ve hakeza..." Demek oluyor ki; Âlem-i Maddî ile Âlem-i Ruhanîyi birbirinden farketmek lâzım gelir. Birbirine mezcedilse, hükümleri yanlış görünür. Meselâ: Senin dar bir odan var; fakat dört duvarını kapayacak dört büyük âyne konulmuş. Sen içine girdiğin vakit, o dar odayı bir meydan kadar geniş görürsen. Eğer desen "Odamı geniş bir meydan kadar görüyorum", doğru dersin. Eğer "Odam bir meydan kadar geniş" diye hukmetsen, yanlış edersin. Çünkü Âlem-i Misali, Âlem-i Hakikîye karıştırırsın.

İşte Küre-i Arz'in tabakat-ı seb'asına dair bazı Ehl-i Keşfin, Kitab ve Sünnet'in mizanıyla tartmadan beyan ettiği tasvirat, yalnız coğrafya nokta-i nazarındaki maddî vaziyetten ibaret değildir. Meselâ, demişler: "Bir tabaka-i Arz, cinn ve ifritlerindir. Binler sene genişliği var." Halbuki bir-iki senede devredilen küremizde, o acib tabakalar yerleşmez. Fakat Âlem-i Mana ve Âlem-i Misalde ve Âlem-i Berzah ve Ervahta, küremizi bir çamın çekirdeği hükmünde farzetsek, ondan temessül ve teşekkür eden misalî şeceresi, o çekirdeğe nisbeten koca bir çam ağacı kadar olduğundan, bir kısım Ehl-i Şuhud, Seyr-i Ruhanîlerinde, Arz'in tabakalarından bazlarını Âlem-i Misalde pek çok geniş görüyorlar; binler sene bir mesafe tuttuklarını görüyorlar. Gördükleri doğrudur; fakat

Âlem-i Misal, sureten Âlem-i Maddîye benzediği için, iki Âlemi memzûç görürüler; öyle tabir ediyorlar. Âlem-i Sahveye döndükleri vakit, mizansız olduğu için, meşhudatlarını aynen yazdıklarından hilaf-ı hakikat telakki ediliyor. Nasıl küçük bir âyinede büyük bir saray ile büyük bir bahçenin vücut-u misaliyeleri onda yerleşir. Öyle de Âlem-i Maddînin bir senelik mesafesinde, binler sene vüs'atinde vücut-u misalî ve Hakaik-i Maneviye yerleşir.

H Â T İ M E : Şu mes'eleden anlaşılıyor ki: Derece-i Şuhud, Derece-i Îman-ı Bilgaybdan çok aşağıdır. Yani: Yalnız şuhuduna istinad eden bir kısım Ehl-i Velayetin ihatasız Keşfiyatı, Veraset-i Nübûvvet Ehli olan Asfiya ve Muhakkikînîn Şuhuda değil, Kur'ana ve Vahye, gaybî fakat safî, ihatâlı, doğru Hakaik-i Îmâniyelerine dair Ahkâmlarına yetişmez. Demek bütün Ahval ve Keşfiyatın ve Ezvak ve Müşahedatın mizanı: Kitab ve Sünnettir. Ve mehenkleri, Kitab ve Sünnetin Desatir-i Kudsiyeleri ve Asfiya-i Muhakkikînîn Kavanin-i Hadsiyeleridir.

İKİNCİ MES'ELE-İ MÜHİMME : Sual: Vahdet-ül Vücut mes'elesi, çoklar tarafından en yüksek makam telakki ediliyor. Halbuki Velayet-i Kübrada bulunan başta Hulefa-yı Erbaa olmak üzere Sahabeler ve hem başta Hamse-i Âl-i Aba olarak Eimme-i Ehl-i Beyt ve hem başta Eimme-i Erbaa olarak Mütchehidîn ve Tâbiînden bu çeşit Vahdet-ül vücut meşrebi sarihan görülmemiş. Acaba onlardan sonra çıkanlar daha ileri mi gitmişler, daha mükemmel bir Cadde-i Kübra mı bulmuşlar?

E l c e v a b: Hâşâ! Şems-i Risalet'in en yakın Yıldızları ve en karib Vereseleri bulunan o Asfiyadan hiç kimseyin haddi değil, daha ileri gidebilisin. Belki Cadde-i Kübra onlarındır.

Vahdet-ül Vücut ise, bir meşreb ve bir hal ve bir nâkîs mertebedir. Fakat zevkli, neş'eli olduğundan, Seyr ü Sülûkta o mertebe girdikleri vakit çoğu çıkmak istemiyorlar, orada kalıyorlar; en müntehâ mertebe zannediyorlar.

İşte şu meşreb sahibi, eğer maddiyattan ve vesaidten tecerrûd etmiş ve esbab perdesini yırtmış bir Ruh ise, istîgrakkârane bir Şuhuda mazhar ise; Vahdet-ül vücuddan değil, belki Vahdet-üs Şuhuddan neş'et eden, İlîmî değil, Hâlî bir vahdet-i vücut onun için bir kemal, bir makam temin edebilir. Hattâ **Allah** hesabına Kâinatı inkâr etmek derecesine gidebilir. Yoksa esbab içinde dalmış ise, maddiyata mütevağgil ise, vahdet-ül vücut demesi, Kâinat hesabına **Allah'ı** inkâr etmeye kadar çıkar.

Evet Cadde-i Kübra, Sahabe ve Tâbiîn ve Asfiyanın Caddesidir.

حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ Cümlesi, onların Kaide-i Külliyyeleridir. Ve Cenab-

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ Hakk'ın mazmunu üzere, hiçbir şey ile müşabeheti

yok. Tahayyüz ve tecezziden münezzehtir. Mevcudatla alâkası, Hâlikiyettir. Ehl-i Vahdet-ül Vücdun dedikleri gibi; mevcudat, evham ve hayalât değil. Görünen eşya dahi, Cenab-ı Hakk'ın âsâridir. "Heme Ost" değil, "Heme Ezost"tur. Yani herşey O değil, belki herşey Ondandır. Çünkü hâdisat, ayn-ı Kadîm olamaz. Şu mes'eleyi iki temsil ile fehme takrib edeceğiz:

B i r i n c i s i : Meselâ bir padişah var. O padişahın hâkim-i âdil ismiyle bir adliye dairesi var ki, o ismin cilvesini gösteriyor. Bir ismi de halifedir. Bir meşihat ve bir ilmiye dairesi, o ismin mazharıdır. Bir de kumandan-ı a'zam ismi var. O isim ile devâir-i askeriyede faaliyet gösterir. Ordu, o ismin mazharıdır. Şimdi biri çıksa dese ki: "O padişah, yalnız hâkim-i âdildir; devair-i adliyeden başka daire yok." O vakit bilmecburiye, adliye memurları içinde, hakikî değil itibârî bir surette, meşihat dairesindeki Ülemanın evsafını ve ahvalini onlara tatbik edib, zıllî ve hayalî bir tarzda, hakikî adliye içinde tebâî ve zıllî bir meşihat dairesi tasavvur edilir. Hem daire-i askeriye aid ahval ve muamelâtını yine farazî bir tarzda, o memûrn-i adliye içinde itibar edib, gayr-ı hakikî bir daire-i askeriye itibar edilir ve hâkeza... İşte şu halde, padişahın hakikî ismi ve hakikî hâkimiyeti, hâkim-i âdil ismidir ve adliyedeki hâkimiyettir. Halife, kumandan-ı a'zam, sultan gibi isimleri hakikî degiller, itibârîdirler. Halbuki padişahlık mahiyeti ve saltanat Hakikatî, bütün isimleri hakikî olarak iktiza eder. Hakikî isimler ise, hakikî daireleri istiyor ve iktiza ediyorlar. İşte Saltanat-ı Uluhiyet Rahman, Rezzak, Vehhab, Hallak, Fa'al, Kerim, Rahîm gibi pek çok Esma-i Mukaddeseyi hakikî olarak iktiza ediyor. O hakikî Esma dahi, hakikî âyineleri iktiza ediyorlar. Şimdi Ehl-i

Vahdet - ül vücd madem **لَا مَوْجُودَ إِلَّا هُوَ** der, Hakaik-i Eşyayı hayal

derecesine indirir. Cenab-ı Hakk'ın Vâcib-ül Vücd ve Mevcud ve Vâhid ve Ehad İsimlerinin Hakikî Cilveleri ve Daireleri var. Belki âyineleri, daireleri hakikî olmazsa; hayalî, ademî dahi olsa, onlara zarar etmez. Belki Vücd-u Hakikîn âyinesinde vücd rengi olmazsa, daha ziyade safî ve parlak olur. Fakat Rahman, Rezzak, Kahhar, Cebbar, Hallak gibi İsimleri ise, Tecellileri hakikî olmuyor, itibârî oluyor. Halbuki o Esmalar, Mevcud İsmi gibi Hakikattırlar, gölge olamazlar; aslîdirler, tebeî olamazlar.

İşte Sahabe ve Asfiya - i Müctehidîn ve Eimme - i Ehl - i Beyt, **حَقَائِقُ الْأَشْيَاءِ ثَابِتَةٌ** derler ki, Cenab-ı Hakk'ın bütün Esmasıyla hakikî bir surette Tecelliyatı var. Bütün eşyanın, Onun İcadıyla bir vücud-u ârızisi vardır. Ve o vücud çendan Vâcib-ül Vücud'un Vücuduna nisbeten gayet zaîf ve kararsız bir zill, bir gölgedir; fakat hayal değil, vehim değildir. Cenab-ı Hak, Hallak İslmiyle Vücud veriyor ve o Vücudu idame ediyor.

I k i n c i T e m s i l: Meselâ şu menzilin dört duvarında dört tane endam âyinesi bulunsa, herbir âyne içinde her ne kadar o menzil öteki üç âyne ile beraber irtisam ediyor.. fakat herbir âyne, kendinin heyetine ve rengine göre esyayı kendi içinde ihtiva eyler; kendine mahsus misâl bir menzil hükmündedir. İşte şimdi iki adam o menzile girse; birisi bir tek âyineye bakar, der ki: "Herşey bunun içindedir." Başka âyineleri ve âyinelerin içlerindeki suretleri işittiği vakit, mesmuatını o tek âyinedeki iki derece gölge olmuş, Hakikatı küçülmüş, tegayyür etmiş o âyinenin küçük bir köşesinde tatbik eder. Hem der: "Ben öyle görüyorum, öyle ise Hakikat böyledir." Diğer adam ona der ki: "Evet sen görüyorsun.. gördüğün Haktır; fakat vaki'de ve nefsülemirde Hakikatin hakikî sureti öyle değil. Senin dikkat ettiğin âyne gibi daha başka âyineler var; gördüğün kadar küçük, gölgenin gölgesi değiller."

İşte Esma-i İlahiyyenin herbiri, ayrı ayrı birer âyne ister. Hem meselâ: Rahman, Rezzak Hakikatlı, asıl oldukları için, kendilerine lâyık, Rızka ve Merhamete muhtaç mevcudatı ister. Rahman nasıl hakikî bir dünyada Rızka muhtaç Hakikatlı zîruhları ister; Rahîm de, öyle hakikî bir Cennet'i ister. Eğer yalnız Mevcud ve Vâcib-ül Vücud ve Vâhid-i Ehad İslimleri hakikî tutulup öteki İslimler onların içine gölge olmak haysiyetiyle alınsa, o Esmaya karşı bir haksızlık hükmüne geçer.

İşte şu Sirdandır ki: Cadde-i Kübra, elbette Velayet-i Kübra sahibleri olan Sahabe ve Asfiya ve Tâbiîn ve Eimme-i Ehl-i Beyt ve Eimme-i Müctehidînin caddesidir ki, doğrudan doğruya Kur'anın birinci tabaka Şakirdleridir.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

**رَبَّنَا لَا تُنْعِنُّ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسِلِّمْ عَلَى مَنْ أَرْسَلْتَهُ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ**

ÜÇÜNCÜ MES'ELE: Hikmet ve akıl ile halledilmeyen bir mes'ele-i mühimme.

كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَانِ فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ

Sual: Kâinattaki mütemadiyen şu hayret-engiz Faaliyetin Sırı ve Hikmeti nedir? Neden şu durmayanlar durmuyorlar, daima dönüp tazeleniyorlar?

Elcevab: Şu Hikmetin izahı bin sahife ister. Öyle ise izahını bırakıp gayet muhtasar bir icmalini iki sahifeye sığıştıracağız.

İşte nasıl bir şahıs, bir Vazife-i Fitriyeyi veya hukmî bir Vazife-i İctimaiyeyi yapsa ve o Vazife için hararetli bir surette çalışsa; elbette ona dikkat eden anlar ki, o Vazifeyi ona gördüren iki şeydir:

B i r i s i : Vazifeye terettüb eden maslahatlar, semereler, faidelerdir ki; ona "ille-i gaiye" denilir.

I k i n c i s i : Bir Muhabbet, bir İştiyak, bir Lezzet vardır ki: Hararetle o Vazifeyi yapıyor ki, ona "dâî ve muktazi" tabir edilir. Meselâ: Yemek yemek, iştihadan gelen bir lezzet, bir iştiyaktır ki, onu yemeğe sevkeder. Sonra da yemeğin neticesi, vücudu beslemektir; hayatı idame etmektedir. Öyle de:

وَ بِلِهِ التَّشْلُ أَلَّا عَلِيٌّ şu Kâinattaki dehşet-engiz

ve hayret-nüma hadsiz Faaliyet, iki kısım Esma-i İlahiyyeye istinad ederek iki Hikmet-i Vâsia içindir ki, herbir Hikmeti de nihayetsizdir:

Birincisi: Cenab-ı Hakk'ın Esma-i Hüsnasının hadd ve hesaba gelmez Enva'-ı Tecelliyatı var. Mahlûkatın tenevvüleri, o Tecelliyatın tenevvüünden geliyor. O Esma ise, dâimî bir surette tezahür isterler. Yani, nakışlarını göstermek isterler. Yani nakışlarının âyinelerinde Cilve-i Cemâllerini görmek ve göstermek isterler. Yani, Kâinat Kitabını ve mevcudat Mektubatını ânen fe-ânen tazelendirmek isterler. Yani, yeniden yeniye manidar yazmak ve her bir Mektubu, Zât-ı Mukaddes ve Müsemma-yı Akdes ile beraber, bütün zîsuurların nazar-ı mütalaasına göstermek ve okutturmak iktiza ederler.

İkinci sebeb ve Hikmet: Nasıl mahlûkattaki Faaliyet bir iştîha, bir iştîyak, bir lezzetten geliyor. Ve hattâ herbir Faaliyyette kat'iyyen lezzet vardır; belki herbir Faaliyet, bir nevi lezzettir. Öyle de Vâcib-ül Vücut'a lâyık bir tarzda ve İstiğna-i Zâtîsine ve Gîna-i Mutlakına muvafik bir surette ve Kemal - i Mutlakına münasib bir şekilde hadsiz bir

Şefkat-i Mukaddese ve hadsiz bir Muhabbet-i Mukaddese var. Ve o Şefkat-i Mukaddese ve o Muhabbet-i Mukaddeseden gelen hadsiz bir Şevk-i Mukaddes var. Ve o Şevk-i Mukaddesten gelen hadsiz bir Sürur-u Mukaddes var. Ve o Sürur-u Mukaddesten gelen -tabir caiz ise- hadsiz bir Lezzet-i Mukaddese var. Hem o Lezzet-i Mukaddeseden gelen hadsiz Terahhumdan, mahlükatın Faaliyet-i Kudret içinde ve istidadları kuvveden fiile çıkışlarından ve tekemmül etmesinden neş'et eden Memnuniyetlerinden ve Kemallerinden gelen ve Zât-ı Rahman-ı Rahîm'e aid -tabir caiz ise- hadsiz Memnuniyet-i Mukaddese ve hadsiz İftihar-ı Mukaddes vardır ki, hadsiz bir surette, hadsiz bir Faaliyeti iktiza ediyor.

İşte şu Hikmet-i Dakikayı felsefe ve fen ve hikmet bilmemiği içindir ki, şuursuz tabiatı ve kör tesadüfü ve camid esbabı; şu gayet derecede alîmane, hakîmane, basîrane Faaliyete karıştırmışlar, dalâlet zulümâtına düşüp Nur-u Hakikatı bulamamışlar...

قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خُوضِهِمْ يَلْعَبُونَ

رَبَّنَا لَا تُزْغِ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً

إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى كَاشِفِ طِلْسِمْ كَائِنَاتِكَ بِعَدِ ذَرَّاتِ الْمَوْجُودَاتِ وَ
عَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِمَا دَامَ الْأَرْضُ وَالسَّمَوَاتُ

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s i

Ündokuzuncu Mektub

Bu Risale, üçyüzden fazla Mu'cizati beyan eder. Risalet-i Ahmediye'nin (A.S.M.) Mu'cizesini beyan ettiği gibi, kendisi de o Mu'cizenin bir Kerametidir. Üç-dört nev' ile Hârika olmuştur:

B i r i n c i s i : Nakil ve Rivayet olmakla beraber, yüz sahifeden fazla olduğu halde, Kitablara müracaat edilmeden, ezber olarak, dağ, bağ köşelerinde, üç-dört gün zarfında hergünde iki-üç saat çalışmak şartıyla mecmuu oniki saatte te'lif edilmesi, hârika bir vakiadır.

I k i n c i s i : Bu Risale, uzunluğu ile beraber ne yazması usanç verir ve ne de okuması halâvetini kaybeder. Tenbel Ehl-i Kalemi öyle bir şevk ve gayrete getirdi ki; bu sıkıntılı ve usançlı bir zamanda, bu civarda bir sene zarfında yetmiş adede yakın Nûshalar yazıldığı, o Mu'cize-i Risaletin bir Kerameti olduğunu, muttali olanlara kanaat verdi.

Ü ç ü n c ü s ü : Acemî ve Tevafuktan haberi yok ve bize de daha Tevafuk tezahür etmeden evvel onun ve başka sekiz müstensihin birbirini görmeden yazdıkları Nûshalarda; Lafz-1 رَسُولُ أَكْرَمٍ (Aleyhissalâtü

Vesselâm) Kelimesi bütün Risalede ve Lafz-1 قُرْآن beşinci parçasında öyle bir tarzda Tevafuk etmeleri göründü ki, zerre mikdar insafi olan tesadüfe vermez. Kim görmüşse kat'î hükmediyor ki; bu bir Sîr-1 Gaybîdir, Mu'cize-i Ahmedîye'nin (A.S.M.) bir Kerametidir.

Su Risalenin başındaki Esaslar çok mühimdirler. Hem su Risaledeki Ehadîs, hemen umumen Eimme-i Hadîşçe makbul ve sahîh olmakla beraber, en kat'î Hâdisat-1 Risaleti beyan ediyorlar. O Risalenin mezayısını söylemek lâzım gelse; o Risale kadar bir Eser yazmak lâzım geldiğinden, müştek olanları onu bir kerre okumasına havale ediyoruz...

S a i d N u r s î

İHTAR: Su Risalede çok Ehadîs-i Şerife nakletmişim. Yanında Kütüb-ü Hadîsiye bulunmuyor. Yazdığım Hadîslerin Lafzında yanlışım varsa; ya tashih edilsin veya hadîs "Hadîs-i Bilmana" denilsin. Çünkü kavl-i racih odur ki: "Nakl-i Hadîs-i Bilmana caizdir." Yani: Hadîsin yalnız Manasını alıp, Lafzını kendi zikreder. Madem öyledir; Lafzında yanlışım varsa, Hadîs-i Bilmana nazarıyla bakılsın.

Mu'cizat-i Ahmediyye

(A.S.M.)

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ

ilâ âhir...

[Risalet-i Ahmedkiye'ye (A.S.M.) dair Ondokuzuncu Söz'le Otuzbirinci Söz, Nübüvvet-i Muhammediyeyi (A.S.M.) delail-i kat'iyye ile isbat ettiklerinden, isbat cihetini onlara havale edib, yalnız onlara bir tetimme olarak Ondokuz Nükteli İşaretlerle, o büyük Hakikatın bazı Lem'alarını göstereceğiz:]

BİRİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Şu Kâinatın Sahib ve Mutasarrîfi elbette bilerek yapıyor ve Hikmetle tasarruf ediyor ve her tarafı görerek tedvir ediyor ve her şey'i bilerek, görerek terbiye ediyor ve herşeyde görünen Hikmetleri, Gayeleri, Faideleri İrade ederek tedvir ediyor. Madem yapan bilir; elbette bilen konuşur. Madem konuşacak, elbette zîsuur ve zîfikir ve konuşmasını bilenlerle konuşacak. Madem zîfikirle konuşacak, elbette zîsuurun içinde en cem'iyetli ve şuuru külli olan insan nev'i ile konuşacaktır. Madem insan nev'i ile konuşacak, elbette insanlar içinde Kabil-i Hitab ve Mükemmîl İnsan olanlarla konuşacak. Madem en mükemmel ve istidâdi en yüksek ve Ahlâkî ulvî ve nev'-i beşere Mukteda olacak olanlarla konuşacaktır; elbette dost ve düşmanın ittifâkiyla, en yüksek İstidâda ve en âlî Ahlâkta ve nev'-i beşerin humsu Ona iktida etmiş ve nisf-ı arz Onun Hükm-ü Manevîsi altına girmiş ve istikbal Onun getirdiği Nurun ziyasıyla bin üç yüz sene ışıklanmış

ve beşerin Nuranî Kîsmî ve Ehl-i Îmanı, mütemadiyen günde beş defa Onunla Tecdîd-i Biat edib, Ona Dua-yı Rahmet ve Saadet edib, Ona Medh ve Muhabbet etmiş olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm ile konuşacak ve konuşmuş ve Resul yapacak ve yapmış ve sair nev'-i beşere Rehber yapacak ve yapmıştır.

İKİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm İddia-yı Nübûvvet etmiş; Kur'an-ı Azîmüşsan gibi bir Fermanı göstermiş.. ve Ehl-i Tahkikin yanında bine kadar Mu'cizat-ı Bahireyi göstermiştir. O Mu'cizat, heyet-i mecmuasıyla, Dava-yı Nübûvvetin vukuu kadar vücduları kat'îdir. Kur'an-ı Hakîm'in çok yerlerinde en muannid kâfirlerden naklettiği sihir isnad etmeleri gösteriyor ki; o muannid kâfirler dahi Mu'cizatın vücdularını ve vukularını inkâr edemiyorlar. Yalnız, kendilerini aldatmak veya etba'larını kandırmak için, -hâşâ- sihir demişler.

Evet Mu'cizat-ı Ahmediye'nin (A.S.M.) yüz tevatür kuvvetinde bir kat'iyyeti vardır. Mu'cize ise; Hâlik-1 Kâinat tarafından Onun Davasına bir

Tasdiktir, **حَدَّقْتَ** hükmüne geçer. Nasîlki sen bir padişahın meclisinde ve daire-i nazarında desen ki: "Padişah beni filan işe memur etmiş." Senden o davaya bir delil istenilse; padişah "Evet" dese, nasıl seni tasdik eder. Öyle de, âdetini ve vaziyetini senin iltimasıyla değiştirirse; "Evet" sözünden daha kat'î daha sağlam, senin davamı tasdik eder. Öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dava etmiş ki: "**Ben, şu Kâinat Hâlikinin Meb'usuyum. Delilim de şudur ki: Müstemir âdetimi, benim Dua ve İltimasıyla değiştirecek. İşte parmaklarımı bakınız, beş musluklu bir çesme gibi akıttırıyor. Kamer'e bakınız, bir parmağımın işaretiyile iki parça ediyor. Şu ağaca bakınız; beni tasdik için yanına geliyor, şehadet ediyor. Şu bir parça taama bakınız; iki-üç adama ancak kâfi geldiği halde, işte ikiyüz-üçyüz adamı tok ediyor.**" Ve hakeza.. yüz Mu'cizatı böyle göstermiştir.

Şimdi, şu Zâtın Delail-i Sîdkî ve Berâhin-i Nübûvveti yalnız Mu'cizatına münhasır değildir. Belki Ehl-i Dikkat için, hemen umum Harekâti ve Ef'ali, Ahval ve Akvali, Ahlâk ve Etvari, Sîret ve Sureti, Sîdkını ve Ciddiyetini isbat eder. Hattâ meşhur Ülema-i Benî Îsrailiyeden Abdullah İbn-i Selâm gibi pek çok zâtlar, yalnız o Zât-ı Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Sîmasını görmekle, "**Şu Sîmada yalan yok, şu Yüzde hile olamaz!**" diyerek Îmana gelmişler.

Çendan Muhakkikîn-i Ülema, Delail-i Nübüvveti ve Mu'cizatı bin kadar demişler; fakat binler, belki yüzbinler Delail-i Nübüvvet vardır. Ve yüzbinler yol ile yüzbinler muhtelif fikirli adamlar, O Zâtın Nübüvvetini tasdik etmişler. Yalnız Kur'an-ı Hakîm'de kırk Vech-i İ'cazdan başka, Nübüvvet-i Ahmediyenin (A.S.M.) bin bürhanını gösteriyor.

Hem madem nev'-i beşerde Nübüvvet vardır. Ve yüzbinler Zât, Nübüvvet dava edib Mu'cize gösterenler, gelip geçmişler. Elbette umumun fevkinde bir kat'iyyet ile, Nübüvvet-i Ahmedîye (A.S.M.) sabittir. Çünkü İsa Aleyhisselâm ve Musa Aleyhisselâm gibi umum Resullere Nebî dedirten ve Risaletlerine medar olan delail ve evsaf ve vaziyetler ve Ümmetlerine karşı muameleler; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'da daha ekmel, daha câmi' bir surette mevcuddur. Madem Hüküm-ü Nübüvvetin illeti ve sebebi, Zât-ı Ahmedî'de (A.S.M.) daha mükemmel mevcuddur. Elbette Hüküm-ü Nübüvvet, umum Enbiyadan daha vâzih bir kat'iyyet ile ona sabittir.

ÜÇÜNCÜ NÜKTELİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'in Mu'cizatı çok mütenevvidir. Risaleti umumî olduğu için, hemen ekser Enva'-ı Kâinattan birer Mu'cizeye mazhardır. Güya nasılki bir padişah-ı zîşanın bir yaver-i ekremi mütenevvi hediyelerle muhtelif akvamın mecmâi olan bir şehrde geldiği vakit, her taife onun istikbaline bir mümessil gönderir; kendi taifesi lisaniyle ona "hoş-âmedî" eder, onu alkışlar.. Öyle de: **Sultan-ı Ezel ve Ebed'in en büyük Yaveri olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Âleme teşrif edib ve küre-i arzin ahalisi olan nev'-i beşere Meb'us olarak geldiği ve umum Kâinatın Hâlikî tarafından umum Kâinatın Hakaikîne karşı alâkadar olan Envâr-ı Hakikat ve Hedaya-yı Maneviyeyi getirdiği zaman; taştan, sudan, ağaçtan, hayvandan, insandan tut.. tâ Ay'dan, Güneş'ten, Yıldızlara kadar her taife, kendi lisân-ı mahsusuya ve ellerinde birer Mu'cizesini taşımasyyla, Onun Nübüvvetini alkışlamış ve hoş-âmedî demiş.**

Şimdi o Mu'cizatın umumunu bahsetmek için, cildlerle yazı yazmak lâzım gelir. Muhakkikîn-i Asfiya, Delail-i Nübüvvetin tafsîlâtına dair çok cildler yazmışlar. Biz yalnız icmalî işaretler nev'inden, o Mu'cizatın kat'î ve manevî mütevatir olan külli enva'ına işaret ederiz.

İşte Nübüvvet-i Ahmediyenin (A.S.M.) delaili, evvelâ iki kısımdır:

B i r i s i : "Îrhasat" denilen Nübüvvetten evvel ve veladeti vaktinde zuhur eden Hârikulâde Hallerdir.

I k i n c i k i s i m : Sair Delail-i Nübüvvettir. İkinci kısım da iki kısımdır. **Biri:** Nübüvvetinden sonra, fakat Nübüvvetini tasdikan zuhura

gelen Hârikalardır. **İkincisi:** Asr-ı Saadetinde mazhar olduğu Hârikalardır. Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır: **Biri:** Zâtında, Sîretinde, Suretinde, Ahlâkında, Kemalinde zahir olan Delail-i Nübûvvetdir. **İkincisi:** Âfâkî, haricî şeylerde mazhar olduğu Mu’cizattır. Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır: **Biri:** Manevî ve Kur'anîdir. **Diğeri:** Maddî ve ekvanîdir. Şu ikinci kısım dahi iki kısımdır. **Biri:** Dava-yı Nübûvvet vaktinde, ehl-i küfrün inadını kırmak veya hut Ehl-i Îmanın Kuvvet-i Îmanını ziyadeleştirmek için zuhura gelen Hârikulâde Mu’cizattır. Şakk-ı Kamer ve parmağından suyun akması ve az taamla çokları doyurması ve hayvan ve ağaç ve taşın konuşması gibi yirmi nev'.. ve herbir nev'i manevî tevatür derecesinde ve herbir nev'in de çok mükerrer efradı vardır. **İkinci kısım:** İstikbalde ihbar ettiği hâdiselerdir ki; Cenab-ı Hakk'ın Talimiyle O da haber vermiş, haber verdiği gibi doğru çıkmıştır. İşte biz de şu âhirki kısımdan başlayıp icmalî bir fîhrîste göstereceğiz. (Haşıye)

DÖRDÜNCÜ NÜKTELİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın, Allâm-ül Guyub'un Talimiyle haber verdiği Umûr-u Gaybiye, hadd ve hesaba gelmez. İ'caz-ı Kur'ana dair olan Yirmibeşinci Söz'de enva'ına işaret ve bir derece izah ve isbat ettiğimizden, geçmiş zamana dair ve Enbiya-yı Sâbkaya dair ve Hakaik-i Îlahiyeye ve Hakaik-i Kevniyeye ve Hakaik-i Uhreviyeye dair Îhbarat-ı Gaybiyelerini Yirmibeşinci Söz'e havale edib, şimdilik bahsetmeyeceğiz. Yalnız, kendinden sonra Sahabe ve Âl-i Beyt'in başına gelen ve Ümmetin ileride mazhar olacağı hâdisata dair pek çok Îhbarat-ı Sadîka-i Gaybiyesi kısmından cüz'î birkaç misaline işaret edeceğiz. Ve şu Hakikat tamamıyla anlaşılmak için, ‘**Altı Esas**’ Mukaddime olarak beyan edeceğiz:

B i r i n c i E s a s : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın çendan her hali ve her tavrı, Sîdkîna ve Nübûvvetine şahid olabilir; fakat her hali, her tavrı hârikulâde olmak lâzım değildir. Çünkü Cenab-ı Hak Onu beşer suretinde göndermiş, tâ insanın ahval-i içtimaiyelerinde ve dünyevî, Uhrevî Saadetlerini kazandıracak a'mal ve harekâtlarında Rehber olsun ve İmam olsun ve herbiri birer Mu’cizat-ı Kudret-i Îlahiye olan âdiyat içindeki hârikulâde olan San'at-ı Rabbaniyeyi ve Tasarruf-u Kudret-i Îlahiyeyi göstersin. Eğer Ef'alinde beşeriyyetten çıkış hârikulâde olsaydı, bizzât İmam olamazdı; Ef'aliyle, Ahvaliyle, Etvariyla Ders veremezdi. Fakat yalnız Nübûvvetini muannidlere karşı isbat etmek için Hârikulâde işlere mazhar olur ve indelhace arasına Mu’cizatı gösterirdi. Fakat Sîrr-ı Teklif olan İmtihan ve Tecrübe muktezasıyla, elbette

(Haşıye): Maatteessüf niyet ettiğim gibi yazmadım. İhtiyarsız olarak nasıl Kalbe geldi; öyle yazıldı. Şu taksimattaki tertibi tamamıyla müraaat edemedim.

bedahet derecesinde ve ister istemez tasdika mecbur kalacak derecede Mu'cize olmazdı. Çünkü Sırr-ı İmtihan ve Hikmet-i Teklif iktiza eder ki, **Akla kapı açılsın ve Akılın ihtiyacı elinden alınmasın. Eğer gayet bedihî bir surette olsa, o vakit Akılın ihtiyacı kalmaz. Ebu cehil de, Ebu Bekir gibi tasdik eder. İmtihan ve Teklifin faidesi kalmaz. Kömür ile Elmas bir seviyede kalındı.**

Cây-ı hayrettir ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mübalâgasız binler vecihte binler çeşit insan, herbiri birtek Mu'cizesiyle veya bir Delil-i Nübûvvet ile veya bir Kelâmi ile veya yüzünü görmesiyle ve hakeza.. birer Alâmetiyle Îman getirdikleri halde, bütün bu binler ayrı ayrı insanları ve müdakkik Mütefekkirleri Îmana getiren bütün o binler Delail-i Nübûvveti, Nakl-i Sahih ile ve âsâr-ı kat'iyye ile şimdiki bedbaht bir kısım insanlara kâfi gelmiyor gibi, dalâlete sapiyorlar.

İ k i n c i E s a s :Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hem beşerdir, beşeriyet itibariyle beşer gibi muamele eder; hem Resuldür, Risalet itibariyle Cenab-ı Hakk'ın Tercümanıdır, Elçisidir. Risaleti, Vahye istinad eder. Vahiy iki kısımdır:

Biri: "Vahyi-Sarıhî"dir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onda sîrf bir Tercümandır, Mübellîğdir, müdahalesi yoktur. Kur'an ve bazı Ehâdîs-i Kudsîye gibi...

İkinci Kısım: "Vahyi-Zîmnî"dir. Şu kısmın mücmel ve hülâsası, Vahye ve İlhamı istinad eder; fakat tafsîlâtı ve tasviratı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a aiddir. O Vahiyden gelen mücmel hâdiseyi tafsîl ve tasvirde, Zât-ı Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm bazan yine İlhamı, ya Vahye istinad edip beyan eder veya hukuki Ferasetiyle beyan eder. Ve hukuki İctihâdiyla yaptığı tafsîlât ve tasviratı, ya Vazife-i Risalet noktasında ulvî Kuvve-i Kudsîye ile beyan eder veya hukuki örf ve âdet ve efkâr-ı âmme seviyesine göre, beşeriyeti noktasında beyan eder.

İşte her Hadîste bütün tafsîlâtına, Vahyi-Mahz noktasıyla bakılmaz. Beşeriyyetin muktezası olan efkâr ve muamelâtında, Risaletin ulvî âsârı aranılmaz. Madem bazı hâdiseler mücmel olarak mutlak bir surette Ona Vahyen gelir, O da kendi Ferasetiyle ve teârif-ü umumî cihetîyle tasvir eder. Şu tasvirdeki müteşabihata ve müşkilâtâ bazan tefsir lâzım geliyor, hattâ tabir lâzım geliyor. Çünkü bazı Hakikatlar var ki, temsil ile fehme takrib edilir. Nasîlîki bir vakit Huzur-u Nebevîde derince bir gürültü işittiildi. Ferman etti ki: "**Şu gürültü, yetmiş senedir yuvarlanıp, şimdî Cehennem'in dibine düşmüş bir taşın gürültüsüdür.**" Bir saat sonra cevab geldi ki: "Yetmiş yaşına giren meşhur bir münâfık

ölüp, Cehennem'e gitti." Zât-ı Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın belig bir temsil ile beyan ettiği hâdisenin tevilini gösterdi.

Ü ç ü n c ü E s a s : Naklolunan haberler eğer tevatür suretinde olsa, katîdir. Tevatür iki kısımdır.(Haşîye) Biri "sarih tevatür", biri "manevî tevatür"dür. Manevî tevatür de iki kısımdır: Biri sükûtîdir. Yani, sükût ile kabul gösterilmiş. Meselâ: Bir cemaat içinde bir adam, o cemaatin nazarı altında bir hâdiseyi haber verse, cemaat onu tekzib etmezse, sükût ile mukabele etse, kabul etmiş gibi olur. Hususan haber verdiği hâdisede cemaat onunla alâkadar olsa, hem tenkide müheyya ve hatayı kabul etmez ve yalani çok çirkin görür bir cemaat olsa, elbette onun sükûtu o hâdisenin vukuuna kuvvetli delalet eder. İkinci kısım tevatür-ü manevî şudur ki: Bir hâdisenin vukuuna, meselâ "Bir kiyye taam, ikiyüz adamı tok etmiş" denilse; fakat onu haber verenler, ayrı ayrı surette haber veriyor.. Biri bir çeşit, biri başka bir surette, diğerî başka bir şekilde beyan eder.. fakat umumen, aynı hâdisenin vukuuna müttefiktirler. İşte mutlak hâdisenin vukuu; mütevatir-i bil-manadır, katîdir. İhtilaf-ı suret ise, zarar vermez. Hem bazan olur ki; haber-i vâhid, bazı şerait dâhilinde tevatür gibi kat'iyyeti ifade eder. Hem bazan olur ki; haber-i vâhid haricî emarelerle kat'iyyeti ifade eder.

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan bize naklolunan Mu'cizatı ve Delail-i Nübüvveti, kîsm-ı a'zamı tevatür iledir; ya sarihâ, ya manevî, ya sükûtî. Ve bir kısmı çendan haber-i vâhid iledir. Fakat öyle şerait dâhilinde, Nekkad-ı Muhaddisîn nazarında kabule şâyan olduktan sonra, tevatür gibi kat'iyyeti ifade etmek lâzım gelir. Evet Muhaddisînin Muhakkikîninden "El-Hâfız" tabir ettikleri Zâtlar, lâakal yüzbin Hadîsi hîfzına almış binler muhakkik Muhaddisler, hem elli sene Sabah Namazını İşa Abdestiyle kilan müttaki Muhaddisler ve başta Buharî ve Müslim olarak Kütüb-ü Sitte-i Hadîsiye sahibleri olan İlîm-i Hadîs Dâhîleri, Allâmeleri tashih ve kabul ettikleri haber-i vâhid, tevatür kat'iyyetinden geri kalmaz. Evet Fenn-i Hadîsin Muhakkikleri, Nekkadları o derece Hadîs ile hususiyet peyda etmişler ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Tarz-ı İfadese ve Üslûb-u Âlîsine ve Suret-i İfadese ünsiyet edib meleke kesbetmişler ki; yüz Hadîs içinde bir mevzu'u görse, "Mevzu'dur" der. "Bu, Hadîs olmaz ve Peygamber'in Sözü değildir" der, reddeder. Sarraf gibi Hadîsin Cevherini tanır, başka sözü ona iltibas edemez. Yalnız İbn-i Cevzî gibi bazı muhakkikler tenkidde ifrat edib, bazı Ehadîs-i Sahihaya da mevzu' demişler. Fakat her mevzu'

(Haşîye): Şu Risalede "tevatür" lafzi, Türkçe "şâyia" manasındaki tevatür değil, belki yakını ifade eden, yalan ihtimali olmayan kuvvetli ihbardır.

şey'in manası yanlıştır demek değildir; belki "Bu söz Hadîs değildir" demektir.

Sual: An'aneli senedin faidesi nedir ki; lüzumsuz yerde, malûm bir vakıada "an filan, an filan, an filan" derler?

Elcevab: Faideleri çoktur. Ezcümle, bir faidesi şudur: An'ane ile gösteriliyor ki, an'anede dâhil olan mevsuk ve hüccetli ve sadık Ehl-i Hadîsin bir nevi İcmâını irae eder ve o senedde dâhil olan Ehl-i Tahkikin bir nevi İttifakını gösterir. Güya o senedde, o an'anede dâhil olan herbir İmam, herbir Allâme; Hadîsin Hükmünü imza ediyor, Sîhhâtine dair mührünü basıyor.

Sual: Neden Hâdisat-ı İcâziye sair zarurî Ahkâm-ı Şer'iye gibi tevatür suretinde, pek çok tarîklerle, çok ehemmiyetli nakledilmemiş?..

Elcevab: Çünkü ekser Ahkâm-ı Şer'iyeeye, ekser nâs, ekser evkatta muhtaçtır. Farz-ı Ayn gibi, o Ahkâmin her şahsa alâkası var. Amma Mu'cizat ise; herkesin herbir Mu'cizeye ihtiyaççı yok. Eğer ihtiyaç olsa da, bir defa iştitmek kâfi gelir. Âdetâ Farz-ı Kifaye gibi, bir kısım insanlar onları bilse, yeter.

İşte bunun içindir ki; bazı olur, bir Mu'cizenin vücudu ve tahakkuku, bir Hükmün vücudundan on derece daha katî olduğu halde, onun Râvisi bir-iki olur; Hükmün Râvisi on-yirmi olur.

D ö r d ü n c ü E s a s : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın istikbalden haber verdiği bazı hâdiseler, cüz'î birer hâdise değil; belki tekerrür eden birer Hâdise-i Külliyyeyi, cüz'î bir surette haber verir. Halbuki o hâdisenin müteaddid vecihleri var. Her defa bir vechini beyan eder. Sonra Râvi-i Hadîs o vecihleri birleştirir, hilaf-ı vaki' gibi görünür. Meselâ: Hazret-i Mehdi'ye dair muhtelif Rivayetler var. Tafsîlât ve tasvirat, başka başkadır. Halbuki Yirmidördüncü Söz'ün bir dalında isbat edildiği gibi; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Vahye istinaden, her bir asırda Kuvve-i Maneviye-i Ehl-i Îmanı muhafaza etmek için, hem dehşetli hâdiselerde ye'se düşmemek için, hem Âlem-i İslâmiyetin bir Silsile-i Nuraniyesi olan Âl-i Beytine Ehl-i Îmanı manevî rabtetmek için, Mehdi'yi haber vermiş. Âhirzamanda gelen Mehdi gibi, herbir asır Âl-i Beytten bir nevi Mehdi, belki Mehdiler bulmuş. Hattâ Âl-i Beytten ma'dud olan Abbasiye Hulefasından, Büyük Mehdi'nin çok evsafına câmi' bir Mehdi bulmuş.

İşte Büyük Mehdi'den evvel gelen emsalleri, nümuneleri olan Hulefa-yı Mehdiyyîn ve Aktab-ı Mehdiyyîn evsafları, asıl Mehdi'nin evsafına karışmış ve ondan Rivayetler ihtilafa düşmüş.

B e s i n c i E s a s : Resul - i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, **لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ** Sırrınca kendi kendine gaybi bilmezdi; belki Cenab-ı Hak Ona bildirirdi, O da bildirirdi. Cenab-ı Hak hem Hakîm'dir, hem Rahîm'dir. Hikmet ve Rahmeti ise, Umûr-u Gaybiyeden çoğunun setrini iktiza ediyor, mübhêm kalmasını istiyor. Çünkü şu dünyada insanın hoşuna gitmeyen şeyleler daha çoktur. Vukuundan evvel onları bilmek elîmdir.

İşte bu Sır içindir ki: **Ölüm ve ecel mübhêm bırakılmış ve insanın başına gelecek musibetler dahi, perde-i gaybda kalmış.** İşte Hikmet-i Rabbaniye ve Rahmet-i İlahiye böyle iktiza ettiği için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Ümmetine karşı ziyade hassas merhametini ziyade rencide etmemek ve Âl ve Ashabına karşı şedid Şefkatini fazla incitmek için, Vefat-ı Nebevî'den sonra, Âl ve Ashabının ve Ümmetinin başlarına gelen müdhiş hâdisatı, umumiyetle ve tafsilatıyla göstermemek (Haşıye) Mukteza-yı Hikmet ve Rahmettir. Fakat yine bazı Hikmetler için mühim hâdisatı, -fakat dehşetli bir surette değil- Ona talim etmiş. O da ihbar etmiş. Hem güzel hâdiseleri kısmen mücîmel, kısmen tafsîl ile bildirmiştir. O da haber vermiş. Onun haberlerini de en yüksek bir Derece - i Takvada ve Adlde ve Sîdkta çalışan ve **وَمَنْ كَذَبَ عَلَىٰ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبُوأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ** Hadîsindeki tehdidden

şiddetle korkan ve **فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ** Ayetindeki şiddetli tehdidden şiddetle kaçan Muhaddisîn-i Kâmilîn, bize sahîh bir surette o haberleri nakletmişler.

A l t i n c i E s a s : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Ahval ve Evsafi, Siyer ve Tarih suretiyle beyan edilmiş. Fakat o Evsaf ve Ahval-i Galibi, beşeriyetine bakar. Halbuki O Zât-ı Mübarek'in Şahs-ı Manevîsi

(Haşıye): Zât-ı Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'a Âîşe-i Siddîka'ya karşı ziyade Muhabbet ve Şefkatını rencide etmemek için, Vak'a-i Cemel hâdisesinde o bulunacağı katî gösterilmemiğine delil ise, Ezvac-ı Tahirata ferman etmiş ki: "Keşki bilseydim hanginiz o vak'a'da bulunacak?" Fakat sonra, hafif bir surette bildirilmiş ki, Hazret-i Ali'ye (R.A.) ferman etmiş: "Senin ile Âîşe beyninde bir hâdise olsa...

فَأَرْفَقْ وَبَلَّغْنَهَا مَأْمَنَهَا

ve Mahiyet-i Kudsiyesi o derece yüksek ve nuranıdır ki; Siyer ve Tarihte beyan olunan evsaf, o bâlâ kamete uygun gelmiyor, o yüksek kıymete muvafık düşmüyor. Çünkü **آل سَبَبِ الْفَاعِلِ** Sırrınca: Her gün, hattâ şimdi de, bütün Ümmetinin İbadetleri kadar bir azîm İbadet Sahife-i Kemalâtına ilâve oluyor. Nihayetsiz Rahmet-i İlahiye, nihayetsiz bir surette, nihayetsiz bir istidad ile mazhar olduğu gibi, her gün hadsiz Ümmetinin hadsiz Duasına mazhar oluyor. Ve şu Kâinatın Neticesi ve en mükemmel Meyvesi ve Hâlik-ı Kainat'ın Tercümanı ve Sevgilisi olan o Zât-ı Mübarek'in Tamam-ı Mahiyeti ve Hakikat-ı Kemalâtı, Siyer ve Tarihe geçen beşerî ahval ve etvara sığışmaz. Meselâ: Hazret-i Cebrail ve Mikâil, iki muhafiz yaver hükmünde Gazve-i Bedir'de yanında bulunan bir Zât-ı Mübarek; çarşı içinde, bedevi bir arabla at mübayaasında münazaa etmek, bir tek şahid olan Huzeyfe'yi şahid göstermekle görünen etvari içinde sığışmaz.

İşte yanlış gitmemek için; her vakit mahiyet-i beşeriyeti itibarıyle işitilen evsaf-ı âdiye içinde başını kaldırıp, Hakikî Mahiyetine ve Mertebe-i Risalette durmuş Nuranî Şâhsiyet-i Maneviyesine bakmak lâzımdır. Yoksa, ya hürmetsizlik eder veya şübheye düşer. Şu Sırı izah için şu temsili dinle:

Meselâ bir hurma çekirdeği var. O hurma çekirdeği toprak altına konup, açılarak koca meyvedar bir ağaç oldu. Hem gittikçe tevessü' eder, büyür. Veya tavus kuşunun bir yumurtası vardı. O yumurtaya hararet verildi, bir tavus cıvcıvı çıktı. Sonra tam mükemmel, her tarafı Kudretten yazılı ve yıldızlı bir tavus kuşu oldu. Hem gittikçe daha büyür ve güzelleşir. Şimdi o çekirdek ve o yumurtaya aid sıfatlar, haller var. İçinde incecik maddeler var. Hem ondan hasil olan ağaç ve kuşun da, o çekirdek ve yumurtanın âdi küçük keyfiyet ve vaziyetlerine nisbeten, büyük âli sıfatları ve keyfiyetleri var. Şimdi o çekirdek ve o yumurtanın evsafını, ağaç ve kuşun evsafıyla rabtedib bahsetmeye lâzım gelir ki; her vakit Akl-ı Beşer, başını çekirdektен ağaç'a kaldırıp baksın ve yumurtadan kuşa gözünü tevcih edib dikkat etsin. Tâ iştittiği evsafi onun Aklı kabul edebilsin. Yoksa "Bir dirhem çekirdektен bin batman hurma aldım." ve "Şu yumurta, cevv-i âsumanda kuşların sultanıdır." dese, tekzib ve inkâra sapacak.

İşte bunun gibi Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın beşeriyeti; o çekirdeğe, o yumurtaya benzer. Ve Vazife-i Risaletle parlayan Mahiyeti ise, Şecere-i Tûbâ gibi ve Cennet'in tayr-ı hümâyunu gibidir. Hem

daima tekemmüldedir. Onun için çarşı içinde bir bedevi ile niza eden O Zâtî düşündüğü vakit; Refrefe binip, Cebrail'i arkada bırakıp, Kab-ı Kavseyn'e koşup giden Zât-ı Nuranîsine, hayal gözünü kaldırıp bakmak lâzım gelir. Yoksa ya hürmetsizlik edecek veya nefsi emmaresi inanmayacak.

BEŞİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Umûr-u gaybiyeye dair Hadîslerin birkaç misalini zikrederiz:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Nakl-i Sahih ile ve mütevatir bir derecede bize vâsıl olmuş ki; Minber üzerinde, Cemaat-ı Sahabe içinde Ferman etmiş ki:

ابْنِ حَسَنٍ هَذَا سَيِّدُ سَيُّولِحِ اللَّهِ بِهِ بَيْنَ فِئَتَيْنِ عَظِيمَتَيْنِ

İşte kırk sene sonra İslâmın en büyük iki ordusu karşı karşıya geldiği vakit, Hazret-i Hasan Radîyallâhü Anhü, Hazret-i Muaviye (R.A.) ile musalaha edib, Cedd-i Emcedinin Mu'cize-i Gaybiyesini tasdik etmiştir.

İkincisi: Nakl-i Sahih ile Hazret-i Ali'ye demiş:

سَتُقَاتِلُ النَّاكِثِينَ وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ Hem Vak'a-i Cemel, hem Vak'a-i Sîffîn, hem Vak'a-i Havariç hâdiselerini haber vermiş.

Hem Hazret-i Ali (R.A.) Hazret-i Zübeyr ile seviştiği bir zaman dedi: "Bu sana karşı muharebe edecek, fakat haksızdır."

Hem Ezvac-ı Tahiratına demiş: "İçinizde birisi, mühim bir fitnenin başına geçecek ve etrafında çoklar katledilecek."

وَتَنْبَحُ عَلَيْهَا كِلَابُ الْحَوَّبِ İşte şu sahîh, kat'î Hadîsler; otuz sene sonra Hazret-i Ali'nin Hazret-i Âîşe ve Zübeyr ve Talha'ya karşı Vak'a-i Cemel'de.. ve Muaviye'ye karşı Sîffîn'de.. ve Havaric'e karşı Harevra'da ve Nehrüvan'da muharebesi, o İhbâr-ı Gaybiyenin bir Tasdik-i Fiilîsidir.

Hem Hazret-i Ali'ye: "Senin sakalını senin başının kâniyla ıslattıracak bir adamı" ihbar etmiş. Hazret-i Ali o adamı tanırmış; o da Abdurrahman İbn-i Mülcem-ül Haric'dir.

Hem Haricîlerin içinde **Züssedye** denilen bir adamı, garib bir nişanla alâmet olarak haber vermiştir ki; Havariclerin maktulleri içinde o

adam bulunmuş; Hazret-i Ali, onu Hakkaniyetine hüccet göstermiş. Hem Mu'cize-i Nebeviyeyi ilân etmiş.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm; Ümm-ü Seleme'nin, daha diğerlerin Rivayet-i Sahihi ile haber vermiş ki: "**Hazret-i Hüseyin, Taff yani Kerbelâ'da katledilecektir.**" Elli sene sonra, aynı vak'a-i ciğersüz vukua gelip, o İhbar-ı Gaybîyi tasdik etmiş.

Hem mükerrerden ihbar etmiş ki: "**Benim Âl-i Beytim, benden sonra يَلْقَوْنَ قَتْلًا وَ تَشْرِيدًا** yani; katle ve belaya ve nefye mâruz kalaçaklar." Ve bir derece izah etmiş, aynen öyle çıkmıştır.

Şu makamda bir mühim sual vardır ki; denilir ki: "Hazret-i Ali, o derece Hilafete liyakatı olduğu ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Karabeti ve hârikulâde Cesaret ve İlmi ile beraber, neden Hilafette tekaddüm ettirilmedi ve neden onun Hilafeti zamanında İslâm çok keşmeyekeşe mazhar oldu?.."

E l c e v a b : Âl-i Beyt'ten bir Kutb-u A'zam demiş ki: "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ali'nin (R.A.) Hilafetini arzu etmiş, fakat gaibden Ona bildirilmiş ki: **Murad-ı İlahî başkadır. O da, arzusunu bırakıp, Murad-ı İlahîye tâbi' olmuş.**" Murad-ı İlahînin Hikmetlerinden birisi şu olmak gerektir ki:

Vefat-ı Nebevi'den sonra, en ziyade İttifak ve İttihada gelmeye muhtaç olan Sahabeler; eğer Hazret-i Ali başa geçseydi, Hazret-i Ali'nin Hilafeti zamanında zuhura gelen hâdisatın şehadetiyle ve Hazret-i Ali'nin mümaştırsız, pervasız, zâhidane, kahramanane, müstağniyane tavrı ve şöhretgir-i âlem Şecası itibariyle, çok zâtlarda ve kabilelerde rekabet damarını harekete getirip, tefrikaya sebeb olmak kaviyyen muhtemeldi. Hem Hazret-i Ali'nin Hilafetinin teehhür etmesinin bir Sırı da şudur ki: Gayet muhtelif akvamın birbirine karışmasıyla, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın haber verdiği gibi, sonra inkişaf eden yetmişüç firma ekfârının esaslarını taşıyan o akvam içinde, fitneengiz hâdisatın zuhuru zamanında, Hazret-i Ali gibi hârikulâde bir cesaret ve feraset sahibi, Hâşimî ve Âl-i Beyt gibi kuvvetli, hürmetli bir kuvvet lâzım idi ki, dayanabilsin. Evet dayandı... Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın haber verdiği gibi: "**Ben Kur'anın Tenzili için harbettim, sen de Tevili için harbedeceksin!**" Hem eğer Hazret-i Ali olmasaydı, dünya saltanatı, mülük-u Emeviyeyi bütün bütün yoldan çıkarmak muhtemeldi. Halbuki karşılıarında Hazret-i Ali ve Âl-i Beyt'i gördükleri için, onlara

karşı müvazeneye gelmek ve Ehl-i İslâm nazarında mevkilerini muhafaza etmek için ister istemez Emeviye Devleti reislerinin umumu, kendileri olmasa da, herhalde teşvik ve tasvibleriyle etbaları ve taraftarları, bütün kuvvetleriyle Hakaik-i İslâmiyeyi ve Hakaik-i Îmaniyyeyi ve Ahkâm-ı Kur'aniyyeyi Muhafazaya ve Neşre çalışılar. Yüzbinlerle Mütchidîn-i Muhakkikîn ve Muhaddisîn-i Kâmilîn ve Evliyalar ve Asfiyalar yetiştirdiler. Eğer karşılarında Âl-i Beyt'in gayet kuvvetli Velayet ve Diyanet ve Kemalâtı olmasaydı, Abbasîlerin ve Emevîlerin âhirlerindeki gibi, bütün bütün çığırдан çıkmak kaviyen muhtemeldi.

Eğer denilse: Neden Hilafet-i İslâmiye Âl-i Beyt-i Nebevî'de takarrur etmedi? Halbuki en ziyade lâyık ve müstehak onlardı?"

E l c e v a b : Sultanat-ı dünyeviye aldaticıdır. Âl-i Beyt ise, Hakaik-i İslâmiyeyi ve Ahkâm-ı Kur'aniyyeyi muhafazaya memur idiler. Hilafet ve Sultanata geçen, ya Nebi gibi masum olmalı, veyahut Hulefa-yı Raşîdîn ve Ömer İbn-i Abdülazîz-i Emevî ve Mehdi-i Abbasî gibi hârikulâde bir Zühd-ü Kalbi olmalı ki aldanmasın. Halbuki Mısır'da Âl-i Beyt namına teşekkür eden Devlet-i Fatîmiye Hilafeti ve Afrika'da Muvahhidîn Hükûmeti ve İran'da Safevîler Devleti gösteriyor ki; sultanat-ı dünyeviye Âl-i Beyte yaramaz, Vazife-i Asliyesi olan Hîfz-ı Dini ve Hizmet-i İslâmiyeti onlara unutturur. Halbuki sultanatı terk ettikleri zaman, parlak ve yüksek bir surette İslâmiyete ve Kur'ana Hizmet etmişler.

İşte bak! Hazret-i Hasan'ın neslinden gelen Aktablar, hususan Aktab-ı Erbaa ve bilhassa Gavs-ı A'zam olan Şeyh Abdulkadir-i Geylanî ve Hazret-i Hüseyin'in neslinden gelen İmamlar, hususan Zeynelâbidîn ve Cafer-i Sadîk ki, herbiri birer manevî Mehdi hükmüne geçmiş, manevî zulmü ve zulümâti dağıtıp, Envâr-ı Kur'aniyyeyi ve Hakaik-i Îmaniyyeyi neşretmişler. Cedd-i Emcedlerinin birer Vârisi olduklarını göstermişler.

Eğer denilse: Mübarek İslâmiyet ve nuranî Asr-ı Saadetin başına gelen o dehşetli kanlı fitnenin Hikmeti ve Vech-i Rahmeti nedir? Çünkü onlar, kahra lâyık değil idiler?

E l c e v a b : Nasılıki baharda dehşetli yağmurlu bir fırtına, her taife-i nebatatin, tohumların, ağaçların istidadlarını tahrik eder, inkişaf ettirir; herbiri kendine mahsus çiçek açar; fitrî birer vazife başına geçer.. Öyle de: Sahabe ve Tâbiîn'in başına gelen fitne dahi, çekirdekler hükmündeki muhtelif ayrı ayrı İstidadları tahrik edip kamçıladı; "İslâmiyet tehlikededir, yanım var!" diye her taifeyi korkuttu, İslâmiyetin Hîfzâna koşturdu. Herbiri, kendi istidadına göre Câmia-i İslâmiyetin kesretli

ve muhtelif Vazifelerinden bir Vazifeyi omuzuna aldı, kemal-i ciddiyetle çalıştı. Bir kısmı Hadîslerin Muhofazasına, bir kısmı Şeriatın Muhofazasına, bir kısmı Hakaik-i İmaniyenin Muhofazasına, bir kısmı Kur'anın Muhofazasına çalıştı ve hakeza... Herbir taife bir Hizmete girdi. Vezaif-i İslâmiyyette hummalı bir surette sa'yettiler. Muhtelif renklerde çok çiçekler açıldı. Pek geniş olan Âlem-i İslâmiyetin aktarına, o fırtına ile tohumlar atıldı; yarı yeri gülistanaya çevirdi. Fakat maatteessüf o güller ve gülistan içinde ehl-i bid'a fırkalarının dikenleri dahi çıktı.

Güya Dest-i Kudret, Celal ile o asrı çalkaladı, şiddetle tahrik edip çevirdi, Ehl-i Himmeti gayrete getirip elektriklendirdi. O hareketten gelen bir Kuvve-i Anilmerkeziye ile pek çok münevver Mütchidleri ve nuranî Muhaddisleri, kudsî Hâfızları, Asfiyaları, Aktabları Âlem-i İslâmın aktarına uçurdu, Hicret ettirdi. Şarktan garba kadar Ehl-i İslâmi heyecana getirip, Kur'anın Hazinelerinden istifade için gözlerini açtırdı... Şimdi sadede geliyoruz.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmin, Umûr-u Gaybiyeden haber verdiği gibi doğru vukua gelen işler binlerdir, pek çoktur. Biz yalnız cüz'î birkaç misaline işaret edeceğiz:

İşte başta Buhâri ve Müslim, sıhhâtle meşhur Kütüb-ü Sitte-i Hadîsiye sahibleri, beyan edeceğimiz haberlerin çoğunda müttefik ve o haberlerin çoğu manen mütevatır ve bir kısmı dahi, Ehl-i Tahkik onların sıhhâtine ittifak etmesiyle, mütevatır gibi kat'î denilebilir.

İşte -Nâkl-i Sahih-i kat'î ile- Ashabına haber vermiş ki: "Siz umum düşmanlarınıza galebe edeceksiniz; hem Feth-i Mekke, hem Feth-i Hayber, hem Feth-i Şam, hem Feth-i Irak, hem Feth-i İran, hem Feth-i Beyt-ül Makdis'e muvaffak olacaksınız. Hem o zamanın en büyük devletleri olan İran ve Rum padişahlarının hazinelerini beyinizde taksim edeceksiniz!.." Haber vermiş, hem "Tahminim böyle veya zannederim" dememiş. Belki görür gibi kat'î ihbar etmiş, haber verdiği gibi olmuş. Halbuki haber verdiği vakit, Hicrete mecbur olmuş. Sahabeleri az, Medine etrafı ve bütün dünya düşmandı.

Hem -Nâkl-i Sahih-i Kat'î ile- çok defa ferman etmiş:

عَلَيْكُمْ سِيرَةُ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِي أَبِي بَكْرٍ وَأُمَّرَ deyip, Ebu Bekir ve

Ömer kendinden sonraya kalacaklar, hem Halife olacaklar, hem mükemmel bir surette ve Rıza-i İlâhî ve Marzî-i Nebevî dairesinde hareket edecekler... Hem Ebu Bekir az kalacak, Ömer çok kalacak ve pek çok Fütihat yapacak.

Hem Ferman etmiş ki:

**زُوِيْثٌ لِي الْأَرْضُ فَارِيْتُ مَشَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا وَسَيَّلْغُ مُلْكَ أُمَّتِي
مَا زُوِيْثٌ لِي مِنْهَا**

deyip: "Şarktan garba kadar benim Ümmetimin eline geçecektir. Hiç bir Ümmet, o kadar mülk zabitmemiş." Haber verdiği gibi olmuş.

Hem -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Gazâ-i Bedir'den evvel Ferman etmiş:

**هَذَا مَصْرَعُ أَبِي جَهْلٍ هَذَا مَصْرَعُ عُتْبَةَ هَذَا مَصْرَعُ أُمَّيَّةَ هَذَا مَصْرَعُ
فُلَانٍ وَفُلَانٍ**

deyip, müşrik kureyş reislerinin herbiri nerede katledileceğini göstermiş ve demiş: "Ben kendi Elimle übeyy ibn-i halefi öldürreceğim." Haber verdiği gibi olmuş.

Hem -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- bir ay uzak mesafede Şam etrafında, Mûte nam mevkideki gazve-i meşhurede muharebe eden Sahabelerini görür gibi ferman etmiş:

**آخَذَ الرَّايةَ رَيْدٌ فَاصِيبَ ثُمَّ آخَذَهَا إِبْنُ رَوَاحَةَ فَاصِيبَ ثُمَّ آخَذَهَا جَعْفَرُ
فَاصِيبَ ثُمَّ آخَذَهَا سَيْفٌ مِنْ سُيُوفِ اللَّهِ**

deyip, birer birer hâdisatı Ashabına haber vermiş. İki-üç hafta sonra Ya'lâ İbn-i Münebbih meydan-ı harbden geldi; daha söylemeden Muhbir-i Sadık (A.S.M.) harbin tafsilâtını beyan etti. Ya'lâ kasem etti: "Dediğin gibi aynen öyle oldu."

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş:

**إِنَّ الْخِلَافَةَ بَعْدِي ثَلَاثُونَ سَنَةً ثُمَّ تَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا وَإِنَّ هَذَا أَلْأَمْرَ بَدَأَ
نُبُوَّةً وَرَحْمَةً ثُمَّ يَكُونُ رَحْمَةً وَخِلَافَةً ثُمَّ يَكُونُ مُلْكًا عَضُوضًا ثُمَّ
يَكُونُ عُتُّوًا وَجَبَرُوتًا**

deyip, Hazret-i Hasan'ın altı ay Hilafetiyle; Cihar - 1 Yâr - 1 Güzin'in

(Hulefa-yı Raşidîn'in) Zaman-ı Hilafetlerini ve onlardan sonra saltanat şecline girmesini, sonra o saltanattan ceberut ve fesad-ı ümmet olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi olmuş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş:

**يُقْتَلُ عُثْمَانُ وَهُوَ يَقْرَأُ الْمُصَحَّفَ وَإِنَّ اللَّهَ عَسَىٰ أَنْ يُلْبِسَهُ قَمِيصًا
وَإِنَّهُمْ يُرِيدُونَ خَلْعَهُ**

deyip, Hazret-i Osman Halife olacağını ve hal'i istenileceğini ve mazlum olarak Kur'an okurken katledileceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi olmuş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- hacamat edib mübarek Kanını Abdullah İbn-i Zübeyr teberrüken şerbet gibi içtiği zaman Ferman etmiş:

وَيَلٌ لِلنَّاسِ مِنْكَ وَوَيْلٌ لَكَ مِنَ النَّاسِ

deyip, hârika bir Şecaatle Ümmetin başına geleceğini ve müdhiş hücumlara mâruz kalacaklarını ve insanlar onun yüzünden dehşetli hâdiselere giriftar olacaklarını haber vermiş. Haber verdiği gibi olmuş. Abdullah İbn-i Zübeyr, Emevîler zamamında Hilafeti Mekke'de ilân ederek Kahramanane çok müsademe etmiş; nihayet Haccac-ı Zalim büyük bir ordu ile üzerine hûcum ederek, şiddetli müsademeden sonra o Kahraman-ı Âlişan Şehid edilmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Emeviye Devleti'nin zuhurunu ve onların padişahlarının çoğu zalim olacağını ve içlerinde yezid ve velid bulunacağını ve Hazret-i Muaviye Ümmetin başına geleceğini,

وَإِذَا مَلَكْتَ فَاصْبِحْ

Fermanıyla, rîfk ve adaleti tavsiye etmiş. Ve Emeviye'den sonra

يَخْرُجُ وَلَدُ الْعَبَّاسِ بِالرَّأْيَاتِ السُّودِ وَيَمْلِكُونَ أَضْعَافَ مَا مَلَكُوا

deyip, Devlet-i Abbasiye'nin zuhurunu ve uzun müddet devam edeceğini haber vermiş. Haber verdiği gibi olmuş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş:

وَيُلْ لِلْعَرَبِ مِنْ شَرِّ قَدِ اقْتَرَبَ deyip, cengiz ve hülâgu'nun dehşetli fitnelerini ve Arab Devlet-i Abbasiyesini mahvedeceklerini haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih-i Katî ile- Sa'd İbn-i Ebî Vakkas gayet ağır hasta iken ona Ferman etmiş:

لَعَلَّكَ تُخَلَّفُ حَتَّى يَنْتَفَعَ بِكَ أَقْوَامٌ وَيَسْتَضِرَ بِكَ أَخْرُونَ deyip, ileride

büyük bir Kumandan olacağını, çok Fütuhat yapacağını, çok milletler ve kavimler ondan menfaat görüp, yani İslâm olup ve çoklar zarar görecek, yani devletleri onun eliyle harab olacağını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış. Hazret-i Sa'd **Ordu-yu İslâm** başına geçti, Devlet-i İraniye'yi zîr üzeber etti; çok kavimlerin Daire-i İslâma ve Hidayete girmelerine sebeb oldu.

Hem - Nakl-i Sahih-i Katî ile- İmana gelen Habeş Meliki olan Necâşî, Hicretin yedinci senesinde vefat ettiği gün Ashabına haber vermiş, hattâ Cenaze Namazını kılmış. Bir hafta sonra cevab geldi ki, aynı günde vefat etmiş.

Hem -nakl-i sahih-i katî ile- Cihar-ı Yâr-ı Güzin ile beraber Uhud veya Hira Dağı'nın başında iken dağ titredi, zelzelelendi. Dağa ferman etti ki: أُثْبُتْ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ تَبِّيٌّ وَ صَدِيقٌ وَ شَهِيدٌ deyip, Hazret-i Ömer ve Osman ve Ali'nin şehid olacaklarını haber vermiş. Haber verdiği gibi çıkmış.

Şimdi ey bedbaht, kalbsiz, bîçare adam! Muhammed-i Arabî akıllı bir adam idi diye o Şems-i Hakikat'a karşı gözünü yuman bîçare insan! Onbeş Enva'-ı Külliye-i Mu'cizatından birtek nev'i olan Umûr-u Gaybiyeden onbeş ve belki yüz kısmından bir kısmını işittin. Manevî tevatür derecesinde katî bir kısmını duydun. Şu İhbar-ı Gayb kısmının yüzden birisini Akıl gözüyle gören bir Zâta "**dâhî-i a'zam**" denilir ki, Ferasetiyle istikbalî keşfediyor. Binaenaleyh senin gibi haydi deha desek; yüz Dâhî-i A'zam derecesinde bir Deha-yı Kudsiyeyi taşıyan bir adam yanlış görür mü? Yanlış haber vermeye tenezzül eder mi? Böyle yüz derece bir Deha-yı A'zam sahibinin Saadet-i Dâreyne dair sözlerini dinlememek, elbette yüz derece divanelığın alâmetidir.

ALTINCI NÜKTELİ İŞARET:- Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Hazret-i Fatima'ya (R.A.) ferman etmiş ki:

أَنْتِ أَوْلُ أَهْلِ بَيْتِ لَهُوقَا بِـ deyip, "Âl-i Beytimden herkesten evvel vefat edib, bana iltihak edeceksin." diye söylemiş. Altı ay sonra haber verdiği gibi aynen zuhur etmiş.

Hem Eba Zer'e Ferman etmiş:

سَتُخْرَجُ مِنْ هُنَا وَتَعِيشُ وَحْدَكَ وَتَمُوتُ وَحْدَكَ deyip, Medine'den nefyedilip, yalnız hayat geçirip yalnız bir sahrada vefat edeceğini haber vermiş. Yirmi sene sonra haber verdiği gibi çıkmış.

Hem Enes Îbn-i Mâlik'in halası olan Ümmü-Haram'ın hanesinde uykudan kalkmış, tebessüm edib ferman etmiş:

رَأَيْتُ أُمَّتِي يَغْزُونَ فِي الْبَحْرِ كَالْمُلُوكِ عَلَى الْأَسِرَةِ Ümmü-Haram niyaz etmiş: "Dua ediniz, ben de onlarla beraber olayım." Ferman etmiş: "Beraber olacaksın." Kırk sene sonra, zevci olan Ubade Îbn-i Sâmit refakatıyla Kıbrıs'ın Fethine gitmiş; Kıbrıs'ta vefat edib, mezarı ziyaretgâh olmuş. Haber verdiği gibi aynen zuhur etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

يَخْرُجُ مِنْ ثَقِيفَ كَذَابٍ وَمُبِيرٍ yani: "Sakif Kabilesinden biri dava-yı Nübütvet edecek; ve biri, hunhar zalim zuhur edecek." deyip, Nübütvet dava eden meşhur Muhtar'ı ve yüzbin adam öldüren haccac-ı zalim'i haber vermiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile-

سَتُفْتَحُ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ فَنِعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا وَنِعْمَ الْجَيْشُ جَيْشُهَا deyip, İstanbul'un İslâm eliyle fetholacağını ve Hazret-i Sultan Mehmed Fatih'in yüksek bir mertebe sahibi olduğunu haber vermiş. Haber verdiği gibi zuhur etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

إِنَّ الدِّينَ لَوْ كَانَ مَنُوطًا بِالثُّرْيَا لَنَا لَهُ رِجَالٌ مِنْ أَبْنَاءِ فَارِسٍ deyip, başta

Ebu Hanife olarak İran'ın emsalsiz bir surette yetiştirdiği Ülema ve Evliyaya işaret ediyor, haber veriyor.

Hem Ferman etmiş ki: **عَالِمٌ قُرْيَشٍ يَمْلِءُ طِبَاقَ الْأَرْضِ عِلْمًا** deyip, İmam-ı Şafî'ye işaret edib haber veriyor.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Ferman etmiş ki:

سَتَفْتَرِقُ أُمَّتِي ثَلَاثًا وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً الْنَّاجِيَةُ وَاحِدَةٌ مِنْهَا قِيلَ مَنْ هُمْ
قَالَ مَا أَنَا عَلَيْهِ وَ أَصْحَابِ

deyip, Ümmeti yetmişüç firkaya inkısam edeceğini ve içinde Fırka-i Naciye-i Kâmile, **Ehl-i Sünnet ve Cemaat** olduğunu haber veriyor.

Hem Ferman etmiş ki: **الْقَدَرِيَّةُ مَجُوسُ هَذِهِ الْأَمَّةِ** deyip, çok

şubelere inkısam eden ve Kaderi inkâr eden kaderiye taifesini haber vermiş. Hem çok şubelere inkısam eden râfızileri haber vermiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- İmam-ı Ali'ye (R.A.) demiş: Sende Hazret-i İsa (A.S.) gibi iki kısım insan helâkete gider. Birisi, ifrat-ı muhabbet; diğeri, ifrat-ı adavetle. Hazret-i İsa'ya nasrani muhabbetinden hadd-i meşru'dan tecavüz ile hâşâ "İbnullah" dediler. Yahudi, adavetinden çok tecavüz ettiler, Nübûvvetini ve Kemalini inkâr ettiler. Senin hakkında da bir kısım, hadd-i meşru'dan tecavüz edecek, muhabbetinden helâkete gidecektir. **لَهُمْ نَبْزٌ يُقَالُ لَهُمُ الرَّافِضِيَّةُ** demiş. Bir kısmı, senin adavetinden çok ileri gidecekler, onlar da havariç'tir ve Emevîlerin müfrit bir kısım tarafdarlarıdır ki, onlara Nasibe denilir.

Eğer denilse: Âl-i Beyt'e Muhabbeti, Kur'an emrediyor. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm çok teşvik etmiş. O Muhabbet, şîalar için belki bir özür teşkil eder. Çünkü Ehl-i Muhabbet, bir derece Ehl-i Sekirdir. Ne için şîalar hususan râfıziler, o Muhabbetten istifade etmiyorlar; belki İşaret-i Nebeviye ile o Fart-ı Muhabbetten mahkûm-durlar?

Elcevab: Muhabbet iki kısımdır. Biri: Mana-yı Harfiyle, yani: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hesabına, Cenab-ı Hak namına, Hazret-i

Ali ile Hasan ve Hüseyin ve Âl-i Beyt'i sevmektir. Şu Muhabbet Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Muhabbetini ziyadeleştirir. Cenab-ı Hakk'ın Muhabbetine vesile olur. Şu Muhabbet meşrudu, ifratı zarar vermez, tecavüz etmez, başkalarının zemmini ve adavetini iktiza etmez.

İkincisi: Mana-yı ismiyle muhabbettir. Yani bizzât onları sever. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı düşünmeden Hazret-i Ali'nin Kahramanlıklarını ve Kemalini ve Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in yüksek Faziletlerini düşünüp sever. Hattâ Allah'ı bilmese de, Peygamber'i tanımasa da yine onları sever. Bu sevmek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Muhabbetine ve Cenab-ı Hakk'ın Muhabbetine sebebiyet vermez; hem ifrat olsa, başkaların zemmini ve adavetini iktiza eder.

İşte İşaret-i Nebeviye ile, Hazret-i Ali hakkında ziyade Muhabbetlerinden, Hazret-i Ebu Bekir-is Sîddîk ile Hazret-i Ömer'den teberri ettiklerinden hasarete düşmüşler. **Ve o menfi muhabbet, sebeb-i hasaret-tir.**

Hem - Nakl-i Sahih-i Katî ile- Ferman etmiş ki:

*إِذَا مَشَوْا الْمُطَيْطَأَةَ وَخَدَمْتُهُمْ بَنَاتُ فَارِسَ وَالرُّومَ رَدَ اللَّهُ بِأَسْهُمْ بِئْنَهُمْ
وَسَلَطَ شِرَارُهُمْ عَلَىٰ خَيَارِهِمْ*

deyip, "Ne vakit size fars ve rum kızları Hizmet etti; o vakit belanız, fitneniz içiniz girecek.. harbiniz dâhilî olacak; şerirleriniz başa geçip, hayırlilar ve iyilerinize musallat olacaklar!" haber vermiş. Otuz sene sonra haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih-i Katî ile- Ferman etmiş ki:

وَتُفْتَحُ خَيْرٌ عَلَىٰ يَدِيٍّ عَلَيٰ deyip, "Hayber Kal'asının fethi, Ali'nin

Eliyle olacak." Me'mulün pek fevkinde ikinci gün bir Mu'cize-i Nebeviye olarak Hayber Kal'asının kapısını Hazret-i Ali çekip kalkan gibi istimal ederek, Fethe muvaffak olduktan sonra kapıyı yere atmış; sekiz kuvvetli adam, o kapıyı yerden kaldırıramamış; bir Rivayette kırk adam kaldırıramamış.

Hem Ferman etmiş ki:

لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّىٰ تَقْتَلَ فِعَّانَ دَعْوَاهُمَا وَاحِدَةً diye, Siffin'de

Hazret-i Ali ile Muaviye'nin harbini haber vermiş.

إِنَّ عَمَارًا تَقْتُلُهُ الْفِئَةُ الْبَاغِيَةُ diye, "Bâgî

Hem Ferman etmiş ki: bir taife, Ammar'ı katledecek." Sonra, Sîffîn Harbi'nde katledildi. Hazret-i Ali, onu Muaviye'nin taraftarları bâgî olduklarına hüccet gösterdi. Fakat Muaviye tevil etti. Amr Îbn-ül Âs dedi: "Bâgî yalnız onun katilleridir, umumumuz değiliz."

إِنَّ الْفِتَنَ لَا تَظْهَرُ مَا دَامَ عُمَرُ حَيًّا diye,

"**Hazret-i Ömer sağ kaldıkça, sizde fitneler zehur etmez!**" haber vermiş, öyle de olmuş.

Hem Sehl İbn-i Amr daha Îmana gelmeden esir olmuş. Hazret-i Ömer, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a demiş ki: "İzin ver, ben bunun dişlerini çekersem. Çünkü o fesahatiyla küffar-ı kureyş'i habimize teşvik ediyordu." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş ki:

وَعَسْنِي أَنْ يَقُومَ مَقَامًا يَسْرُكَ يَا عُمَرُ diye, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü

Vesselâm'ın vefatı hengâmında olan dehset-engiz ve sabırsûz hâdisede, Hazret-i Ebu Bekir-is Sîddîk nasîlki Medine-i Münevvere'de Kemal-i Metanettle herkese teselli verip mühim bir Hutbe ile Sahabeleri teskin etmiş.. aynen onun gibi: Şu Sehl o hengâmda, Mekke-i Mûkereme'de aynı Ebu Bekir-is Sîddîk gibi Sahabeye teskin ve teselli verip, malûm fesahatiyla Ebu Bekir-is Sîddîk'in aynı Hutbesinin mealinde bir Nutuk söylemiş. Hattâ iki Hutbenin Kelimeleri birbirine benzer.

Hem Sûraka'ya ferman etmiş ki:

كَيْفَ بِكَ إِذَا أُلْبِسَتْ سُوَارَيْ كِسْرَى diye, "Kisra'nın iki bileziğini

giyeceksin! Hazret-i Ömer zamanında Kisra mahvedildi.. zînetleri ve şahane bilezikleri geldi; Hazret-i Ömer Sûraka'ya giydirdi. Dedi:

الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي سَلَبَهُمَا كِسْرَى وَأَلْبَسَهُمَا سُرَاقَةً, İhbar-ı Nebevîyi tasdik

ettirdi.

إِذَا ذَهَبَ كِسْرَى فَلَا كِسْرَى بَعْدَهُ diye,

"Kisra-yı Fars gittikten sonra, daha kisra çıkmayacak!" haber vermiş, hem öyle olmuş.

Hem Kisra elçisine demiş: "Şimdi Kisra'nın oğlu şirviye perviz, kisra'yı öldürdü." O elçi tahkik etmiş, aynı vakitte öyle olmuş; o da İslâm olmuş. Bazı Ehadîste, o elçinin adı Firuz'dur.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile - Hâtîb İbn-i Beltea'nın, gizli Kureyş'e gönderdiği Mektubu haber vermiş. Hazret-i Ali ile Mikdad'ı göndermiş. "Filan mevkide bir şahista söyle bir Mektub var. Alınız, getiriniz!" Gittiler, aynı yerden aynı Mektubu getirdiler. Hâtîb'ı celbetti. "Neden yaptın?" demiş; o da özür beyan etmiş, özrüne kabul etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î - utbe ibn-i ebî leheb hakkında Ferman etmiş ki: يَأْكُلُهُ كَلْبُ اللّٰهِ diye, utbe'nin akibet-i feciasını haber vermiş.

Sonra Yemen tarafına giderken bir arslan gelip onu yemiş. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hem Bedduasını, hem haberini tasdik etmiş.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Feth-i Mekke vaktinde, Hazret-i Bilâl-i Habeşî, Kâ'be damına çıkıp Ezan okumuş. Rüesa-yı Kureyş'ten Ebî Süfyan, Attab İbn-i Esid ve Hâris İbn-i Hişam oturup konuşlardır. Attab dedi: "Pederim esid bahtiyar idi ki, bugünü görmedim." Haris dedi ki: "Muhammed, bu siyah kargadan başka adam bulmadı mı ki Müezzin yapsın?" Hazret-i Bilâl-i Habeşîyi tezyif etti. Ebî Süfyan dedi: "Ben korkarım, birsey demeyeceğim; kimse olmasa da şu Batha'nın taşları, Ona haber verecek, O bilecek." Hakikaten bir parça sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onlara rast geldi, harfiyen konuştuklarını söyledi. O vakit Attab ile Haris şahadet getirdiler, Müslüman oldular.

İşte ey bîçare mülhid! Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımayan kalbsiz adam! Bak, Kureyş'in iki muannid büyükleri, bir tek İhbar-ı Gaybî ile Îmana geldiler. Ne kadar kalbin bozulmuş ki; manevî tevaturle, bu İhbar-ı Gaybî gibi binler Mu'cizati işitiyorsun, yine kanaat-ı tammen gelmiyor!.. Her ne ise, sadede dönüyoruz.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Gazve-i Bedir'de, Hazret-i Abbas Sahabelerin eline esir düşüğü vakitte, fidye-i necat istenilmiştir. O da demiş: "Param yok." Hazret-i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş ki: "Zevcen Ümm-ü Fadl yanında bu kadar parayı filan yere bırakmışsun." Hazret-i Abbas tasdik edib, "İkimizden başka kimsenin bilmediği bir Sir idi." O vakit Kemal-i Îmanı kazanıp İslâm olmuş.

Hem - Nakl-i Sahih-i Kat'î ile - muzır bir sahir olan lebid-i yahudi; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı rencide etmek için acib ve müessir bir sihir yapmış. Bir tarağa saçları sarmış, üstünde sihir yapmış, bir kuyuya atmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ali'ye ve Sahabelere ferman etmiş: "Gidiniz, filan kuyuda bu çeşit sihir âletlerini bulup getiriniz!" Gitmişler, aynen öyle bulup getirmişler. Her bir ipi açıldıka, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dahi rahatsızlığını hıffet buluyordu.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Ebu Hüreyre ve Huzeyfe gibi mühim Zâtlar bulunduğu bir heyette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş ki: **ضُرُسُّ أَحَدِكُمْ فِي النَّارِ أَعْظَمُ مِنْ أَحَدٍ** diye, birinin irtidadiyla müdhiş akibetini haber vermiş. Ebu Hüreyre dedi: "O heyetten, ben bir adamlı ikimiz kaldık; ben korktum. Sonra öteki adam, Yemame Harbi'nde müseylime tarafında bulunup, mürted olarak katledildi." İhbar-ı Nebevînin Hakikatı çıktı.

Hem - Nakl-i Sahih ile - Umeyr ve Safvan Müslüman olmadan evvel, mühim bir mala mukabil, Peygamber'in (A.S.M.) katline karar verip; Umeyr ise Peygamber'in (A.S.M.) katlini niyet ederek Medine'ye gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Umeyr'i gördü, yanına çağırıldı. Dedi: "Safvan ile maceranız budur!" Elini Umeyr'in göğsüne koydu; Umeyr "Evet" dedi, Müslüman oldu.

Daha bunlar gibi pek çok sahib İhbarat-ı Gaybiye vuku bulmuş. Meşhur Kütüb-ü Sitte-i Sahiha-i Hadîsiyede zikredilmiştir ve senedleriyle beyan edilmiştir. Bu Risalede beyan edilen vakiatın ekseri, tevatür-ü manevî hükmünde kat'îdir, yakînidirler. Başta Buhârî ve Müslim ki, Kur'andan sonra en sahib Kitab olduklarını, Ehl-i Tahkik kabul etmiş. Ve sair Sahih-i Tirmîzî, Nesaî ve Ebu Davud ve Müsned-i Hâkim ve Müsned-i Ahmed İbn-i Hanbel ve Delail-i Beyhakî gibi Kitablarda an'anesiyle beyan edilmiştir.

Şimdi ey mülhid-i bîhuş! "Muhammed-i Arabî (A.S.M.) akıllı bir adam idi" deyip geçme. Çünkü şu Umûr-u Gaybiyeye dair İhbarat-ı Sadîka-i Ahmedîye (A.S.M.) iki şiktan hâlî değil; ya diyecəksin ki: **O Zât-ı Kudsî**'de öyle keskin bir nazar ve geniş bir deha var ki, mazi ve müstakbeli ve umum dünyayı görür, bilir.. ve etraf-ı âlemi ve şark ve garbı temaşa eder bir gözü.. ve geçmiş ve gelecek bütün zamanları keşfeder bir dehası vardır. Bu hal ise, beşerde olamaz; eğer olsa, Hâlik-ı Âlem tarafından verilmiş bir Hârika, bir Mevhîbe olur. Bu ise, tek başıyla

bir Mu'cize-i A'zamdır. Veyahut inanacaksın ki: O Zât-ı Mübarek, öyle bir Zât'ın Memuru ve Şakirdidir ki, hersey Onun Nazarında ve Tasarrufundadır ve bütün Enva'-ı Kâinat ve bütün zamanlar, Onun Taht-ı Emrindedir.. Defter-i Kebirinde hersey yazılıdır; istediği zaman Talebesine bildirir ve gösterir. Demek Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, Üstad-ı Ezelîsinden Ders alır, öyle Ders verir...

Hem - Nakl-i Sahih ile - Hazret-i Hâlid'i, harb için Dûvmet-ül Cendel Reisi olan Ükeydir'e gönderdiği vakit Ferman etmiş ki:

إِنَّكَ تَجِدُهُ يَصِيدُ الْبَقَرَ diye, bakar-ı vahşi avında bulacağını, kavgasız esir edileceğini ihbar etmiş. Hazret-i Hâlid gitmiş, aynen öyle bulmuş, esir etmiş getirmiş.

Hem - Nakl-i Sahih ile- Kureyş, Benî Hâşimî aleyhinde yazdıkları ve Kâ'be'nin sakfına astıkları sahife hakkında Ferman etmiş ki: "Kurtlar yazılarınızı yemiş, yalnız sahifedeki Esma-i İlahiyyeye ilişmemişler!" haber vermiş. Sonra sahifeye bakmışlar, aynen öyle olmuş.

Hem - Nakl-i Sahih ile - "Beyt-ül Makdis'in Fethinde büyük bir taun çıkacak..." Ferman etmişti. Hazret-i Ömer zamanında Beyt-ül Makdis fetholundu. Ve öyle bir taun çıktı ki, üç günde yetmiş bin vefiyat oldu.

Hem - Nakl-i Sahih ile - o zamanda vücudu olmayan Basra ve Bağdad'ın vücuda geleceklerini ve Bağdad'a dünya hazinelarının gireceğini.. ve Türkler ve Bahr-i Hazar etrafındaki milletler ile Arablar muharebe edeceklerini ve sonra onlar çoklukla İslâmiyyete girecek, Arablara Arablar içinde hâkim olacaklarını haber vermiş. Demiş ki:

يُوشِكُ أَنْ يَكُثُرَ فِيْكُمُ الْعَجَمُ يَا كُلُونَ فَيَئُوكُمْ وَيَضْرِبُونَ رِقَابَكُمْ

هَلَاكُ أُمَّتِي عَلَى يَدِ أُغِيلِمَةٍ مِنْ قُرَيشٍ diye, Hem Ferman etmiş ki: Emeviye'nin yezid ve velid gibi şerir reislerinin fesadını haber vermiş.

Hem Yemame gibi bir kısım yerlerde, irtidad vuku bulacağını haber vermiş.

Hem Gazve-i Meşhure-i Hendek'te Ferman etmiş ki:

إِنَّ قُرَيْشًا وَالْأَخْزَابَ لَا يَغْرُونِي أَبَدًا وَأَنَا أَغْرُوْهُمْ diye, "Bundan

sonra onlar bana değil, belki ben onlara hücum edeceğim!" haber vermiş, haber verdiği gibi çıkmış.

Hem - Nakl-i Sahih ile - vefatından bir-iki ay evvel Ferman etmiş ki: **إِنَّ عَبْدًا خُرَّبَ فَاخْتَارَ مَا عِنْدَ اللَّهِ** diye, vefatını haber vermiş.

Hem Zeyd İbn-i Suuhan hakkında ferman etmiş ki:

يَسِيقُ عُضُوًّا مِنْهُ إِلَى الْجَنَّةِ Zeyd'den evvel, bir uzvu Şehid edileceğini haber vermiş. Bir zaman sonra, Nihavend Harbi'nde bir eli kesilmiş. Demek en evvel o el Şehid olup, manen Cennet'e gitmiş.

İşte bütün bahsettiğimiz Umûr-u Gaybiye, on kısım Enva'-ı Mu'cizatından birtek nevidir. O nev'in on kısmından bir kısmını söylemedik. Şimdi bu kısımla beraber İ'caz-ı Kur'ana dair Yirmibesinci Söz'de, gayet geniş İhbâr-ı Gayb nev'inin dört nev'ini icmalen beyan etmişiz. İşte buradaki nev'i ile beraber, Kur'anın Lisanıyla gaybdan haber verilen o dört büyük nev'i beraber düşün. Gör ki: Ne kadar kat'î, şübhesisiz, parlak, kuvvetli, kavî bir Bürhan-ı Risalettir ki; bütün bütün Kalbi, Aklı bozulmayan elbette İman edecek ki: **Zât-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, Hâlik-ı Külli Şey ve Allâm-ül Guyub olan bir Zât-ı Zülcelal'in Resülüdür ve Ondan haber alıyor...**

YEDİNCİ NÜKTELİ İŞARET: Mu'cizat-ı Nebeviyeden Bereket-i Taam hususunda olan kısmından birkaç kat'î ve manen mütevatir misaline işaret edeceğiz. Bahisten evvel bir Mukaddime zikri münasibdir.

Mukaddime: Şu gelecek Bereketli Mu'cizat misalleri, herbiri müteaddid tarîkle, hattâ bazları onaltı tarîkle sahîh bir surette nakledilmiş. Ekserisi, bir Cemaat-ı Kesîre huzurunda vukubulmuş; o Cemaat içinde Mu'teber ve Sadık İnsanlar onlardan bahsedib nakletmişler. Meselâ: "Sa' denilen dört avuç taamdan yetmiş adam yemişler, tok olmuşlar" naklediyor. O yetmiş adam, Onun sözünü işitiyor, tekzib etmiyor. Demek sükût ile tasdik ediyorlar. Halbuki o Asr-ı Sîdk ve Hakikatta ve o Hakperest ve Ciddî ve Doğru adam olan Sahabeler, zerre miktar yalanı görse, red ve tekzib ederler. Halbuki bahsedeceğimiz vakiaları çoklar rivayet etmiş ve ötekiler de sükût ile tasdik etmişler. Demek herbir hâdise manen mütevatir gibi kat'îdir. Hem Sahabeler, Kur'anın ve Âyetlerin hîfzinden sonra en ziyade, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Ef'al ve Akvalinin muhafazasına, bahusus Ahkâma ve Mu'cizata dair Ahvaline

bütün kuvvetleriyle çalışıklarını ve sıhhatlerine pek çok dikkat ettilerini, Tarih ve Siyer şahadet ediyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a aid en küçük bir Hareketi, bir Sîreti, bir Hali ihmâl etmemiştir. Ve etmediklerini ve kaydettiklerini, Kütüb-ü Ehadîsiye şahadet ediyor. Hem Asr-ı Saadette, Mu'cizati ve Medar-ı Ahkâm Ehadîsi, Kitabetle çoklar kaydedib yazdular. Hususan Abadile-i Seb'a, Kitabetle kaydettiler. Hususan Tercüman-ül Kur'an olan Abdullah İbn-i Abbas ve Abdullah İbn-i Amr İbn-il Âs, bahusus otuz-kırk sene sonra, Tâbiînin binler Muhakkikleri, Ehadîsi ve Mu'cizati yazı ile kaydettiler. Daha ondan sonra, başta dört İmam-ı Mütcehid ve binler Muhakkik Muhaddisler naklettiler; yazı ile muhafaza ettiler. Daha Hicretten ikiyüz sene sonra başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sitte-i Makbûle Vazife-i Hifzi omuzlarına aldılar. İbn-i Cevzî gibi şiddetli binler münekkidler çıkış; bazı mülhidlerin veya fiksiz veya hifzsız veya nâdânların karıştırdıkları mevzu Ehadîsi tefrik ettiler, gösterdiler. Sonra Ehl-i Keşfin tasdiğiyle; yetmiş defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm temessül edib, yakaza halinde Onun Sohbetiyle müşerref olan Celaleddin-i Süyûtî gibi Allâmeler ve Muhakkikler, Ehadîs-i Sahihanın Elmaslarını, sair sözlerden ve mevzuattan tefrik ettiler. İşte bahsedeceğimiz hâdiseler, Mu'cizeler böyle elden ele - kuvvetli, emin, müteaddid ve çok, belki hadsiz ellerden- sağlam olarak bize gelmiş.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ هٰذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّنَا

İşte buna binaen; "Bu zamana kadar uzun mesafeden gelen şu zamandan tâ o zamana kadar bu hâdiseleri nasıl bileceğiz ki karışmamış ve safıdır" hâtıra gelmemelidir.

Berekete dair Mu'cizat-ı Kat'iyyenin bîrîncî misali :
Başta Buharî ve Müslim, Kütüb-ü Sitte-i Sahîha müttefikan haber veriyorlar ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hazret-i Zeynâb ile tezeyvüci velîmesinde, Hazret-i Enes'in válidesi Ümmü Süleym, bir-iki avuç hurmayı yağ ile kavurarak bir kaba koyup Hazret-i Enes'le Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'a gönderdi. Enes'e Ferman etti ki: "Filan, filanı çağır. Hem kime tesadüf etsen davet et." Enes de kime rast geldiyse çağrırdı. Üçyüz kadar Sahabe gelip, Suffe ve Hücre-i Saadeti doldurdular.

Ferman etti: **تَحَلَّقُوا عَشَرَةً عَشَرَةً** Yani: "Onar onar halka olunuz!" Sonra mübarek Elini o az taam üzerine koydu, Dua etti, buyurun dedi. Bütün o üçyüz adam yediler, tok olup kalktılar. Enes'e Ferman etmiş: "Kaldır!" Enes demiş ki: "Bilmediğim, taam kabını koyduğum

vakit mi taam çoktu, yoksa kaldırdığım vakit mi çoktu farkedemedim."

I k i n c i M i s a l : Mihmandar-ı Nebevî Ebu Eyyub-il Ensarî hanesine Teşrif-i Nebevî hengâmında Ebu Eyyub der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ve Ebu Bekir-i Sîddîk'a kâfi gelecek iki kişilik yemek yaptım. Ona ferman etti:

أَدْعُ ثَلَاثِينَ مِنْ أَشْرَافِ الْأَنْصَارِ Otuz adam geldiler, yediler. Sonra

Ferman etti: **أَدْعُ سِتِّينَ** Altmış daha davet ettim; geldiler, yediler. Sonra

Ferman etti: **أَدْعُ سَبْعِينَ** Yetmiş daha davet ettim; geldiler, yediler.

Kablarda yemek daha kaldı. Bütün gelenler o Mu'cize karşısında İslâmiyete girip, Biat ettiler. O iki kişilik taamdan yüzseksen adam yediler.

Ü ç ü n c ü M i s a l : Hazret-i Ömer İbn-il Hattab ve Ebu Hüreyre ve Seleme İbn-il Ekva' ve Ebu Amrat-el Ensarî gibi, müteaddid tarîklerle diyorlar ki: Bir gazvede ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a müracaat ettiler. Ferman etti ki: "Heybelerinizde kalan bâkîye-i erzakı toplayınız!" Herkes azar birer parça hurma getirdi. En çok getiren dört avuç getirebildi. Bir kilime koydular. Seleme der ki: "Mecmuunu ben tahmin ettim, oturmuş bir keçi kadar ancakvardı." Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Bereketle Dua edib, Ferman etti: "Herkes kabını getirsin!" Koşuştular, geldiler. O ordu içinde hiçbir kab kalmadı, hepsini doldurdular. Hem fazla kaldı. Sahabeden bir Râvi demiş: "**O Bereketin gidişatından anladım; eğer Ehl-i Arz gelseyi, onlara dahi kâfi gelecekti...**"

D ö r d ü n c ü M i s a l : Başta Buhârî ve Müslîm, Kütüb-ü Sahîha beyan ediyorlar ki: Abdurrahman İbn-i Ebî Bekir-i Sîddîk der: Biz yüzotuz Sahabe, bir seferde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Dört avuç mikdari olan bir sa' ekmek için, hamur yapıldı. Bir keçi dahi kesildi, pişirildi; yalnız ciğer ve böbrekleri kebab yapıldı. Kasem ederim, o kebaptan yüzotuz Sahabeden herbirisine bir parça kesti, verdi. Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, pişmiş eti iki kâseye koydu. Biz umumumuz tok oluncaya kadar yedik, fazla kaldı. Ben fazlasını deveye yükledim.

B e ş i n c i M i s a l : Kütüb-ü Sahîha kat'iyetle beyan ediyorlar

ki: Gazve-i Garra-i Ahzab'da, meşhur Yevm-ül Hendek'te, Hazret-i Câbir-ül Ensarî kasem ile ilân ediyor: O günde, dört avuç olan bir sa' arpa ekmeğinden, bir senelik bir keçi oğlağından bin adam yediler ve öylece kaldı. Hazret-i Câbir der ki: "O gün yemek, hanemde pişirildi; bütün bin adam o sa'dan, o oglaktan yediler, gittiler. Daha tenceremiz dolu kayníyor, daha hamurumuz ekmek yapılıyor. O hamura, o tencereye mübarek ağızının suyunu koyup, Bereketle Dua etmişti.

İşte şu Mu'cize-i Bereketi, bin zâtın huzurunda, onları ona alâkadar göstererek Hazret-i Câbir kasemle ilân ediyor. Demek şu hâdise, bin adam rivayet etmiş gibi kat'î denilebilir.

A l t i n c i M i s a l : -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Hâdim-i Nebevî Hazret-i Enes'in amucası meşhur Ebu Talha der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm; yetmiş seksen adamı, Enes'in koltuğu altında getirdiği az arpa ekmeğinden tok oluncaya kadar yedirdi. "O az ekmekleri parça parça ediniz!" emretti ve Bereketle Dua etti. Menzil dar olduğundan, onar onar gelip yediler, tok olarak gittiler.

Y e d i n c i M i s a l : -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Şifa-i Şerif ve Müslim gibi Kütüb-ü Sahiha beyan ederler ki: Hazret-i Câbir-ül Ensarî diyor: Bir zât, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan iyali için taam istedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, yarıy yük arpa verdi. Çok zaman o adam iyali ile ve misafirleriyle o arpadan yediler. Bakıyorlar, bitmiyor. Noksaniyetini anlamak için ölçtüller. Sonra Bereket dahi kalktı, noksan olmağa başladı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a geldi, vakayı beyan etti. Ona cevaben Ferman etti:

لَوْ لَمْ تَكُنْ لَا كُلُّتُمْ مِنْهُ وَلَقَامَ بِكُمْ Yani: "Eğer kile ile tecrübe etmemeydiniz, hayatınızca size yeterdi."

S e k i z i n c i M i s a l : Tirmizi ve Nesâî ve Beyhakî ve Şifa-i Şerif gibi Kütüb-ü Sahiha beyan ediyorlar ki: Hazret-i Semuretebn-i Cündüb der: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a bir kâse et geldi. Sabahтан akşamaya kadar fevc fevc adamlar geldiler, yediler.

İşte Mukaddimedede beyan ettiğimiz Sirra binaen; şu Vakia-i Bereket, yalnız Semure'nin Rivayeti değil, belki Semure, o yemeği yiyan Cemaatlerin mümessili gibi, onların namına ve tasdiklerine binaen ilân ediyor.

D o k u z u n c u M i s a l : Şifa-i Şerif sahibi ve meşhur İbn-i Ebî Şeybe ve Taberanî gibi mevsuk ve sahîh Muhakkikler Rivayetile, Hazret-i Ebu Hüreyre der: Resul - i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bana

emretti: "Mescid-i Şerifin Suffesini mesken ittihaz eden yüzden ziyade Fukara-yı Muhacirîni davet et!" Ben dahi onları aradım, topladım. Umumumuza bir tabla taam konuldu. Biz, istediğimiz kadar yedik, kalktık. O kâse konulduğu vakit nasıl idi, yine öyle dolu kaldı; yalnız parmaklarınizi taamda görünüyordu.

İşte Hazret-i Ebu Hüreyre, umum Kâmilîn-i Ehl-i Suffe tasdikine istinaden, onlar namına haber verir. Demek, manen umum Ehl-i Suffe riva-yet etmiş gibi kat'îdir. Hem hiç mümkün müdür ki, o haber Hak ve doğru olmasa, o Sadık ve Kâmil Zâtlar sükût edib, tekzib etmesinler.

O n u n c u M i s a l : -Nakl-i Sahih-i Kat'î ile- Hazret-i İmam-ı Ali der: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Benî Abdülmuttalib'i cem'etti. Onlar kırk adam idiler. Onlardan bazıları bir deve yavrusunu yerdî ve dört kiyye süt içерdi. Halbuki umum onlara, bir avuç kadar bir yemek yaptı; umum yeyip tok oldular. Yemek eskisi gibi kaldı. Sonra üç-dört adama ancak kâfi gelir ağaçtan bir kap içinde süt getirdi. Umumen içtiler, doydular. İçilmemiş gibi bâkî kaldı. İşte Hazret-i Ali'nin Şecatı ve Sadakatı kat'iyetinde bir Mu'cize-i Bereket!..

O n b i r i n c i M i s a l : -Nakl-i Sahih ile- Hazret-i Ali ve Fatimat-üz Zehra velîmesinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Bilâl-i Habeşî'ye emretti: "Dört-beş avuç un ekmek yapılsın ve bir deve yavrusu kesilsin." Hazret-i Bilâl der: Ben taamı getirdim, mübarek Elini üstüne vurdu; sonra taife Sahabeler geldiler, yediler, gittiler. O yemekten bâkî kalan miktara yine Bereketle Dua etti, bütün Ezvac-ı Tahirat'a herbirine birer kâse gönderildi. Emretti ki: "Hem yesinler, hem yanlarına gelenlere yedirsinler."

Evet böyle mübarek bir izdivacda, elbette böyle bir Bereket lâzım-dır ve vukuu kat'îdir!..

O n i k i n c i M i s a l : Hazret-i İmam-ı Cafer-i Sadık, pederleri İmam-ı Muhammed-ül Bâkır'dan, o da pederi İmam-ı Zeynelâbidîn'den, o dahi İmam-ı Ali'den nakleder ki: Fatimat-üz Zehra, yalnız ikisine kâfi gelecek bir yemek pişirdi. Sonra Ali'yi gönderdi; tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gelsin, beraber yesinler. Teşrif etti ve emretti ki: O yemekten her bir Ezvacına birer kâse gönderildi. Sonra kendine, hem Ali'ye, hem Fatima ve Evlâdlarına birer kâse ayrıldıktan sonra, Hazret-i Fatima der: "Tenceremizi kaldırdık, daha dolu olup taşıyordu. Meşiet-i İlahiye ile, hayli zaman o yemekten yedik."

Acaba niçin bu nuranî, yüksek Silsile-i Rivayetten gelen şu Mu'cize-i

Berekete, gözün ile görmüş gibi inanmıyorsun? Evet buna karşı şeytan dahi bahane bulamaz.

O n ü ç ü n c ü M i s a l : Ebu Davud ve Ahmed İbn-i Hanbel ve İmam-ı Beyhakî gibi Sadûk İmamlar, Dükeyn-ül Ahmesî İbn-i Said-il Müzenî'den, hem altı Kardeş ile beraber sohbete müşerref ve Sahabelerden olan Nu'man İbn-i Mukarrin-il Ahmesiyy-il Müzenî'den, hem Cerir'den naklederek, müteaddid tarîklerle Hazret-i Ömer İbn-il Hattab'dan naklediyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Ömer'e emretti: "Ahmesî Kabilenin gelen dört yüz atlıya yolculuk için zâd ü zahîre ver!" Hazret-i Ömer dedi: "Yâ Resulallah! Mevcud zahîre, birkaç sa'dır. Kümesi, oturmuş bir deve yavrusu kadardır." Ferman etti: "Git ver!" O da gitti, yarımdan yük hurmadan, dört yüz süvariye kifayet derecesinde zâd ü zahîre verdi. Ve dedi: Hiç noksan olmamış gibi eski halinde kaldı.

İşte şu Mu'cize-i Bereket, dört yüz adamla ve bahusus Hazret-i Ömer ile münasebetdar bir surette vukua gelmiştir. Rivayetlerin arkasında bunlar var. Bunların sükütu, tasdiktir. İki-üç haber-i vâhid deyip geçme! Böyle hâdiseler haber-i vâhid dahi olsa, tevatür-ü manevî hükmünde kanaat verir.

O n d ö r d ü n c ü M i s a l : Başta Buhârî ve Müslim, Kütüb-ü Sahîha haber veriyorlar ki: Hazret-i Câbir'in pederi vefat eder; borcu çok, ziyade medyun. Borç sahibleri de yahudiler. Câbir, pederinin asıl malını guremaya verdi, kabul etmediler. Halbuki bağındaki meyveleri, kaç senede deynine kâfi gelmeyecek. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti: "Bağın meyvelerini koparıınız, harman ediniz!" Öyle yaptılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm harman içinde gezdi, Dua etti. Sonra Câbir harmandan pederinin bütün guremasının borçlarını verdikten sonra, yine bir senede bağdan gelen mahsulât kadar harmanda kaldı. Bir Rivayette, bütün guremaya verdiği kadar kaldı. O hâdiseden borç sahibleri olan yahudiler, çok taaccüb edib hayrette kaldılar.

İşte şu Mu'cize-i Bahire-i Bereket, yalnız Hazret-i Câbir gibi birkaç Râvilerin haberi değil, belki manevî tevatür hükmünde, o hâdisenin münasebetdar, hadd-i tevatür derecesinde çok adamları temsil ederek rivayet etmişler.

Onbeşinci Misal: Başta Tirmîzî ve İmam-ı Beyhakî gibi Muhakkikler, Hazret-i Ebu Hüreyre'den Nakl-i Sahih ile beraber haber veriyorlar ki: Ebu Hüreyre demiş ki: Bir gazvede -başka bir Rivayette Gazve-i Tebük'te- ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm

Ferman etti: **هُلْ مِنْ شَيْءٍ** "Bir şey var mı?" diye emretti. Ben dedim: "Heybede bir parça hurma var." (Bir Rivayette, onbeş tane imiş.) Dedi: "Getir!" Getirdim. Mübarek Elini sotku, bir kabza çıkardı, bir kaba bıraktı; Bereketle Dua buyurdular. Sonra onar onar askeri çağrırdı, umumen yediler.

Sonra Ferman etti: **خُذْ مَا جِئْتَ بِهِ وَاقْبِضْ عَلَيْهِ وَلَا تَكْبَهُ** Ben aldım, elimi o heybeye sotkum. Evvel getirdiğim kadar elime geçti. Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hayatında, Ebu Bekir ve Ömer ve Osman hayatında, o hurmalardan yedim. Başka bir tarîkte rivayet edilmiş ki: O hurmalardan kaç yük, **فِي سَبِيلِ اللهِ** sarfettim. Sonra Hazret-i Osman'ın katlinde, o hurma kabı ile nehb ve garat edildi, gitti.

İşte Hoca-i Kâinat olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Kudsî Medresesi ve Tekyesi olan Suffe'nin demirbaş bir mühim Talebesi ve Mûridi ve kuvve-i hâfızanın ziyadesi için Dua-yı Nebeviyeye mazhar olan Hazret-i Ebu Hüreyre, Gazve-i Tebük gibi bir mecmâ-i nâsta vukuunu haber verdiği şu Mu'cize-i Bereket; manen bir ordu sözü kadar kat'î ve kuvvetli olmak gerektir...

O n a l t i n c i M i s a l : Başta Buharî, Kütüb-ü Sahîha -Nakl-i Katî ile- beyan ediyorlar ki: Hazret-i Ebu Hüreyre aç olmuş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın arkasından gidip, Menzil-i Saadete gitmişler. Bakarlar ki bir kadeh süt, oraya hediye getirilmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: "Ehl-i Suffe'yi çağır!" Ben Kalbimden dedim ki: "Bu sütün bütününe ben içebilirim. Ben daha ziyade muhtacım." Fakat Emr-i Nebevî için onları topladım, getirdim. Yüzü mütecaviz idiler. Ferman etti: "Onlara içir!" Ben de o kadehdeki sütü birer birer verdim. Her birisi doyuncaya kadar içer, diğerine veririm. Böyle birer birer içirerek, bütün Ehl-i Suffe o sâfi sütten içtiler. Sonra Ferman etti ki:

بَقَىَ أَنَا وَأَنْتَ فَاسْرَبْ Ben içtim. "İçtikçe, iç!" Ferman eder; tâ ben dedim: "Seni Hak ile İrsal eden Zât-ı Zülcelal'e kasem ederim, yer kalmadı ki içeyim." Sonra kendisi aldı. **بِسْمِ اللهِ** deyip hamdederek bâkîyesini içti. **Yüzbin Âfiyet olsun.**

İşte şu sâfi, hâlis, süt gibi latif, şübhesiz Mu'cize-i Bahire-i Bereket, beşyüzbîn Hadîsi hîfzına alan Hazret-i Buharî başta olarak, Kütüb-ü

Sitte-i Sahiha ile nakilleri, gözle görmek kadar kat'î olmakla beraber, Medrese-i Kudsiye-i Ahmedîye (A.S.M.) olan Suffe'nin namdar, sadık, hâfız bir Şakirdi olan Ebu Hüreyre'nin, umum Ehl-i Suffe'yi manen işhad ederek, âdetâ umumunu temsil edib şu ihbarı, tevatür derecesinde kat'î telakki etmeyenin ya Kalbi bozuk veya Aklı yok. Acaba Hazret-i Ebu Hüreyre gibi Sadık ve bütün hayatını Hadîse ve Dine vakfeden,

وَمَنْ كَذَبَ عَلَىٰ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبُوأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

Hadîsini işten ve

nakleden; hiç mümkün müdür ki, hifzındaki Ehadîs-i Nebeviyenin kıymetini ve sıhhatini şübheye düşürüp, Ehl-i Suffe'nin tekzibine hedef edecek muhalif bir söz ve asılsız bir vak'a söylesin? Hâşâ!..

Yâ Rab! Şu Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Bereketi hürmetine, bize ihsan ettiğin maddî ve manevî Rızkımıza Bereket ihsan et!..

B i r N ü k t e – i M ü h i m m e : Malûmdur ki; zaîf şeyler içtima' ettikçe kuvvetleşir. İncecik ipler topak yapılsa, kuvvetli halat olur. Kuvvetli halatlar topak yapılsa, kimse koparamaz. İşte onbeş Enva'-ı Mu'cizattan yalnız Bereket kısmındaki Mu'cizatı ve o kısmın onbeş kısmından ancak bir kısmını, onbeş misal ile gösterdik. Herbir misal, tek başıyla, Nübûvveti isbat eder bir derecede kuvvetli idi. Farz-ı muhal olarak, bunların bir kısmını kuvvetsiz saysak da, yine kuvvetsiz diyemeyiz. Çünkü, **kavî ile ittifak eden kavîleşir.**

Hem şu onbeş misalin içtimai; kat'î şübheleriz bir tevatür-ü manevî ile, kuvvetli bir Mu'cize-i Kübra'yı gösterir. Şimdi şu mecmu'daki Mu'cize-i Kübra, Bereket Mu'cizelerinden zikredilmemiş olan ondört kism-ı âhere mezcedilse; kuvvetli halatları topak yapmak gibi, koparılması mümkün olmayan bir Mu'cize-i Ekber, içinde görünür. Sonra şu Mu'cize-i Ekberi, sair ondört nevi Mu'cizatın mecmuuna ilâve et, gör ki: Ne derece kuvvetli, sarsılmaz, kat'î bir Bürhan-ı Nübûvvet-i Ahmedîyeyi (A.S.M.) gösterir. İşte Nübûvvet-i Ahmedîyenin (A.S.M.) direğî, şu Mecmu'dan teşekkür eden dağ gibi kuvvetli bir direktir. Şimdi cüz'iyatta ve misallerde, sû'-i fehimden gelen şübhelerle, o metin Sakf-ı Muallâyı sebatsız ve kabil-i sukut görmek ne derece akılsızlık olduğunu anladın. Evet Bereket'e dair o Mu'cizeler gösteriyorlar ki: **Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, umuma Rızık veren ve Rızıkları halkeden bir Zât-ı Rahîm ve Kerim'in Sevgili Memurudur, pek Hürmetli bir Abdidir ki; Rızkin enva'ında, hilaf-ı âdet olarak, Ona hiçten ve surf gaybdan ziyafetler gönderiyor.** Malûmdur ki: Ceziret-ül Arab, suyu ve ziraati az bir yerdir. Onun için ahalisi, hususan bidayet-i İslâmdaki Sahabeler, dîk-ı maişete mâruzduar. Hem susuzluğa çok defa

giriftar oluyorlardı. İşte bu Hikmete binaen, Mu'cizat-ı Bahire-i Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mühimleri, taam ve su hususunda tezahür etmiş. **Bu Hârikalar Dava-yı Nübûvvete Delil ve Mu'cize olmaktan ziyade, ihtiyaca binaen Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a bir İkram-ı İlâhî, bir İhsan-ı Rabbanî, bir Ziyafet-i Rahmaniye hükmündedir.** Çünkü o Mu'cizatı görenler, Nübûvveti tasdik etmişler. Fakat Mu'cize zuhur ettikçe, İman ziyadeleşir, **نُورٌ عَلَى نُورٍ** olur.

SEKİZİNCİ İŞARET: Su hususunda tezahür eden bir kısım Mu'cizatı beyan eder.

M u k a d d i m e: Malûmdur ki Cemaatler içinde vuku bulan hâdiseler âhâdî bir surette nakledilse, tekzib edilmemiği vakit, doğruluğunu gösterir. Çünkü insanın fitratında yalana yalandır demeye cibillî bir meyil vardır. Hususan her kavimden ziyade yalana karşı süküt etmez Sahabeler olsa; hususan hâdiseler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a taalluk etse ve bilhassa nakleden, Meşâhir-i Sahabeden olsa; elbette o Haber-i Vâhid sahibi, o hâdiseyi gören Cemaati temsil eder hükmünde rivayet eder. Halbuki şimdi bahsedeceğimiz Mu'cizat-ı Mâiyeyi, herbir misali çok tarîklerle, çok Sahabelerin ellerinden, binler Tâbiînin Muhakkikleri el atıp almışlar; sağlam olarak ikinci asır Mütchekidlerinin ellerine vermişler. Onlar da, kemal-i ciddiyetle ve hürmetle el atıp, kabul edip, arkalarındaki asrin Muhakkiklerinin ellerine vermişler. Her tabaka, binler kuvvetli ellерden geçip, gele gele tâ asrimiza gelmiş. Hem Asr-ı Saadette yazılan Kütüb-ü Ehadîsiye sağlam olarak devredilip, tâ Buhârî ve Müslîm gibi Îlm-i Hadîsin dâhî İmamlarının eline geçmiş. Onlar da, Kemal-i Tahkik ile meratibini tefrik ederek, sıhhati şübhесiz olanları cem'ederek bize Ders vermişler, takdim etmişler.

جَزَاهُمُ اللّهُ خَيْرًا كَثِيرًا

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mübarek Parmaklarından suyun akması ve pek çok adama içirmesi mütevatirdir. Öyle bir Cemaat nakletmiş ki, yalana ittifakları muhaldır. Şu Mu'cize gayet kat'îdir. Hem üç defa, üç Mecma-ı Azîmde tekerrür etmiş. Başta Buhârî, Müslîm, İmam-ı Mâlik, İmam-ı Şuayb, İmam-ı Katade gibi pek çok Ehl-i Sahih bir Cemaat, Sahabelerden, başta Hâdim-i Nebevî Hazret-i Enes, Hazret-i Câbir, Hazret-i İbn-i Mes'ud gibi meşâhir-i Sahabenin Cemaatinden, Parmaklarından suyun kesretle akması ve orduya içirmesi Nakl-i Sahih-i Katî ile beyan edilmiştir. Bu nevi Mu'cize-i Mâiyeden, pek çok misallerinden dokuz misali beyan edeceğiz.

B i r i n c i M i s a l : Başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sahiha Hazret-i Enes'ten Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki: Hazret-i Enes diyor: Zevra nam mahalde, üçyüz kişi kadar, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. İkindi Namazı için Abdest almayı emretti. Su bulunmadı. Yalnız bir parça su emretti, getirdik. Mübarek Ellerini içine batırıldı. Gördüm ki, Parmaklarından çeşme gibi su akıyor. Sonra bütün maiyetindeki üçyüz adam geldiler, umumu Abdest alıp içtiler. İşte şu misali Hazret-i Enes, üçyüz kişiyi temsil ederek haber veriyor. Mümkün müdür ki, o üçyüz kişi, şu habere manen iştirak etmesinler; hem iştirak etmedikleri halde, tekzib etmesinler.

I k i n c i M i s a l : Başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Hazret-i Câbir İbn-i Abdullah-il Ensarî beyan ediyor: Biz bin beşyüz kişi, Gazve-i Hudeybiye'de susadık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kirba denilen deriden bir kap sudan Abdest aldı, sonra Elini içine soktu. Gördüm ki, Parmaklarından çeşme gibi su akıyor... Bin beşyüz kişi içip, kaplarını o kirbadan doldurdular. Sâlim İbn-i Ebi-l Ca'd, Câbir'den sormuş: "Kaç kişi idiniz?" Câbir demiş ki: "Yüzbin kişi de olsaydı, yine kâfi gelirdi. Fakat biz, onbeş yüz (yani bin beşyüz) idik." İşte şu Mu'cize-i Bahirenin Râvileri, manen bin beşyüz kadardırlar. **Cüntki fitrat-ı beşeriyyede, yalana yalan demek bir meyl-i arzusu vardır.** Sahabeler ise Sîdîk ve Doğruluk için, can ve mal ve peder ve vâlidelerini ve kavim ve kabilelerini feda edib, Sîdîk ve Hak için fedai oldukları halde; hem "Benden bilerek yalan birşey haber veren, Cehennem ateşinden yerini hazırlasın!" mealindeki Hadîs-i Şerîfin tehdidine karşı, yalana mukabil süküt etmeleri mümkün değildir. Madem süküt ettiler; o haberi kabul ettiler, manen iştirak edib tasdik ediyorlar demektir.

Ü ç ü n c ü M i s a l : Gazve-i Buvat'ta, yine Buharî, Müslim başta, Kütüb-ü Sahiha beyan ediyorlar ki: Hazret-i Câbir dedi ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: "نَادِ بِالْوُضُوءِ" Abdest almak için nida et" dediler. "Su yok" denildi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dedi: "Bir parça su bulunuz." Gayet az su getirdik. Sonra o az su üstüne Elini kapadı, birşeyler okudu; bilmedim ne idi. Sonra Ferman etti:

رَدْنَا بِجَفْنَةِ الرَّكْبِ Yani, kafilenin büyük testini (tekne) getir. Bana getirildi; ben de Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın önüne koydum. O da Elini içine koydu, Parmaklarını açtı. Ben de o az suyu, mübarek Eli üzerine döküyordum. Gördüm ki, mübarek Parmaklarından

kesretle su aktı; sonra teşt doldu. Suya muhtaç olanları çağrırdım; bütün geldiler, o sudan Abdest alıp içtiler. Ben dedim: "Daha kimse kalmadı." Elini kaldırıldı, o cefne (yani tekne) lebâleb dolu kaldı.

İşte şu Mu'cize-i Bahire-i Ahmedîye (A.S.M) manen mütevatirdir. Çünkü Hazret-i Câbir o işte başta olduğu için, birinci söz onun hakkıdır. O, umumun namına ilân ediyor. Çünkü o vakit Hizmet eden o zât idi; ilân, başta onun hakkıdır. İbn-i Mes'ud da, aynen Rivayetinde diyor ki: Ben gördüm ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın parmaklarından çeşme gibi su akıyor. Acaba Meşahir-i Sîddîkîn-i Sahabeden olan Enes, Câbir, İbn-i Mes'ud gibi bir Cemaat dese: "Ben gördüm." Görmemesi mümkün müdür? Şimdi şu üç misali birleştir, ne kadar kuvvetli bir Mu'cize-i Bahire olduğunu gör ve şu üç tarîk birleşse, hakikî tevatür hükmünde Parmaklarından su akmasını katî isbat eder. Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın taştan oniki yerde çeşme gibi su akıtması, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın on Parmağından on musluk suyun akmasının derecesine çıkamaz. Çünkü taştan su akması mümkünür, âdiyat içinde naziri bulunur. Fakat et ve kemikten Âb-ı Kevser gibi suyun kesretle akmasının naziri, âdiyat içinde yoktur.

D ö r d ü n c ü M i s a l : Başta İmam-ı Mâlik, Muvatta' Kitab-ı mu'teberinde, Muaz İbn-i Cebel gibi Meşahir-i Sahabeden haber veriyor ki: Hazret-i Muaz İbn-i Cebel dedi ki: Gazve-i Tebük'te bir çeşmeye rastgeldik, sicim kalınlığında güç ile akıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: "Bir parça o suyu toplayınız." Avuçlarında bir parça topladılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, onunla Elini Yüzünü yıkadı; suyu çeşmeye koyduk. Birden çeşmenin menfezi açılıp, kesretle aktı; bütün orduya kâfi geldi. Hattâ bir Râvi olan İmam İbn-i İshak der ki: Gök gürültüsü gibi, toprak altında o çeşmenin suyu gürültü yaparak öyle aktı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Muaz'a ferman etti ki:

يُوشِكُ يَا مُعَاذُ إِنْ طَالَ ثِلْكَ حَيَاةً أَنْ تَرِي مَا هُنَا قَدْ مُلِئَ جِنَانًا

Yani: Bu Eser-i Mu'cize olan mübarek su devam edib, buraları bağa çevirecek; ömrün varsa göreceksin. Ve öyle olmuştur.

B e s i n c i M i s a l : Başta Buhârî Hazret-i Bera'dan ve Müslim Hazret-i Selemetebn-i Ekva'dan ve sair Kütüb-ü Sahîha başka Râvilerden müttefikan haber veriyorlar ki: Gazve-i Hudeybiye'de bir kuyuya rastgeldik. Biz dört yüz kişi idik. O kuyunun suyu, elli kişiyi ancak idare ederdi. Biz suyu çektiğimizde birşey bırakmadık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm geldi, kuyunun başına oturdu, bir kova su istedi;

getirdik. Kovanın içine mübarek Ağzının Suyunu bıraktı ve Dua etti, sonra o kovayı kuyuya döktü. Birden kuyu coştu ve kaynadı; ağızına kadar doldu. Bütün ordu, kendileri ve hayvanatı doyuncaya kadar içtiler, kabalarını da doldurdular.

A l t i n c i M i s a l : Yine Müslim ve İbn-i Cerir-i Taberî gibi Hadîsin dâhî İmamları başta olarak, Kütüb-ü Sahîha Nakl-i Sahîh ile meşhur Ebî Katade'den haber veriyorlar ki: Ebî Katade diyor: Mûte gazve-i meşhuresinde, reislerin şehadetleri üzerine imdada gidiyorduk. Bende bir kırbavardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bana ferman etti:

إِحْفَظْ عَلَىٰ مِيضَاعَتَكَ فَسَيَكُونُ لَهَا نَبَّأْ عَظِيمٌ Yani: "Kırbanı sakla, onun büyük işi var." Sonra susuzluk başladı. Yetmişki kişi idik, -Taberî'nin nakline göre, üçyüz idik- susuz kaldık. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dedi: "Kırbanı getir." Ben getirdim. O da aldı, ağını Ağızına getirdi, içine nefes etti etmedi bilmem; sonra yetmişki kişi geldiler, içtiler, kabalarını doldurdular. Sonra ben aldım, verdigim gibi kalmıştı.

İşte şu Mu'cize-i Bahire-i Ahmedîyeyi (A.S.M.) gör,

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَلِيٍّ بَعْدِ قَطَرَاتِ الْمَاءِ de.

Y e d i n c i M i s a l : Başta Buharî ve Müslim olarak Kütüb-ü Sahîha, Hazret-i İmrân İbn-i Hüsâyîn'dan haber veriyorlar ki: İmrân der: Bir Seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraber susuz kaldık. Bana ve Ali'ye Ferman etti ki: "Filan mevkide bir kadın, iki kırba suyu hayvana yükletmiş gidiyor; alıp buraya getiriniz." Ben ve Ali beraber gittik, aynı yerde kadını, su yükü ile bulduk, getirdik. Sonra emretti: "Bir kaba bir parça su boşaltınız." Boşalttık. Berekete Dua etti. Sonra yine suyu, o hayvandaki kırbaya koyduk. Ferman etti ki: "Herkes gelsin, kabını doldursun." Bütün kafile geldi, kabalarını doldurdular, içtiler. Sonra Ferman etti: "Kadına birşeyler toplayınız." Kadının eteğini doldurdular. İmrân diyor ki: Ben tahayyül ediyordum ki, gittikçe iki kırba doluyor, daha ziyadeleşiyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o kadına Ferman etti ki:

إِذْهَبِي فَإِنَّا لَمْ نَأْخُذْ مِنْ مَا آتَيْكَ شَيْئًا وَلَكِنَّ اللَّهَ سَقِينَا

Yani: Senin suyundan almadık, belki Cenab-ı Hak bize Hazinesinden su içirdi.

S e k i z i n c i M i s a l : Başta meşhur İbn-i Hazm Sahihinde, Râviler Hazret-i Ömer'den naklediyorlar ki: Gazve-i Tebük'te susuz kaldık. Hattâ bazılar devesini keser, susuzluktan içini sıkar, içerdî. Ebu Bekir-is Sıddîk, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Dua etmek için rica etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Elini kaldırdı; daha Elini indirmeden bulut toplandı; yağmur öyle geldi ki, kabalarımızı doldurduk. Sonra su çekildi, ordumuza mahsus olarak hududumuzu tecavüz etmedi. Demek tesadüf içine karışmamış, sîrf bir Mu'cize-i Ahmedîye (A.S.M.)dır.

D o k u z u n c u M i s a l : Meşhur Abdullah İbn-il Âs'in hafidi ve dört İmamın ona itimad edib ve ondan Tahric-i Hadîs ettileri Amr İbn-i Şuayb'dan Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki, demiş: Nübûvvetten evvel, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm amucası Ebu Talib ile deveye binip Arafa civarında Zilhicaz nam mevkie geldikleri vakit Ebu Talib demiş: "Ben susadım." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm inmiş, yere ayağını vurmuş, su çıkmış; Ebu Talib içmiştir. Muhakkikînden birisi demiş ki: Şu hâdise Nübûvvetten evvel olduğundan, irhasat kabilinden olmakla beraber, bin sene sonra aynı yerde Arafat çeşmesi çıkması, o hâdiseye binaen bir Keramet-i Ahmedîye (A.S.M.) sayılabilir.

İşte şu dokuz misaller gibi, doksan misal olmasa da, belki doksan surette Rivayetler; Mu'cizat-ı Maiyeyi haber vermişler. Baştaki yedi misal, manevî tevatür gibi katî ve kuvvetlidirler. Âhirdeki iki misal, çendan o derece tarîkleri kuvvetli ve müteaddid değil, Râvileri çok degiller. Fakat Sekizinci Misalde, Hazret-i Ömer'den Rivayet olunan Mu'cize-i Sahabiyyeyi teyid ve takviye eden ikinci bir Mu'cize-i Sahabiye; başta İmam-ı Beyhakî ve Hâkim olarak, Kütüb-ü Sahîha, Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki: Hazret-i Ömer, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan yağmur Duasını niyaz etti. Çünkü ordu suya muhtaçtı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Elini kaldırdı, birden bulut toplandı, yağmur geldi. Ordunun ihtiyacı kadar su verdi, gitti. Âdetâ yalnız orduya su vermek için memur idi. Geldi, ihtiyacıca göre verdi gitti. Şu hâdise, nasılık sekizinci misali teyid ve katî isbat eder; öyle de: Şu hâdisede, meşhur Allâmelerden ve tashihte çok müşkilpesend, hattâ çok sahilhâlere mevzu' deyip kabul etmeyen İbn-i Cevzî gibi bir Muhakkik der ki: Şu hâdise Gazve-i Meshure-i Bedir'de vuku bulmuş.

وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَا يُطَهِّرُكُم بِهِ Ayet-i Kerimesi, o hâdiseyi

beyan edib, ifade eder. Madem Âyet o hâdiseyi gösterir; kat'îyyetinde

şübhe kalmaz. Hem Dua-i Nebevî ile, birden ve sür'atle ve daha Elini indirmeden yağmurun gelmesi, çok tekerrür etmiş, tek başıyla bir Mu'cize-i Mütevatiredir. Bazı defa Câmide, Minber üstünde Elini kaldırılmış, daha indirmeden yağmış; tevatür ile nakledilmiş.

DOKUZUNCU İŞARET : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Enva'-ı Mu'cizatından birisi de, ağaçların insanlar gibi Emrini dinlemeleri ve yerinden kalkıp yanına geldikleridir ki; şu Mu'cize-i Şeceriye, Mübarek Parmaklarından suyun akması gibi, manen mütevatirdir. Müteaddid suretleri var ve çok tarîklerle gelmiştir. Evet Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Emri için; ağaç, yerinden çıkip yanına gelmesi, sarihan mütevatir denilebilir. Çünkü Meşahir-i Sıddıkîn-i Sahabeden Hazret-i Ali, Hazret-i İbn-i Abbas, Hazret-i İbn-i Mes'ud, Hazret-i İbn-i Ömer, Hazret-i Ya'lâ İbn-i Murre, Hazret-i Câbir, Hazret-i Enes İbn-i Mâlik, Hazret-i Büreyde, Hazret-i Üsame Bin Zeyd ve Hazret-i Gaylan İbn-i Seleme gibi Sahabeler; herbiri kat'iyyet ile, aynı Mu'cize-i Şeceriyeyi haber vermiş. Tâbiînin üzericalı, mezkûr Sahabelerden herbir Sahabeden ayrı bir tarîk ile, o Mu'cize-i Şeceriyeyi nakletmişler. Âdetâ muzaaf tevatür suretinde bize nakletmişler. İşte şu Mu'cize-i Şecere, hiçbir şüphe kabul etmez bir Tevatür-ü Manevî-i Kat'î hükmündedir.

Şimdi o Mu'cize-i Kübranın, tekerrür ettiği halde, birkaç sahîh suretlerini, birkaç misal ile beyan edeceğiz:

B i r i n c i M i s a l : Başta İmam-ı Mace ve Darîmî ve İmam-ı Beyhakî Nakl-i Sahihle Hazret-i Enes İbn-i Mâlik'ten ve Hazret-i Ali'den ve Bezzaz ve İmam-ı Beyhakî Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki: Üç Sahabe demişler: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, küffarın tekzibinden müteessir olarak mahzun idi. Dedi:

يَا رَبِّ أَرِنِي آيَةً لَا أُبَالِي مَنْ كَذَّبَنِي بَعْدَهَا Enes'in Rivayetinde, Hazret-i Cebrail hazır idi. Vâdi kenarında bir ağaç vardı. Hazret-i Cebrail'in ilâmiyla, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ağaççı çağrırdı; tâ yanına geldi. Sonra git dedi. Tekrar gitti, yerine yerleşti.

İ k i n c i M i s a l : Allâme-i Mağrib Kadi İyaz Şifa-i Şerif'te ulvî bir senedle, doğru ve sağlam bir an'ane ile, Hazret-i Abdullah İbn-i Ömer'den haber veriyor ki: Bir seferde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına bir bedevi geldi. Ferman etti: **أَيْنَ تُرِيدُ** Nereye gidiyorsun?" Bedevi dedi: "Ehlime." Ferman etti:

هَلْ لَكَ إِلَى خَيْرٍ مِّنْ ذَلِكَ "Ondan daha iyi bir hayr istemiyor musun?"

Bedevi dedi: "Nedir?" Ferman etti

أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Bedevi dedi: "Bu Şehadete şahid nedir?" Ferman etti: **هَذِهِ الشَّجَرَةُ السَّمْرُّ**

"Vâdi kenarındaki ağaç şahid olacak." İbn-i Ömer der ki: O ağaç yerinden sallanarak çıktı, yeri şakk etti, geldi; tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına. Üç defa, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o ağaççı istişhad etti. Ağaç da, Sıdkına şahadet etti. Emretti yine yerine gidip yerleşti.

Hazret-i Büreyde İbn-i Hasib-il Eslemî tarîkinde, Nakl-i Sahih ile Büreyde dedi ki: Biz, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında iken, bir seferde bir a'râbî geldi. Bir Âyet, yani bir Mu'cize istedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti:

قُلْ لِتِلْكَ الشَّجَرَةِ رَسُولُ اللَّهِ يَدْعُوكَ Bir ağaçca işaret etti; ağaç sağa ve sola meylederek köklerini yerden çıkarıp, Huzur – u Nebevîye geldi. **السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** dedi. Sonra a'râbî dedi: "Yine yerine gitsin."

Emretti, yerine gitti. A'râbî dedi: "İzin ver, sana secde edeyim." Dedi. "İzin yok kimseye." Dedi: "Öyle ise, senin Elini Ayağını öpeceğim." İzin verdi.

Ü ç ü n c ü M i s a l : Başta Sahih-i Müslim, Kütüb-ü Sahîha haber veriyorlar ki, Câbir diyor: Biz bir seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdim. Kaza-yı hacet için bir yer aradı. Settareli bir yer yoktu. Sonra gitti, iki ağaç yanına. Bir ağacın dalını tuttu, çekti. Ağaç itaat ederek beraber gitti, öteki ağacın yanına getirdi. Muti devenin yularını tutup çekildikte geldiği gibi, o iki ağaç o suretle yanyana getirdi. Sonra dedi: **إِلْتَعِمَا عَلَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ** Yani: "Üstüme birleşiniz." dedi.

İkisi birleşerek settare oldular. Arkalarında kaza-yı hacet ettiğinden sonra onlara emretti, yerlerine gittiler. İkinci bir Rivayette, yine Hazret-i Câbir der ki: Bana emretti ki:

يَا جَابِرُ قُلْ لِهُذِهِ الشَّجَرَةِ يَقُولُ لَكِ رَسُولُ اللَّهِ الْحَقِّ بِصَاحِبِتِكِ

حَتَّىٰ أَجْلِسَ خَلْفَكُمَا

Yani: "O ağaçlara de: Resulullah'ın haceti için birleşiniz." Ben öyle dedim, onlar da birleştiler. Sonra ben beklerken, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çıktı. Başıyla sağa sola işaret etti, o iki ağaç yerlerine gittiler.

D ö r d ü n c ü M i s a l : Nakl-i Sahih ile, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın cesur kumandanlarından ve Hizmetkârlarından olan Üsame Bin Zeyd der ki: Bir seferde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraberdik. Kaza-yı hacet için hâlî, settareli bir yer bulunmuyordu. Ferman etti ki: هَلْ تَرَىٰ مِنْ نَخْلٍ أَوْ حِجَارَةً Dedim: Evet, var. Emretti ve dedi:

إِنْطِلِقْ وَقُلْ لَهُنَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَأْتِيَنَّ لِمَخْرَجِ رَسُولِ اللَّهِ وَقُلْ
لِلْحِجَارَةِ مِثْلَ ذَلِكَ

Yani ağaçlara de ki: "Resulullah'ın haceti için birleşiniz" ve taşlara da de: "Duvar gibi toplanınız." Ben gittim, söyledi. Kasem ediyorum ki, ağaçlar birleştiler ve taşlar duvar oldular. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hacetinden sonra yine emretti:

قُلْ لَهُنَّ يَفْرَغُنَ Benim nefsim Kabza-i Kudretinde olan Zât-ı Zülcelal'e kasem ederim, ağaçlar ve taşlar ayrılip yerlerine gittiler. Şu Hazret-i Câbir ve Üsame'nin beyan ettiği iki hâdiseyi, aynen Ya'lâ İbn-i Murre ve Gaylan İbn-i Selemet-is Sakaff ve Hazret-i İbn-i Mes'ud, Gazve-i Huneyn'de aynen haber veriyorlar.

B e ş i n c i M i s a l : İmam-ı İbn-i Fûrek ki, Kemal-i İctihad ve Fazlından kinaye olarak Şafiiyy-i Sânî ünvanını alan Allâme-i Asr, katî haber veriyor ki: Gazve-i Taif'te, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gece at üstünde giderken uykusu geliyordu. O halde iken, bir sidre ağacına rastgeldi. Ağaç ona yol verip, atını incitmek için, iki şakk oldu.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hayvan ile içinden geçti. Tâ zamanımıza kadar o ağaç, iki ayak üzerinde, muhterem bir vaziyette kaldı.

A l t ı n c ı M i s a l : Hazret-i Ya'lâ tarîkında -Nakl-i Sahih ile haber veriyor ki: Bir seferde, Talha veya Semure denilen bir ağaç geldi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın etrafında tavaf eder gibi döndü. Sonra yine yerine gitti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti

ki: **إِنَّهَا إِسْتَادَنْتُ أَنْ سُلَمَ عَلَىٰ** Yani: O ağaç, Cenab-ı Hak'tan istedi ki, bana Selâm etsin.

Y e d i n c i M i s a l : Muhaddisler Nakl-i Sahih ile İbn-i Mes'ud'dan beyan ediyorlar ki: İbn-i Mes'ud dedi: Batn-ı Nahl denilen nam mevkide, Nusaybin ecinnileri ihtiyâd için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a geldikleri vakit, bir ağaç o ecinnilerin geldiklerini haber verdi. Hem İmam-ı Mücahid, o Hadîste İbn-i Mes'ud'dan nakleder ki: O cinniler bir delil istediler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir ağaca emretti; yerinden çıkip geldi, sonra yine yerine gitti. İşte cinn taifesine bir tek Mu'cize kâfi geldi. Acaba bu Mu'cize gibi bin Mu'cizat işten bir insan Îmana gelmezse, cinnilerin **يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطَ** tabir ettikleri şeytanlardan daha şeytan olmaz mı?

S e k i z i n c i M i s a l : Sahih-i Tirmizî Nakl-i Sahih ile Hazret-i İbn-i Abbas'tan haber veriyorlar ki: İbn-i Abbas dedi ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir a'râbîye ferman etti:

أَرَأَيْتَ إِنْ دَعَوْتُ هَذَا الْعِذْقَ مِنْ هَذِهِ النَّخْلَةِ أَتَشَهَّدُ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ

"Ben, bu ağaçın şu dalını çağırısam, yanına gelse, Îman edecek misin?" "Evet" dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çağrırdı. O urcun, ağaçının başından kopup, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına atladi, geldi. Sonra emretti, yine yerine gitti.

İşte bu Sekiz Misal gibi çok misaller var; çok tarîklerle nakledilmişler. Malûmdur ki; yedi- sekiz urgân toplansa, kuvvetli bir halat olur. Binaenaleyh şu en meşhur Sîddîkîn-ı Sahabeden, böyle müteaddid tarîklerle ihbar edilen şu Mu'cize-i Şeceriye, elbette tevatür-ü manevî kuvvetindedir; belki tevatür-ü hakikîdir. Zâten Sahabeden sonra Tâbiînin eline geçtiği vakit, tevatür suretini alır. Hususan Buharî, Müslim, İbn-i Hibban, Tirmizî gibi Kütüb-ü Sahîha; tâ Zaman-ı Sahabeye kadar, o yolu

o kadar sağlam yapmışlar ve tutmuşlar ki, meselâ Buharî'de görmek, aynı Sahabeden iştirmek gibidir.

Acaba O Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a ağaçlar, - misallerde göründüğü gibi - Onu tanııp, Risaletini tasdik edib, Ona Selâm ederek ziyaret edib, Emirlerini dinleyerek itaat ettiği halde, kendilerine insan diyen bir kısım camid, akılsız mahluklar; Onu tanımazsa, Îman etmezse, kuru ağaçtan çok ednâ, odun parçası gibi hemmiyetsiz, kıymetsiz olarak ateşe lâyık olmaz mı?

ONUNCU İŞARET:Şu Mu'cize-i Şeceriyyeyi daha ziyade takviye eden mütevatir bir surette nakledilen, **حَنِينُ الْجِدْعُ** Mu'cizesidir. Evet

Mescid-i Şerif-i Nebevîde kuru direğin büyük bir Cemaat içinde, muvakkaten Firak-ı Ahmedîden (A.S.M.) ağlaması; beyan ettiğimiz Mu'cize-i Şeceriyyenin misallerini hem teyid eder, hem kuvvet verir. Çünkü o da ağaçtır, cinsi birdir. Fakat şunun şahsı mütevatirdir, öteki kısımlar herbirinin nev'i mütevatirdir. Cüz'iyatları, misalleri çoğu sarih tevatür derecesine çıkmıyor. Evet Mescid-i Şerifte hurma ağacından olan kuru direk, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hutbe okurken ona dayanıyordu. Sonra Minber-i Şerif yapıldığı vakit, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Minbere çıkıp Hutbeye başladı. Okurken, direk deve gibi enin edip ağladı; bütün Cemaat işitti. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yanına geldi, Elini üstüne koydu. Onunla konuştu, teselli verdi; sonra durdu. Şu Mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm pek çok tarîklerle, tevatür derecesinde nakledilmiştir.

Evet **حَنِينُ الْجِدْعُ** Mu'cizesi çok münteşir ve meşhur ve hakikî

mütevatirdir. Sahabelerin bir Cemaat-ı Âlîsinden, onbeş tarîk ile gelip, Tâbiînin üzericalımları o Mu'cizeyi, o tarîklerle arkadaki asırlara haber vermişler. Sahabenin o Cemaatinden Ülema-i Sahabe namdarları ve Rivayet-i Hadîsin Reislerinden Hazret-i Enes İbn-i Mâlik (Hâdim-i Nebevî), Hazret-i Câbir Bin Abdullah-il Ensarî (Hâdim-i Nebevî), Hazret-i Abdullah İbn-i Ömer, Hazret-i Abdullah Bin Abbas, Hazret-i Sehl Bin Sa'd, Hazret-i Ebu Said-il Hudrî, Hazret-i Übeyy İbn-il Kâ'b, Hazret-i Büreyde, Hazret-i Ümm-ül Mü'minîn Ümm-ü Seleme gibi Meşahir-i Ülema-i Sahabe ve Rivayet-i Hadîsin rüesaları gibi, herbiri bir tarîkin başında, aynı Mu'cizeyi Ümmete haber vermişler. Başta Buharî, Müslim, Kütüb-ü Sahîha; arkalarındaki asırlara, o mütevatir Mu'cize-i Kübrayı tarîkleriyle haber vermişler.

İşte Hazret-i Câbir tarîkînâda der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hutbe okurken, Mescid-i Şerifte **جَذْعُ النَّخْلِ** denilen kuru direğe dayanıp, okurdu. Minber-i Şerif yapıldıktan sonra, Minbere geçtiği vakit; direk tahammül edemeyerek, hamile deve gibi ses verip inleyerek ağladı. Hazret-i Enes tarîkînâda der ki: Camus gibi ağladı, Mescidi lerzeye getirdi. Sehl İbn-i Sa'd tarîkînâda der: Hem onun ağlaması üzerine, halklarda ağlamak çoğaldı. Hazret-i Übeyy İbn-il Kâ'b tarîkînâda diyor: Hem öyle ağladı ki, inşikak etti. Diğer bir tarîkînâda, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü

Vesselâm Ferman etti: **إِنَّ هَذَا بَكَ لِمَا فَقَدَ مِنَ الذِّكْرِ** Yani: "Onun mevkiinde okunan Zikir ve Hutbedeki Zikr-i İlâhînin iftirakındandır ağlaması." Diğer bir tarîkînâde Ferman etmiş:

لَوْلَهُ أَتَزَمَّهُ لَمْ يَزِلْ هَكَذَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَحَرَّزُنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Yani: "Ben onu kucaklayıp teselli vermemeydim, Resulullah'ın iftirakından Kiyamete kadar böyle ağlaması devam edecekti." Hazret-i Büreyde tarîkînâda der ki: Ciz' ağladıktan sonra, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Elini üstüne koyup Ferman etti:

**إِنْ شِئْتَ أَرْدُكَ إِلَى الْحَاءِطِ الَّذِي كُنْتَ فِيهِ تَنْبُتُ لَكَعْرُوقُكَ وَيَكْمُلُ
خَلْقُكَ وَيُجَدِّدُ خُوْصُكَ وَثَمَرُوكَ وَإِنْ شِئْتَ أَغْرِسُكَ
فِي الْجَنَّةِ يَا كُلُّ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ مِنْ ثَمَرَكَ**

Sonra, o ciz'i dinledi ne söylüyor; ciz' söyledi, arkadaki adamlar da işitti:

إِغْرِسْنِي فِي الْجَنَّةِ يَا كُلُّ مِنِّي أَوْلِيَاءِ اللَّهِ فِي مَكَانٍ لَا يَبْلِي Yani:

"Cennet'te beni dik ki; benim meyvelerimden Cenab-ı Hakk'ın Sevgili Kulları yesin. Hem bir Mekân ki, orada Beka bulup, çürümek yok-

tur." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti: **قَدْ فَعَلْتُ** Sonra

Ferman

etti: اخْتَارَ دَارَ الْبَقَاءِ عَلَىٰ دَارِ الْفَنَاءِ İlm-i Kelâm'ın büyük İmamlarından meşhur Ebu İshak-ı İsferanî naklediyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm direğin yanına gitmedi; belki direk Onun Emriyle, Onun yanına geldi. Sonra emretti, yerine döndü. Hazret-i Übeyy İbn-i Kâ'b der ki: Şu Hâdise-i Hârikadan sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki: "Direk, Minberin altına konulsun." Minberin altına konuldu, tâ Mescid-i Şerifin tamiri için hedmedilinceye kadar. O vakit Hazret-i Übeyy İbn-i Kâ'b yanına aldı, curlyunceye kadar muhafaza edildi.

Meşhur Hasan-ı Basrî, şu Hâdise-i Mu'cizeyi Şakirdlerine Ders verdiği vakit, ağlardı ve derdi ki: "Ağaç, **Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Meyl ve İsliyak gösteriyor..** sizler daha ziyade İsliyaka, Meyle müstehaksınız..." Biz de deriz ki: Evet hem **Ona İsliyak ve Meyl ve Muhabbet, Onun Sünnet-i Seniyesine ve Şeriat-ı Garrasına ittiba' iledir.**

Bir Nükte-i Mühimme: Eğer denilse: Neden Gazve-i Hendek'te dört avuç taamla bin adamı doyurmak olan Mu'cize-i Taamiye ve mübarek Parmaklarından akan su ile, bin beş yüz kişiye suyu doyuruncaya kadar içiren Mu'cize-i Mâiye, neden şu **حَبْنِينَ جَذْعَ** Mu'cizesi gibi şaa ile çok kesretli tarîklerle nakledilmemiş? Halbuki o ikisi, bundan daha ziyade bir Cemaatte vuku bulmuş...

Elcevab: Zuhur eden Mu'cizeler, iki kısımdır. Bir kısmı, Nübûvveti tasdik ettirmek için, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm Elinde izhar ediliyor. **حَبْنِينَ جَذْعَ** şu nevidendir ki, sîrf Nübûvvetin tasdiki için bir hüccet olarak zuhura gelmiş ki; Mü'minlerin İmanını ziyadeleştirmek ve münafıkları İhlasa ve İmana sevketmek ve küffarı İmana getirmek için zahir olmuş. Onun için avam ve Havas herkes onu gördü, onun neşrine fazla ihtimam edildi. Fakat şu Mu'cize-i Taamiye ve Mu'cize-i Mâiye ise, Mu'cizeden ziyade bir Keramettir, belki Kerametten ziyade bir İkramdır, belki İkramdan ziyade ihtiyaca binaen bir Ziyafet-i Rahmaniyyedir. Onun için çendan Dava-yı Nübûvvete delildir ve Mu'cizedir; fakat asıl maksad: **Ordu aç kalmış; bir çekirdekten bin batman hurmayı halkettiği gibi, Cenab-ı Hak Hazine-i Gaybdan bir sa' taamdan, bin adama ziyafet veriyor.** Hem susuz kalmış Mücahid bir Orduya, Kumandan-ı A'zamın Parmaklarından, Âb-ı Kevser gibi **su akıttırıp içiriyor.**

İşte şu Sir içindir ki, Mu'cize-i Taamiye ve Mu'cize-i Mâiyenin her bir misali, **حَبْنِينَ جَذْعَ** derecesine çekmiyor. Fakat o iki Mu'cizenin cinsleri ve nevileri külliyet itibariyle, **حَبْنِينَ جَذْعَ** gibi mütevatır ve kesretlidir. Hem taamın Bereketini ve Parmaklarından suyun akmasını herkes göremiyor, yalnız eserlerini görüyor. Direğin ağlamasını ise herkes iştiyor. Onun için fazla intișar etti.

Eğer denilse: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın her Hal ve Hareketini kemal-i ihtimam ile Sahabeler muhafaza ederek nakletmişler. Böyle Mu'cizat-ı Azîme, neden on-yirmi tarîk ile geliyor? Yüz tarîk ile gelmeli idi. Hem neden Hazret-i Enes, Câbir, Ebu Hüreyre'den çok geliyor; Hazret-i Ebu Bekir ve Ömer az rivayet ediyor?

Elcevab: Birinci şıkkın cevabı: Dördüncü İşaretin Üçüncü Esasında geçmiş. İkinci şıkkın cevabı ise: Nasılkı insan, bir ilâca muhtaç olsa, bir tabibe gider; hendese için mühendise gider, mühendisten nakleder; Mes'ele-i Şer'iye, Müftüden haber alınır ve hâkeza... Öyle de, Sahabe içinde Ehadîs-i Nebeviyeyi gelecek asırlara Ders vermek için, Ülema-i Sahabeden bir kısım, ona manen muvazzaf idiler. Bütün kuvvetleriyle ona çalışıiyorlardı. Evet Hazret-i Ebu Hüreyre bütün hayatını, Hadîsin hifzına vermiş; Hazret-i Ömer, siyaset Âlemiyle ve Hilafet-i Kübra ile meşgul imiş. Onun için, Ehadîsi Ümmete Ders vermek için, Ebu Hüreyre ve Enes ve Câbir gibi Zâtlara itimad edib; ondan, Rivayeti az ederdi. Hem madem Sîddîk, Sadûk, Sadîk ve Musaddak bir Sahabenin meşhur bir namdarı, bir tarîk ile bir hâdiseyi haber verse; yeter denilir, başkasının nakline ihtiyaç da kalmaz. Onun için bazı mühim hâdiseler, iki-üç tarîk ile geliyor.

ONBİRİNCİ İŞARET: Onuncu İşaret, nasılkı şecer taifesindeki Mu'cize-i Nebeviyeyi gösterdi. Onbirinci İşaret dahi, cemadatta taş ve dağ taifesiin Mu'cize-i Nebeviyeyi gösterdiklerine işaret edecek. İşte biz de, o çok kesretli misallerinden yedi-sekiz misali zikredeceğiz:

B i r i n c i M i s a l : Allâme-i Mağrib Hazret-i Kadî-yı İyaz, Şifa-i Şerîfinde ulvî bir senedle ve Buharî sahibi gibi mühim İmamlardan Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki: Hâdim-i Nebevî Hazret-i İbn-i Mes'ud der ki: "Biz, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında taam yerken, taamın Tesbihlerini işitiyorduk."

İ k i n c i M i s a l : Nakl-i Sahih ile, Enes ve Ebu Zerr'den Kütüb-ü Sahîha haber veriyorlar ki: Hazret-i Enes (Hâdim-i Nebevî) demiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında idik. Avucuna küçük taşları aldı, mübarek Elinde Tesbih etmeye başladılar. Sonra Ebu Bekir-is Sîddîk'in Eline koydu, yine Tesbih ettiler. Ebu Zerr-i Gîffarî tarîkînda der ki: Sonra Hazret-i Ömer'in Eline koydu, yine Tesbih ettiler. Sonra aldı yere koydu, sustular. Sonra yine aldı, Hazret-i Osman'in Eline koydu, yine Tesbihe başladılar. Sonra Hazret-i Enes ve Ebu Zerr diyorlar ki: "Ellerimize koydu, sustular."

Ü ç ü n c ü M i s a l : Hazret-i Ali ve Hazret-i Câbir ve Hazret-i

Âiçe-i Sıddıka'dan Nakl-i Sahih ile sabittir ki: Dağ, taş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a **السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** diyorlardı. Hazret-i Ali'nin tarîkında diyor ki: Bidayet-i Nübûvvette, navahi-i Mekke'de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile beraber gezdiğimizde, ağaç ve taşa rastgeldiğimiz vakit, **السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** diyorlardı. Hazret-i Câbir, tarîkında der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm taş ve ağaca rastgeldiği vakit, Ona secede ediyordular; yani inkiyad edib, **السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** diyordular. Câbir'in bir Rivayetinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

إِنِّي لَأَعْرِفُ حَجَرًا كَانَ يُسَلِّمُ عَلَىٰ Bazıları demişler ki: O, Hacer-ül Esved'e işaretettir. Hazret-i Âiçe'nin tarîkında demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

لَمَّا اسْتَقْبَلَنِي جَبَرًا آتَيْلُ بِالرِّسَالَةِ جَعَلْتُ لَأَمْرُ بِحَجَرٍ وَلَا شَجَرٍ إِلَّا قَالَ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

D ö r d ü n c ü M i s a l : Nakl-i Sahih ile Hazret-i Abbas'tan haber veriyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Abbas'ı ve dört oğlunu (Abdullah, Ubeydullah, Fazl, Kusem) beraber, mülâet denilen bir perde altına alarak, üzerlerine örttü. Dedi:

يَا رَبِّ هَذَا عَمِّ وَصِنُوْ أَبِي وَهُوَ لَاءَ بَنُوْهُ فَاسْتُرُهُمْ مِنَ النَّارِ كَسْتُرِي إِيَّاهُمْ
بِمُلَائِقِهِ

deyip, Dua etti. Birden evin damı ve kapısı ve duvarları, **آمِينَ, آمِينَ** diyerek Duaya iştirak ettiler.

B e ş i n c i M i s a l : Başta Buharî, İbn-i Hibban, Davud, Tirmizî gibi Kütbü-Sahîha müttefikan Hazret-i Enes'ten, Ebu Hüreyre'den, Osman-ı Zinnureyn'den, Aşere-i Mübeşşere'den Said İbn-i Zeyd'den haber

veriyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-is Sîddîk, Ömer-ül Faruk ve Osman-ı Zinnureyn ile Uhud Dağı'nın başına çıktılar. Cebel-i Uhud ya onların Mehabetlerinden veya kendi sürur ve sevincinden lerzeye geldi, kimildandı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti ki:

أَثْبُتْ يَا أُحْدُ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ نَبِيٌّ وَ صَدِيقٌ وَ شَهِيدٌ

Şu Hadîs, Hazret-i Ömer ve Osman Şehid olacaklarına bir İhbar-ı Gaybîdir. Şu misalin tetimmesi olarak nakledilmiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Mekke'den Hicret ettiği ve küffarlar takibe çıktıkları vakit, Sebir namındaki dağa çıktılar. Sebir dedi: "**Yâ Resulallah, bendeniniz! Korkarım, benim üstümde sizi vururlarsa, Allah beni**

tazib eder. Onun için korkarım." Cebel-i Hira çağrıdı: **يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَيْ**

"Bana gel." Bu Sîr içindir ki, Ehl-i Kalb, Sebir'de havf ve Hira'da da emniyeti hissederler. Bu misalden anlaşılır ki: **O koca dağlar, birer müstakil Abaddir, Müsebbihtir ve Vazifedardırlar. Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanır ve severler; başboş değillerdir.**

A l t i n c i M i s a l : Nakl-i Sahih ile Abdullah İbn-i Ömer'den haber veriyorlar ki, demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Minberde Hutbe okurken

**وَمَا قَدَرُوا اللَّهُ حَقَّ قُدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعاً قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ
مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ**

Âyetini okudu. Ve dedi:

إِنَّ الْجَبَارَ يُعَظِّمُ نَفْسَهُ وَيَقُولُ أَنَا الْجَبَارُ أَنَا الْكَبِيرُ الْمُتَعَالُ

dediği vakit, Minber öyle sarsıldı ve öyle lerzeye geldi ve titredi, korktuk ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı düşürecek bir derecede sallandı.

Y e d i n c i M i s a l : Nakl-i Sahih ile, Habr-ül Ümme ve Tercüman-ül Kur'an olan Hazret-i İbn-i Abbas ve Hâdim-i Nebevî ve Ülema-i Azîme-i

Sahabeden olan İbn-i Mes'ud'dan haber veriyorlar ki, demişler: Feth-i Mekke gününde, Kâ'be ve etrafında, taşta rasasla mıhllanmış üçüz almış sanem vardi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm elinde kavse benzer bir değnekle, o sanemlere birer birer işaret ederek

جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا deyip, hangisine işaret

etti, yere düştü. Sanemin yüzüne işaret ettiyse, arkasına düşer; arkasına işaret ettiyse, yüzüstüne düşer ve hâkeza.. sanemler yere yuvarlandılar.

S e k i z i n c i M i s a l : Meşhur Buheyra-yı Rahib'in meşhur kıssasıdır ki: Nübüvvetten evvel, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, amucası Ebu Talib ve bir kısmı Kureyşî ile beraber, Şam tarafına ticarete gidiyorlar. Buheyra-yı Rahib'in Kilisesi civarına geldikleri vakit oturdular. İnsanlar ile ihtilat etmeyen münzevi Buheyra-yı Rahib birden çıktı. Kafile içinde Muhammed-ül Emin'i (A.S.M) gördü. Kafileye dedi: "Şu Seyyid-ül Âlemîn'dir ve Peygamber olacaktır." Kureyşîler dediler: "Neden biliyorsun?" Mübarek rahib dedi ki: **Siz gelirken baktım ki, havada üstünüzde bir parça bulut vardi. Siz otururken, şu Muhammed-ül Emin (A.S.M.) tarafına bulut meyletti, gölgé yaptı. Hem görüyordum ki: Taş, ağaç Ona secede eder gibi bir vaziyet gördüm. Bu ise, Nebilere yapılır.**

İşte bu sekiz misal gibi, belki seksen misal var. Bu sekiz misal birleştirilse; öyle kopmaz bir zincir olur ki, hiçbir şüphe onu koparamaz ve sarsamaz... Şu cins Mu'cize umumiyeti itibariyle, yani cemadatin Dava-yı Nübüvvete delil olarak konuşmaları, manevî tevatür hükmünde yakını ve kat'iyeti ifade eder. Herbir misal, mecmuun kuvvetinden, kendi kuvvetinden fazla bir kuvvet daha alır. Evet zaîf bir direk, kuvvetli direklerle omuz omuza geldiği vakit, muhkemleşir. Zaîf, kuvvetsiz bir adam, asker olup orduya girse; öyle kuvvetleşir ki, bin adama meydan okur.

ONİKİNCİ İŞARET: Onbirinci İşaretle alâkadar olan üç misal, fakat gayet mühim misallerdir.

Birinci Misal: **وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى** Nass-1

Kat'îsiyle ve Ehl-i Tahkik umum Müfessirlerin Tahkikiyle ve umum Ehl-i Hadîsin İhbâriyla, Gazve-i Bedir'de, şu Ayet haber veriyor ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir avuç toprak ile küçük taşları aldı, küffar

ordusunun yüzüne attı, شَاهِتُ الْوُجُوهُ dedi. Kelimesi bir Kelâm iken, onların herbirinin kulağına gitmesi gibi; o bir avuç toprak dahi, herbir kâfirin gözüne gitti. Herbiri kendi gözü ile meşgul olup, hücumda iken birden kaçtılar.

Hem Gazve-i Huneyn'de, başta İmam-ı Müslim olarak Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Gazve-i Huneyn'de -Bedir gibi- küffar, şiddetle hücum ederken, yine bir avuç toprak atıp, شَاهِتُ الْوُجُوهُ diyerek, herbirinin kulağına bir شَاهِتُ الْوُجُوهُ Kelimesi girdiği gibi; biizzillah, herbirinin yüzüne bir avuç toprak gitti. Gözleriyle meşgul olup, kaçtılar. İşte Bedir'de ve Huneyn'deki hârika olan şu hâdise, esbab-ı âdi ve kudret-i beşer dâhilinde olmadığından, Kur'an - 1 Mu'ciz - ül Beyan

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَى Ferman eder. Yani "O hâdise, kudret-i beşer haricindedir. Kuvve-i beşeriye ile değil; belki fevkâlâde bir surette, Kudret-i İlahiye ile olmuştur."

I k i n c i M i s a l : Başta Buhârî, Müslim, Kütbü-ü Sahîha haber veriyorlar ki: Gazve-i Hayber'de bir yahudi kadını, bir keçiyi bıryan yapıp pişirmiş, gayet müessir bir zehir ile zehirlemiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a göndermiş. Sahabeler yemeye başladılar. Birden Ferman etti:

إِرْفَعُوا آيْدِيْكُمْ إِنَّهَا أَخْبَرْتُنِي أَنَّهَا مَسْمُومَةٌ Yani, pişirilen keçi bana der ki: "Ben zehirliyim" diye haber veriyor. Herkes elini çekti. Fakat o şiddetli zehirin tesirinden, Bişr İbn-il Berra', aldığı bir tek lokmadan vefat etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o zeyneb ismindeki kadını çağırdı. Ferman etti: "Neden böyle yaptın?" O menhuse dedi: "Eğer Peygamber isen, sana zarar ver-meyecek; eğer padişah isen, insanları senden kurtarmak için yaptım." Bazı Rivayette onu öldürmemiş, bazı tarîk'te öldürmüştür. Ehl-i Tahkik demiş ki: Kendi öldürmemiş; fakat Bişr'in veresesine verilmiş, onlar öldürmüştür. Şu vak'a-i acibedeki vech-i i'cazi gösterecek iki-üç noktayı dinle:

B i r i n c i s i : Bir Rivayette var ki, o keçinin kavlı haber verdiği vakit, bazı Sahabeler de işittiler.

İ k i n c i s i : Hem bir Rivayette vardır ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm haber verdikten sonra dedi: **بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ** deyiniz, ondan sonra yiyniz. Zehir daha tesir etmeyecektir." Şu Rivayeti çendan İbn-i Hacer-i Askalanî kabul etmemiş, fakat başkaları kabul etmişler.

Ü ç ü n c ü s ü : Hem dessas yahudiler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a ve Mukarrebîn-i Sahabeye birden darbe vurmak istedikleri halde, birden gaibden haber verilmiş gibi, hâdisenin inkişafı ve desiselerinin akîm kalması ve o ihbarın ifade ettiği vakıa doğru çıkması ve hiçbir vakit Sahabeleri nazarında mütehalif bir haberi görülmeyen Zât-ı Ahmediyenin "Şu keçinin kavlı bana söylüyor" demesi; herkesin kulağıyla o keçiden, o sözü işitmeli kadar kanaat-ı kat'îyyeleri olmuş.

Ü ç ü n c ü M i s a l : Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın "Yed-i Beyza" ve "Asâ" Mu'cizesine nazire olarak, üç hâdisede bir Mu'cize-i Ahmedîye:

B i r i n c i s i : Hazret-i İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel, Ebî Said-il Hudrî'den tâhric ve tashih eder ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Katade İbn-i Nu'man'a karanlıklı, yağmurlu bir gecede bir değnek verir ve Ferman eder ki: **"Sana lâmba gibi, onar arşın her tarafta ışık verecek. Evine gittiğin zaman, bir siyah şahıs gölge göreceksin. O, şeytandır. Onu hanenden çıkar, tardet."** Katade değneği alır, gider. Yed-i Beyza gibi ışık verir. Evine gider; o siyah şahsı görür, tardeder.

İ k i n c i s i : Bir menba'-ı garaib olan Gazve-i Kübra-yı Bedir'de, Ukkaşe İbn-il Mihsan-il Esedî'nin müşriklerle dögüşürken kılinci kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona kılincına mukabil kalınca bir değnek verdi. Dedi: "Bununla harbet." Birden değnek, biizznillah uzun, beyaz bir kılınç oldu. Onunla harbetti. Hayati mikdarınca, tâ Yemame Harbi'nde Şehid oluncaya kadar boynunda taşıdı. Şu hâdise kat'îdir. Çünkü Ukkaşe bütün hayatında onunla iftihar etmiş ve o kılınç "El-Avn" nâmıyla meşhur olmuş. İşte Hazret-i Ukkaşe'nin iftihari ve kılincin Avn nâmıyla, kılınçların fevkinde iştihari, şu hâdisenin iki hüccetidir.

Ü ç ü n c ü s ü : İbn-i Abd-il Berr gibi bir Allâme-i Asır ve Ehl-i Tahkîkin büyüklerinden nakl ve tashih ediyorlar ki: Gazve-i Uhud'da Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın halazadesi olan Abdullâh İbn-i Cahş harbederken kılinci kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona bir değnek verdi. O değnek, onun elinde bir kılınç oldu. Onun ile harbetti. O Eser-i Mu'cize olan kılınç, bâkî kaldı. Meşhur İbn-i Seyyid-in Nas siyerinde haber veriyor ki: Bir zaman sonra, Abdullâh o kılinci Bugay-ı Türkî namında bir adama, ikiyüz liraya sattı. İşte bu iki kılınç

Asâ-yı Musa gibi birer Mu'cizedir. Fakat Asâ-yı Musa, Vefat-ı Musa'dan sonra Vech-i İcazi kalmadı. Fakat şunlar bâkî kaldılar.

ONÜÇÜNCÜ İŞARET: Mu'cizat-ı Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hem mütevatir, hem misalleri pek çok bir nev'i dahi; hastalar ve yaralılar Nefes-i Mübarekiyle şifa bulmalarıdır. Şu nevi Mu'cize-i Ahmedîye (Aleyhissalâtü Vesselâm); nev'i itibariyle manevî mütevatirdir. Cüz'iyatları, bir kısmı dahi manevî mütevatir hükmündedir. Diğer kısmı âhâdî ise de, İlîm-i Hadîsin müdakkik Îmamları tashih ve tahrîc ettikleri için, Kanaat-ı İlmiye verir. Biz de pek çok misallerinden, birkaç misalini zikredeceğiz:

B i r i n c i M i s a l : Allâme-i Mağrib Kadı-yı Iyaz, Şifa-i Şerîf'inde, ulvî bir an'ane ile ve müteaddid tarîklerle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hâdimi ve bir Kumandanı ve Hazret-i Ömer'in zamanında Ordu-yu İslâmın Baş Kumandanı ve İran'ın Fâtihi ve Aşere-i Mübeşsere'den olan Hazret-i Sa'd İbn-i Ebî Vakkas diyor:

Gazve-i Uhud'da ben Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında idim. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o gün kavsi kırılıncaya kadar küffara oklar attı. Sonra bana okları veriyordu. "At!" diyordu. Nasl'sız, yani okun uçmasına yardım eden kanatları olmayan okları verirdi. Ve bana emrederdi: "At!" Ben de atardım. Kanatlı oklar gibi uçardı, küffârin cesidine yerleşirdi. O halde iken, Katade İbn-i Nu'man'ın gözüne bir ok isabet etmiş, gözünü çıkarıp, gözünün hadekası yüzünün üstüne indi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm mübarek, şifalı Eliyle onun gözünü alıp, eski yuvasına yerleştirdi, iki gözünden en güzelî olarak, hiçbir şey olmamış gibi şifa buldu. Şu vakia çok iştîhar etmiş. Hattâ Katade'nin bir hafidi, Ömer İbn-i Abd-il Aziz'in yanına geldiği vakit, kendini şöyle tarif etmiş: "Ben öyle bir Zâtın hafidiyim ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Onun çıkışmış gözünü yerine koyup, birden şifa buldu. En güzel göz O olmuş." diye, nazm suretinde (Haşîye) Hazret-i Ömer'e söylemiş; onun ile kendini tanittirmış. Hem Nakl-i Sahîh ile haber verilmiş ki: Meşhur Ebî Katade'nin, Yevm-i Zîkarad denilen gazvede, bir ok mübarek yüzüne isabet etmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, mübarek Eliyle meshetmiş. Ebî Katade der ki: "Kat'iyyen veaslâ ne acısını ve ne de cerahatini görmedim.

(Haşîye):

أَنَا ابْنُ الَّذِي سَالَتْ عَلَى الْخَدِ عَيْنِهِ ❁ فَرَدَثْ بِكَفِ الْمُضْطَفِي أَحْسَنَ الرَّدَّ
فَعَادَتْ كَمَا كَانَتْ لَا وَلِ أَمْرِهَا ❁ فَيَا حُسْنَ مَا عَيْنٌ وَيَا حُسْنَ مَا رَدَّ

I k i n c i M i s a l : Başta Buharî ve Müslim, Kütüb-ü Sahiha haber veriyorlar ki: Gazve-i Hayber'de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Aliyy-i Haydar'yi Bayraktar tayin ettiği halde, Ali'nin gözleri hastalıktan çok ağriyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tiryak gibi tükürüğünü gözüne sürdüğü dakikada, şifa bularak hiçbir şey kalmadı. Sabahleyin Hayber Kal'asının pek ağır demir kapısını çekip, elinde kalkan gibi tutup, Kal'a-i Hayber'i fethetti. Hem o vakiada, Seleme İbn-i Ekva'ın bacağına kılıç vurulmuş, yarılmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona nefes edib, birden ayağı şifa bulmuş.

Ü ç ü n c ü M i s a l : Başta Nesaî olarak Erbab-ı Siyer, Osman İbn-i Huneyf'ten haber veriyorlar ki: Osman diyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına bir a'ma geldi, dedi: "Benim gözlerimin açılması için Dua et." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona Ferman etti:

فَانْطِلُقْ وَتَوَضَّأْ ثُمَّ صَلِّ رَكْعَتَيْنِ وَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَآتَوْجَهُ إِلَيْكَ بِنَبَيِّ
 مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ يَا مُحَمَّدُ ابْنِ آتَوْجَهُ بِكَ إِلَى رَبِّكَ
 أَنْ يَكْشِفَ عَنْ بَصَرِي اللَّهُمَّ شَفِعْهُ فِي

O gitti öyle yaptı, geldi.. Gözü açılmış, güzel görüyormuş, gördük.

D ö r d ü n c ü M i s a l : Büyük bir İmam olan İbn-i Veheb haber veriyor ki: Gazve-i Bedr'in ondört Şehidinden birisi olan Muavviz İbn-i Afra', ebu cehil ile doğuşurken; ebu cehil-i Laîn, o Kahramanın bir elini kesmiş. O da öteki eliyle elini tutup, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun elini yine yerine yapıştırıldı, Tükürüğünü ona sürdürdü; birden şifa buldu. Yine harbe gitti, Şehid oluncaya kadar harbetti. Hem yine İmam-ı Celil İbn-i Veheb haber veriyor ki: O gazvede Hubeyb İbn-i Yesaf'ın omuz başına bir kılıç vurulmuş ki, bir şakkı ayrılmış gibi dehşetli bir yara açılmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun kolunu omuzuna eliyle yapıştırmış, Nefes etmiş; şifa bulmuş. İşte şu iki vakia, çendan âhâdîdir ve haber-i vâhiddir; fakat İbn-i Veheb gibi bir İmam tashih etse, Gazve-i Bedir gibi bir menba'-ı Mu'cizat olan bir gazvede olsa, hem bu iki vakayı andıracak çok misaller bulunsa; elbette şu iki vakia, kat'î ve vaki'dir denilebilir.

İşte Ehadîs-i Sahiha ile sübut bulan belki bin misal var ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mübarek Eli ona şifa olmu

Bu Parça Allur ve Elmas ile yazılısa Piyakalı var

Evet sâbikan bahsi geçmiş: Avucunda küçük taşların Zikir ve Tesbih etmesi; **وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ** Sırriyla aynı Avucunda, küçük taş ve toprak, düşmana top ve gülle hükmünde onları inhizama sevketmesi; **وَ اشْقَقَ الْقَمَرُ** Nassı ile aynı

Avucunun Parmağıyla Kamer'i iki parça etmesi; ve aynı El,çeşme gibi on Parmağından suyun akması ve bir Orduya içirmesi; ve aynı El, hastalara ve yaralılara Şifa olması, elbette o mübarek El, ne kadar Hârika bir Mu'cize-i Kudret-i İlahiye olduğunu gösterir. Güya ahabab içinde o Elin Avucu küçük bir Zikirhane-i Sübhanıdır ki, küçük taşlar dahi içine girse, Zikir ve Tesbih ederler. Ve a'daya karşı küçük bir Cephane-i Rabbanıdır ki; içine taş ve toprak girse, gülle ve bomba olur. Ve yaralılar ve hastalara karşı küçük bir Eczahane-i Rahmanıdır ki, hangi derde Temas etse derman olur. Ve Celal ile kalktığı vakit, Kamer'i parçalayıp Kab-ı Kavseyn şeklini verir; ve Cemal ile döndüğü vakit, Âb-ı Kevser akıtın on musluklu bir Çeşme-i Rahmet hükmüne girer. Acaba böyle bir Zâtın bir tek Eli, böyle acib Mu'cizata mazhar ve medar olsa; O Zâtın Hâlik-ı Kâinat yanında ne kadar makbul olduğu ve Davasında ne kadar Sadık bulunduğu ve O El ile Biat edenler, ne kadar bahtiyar olacakları, bedahet derecesinde anlaşılmaz mı?..

Bir Sual: Deniliyor ki: Sen çok şeylere mütevatir dersin, halbuki biz onların çoğunu yeni işitiyoruz. Mütevatir birşey böyle gizli kalmaz?

Elcevab: Ülema-i Şeriat yanında çok mütevatir ve bedihî şeyler var ki, onlardan olmayana göre meçhuldür. Ehl-i Hadîs yanında da çok mütevatir var, sairlerin yanında âhâdî de olmuyor ve hâkeza... Her fennin ehl-i ihtisası, o fenne göre bedihiyatı, nazariyatı beyan edilir. Umum halk ise, o fennin ehl-i ihtisasına itimad eder, teslim olur veya içine girer, görür. Şimdi haber verdigimiz hakikî mütevatir veya manevî mütevatir veya tevatür hükmünde kat'iyyeti ifade eden vakıalar, hem Ehl-i Hadîs, hem Ehl-i Şeriat, hem Ehl-i Usûlüddin, hem ekser Tabakat-ı Ülemada hükmünü öyle göstermiş. Gaflette bulunan avam veya gözünü kapayan nâdanlar bilmezlerse, kabahat onlara aiddir.

B e ş i n c i M i s a l : İmam-ı Bağavî tâhrici ve tashihi ile haber veriyor ki: Aliyy-ibn-il Hakem'in Gazve-i Hendek'te küffarın darbesiyle ayağı kırıldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm meshetti. Dakikasında öyle şifa buldu ki, atından inmedi.

A l t i n c i M i s a l : Başta İmam-ı Beyhakî, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: İmam-ı Ali gayet hasta idi. Izdirabından kendi kendine Dua edip inliyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm geldi, dedi:

اَللّٰهُمَّ اشْفِعْ Ve ayaıyla Hazret-i Ali'ye dokundu, "Kalk!" dedi. Birden Şifa buldu. İmam-ı Ali der ki: "Ondan sonra o hastalığı hiç görmedim."

Y e d i n c i M i s a l : Sürehbil-el Cu'ffî'nin meşhur kıssasıdır ki: Avucunda etten bir ur vardi ki, kılincı ve atın dizginini tutamıyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Eliyle avucundaki uru meshetti ve mübarek Eliyle oğdu. O urdan hiçbir eser kalmadı.

S e k i z i n c i M i s a l : Altı çocuğun herbiri ayrı ayrı birer Mu'cize-i Ahmediyeye mazhar oldu.

Birincisi: İbn-i Ebî Şeybe (Muhakkik-i Kâmil ve Muhaddis-i Meşhur) haber veriyor ki: Bir kadın bir çocuğu, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına getirdi. O çocukta bir bela vardi, konuşmuyordu, aptal idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir su ile mazmaza etti, elini yıkadı. O suyu kadına verdi, çocuğa içirsin ferman etti. Çocuk o suyu içtikten sonra, hastalığından ve belasından bir şey kalmadı. Öyle bir akıl ve kemal sahibi oldu ki, Ukalâ-yı Nâsin fevkine çıktı.

İkincisi: Nakl-i Sahih ile, Hazret-i İbn-i Abbas demiş ki: Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâm'a mecnun bir çocuk getirildi. Mübarek Elini onun göğsüne koydu; birden çocuk istifra' etti. İçinden küçük hıyar kadar siyah bir şey çıktı, çocuk Şifa bulup gitti.

Üçüncüüsü: İmam-ı Beyhakî ve Nesaî Nakl-i Sahih ile haber veriyorlar ki: Muhammed İbn-i Hâtib isminde bir çocuğun koluna kaynayan tencere dökülmüş, bütün kolunu yakmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm meshedib tükürüğünü sürdürdü, dakikasında şifa buldu.

Dördüncüüsü: Büyümüş fakat lisansı yok, büyükçe bir çocuk Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına geldi. Çocuğa Ferman etmiş: "Ben kimim?" Hiç konuşmayan dilsiz çocuk, **أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ** deyip tekellüme başlamış.

Beşinci çocuk: Âlem-i Yakazada Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'la mükerreer surette müşerref olan Celaleddin-i Süyüfî ve Asrin İmamı tahric ve tashih ile Mübarek-ül Yemame ismiyle meşhur bir zâti, daha yeni dünyaya geldiği vakit, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına getirmişler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona müteveccih olmuş. Çocuk tekellüme başlamış, **آشْهُدُ أَنِّكَ رَسُولُ اللَّهِ** demiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm **بَارَكَ اللَّهُ** demiş. Çocuk ondan sonra büyüyünceye kadar daha konuşmamış. O çocuk, bu Mu'cize-i Ahmediyeye ve **بَارَكَ اللَّهُ** Dua-yı Nebevîsine mazhar olduğundan, "Mübarek-ül Yemame" ismiyle şöhret bulmuş.

Altıncı çocuk: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Namaz kılarken, hırçın bir çocuk, Namazını kat'edib geçtiğinden, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm **اللَّهُمَّ اقْطِعْ أَثْرَهُ** demiş. Ondan sonra çocuk daha yürümemiş öyle kalmış, hırçılığının cezasını bulmuş.

Yedinci çocuk: Çocuk tabiatında hayâsız bir kadın, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yemek yerken lokma istemiş, vermiş. Demiş: "Yok, Senin ağızındakini istiyorum." Onu da vermiş. O gayet hayâsız kadın, o lokmayı yedikten sonra, en hayâlı kadın ve Medine kadınlarının fevkinde bir hayâ sahibi oldu.

İşte bu sekiz misal gibi, seksen değil, belki sekiz yüz misalleri var. Çoğu Kütüb-ü Siyer ve Ehadîste beyan edilmiştir. **Evet Resul-i Ekrem**

Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mübarek Eli Hakîm-i Lokman'ın bir eczahanesi gibi ve Tükürüğü Hazret-i Hızır'ın Âb-ı Hayat çeşmesi gibi ve Nefesi Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın nefesi gibi mededres ve şifa-resan olsa ve nev'-i beşer çok musibet ve belalara giriftar olsa; elbette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a hadsiz müracaatlar olmuş. Hastalar, çocuklar, mecnunlar pek kesretli gelmişler, cümlesi şifa bulup gitmişler. Hattâ kirk defa hacceden ve kirk sene Sabah Namazını yatsı Abdestiyle kılan, Tâbiînin azîm Îmamlarından ve çok Sahabelerle görüşen, Taus denilen Ebu Abdur-rahman-il Yemanî, kat'iyyen haber verir ve hükmeder ve demiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a ne kadar mecnun gelmişse, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm sinesine Elini koymuş ise, kat'iyyen şifa bulmuştur; şifa bulmayan kalmamış.

İşte Asr-ı Saadete yetişmiş böyle bir İmam, böyle kat'î ve külli hükümetmişse; elbette Ona gelen hiçbir hasta kalmamış ki, illâ şifa bulmuş. Madem şifa bulmuş, elbette müracaatlar binler olacaktır.

ONDÖRDÜNCÜ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Enva'-ı Mu'cizatından bir nev'-i azîmi, Duasıyla zahir olan Hârikalardır. Evet şu nevi, kat'î ve hakikî mütevatirdir. Cüz'iyat ve misalleri o kadar çoktur ki, hesab edilmez. Misallerin çokları var ki, onlar da mütevatir derecesine çıkmışlar. Belki tevatüre yakın meşhur olmuşlar. Bir kısmını öyle İmamlar nakletmiş ki, meşhur mütevatir gibi, kat'iyyeti ifade eder. Biz şu pek çok misallerinden, tevatüre yakın ve meşhur derecesinde münteşir bazı misalleri, nümune olarak ve her misalinde birkaç cüz'iyatını zikredeceğiz:

Birinci Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Yağmur Duası, tevatür derecesinde ve çok defa tekrar ile, daima sür'atle kabul olması, başta İmam-ı Buhârî ve İmam-ı Müslim, Eimme-i Hadîs nakletmişler. Hattâ bazı defa Minber-i Şerif üstünde, yağmur Duası için Elini kaldırıp, indirmeden yağımış. Sâbikan zikrettigimiz gibi, bir-iki defa ordu susuz kaldığı vakit bulut geliyordu, yağmur veriyordu. Hattâ Nübûvetten evvel, Cedd-i Nebi Abdülmuttalib, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın küçüklük zamanında mübarek Yüzüyle Yağmur Duasına giderdi. Onun Yüzü Hürmetine gelirdi ki; o hâdise, Abdülmuttalib'in bir şiiri ile iştihar bulmuş. Hem vefat-ı Nebeviden sonra, Hazret-i Ömer, Hazret-i Abbas'ı vesile yapıp demiş: "Yâ Rab! Bu Senin Habibinin amucasıdır. Onun Yüzü Hürmetine yağmur ver." Yağmur gelmiş.

Hem İmam-ı Buhârî ve Müslim haber veriyorlar ki: Yağmur için Dua taleb edildi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dua etti. Yağmur

öyle geldi ki, mecbur oldular: "Aman Dua et, kesilsin." Dua etti, birden kesildi.

İkinci Misal: Tevatüre yakın meşhurdur ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Sahabe ve İmana gelenler daha kırka vâsil olmadan ve gizli İbadet etmekte iken Dua etti:

اللَّهُمَّ أَعِزَّ إِلَاسْلَامَ بِعُمَرِ ابْنِ الْخَطَّابِ أَوْ بِعُمَرِ ابْنِ الْهِشَامِ

Bir - iki gün sonra, Hazret-i Ömer İbn-il Hattab İmana geldi ve İslâmiyeti İlân ve İ'zâz etmeye vesile oldu. "Faruk" Ünvanı-ı Âlîsini aldı.

Üçüncü Misal: Bazı Sahabe-i Güzine, ayrı ayrı maksadlar için Dua etmiş. Duası öyle parlak bir surette kabul olmuş ki, o Keramet-i Duaiye, Mu'cize derecesine çıkmış. Ezcümle, başta Buharî ve Müslim haber veriyorlar ki: İbn-i Abbas'a şöyle Dua etmiş:

اللَّهُمَّ فَقِهُ فِي الدِّينِ وَعَلِمْهُ التَّأْوِيلَ

Duası öyle makbul olmuş ki; İbn-i Abbas, Tercüman-ül Kur'an Ünvanı-ı Zîşanını ve Habr-ül Ümmme, yani Allâme-i Ümmet Rütbe-i Âlîsini kazanmış. Hattâ çok genç iken, Hazret-i Ömer, onu Ülema ve Kudema-yı Sahabe meclisine alıyordu.

Hem başta İmam-ı Buharî, Ehl-i Kütüb-ü Sahîha haber veriyorlar ki: Enes'in vâlidesi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a niyaz etmiş ki: "Senin Hâdimin olan Enes'in evlâd ve malî hakkında Bereket ile Dua et." O da Dua etmiş:

اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مَالَهُ وَلَدَهُ وَبَارِكْ لَهُ فِيمَا أَغْطَيْتَهُ

demiş. Hazret-i Enes âhir ömründe kasem ile ilân ediyor ki: "Ben kendi elimle yüz evlâdim defnetmişim. Benim malîm ve servetim itibariyle de, hiçbirisi benim gibi mes'ud yaşamamış. Benim malîm görüyorsunuz ki pek çoktur. Bunlar, bütün Dua-yı Nebeviyenin Bereketindendir."

Hem başta İmam-ı Beyhakî, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Aşere-i Mübeşsere'den Abdurrahman Bin Avfa, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kesret-i mal ve Bereketle Dua etmiş. O Duanın Bereketiyle o kadar servet kazanmış ki, bir defa yedi yüz deveyi yükleriyle beraber **فِي سَبِيلِ اللهِ** tasadduk etmiş. İşte Dua-yı Nebeviyenin Bereketine bakınız.. **بَارَكَ اللهُ** deyiniz...

Hem İmam-ı Buharî başta olarak Râviler naklediyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Urve İbn-i Ebî Ca'de'ye ticarette kâr ve kazanç için Bereketle Dua etmiş. Urve diyor ki: Ben bazı Kûfe çarşısında

duruyordum, bir günde kırkbin kazanıyordum, sonra evime dönüyordum. İmam-ı Buharî der ki: "Toprağı da eline alsa, onda bir kazanç bulurdu."

Hem Abdullah İbn-i Cafer'e, kesret-i mal ve Bereket için Dua etmiş. Hazret-i Abdullah İbn-i Cafer, o derece servet kazanmış ki, o asırda şöhretgîr olmuş. O Bereket-i Dua-yı Nebevî ile hasıl olan serveti kadar, sehayetle de iştihâr etmiş. Bu neviden çok misaller var. Nümune için bu dört misalle iktifa ediyoruz.

Hem başta İmam-ı Tirmizî, haber veriyor ki: Sa'd İbn-i Ebî Vakkas için Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dua etmiş:

اللَّهُمَّ أَجِبْ دُعْوَتِهِ demiş. Sa'd'in Duasının kabulü için Dua etmiş. O asırda, Sa'd'ın bedduasından herkes korkuyordu. Duasının kabulü de şöhret buldu.

Hem meşhur Ebu Katade'ye ferman etmiş:

أَفْلَحَ اللَّهُ وَجْهَكَ اللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُ فِي شَعْرِهِ وَبَشَرِهِ diye, genç kalmasına Dua etmiş. Ebu Katade yetmiş yaşında vefat ettiği vakit onbeş yaşında bir genç gibi olduğu, Nakl-i Sahih ile şöhret bulmuş.

Hem meşhur şair Nâbiga'nın kîssa-i meşhuresidir ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında bir şiirini okumuş. Şu fikra:

بَلَغْنَا السَّمَاءَ مَجْدُنَا وَسَنَّا ئُنَّا وَ إِنَّا نُرِيدُ فَوْقَ ذُلِّكَ مَظْهَرًا Yani:

"Şerefimiz göge çıktı, biz daha üstüne çıkmak istiyoruz!" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, mülatafe suretinde Ferman etti:

إِلَى الْجَنَّةِ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَى آئِنَّ يَا آبَا لَيْلَادِ؟ Dedi: Yani: Resul-i Ekrem

Aleyhissalâtü Vesselâm latife olarak dedi: "Gökten öbür tarafa nereyi istiyorsun ki, şiirinde orayı niyet ediyorsun?" Nâbiga dedi: "Göklerin fevkinde Cennet'e gitmek istiyoruz..." Sonra bir manidar şiirini daha okudu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Dua etti:

لَا يَفْضُلُ اللَّهُ فَاكَ Yani, "Senin ağzın bozulmasın." İşte o Dua-yı

Nebevînin Bereketiyle, o Nâbiga yüzyirmi yaşında bir dişi noksan olmadı.

Hattâ bazı bir dişi düştüğü vakit, yerine bir daha geliyordu.

Hem Nakl-i Sahih ile İmam-ı Ali için Dua etmiş ki:

اللَّهُمَّ اكْفِنِي الْحَرَّ وَالْقَرَّ Yani: "Ya Rab! Soğuk ve sığlığın zahmetini ona gösterme." İste şu Dua Bereketiyle, İmam-ı Ali kışta yaz libasını giyerdi, yazda kış libasını giyerdi. Der idi ki: O Duanın Bereketiyle hiçbir soğuk ve sığlığın zahmetini çekmiyorum.

Hem Hazret-i Fatima için Dua etmiş: **اللَّهُمَّ لَا تُجْهِنْهَا** Yani: "Açlık elemini ona verme." Hazret-i Fatima der ki: "O Duadan sonra açlık elemini görmedim."

Hem Tufeyl İbn-i Amr, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan bir Mu'cize istedi ki, götürüp kavmine göstersin. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, **اللَّهُمَّ نَوْزِ لَهُ** demiş. İki gözü ortasında bir Nur zuhur etmiş. Sonra değneği ucuna naklolmuş. Bunun ile "Zinnur" diye iştihar bulmuş. İste bu vakıalar, Ehadîs-i Meşhuredendir ki, kat'iyyet peyda etmişler.

Hem Ebu Hüreyre, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a şekva etmiş ki, "Nisyan bana âriz oluyor." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş, bir mendil şeklinde bir şey açmış. Sonra mübarek avucu ile gaibden birşey alır gibi, öyle avucunu oraya boşaltmış. İki-üç defa öyle yaparak Ebu Hüreyre'ye demiş: "Şimdi mendili topla..." Toplamış. Bu Sîrr-ı Manevî-i Dua-yı Nebevî ile Ebu Hüreyre kasem eder ki: "Ondan sonra hiçbir şey unutmadım." İste bu vakıalar, Ehadîs-i Meşhuredendirler.

Dördüncü Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Bedduasına mazhar olmuş birkaç vakayı beyan ederiz:

Birinci Misal: Perviz denilen Fars padişahı, Name-i Nebeviyeyi yırtmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a haber geldi. Şöyle Beddua etti: **اللَّهُمَّ مَرِّقْهُ** "Yâ Rab! Nasıl Mektubumu paraladı, sen de

onu ve onun mülküni parça parça et." İste şu Bedduanın tesiriyledir ki; o kisra perviz'in oğlu şirveyh, hançer ile onu paraladı. Sa'd İbn-i Ebî Vakkas da, saltanatını parça parça etti. sasaniye Devleti'nin hiçbir yerde

şevketi kalmadı. Fakat Kayser ve sair melikler, Name-i Nebeviyeye hürmet ettikleri için, mahvolmadılar.

İ k i n c i s i : Tevatüre yakın meşhurdur ve Âyât-ı Kur'aniye işaret ediyor ki: Bidayet-i İslâmda Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Mescid-ül Haram'da Namaz kılarken; rüesa-yı kureyş toplandılar, Ona karşı gayet bed bir muamele ettiler. O da, o vakit onlara Beddua etti. İbn-i Mes'ud der ki: Kasem ederim, o bed muameleyi yapan ve Onun Bedduasına mazhar olanların, Gazve-i Bedir'de birer birer lâşelerini gördüm.

Ü ç ü n c ü s ü : Mudariye denilen Arabın büyük bir kabilesi, Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tekzib ettileri için, onlara kaht ile Beddua etti. Yağmur kesildi, kaht ve galâ baş gösterdi. Sonra Mudariye kavminden olan Kabile-i Kureyş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a iltimas ettiler. Dua etti; yağmur geldi, kahtlık kalktı. Bu vakia tevatür derecesinde meşhurdur.

Beşinci Misal: Hususî adamlara Bedduasının dehşetli kabulüdür. Bunun çok misalleri var. Katî üç misali nümunе olarak beyan ederiz:

Birincisi: Utbe ibn-i ebî leheb hakkında şöyle Beddua etti:

اللَّهُمَّ سَلِطْ عَلَيْهِ كَلْبًا مِنْ كِلَابِكَ Yani: "Yâ Rab!. Ona bir itini musallat

et." Sonra utbe sefere giderken, bir arslan gelip, kafile içinde onu arayıp bulmuş, parçalamış. Şu vakia meşhurdur. Eimme-i Hadîs, nakl ve tashih etmişler.

İkincisi: Muhallim ibn-i cüsame'dir ki, Âmir İbn-i Azbat'ı gadr ile katletmişti. Halbuki Âmir'i Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onu Cihad ve Harb için Kumandan edib, bir bölüm ile göndermişti... muhallim de beraberdi. Bu gadrin haberi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a yetiştiği vakit hiddet etmiş. **اللَّهُمَّ لَا تَفْرِ لِمُحَلِّمٍ** diye Beddua buyurmuş.

Yedi gün sonra o muhallim öldü. Kabre koydular, kabir dışarıya attı. Kaç defa koydularsa yer kabul etmedi. Sonra mecbur oldular; iki taş ortasında muhkemce bir duvar yapılmış, o surette yer altında setredilmiş.

Üçüncüsü: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm görüyordu bir adam sol eliyle yemek yer. Ferman etmiş: **كُلْ بِيمِينِكَ** " Sağ

elinle ye." demiş. O adam demiş: لا أستطيع "Sağ elimle yapamıyorum."

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş: لا أستطيع diye Beddua etmiş. "Kaldıramayacaksın." İşte ondan sonra o adam sağ elini hiç kaldıramamış.

Altıncı Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın hem Duası, hem Temasından zuhur eden pek çok Hârikalarından, kat'iyet kesbetmiş birkaç hâdiseyi zikredeceğiz:

Birincisi: Hazret-i Hâlid İbn-i Veli'de (Seyfullah'a) birkaç Saçını verip, nusretine Dua etmiş. Hazret-i Hâlid, O Saçları külâhında hifzetmiş. İşte O Saç ve Duanın Bereketi hürmetine, hiçbir harbe girmemiş illâ muzaffer çıkmış.

İkincisi: Selman-ı Farisî, evvelce yahudilerin abdi imiş. Onun seyyidleri, onu âzad etmek için çok şeyler istediler. "Üçüz hurma fidanını dikip meyve verdikten sonra, kırk okiyye altun vermekle âzad edilirsin" dediler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a geldi, beyan-ı hâl etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kendi Eliyle, Medine civarında üçüz fidanı diktı. Yalnız bir tanesini başkası diktı. O sene zarfında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın dittiği bütün fidanlar meyve verdi. Yalnız bir tek başkası dikmişti, o tek meyve vermedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onu çıkardı, yeniden diktı. O da meyve verdi. Hem tavuk yumurtası kadar bir altunu, ağzının tükürügüne ona sürdü, Dua etti, Selman'a verdi. Dedi: "Git yahudilere ver." Selman-ı Farisî gidip o altundan kırk okiyyeyi onlara verdi; o tavuk yumurtası kadar olan altun, eskisi gibi bâkî kaldı. İşte şu vakia, Hazret-i Selman-ı Pâk'in sergüzeşte-i hayatının en mühim bir Hâdise-i Mu'cizekâranesidir. Muteber ve mevsuk İmamlar haber vermişler.

Üçüncüsü: Ümmü Mâlik isminde bir Sahabiye, "ukke" denilen küçük bir yağ tulumundan, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a yağ hediye ederdi. Bir defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona Dua edib ukkeyi vermiş; ferman etmiş ki: "Onu boşaltıp sıkmayınız." Ümmü Mâlik ukkeyi almış. Ne vakit evlâdları yağ isterlerse, Bereket-i Dua-yı Nebevî ile ukkede yağ bulurlardı. Hayli zaman devam etti. Sonra sıktılar, Bereket kesildi.

Yedinci Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Duasıyla ve Temasıyla, suların tatllaşması ve güzel koku vermesinin çok hâdiseleri var. İki-üç taneyi, nümune olarak beyan ederiz:

Birincisi: İmam-ı Beyhakî başta, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Bi'r-i Kubâ denilen kuyunun suyu bazı kesiliyordu. Yani bitiyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Abdest suyunu içine koyup Dua ettikten sonra, kesretle devam etti, daha hiç kesilmedi.

İkincisi: Başta Ebu Nuaym Delail-i Nübûvvet'te, Ehl-i Hadîs haber veriyorlar ki: Enes'in evindeki kuyuya, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tükürüğünü içine atıp Dua etmiş, Medine-i Münevver'de en tatlı su o olmuş.

Üçüncüsü: İbn-i Mâce haber veriyor ki: Mâ-i Zemzem'den bir kova su, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a getirdiler. Bir parça ağızına aldı, kovaya boşalttı. Kova misk gibi râyiha verdi.

Dördüncüsü: İmam-ı Ahmed İbn-i Hanbel haber veriyor ki: Bir kuyudan, bir kova su çıkardılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm içine Ağzının Suyunu akitip kuyuya boşalttıktan sonra, misk gibi râyiha vermeğe başladı.

Beşinci: Ricalullahtan ve İmam-ı Müslim ve Ülema-i Mağrib'in mutemedi ve makbulü olan Hammad İbn-i Seleme haber veriyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm deriden bir tuluğa su doldurup ağızına üflemiş, Dua etmiş. Bağladı, bir kısım Sahabeye verdi. "Ağzını açmayın! Yalnız Abdest aldığınız vakit açınız." demiş. Gitmişler, Abdest almak vaktinde ağızını açmışlar. Görüyorlar ki, hâlis bir süt, ağızında da kaymak yağ. İşte bu beş cüz'ü; bazıları meşhur, bazı da mühim İmamlar nakl ediyorlar. Bunlar ve burada nakledilmeyenlerle mecmuu; manevî tevatür gibi bir Mu'cize-i Mutlakanın tahakkukunu gösteriyorlar.

Sekizinci Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mesh ve Duasıyla, sütsüz ve kısır keçilerin mübarek Elinin temasyıyla ve Duasıyla sütlü, hem çok sütlü olmaları misalleri ve cüz'iyatları çoktur. Biz yalnız meşhur ve kat'î iki-üç misali, nümune olarak zikrediyoruz:

Birincisi: Ehl-i Siyer'in bütün muteber Kitabları haber veriyorlar ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-is Sîddîk ile beraber Hicret ederken, Âtiket Bint-il Huzaîye denilen Ümm-ü Mabed hanesine gelmişler. Gayet zaîf, sütsüz, kısır bir keçi orada vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ümm-ü Mabed'e ferman etti: "Bunda süt yok mudur?" Ümm-ü Mabed demiş ki: "Bunun vücudunda kan yoktur, nereden süt verecek?" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gidip o keçinin beline Elini sürmüştür, memesini de meshetmiş, Dua etmiş. Sonra demiş: "Kap getiriniz, sağınız!" Sağdılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-is Sîddîk ile içiktikten sonra, o hane halkı

da doyuncaya kadar içmişler. O keçi kuvvetlenmiş, öyle de mübarek kalmış.

İkincisi: Şât-ı İbn-i Mes'ud'un meşhur kıssasıdır ki: İbn-i Mes'ud İslâm olmadan evvel, bazıların çobanı idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ebu Bekir-is Sîddîk ile beraber, İbn-i Mes'ud'un keçileriyle bulunduğu yere gitmişler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, İbn-i Mes'ud'dan süt istemiş. O da demiş: "Keçiler benim değil, başkasının malıdırular." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş: "Kısr, sütsüz bir keçi bana getir." O da iki senedir teke görmemiş bir keçi getirdi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Eliyle onun memesini meshedib Dua etmiş. Sonra sağmışlar, hâlis bir süt almışlar.. içmişler. İbn-i Mes'ud bu Mu'cizeyi gördükten sonra Îman etmiş.

Üçüncüsü: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın murdiası yani süt annesi olan Halime-i Sa'diye'nin keçilerinin kıssa-i meşhuresidir ki; o kabilede bir derece kahtlık vardı. Hayvanat zaîf ve sütsüz oluyordular ve tok oluncaya kadar yemiyorlardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm oraya, süt annesinin yanına gönderildiği zaman, Onun Bereketiyle, Halime-i Sa'diye'nin keçileri, akşam vakti başkalarının hilafina olarak, hem tok ve memeleri dolu olarak geliyorlardı. İşte bunun gibi Siyer Kitablarında daha başka cüz'iyatları var; fakat bu nümuneler, asıl maksada kâfidir.

Dokuzuncu Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bazı zâtların başını ve yüzünü mübarek Eliyle meshedib Dua ettikten sonra, zahir olan Hârikaların çok cüz'iyatından iştihar bulmuş birkaçını nümune olarak beyan ediyoruz:

Birincisi: Ömer İbn-i Sa'd'in başına Elini sürmüş, Dua etmiş. Seksen yaşında o adam, O Duanın Bereketiyle öldüğü vakit başında beyaz yoktu.

İkincisi: Kays İbn-i Zeyd'in başına Elini koyup, meshedib Dua etmiş. O Duanın Bereketiyle, yüz yaşına girdiği vakit, meshin tesiriyle, bütün başı beyaz, yalnız Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Elini koyduğu yer simsiyah olarak kalmış.

Üçüncüsü: Abdurrahman İbn-i Zeyd İbn-il Hattab hem küçük, hem çırkin idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Eli ile başını meshedib Dua etmiş. O duanın Bereketiyle; kametçe en bâlâ kamet ve suretçe en güzel bir surete girmiş.

Dördüncüsü: Âiz İbn-i Amr'in Gazve-i Huneyn'de yüzü yaralanmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Eliyle yüzündeki kanı silmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Elinin temas ettiği yer, parlak

bir Nuraniyet vermiş ki, Muhaddisler **كُرْرَةُ الْفَرَسِ** tabir etmişler. Yani, doru atın alnındaki beyaz gibi, temas yeri öyle parlıyordu.

Beşincisi: Katade İbn-i Selman'ın yüzüne Elini sürmüş, Dua etmiş. Katade'nin yüzü âyne gibi parlamağa başlamış.

Altıncısı: Ümm-ül Mü'minîn Ümm-ü Seleme'nin kızı ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın üvey kızı Zeyneb'e, küçükken Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onun yüzüne Abdest suyu atıp taltif etmiş. O suyun temasından sonra, Zeyneb'in hüsn ve cemâli acib suret almış, bedi'-ül cemâl olmuş.

İşte şu căz'iyatlar gibi daha çok misaller var. Onların çoğunu Eimme-i Hadîs nakletmişler. Bu căz'iyatın herbirini, haber-i vâhid ve zaîf farzetsen dahi, yine mecmuu manevî bir tevatür hükmünde, mutlak bir Mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı gösterir. Çünkü bir hâdise, ayrı ayrı ve çok suretlerle nakledilse, asıl hâdisenin vukuu kat'î olur. Suretlerin herbiri zaîf dahi olsa, yine asıl hâdiseyi isbat ediyor. Meselâ:

Bir gürültü işitti. Bazılar dediler ki, filan ev harab oldu; diğeri, başka ev harab oldu dedi; daha başkası, başka bir evi söyledi ve hâkeza... Herbir Rivayet, haber-i vâhid de, zaîf de, hilaf-ı vaki' de olabilir. Fakat asıl vakia ki: Bir ev harab olmuş, o kat'îdir; onda bütün müttefikler. Halbuki bahsettiğimiz şu altı căz'iyat; hem sahihler, hem bazıları şöhret derecesine çıkmışlar. Faraza bunların herbirini zaîf addetsek, temsilde mutlak bir hane harab olması gibi, yine căz'iyatın mecmuunda, mutlak bir Mu'cize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ın vücutunu kat'iyen gösterir.

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mu'cizat-ı Bahiresi, her bir nevide kat'î olarak mevcuddur. Căz'iyatı dahi, o külli ve mutlak Mu'cizenin suretleri veyahut nümuneleridir. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın nasılıki **"Eli, Parmakları, Tükürügü, Nefesi, Sözü yani Duası"** çok Mu'cizatın mebdei oluyor. Aynen öyle de, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın sair Letaifi ve Duyguları ve cihazatı, çok hârikalara medardır. Kütüb-ü Siyer ve Tarih, O Hârikaları beyan etmişler; Sîret ve Suret ve Duygularında, çok Delail-i Nübûvvet bulduğunu göstermişler...

ONBEŞİNCİ İŞARET: Nasılıki taşlar, ağaçlar, Kamer, Güneş Onu tanıyorlar; birer Mu'cizesini göstermekle, Nübûvvetini tasdik ediyorlar.

Öyle de: Hayvanat taifesi, ölüler taifesi, cinler taifesi, Melaikele taifesi O Zât-ı Mübarek'i tanıyorlar ve Nübüvvetini tasdik ediyorlar ki; onlar, Onu tanıdıklarını, herbir taifesi, bazı Mu'cizatını göstermekle gösteriyorlar ve Nübüvvetinin tasdikini ilân ediyorlar. Şu Onbeşinci İşaret'in üç subesi var:

B i r i n c i S u b e s i : Hayvanat cinsi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanıyorlar ve Mu'cizatını da izhar ediyorlar. Şu subenin çok misalleri var. Biz yalnız burada, meşhur ve manevî tevatür derecesinde kat'î olmuş veya Muhakkikîn-i Eimmenin makbulü olmuş veya Ümmet telakki-i bilkabul etmiş olan bir kısım Hâdiseleri, nümune olarak zikredeceğiz:

Birinci Hâdise: Manevî tevatür derecesinde bir şöhretle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ebu Bekir-is Sıddık ile, küffârın takibinden kurtulmak için tahassun ettikleri Gâr-ı Hira'nın kapısında, iki nöbetçi gibi iki güvercin gelip beklemeleri ve örümcek dahi perdedar gibi, hârika bir tarzda, kalın bir ağ ile mağara kapısını örtmesidir. Hattâ rüesa-yı kureyş'ten, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Eli ile Gazve-i Bedir'de öldürülen übeyy ibn-i halef mağaraya bakmış. Arkadaşları demişler: "Mağaraya girelim." O demiş: "Nasıl girelim? Burada bir ağ görüyorum ki, Hazret-i Muhammed tevellüd etmeden bu ağ yapılmış gibidir. Bu iki güvercin işte orada duruyor, adam olsa orada dururlar mı?" İşte bunun gibi, mübarek güvercin taifesi, Feth-i Mekke'de dahi Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın başı üzerinde gölge yaptıklarını, İmam-ı Celil İbn-i Veheb naklediyor. Hem Nakl-i Sahih ile Hazret-i Âişe-i Sıddîka haber veriyor ki: Güvercin gibi, Dâcin denilen bir kuş hanemizde vardı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hazır olsa idi hiç debelenmezdi, sükütlâ dururdu. Ne vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çıksa idi, o kuş başlardı harekete; giderdi gelirdi.. hiç durmuyordu. Demek o kuş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı dinliyordu, huzurunda temkin ile süküt ederdi.

İkinci Hâdise: Beş-altı tarîkle manevî bir tevatür hükmünü almış kurd hâdisesidir ki; bu kıssa-i acibe çok tarîklerle meşhur Sahabelerden nakledilmiş. Ezcümle: Ebu Said-il Hudrî ve Seleme İbn-il Ekva' ve İbn-i Ebî Veheb ve Ebu Hüreyre ve bir vak'a sahibi çoban (Uhban) gibi müteaddid tarîklerle haber veriyorlar ki: Bir kurd, keçilerden birisini tutmuş; çoban, kurdun elinden kurtarmış. Zi'b demiş: "**Allah'tan korkmadın, benim Rızkımı elimden aldın.**" Çoban demiş: "Acaib, zi'b konuşur mu?" Zi'b ona demiş: "**Acib senin halindedir ki, bu yerin arka tarafında bir Zât var ki; sizi Cennet'e davet ediyor, Peygamberdir, Onu tanımiyorsunuz!?**" Bütün tarîkler kurdun konuşmasında müttefik

olmakla beraber, kuvvetli bir tarîk olan Ebu Hüreyre ihbarında diyor ki: Çoban kurda demiş: "Ben gideceğim; fakat kim benim keçilerime bakacak?" Zi'b demiş: "Ben bakacağım." Çoban ise, çobanlığı kurda devredib gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı görmüş, Îman etmiş, dönüp gitmiş. Zi'b çoban bulmuş. Zayiat yok. Bir keçi ona kesmiş, çünkü ona üstünlik etmiş. Bir tarîkte: rüesa-yı kureyş'ten Ebu Süfyan ile Safvan bir kurdu gördüler, bir ceylanı takip edip Harem-i Şerife girdi. Kurd olmuş, sonra taaccüb etmişler. Kurd konuşmuş, Risâlet-i Ahmediyeyi haber vermiş. Ebu Süfyan, Safvan'a demiş ki: "**Bu kissayı kimseye söylemeye lim, korkarım Mekke boşalıp onlara iltihak edecekler.**" Elhasıl, kurt kissası katî ve manevî mütevatir gibi kanaat verir.

Üçüncü Hâdise: Beş-altı tarîkle mühim Sahabelerden nakledilen cemel hâdisesidir ki: Ezcümle: Ebu Hüreyre ve Sa'lebe İbn-i Mâlik ve Câbir İbn-i Abdullah ve Abdullah İbn-i Cafer ve Abdullah İbn-i Ebî Evfa gibi müteaddid tarîkler ve o tarîklerin başındaki Sahabeler müttefikan haber veriyorlar ki: Deve gelmiş, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a tahiyye-i ikram nev'inden secde edip konuşmuş. Ve birkaç tarîkte haber veriliyor ki: O deve bir bağda kızmış, vahşi olmuş; yanına kimseyi sokmuyor, hücum ediyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm girdi; deve geldi, ikramen secde etti, yanında ıhdı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yular taktı. Deve, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a dedi: "Beni çok meşakkatli şeyleerde çalıştırıldılar, şimdi de beni kesmek istiyorlar. Onun için kızdım." Deve sahibine söyledi: "Böyle midir?" "Evet" dediler.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Adbâ ismindeki Devesi, vefat-ı Nebevîden sonra kederinden ne yedi, ne içti, tâ öldü. Hem O Deve, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile mühim bir kissayı konuştuğunu, Ebu İshak-ı İsferanî gibi bazı mühim İmamlar haber vermişler. Hem Nakl-i Sahih ile; Câbir İbn-i Abdullah'ın bir seferde devesi çok yorulmuştu, daha yürüyemiyordu. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o deveye ufak bir dürtmek ile dürttü. O deve, o İltifat-ı Ahmedîden o kadar bir çeviklik, bir sevinçlik peyda etti ki; daha sür'atinden dizğini zabtedilmiyor, yolda yetişilmiyordu. Hazret-i Câbir haber veriyor.

Dördüncü Hâdise: Başta İmam-ı Buhârî, Eimme-i Hadîs haber veriyorlar ki: Bir defa gecede, Medine-i Münevverenin haricinde, düşman hücum ediyor gibi mühim bir hâdise işaa edildi. Sonra cesur atlılar çıktılar, gittiler. Yolda görüyorkar, bir zât geliyor. Baktılar, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dır. Ferman etmiş: "Birşey yoktur." Meşhur

Ebu Talha'nın atına binip, Şecaat-ı Kudsiyesi muktezasınca, herkesten evvel gitmiş, tahkik etmiş ve dönmüştü. Ebu Talha'ya Ferman etmiş:

وَجَدْتُ فَرَسَكَ بَحْرًا Yani: "Senin atın sarsmadan, gayet çabuktur."

Halbuki Ebu Talha'nın atı, katuf tabir edilen yürüyüşsüz kısmından idi. O geceden sonra, hiçbir at ona karşı yürüyüste mukabele edemiyordu. Hem Nakl-i Sahih ile; bir defa, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm seferde Namaz kılacak vaktinde atına dedi: "Dur." O da durdu. Namaz bitinceye kadar hiçbir azasını kımıldatmadı.

Beşinci Hâdise: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkârı Sefine, Yemen Valisi Muaz İbn-i Cebel'in yanına gitmek için, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan Emir alıp gitmiş. Yolda bir arslan rast gelmiş. O Sefine, ona demiş: "Ben, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkâriyim." Arslan ses verip ayrılmış. İlişmemiş. Diğer bir tarîkte haber veriyorlar ki: Sefine döndüğü vakit yolu kaybetmiş, bir arslana rast gelmiş; arslan ona ilişmemekle beraber, yolu da göstermiş.

Hem Hazret-i Ömer'den haber veriyorlar ki demiş: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına bir bedevi geldi. Arabça "dabb" denilen bir susmar, yani keler elinde idi. Dedi: "Eğer bu hayvan sana şahadet etse, ben sana İman getiririm; yoksa İman getirmem." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o hayvandan sordu; o susmar fasih bir dille, Risaletine şahadet etti.

Hem Ümm-ül Mü'minîn Ümm-ü Seleme haber veriyor ki: Bir ceylan, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile konuşmuş ve Risaletine şahadet etmiş. İşte bunun gibi çok misaller var. Hem de kat'î şöhret bulmuş birkaç nümuneyi gösterdik. Ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımayana ve itaat etmeyene deriz:

Ey insan! İbret alınız... Kurt, arslan; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanıyor, itaat ediyorlar. Sizlerin hayvandan, kurttan aşağı düşmemeye çalışmanız iktiza eder.

İ k i n c i Ş u b e : Cenazelerin ve cinlerin ve Melaikelelerin, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanımlarıdır. Bunun da çok hâdiseleri var. Nümune için, şöhret bulmuş ve mevsuk İmamlar haber vermiş birkaç nümuneyi, evvelâ cenazelerden göstereceğiz. Amma cinn ve Melaike ise, o mütevatirdir.. onların misalleri bir değil, bindir. İşte ölülerin konuşması misallerinden:

Birincisi şudur ki: Ülema-i Zahir ve Bâtinin, Tâbiîn zamanında en büyük Reisi ve İmam-ı Ali'nin mühim ve sadık bir şakirdi olan Hasan-ı Basrî haber veriyor ki: Bir adam, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına gelerek ağlayıp sızladı. Dedi: "Benim küçük bir kızım vardı, şu yakın derede öldü, oraya attım." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona acıdı. Ona dedi: "Gel oraya gideceğiz." Gittiler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o ölmüş kızı çağırdı: "Yâ filane!" dedi. Birden o ölmüş kız, **لَبِيْكَ وَسَعْدَيْكَ** dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm

Ferman etti: "Tekrar peder ve vâlidedenin yanına gelmeyi arzu eder misin?" O dedi: "Yok, ben onlardan daha Hayırlısını buldum."

İkincisi: İmam-ı Beyhakî ve İmam-ı İbn-i Adiyy gibi bazı mühim İmamlar, Hazret-i Enes İbn-i Mâlik'ten haber veriyorlar ki: Enes demiş: Bir ihtiyare kadının birtek oğlu vardı, birden vefat etti. O sâliha kadın çok müteessir oldu, dedi: "Yâ Rab! Senin Rızan için, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Biati ve Hizmeti için Hicret edib buraya geldim. Benim hayatımda istirahatımı temin edecek tek evlâdcığımı, O Resulün hürmetine bağışla." Enes der: O ölmüş adam kalktı, bizimle yemek yedi.

İşte şu hâdise-i acibeye işaret ve ifade eden, İmam-ı Busîrî'nin Kaside-i Bürde'de şu fikrasıdır:

لَوْ نَاسَبَتْ قَدْرُهُ آيَاتُهُ عِظَمًاٌ أَحَبَّى إِسْمُهُ حِينَ يُدْعَى دَارِسَ الرِّمَمِ

Yani: "Eğer alâmetleri, Onun kadrine muvafık derecesinde Azametini ve Makbuliyetini gösterse idiler; değil yeni ölmüşler, belki Onun İsmiyle çürümüş kemikler de ihya edilebilirdi."

Üçüncü Hâdise: Başta İmam-ı Beyhakî gibi Râviler, Abdullah İbn-i Ubeydullah-il Ensarî'den haber veriyorlar ki: Abdullah demiş: Sabit İbn-i Kays İbn-i Şemmas'in Yemame Harbi'nde Şehid düştüğü ve kabre koyduğumuz vakit, ben hazırdım. Kabre konurken, birden ondan bir ses geldi:

مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ وَأَبُو بَكْرٍ الصَّدِيقُ وَعُمَرُ الشَّهِيدُ وَعُثْمَانُ الْبُرُّ الرَّحِيمُ

dedi. Sonra açtık, baktık; ölü, cansız. İşte o vakit, daha Hazret-i Ömer Hilafete geçmeden, Şehadetini haber veriyor.

Dördüncü Hâdise: İmam-ı Taberanî ve Ebu Nuaym Delail-i Nübüvvet'te Nu'man İbn-i Beşir'den haber veriyorlar ki: Zeyd İbn-i Harice, çarşı içinde birden düşüp vefat etti. Eve getirdik. Akşam ve yatsı arasında

etrafında kadınlar ağlarken birden **أَنْصِتُوا أَنْصِتُوا** "Susunuz!" dedi. Sonra fasih bir lisanla: **مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ أَلَّا سَلَامٌ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** diyerek bir mikdar konuştu. Sonra baktık ki, cansız vefat etmiş.

İşte cansız cenazeler Onun Risaletini tasdik etse; canlı olanlar tasdik etmese.. elbette o canı canlılar, cansızlardan daha cansız ve ölülerden daha ölüdürler.

Amma Melaikelein, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Hizmeti ve görünmesi ve cinnîlerin Ona Îman ve İtaati, mütevatirdir. Nass-ı Kur'an ve çok Âyâtlâ musarrahtır. Gazve-i Bedir'de beşbin Melaike, - Nass-ı Kur'an ile- onde, Sahabeler gibi Ona Hizmet edib, asker olmuşlar. Hattâ o Melekler, Melaikelein içinde, Ashab-ı Bedir gibi şeref kazanmışlar. Şu mes'eledi iki cihet var:

Birisi: Cinn ve Melaikenin taifeleri, hayvan ve insanın taifeleri gibi, vücutları katî ve bizimle münasebetdar olduğu, Yirmidokuzuncu Söz'de iki kerre iki dört eder derecesinde bir kat'iyetle isbat etmişiz. Onların isbatını, o Söz'e havale ederiz.

İkinci cihet: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Şerefiyle, Eser-i Mu'cizesi olarak, Efrad-ı Ümmeti onları görmek ve konusmaktır. İşte başta Buharî ve İmam-ı Müslim, Eimme-i Hadîs müttefikan haber veriyorlar ki: Bir defa Melek yani Hazret-i Cebrail, beyaz libaslı bir insan suretinde gelmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Sahabeler içinde otururken, yanına gitmiş, demiş:

مَا أَلِإِسْلَامُ وَمَا أَلِإِيمَانُ وَمَا أَلِإِحْسَانُ Yani: "Îman, İslâm, İhsan nedir?

Tarif et." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm tarif etmiş. Oradaki Cemaat-ı Sahabe hem Ders almış, hem de O Zâti iyi görmüşler. O Zât misafir gibi görünürken, üstünde alâmet-i sefer eseri hiç yoktu. Kalktı, birden kayboldu. O vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etmiş ki: "**Size Ders vermek için Cebrail böyle yaptı.**" Hem Haber-i Sahih ile ve Haber-i Katî ile ve manevî tevâtûr derecesinde, Eimme-i Hadîs haber veriyorlar ki: "Hazret-i Cebrail'i çok defa, hüsn ü cemâl sahibi olan Dihye suretinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında Sahabeler görüyordu. Ezcümle, Hazret-i Ömer ve İbn-i Abbas ve Üsame İbn-i Zeyd ve Hâris ve Âişe-i Sîddîka ve Ümm-ü Seleme, kat'iyen

sabittir ki, bunlar kat'iyyen haber veriyorlar ki: Biz Hazret-i Cebralî' Dihye suretinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında çok görüyoruz. Acaba hiç mümkün müdür ki, bu zâtlar, görmeden görüyoruz desinler?..

Hem Nakl-i Sahih-i Kat'î ile, Aşere-i Mübeşsere'den, İran fâtihi Sa'd İbn-i Ebî Vakkas haber veriyor ki: "Gazve-i Uhud'da, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın iki tarafında, iki beyaz libaslı, ona nöbetdar gibi muhafiz suretinde gördük. İlkisi de anlaşıldı ki, Meleklerdir. Ve Hazret-i Cebralî ile Mikâil olduğunu anladık." Acaba böyle bir Kahraman-ı İslâm gördük dese, görmemek mümkün müdür?

Hem Ebu Süfyan İbn-i Hâris İbn-i Abdülmuttalib (Ammizade-i Nebevî) Nakl-i Sahih ile haber veriyor ki: "Gazve-i Bedir'de, gök ile yer arasında, beyaz libaslı atlı zâtları gördük."

Hem Hazret-i Hamza Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan niyaz etti ki: "Ben Cebralî' görmek istiyorum." Kâ'be'de ona gösterdi. Dayanamadı, bîhuş oldu, yere düştü. Bu çeşit Melaikeleri görmek vukuatı çoktur. Bütün bu vukuat, bir nevi Mu'cize-i Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı gösteriyor ve delalet ediyor ki; Onun Misbah-ı Nübûvvetine Melaikeler dahi pervanelerdir.

Cinnîler ise; onlar ile görüşmek ve görmek, değil Sahabeler, belki avam-ı Ümmet dahi çokları ile görüşmeleri çok vuku buluyor. Fakat en kat'î, en sahî haber ile Eimme-i Hadîs bize diyorlar ki: İbn-i Mes'ud "Batn-ı Nahl'de ecinnilerin ihtiâsi gecesinde, ecinnileri gördüm ve Sudan kabileinden Zutt denilen uzun boylu taifeye benzettim, onlara benziyordular."

Hem meşhurdur ve Hadîs Îmamları tâhric ve kabul ettikleri Hazret-i Hâlid İbn-i Veli'd vak'asıdır ki: Uzza denilen sanemi tâhib ettikleri vakit, siyah bir kadın şeklinde, o sanem içinden bir cinnîye çıktı. Hazret-i Hâlid, bir kılınç ile o cinniyeyi iki parça etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, o hâdise için ferman etmiş ki: "Uzza sanemi içinde ona ibadet ediliyordu, daha ona ibadet edilmez."

Hem Hazret-i Ömer'den meşhur bir haberdir ki, demiş: "Biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında iken, ihtiyar şeklinde, elinde bir asâ, "Hâme" isminde bir cinnî geldi, İman etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona kısa Surelerden birkaç Sureyi Ders verdi. Dersini aldı, gitti. Şu âhirki hâdiseye, çendan bazı Hadîs Îmamları işmişler; fakat mühim Îmamlar, sıhhatine hükmetmişler. Her ne ise, bu nevide uzun söylemeye lüzum yok; misalleri çoktur.

Hem deriz ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Nuruya, Terbiyesiyle ve Onun arkasında gitmesiyle, binler Şeyh-i Geylanî gibi Aktablar, Asfiyalar, Melaikeler ve Cinler ile görüşmüşler ve konuşuyorlar ve bu hâdise, yüz tevâtür derecesinde ve çok kesrettedir. Evet Ümmet-i Muhammed'in (A.S.M.) Melaike ve Cinlerle temasları ve tekellümleri ise, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Terbiye ve İrşad-ı İcazkâranesinin bir eseridir.

Üçüncü Şube : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hıfzı ve İsmeti, bir Mu'cize - i Bahiredir. وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ

Âyet-i Kerimesinin Hakikat-ı Bahiresi, çok Mu'cizati gösterir. Evet Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm çıktıgı vakit, değil yalnız bir taifeye, bir kavme, bir kısım ehl-i siyasete veya bir Dine; belki umum padişahlara ve umum Ehl-i Dine tek başıyla meydan okudu. Halbuki Onun amucası en büyük düşman ve kavm ve kabilesi düşman iken; yirmiüç sene nöbetdarsız, tekellüfsüz, muhafazasız ve pek çok defa sū'-i kasde mâruz kaldığı halde, Kemal - i Saadetle, rahat döşeğinde vefat edib, Mele - i A'lâ' ya çıkışmasına kadar Hıfz u İsmeti,

وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ ne kadar kuvvetli bir Hakikatı ifade ettiğini.. ve ne kadar metin bir Nokta-i İstinad olduğunu, güneş gibi gösterir. Biz yalnız nümune için, kat'iyyet kesbetmiş birkaç hâdiseyi zikredeceğiz:

Birinci Hâdise: Ehl-i Siyer ve Hadîs, müttefikan haber veriyorlar ki: Kureyş kabilesi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı öldürmek için, kat'î ittifak ettiler. Hattâ insan suretine girmiş bir şeytanın tedbiriyile, kureyş içine fitne düşmemek için, her kabileden lâakal bir adam içinde bulunup, ikiyüze yakın, ebu cehil ve ebu leheb'in taht-ı hükmünde olarak, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hane-i Saadetini bastılar. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanında Hazret-i Ali vardı. Ona dedi: "Sen bu gece benim yatağımıda yat." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm beklemiş, tâ kureyş gelmiş, bütün hanenin etrafını tutmuşlar. O vakit çıktı, bir parça toprak başına attı. Hiç birisi Onu görmedi, içlerinden çıktı gitti. Gâr-ı Hira'da iki güvercin ve bir örümcek, bütün kureyş'e karşı Ona nöbetdar olup, muhafaza ettiler.

İkinci Hâdise: Vakiat-ı kat'iyedendir ki, mağaradan çıkıp Medine tarafına gittikleri vakit, kureyş rüesası mühim bir mal mukabilinde,

Süraka isminde gayet cesur bir adamı gönderdiler; tâ takib edib, onları öldürmeye çalışın. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Ebu Bekir-i Sîddîk ile beraber gârdan çıkıştı giderken gördüler ki, Süraka geliyor. Ebu Bekir-i Sîddîk telaş etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm mağarada dediği gibi **لَا تَخْرُنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا** dedi. Süraka'ya bir baktı, Süraka'nın atının ayakları yere saplandı kaldı. Tekrar kurtuldu, yine takib etti. Tekrar atının ayaklarının saplandığı yerden duman gibi birşey çıktıyordu. O vakit anladı ki: **Ne onun elinden ve ne de kimse nin elinden gelmez ki, Ona ilişsin. "آلامان!**" dedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm aman verdi.

Fakat dedi: "Git öyle yap ki, başkası gelmesin!"

Şu hâdise münasebetiyle bunu da beyan ederiz ki: Sahih bir surette haber veriyorlar: Bir çoban, onları gördükten sonra kureys'e haber vermek için Mekke'ye gitmiş. Mekke'ye dâhil olduğu vakit, ne için geldiğini unutmuş. Ne kadar çalışmış ise, hatırlına getirememiş. Mecbur olmuş dönmüş. Sonra anlamış ki, ona unutturulmuş.

Üçüncü Hâdise: Gazve-i Gatafan ve Enmar'da müteaddid tarîklerle Eimme-i Hadîs haber veriyorlar ki: Gavres isminde cesur bir kabile reisi, kimse görmeden tam Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın başı üzerine gelerek, yalın kılınc elinde olduğu halde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a dedi: "Kim seni benden kurtaracak?" Demiş: "Allah!" Sonra

böyle Dua etti: **اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِ بِمَا شِئْتَ** Birden o Gavres, iki omuzu ortasına gaibden bir darbe yer; o kılınc elinden düşer, yere yuvarlanır. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kılıncı Eline alır, "Şimdi seni kim kurtaracak?" der, sonra afveder. O adam gider taifesine. O pek cür'etkâr, cesur adama herkes hayrette kalır. "Ne oldu sana, ne için bir şey yapamadın?" dediler. O dedi: "**Hâdise böyle oldu. Ben şimdi, insanların en iyisinin yanından geliyorum.**"

Hem şu hâdise gibi, Gazve-i Bedir'de bir münafık, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı bir gaflet vakitte kimse görmeden, tam arkasından kılınc kaldırıp vururken, birden Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bakmış. O titreyip, kılınc elinden yere düşmüştür.

Dördüncü Hâdise: Manevî tevatüre yakın bir şöhretle ve ekser Ehl-i Tefsirin

﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهُنَّ إِلَى الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ﴾
 وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًا
 فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبَصِّرُونَ

Âyetinin sebeb-i nüzülü ve Ehl-i Tefsir Allâmeleri ve Ehl-i Hadîs Îmamları haber veriyorlar ki: ebu cehil yemin etmiş ki: "Ben secdede Muhammed'i görsem, bu taşla onu vuracağım." Büyük bir taş alıp gitmiş. Secdede gördüğü vakit kaldırıp vurmakta iken, elliği yukarıda kalmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Namazı bitirdikten sonra kalkmış, ebu cehil'in eli çözülmüş. O ise; ya Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın müsaadesiyleveyahut ihtiyaç kalmadığından çözülmüş.

Hem yine ebu cehil kabileinden -bir tarîkte- Veli İbn-i Mugire, yine Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı vurmak için, büyük bir taşı alıp secdede iken vurmaya gitmiş; gözü kapanmış. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı Mescid-i Haram'da görmedi, geldi. Onu gönderenleri de görmüyordu, yalnız seslerini işitiyordu. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Namazdan çıktı, ihtiyaç kalmadığından onun gözü de açıldı.

Hem Nakl-i Sahih ile Ebu Bekir-i Sîddîk'tan haber veriyorlar ki: Sure-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı nâzil olduktan sonra, ebu leheb'in karısı ümmü-cemil denilen حَالَةَ الْحَطَبٍ bir taş alıp, Mescid-i Haram'a gelmiş. Ebu Bekir ile Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm orada oturuyorlarmiş. Gözü Ebu Bekir-i Sîddîk'ı görüyor, soruyor: "Yâ Ebâ Bekir! Senin Arkadaşın nerede? Ben işittişim ki, beni hicvetmiş. Ben görsem, bu taşı ağızına vuracağım." Yanında iken Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı görmemiş. **Elbette Hifz-ı İlahîde olan bir Sultan-ı Levlâk'i, böyle bir Cehennem oduncusu, Onun huzuruna girip göremez. Ağızına mı düşmüş!..**

Beşinci Hâdise: Haber-i Sahih ile haber veriliyor ki: Âmir İbn-i Tufeyl ve Erbed İbn-i Kays ikisi ittifak ederek Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına gitmişler. Âmir demiş: "Ben Onu meşgul edeceğim, sen Onu vuracaksın!" Sonra bakıyor ki, birşey yapmıyor. Gittikten sonra arkadaşına dedi: "Neden vurmadın?" Dedi: "Nasıl vuracağım, ne kadar niyet ettim, bakıyorum ki, ikimizin ortasına sen geçiyorsun. Seni nasıl vuracağım?"

Altıncı Hâdise: Nakl-i Sahih ile haber veriliyor ki: Gazve-i Uhud'da veya Huneyn'de Şeybe İbn-i Osman-el Hacebî -ki, Hazret-i Hamza, onun hem amucasını, hem pederini öldürmüştü- intikamını almak için gizli geldi. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın arkasından yalın kılıç kaldırdı. Birden kılıç elinden düştü. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona baktı, Elini göğsüne koydu. Şeybe der ki: "**O dakikada dünyada Ondan daha sevgili adam bana olmazdı.**" İmana geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman etti: "Haydi git, harbet!" Şeybe dedi: "Ben gittim, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm önünde harbettim. **Eğer o vakit pederim de rastgelseydi, vuracaktım.**"

Hem Feth-i Mekke gününde Fedale namında birisi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın yanına vurmak niyetiyle geldi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ona bakıp tebessüm etti, "Nefsinle ne konuştun?" dedi ve Fedale için Taleb-i Mağfiret etti. Fedale İmana geldi ve dedi ki: "**O vakit ondan daha ziyade dünyada Sevgilim olmazdı.**"

Yedinci Hâdise: -Nakl-i Sahih ile- yahudiler sū'-i kasd niyetiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın oturduğu yere üstünden büyük bir taş atmak ânında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm o dakikada Hıfzı İlâhî ile kalkmış; o sū'-i kasd de akım kalmış.

Bu yedi misal gibi çok hâdiseler vardır. Başta İmam-ı Buharî ve İmam-ı Müslim ve Eimme-i Hadîs, Hazret-i Âişे'den naklediyorlar ki:

وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ

Âyeti nâzil olduktan sonra, arasında Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı muhafaza eden zâtlara Ferman etti:
يَا أَيُّهَا النَّاسُ انْصِرُوهُ فَقَدْ عَصَمَنِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ Yani: "**Nöbetdarlığa lüzum yok, benim Rabbim beni hifzediyor.**"

İşte şu Risale de, baştan buraya kadar gösteriyor ki: Şu Kâinatın her nev'i, her Âlemi; **Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tanır, alâkadardır. Herbir Nev'-i Kâinatta, Onun Mu'cizatı görünüyor. Demek O Zât-ı Ahmedîye (A.S.M.) Cenab-ı Hakk'ın -fakat Kâinatın Hâlikî itibariyle ve bütün mahlûkatın Rabbi ünvaniyla- Memurudur ve Resulüdür.** Evet nasıl bir padişahın büyük ve müfettiş bir memurunu herbir daire bilir ve tanır; hangi daireye girse, onunla münasebetdar olur. Çünkü umumun padişahı namına bir memuriyeti var. Eğer meselâ yalnız adliye müfettişi olsa, o vakit adliye dairesiyle münasebetdar olur.

Başka daireler onu pek tanımaz. Ve askeriye müfettişi olsa, mülkiye dairesi onu bilmez. Öyle de, anlaşılıyor ki; bütün Devair-i Saltanat-ı İlahiyede, Melekten tut tâ sineğe ve örümceğe kadar herbir taife Onu tanır ve bilir veya bildirilir. Demek Hâtem-ül Enbiya ve Resul-i Rabb-il Âlemîn'dir. Ve umum Enbiyanın fevkinde Risaletinin şümülü var.

ONALTINCI İŞARET: İrhasat denilen; Bi'set-i Nübüvvetten evvel fakat Nübüvvete alâkadar olarak vücuda gelen Hârikalar dahi, Delail-i Nübüvvettir. Şu da üç kısımdır:

BİRİNCİ KISIM: Nass-ı Kur'anla; Tevrat, İncil, Zebur ve Suhuf-u Enbiyanın, Nübüvvet-i Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'a dair verdikleri haberdir. Evet madem o Kitablar Semavîdirler ve madem o Kitab Sahibleri Enbiyadırlar; elbette ve herhalde onların Dinlerini nesheden ve Kâinatın şeklini değiştiren ve yerin yarısını getirdiği bir Nur ile ışıklandıran bir Zâtta bahsetmeleri, zarurî ve kat'îdir. Evet küçük hâdiseleri haber veren o Kitablar, nev'-i beşerin en büyük hâdisesi olan Hâdise-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı haber vermeme kabil midir? İşte madem bilbedahe haber verecekler, herhalde ya tekzib edecekler, tâ ki Dinlerini tahribden ve Kitablarını neshden kurtarsınlar.. veya tasdik edecekler, tâ ki o Hakikatlı zât ile, dinleri hurafattan ve tahrifattan kurtulsun. Halbuki dost ve düşmanın ittifakıyla, tekzib emaresi hiç bir Kitabda yoktur. Öyle ise, tasdik vardır. Madem mutlak bir surette tasdik vardır ve madem şu tasdikin vücutunu iktiza eden kat'î bir illet ve esaslı bir sebeb vardır; biz dahi, o tasdikin vücutuna delalet eden üç hüccet-i katia ile isbat edeceğiz:

B i r i n c i H ü c c e t : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Kur'anın Lisanıyla onlara der ki: "Kitablarınızda, benim Tasdikim ve Evsafım vardır. Benim beyan ettiğim şeylerde, Kitablarınız beni tasdik ediyor."

قُلْ فَاتُوا بِالْتَّوْرِيَةِ فَاقْتُلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١﴾ قُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهُ فَنَجْعَلُ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ

gibi Âyetlerle, onlara meydan okuyor. "Tevratınızı getiriniz, okuyunuz ve geliniz; biz çoluk ve çocuğumuzu alıp Cenab-ı Hakk'in Dergâhına el

açıp, yalancılar aleyhinde lanetle Dua edeceğiz!" diye mütemadiyen onların başına vurduğu halde, hiç yahudi bir âlim veya nasrani bir kissîs, Onun bir yanlışlığını gösteremedi. Eğer gösterseydi, pek çok kesrette bulunan ve pek çok inadlı ve hasedli olan kâfirler ve münafık yahudiler ve bütün alem-i küfür, her tarafta ilân edeceklerdi. Hem demiş: "**Ya yanlışımı bulunuz veya hâl sızınla mahvoluncaya kadar Cihad edeceğim!**" Halbuki bunlar, harbi ve perişaniyeti ve hicreti ihtiyar ettiler. Demek yanlışını bulamadılar. Bir yanlış bulunsaydı, onlar kurtulurlardı...

İ k i n c i H ü c c e t : Tevrat, İncil ve Zebur'un ibareleri; Kur'an gibi İ'cazları olmadığından, hem mütemadiyen tercüme tercüme üstüne olduğundan, pek çok yabanî kelimeler içlerine karıştı. Hem Mûfessirlerin Sözleri ve yanlış tevilleri, onların Âyetleriyle iltibas edildi; hem bazı nâdanların ve bazı ehl-i garazın tahrifatı da ilâve edildi. Şu surette o Kitablarda tahrifat, tağyirat çoğaldı. Hattâ Şeyh Rahmetullah-i Hindî (Allâme-i Meşhur) Kütüb-ü Sâbikanın binler yerde tahrifatını, keşişlerine ve yahudi ve nasara ülemasına isbat ederek, iskât etmiş. İşte bu kadar tahrifatla beraber, şu zamanda dahi meşhur Hüseyin-i Cisrî (Rahmetullahi Aleyh) o Kitablardan yüz ondört delil Nübüvvet-i Ahmediyeye dair çıkarmıştır. "**Risale-i Hamîdiye**"de yazmış. O Risaleyi de, Manastırlı Merhum İsmail Hakkı tercüme etmiş. Kim arzu ederse, ona müracaat eder, görür.

Hem pek çok yahudi üleması ve nasara üleması, ikrar ve itiraf etmişler ki: "**Kitablarımızda Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsâfi yazılıdır.**" Evet gayr-ı müslim olarak başta meşhur Rum Meliklerinden Hiraklî itiraf etmiş, demiş ki: "**Evet İsa Aleyhisselâm, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dan haber veriyor.**"

Hem Rum Meliki Mukavvis namında Mısır hâkimi ve ülema-i yehud'un en meşhurlarından İbn-i Suriya ve İbn-i Ahtab ve onun Kardeşi Kâ'b Bin Esed ve Zübeyr Bin Bâtiya gibi meşhur Ülema ve reisler, gayr-ı müslim kaldıkları halde ikrar etmişler ki: "**Evet Kitablarımızda Onun Evsâfi vardır, Ondan bahsediyorlar.**"

Hem yehud'un meşhur ülemasından ve nasara'nın meşhur kissîslerinden, Kütüb-ü Sâbıkada Evsaf-ı Muhammediyyeyi (A.S.M.) gördükten sonra inadı terkedib İmana gelenler, Evsafını Tevrat ve İncil'de göstermişler ve sair yahudi ve nasrani ülemasını onunla ilzam etmişler. Ezcümle, meşhur Abdullah İbn-i Selâm ve Veheb İbn-i Münebbih ve Ebî Yâsîr ve Şâmul (ki bu zât, Melik-i Yemen Tübba' zamanında idi. Tübba' nasıl giyaben ve bi'setten evvel İman getirmiş, Şâmul de öyle...) ve

Sa'ye'nin iki oğlu olan Esid ve Sa'lebe ki; İbn-i Heyban denilen bir Ârif-i Billah bil'setten evvel Benî Nadîr Kabilésine misafir olmuş.

قَرِيبٌ ظَهُورُ نَبِيٍّ هَذَا دَارُ هَجْرَتِهِ demiş, orada vefat etmiş. Sonra o kabile Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ile harbettikleri zaman Esid ve Sa'lebe meydana çıktılar, o kabileyeye bağırdılar:

وَاللَّهُ هُوَ الَّذِي عَاهَدَ إِلَيْكُمْ فِيهِ ابْنُ هَيْبَانَ Yani: "İbn - i Heyban' in haber verdiği Zât budur; Onunla harbetmeyiniz!" Fakat onlar onları dinlemediler, belalarını buldular.

Hem ülema-i yehud'dan İbn-i Bünyamin ve Muhayrik ve Kâ'b-ül Ahbar gibi çok ülema-i yehud, Evsaf-ı Nebeviyeyi Kitablarında gördüklerinden, Îmana gelmişler; sair Îmana gelmeyenleri de ilzam etmişler.

Hem Ülema-i Nasara'dan, bahsi geçen meşhur Buheyra-i Rahib ki; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Şam tarafına amucasıyla gittiği vakit oniki yaşında idi. Buheyra-i Rahib, Onun hatırı için Kureyşîleri davet etmiş. Baktı ki, kafilye gölge eden bir parça bulut, daha kafile yerinde gölge ediyor. "Demek aradığım adam orada kalmış!" Sonra adam göndermiş, Onu da getirtmiş. Ebu Talib'e demiş: "Sen dön Mekke'ye git! Yahudiler hasûddurlar; bunun evsafı Tevrat'ta mezku rdur; hıyanet ederler."

Hem Nastur-ul Habeşe ve Habeş Reisi olan Necâşî, Evsaf-ı Muhammediyeyi (A.S.M.) Kitablarında gördükleri için, beraber Îman etmişler.

Hem Dağatır isminde meşhur bir Nasrani Âlimi; evsafını görmüş, Îman etmiş; Rumlar içinde ilân etmiş, Şehid edilmiş.

Hem Nasrani rüesasından Hâris İbn-i Ebî Şümer-il Gasanî ve Şam'ın büyük dinî reisleri ve melikleri, yani Sahib-i İlya ve Hirakl ve İbn-i Natur ve Cârud gibi meşhur zâtlar, Kitablarında Evsafını görmüşler ve Îman etmişler. Yalnız Hirakl, dünya sultanatı için Îmanını izhar etmemiş.

Hem bunlar gibi Selman-ül Farisî, o da evvel nasrani idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın evsafını gördükten sonra, Onu arıyordu.

Hem Temim namında mühim bir âlim, hem meşhur Habeş Reisi Necâşî, hem Habeş nasarası, hem Necran papazları; bütün müttefikan haber veriyorlar ki: "Biz, Evsaf-ı Nebeviyeyi Kitablarımızda gördük, onun için Îmana geldik."

Üçüncü Hüccet: İşte bir nümine olarak Tevrat, İncil, Zebur'un Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'a aid Ayetlerinin birkaç nümunesini göstereceğiz:

Birincisi: Zebur'da şöyle bir Âyet var:

اللَّهُمَّ ابْعُثْ لَنَا مُقِيمَ السُّنْنَةَ بَعْدَ الْفَتْرَةِ "Mukîm-üs Sünne" ise, İsm-i Ahmedidir.

İncil'in Âyeti:

قَالَ الْمَسِيحُ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى آبِي وَآبِيكُمْ لِيَبْعَثَ لَكُمُ الْفَارَقَ لِيَطَّا Yani: "Ben gidiyorum, tâ size Faraklit gelsin!" Yani, Ahmed gelsin.

İncil'in ikinci bir Âyeti:

إِنِّي أَطْلُبُ مِنْ رَبِّي فَارَقَ لِيَطَّا يَكُونُ مَعَكُمْ إِلَى الْأَبَدِ Yani: "Ben Rabbim-den; Hakki bâtilden farkeden bir Peygamberi istiyorum ki, Ebede kadar beraberinizde bulunsun." Faraklit,

الْفَارِقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَ الْبَاطِلِ manasında Peygamber'in o Kitablarda ismidir.

Tevrat'in Âyeti:

إِنَّ اللَّهَ قَالَ لِإِبْرَاهِيمَ إِنَّ هَاجَرَ تَلِدُ وَيَكُونُ مِنْ وَلَدِهَا مَنْ يَدُهُ فَوْقَ الْجَمِيعِ وَيَدُ الْجَمِيعِ مَبْسُوتَةً إِلَيْهِ بِالْخُشُوعِ

Yani: "Hazret-i İsmail'in vâlidesi olan Hacer, evlâd sahibesi olacak ve Onun evlâdından öyle birisi çıkacak ki, o veledin eli, umumun fevkinde olacak ve umumun eli huşu' ve itaatle Ona açılacak."

Tevrat'in ikinci bir Âyeti:

وَقَالَ يَا مُوسَى إِنِّي مُقِيمٌ لَهُمْ نَبِيًّا مِنْ بَنِي إِخْرَوْتِمْ مِثْلَكَ وَأَجْرِي قَوْلِي فِي فَمِهِ وَالرَّجُلُ الَّذِي لَا يَقْبَلُ قَوْلَ النَّبِيِّ الَّذِي يَتَكَلَّمُ بِإِسْمِي فَانَا آنْتَقِمُ مِنْهُ

Yani: "Benî İsrail'in Kardeşleri olan Benî İsmail'den senin gibi birini göndereceğim. Ben sözümü Onun ağızına koyacağım, benim Vahyimle konuşacak. Onu kabul etmeyene azab vereceğim."

Tevrat'ın üçüncü bir Âyeti:

قَالَ مُوسَى رَبِّ إِنِّي أَجِدُ فِي التَّوْرِيهِ أُمَّةً هُمْ خَيْرٌ أُمَّهٌ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ
يَا مُرْوَنَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ فَاجْعَلْهُمْ
أُمَّتِي قَالَ تِلْكَ أُمَّةٌ مُحَمَّدٍ

IHTAR: Muhammed ismi, o Kitablarda **الْمُنْحَمَّنَا** ve **مُشَفَّعٌ** ve

حِمْيَا طَا gibi Süryanî isimler suretinde, **مُحَمَّد** manasındaki İbranî isimleriyle gelmiş. Yoksa sarih **مُحَمَّد** ismi azvardı. Sarih miktarını dahi, hasûd yahudiler tahrif etmişler.

Zebur'un Âyeti:

يَا دَاؤُدْ يَأْتِي بَعْدَكَ نَبِيٌّ يُسَمِّي أَحْمَدَ وَمُحَمَّدًا صَادِقًا سَيِّدًا أُمَّتُهُ مَرْحُومَةً

Hem Abadile-i Seb'adan ve Kütüb-ü Sâbıkada çok tedkitat yapan Abdullah İbn-i Amr İbn-il Âs ve meşhur Ülema-i Yehud'dan en evvel İslâm'a gelen Abdullah İbn-i Selâm ve meşhur Kâ'b-ül Ahbar denilen Benî İsrail'in Allâmelerinden; o zamanda daha çok tahrifata uğramayan Tevrat'ta aynen şu gelecek Âyeti ilân ederek göstermişler. Âyetin bir parçası şudur ki: Hz. Musa ile hitabdan sonra, gelecek Peygambere hitaben şöyle diyor:

يَا آيُهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا وَحِرْزاً لِلْأَمْمِيَّنَ أَنْتَ
عَبْدِي سَمِّيَّتُكَ الْمُتَوَكِّلَ لَيْسَ بِغَظِّ وَلَا غَلِيظٌ وَلَا سَخَابٌ فِي الْأَسْوَاقِ وَلَا
يَدْفَعُ بِالسَّيِّعَةِ السَّيِّعَةَ بَلْ يَعْفُو وَيَغْفِرُ وَلَنْ يَقْبِضَهُ اللَّهُ حَتَّى يُقْيِمَ بِهِ الْمِلَّةَ
الْعَوْجَاءَ يَا أَنْ يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

Tevrat'in bir Âyeti daha:

مُحَمَّدَ رَسُولُ اللَّهِ مَوْلُودٌ بِمَكَّةَ وَهُجْرَتُهُ بِطَيْبَةَ وَمُنْكَهُ بِالشَّامِ
وَأَمَّتُهُ الْحَمَادُونَ

İşte şu Âyette **مُحَمَّد** Lafzı, manasında Süryanî bir isimde gelmiştir.

Tevrat'in diğer bir Âyeti daha:

أَنْتَ عَبْدِي وَرَسُولِي سَمِّيْتُكَ الْمُتَوَكِّلَ

İşte şu Âyette, Benî İshak'ın Kardeşleri olan Benî İsmail'den ve Hazret-i Musa'dan sonra gelen Peygambere hitab ediyor.

Tevrat'in diğer bir Âyeti daha:

عَبْدِي الْمُخْتَارُ لَيْسَ بِفَظٍّ وَلَا غَلِيظٍ

İşte "Muhtar"ın manası; "Mustafa"dır, hem İsm-i Nebevîdir. İncil'de, İsa'dan sonra gelen ve İncil'in birkaç Âyetinde "Âlem Reisi" Ünvanıyla müjde verdiği Nebinin tarifine dair: **مَعَهُ قَضِيبٌ مِنْ حَدِيدٍ يُقَاتِلُ بِهِ وَأَمَّتُهُ كَذِلِكَ** İşte şu Âyet gösteriyor ki: "Sahib-üs Seyf ve Cihada memur bir Peygamber gelecektir." Kadîb-i Hadîd, kılıç demektir. Hem Ümmeti de Onun gibi Sahib-üs Seyf, yani Cihada memur olacağını, Sure-i Feth'in âhirinde

وَمَثَلُهُمْ فِي الْأَنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطَاهُ فَازْرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُورِهِ
يُعْجِبُ الزُّرَاعَ لِيَنْبِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ

Âyeti, İncil'in şu Âyeti gibi, başka Âyetlerine işaret edib, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm Sahib-üs Seyf ve Cihada memur olduğunu İncil ile beraber ilân ediyor.

Tevrat'in Beşinci Kitabının Otuzüçüncü Babında şu Âyet var: "Hak Teâlâ, Tur-i Sina'dan ikbal edib bize Sâîr'den tulû' etti ve Fâran Dağlarında zahir oldu."

İşte şu Âyet nasılki "Tur-i Sina'da İkbal-i Hak" fikrasıyla Nübüvet-i Museviyeyi ve Şam Dağları'ndan ibaret olan "Sâîr'den Tulû-u Hak" fikrasıyla, Nübüvet-i İseviyeyi ihbar eder. Öyle de bil'ittifak Hicaz Dağları'ndan ibaret olan Fâran Dağları'ndan Zuhur-u Hak fikrasıyla, bizzarure Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) haber veriyor. Hem Sure-i Feth'in âhirinde **ذلِكَ مَثَلُّهُمْ فِي التَّوْرِيهِ** hükümunü tasdikan, Tevrat'ta Fâran Dağları'ndan zuhur eden Peygamberin Sahabeleri hakkında şu Âyet var: "**Kudsîlerin bayrakları beraberindedir ve Onun sağındadır.**" "Kudsîler" namıyla tavsif eder. Yani: "Onun Sahabeleri Kudsî, Sâlih Evliyalarıdır."

Eş'iya Peygamber'in Kitabında, Kırkikinci Babında şu Âyet vardır: "**Hak Sübhanehu Âhir Zamanda, kendinin istifagerde ve bergüzidesi kulunu ba's edecek ve Ona Ruh-ul Emîn Hazret-i Cibril'i yollayıp, Din-i İlahîsini Ona talim ettirecek. Ve O dahi, Ruh-ül Emîn'in talimi veçhile nâsa talim eyliyecek ve beyn-en nâs Hak ile hükmedecektir. O bir Nurdur, halkı zulümattan çıkaracaktır. Rabbin bana kabl-el vuku' bildirdiği şeyi, ben de size bildiriyorum.**"

İşte şu Âyet gayet sarih bir surette, Âhirzaman Peygamberi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsafını beyan ediyor.

Mışail namıyla müsemma Mihail Peygamber'in Kitabının Dördüncü Babında şu Âyet var: "**Âhirzamanda bir Ümmet-i Merhume kaim olup, orada Hakk'a İbadet etmek üzere, mübarek Dağı ihtiyar ederler. Ve her iklimden orada birçok halk toplanıp, Rabb-i Vâhid'e İbadet ederler. Ona şirk etmezler.**"

İşte şu Âyet, zahir bir surette dünyanın en mübarek Dağı olan Cebel-i Arafat ve orada her iklimden gelen Hacıların Tekbir ve İbadetlerini ve Ümmet-i Merhume namıyla şöhretşiar olan Ümmet-i Muhammediyeyi tarif ediyor.

Zebur'da Yetmişikinci Babında şu Âyet var:

"Bahirden bahire mâlik ve nehirlerden, Arz'in makta' ve müntehasına kadar mâlik ola.. ve kendisine Yemen ve Cezayir Mülükü hediyeler götüreler.. ve padişahlar Ona secede ve inkıyat edeler. Ve her vakit Ona Salât ve her gün kendisine Bereketle Dua oluna.. ve Envârı Medine'den münevvar ola.. ve zikri Ebed-ül Âbâd devam ede.. Onun İsmi, şemsin vücudundan evvel mevcuddur. Onun Adı, güneş durdukça münteşir ola..."

İşte şu Âyet, pek aşıkâr bir tarzda Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tafsif eder. Acaba Hazret-i Davud Aleyhisselâm'dan sonra Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka hangi Nebi gelmiş ki; şarktan garba kadar Dinini neşretmiş ve mülkü cizyeye bağlamış ve padişahları kendine secede eder gibi bir inkıiyad altına almış ve her günnev'i beşerin humsunun Salavat ve Dualarını kendine kazanmış ve Envâri Medine'den parlamış kim var? Kim gösterilebilir?

Hem Türkçe Yuhanna İncili'nin Ondördüncü Bab ve otuzuncu Âyeti şudur: "**Artık sizinle çok söyleşmem, zira bu Âlemin Reisi geliyor. Ve bende, Onun nesnesiaslâ yoktur!**" İşte "Âlemin Reisi" tabiri, "Fahr-i Âlem" demektir. Fahr-i Âlem ünvanı ise, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın en meşhur ünvanıdır.

Yine İncil-i Yuhanna, Onaltıncı Bab ve yedinci Âyeti şudur: "**Amma ben, size Hakkı söylüyorum. Benim gittiğim, size faidelidir. Zira ben gitmeyince, Tesellici size gelmez.**" İşte bakınız! Reis-i Âlem ve insanlara hakikî teselli veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kimdir? Evet **Fahr-i Âlem Odur ve fâni insanları i'dam-ı ebedîden kurtarıp teselli veren Odur.**

Hem İncil-i Yuhanna, Onaltıncı Bab, sekizinci Âyeti: "**O dahi geldikte; dünyayı günaha dair, Salaha dair ve Hükme dair ilzam edecektir.**" İşte dünyanın fesadını Salaha çeviren ve günahlardan ve şirkten kurtaran ve siyaset ve hâkimiyet-i dünyayı tebdil eden Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kim gelmiş?

Hem İncil-i Yuhanna, Onaltıncı Bab, onbirinci Âyet: "**Zira bu Âlemin Reisinin gelmesinin hükmü gelmiştir.**" İşte "Âlemin Reisi" (Haşiye) elbette Seyyid-ül Beşer olan Ahmed-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dır.

Hem İncil-i Yuhanna, Onikinci Bab ve onüçüncü Âyet: "**Amma O Hak Ruhu geldiği zaman, sizi bilcümle Hakikata İrşad edecektir. Zira kendisinden söylemiyor. Bilcümle işittiğini söyleyerek, gelecek nesnelerden size haber verecek.**" İşte bu Âyet sarihtır. Acaba umum insanları birden Hakikata davet eden ve her haberini Vahiyden veren ve Cebraill'den işittiğini söyleyen ve Kiyamet ve Âhiretten tafsilen haber veren, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kimdir ve kim olabilir?

(Haşiye): Evet, O Zât, öyle bir Reis ve Sultandır ki; binüçüüz elli senede ve ekser asırlardan herbir asırda, lâakal üçyüz elli milyon tebaası ve raiyeti var. Kemal-i teslim ve inkıiyadla, Evamirine itaat ederler, her gün Ona Selâm etmekle Tecdîd-i Biat ederler.

Hem Kütüb-ü Enbiya'da, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Muhammed, Ahmed, Muhtar manasında Süryanî ve İbranî isimleri var. İşte Hazret-i Şuayb'ın Suhufunda ismi, Muhammed manasında **مُشَفَّح** tır.

Hem Tevrat'ta yine Muhammed manasında **مُنْحَمَّةً**, hem Nebiyy-ül Haram manasında **جِمِيَاطًا**. Zebur'da **الْمُخْتَار** ismiyle müsemmadır. Yine Tevrat'ta **الْخَاتَمُ الْخَاتَمُ**. Hem Tevrat'ta ve Zebur'da **مُقِيمُ السُّنَّة**. Hem Suhuf-u İbrahim ve Tevrat'ta **ماز ماز** dir. Hem Tevrat'ta **أَحْيَى** dir.

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm demiş:

إِسْمِي فِي الْقُرْآنِ مُحَمَّدٌ وَفِي الْإِنْجِيلِ أَحْمَدٌ وَفِي التَّوْرِيهِ أَحْيَى
buyurmuştur. Hem İncil'de, Esma-i Nebevîden **صَاحِبُ الْقَضِيبِ وَالْهِرَاوَةِ** yani "Seyf ve Asâ Sahibi." Evet Enbiyalar içinde en büyüğü; Ümmetiyile Cihada memur, Resul - i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dır. Yine İncil'de **صَاحِبُ التَّاجِ** dir. Evet Ünvanı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur. Tâc, İmame yani Sarık demektir. Eski zamanda milletler içinde, milletçe umumiyet itibarıyle Sarık ve Agel saran, Kavm-i Arabdır. İncil'de **صَاحِبُ التَّاجِ**, kat'î olarak "**Resul-i Ekrem**" (Aleyhissalâtü Vesselâm) demektir.

Hem İncil'de **الْبَارَقْلِيطُ** veya **الفَارَقْلِيطُ** ki İncil tefsirlerinde, "**Hak ve bâtili birbirinden tefrik eden Hakperest**" manası verilmiş ki; sonra gelecek insanları, Hakka sevkedecek Zâtın ismidir.

İncil'in bir yerinde, İsa Aleyhisselâm demiş: "**Ben gideceğim; tâ Dünyanın Reisi gelsin.**" Acaba Hazret-i İsa Aleyhisselâm'dan sonra Dünyanın Reisi olacak ve Hak ve bâtili fark ve temyiz edib Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın yerinde insanları irşad edecek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kim gelmiştir? Demek Hazret-i İsa Aleyhisselâm Ümmetine daima müjde ediyor ve haber veriyor ki: Birisi gelecek, bana ihtiyaç kalmayacak. Ben, Onun bir Mukaddimesiyim ve Müjdecisiyim. Nasılkı şu Âyet-i Kerime:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنَى إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرِيهِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي أَسْمُهُ أَخْمَدُ

(Haşiye) Evet İncil'de Hazret-i İsa Aleyhisselâm, çok defalar Ümmetine müjde veriyor. **İnsanların en mühim bir Reisi geleceğini** ve O Zâti da bazı isimler ile yâdediyor. O isimler, elbette Süryanî ve İbranîdirler. Ehl-i Tahkik görmüşler. O isimler, "**Ahmed, Muhammed, Fârik-un Beyn-el Hakk-i Ve-l Bâtil**" manasındadırlar. Demek İsa Aleyhisselâm, çok defa Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm'dan beşaret veriyor.

أُمَّةُ الْحَمَادُونَ

(Haşiye): Seyyah-ı Meşhur Evliya Çelebi; Hazret-i Şem'un-u Safa'nın Türbesinde, ceylan derisinde yazılı İncil-i Şerif'te, bu gelen Âyeti okumuştur. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında nâzil olan Âyet: **ایتون**

Bir oğlan, **از ربیون** yani: İbrahim neslinden ola, **پروفتون** Peygamber ola, **لوغسلین** sâlihlilikle yalancı olmaya, **بنت** onun **افزولتا** mevlidi Mekke ola, **کالوشیر** (* Ahmed Muhammed ola. gelmiş ola, **تونومنین** onun mübarek Adı **موامیت** dahili, ol cihan issi ola.

اسفدوس Ona uyanlar, **تاکردیس** bu cihan issi olalar. **بیست بیث** dahili, ol cihan issi ola.

(*) Bu "Mevamit" kelimesi "Memed"den ve "Memed" dahi "Muhammed"den tahrif edilmiş.)

Sual: Eğer desen: "Neden Hazret-i Isa Aleyhisselâm, her Nebiden ziyyade müjde veriyor; başkalar yalnız haber veriyorlar, müjde sureti azdır."

Elcevab: Çünkü Ahmed Aleyhissalâtü Vesselâm, Isa Aleyhisselâm'ı yahudilerin müdhiş tekzibinden ve müdhiş iftiralarından ve Dinini müdhiş tahrifattan kurtarmakla beraber.. Isa Aleyhisselâm'ı tanımayan Benî Israil'in suubetli Şeriatına mukabil, sühuletli ve câmi' ve Ahkâmca Şeriat-ı İseviye'nin noksanını ikmal edecek bir Şeriat-ı Âliyeye Sahibdir. İşte onun için çok defa, "**Âlemin Reisi geliyor!**" diye müjde veriyor.

İşte Tevrat, İncil, Zebur'da ve sair Suhuf-u Enbiyada çok ehemmiyetle, âhirde gelecek bir Peygamberden bahisler var, çok Âyetler var. Nasıl bir kısım nümunelerini gösterdik. Hem çok namalar ile o Kitablarda mezkûrdur. **Acaba bütün bu Kütüb-ü Enbiyada bu kadar ehemmiyetle, mükerrer Âyetlerde bahsettikleri, Âhirzaman Peygamberi Hazret-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dan başka kim olabilir?..**

İKİNCİ KISIM İrhasattan ve Delail-i Nübüvvetten maksad şudur ki: Bi'set-i Ahmediyeden evvel, zaman-ı fetrette kâhinler, hem o zamanın bir derece Evliya ve Ârif-i Billah olan bir kısım insanları; Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın geleceğini haber vermişler ve ihbarlarını da neşretmişler, şiirleriyle gelecek asırlara bırakmışlar. Onlar çoktur; biz, Ehl-i Siyer ve Tarihin nakil ve kabul ettikleri meşhur ve müntesir olan bir kısmını zikredeceğiz. Ezcümle:

Yemen padişahlarından Tübba' isminde bir melik, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsafını eski Kitablarda görmüş, Îman etmiş. Şöyle bir şiirini ilân etmiş:

*شَهِدْتُ عَلَىٰ أَحْمَدَ أَنَّهُ رَسُولٌ مِّنَ الْلَّهِ بَارِي النَّسَمِ فَلَوْ مُدَّ عُمْرِي إِلَىٰ عُمْرِهِ
لَكُنْتُ وَزِيرًا لَهُ وَابْنَ عَمِّ*

Yani: "**Ben Ahmed'in (A.S.M.) Risaletini tasdik ediyorum. Ben Onun zamanına yetişseydim, Ona vezir ve ammizade olurdum.**" (Yani, Ali gibi Ona fedai bir Hâdim olurdum.)

İkincisi: Meşhur Kuss İbn-i Sâide ki, kavm-i Arabın en meşhur ve mühim Hatibi ve Muvahhid bir Zât-ı Ruşenzamirdir. İşte şu Zât da, Bi'set-i

Nebevîden evvel Risalet-i Ahmediyeyi şu şiirle ilân ediyor:

أَرْسَلَ فِينَا أَحْمَدَ خَيْرَ نَبِيٍّ قَدْ بُعِثَ صَلَّى عَلَيْهِ اللَّهُ مَا عَجَ لَهُ رَكْبٌ وَ حُثٌ

Üçüncüüsü: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ınecdadından olan Kâ'b İbn-i Lüeyy, Nübûvvet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) ilham eseri olarak söyle ilân etmiş:

عَلَى غَفْلَةٍ يَأْتِي النَّبِيُّ مُحَمَّدٌ فَيُخْبِرُ أَخْبَارًا صَدُوقًا خَبِيرًا

Yani: "Füc'eten, Muhammed-ün Nebi gelecek, doğru haberleri verecek."

Dördüncüüsü: Yemen padişahlarından Seyf İbn-i Zîyezen, Kütüb-ü Sâbıkada Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Evsafını görmüş; İman etmiş, müştak olmuş idi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ceddi Abdülmuttalib Yemen'e kafile-i kureyş ile gittiği zaman, Seyf İbn-i Zîyezen onları çağrırmış. Onlara demiş ki:

**إِذَا وُلِدَ بِتِهَامَةَ وَلَدٌ بَيْنَ كَتْفَيْهِ شَامَةٌ كَانَتْ لَهُ الْإِمَامَةُ وَإِنَّكَ يَا عَبْدَ
الْمُطَّلِبِ لَجَدُهُ**

Yani: "Hicaz'da bir Çocuk dünyaya gelir. Onun iki omuzu arasında Hâtem gibi bir Nişan var. İşte O Çocuk umum insanlara İmam olacak!" Sonra gizli Abdülmuttalib'i çağrırmış, "O Çocuğun ceddi de sensin" diye Kerametkârane, bi'setten evvel haber vermiş.

Beşinciisi: Varaka İbn-i Nevfel (Hatice-i Kübra'nın ammizadelerinden) Bidayet-i Vahiyde Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm telaş etmiş. Hatice-i Kübra o hâdiseyi, meşhur Varaka İbn-i Nevfel'e hikâye etmiş. Varaka demiş: "Onu bana gönder." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Varaka'nın yanına gitmiş, Mebde'-i Vahiydeki vaziyeti hikâye etmiş. Varaka demiş:

بَشِّرْ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ النَّبِيُّ الْمُنْتَظَرُ وَشَرِّيكَ عِيسَى

Yani: "Telaş etme, o halet Vahiydir. Sana müjde! İntizar edilen Nebi Sensin! İsa, Seninle müjde vermiş.."

Altıncısı: Askelân-ul Hîmyerî nam Ârif-i Billah, bi'setten evvel kureyşîleri

gördüğü vakit, "İçinizde Dava-yı Nübüvvet eden var mı?" "Yok" derlerdi. Sonra bi'set vaktinde yine sormuş; "Evet" demişler, "Biri Dava-yı Nübüvvet ediyor." Demiş: **"İşte Âlem Onu bekliyor."**

Yedincisi: Nasara Ülema-yı benamından İbn-ül Alâ, bi'setten ve Peygamber'i görmeden evvel haber vermiş. Sonra gelmiş. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı görmüş demiş:

**وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ لَقَدْ وَجَدْتُ صِفَاتَكَ فِي الْإِنْجِيلِ
وَشَرَّبَكَ ابْنُ الْبَتُولِ**

Yani: "Ben Senin Sifatını İncil'de gördüm, Îman ettim. İbn-i Meryem, İncil'de Senin geleceğini müjde etmiş."

Sekizincisi: Bahsi geçen Habeş padişahı Necâşî demiş: **لَيْتَ لِي خِدْمَتُهُ بَدَلًا عَنْ هَذِهِ السُّلْطَانَةِ** Yani: "Keşki şu sultanata bedel Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Hizmetkârı olsaydım. O Hizmetkârlık, sultanatın pek fevkindedir."

Şimdi İlham-ı Rabbanî ile gaibden haber veren bu Âriflerden sonra; gaibden Ruh ve cinn vasıtıyla haber veren kâhinler, pek sarih bir surette Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın geleceğini ve Nübüvvetini haber vermişler. Onlar çoktur; biz, onlardan meşhurları ve manevî tevatür hükmüne geçmiş ve ekser tarih ve Siyerde nakledilmiş birkaçını zikredeceğiz. Onların uzun kıssalarını ve sözlerini Siyer Kitablarına havale edib, yalnız icmalen bahsedeceğiz.

Birincisi: Şikk isminde meşhur bir kâhindir ki; bir gözü, bir eli, bir ayağı varmış. Âdetâ yarılmış insan... İşte o kâhin, manevî tevatür derecesinde katî bir surette tarihlere geçmiş ki; Risalet-i Ahmedîye Aleyhissalâtü Vesselâm'ı haber verip, mükerrerden söylemiştir.

İkincisi: Meşhur Şam kâhini Satîh'tir ki; kemiksiz, âdetâ âzâsız bir vücut, yüzü göğüs içinde bir acûbe-i hilkat ve çok da yaşamış bir kâhindir. Gaibden verdiği doğru haberler, o zaman insanlarda şöhret bulmuş. Hattâ kisra (yani Fars padişahı) gördüğü acib rü'yayı ve Veladet-i Ahmedîye (A.S.M.) zamanında sarayın ondört şerefesinin düşmesinin Sırını Satîh'ten sormak için, Muyzan denilen âlim bir elçisini göndermiş. Satîh demiş: "Ondört Zât sizlerde Hâkimiyet edecek, sonra sultanatınız mahvolacak. Hem birisi gelecek, bir Din izhar edecek. İşte O sizin

din ve devletinizi kaldıracak!" mealinde kisra'ya haber göndermiş. İşte o Satih, sarih bir surette, Âhirzaman Peygamberinin gelmesini haber vermiş.

Hem kâhinlerden Sevad İbn-i Karib-id Devsî ve Hunafir ve Ef'asiye Necran ve Cizl İbn-i Cizl-il Kindî ve İbn-i Halasat-ed Devsî ve Fatima Bint-i Nu'man-ı Neccariye gibi meşhur kâhinler, Siyer ve tarih Kitablarında tafsilen beyan ettikleri vecih üzere; Âhirzaman Peygamberinin geleceğini, O Peygamber de, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olduğunu haber vermişler.

Hem Hazret-i Osman'ın akrabasından Sa'd İbn-i Bint-i Küreyz kâhinlik vasıtasyyla, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Nübüvvetini gaibden haber almış. Bidayet-i İslâmiyyette Hazret-i Osman-ı Zinnureyn'e demiş ki: "Sen git Îman et." Osman bidayette gelmiş, Îman etmiş. İşte o Sa'd o vakayı böyle bir şiir ile söylüyor:

هَدَى اللَّهُ عُثْمَانًا بِقُولِي إِلَى الَّتِي يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ

Hem kâhinler gibi; "hâtif" denilen, şahsı görünmeyen ve sesi işitilen cinnîler, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın geleceğini mükerrer habertirmiştir. Ezcümle:

Zeyyab İbn-ül Haris'e hâtif-i cinnî böyle bağırılmış, onun ve başkasının sebeb-i İslâmi olmuş:

يَا ذِيَابُ يَا ذِيَابُ اِسْمَعِ الْعَجَابَ

بُعْثَ مُحَمَّدٌ بِالْكِتَابِ يَدْعُو بِمَكَّةَ فَلَا يُجَابُ

Yine bir hâtif-i cinnî, Sâmia İbn-i Karret-il Gatafanî'ye böyle bağırılmış, bazlarını Îmana getirmiştir:

جَاءَ الْحَقُّ فَسَطَعَ وَدَمَرَ بَاطِلٌ فَأَنْقَعَ

Bu hâtiflerin beşaretleri ve haber vermeleri pek meşhurdur ve çoktur.

Hem nasıl kâhinler, hâtifler haber vermişler; öyle de sanemler dahi ve sanemlere kesilen kurbanlar dahi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Risaletini haber vermişler. Ezcümle:

Kıssa-i meşhuredendir ki: Mâzen Kabilelerinin sanemi bağırıp demiş:

هَذَا النَّبِيُّ الْمُرْسَلُ جَاءَ بِالْحَقِّ الْمُنْزَلِ

diyerek, Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) haber vermiş. Hem Abbas İbn-i Mirdas'ın Sebeb-i İslâmiyeti olan meşhur vakia şudur ki: Dîmar namında bir sanemi varmış; o sanem, bir gün böyle bir ses vermiş:

أَوْدِي ضِمَارُ وَكَانَ يُعْبَدُ مُدَّةً قَبْلَ الْبَيَانِ مِنَ النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ

Yani: "Muhammed gelmeden evvel bana ibadet ediliyordu, şimdi Muhammed'in Beyanı gelmiş; daha o dalâlet olamaz."

Hazret-i Ömer, İslâmiyetten evvel saneme kesilen bir kurbandan böyle işittiş:

يَا أَلَّا الذَّبِيجِ أَمْرٌ نَجِيْحٌ رَجُلٌ فَصِيحٌ يَقُولُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

İşte bu nümuneler gibi çok vakıalar var, mevsuk Kitablar kabul edib nakletmişler.

Nasılık kâhinler, Ârif-i Billahlar, hâtifler, hattâ sanemler ve kurbanlar, Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) haber vermişler; herbir hâdise dahi, bir kısım insanların Îmanına sebep olmuş. Öyle de, bazı taşlar üstünde ve kabirlerde ve kabirlerin mezar taşlarında hatt-ı kadim ile **مُحَمَّدُ مُضْلِحٌ أَمِينٌ** gibi ibareler bulunmuş; onunla bir kısım insanlar Îmana gelmişler. Evet hatt-ı kadim ile bazı taşlarda bulunan **مُحَمَّدُ مُضْلِحٌ أَمِينٌ**, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'dan ibarettir. Çünkü ondan evvel, zamanına pek yakın, yalnız yedi Muhammed ismi var, başka yoktur. O yedi adamın hiçbir cihetle **مُضْلِحٌ أَمِينٌ** tabirine liyakatları yoktur.

ÜÇÜNCÜ KISIM Îrhasattan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Veladeti hengâmında vücuda gelen Hârikalardır ve hâdiselerdir. O hâdiseler, Onun Veladetiyle alâkadar bir surette vücuda gelmiş.

Hem bi'setten evvel bazı hâdiseler var ki, doğrudan doğruya birer Mu'cizesidir. Bunlar çoktur. Nümune olarak, meşhur olmuş ve Eimme-i Hadîs kabul etmiş ve sıhhatleri tahakkuk etmiş birkaç nümuneyi zikredeceğiz:

Birincisi: Veladet-i Nebevî gecesinde hem annesi, hem annesinin yanında bulunan Osman İbn-il Âs'in annesi, hem Abdurrahman İbn-i Avf'in annesinin gördükleri azîm bir Nurdur ki; üçü de demişler: "Veladeti ânında biz öyle bir Nur gördük ki; o Nur, müşrik ve mağribi bize aydınlandırdı."

İkincisi: O gece Kâ'be'deki sanemlerin çoğu başı aşağı düşmüştür.

Üçüncüsü: Meşhur kisra'nın eyvanı (yani saray-ı meşhuresi) o gece sallanıp inşikak etmesi ve ondört şerefesinin düşmesidir.

Dördüncüsü: Sava'nın takdis edilen küçük denizinin o gecede yere batması ve İstahr-Âbad'da bin senedir daima iş'al edilen, yanar ve sönmeyen, mecusilerin mabud ittihaz ettikleri ateşin, veladet gecesinde sönmesi. İşte şu üç-dört hâdise işaretettir ki: O yeni dünyaya gelen Zât; ateşperestliği kaldıracak, fars saltanatının sarayını parçalayacak, İzn-i İlahî ile olmayan seylerin takdisini men'edecektir.

Beşincisi: Çendan Veladet gecesinde değil, fakat Veladete pek yakın olduğu cihetle, o hâdiseler de İrhasat-ı Ahmediyedir ki (A.S.M.),

Sure-i **آلٰ تَرْكِيْفَ** de Nass-ı Katî ile beyan edilen "Vak'a-i Fil"dir ki;

Kâ'be'yi tahrib etmek için, ebrehe namında habeş meliki gelip, Fil-i Mahmûdî namında cesîm bir fili öne sürüp gelmiş. Mekke'ye yakın olduğu vakit fil yürümemiştir. Çare bulamamış, dönmüşler. Ebabil kuşları onları mağlub etmiş ve perişan etmiş, kaçmışlar. Bu kıssa-i acibe, tarih kitaplarında tafsilen meşhurdur. İşte şu hâdise, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Delail-i Nübûvvetindendir. Çünkü Veladete pek yakın bir zamanda, Kâblesi ve Mevlidi ve sevgili Vatani olan Kâ'be-i Mükerreme, gaybî ve hârika bir surette ebrehe'nin tahribinden kurtulmuştur.

Altıncısı: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm küçüklüğünde Halime-i Sa'diye'nin yanında iken, Halime ve Halime'nin zevcinin şahdetleriyle; güneşten rahatsız olmamak için, çok defa üstünde bir bulut parçasının Ona gölge ettiğini görmüşler ve halka söylemişler ve o vakia sîhhatle şöhret bulmuş.

Hem Şam tarafına oniki yaşında iken gittiği vakıt, Buheyra-yı Rahib'in şahadetiyle, bir parça bulut, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Başına gölge ettiğini görmüş ve göstermiş.

Hem yine bi'setten evvel Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bir defa Hatice-i Kübra'nın Meysere ismindeki Hizmetkârıyla ticaretten geldiği zaman, Hatice-i Kübra, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın

Başında iki Meleğin bulut tarzında gölge ettiğini görmüş. Kendi Hizmetkârı olan Meysere'ye demiş. Meysere dahi Hatice-i Kübra'ya demiş: "Bütün seferimizde ben öyle görüyordum."

Yedincisi: Nakl-i Sahih ile sabittir ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, bi'setten evvel bir ağacın altında oturdu; o yer kuru idi, birden yeşillendi. Ağacın dalları, Onun Başı üzerine eğilip kıvrılarak gölge yapmıştır.

Sekizincisi: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ufkı iken, Ebu Talib'in evinde kalıyordu. Ebu Talib, çoluk ve çocuğu ile Onunla beraber yerlerse, karınları doyardı. Ne vakit O Zât yemekte bulunmazsa, tok olmuyorlardı. Şu hâdise hem meşhurdur, hem kat'ıdır.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın küçüklüğünde Ona bakan ve hizmet eden Ümmü Eymen demiş: "**Hiçbir vakit Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm açlık ve susuzluktan şikayet etme-di, ne küçüklüğünde ve ne de büyülüğünde...**"

Dokuzuncusu: Murdiası olan Halime-i Sa'diye'nin malında ve keçilerinin sütünde, kabilesinin hilafına olarak çok Bereketi ve ziyade olmasıdır. Bu vakia hem meşhurdur, hem kat'ıdır.

Hem sinek Onu taciz etmezdi, Onun Cesed-i Mübarekine ve Libasına konmazdı. Nasılkı Evlâdından olan Seyyid Abdulkadir-i Geylanî (K.S.) dahi, Ceddinden o hali ırsiyet almıştı; sinek Ona da konmazdı.

Onuncusu: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm dünyaya geldikten sonra, bahusus Veladet Gecesinde, yıldızların düşmesinin çoğalmasıdır ki; şu hâdise Onbeşinci Söz'de kat'iyyen bürhanlarıyla isbat ettiğimiz üzere; şu yıldızların sukutu, şeyatîn ve cinlerin gaybî haberlerden kesilmesine alâmet ve işaretettir. İşte madem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Vahiy ile dünyaya çıktı; elbette yarı yamalak ve yalanlar ile karışık, kâhinlerin ve gaibden haber verenlerin ve cinlerin ihbaratına sed çekmek lâzımdır ki, Vahye bir şübhé îras etmesinler ve Vahye benzemesin. Evet bi'setten evvel kâhinlik çoktu. Kur'an Nâzil olduktan sonra onlara hâtime çekti. Hattâ çok kâhinler Îmana geldiler. Çünkü daha cinler taifesinden olan muhbîrlerini bulamadılar. Demek Kur'an hâtime çekmişti. İşte eski zaman kâhinleri gibi, şimdi de medyumlar suretinde yine bir nevi kâhinlik avrupa'da ispirtizmacıların içlerinde baş göstermiş. Her ne ise...

E l h a s i l : Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Nübüvvetinden evvel Nübüvvetini tasdik ettiren ve tasdik eden pek çok vakıalar, pek

çok zâtlar zahir olmuşlar. Evet dünyaya manen Reis olacak (Haşıye) ve dünyanın manevî şeklini değiştirecek ve dünyayı Âhirete mezraa yapacak ve dünyanın mahlûkatının kıymetlerini ilân edecek ve cinn ve inse Saadet-i Ebediyeye yol gösterecek ve fâni cinn ve insi i'dam-ı ebedîden kurtaracak ve dünyanın Hikmet-i Hilkatini ve Tılsım-ı Muğlakını ve Muammasını açacak ve Hâlk-ı Kâinat'ın Makasidini bilecek ve bildirecek ve O Hâlik'i tanıp umuma tanittıracak bir Zât; elbette O daha gelmeden herşey, her nev', her taife Onun geleceğini sevecek ve bekleyecek ve hüsn-ü istikbal edecek ve alkışlayacak ve Hâlkı tarafından bildirilirse, O da bildirecek. Nasılkı sâbık işaretlerde ve misallerde gördük ki; her bir nev-i mahlûkat, Onu hüsn-ü istikbal ediyor gibi Mu'cizatını gösteriyorlar, Mu'cize Lisaniyle Nübüvvetini tasdik ediyorlar...

ONYEDİNCİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Kur'andan sonra en büyük Mu'cizesi, kendi Zâtıdır. Yani onda içtima' etmiş Ahlâk-ı Âliyedir ki; herbir haslette en yüksek tabakada olduğuna, dost ve düşman ittifak ediyorlar. Hattâ Şecaat Kahramanı Hazret-i Ali, mükerrerden diyordu: "**Harbin dehşetlendiği vakit, biz Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın arkasına iltica edib tahassun ediyorduk.**" Ve hâkeza... Bütün Ahlâk-ı Hamîdede en yüksek ve yetişilmeyecek bir dereceye mâlik idi. Şu Mu'cize-i Ekberi, Allâme-i Mağrib Kadı Iyaz'ın Şifa-i Şerif'ine havale ediyoruz. Elhak o Zât, O Mu'cize-i Ahlâk-ı Hamîdeyi pek güzel beyan edib isbat etmiştir. Hem pek büyük ve dost ve düşmanla musaddak bir Mu'cize-i Ahmedîye (A.S.M) Şeriat-ı Kübrasıdır ki, ne misli gelmiş ve ne de gelecek. Şu Mu'cize-i A'zamin bir derece beyanını, bütün yazdığını Otuzuç Söz ve Otuzuç Mektub'a ve Otuzbir Lem'aya ve Onuç Sha'a'ya havale ediyoruz...

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın mütevatir ve kat'î bir Mu'cize-i Kübrası, **Şakk-ı Kamer**'dır. Evet şu İnsikak-ı Kamer; çok tarîklerle mütevatir bir surette, İbn-i Mes'ud, İbn-i Abbas, İbn-i Ömer, İmam-ı Ali, Enes, Huzeyfe gibi pek çok Eazîm-ı Sahabeden müteaddid tarîklerle haber verilmekle beraber, Nass-ı Kur'anla

اقْرَبَتِ السَّاعَةُ وَ انشَقَّ الْقَمَرُ Ayeti, o Mu'cize-i Kübrayı Âleme ilân etmiştir.

(Haşıye): Evet Sultan-ı LEVLÂKE LEVLÂK, öyle bir Reistir ki: Bin üçyüz elli senedir sultanatı devam ediyor. Birinci asırdan sonra herbir asırda lâakal üçyüz elli milyon tebaası ve raiyeti vardır. Küre-i Arz'in yarısını Bayraqı altına almış ve tebaası, Kemal-i Teslimiyetle Ona hergün Salât ü Selâm ile Tecdîd-i Biat ederek Emirlerine itaat ederler.

O zamanın inadcı kureyş müşrikleri, şu Âyetin verdiği habere karşı inkâr ile mukâbèle etmemişler, belki yalnız "sihirdir" demişler. Demek kâfirlerce dahi Kamer'in Înşikakı kat'îdir. Şu Mu'cize-i Kübrayı, Şakk-ı Kamer'e dair yazdığımız Otuzbirinci Söz'e Zeyl olan Şakk-ı Kamer Risalesi'ne havale ederiz.

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, nasîlki Arz ahalisine Înşikak-ı Kamer Mu'cizesini göstermiş; öyle de Semavat Ahalisine Mi'râc Mu'cize-i Ekberini göstermiştir. İşte Mi'râc denilen şu Mu'cize-i A'zamî, Otuzbirinci Söz olan Mi'râc Risalesi'ne havale ederiz. Çünkü o Risale, o Mu'cize-i Kübrayı, ne kadar nuranî ve âlî ve doğru olduğunu kat'î bürhanlarla, hattâ mülhidlere karşı da isbat etmiştir. Yalnız Mu'cize-i Mi'râcin Mukaddimesi olan Beyt-ül Makdis seyahati ve sabahleyin kureyş kavmi, Ondan Beyt-ül Makdis'in tarifatını istemesi üzerine hasıl olan bir Mu'cizeyi bahsedeceğiz. Şöyledi ki:

Mi'râc gecesinin sabahında, Mi'râcını kureyş'e haber verdi. kureyş tekzib etti. Dediler: "Eğer Beyt-ül Makdis'e gitmiş isen, Beyt-ül Makdis'in kapılarını ve duvarlarını ve ahvalini bize tarif et!" Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Ferman ediyor ki:

**فَكَرْبُتُ كَرْبًا لِمَ أَكْرُبُ مِثْلَهُ قَطُّ فَجَلَّ اللَّهُ لِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ وَكَشَفَ
الْحُجُبَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ حَتَّى رَأَيْتُهُ فَنَعَّثُهُ وَأَنَا آنْظُرُ إِلَيْهِ**

Yani: "Onların tekziblerinden ve suallerinden pek çok sıkıldım. Hattâ öyle bir sıkıntı hiç çekmemiştüm. Birden Cenab-ı Hak, Beyt-ül Makdis'i bana gösterdi; ben de Beyt-ül Makdis'e bakıyorum, birer birer herşey'i tarif ediyordum." İşte o vakit kureyş baktılar ki, Beyt-ül Makdis'ten doğru ve tam haber veriyor...

Hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm kureyş'e demiş ki: "Yolda giderken sizin bir kafilenizi gördüm, kafileniz yarın filan vakitte gelecek. Sonra o vakit, kafileye muntazır kaldılar. Kafile bir saat teehhür etmiş. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ihbarı doğru çıkmak için, Ehl-i Tahkîkin tasdikiyle, Güneş bir saat tevakkuf etmiş. Yani Arz, Onun sözünü doğru çıkarmak için vazifesini, seyahatini bir saat ta'til etmiştir ve o ta'tili, Güneş'in sükünetiyle göstermiştir. İşte Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın birtek sözünün tasdiki için koca Arz vazifesini terkeder, koca Güneş şahid olur. Böyle bir Zâtı tasdik etmeyen ve Emrinin tutmayan, ne derece bedbaht olduğunu.. ve Onu tasdik

edib Emrine سَمِعْنَا وَأَطْعَنَا diyenlerin ne kadar bahtiyar olduklarını anla, الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى الْإِيمَانِ وَالْإِسْلَامِ de.

ONSEKİZİNCİ İŞARET: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın en büyük ve ebedî ve üzerical Delail-i Nübûvveti câmi' ve kırk vecihle İ'cazı isbat edilmiş bir Mu'cizesi dahi, Kur'an-ı Hakîm'dir. İşte şu Mu'cize-i Ekberin beyanına dair Yirmibeşinci Söz takriben yüzelli sahifede, kırk Vech-i İ'cazını icmalen beyan ve isbat etmiştir. Öyle ise, şu Mahzen-i Mu'cizat olan Mu'cize-i A'zamı o Söz'e havale ederek, yalnız iki-üç nükteyi beyan edeceğiz:

BİRİNCİ NÜKTE: Eğer denilse: İ'caz-ı Kur'an Belâgattadır. Halbuki umum tabakatın hakları var ki, İ'cazında hisseleri bulunsun. Halbuki Belâgattaki İ'cazı, binde ancak bir Muhakkik Âlim anlayabilir?..

Elcevab: Kur'an-ı Hakîm'in her tabakaya karşı bir nevi İ'cazı vardır. Ve bir tarzda, İ'cazının vücutunu ihsas eder. Meselâ: Ehl-i Belâgat ve Fesahat tabakasına karşı, hârikulâde belâgattaki İ'cazını gösterir. Ve ehl-i şiir ve hitabet tabakasına karşı; garib, güzel, yüksek Üslûb-u Bediin İ'cazını gösterir. O üslûb herkesin hoşuna gittiği halde, kimse taklid edemiyor. Mûrur-u zaman o Üslûbu ihtiyarlatmıyor, daima genç ve tazedit. Öyle muntazam bir nesir ve mensur bir nazımdır ki; hem âlî, hem tatlıdır. Hem kâhinler ve gaibden haber verenler tabakasına karşı, hârikulâde İhbarat-ı Gaybiyedeki İ'cazını gösterir. Ve ehl-i tarih ve hâdisat-ı Âlem Üleması tabakasına karşı, Kur'andaki ihbarat ve hâdisat-ı ümem-i sâlife ve ahval ve Vakiat-ı İstikbaliye ve Berzahîye ve Uhreviyedeki İ'cazını gösterir. Ve içtimaiyat-ı beşeriye Üleması ve ehl-i siyaset tabakasına karşı, Kur'anın Desatır-ı Kudsiyesindeki İ'cazını gösterir. Evet o Kur'andan çıkan Şeriat-ı Kübra, o Sîrr-ı İ'cazı gösterir. Hem Maarif-i İlâhiye ve Hakaik-i Kevniyede tevaggul eden tabakaya karşı, Kur'andaki Hakaik-i Kudsiye-i İlâhiyedeki İ'cazı gösterir veya İ'cazin vücutunu ihsas eder. Ve Ehl-i Tarîkat ve Velayete karşı, Kur'an bir deniz gibi daima temevvücdedir. Ayâtinin Esrarındaki İ'cazını gösterir ve hâkeza... Kırk tabakadan her tabakaya karşı bir pencere açar, İ'cazını gösterir. Hattâ yalnız kulağı bulunan ve bir derece mana fehmeden avam tabakasına karşı, Kur'anın okunmasıyla başka Kitablara benzemediğini, kulak sahibi tasdik eder. Ve o âmi der ki: "Ya bu Kur'an bütün dinlediğimiz Kitabların aşağısındaadır. Bu ise, hiçbir düşman dahi diyemez ve hem yüz derece muhaldir. Öyle ise, bütün işitilen Kitabların fevkindedir. Öyle ise, Mu'cizedir." İşte bu kulaklı âminin fehmettiği İ'cazı, ona yardım için bir derece izah edeceğiz. Şöyleden ki:

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan meydana çıktıgı vakit bütün Âleme meydan okudu ve insanlarda iki şiddetli his uyandırdı:

B i r i s i : Dostlarında hiss-i taklidi; yani sevgili Kur'anın üslûbuna karşı benzemeklik arzusu ve Onun gibi konuşmak hissi...

I k i n c i s i : Düşmanlarda bir hiss-i tenkid ve muaraza; yani Kur'an üslûbuna mukâbele etmekle Dava-yı İ'cazı kırmak hissi...

İşte bu iki hiss-i şedid ile milyonlar Arabî Kitablar yazılmışlar, meydandadır. Şimdi bütün bu Kitabların en belîgleri, en fasihleri Kur'anla beraber okunduğu vakit, her kim dinlese, kat'îyyen diyecek ki; Kur'an bunların hiç birisine benzemiyor. Demek Kur'an, umum bu Kitabların derecesinde degildir. Öyle ise herhalde, ya Kur'an umum-unun altında olacak; o ise yüz derece muhal olmakla beraber, hiç kimse, hattâ şeytan bile olsa diyemez. (Haşıye)

Öyle ise Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, yazılan umum Kitabların fevkindedir. Hattâ manayı da fehmetmeyen cahil âmi tabakaya karşı da Kur'an-ı Hakîm, usandırmamak suretiyle İ'cazını gösterir. Evet o âmi, cahil adam der ki: "En güzel, en meşhur bir beyti iki-üç defa işitsem, bana usanç veriyor. Şu Kur'an ise hiç usandırmıyor, gittikçe daha ziyade dinlemesi hoşuma gidiyor. Öyle ise bu insan sözü degildir."

Hem hıfza çalışan çocukların tabakasına karşı dahi, Kur'an-ı Hakîm o nazik, zaîf, basit ve bir sahife Kitabı hıfzında tutamayan o çocukların küçük kafalarında, o büyük Kur'an ve çok yerlerinde iltibas ve müşev-veşiyete sebebiyet veren birbirine benzeyen Ayetlerin ve cümlelerin teşâbühüyle beraber; kemal-i sühuletle, kolaylıkla o çocukların hâfızalarında yerleşmesi suretinde, İ'cazını onlara dahi gösterir.

Hattâ az sözden ve gürültüden müteessir olan hastalara ve sekeratta olanlara karşı Kur'anın zemzemesi ve sadâsı; zemzem suyu gibi onlara hoş ve tatlı geldiği cihetle, bir nevi İ'cazını onlara da ihsas eder.

E l h a s ı l : Kırk muhtelif tabakata ve ayrı ayrı insanlara, kırk vecihle Kur'an-ı Hakîm İ'cazını gösterir veya İ'cazının vücutunu ihsas eder. Kimseyi mahrum bırakmaz. Hattâ yalnız gözü bulunan (Haşıye-1) kulaksız,

(Haşıye): Yirmialtinci Mektub'un ehemmiyetli Birinci Mebhâsi, şu Cümplenin Haşıyesi ve İzahıdır.

(Haşıye-1): Yalnız gözü bulunan; kulaksız, kalbsız tabakasına karşı Vech-i İ'cazi, burada gayet mücîmel ve muhtasar ve nâkîs kalmıştır. Fakat bu Vech-i İ'cazi Yirmidokuzuncu ve Otuzuncu Mektublarda (Haşıyecik) gayet parlak ve nuranî ve zahir ve bâhir gösterilmiştir, hattâ körler de görebilir. O Vech-i İ'cazi gösterecek bir

Kur'an yazdırıldı. *إِنْ شَاءَ اللّٰهُ* tab' edilecek, herkes de o güzel vechi görecektir.

(Haşıyecik) Otuzuncu Mektub pek parlak tasavvur ve niyet edilmiş; fakat yerini başkasına, İşarat-ül İ'caz'a verdi. Kendisi meydana çıkmadı.

kalbsız, ilimsiz tabakasına karşı da, Kur'anın bir nevi Alâmet-i İ'cazı vardır. Şöyle ki:

Hâfız Osman hattıyla ve basmasıyla olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in yazılan Kelimeleri birbirine bakıyor. Meselâ: Sure-i Kehf'de **وَثَامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ** Kelimesi altında yapraklar delinse; Sure-i Fâtır'daki **قطْمَيْر** Kelimesi, az bir inhirafla görünecek ve o kelbin ismi de anlaşılmış olacak.

Ve Sure-i Yâsin'de iki defa **مُحْضَرُونَ** birbiri üstüne; Vessâffat'taki

مُحْضَرَينَ ve **مُحْضَرُونَ** hem birbirine, hem onlara bakıyor; biri delinse, ötekiler az bir inhirafla görünecek. Meselâ: Sure-i Sebe'in âhirinde, Sure-i Fâtır'ın evvelindeki iki **مَشْتَنِي** birbirine bakar. Bütün Kur'anda yalnız üç

مَشْتَنِي dan ikisi birbirine balmaları tesadüfi

olamaz. Ve bunların emsali pek çoktur. Hattâ bir Kelime, beş-altı yerde yapraklar arkasında, az bir inhirafla birbirine bakıyorlar. Ve Kur'anın birbirine bakan iki Sahifesinde, birbirine bakan Cümleleri kırmızı Kalemlle yazılan bir Kur'anı ben gördüm. "Şu vaziyet dahi, bir nevi Mu'cizenin emaresidir", o vakit dedim. Daha sonra baktım ki: Kur'annın, müteaddid yapraklar arkasında birbirine bakar çok Cümleleri var ki, manidar bir surette birbirine bakar. İşte Tertib-i Kur'an İrşad-ı Nebevî ile, müntesir ve matbu' Kur'anlar da İlham-ı İlahî ile olduğundan; Kur'an-ı Hakîm'in Nakşında ve o Hattında, bir nevi Alâmet-i İ'caz işaretleri var. Çünkü o vaziyet, ne tesadüfun işi ve ne de fikr-i beşerin düşünüşüdür. Fakat bazı inhiraf var ki, o da tab'in noksanıdır ki; tam muntazam olsaydı, Kelimeler tam birbiri üzerine düşecekti.

Hem Kur'anın Medine'de nâzil olan mutavassit ve uzun Surelerinin herbir Sahifesinde "**Lafzullah**" pek bedi' bir tarzda tekrar edilmiş. Ağleben ya beş, ya altı, ya yedi, ya sekiz, ya dokuz, ya onbir aded tekrar ile beraber bir yaprağın iki yüzünde ve karşı karşıya gelen sahifede güzel ve manidar bir münasebet-i adediye gösterir.(Haşiye-1,2,3,4)

(Haşiye-1): Hem Ehl-i Zikir ve Münacata karşı, Kur'anın zînetli ve kafiyeli Lafzı ve Fesahathı, San'atlî Üslûbu ve nazarı kendine çevirecek Belâgatin mezayı çok olmakla

İKİNCİ NÜKTE: Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın zamanında sihrin revacı olduğundan, mühim Mu'cizatı ona benzer bir tarzda geldiği; ve Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın zamanında İlhm-i Tıb revaçta olduğundan, Mu'cizatının galibi o cinsten geldiği gibi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın dahi zamanında Ceziret-ül Arab'da en ziyade revaçta dört şey idi:

beraber; ulvî ciddiyeti ve İlahî huzuru ve cem'iyet-i hatırlı veriyor, ihlâl etmiyor. Halbuki o çeşit Mezaya-yı Fesahat ve San'at-ı Lafzîye ve Nazm ve Kafiye; ciddiyeti ihlâl eder, zarafeti işmam ediyor, huzuru bozar, nazarı dağıtır. Hattâ Münacatın en latifi ve en ciddisi ve en ulvî nazımlı ve Mısır'ın kaht u galasının sebeb-i refi olan İmam-ı Şafîî'nin meşhur bir Münacatını çok defa okuyordum; gördüm ki: Nazımlı, kafiyeli olduğu için Münacatın ulvî ciddiyetini ihlâl eder. Sekiz-dokuz senedir Virdimdir. Hakikî ciddiyeti, ondaki kafiye ve nazımla birleştiremedim. Ondan anladım ki: Kur'anın has, fitrî, mümtaz olan kafiyelerinde nazm ve mezayasında bir nevi İcazi var ki; hakikî ciddiyeti ve tam huzuru muhafaza eder, ihlâl etmez. İşte Ehl-i Münacat ve Zikr, bu nevi İcazi aklen fehmetmezse de Kalben hisseder.

(Haşıye-2): Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın manevî bir Sîrr-ı İcazi şudur ki: Kur'an, İsm-i A'zama mazhar olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın pek büyük ve pek parlak Derece-i İmanını ifade ediyor.

Hem mukaddes bir harita gibi Âlem-i Âhiretin ve Âlem-i Rububiyetin yüksek Hakikatlarını beyan eden, gayet büyük ve geniş ve âlî olan Hak Dinin Mertebe-i Ulviyesini fitrî bir tarzda ifade ediyor, Ders veriyor.

Hem Hâlik-1 Kâinat'ın umum mevcudatın Rabbi cihetinde, hadsiz İzzet ve Haşmetiyle Hitabını ifade ediyor. Elbette bu suretteki İfade-i Furkan'a ve bu tarzdaki Beyan-ı Kur'an'a karşı,

قُلْ لَئِنْ اجْتَمَعَتِ الْأَرْضُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ

Sırriyla bütün Ukûl-ü Beşeriye ittihad etse, bir tek akıl olsa dahi karşısına çıkamaz, muaraza edemez. *أَيْنَ الْتَّرَا مِنَ التَّرَا* Çünkü şu üç esas nokta-i nazarda, kat'iyyen kabil-i taklid değildir ve tanzir edilmez!..

(Haşıye-3): Kur'an-ı Hakîm'in umum Sahifeleri âhirinde Âyet tamam oluyor. Güzel bir kafiye ile nihayeti hitam buluyor. Bunun Sîrrı şudur ki: En büyük Âyet olan Müdayene Âyeti Sahifeler için, Sure-i İhlas ve Kevser satırlar için bir vâhid-i kıyasî ittihâz edildiğinden, Kur'an-ı Hakîm'in bu güzel meziyeti ve İcaz alâmeti görülmeye.

(Haşıye-4): Bu makamın bu mebhasında gayet ehemmiyetli ve haşmetli ve büyük ve Risale-i Nur'un muvaffakiyeti noktasında gayet zînetli ve sevimli ve müşevvik kerametin, pek az ve cüz'î vaziyet ve kısacık nümunelerine ve küçükük emarelerine, acelelik belasıyla iktifa edilmiş. Halbuki o büyük Hakikat ve o sevimli Keramet ise, Tevafuk namiyla beş-altı nevileri ile Risale-i Nur'un bir Silsile-i Kerametini ve Kur'anın göze

B i r i n c i s i : Belâgat ve Fesahat.

İ k i n c i s i : Şiir ve Hitabet.

Ü ç ü n c ü s ü : Kâhinlik ve gaibden haber vermek.

D ö r d ü n c ü s ü : Hâdisat-ı maziyeyi ve vakiat-ı kevniyeyi bilmek idi.

İşte Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan geldiği zaman, bu dört nevi malûmat sahiblerine karşı meydan okudu:

Başa Ehl-i Belâgata birden diz çöktürdü. Hayretle Kur'anı dinle-diler.

İkincisi ehl-i şiir ve hitabet, yani muntazam nutuk okuyan ve güzel şiir söyleyenlere karşı öyle bir hayret verdi ki, parmaklarını ısrırttı. Altun ile yazılan en güzel şiirlerini ve Kâ'be duvarlarına medar-ı iftihar için asılan meşhur "Muallakat-ı Seb'a"larını indirdi, kıymetten düşürdü.

Hem gaibden haber veren kâhinleri ve sahirleri susturdu. Onların gaybî haberlerini onlara unutturdu. Cinnîlerini tardettirdi. Kâhinliğe hâtime çekti.

Hem ümem-i salifenin vekayiine ve hâdisat-ı Âlemin ahvaline vâkif olanları hurafattan ve yalandan kurtarıp, hakikî hâdisat-ı maziyeyi ve nurlu olan vekayi-i Âlemi onlara Ders verdi.

İşte bu dört tabaka, Kur'ana karşı kemal-i hayret ve hüरmetle Onun önüne diz çökerek şakird oldular. Hiçbirisi, hiçbir vakit birtek sureyle muarazaya kalkışmadılar...

Eğer denilse: Nasıl biliyoruz ki, kimse muaraza edemedi ve muaraza kabil değil?

Elcevab: Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde teşebbüs edilecekti. Çünkü muarazaya ihtiyaç şedid idi. Zira dinleri, malları, canları, iyalleri tehlikeye düşüyor. Muaraza edilseydi kurtulurlardı. Eğer muaraza mümkün olsaydı, herhalde muaraza edecektiler. Eğer muaraza edilseydi,

görünen bir nevi İ'cazının Lemaatını ve Rumuzat-ı Gaybiyenin bir menba-ı işaretini teşkil ediyor. Sonradan, Kur'anda "LAFZULLAH"ın Tevafukundan çıkan bir Lem'a-i İ'cazi gösteren yaldız ile bir Kur'an yazdırıldı. Hem Rumuzat-ı Semaniye namındaki sekiz küçük Risaleler, Hurufat-ı Kur'aniyenin Tevafukatından çıkan Münasebet-i Latife ve İşarat-ı Gaybiyelerinin beyanında te'lif edildi. Hem Risale-i Nur'u Tevafuk Sırriyla tasdik ve takdir ve tahsin eden Keramet-i Gavsiye ve üç Keramet-i Aleviye ve İşarat-ı Kur'aniye namındaki beş adet Risaleler yazıldı. Demek Mu'cizat-ı Ahmedîye'nin Te'lifinde o büyük Hakikat icmalen hissedilmiş; fakat maatteessüf Müellif yalnız bir tırnağını görüp göstermiş, daha arkasına bakmayarak koşup gitmiş.

muaraza taraftarları kâfirler, münafiklar çok, hem pek çok olduğundan herhalde muarazaya taraftar çıkış iltizam ederek, herkese neşrede-ceklerdi. -Nasılki İslâmiyetin aleyhinde hersey'i neşretmişler.- Eğer neşretseydiler ve muaraza olsaydı; her halde tarihlerle, kitablara şasaalı bir surette gececekti. İşte meydanda bütün tarihler, kitablar; hiçbirisinde müseylime-i kezzab'in birkaç fikrasından başka yoktur. Halbuki Kur'an-ı Hakîm, yirmiç sene mütemadiyen damarlara dokunduracak ve inadı tahrik edecek bir tarzda meydan okudu. Ve der idi ki:

"Şu Kur'anın, Muhammed-ül Emin gibi bir Ümmiden nazirini yapınız ve gösteriniz. Haydi bunu yapamıyorsunuz; o zât ümmi olmasın, gayet âlim ve kâtib olsun. Haydi bunu da getiremiyorsunuz; birtek zât olmasın, bütün âlimleriniz, beliğleriniz toplansın, birbirine yardım etsin.. hattâ güvendiğiniz âliheleriniz size yardım etsin. Haydi bununla da yapamayacaksınız; eskiden yazılmış belig eserlerden de istifade edib, hattâ gelecekleri de yardıma çağırıp, Kur'anın nazirini gösteriniz, yapınız. Haydi bunu da yapamıyorsunuz; Kur'anın mecmuuna olmasın da, yalnız on Suresinin nazirini getiriniz. Haydi on suresına mukabil hakikî doğru olarak bir nazire getiremiyorsunuz; haydi hikâyelerden, asılsız kissalardan terkib ediniz. Yalnız Nazmına ve Belâgatına nazire olsun getiriniz. Haydi bunu da yapamıyorsunuz; birtek Suresinin nazirini getiriniz. Haydi Sure uzun olmasın, kısa bir Sure olsun nazirini getiriniz. Yoksa Din, can, mal, iyalleriniz; dünyada da Âhirette de tehlikeye düşecektir!"

İşte sekiz tabakada, ilzam suretinde, Kur'an-ı Hakîm yirmiç senede değil, belki bin üç yüz senede bütün ins ve cinne karşı bu meydanı okumuş ve okuyor. Halbuki evvelki zamanda o kâfirler can, mal ve iyalini tehlikeye atıp en dehşetli yol olan harb yolunu ihtiyar ederek, en kolay ve en kısa olan muaraza yolunu terkettiler. Demek muaraza yolu mümkün değildi...

İşte hiçbir akıl, hususan o zamanda Ceziret-ül Arabdaki adamlar, hususan kureyşîler gibi zeki adamlar; birtek edibleri, Kur'anın birtek Suresine nazire yapıp Kur'anın hücumundan kurtulmasını temin ederek, kısa ve kolay yolu terkedip can, mal, iyalini tehlikeye atıp en müşkilâtlı yola sülük eder mi?

Elhasıl: Meşhur Cahîz'in dediği gibi: "**Muaraza-i bilhuruf mümkün olmadı, muharebe-i bissüyufa mecbur oldular..."**

Eğer denilse: Bazı Muhakkik Ülema demişler ki: "Kur'anın bir Suresine değil; birtek Âyetine, hattâ birtek Cümlesine, hattâ birtek Kelimesine

muaraza edilmez ve edilmemiş." Bu sözler mübalağa görünüyor ve Akıl kabul etmiyor. Çünkü beşerin sözlerinde Kur'an Cümlelerine benzeyen çok cümleler var. Bu sözün Sırr-ı Hikmeti nedir?

Elcevab: İ'caz-ı Kur'anda iki mezheb var. Mezheb-i ekser ve racih odur ki, Kur'andaki Letaif-i Belâgat ve Mezaya-yı Maânî, kudret-i beşerin fevkindedir.

İkinci mercuh mezheb odur ki: Kur'anın bir Suresine muaraza, kudret-i beşer dâhilindedir. Fakat Cenab-ı Hak, Mu'cize-i Ahmedîye (A.S.M.) olarak men'etmiş. Nasılkı bir adam ayağa kalkabilir, fakat Eser-i Mu'cize olarak bir Nebi dese ki: "Sen kalkamayacaksın!" O da kalkamazsa, Mu'cize olur. Şu mezheb-i mercuba, Sarfe Mezhebi denilir. Yani Cenab-ı Hak cinn ve insi men'etmiş ki, Kur'anın bir Suresine mukabele edemesinler. Eğer men'etmeseydi, cinn ve ins bir Suresine mukabele ederdi. İşte şu mezhebe göre, "Bir Kelimesine de muaraza edilmez" diyen Ülemanın sözleri Hakikattir. Çünkü madem Cenab-ı Hak, İ'caz için onları men'etmiş; muarazaya ağızlarını açamazlar. Ağızlarını açsalar da; İzn-i İlahî olmazsa, Kelimeyi çıkaramazlar. Amma mezheb-i racih ve ekser olan mezheb-i evvele göre dahi, o Ülemanın beyan ettiği fikrin şöyle bir ince vechi vardır ki: Kur'an-ı Hakîm'in Cümleleri, Kelimeleri birbirine bakar. Bazı olur bir Kelime, on yere bakar; onda, on Nükte-i Belâgat, on münasebet bulunuyor. Nasılkı İşarat-ül İ'caz namındaki Tefsirde, Fatiha'nın

bazı Cümleleri içinde ve **الْمَرْءُ ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ** Cümleleri içinde, şu nüktelerden bazı nümuneleri göstermişiz. Meselâ: Nasılkı münakkış bir sarayda, müteaddid, muhtelif nakışların düğümü hükmünde bir taşı, bütün nakışlara bakacak bir yerde yerleştirmek; bütün o duvarı nukuşyla bilmeye mütevakkıftır. Hem nasılkı insanın başındaki gözbebeğini yerinde yerleştirmek, bütün cesedin münasebatını ve vezaif-i acibesini ve gözüne o vezaife karşı vaziyetini bilmekle oluyor. Öyle de: Ehli Hakikatin çok ileri giden bir kısmı, Kur'anın Kelimatında pek çok münasebatı ve sair Âyetlerdeki Cümlelere bakan vücuhları, alâkaları göstermişler. Hususan Ülema-i İlm-i Huruf daha ileri gidip, bir Harf-i Kur'anda, bir sahife kadar esrarı, ehlîne beyan ederek isbat etmişler. Hem madem Hâlik-ı Külli Şey'in Kelâmıdır; herbir Kelimesi, Kalb ve çekirdek hükmüne geçebilir. (Etrafinda, Esrardan müteşekkil bir Cesed-i Maneviye Kalb ve bir SECERE-i Maneviyeye çekirdek hükmüne geçebilir.) İşte insanın sözlerinde, Kur'anın Kelimeleri gibi Kelimeler, belki Cümleler, Âyetler bulunabilir. Fakat Kur'anda, çok münasebat gözetilerek bir tarz ile yerleştirildiği yerde; bir İlm-i Muhit lâzım ki, öyle yerli yerine yerleşsin.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE:Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Hülâsat-ül Hülâsa bir icmal-i mahiyeti için bir vakit Arabî ibare ile bir Tefekkür-ü Hakîkiyî, Cenab-ı Hak benim Kalbime İhsan etmişti. Şimdi aynen o Tefekkürü, Arabî olarak yazacağız, sonra manasını beyan edeceğiz. İşte:

سُبْحَانَ مَنْ شَهِدَ عَلَى وَحْدَانِيَّتِهِ وَصَرَّحَ بِاُوصَافِ جَمَالِهِ وَجَلَالِهِ وَكَمَالِهِ
 الْقُرْآنُ الْحَكِيمُ الْمُنَورُ جِهَاتُهُ السِّتُّ الْحَاوِي لِسِرِّ اِجْمَاعٍ كُلِّ كُتُبِ
 الْاَنْبِيَاءِ وَالْاُولَيَاءِ وَالْمُوَحَّدِينَ الْمُخْتَلِفِينَ فِي الْاَعْصَارِ وَالْمَشَارِبِ
 وَالْمَسَالِكِ الْمُتَّفِقِينَ بِقُلُوبِهِمْ وَعُقُولِهِمْ عَلَى تَصْدِيقِ اَسَاسَاتِ الْقُرْآنِ
 وَكُلِّيَّاتِ اَحْكَامِهِ عَلَى وَجْهِ الْاجْمَالِ وَهُوَ مَحْضُ الْوَحْيِ بِاِجْمَاعِ الْمُنْزَلِ
 وَالْمُنْزَلُ وَالْمُنْزَلُ عَلَيْهِ وَعِنْ الْهِدَايَةِ بِالْبَدَاهَةِ وَمَعْدَنُ اَنْوَارِ الْإِيمَانِ
 بِالضَّرُورَةِ وَمَجْمَعُ الْحَقَّآئِقِ بِالْيَقِينِ وَمَوْصِلٌ إِلَى السَّعَادَةِ بِالْعَيَانِ وَذُو
 الْأَثْمَارِ الْكَامِلِينَ بِالْمُشَاهَدَةِ وَمَقْبُولُ الْمَلَكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِ بِالْحَدْسِ
 الصَّادِقِ مِنْ تَقَارِيقِ الْأَمَارَاتِ وَالْمُوَعِيدِ بِالدَّلَالَةِ إِلَى الْعُقْلِيَّةِ بِتَنَقِيقِ الْمُقْلَعَةِ
 الْكَامِلِينَ وَالْمُصَدَّقُ مِنْ جِهَةِ الْفُطْرَةِ السَّلِيمَةِ بِشَهَادَةِ اِطْمَعَنَانِ الْوِجْدَانِ
 وَالْمُعْجِرَةِ الْاَبَدِيَّةِ الْبَاقِي وَجْهِ اِعْجَازِهِ عَلَى مَرِ الزَّمَانِ بِالْمُشَاهَدَةِ
 وَالْمُنْبَسِطُ دَائِرَةِ اِرْشَادِهِ مِنَ الْمَلَأِ اَعْلَى إِلَى مَكْتِبِ الصِّبِيَّانِ يَسْتَفِيدُ
 مِنْ عَيْنِ دَرِّيْنِ الْمَلِعَكَةِ مَعَ الصَّبِيَّينَ وَكَذَا هُوَ ذُو الْبَصَرِ الْمُطْلَقِ يَرَى
 الْاَشْيَاءَ بِكَمَالِ الْوُضُوحِ

وَالظُّهُورِ وَيُحِيطُ بِهَا وَيُقْلِبُ الْعَالَمَ فِي يَدِهِ وَيُعَرِّفُهُ لَنَا كَمَا يُقْلِبُ صَانِعُ
 السَّاعَةِ السَّاعَةَ فِي كَفِيهِ وَيُعَرِّفُهَا لِلنَّاسِ فَهَذَا الْقُرْآنُ الْعَظِيمُ الشَّانِ هُوَ الَّذِي
 يَقُولُ مُكَرَّرًا إِلَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاعْلَمُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

İşte şu Tefekkür-ü Arabînin tercumesi ve meali şudur ki, yani: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın altı ciheti parlaktır ve nurludur. Evham ve şübehat içine giremez. Çünkü arkası Arş'a dayanıyor; o cihette Nur-u Vahiy var. Önünde ve hedefinde Saadet-i Dâreyn var. Ebede, Âhirete el atmış; Cennet ve Saadet Nuru var. Üstünde Sikke-i İ'caz parlıyor. Altında Bürhan ve Delil direkleri var. İçi hâlis Hidayet... Sağın Aflâa يَعْقِلُونَ ler ile Ukûlü istintakla dedirtiyor. Solunda; Kalblere Ezvak -ı Ruhanî vermekle, Vicdanları istîşhad ederek بَارَكَ اللَّهُ dediren Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'a hangi köşeden, hangi cihetten evham ve şübehatın hırsızları girebilir!..

Evet Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan asırları, meşrebleri, meslekleri muhtelif olan Enbiyanın, Evliyanın, Muvahhidîn'in Kitablarının Sîrî-İcma'ını câmi'dir. Yani bütün o Ehl-i Kalb ve Akıl, Kur'an-ı Hakîm'in mücîmel Ahkâmını ve Esasatını tasdik eder bir surette, o Esasatı Kitablarında zikredib kabul etmişler. Demek Onlar, Kur'an Şecere-i Semavîsinin kökleri hükmündedirler. Hem Kur'an-ı Hakîm, Vahye istinad ediyor ve Vahiydir. Çünkü Kur'anı nâzil eden Zât-ı Zülcelal, Mu'cizat-ı Ahmedîye (A.S.M.) ile, Kur'an Vahiy olduğunu gösterir, isbat eder. Ve nâzil olan Kur'an dahi, üstündeki İ'caz ile gösterir ki, Arş'tan geliyor. Ve Münzel-i Aleyh olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Bidayet-i Vahiydeki telaşı ve Nüzul-i Vahiy vaktindeki vaziyet-i bîhuşu ve herkesten ziyade Kur'ana karşı İhlas ve Hürmeti gösteriyor ki: Vahiy olup ezelden geliyor, Ona misafir oluyor.

Hem o Kur'an bilbedahe Mahz-ı Hidayettir. Çünkü Onun muhalifi, bilmüşahede küfrün dalâletidir. Hem bizzarure Kur'an Envâr-ı Îmaniyenin madenidir. Elbette Envâr-ı Îmaniyenin aksi, zulümattır. Çok Sözlerde bunu katî olarak isbat etmişiz.

Hem Kur'an bilyakîn Hakaikin Mecma'idir. Hayalât ve hurafat, içine giremez. Teşkil ettiği Hakikatlı Âlem-i İslâmiyet, izhar ettiği esaslı Şeriat

ve gösterdiği âlî Kemalâtın şehadetiyle, Âlem-i Gayba aid olan bahislerinde dahi, Âlem-i Şehadetteki bahisleri gibi, Ayn-ı Hakaik olduğunu ve içinde hilaf bulunmadığını isbat eder.

Hem Kur'an bil'ayan ve şübhесiz, Saadet-i Dâreyne îsal eder, beşeri ona sevkeder. Kimin şübhesi varsa, bir defa Kur'anı okusun ve dinlesin ne diyor? Hem Kur'anın verdiği meyveler; hem mükemmel, hem hayatdardır. Öyle ise, Kur'an ağacının kökü Hakikattadır, Hayatdardır. Çünkü meyvenin hayatı, ağacın hayatına delalet eder. İşte bak; her asırda ne kadar Asfiya ve Evliya gibi mükemmel ve kâmil zîhayat ve zînur meyveler vermiş.

Hem hadsiz müteferrik emarelerden neş'et eden bir Hads ve Kanaatla, Kur'an hem ins, hem cinn, hem Meleğin makbulü ve mergubudur ki; okunduğu vakit onlar iştiyakla pervane gibi etrafına topluyorlar.

Hem Kur'an Vahiy olmakla beraber, Delail-i Akliye ile teyid ve tahkim edilmiş. Evet Kâmil Ukalânın İttifâkı buna şahiddir. Başta Ülema-i Îlm-i Kelâmin Allâmeleri ve İbn-i Sina, İbn-i Rûşd gibi felsefenin dâhîleri müttefikan Esasat-ı Kur'aniyeyi usûlleriyile, delilleriyle isbat etmişler. Hem Kur'an, Fitrat-1 Selime cihetiyle musaddaktır. Eğer bir ârıza ve bir maraz olmazsa; herbir Fitrat-1 Selime Onu tasdik eder. Çünkü İtminan-1 Vicdan ve İstirahat-1 Kalb, Onun Envâriyla olur. Demek Fitrat-1 Selime, Vicdanın itminanı şahadetiyle, Onu tasdik ediyor. Evet Fitrat, lisan-1 haliyle Kur'ana der: "**Fitratımızın Kemali Sensiz olamaz!**" Şu Hakikati çok yerlerde isbat etmişiz.

Hem Kur'an bilmüşahede ve bilbedahe, ebedî ve dâimî bir Mu'cizedir. Her vakit İ'cazıni gösterir. Sair Mu'cizat gibi sönmez, vakti bitmez, ebedîdir.

Hem Kur'anın Mertebe-i İrsâdında öyle bir genişlik var ki; birtek Dersinde, Hazret-i Cibril (A.S.), bir tıflı nevreside ile omuz omuza o Dersi dinler, hisselerini alırlar. Ve İbn-i Sina gibi en dâhî feylesof, en âmi bir Ehl-i Kiraatla diz dize aynı Dersi okurlar, Derslerini alırlar. Hattâ bazan olur ki; o âmi adam, kuvvet ve Safvet-i İman cihetiyle, İbn-i Sina'dan daha ziyyade istifade eder.

Hem Kur'anın içinde öyle bir göz var ki; bütün Kâinatı görür, ihata eder ve bir Kitabın Sahifeleri gibi Kâinatı göz önünde tutar, Tabakatını ve Âlemlerini beyan eder. Bir saatin san'atkârı nasıl saatini çevirir, açar, gösterir, tarif eder; Kur'an dahi, Elinde Kâinatı tutmuş öyle yapıyor. İşte şöyle bir Kur'an-ı Azîmüşşan'dır ki **فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** der,

Vahdaniyeti

ilân eder.

اللَّهُمَّ اجْعِلِ الْقُرْآنَ لَنَا فِي الدُّنْيَا قَرِينًا وَ فِي الْقِبْرِ مُوْنِسًا وَ فِي الْقِيَامَةِ
شَفِيعًا وَ عَلَى الصِّرَاطِ نُورًا وَ مِنَ النَّارِ سِترًا وَ حِجَابًا وَ فِي الْجَنَّةِ رَفِيقًا وَ
إِلَى الْخَيْرَاتِ كُلُّهَا دَلِيلًا وَ إِمَامًا ﴿اللَّهُمَّ نَوْرُ قُلُوبَنَا وَ قُبُورَنَا بِنُورِ
الْإِيمَانِ وَ الْقُرْآنِ وَ نَوْرُ بُرْهَانَ الْقُرْآنِ بِحَقٍّ وَ بِحُرْمَةٍ مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ
الْقُرْآنَ عَلَيْهِ وَ عَلَى أَلِيهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ مِنَ الرَّحْمَنِ الْحَنَانُ أَمِينٌ﴾

ONDOKUZUNCU NÜKTELİ İŞARET: Sâbık İşaretlerde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Cenab-ı Hakk'ın Resülü olduğu gayet katî ve şübheleriz bir surette isbat edildi. İşte Risaleti binler delail-i kat'iyye ile sabit olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, Vahdaniyet-i İlahiyyenin ve Saadet-i Ebediyyenin en parlak bir delili ve en katî bir bürhanıdır. Biz şu işarette; o müşrik, parlak delile ve Nâtik-ı Sadık Bürhana, hülâsat-ül hülâsa bir icmal ile küçük bir tarif yapacağız. Çünkü madem o delildir ve neticesi Marifet-i İlahiyyedir; elbette delili tanımak ve vech-i delaletini bilmek lâzımdır. Öyle ise, biz de gayet muhtasar bir hülâsa ile, vech-i delaletini ve sıhhatını beyan edeceğiz. Şöyle ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, şu Kâinatın mevcudatı gibi, Hâlik-ı Kâinat'ın Vücduna ve Vahdetine kendi Zâtı delalet ettiği gibi; o kendi delalet-i zâtiyesini, bütün mevcudatın delaletiyle beraber, lisaniyle ilân etmiştir. Madem Delildir; biz o Delilin Hüccet ve İstikametine ve Sîdk ve Hakkaniyetine, “**Onbeş**” Esasta işaret ederiz:

B i r i n c i E s a s : Hem Zâtıyla, hem Lisaniyle, hem Delalet-i Haliyle, hem Kaliyle Kâinatın Sâniine delalet eden şu delil; hem Hakikat-ı Kâinatça musaddak, hem sadiktir. Çünkü bütün mevcudatın Vahdaniyete delaletleri, elbette Vahdaniyeti söyleyen Zâtı tasdik hükmündedir. Demek söylediğim Dava da, umum Kâinatça musaddaktır. Hem beyan ettiği Kemal-i Mutlak olan Vahdaniyet-i İlahiye ve Hayr-ı Mutlak olan Saadet-i Ebediye, bütün Hakaik-i Âlemin hüsün ve kemaline muvafik ve mutabık olduğundan; O, Davasında elbette Sadiktir. **Demek Resul-i**

Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Vahdaniyet-i İlahiye ve Saadet-i Ebediyeye bir Bürhan-ı Nâtil-ı Sadık ve Musaddaktır.

İ k i n c i E s a s : Hem O Delil-i Sadık ve Musaddak, madem umum Enbiyanın fevkinde binler Mu’cizat ve neshedilmeyen bir Şeriat ve umum cinn ve inse şamil bir davet sahibi olduğundan, elbette umum Enbiyanın Reisidir. Öyle ise, umum Enbiyanın Mu’cizatlarının Sırrını ve İttifaklarını câmi'dir. Demek bütün Enbiyanın Kuvvet-i İcma'i ve Mu’cizatlarının Şehadeti, Onun Sîdk ve Hakkaniyetine bir Nokta-i İstinad teşkil eder. Hem Onun Terbiyesi ve İrşadı ve Nur-u Şeriatıyla kemal bulan bütün Evliya ve Asfiyanın Sultanı ve Üstadıdır. Öyle ise, onların Sırrı Kerameterini ve İcma'kârane Tasdiklerini ve Tahkiklerinin kuvvetini câmi'dir. Çünkü onlar Üstadlarının açtığı ve kapıyı açık bıraktığı yolda gitmişler, Hakikati bulmuşlar. Öyle ise, onların bütün Kerametleri ve Tahkikatları ve İcma'ları, O mukaddes Üstadlarının Sîdk ve Hakkaniyeti için bir Nokta-i İstinad temin eder. Hem o Bürhan-ı Vahdaniyet, sabık işaretlerde görüldüğü gibi; o kadar kat'î, yakînî ve bahir Mu’cizeleri ve hârika irhasatları ve şübheleriz Delail-i Nübüvveti var ve O Zâtı öyle bir tasdik ediyor ki, Kâinat toplansa Onların Tasdikini ibtal edemez!

Ü ç ü n c ü E s a s : Hem o Mu’cizat-ı Bahire Sahibi olan Vahdaniyet Dellâlî ve Saadet-i Ebediye Müjdecisi, kendi Zât-ı Mübarekinde öyle Ahlâk-ı Âliye ve Vazife-i Risaletinde öyle Secaya-yı Samiye ve Tebliğ ettiği Şeriat ve Dininde öyle hasail-i galiye vardır ki; en şedid düşman dahi Onu tasdik ediyor, inkâra mecal bulamıyor. Madem Zâtında ve Vazifesinde ve Dininde, en yüksek ve güzel Ahlâkları ve en ulvî ve mükemmel seciyeleri ve en kıymetdar ve makbul hasletleri bulunuyor; elbette O Zât, mevcudattaki Kemalâtın ve Ahlâk-ı Âliyenin Misali ve Mümessili ve Timsali ve Üstadıdır. Öyle ise, Zâtında ve Vazifesinde ve Dininde şu Kemalât ise; Hakkaniyetine ve Sîdkına o kadar kuvvetli bir Nokta-i İstinaddır ki, hiçbir cihette sarsılmaz.

D ö r d ü n c ü E s a s : Hem Maden-i Kemalât ve Muallim-i Ahlâk-ı Âliye olan o Dellâl-ı Vahdaniyet ve Saadet, kendi kendine söylemiyor; belki söylettiriliyor. Evet Hâlik-ı Kâinat tarafından söylettiriliyor. Üstad-ı Ezelisinden Ders alır, sonra Ders verir. Çünkü sabık işaretlerde kısmen beyan edilen binler Delail-i Nübüvvete; Hâlik-ı Kâinat bütün o Mu’cizatı Onun Elinde halketmekle gösterdi ki; **O, Onun hesabına konuşuyor, Onun Kelâmını tebliğ ediyor. Hem Ona gelen Kur'an ise içinde, dışında kırk Vech-i İ'caz ile gösterir ki, O Cenab-ı Hakk'ın Tercümanıdır. Hem O kendi Zâtında bütün İhlasiyla ve Takvasıyla ve Ciddiyetiyle ve Emanetiyle ve sair bütün Ahval ve Etvariyla gösterir ki; O kendi namına, kendi fikriyle demiyor..** belki Hâlikî namına konuşuyor.

Hem Onu dinleyen bütün Ehl-i Hakikat, Keşif ve Tahkik ile tasdik etmişler ve İlmelyakîn Îman etmişler ki; O kendi kendine konuşmuyor, belki Hâlik-ı Kâinat Onu konuşturuyor, Ders veriyor, Onunla Ders verdiriyor. Öyle ise Onun Sîdk ve Hakkaniyeti, bu dört gayet kuvvetli Esasların İcmâsına istinad eder.

B e ş i n c i E s a s : Hem O Tercüman-ı Kelâm-ı Ezelî ervahları görüyor, Melaikelel sohbet ediyor, cinn ve insi de irşad ediyor. Değil ins ve cinn Âlemi, belki Âlem-i Ervah ve Âlem-i Melaike fevkinde Ders alıyor. Ve mâverasında münasebeti var ve ittilâv vardır. Sâbık Mu'cizati ve tevatürle katî macera-yı hayatı şu Hakikatı isbat etmiştir. Öyle ise kâhinler ve sair gaibden haber verenler gibi, Onun haberlerine değil cinn, değil ervah, değil Melaike, belki Cibrîl'den başka Melaike-i Mukarrebîn dahi karışamıyor. Hattâ ekser evkatta Onun arkadaşı olan Hazret-i Cebraîl'i dahi bazı geri bırakıyor.

A l t ı n c i E s a s : Hem O Melek, cinn ve beşerin Seyyidi olan Zât, şu Kâinat ağacının en münevver ve mükemmel Meyvesi ve Rahmet-i İlahiyyenin Timsali ve Muhabbet-i Rabbaniyenin Misali ve Hakk'ın en münevver Bürhanı ve Hakikatın en parlak Siracı ve Tîlsim-ı Kâinatın Miftahı ve Muamma-yı Hilkatin Keşşafi ve Hikmet-i Âlemin Şârihi ve Saltanat-ı İlahiyyenin Dellâli ve Mehasin-i San'at-ı Rabbaniyenin Vassafi.. ve câmiyyet-i istidad cihetile O Zât, mevcudattaki kemalâtın en mükemmel Enmuzejidir. Öyle ise O Zâtın şu evsafi ve Şahsiyet-i Maneviyesi işaret eder, belki gösterir ki; **O Zât, Kâinatın İllet-i Gaiyesidir. Yani O Zâta şu Kâinatın Hâlikı bakmış, Kâinatı halketmiştir. Eğer Onu icad etmeseydi, Kâinatı dahi İcad etmezdi denilebilir. Evet cinn ve inse getirdiği Hakaik-i Kur'aniye ve Envâr-ı Îmaniye ve Zâtında görünen Ahlâk-ı Âliye ve Kemalât-ı Samiye, şu Hakikata Şahid-i Katu'dır.**

Y e d i n c i E s a s : Hem o Bürhan-ı Hak ve Sirac-ı Hakikat, öyle bir Din ve Şeriat göstermiştir ki; iki cihanın Saadetini temin edecek desatırı câmi'dır. Ve câmi' olmakla beraber, Kâinatın Hakaikini ve Vezaifini ve Hâlik-ı Kâinat'ın Esmasını ve Sîfâtını, Kemal-i Hakkaniyetle beyan etmiştir. İşte o İslâmiyet ve Şeriat, öyle bir tarzda muhit ve mükemmelidir ve öyle bir surette Kâinatı kendiyle beraber tarif eder ki, onun mahiyetine dikkat eden elbette anlar ki; **o Din, bu güzel Kâinatı yapan Zâtın, o Kâinatı kendiyle beraber tarif edecek bir Beyannamesidir ve bir Tarifesidir.** Nasılık bir sarayın ustası, o saraya müناسib bir tarife yapar. Kendini vasıflarıyla göstermek için, bir tarife Kaleme alır; öyle de: Din ve Şeriat-ı Muhammediyede (A.S.M.) öyle bir ihata, bir ulviyet, bir hakkaniyet görünüyor ki; Kâinatı halk ve tedbir edenin Kaleminden çıktığını gösterir. Ve o Kâinatı güzelce tanzim eden kim ise, şu Dini güzelce

tanzim eden yine odur. Evet o Nizam-ı Ekmel, elbette bu Nazm-ı Ecmeli ister.

S e k i z i n c i E s a s : İşte mezkûr Sîfatlarla Muttasîf ve her cihet ile sarsılmaz kuvvetli istinad noktalarına dayanan Muhammed-i Arabî Aleyhissâlâtü Vesselâm, Âlem-i Şehadete müteveccih olarak, Âlem-i Gayb namına, cinn ve insin başları üzerine ilân ederek; istikbalde gelecek asırlar arkasında duran akvama ve milletlere hitab edib öyle bir Nida eder ki; umum cinn ve inse, umum yerlere, umum asırlara ișittiriyor. Evet, işitiyoruz!..

D o k u z u n c u E s a s : Hem öyle yüksek, kuvvetli hitab ediyor ki; bütün asırlar Onu dinler. Evet Aks-i Sadâsını herbir asır işitiyor...

O n u n c u E s a s : Hem O Zâtın gidişatında görünüyor ki; görüyor, öyle haber veriyor. Çünkü en tehlikeli vakitlerde, kemal-i metanetle tereddüsüz, telaşsız söylüyor. Bazı olur Tek başıyla dünyaya meydan okuyor...

O n b i r i n c i E s a s : Hem bütün kuvvetiyle öyle kuvvetli davet edib çağırır ki: Yarı yeri ve nev'-i beşerin beşte birini sesine karşı

لَبِّيْكَ سَمِعْنَا وَأَطَّعْنَا dedirtti, söyledi.

O n i k i n c i E s a s : Hem öyle bir ciddiyetle davet ve öyle esaslı bir surette terbiye eder ki; Düsturlarını asırların cebhesinde ve aktarın taşlarında nakşediyor ve dehirlerin yüzlerinde payidar ediyor..

O n ü ç ü n c ü E s a s : Hem tebliğ ettiği Ahkâmın sağlamlığına öyle bir vüsküp ve güvenmekle söylüyor ve davet ediyor ki; dünya toplansa, Onu bir hükmünden geri çevirip pişman edemez. Buna şahid, bütün Tarih-i Hayatı ve Siyer-i Seniyesidir.

O n d ö r d ü n c ü E s a s : Hem öyle bir itminan ile, bir itimad ile davet eder, Tebliğ eder ki; kimseden minnet almaz.. hiçbir müşkilâta karşı telaş etmez.. tereddüsüz, kemal-i samimiyetle ve safvetle ve herkesten evvel kendisi amel edib kabul ederek, getirdiği Ahkâmı ilân eder. Buna şahid ise; herkesçe, dost ve düşmanca malûm olan meşhur zühdü ve istiğnasi ve dünyanın fâni müzeyyenatına adem-i tenezzülüldür.

O n b e ş i n c i E s a s : Hem getirdiği Dine herkesten ziyade İtaati ve Hâlikâna karşı herkesten ziyade Ubudiyeti ve menhiyata karşı herkesten ziyade Takvası, kat'iyen gösterir ki: **O, Sultan-ı Ezel ve Ebed'in Mübellîigidir, Elçisidir ve O Mabud-u Bilhakk'ın en hâlis Abdidir ve Kelâm-ı Ezel'înin Tercümanıdır.**

Şu onbeş aded Esasların neticesi şudur ki: Mezkûr Evsaf ile Muttasif şu Zât; bütün kuvvetiyle, bütün hayatında mükerrerden ve mütemadiyen فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ der, Vahdaniyeti ilân eder.

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَلِيهِ عَدَدَ حَسَنَاتِ أُمَّتِهِ

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Bir İkram-ı İlahî ve Bir Eser-i İnayet-i Rabbaniye

وَ أَمَّا بِنْعَمَةِ رَبِّكَ فَحَدَّثُ mazmununa mâsadak olmak emeliyle

deriz: Şu Risalenin Te'lifinde, Cenab-ı Hakk'ın bir Eser-i İnayetini ve Rahmetini zikredeceğim. Tâ, şu Risaleyi okuyanlar, ehemmiyetle baksınlar.

İşte şu Risalenin Te'lifi hiç Kalbimde yoktu. Çünkü Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) dair Otuzbirinci ve Ondokuzuncu Sözler yazılmıştı. Birdenbire, şu Risaleyi yazmak için mücbir bir hâtıra Kalbe geldi. Hem kuvve-i hâfizam, musibetler neticesi olarak sönmüştü. Hem meşrebimde, yazdığım Eserlerde, nakil suretiyle (قالَ قِيلَ suretiyle) gitmemiştim. Hem yanında Kütüb-ü Hadîsiye ve Siyer Kitabları yoktur. Bununla beraber, تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ diyerek başladım. Öyle bir muvaffakiyet oldu ki, Eski Said'in kuvve-i hâfızasından ziyade hâfizam yardım etti. Her iki-üç saatte, sür'atle otuz-kırk sahife yazıldı. Birtek saatte, onbeş sahife yazılıyordu. Ekser Buharî, Müslim, Beyhakî, Tirmizî, Şifa-i Şerif, Ebu Nuaym, Taberî gibi Kitablardan naklediliyor. Halbuki bu nakilde hata olsa -Hadîs olduğu için- günah olması lâzım geldiğinden, Kalbim titriyordu. Fakat anlaşıldı ki İnayet var ve şu Risaleye ihtiyaç var. إن شاء الله sahîh bir surette yazılmıştır. Şayet bazı Elfaz-ı Hadîsiyede veya Râvilerin isminde bir yanlış bulunsa, tashih edilerek müsamaha ile bâkmalarını İhvânlarımdan rica ediyorum.

S a i d N u r s î

Evet biz müsveddeyi yazıyorduk, Üstadımız da söylüyordu. Yanında hiç Kitab yoktu; hiç müracaat da etmiyordu. Birdenbire gayet sür'atli söylüyordu, biz de yazıyorduk. İki-üç saatte, otuz-kırk, daha fazla sahife yazıyorduk. Bizim de kanaatimiz geldi ki: Bu muvaffakiyet, Mu'cizat-ı Nebviyeyenin bir Kerametidir.

Dâimî Hizmet-Kârı:

Hizmetkârı ve müsvedde Kâbî:

Müsvedde Kâbî ve Âhiret Kardeşi:

Müsvedde ve tebyiz Kâbî:

Abdullah Çavuş

Süleyman Sâmi

Hâfız Hâlid

Hâfız Tevfik

Mu'cizat-ı Ahmediye'nin Birinci Zeyli

[Ondokuzuncu Söz, Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) ve Zeyli Şakk-ı Kamer Mu'cizesine dair olduğundan; makam münasebetiyle buraya alınmıştır.]

"Ondört Reşehat"ı tazammun eden Ondördüncü Lem'anın
B İ R İ N C İ R E Ş H A S I : Rabbimizi bize tarif eden üç
büyük, küllî Muarrif var.

Birisı: Şu Kitab-ı Kâinattır ki, bir nebze şehadetini on üç Lem'a ile
Nur Risalesinden Onüçüncü Ders'ten iştittik.

Birisı: Şu Kitab-ı Kebirin Âyet-i Kübrası olan Hâtem-ül Enbiya
Aleyhissalâtü Vesselâm'dır.

Birisı de Kur'an-ı Azîmüşşan'dır.

Şimdi şu ikinci Bürhan-ı Nâtıkî olan Hâtem-ül Enbiya Aley-
hissalâtü Vesselâm'ı tanımlayıız, dinlemeliyiz.

Evet O Bürhanın Şâhs-ı Manevîsine bak: **Sath-ı Arz** bir Mescid,
Mekke bir Mihrab, **Medine** bir Minber; **O Bürhan-ı Bahir** olan
Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm bütün Ehl-i İmana İمام,
bütün insanlara Hatib, bütün Enbiyaya Reis, bütün Evliyaya Seyyid,
bütün Enbiya ve Evliyadan mürekkeb bir Halka-i Zikrin Serzakiri..
bütün Enbiya hayattar kökleri, bütün Evliya taravettar semereleri bir
Şecere-i Nuraniyedir ki; herbir Davasını, Mu'cizatlarına istinad eden
bütün Enbiya ve Kerametlerine itimad eden bütün Evliya tasdik edib
İmza ediyorlar. Zira O, **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** der, Dava eder. Bütün sağ ve sol,
yani mazi ve müstakbel taraflarında saf tutan o Nuranî Zakirler aynı
Kelimeyi tekrar ederek, icma ederek manen **صَدَقْتَ وَبِالْحَقِّ نَطَقْتَ** derler.

Hangi vehmin haddi var ki, böyle hesabsız imzalarla teyid edilen bir
Müddeaya parmak karıştırınsın!..

İ K İ N C İ R E Ş H A : O nuranî Bürhan-ı Tevhid, nasılki iki cenahın İcma' ve Tevatürüyle teyid ediliyor. Öyle de, Tevrat ve İncil gibi Kütüb-ü Semaviyenin (Haşîye) yüzler işaretî ve irhasatın binler rumuzatı ve hâtitlerin meşhur beşarati ve kâhinlerin mütevâtir şehadatı ve Şakk-ı Kamer gibi binler Mu'cizatının delalatî ve Şeriatın Hakkaniyetiyle teyid ve tasdik ettikleri gibi; **Zâtında gayet kemaldeki Ahlâk-ı Hamîdesi ve Vazifesi**nde nihayet hüsünündeki Secaya-yı Galiyesi ve Kemal-i Emniyeti ve Kuvvet-i Îmanını ve gayet itminanını ve nihayet vüsükunu gösteren fevkâlâde Takvası, fevkâlâde Ubudiyeti, fevkâlâde Ciddiyeti, fevkâlâde Metaneti; davasında nihayet derecede sadık olduğunu güneş gibi aşikâre gösteriyor...

Ü Ç Ü N C Ü R E Ş H A : Eğer istersen gel, Asr-ı Saadet'e, Ceziret-ül Arab'a gideriz. Hayalen olsun Onu vazife başında görüp ziyaret ederiz. İşte bak: Hüsn-ü Sîret ve Cemâl-i Suret ile mümtaz bir Zâtı görüyoruz ki: Elinde Mu'ciznûma bir Kitab, Lisanında Hakaik-aşına bir Hitab, bütün Benî-Âdeme, belki cinn ve inse ve Meleğe, belki bütün mevcudata karşı bir Hutbe-i Ezeliyeyi tebliğ ediyor. Sîrr-ı Hilkat-ı Âlem olan Muamma-i Acibanesini hall ve şerh edib ve Sîrr-ı Kâinat olan Tîlîm-ı Muğlakını feth ve keşfederek, bütün mevcudattan sorulan, bütün Ukûlü hayret içinde meşgul eden üç müşkil ve müdhiş sual-i azîm olan "Necisin?" Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?" suallerine muknî, makbul cevab verir.

D Ö R D Ü N C Ü R E Ş H A : Bak! Öyle bir Ziya-yı Hakikat neşreder ki: Eğer Onun o nuranî Daire-i Hakikat-ı Îrşadından hariç bir surette Kâinata baksan; elbette Kâinatın şeklini bir matemhane-i umumî hükmünde ve mevcudatı birbirine ecnebi, belki düşman ve camidatı dehşetli cenazeler ve bütün zevil-hayatı zeval ve firakın sillesiyle ağlayan yetimler hükmünde görürsün. Şimdi bak: Onun neşrettiği Nur ile o matemhane-i umumî, şevk u cezbe içinde bir Zikirhaneye inkılâb etti. O ecnebi, düşman mevcudat, birer Dost ve Kardeş şekline girdi. O camidat-ı meyyite-i samîte birer munis Memur, birer musahhar Hizmetkâr vaziyetini aldı ve o ağlayıcı ve şekva edici kimsesiz yetimler, birer Tesbih içinde Zâkir veya vazife paydosundan Şâkir suretine girdi.

B E Ş İ N C İ R E Ş H A : Hem O Nur ile; Kâinattaki harekât, tenevvüat, tebeddülât, tegayyurat; manasızlıktan ve abesiyyetten ve tesadüf oyuncaklığından çıkış birer Mektubat-ı Rabbanîye, birer Sahîfe-i Âyat-ı Tekvîniye, birer Meraya-yı Esma-i İlahiye ve Âlem dahi bir Kitab-ı

(Haşîye): Hüseyin-i Cîsrî "Risale-i Hamidiye"sında yüzondört işaretî, o Kitablardan çıkarmıştır. Tahriften sonra bu kadar bulunsa, elbette daha evvel çok tasrihat varmış.

Hikmet-i Samedaniye mertebesine çıktılar. Hem insanı bütün hayvanatın madûnuna düşüren hadsiz za'f ve aczi, fakr ve ihtiyacını ve bütün hayvanlardan daha bedbaht eden, vasıta-i nakl-i üzün ve elem ve gam olan Akı, O Nur ile nurlandığı vakit, insan bütün hayvanat, bütün mahlûkat üstüne çıkar. O nurlanmış acz, fakr, akıl ile, niyaz ile nazenin bir Sultan.. ve fizar ile nazdar bir Halife-i Zemin olur. Demek O Nur olmazsa Kâinat da, insan da, hattâ herşey dahi hiçe ener. Evet elbette böyle bedi' bir Kâinatta, böyle bir Zât lâzımdır. Yoksa Kâinat ve Eflak olmamalıdır.

A L T I N C I R E Ş H A : İşte O Zât, bir Saadet-i Ebediyenin Muhbiri, Müjdecisi ve Rahmet-i Bînihayenin Kâşifi ve İlâncısı ve Saltanat-ı Rububiyetin mehasininin Dellâh, Seyircisi ve Künuz-u Esma-i İlahiyenin Keşşafi, Göstericisi olduğundan; böyle baksan -yani Ubudiyeti cihetile- Onu bir Misal-i Muhabbet, bir Timsal-i Rahmet, bir Şeref-i İnsaniyet, en nuranî bir Semere-i Şecere-i Hilkat göreceksein. Şöyle baksan, -yani Risaleti cihetile- bir Bürhan-ı Hak, bir Sirac-ı Hakikat, bir Şems-i Hidayet, bir Vesile-i Saadet görürsün. İşte bak: Nasıl berk-i hâtf gibi Onun Nuru, şarktan garbı tuttu ve nîsf-ı arz ve hums-u beşer, Onun Hediye-i Hidayetini kabul edib hîrz-ı can etti. Bizim nefs ve şeytanımıza ne oluyor ki: Böyle bir Zâtın bütün Davalarının Esası olan ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾, bütün meratibiyle beraber kabul etmesin...

Y E D İ N C İ R E Ş H A : İşte bak: Şu cezire-i vasiada vahşi ve âdetlerine mutaassib ve inadcı muhtelif akvamı, ne çabuk âdât ve ahlâk-ı seyyie-i vahşıyanelerini defaten kal' ve ref ederek bütün Ahlâk-ı Hasene ile techiz edib bütün Âleme Muallim ve medenî Ümeme Üstad eyledi. Bak! Değil zahirî bir tasallut.. belki Akılları, Ruhları, Kalbleri, nefisleri feth ve teshir ediyor. Mahbub-u Kulûb, Muallim-i Ukûl, Müreibbi-i Nûfus, Sultan-ı Ervah oldu.

S E K İ Z İ N C İ R E Ş H A : Bilirsın ki: Sigara gibi küçük bir âdeti, küçük bir kavimde büyük bir hâkim, büyük bir himmetle ancak dâimî kaldırabilir. Halbuki bak bu Zât, büyük ve çok âdetleri; hem inadcı, mutaassib büyük kavimlerden, zahirî küçük bir kuvvetle, küçük bir Himmetle, az bir zamanda refedib yerlerine öyle secaya-yı âliyeyi ki, dem ve damarlarına karışmış derecede sabit olarak vaz' ve tesbit eyliyor. Bunun gibi daha pek çok Hârika İcraati yapıyor. İşte şu Asr-ı Saadet'i görmenelere Ceziret-ül Arab'ı gözlerine sokuyoruz. Haydi yüzey feylesofu alsınlar, oraya gitsinler, yüz sene çalışınlar. O Zâtın, o zamana nisbeten bir senede yaptığından yüzden birisini acaba yapabilirler mi?.

DOKUZUNCU REŞHA: Hem bilirsin.. Küçük bir adam, küçük bir haysiyetle, küçük bir Cemaatte, küçük bir mes'elede, münazaralı bir davada hicabsız, pervasız; küçük, fakat hacaletaver bir yalanı; düşmanları yanında hilesini hissettirmeyecek derecede teessür ve telaş göstermeden söyleyemez. Şimdi bak bu Zâta; pek büyük bir vazifede, pek büyük bir vazifedar, pek büyük bir haysiyetle, pek büyük emniyete muhtaç bir halde, pek büyük bir Cemaatte, pek büyük husumet karşısında, pek büyük mes'elelerde, pek büyük Davada, pek büyük bir serbestiyetle, bilâ-perva, bilâ-tereddüd, bilâ-hicab, telaşsız, samimî bir safvetle, büyük bir ciddiyetle, hasımlarının damarlarına dokunduracak şedid, ulvî bir surette söyledişi sözlerinde hiç hilaf bulunabilir mi? Hiç hile karışması mümkün müdür?

Kellâ! *إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى* Evet Hak aldatmaz, Hakikatbîn aldanmaz.

Hak olan mesleği hileden müstağnidir; Hakikatbîn gözüne hayalin ne haddi var ki, Hakikat görünsün, aldatns... .

O N U N C U R E Ş H A : İşte bak: Ne kadar merak-aver, ne kadar cazibedar, ne kadar lüzumlu, ne kadar dehşetli Hakaiki gösterir ve mesaili isbat eder.

Bilirsin ki, en ziyade insanı tahrîk eden meraktır. Hattâ eger sana denilse: "Yarı ömrünü, yarı malını versen; Kamer'den ve Müşteri'den biri gelir.. Kamer'de ve Müşteri'de ne var ne yok, ahvalini sana haber verecek. Hem doğru olarak senin istikbalini ve başına ne geleceğini doğru olarak haber verecek." Merakin varsa vereceksin. Halbuki:

Şu Zât, öyle bir Sultan'ın ahbarını söylüyor ki: **Memleketinde** Kamer bir sinek gibi pervane etrafında döner. O Arz olan o pervane ise, bir lâmba etrafında pervaz eder ve o Güneş olan lâmba ise, o Sultan'ın binler menzillerinden bir misafirhanesinde binler misbahlar içinde bir lâmbasıdır. Hem öyle acaib bir Âlemden hakikî olarak bahsediyor ve öyle bir İnkılâbdan haber veriyor ki: Binler Küre-i Arz bomba olsa patlasalar, o kadar acib olmaz. Bak! Onun lisanında *إِذَا الشَّمْسُ كُوَرَثْ * إِذَا السَّنَاءُ افْتَرَثْ * الْقَارِعَةُ* gibi Sureleri

işit. Hem öyle bir istikbalden doğru olarak haber veriyor ki: Şu dünyevî istikbal, ona nisbeten bir katre serab hükmündedir. Hem öyle bir Saadetten pek ciddî olarak haber veriyor ki: Bütün Saadet-i Dünnyeviye, ona nisbeten bir berk-i zâlin bir şems-i sermede nisbeti gibidir.

O N B İ R İ N C İ R E Ş H A : Böyle acib ve muamma-âlûd şu Kâinatın perde-i zahiriyesi altında elbette ve elbette böyle acaib bizi bekliyor.

Böyle acaibi haber verecek, böyle hârika ve fevkâlâde Mu'ciznûma bir Zât lâzımdır. Hem bu Zâtın gidişatından görünüyor ki: **O, görmiş ve görüyor ve gördüğünü söylüyor.** Hem "Bizi Ni'metleriyle perverde eden şu Semavat ve Arz'ın İlahi bizden ne istiyor? Marziyatı nedir?" Pek sağlam olarak bize Ders veriyor. **Hem bunlar gibi daha pekçok merak-aver, lüzumlu Hakaiki Ders veren bu Zâta karşı hersey'i bırakıp Ona koşmak, Onu dinlemek lâzım gelirken; ekser insanlara ne olmuş ki sağır olup, kör olmuşlar.. belki divane olmuşlar ki; bu Hakkı görmüyorum, bu Hakikati iştitmıyorlar, anlamıyorlar!..**

O N İ K İ N C İ R E Ş H A : İşte şu Zât, şu mevcudat Hâlikünin Vahdaniyetine Hakkaniyeti derecesinde Hak bir Bürhan-ı Nâtık, bir Delil-i Sadık olduğu gibi; Haşrin ve Saadet-i Ebediyenin dahi bir Bürhan-ı Katîr, bir Delil-i Satûdır. Belki nasıl **O Zât; Hidayetiyle Saadet-i Ebediyenin Sebeb-i Husulu ve Vesile-i Vusulüdür. Öyle de Duasıyla, Niyazıyla o Saadetin Sebeb-i Vücudu ve Vesile-i İcadıdır. Haşir mes'elesinde geçen şu Sırri, makam münasebetiyle tekrar ederiz:**

İşte bak: O Zât öyle bir Salât-ı Kübrâda Dua ediyor ki: Güya şu cezire, belki Arz, Onun azametli Namayıyla Namaz kilar, Niyaz eder. Bak, hem öyle bir Cemaat-ı Uzmada niyaz ediyor ki: Güya Benî-Âdem'in Zaman-ı Âdem'den asrımıza, Kiyamete kadar bütün nuranî Kâmil İnsanlar, Ona ittiba ile iktida edib Duasına **آمينَ** diyorlar. Hem bak, öyle bir Hacet-i Âmme için Dua ediyor ki: Değil Ehl-i Arz, belki Ehl-i Semavat, belki bütün mevcudat, Niyazına: "**Evet Yâ Rabbenâ ver. Biz dahi istiyoruz**" deyip iştirak ediyorlar. Hem öyle fakirane, öyle hazînane, öyle mahbubane, öyle müştakane, öyle tazarrukârane Niyaz ediyor ki, bütün Kâinatı ağlattırıyor. Duasına iştirak ettiriyor.

Bak: Hem öyle bir maksad, öyle bir gaye için Dua ediyor ki: İnsani ve Âlemi.. belki bütün mahlûkâti; esfel-i safilînden, sukuttan, kıymetsizlikten, faydasızlıktan A'lâ-yı İlliyyîne yani kıymete, bekaya, ulvî vazifeye çıkarıyor.

Bak: Hem öyle yüksek bir Fizar-ı İstîmdadkârane ve öyle tatlı bir Niyaz-ı İstîrhamkârane ile istiyor, yalvarıyor ki; güya bütün mevcudata ve Semavata ve Arş'a iştittirip, vecde getirip Duasına **آمينَ اللهمَّ آمينَ** dedirttiyor. Bak: Hem öyle Semî', Kerim bir Kadîrden.. öyle Basîr, Rahîm bir Alîm'den Hacettini istiyor ki; bilmüşahede en hâfi bir zîhayatın en hâfi bir Hacettini, bir Niyazını görür, iştirir, kabul eder, merhamet eder. Çünkü istediğini, -velev lisân-ı hal ile olsun- verir ve öyle bir suret-i hakîmane, basîrane, rahîmanede verir ki, şübhе bırakmaz: Bu terbiye ve tedbir öyle bir Semî' ve Basîr ve öyle bir Kerim ve Rahîm'e hastır.

O N Ü Ç Ü N C Ü R E Ş H A : Acaba bütün efadıl-ı benî-Âdemî arkasına alıp, Arz üzerinde durup, Arş-ı A'zam'a müteveccihen El kaldırıp Dua

eden şu Şeref-i Nev-i İnsan ve Ferîd-i Kevn ü Zaman ve bihakkın Fahr-i Kâinat ne istiyor?.. Bak dinle: **Saadet-i Ebediye istiyor, Beka istiyor, Lika istiyor, Cennet istiyor.** Hem meraya-yı mevcudatta Ahkâmını ve Cemâllerini gösteren bütün Esma-i Kudsiye-i İlahiye ile beraber istiyor. Hattâ eğer Rahmet, İnayet, Hikmet, Adalet gibi hesabsız o matlubun esbab-ı mûcibesi olmasa idi, şu Zâtın tek Duası, baharımızın İcadı kadar **Kudretine hafif gelen** şu Cennet'in binasına sebebiyet verecekti. Evet nasıl Onun Risaleti şu Dâr-ı İmtihanın açılmasına sebebiyet verdi. Öyle de, Onun Ubudiyeti dahi Öteki Dârin açılmasına sebebdir. Acaba Ehl-i Akıl ve Tahkika,

لَيْسَ فِي الْإِمْكَانِ أَبْدُعُ مِمَّا كَانَ

dediren şu meşhud İntizam-ı Faik, şu Rahmet içinde kusursuz Hüsnü San'at ve misilsiz Cemâl-i Rububiyet; hiç böyle bir çirkinliği, böyle bir merhametsizliği, böyle bir intizamsızlığı kabul eder mi ki: En cüz'î, en ehemmiyetsiz arzuları, sesleri ehemmiyetle işitip ifa etsin; en ehemmiyetli, en lüzumlu arzuları ehemmiyetsiz görüp işitmesin, anlamasın, yapmasın.. Hâşâ ve kellâ! Yüzbin defa hâşâ! Böyle bir Cemâl, böyle bir çirkinliği kabul etmez, çirkin olmaz.

Yâhu ey hayalî arkadaşım! Şimdilik kâfidir, geri gitmeliyiz. Yoksa yüz sene şu zamanda, şu cezirede kalsak, yine O Zâtın Garaib-i İcraatını ve Acaib-i Vezaifini, yüzden birisine tamamen ihata edib temasında doyamayız.

Şimdi gel, Üstünde-doneceğimiz her asra birer birer bakacağınız. Bak nasıl her asır, O Şems-i Hidayet'ten aldıkları Feyz ile çiçek açmışlar!

Ebu Hanife, Şafîî, Bayezid-i Bistamî, Şah-ı Geylanî, Şah-ı Nakşibend, İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi milyonlar münevver meyveler veriyor.

Meşhudatımızın tafsilatını başka vakte ta'lik edib o Mu'ciznûma ve Hidayet-Edaya bir kısım katî Mu'cizatına işaret eden bir Salavat getirmeliyiz:

عَلَىٰ مَنْ أُنْزِلَ عَلَيْهِ الْفُرْقَانُ الْحَكِيمُ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مِنَ الْعَرْشِ
 الْعَظِيمِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٌ الْفُ الْفِ صَلَاتٌ وَالْفُ الْفِ سَلَامٌ بِعَدِ حَسَنَاتِ
 أُمَّتِهِ عَلَىٰ مَنْ بَشَّرَ بِرِسَالَتِهِ التَّوْرِيَةُ وَالْأَنْجِيلُ وَالْزَّبُورُ وَبَشَّرَ بِنُبُوَّتِهِ

الإِرْهَاصَاتُ وَهَوَاتِفُ الْجِنِّ وَأَوْلِيَاءُ الْإِنْسُ وَكَوَاهِنُ الْبَشَرِ وَ اشْقَّ
بِإِشَارَتِهِ الْقَمَرُ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٌ الْفُ الْفِ صَلَاتٍ وَسَلَامٌ بَعْدَ أَنْفَاسٍ أُمَّتِهِ
عَلَى مَنْ جَآءَتْ لِدُعَوَتِهِ الشَّجَرُ وَنَزَلَ سُرْعَةً بِدُعَائِهِ الْمَطَرُ وَأَظَلَّتُهُ
الْغَمَامَةُ مِنَ الْحَرِّ وَشَبَعَ مِنْ صَاعٍ مِنْ طَعَامِهِ مِاْتُ مِنَ الْبَشَرِ وَنَبَعَ
الْمَاءُ مِنْ بَيْنِ أَصَابِعِهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كَالْكُوْثُرِ وَأَنْطَقَ اللَّهُ لَهُ الضَّبَّ وَالظَّبَّيْ
وَالْجِذْعَ وَالْدِرَاعَ وَالْجَمَلَ وَالْجَبَلَ وَالْحَجَرَ وَالْمَدَرَ صَاحِبُ الْمِعْرَاجِ وَ
مَادَاغَ الْبَصَرُ سَيِّدِنَا وَشَفِيعِنَا مُحَمَّدٌ الْفُ الْفِ صَلَاتٍ وَسَلَامٌ بَعْدَ كُلِّ
الْحُرُوفِ الْمُتَشَكِّلَةِ فِي الْكَلِمَاتِ الْمُتَمَثِّلَةِ بِإِذْنِ الرَّحْمَنِ فِي مَرَايَا
تَمُوجَاتِ الْهَوَاءِ عِنْدَ قِرَائِهِ كُلِّ كَلِمَةٍ مِنَ الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ قَارِئٍ مِنْ أَوْلَى
النُّزُولِ إِلَى آخِرِ الزَّمَانِ وَأَغْفِرْلَنَا وَأَرْحَمْنَا يَا إِلَهَنَا بِكُلِّ صَلَاتٍ مِنْهَا آمِينَ

“Şuaat-ı Marifet-ün Nebi” namındaki Türkçe bir Risalede ve Ondokuzuncu Mektub'da ve şu Söz'de icmalen işaret ettiğimiz Delail-i Nübüvvet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) beyan etmişim. Hem onda Kur'an-ı Hakîm'in Vücuh-u İcazi icmalen zikredilmiştir. Yine Lemaat namında Türkçe bir Risalede ve Yirmibeşinci Söz'de Kur'anın kırk vecihle Mu'cize olduğunu icmalen beyan ve kırk Vücuh-u İcazına işaret etmişim. O kırk vecihte, yalnız nazımda olan Belâgati, "İşarat-ül İcaz" namındaki bir Tefsir-i Arabîde kırk sahife içinde yazmışım. Eğer ihtiyacın varsa şu üç Kitaba müracaat edebilirlsin...

O N D Ö R D Ü N C Ü R E S H A : Mahzen-i Mu'cizat ve Mu'cize-i Kübra olan Kur'an-ı Hakîm; Nübüvvet-i Ahmedîye (A.S.M.) ile Vahdaniyet-i İlahiyyeyi

o derece katî isbat ediyor ki, başka bürhana hacet bırakmıyor. Biz de Onun tarifine ve medar-ı tenkid olmuş bir-iki Lem'a-i İ'cazına işaret ederiz.

İşte Rabbimizi bize tarif eden Kur'an-ı Hakîm; şu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın bir Tercüme-i Ezeliyesi.. Şu sahaif-i arz ve semada müstetir Künuz-u Esma-i İlahiyenin Keşşafi.. Şu sutur-u hâdisatın altında muzmer Hakaikin Miftahi.. Şu Âlem-i Şehadet perdesi arkasındaki Âlem-i Gayb cihetinden gelen İltifatat-ı Rahmaniye ve Hitabat-ı Ezeliyenin Hazinesi.. Şu Âlem-i Maneviye-i İslâmiyenin Güneşi, Temeli, Hendesi, Avalim-i Uhreviyenin Haritası.. Zât ve Sîfât ve Şuun-u İlahiyenin Kavl-i Şarihi, Tefsir-i Vazîhi, Bürhan-ı Nâtiki, Tercüman-ı Satû.. Şu Âlem-i İnsaniyetin Mürebbisi, Hikmet-i Hakikîsi, Mûrşid ve Hâdisi.. Hem bir Kitab-ı Hikmet ve Şeriat, hem bir Kitab-ı Dua ve Ubudiyet, hem bir Kitab-ı Emr ve Davet, hem bir Kitab-ı Zikir ve Marifet gibi; beşerin bütün Hacat-ı Maneviyesine karşı birer Kitab ve bütün muhtelif Ehl-i Mesalik ve Meşarib olan Evliya ve Siddîkînin, Asfiya ve Muhakkîkînin (her birinin) meşreblerine lâyık birer Risale ibraz eden bir "Kütübhanesi-i Mukaddese"dir.

Sebeb-i kusur tevehhüm edilen tekraratındaki Lem'a-i İ'caza bak ki: Kur'an hem bir Kitab-ı Zikir, hem bir Kitab-ı Dua, hem bir Kitab-ı Davet olduğundan içinde tekrar müstahsendir, belki elzem ve eblağdır. Ehl-i kusurun zannı gibi değil. Zira Zikrin şe'ni, tekrar ile tenvirdir; Duanın şe'ni, terdad ile takrirdir; Emir ve Davetin şe'ni, tekrar ile te'kiddir. Hem herkes her vakit bütün Kur'anı okumaya muktedir olamaz. Fakat bir Sureye galiben muktedir olur. Onun için en mühim Makâsid-ı Kur'aniye ekser uzun Surelerde derc edilerek her bir Sure bir küçük Kur'an hükmüne geçmiş. Demek, hiç kimseyi mahrum etmemek için Tevhid ve Haşr ve Kîssâ-i Musâ gibi bazı maksadlar tekrar edilmiş... Hem cismanî ihtiyaç gibi, manevî hacat dahi muhteliftir. Bazısına insan her nefes muhtaç olur.

(Cisme hava, Ruha **هو** gibi). Bazısına her saat (**بسم الله** gibi) ve hakeza...

Demek Tekrar-ı Âyet, tekerrür-ü ihtiyaçtan ileri gelmiş. O ihtiyaça işaret ederek ve uyandırıp teşvik etmek, hem istiyakı ve istihayı tahrik etmek için tekrar eder. Hem Kur'an müessistir. Bir Din-i Mübinin Esasatıdır ve şu Âlem-i İslâmiyet'in temelleridir ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyyeyi değiştirip, muhtelif tabakatın mükerrer suallerine cevabdır. Müessise, tesbit etmek için tekrar lâzımdır. Te'kid için terdad lâzımdır. Teyid için takrir, tahkik, tekrir lâzımdır. Hem öyle mesail-i azîme ve Hakaik-i Dakikadan bahsediyor ki; umumun Kalblerinde yerleştirmek için çok defa muhtelif suretlerde tekrar lâzımdır.

Bununla beraber sureten tekrardır. Fakat manen herbir Âyetin çok manaları, çok faideleri, çok vücuh ve tabakatı vardır. Herbir makamda ayrı bir mana ve faide ve maksadlar için zikrediliyor. Hem Kur'anın mesail-i kevniyeninbazısındaibhamveicmaliise,irşadîbirLem'a-iÎcazdır. Ehl-i ilhadın tevehhüm ettikleri gibi medar-ı tenkid olamaz ve sebeb-i kusur değildir.

Eğer desen: "Acaba neden Kur'an-ı Hakîm, felsefenin mevcudattan bahsettiği gibi etmiyor. Bazı mesaili mücmel bırakır, bazısını nazar-ı umumîyi okşayacak, hiss-i âmmeyi rencide etmeyecek, fikr-i avamı taciz edip yormayacak bir suret-i basitane-i zahiranede söylüyor?."

Cevaben deriz ki: Felsefe, Hakikatın yolunu şaşırılmış onun için... Hem geçmiş Derslerden ve Sözlerden elbette anlamışsını ki: Kur'an-ı Hakîm şu Kâinattan bahsediyor, tâ Zât ve Sîfât ve Esma-i İlahiyyeyi bildirsin. Yani bu Kitab-ı Kâinatın maânîsini anlattırıp, tâ Hâlikînî tanittırsın. Demek mevcudata kendileri için değil, belki mûcidleri için bakıyor. Hem umuma hitab ediyor. İlm-i Hikmet ise mevcudata mevcudat için bakıyor, hem hususan ehl-i fenne hitab ediyor. Öyle ise mademki Kur'an-ı Hakîm mevcudatı delil yapıyor, bürhan yapıyor. Delil zahir olmak, nazar-ı umuma çabuk anlaşılmak gerektir. Hem mademki Kur'an-ı Mûrşîd, bütün tabakat-ı beşere hitab eder. Kesretli tabaka ise, tabaka-i avamdır. Elbette İrşad ister ki: Lüzumsuz şeyleri ibham ile icmal etsin ve dakik şeyleri temsil ile takrib etsin ve mağlatalara düşürmemek için zahirî nazarlarında bedihî olan şeyleri, lüzumsuz belki zararlı bir surette tağyir etmemektir. Meselâ Güneş'e der: "Döner bir Siracdır, bir lâmbadır." Zira Güneş'ten, Güneş için, mahiyeti için bahsetmiyor.. Belki bir nevi İntizamın zenbereği ve Nizamın merkezi olduğundan, İntizam ve Nizam ise; Saniin

Âyine-i Marifeti olduğundan bahsediyor. Evet der: **وَ الشَّمْسُ تَجْرِي**

"Güneş döner." Bu döner tabiriyle; kış, yaz, gece, gündüzün deveranındaki muntazam Tasarrufat-ı Kudreti ihtar ile Azamet-i Sâniî ifham eder. İşte bu dönmek Hakikati ne olursa olsun, maksud olan ve hem mensuc, hem meşhud olan İntizama tesir etmez.

Hem der: **وَ جَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا** **Şu سِرَاج** tabiriyle, Âlemi bir

kasır suretinde, içinde olan eşya ise; insana ve zîhayata ihmaz edilmiş müzeyyenat

ve mat'umat ve levazimat olduğunu ve Güneş dahi musahhar bir mumdar olduğunu ihtar ile Rahmet ve İhsan-ı Hâlkı ifham eder. Şimdi bak, şu sersem ve gevezelik felsefe ne der? Bak diyor ki:

"Güneş, bir kitle-i azîme-i mayia-i nariyedir. Ondan fırlamış olan seyyarati etrafında döndürüp.. cesameti bu kadar, mahiyeti böyledir söyledi... " Mûhiş bir dehşetten, müdhiş bir hayretten başka Ruha bir kemal-i ilmî vermiyor, Bahs-i Kur'an gibi etmiyor. Buna kıyasen bâtininen kof, zahiren mutantan felsefî mes'elelerin ne kıymette olduğunu anlarsın. Onun şâşaa-i surâsine aldanıp, Kur'anın gayet Mu'ciznûma Beyanına karşı hürmetsizlik etme!..

İHTAR: Arabî Risale-i Nur'da Ondördüncü Reşa'nın Altı Katresi var. Bahusus Dördüncü Katre'nin Altı Nüktesi var. Kur'an-ı Hakîm'in kırk kadar Enva'-ı İcazîndan onbeşini beyan eder. Ona iktifaen burada ihtisar ettik. İstersen ona müracaat et, bir Hazine-i Mu'cizat bulursun...

اللَّهُمَّ اجْعِلِ الْقُرْآنَ شِفَاءً لَنَا مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَمُوْسِأً لَنَا فِي حَيَاةِنَا وَبَعْدَ
 مَمَاتِنَا وَفِي الدُّنْيَا قَرِينًا وَفِي الْقَبْرِ مُوْسِأً وَفِي الْقِيَامَةِ شَفِيعًا وَعَلَى
 الصِّرَاطِ نُورًا وَمِنَ النَّارِ سِتْرًا وَحِجَابًا وَفِي الْجَنَّةِ رَفِيقًا وَإِلَى الْخَيْرَاتِ
 كُلِّهَا دَلِيلًا وَإِمَاماً بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَرَحْمَتِكَ يَا أَكْرَمَ
 الْأَكْرَمِينَ وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمِينَ ﴿اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ أَنْزَلَ
 عَلَيْهِ الْفُرْقَانَ الْحَكِيمَ وَعَلَى أَلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

Şakk-ı Kamer

Mu'cizesine Dairdir

(Ondokuzuncu ve Otuzbirinci Sözlerin Zeyli)

إِقْرَأْ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
اِقْرَأْ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ وَانْ يَرُو اَيْهَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌ

Kamer gibi parlak bir Mu'cize-i Ahmedkiye (A.S.M.) olan İnsikak-ı Kamer'i, evham-ı faside ile inhisafa uğratmak isteyen feylesoflar ve onların muhakemesiz mukallidleri diyorlar ki: "Eğer İnsikak-ı Kamer vuku bulsa idi umum Âleme malûm olurdu. Bütün tarih-i beşerin nakletmesi lâzım gelirdi?"

E l c e v a b : İnsikak-ı Kamer; Dava-yı Nübüvvete delil olmak için o Davayı işten ve inkâr eden hazır bir cemaate, gecede, vakt-i gaflette âni olarak gösterildiğinden; hem ihtilaf-ı metalî' ve sis ve bulut gibi rü'yete mani esbabın vücudu ile beraber, o zamanda medeniyet taammüm etmediğinden ve hususî kaldığından ve tarassudat-ı semaviye pek az olduğundan; bütün etraf-ı Âlemde görülmek, umum tarih'lere geçmek, elbette lâzım değildir. Şakk-ı Kamer yüzünden bu evham bulutlarını dağıtacak çok noktalardan şimdilik **BEŞ NOKTA**'yı dinle.

BİRİNCİ NOKTA: O zaman, o zemindeki küffarın gayet şedid derecede inadları, tarihen malûm ve meşhur olduğu halde; Kur'an-ı

Hakîm'in **وَ اشْقَاقُ الْقَمَرِ** demesiyle şu vak'ayı umum Âleme ihbar ettiği halde; Kur'anı inkâr eden o küffardan hiçbir kimse, şu Âyetin tekzibine, yani ihbar ettiği şu vakıanın inkârına ağız açmamışlar. Eğer o zamanda o hâdise, o küffarca kat'î ve vaki' bir hâdise olmasa idi; şu sözü serrişte ederek, gayet dehşetli bir tekzibe ve Peygamber'in ibtal-i davasına hücum göstereceklerdi. Halbuki şu vak'a ya dair Siyer ve tarih, o vak'a ile münasebetdar küffarın adem-i vukuuna dair hiçbir şey'ini naklı etmemiştirlerdir.

Yalnız **وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌ** Âyetinin beyan ettiği gibi, tarihçe menkul olan şudur ki: O hâdiseyi gören küffar, "sihirdir" demişler ve "Bize sihir gösterdi. Eğer sair taraflardaki kervan ve kafileler görmüşlerse Hakikattir. Yoksa bize sihir etmiş." demişler. Sonra sabahleyin Yemen ve başka taraflardan gelen kafileler ihbar ettiler ki: "Böyle bir hâdiseyi gördük." Sonra küffar, Fahr-i Âlem (A.S.M.) hakkında (hâşâ) "Yetim-i Ebu Talib'in sihri, Semaya da tesir etti" dediler.

İKİNCİ NOKTA: Sa'd-ı Taftazanî gibi Eazîm-ı Muhakkikîn'in ekseri demişler ki: İnkışak-ı Kamer; Parmaklarından su akması umum bir orduya su içirmesi, Câmide Hutbe okurken dayandığı kuru direğin Müfarakat-ı Ahmediyeden (A.S.M.) ağlaması umum Cemaatin iştemesi gibi mütevatırdır. Yani, öyle tabakadan tabakaya bir Cemaat-ı Kesîre nakletmiştir ki, kızbe ittifakları muhaldır. Hâle gibi meşhur bir kuyruklu yıldızın bin sene evvel çıkması gibi mütevatırdır. Görmediğimiz Serendib Adası'nın vücudu gibi tevâtûrle vücudu kat'îdir, demişler. İşte böyle gayet kat'î ve şuhûdî mesailde teşkîkat-ı vehmiye yapmak, akılsızlıktır. Yalnız muhal olmamak kâfidir. Halbuki Şakk-ı Kamer, bir volkanla inşikak eden bir dağ gibi mümkündür.

ÜÇÜNCÜ NOKTA: Mu'cize Dava-yı Nübûvvetin isbatı için, münkirleri ikna etmek içindir, icbar etmek için değildir. Öyle ise Dava-yı Nübûvveti iştenler için, ikna edecek bir derecede Mu'cize göstermek lâzımdır. Saïr taraflara göstermek veya hutbe icbar derecesinde bir bedahete izhar etmek, Hakîm-i Zülcelâl'in Hikmetine münaffî olduğu gibi, Sîrr-ı Teklife dahi muhaliftir. Çünkü "Akla kapı açmak, ihtiyarı elinden almamak" Sîrr-ı Teklif iktiza ediyor. Eğer Fâtîr-ı Hakîm, İnkışak-ı Kamer'i, feylesofların hevesatına göre bütün Âleme göstermek için bir-iki saat öyle bıraksa idi ve beşerin umum tarihlerine geçse idi, o vakit sair Hâdisat-ı Semaviye gibi ya Dava-yı Nübûvvet'e delil olmazdı ve Risalet-i Ahmediyeye (A.S.M.) hususiyeti kalmazdı veya hutbe bedahet derecesinde öyle bir Mu'cize olacaktı ki: Akla icbar edecek, Aklin ihtiyarını elinden alacak, ister istemez Nübûvveti tasdik edecek. ebucehil gibi kömür ruhlu, Ebubekir-i Sîddîk gibi Elmas Ruhlu adamlar bir seviyede kalıp, Sîrr-ı Teklif zayıf' olacaktı. İşte bu Sir içindir ki: Hem âni, hem gece, hem vakt-i gaflet, hem ihtilaf-ı metali' ve sis ve bulut gibi sair mevanii perde ederek umum Âleme gösterilmedi veya hutbe tarihlere geçirilmedi...

DÖRDÜNCÜ NOKTA: Şu hâdise, gece vakti herkes gaflette iken âni bir surette vuku bulduğundan etraf-ı Âlemde elbette görülmeyecek.

Bazı efrada görünse de, gözüne inanmayacak. İnandırsa da, elbette böyle mühim bir hâdise, haber-i vâhid ile tarihnlere bâkî bir sermaye olmayacak...

Bazı Kitablarda "Kamer iki parça olduktan sonra yere inmiş" ilâvesi ise, Ehl-i Tahkik reddetmişler. "Şu Mu'cize-i bahireyi kıymetten düşürmek niyetiyle, belki bir münafık ilhak etmiş" demişler.

Hem meselâ o vakit, cehalet sisiyle muhat ingiltere, ispanya'da yeni gurub; amerika'da gündüz; çin'de, Japonya'da sabah olduğu gibi.. başka yerlerde başka esbab-ı maniaya binaen elbette görülmeyecek. Şimdi bu akılsız muterize bak, diyor ki: "ingiltere, çin, Japon, amerika gibi akvamın tarihleri bundan bahsetmiyor. Öyle ise vuku bulmamış." **Bin nefrin onun gibi avrupa kâselislerinin başına!...**

BEŞİNCİ NOKTA: İnşikak-ı Kamer, kendi kendine bazı esbaba binaen vuku bulmuş, tesadüfü, tabiî bir hâdise değil ki; âdi ve tabiî kanunlarına tatbik edilsin. Belki Şems ve Kamer'in Hâlik-ı Hakîm'i, Resulünün Risaletini tasdik ve Davasını tenvir için hârikulâde olarak o hâdiseyi îka etmiştir. Sîrr-ı Îrşad ve Sîrr-ı Teklif ve Hikmet-i Risaletin iktizasıyla, Hikmet-i Rububiyetin istediği insanlara ilzam-ı hüccet için gösterilmiştir. O Sîrr-ı Hikmetin iktiza etmedikleri, istemedikleri ve Davayı Nübûvveti henüz işitmeyenleri aktar-ı zemindeki insanlara göstermemek için, sis ve bulut ve ihtilaf-ı metali' haysiyetiyle; bazı memleketin Kameri daha çıkmaması ve baziların güneşleri çıkması ve bir kısmının sabahı olması ve bir kısmının güneşî yeni gurub etmesi gibi, o hâdiseyi görmeye mani pekçok esbaba binaen gösterilmemiş. Eğer, umum onlara dahi gösterilse idi, o halde ya İşaret-i Ahmediyenin (A.S.M.) neticesi ve Mu'cize-i Nübûvvet olarak gösterilecekti.. o vakit Risaleti bedahet derecesine çıkacaktı. Herkes tasdire mecbur olurdu, Aklın ihtiyacı kalmazdı. İman ise Aklın ihtiyacıyladır. Sîrr-ı Teklif zayı' olurdu. Eğer surf bir Hâdise-i Semaviye olarak gösterilse idi; Risalet-i Ahmedîye (A.S.M.) ile münasebeti kesilirdi ve Onunla hususiyeti kalmazdı.

E l h a s ı l : Şakk-ı Kamer'in imkânında şüphe kalmadı, kat'î isbat edildi. Şimdi, vukuuna delalet eden çok bürhanlarından altısına (Haşıye) işaret ederiz. Şöyle ki:

Ehl-i Adalet olan Sahabelerin, vukuuna İcmâ.. ve Ehl-i Tahkik umum

(Haşıye): Yani, altı defa İcmâ' suretinde, vukuuna dair altı hüccet vardır. Bu makam çok izaha lâyık iken, maatteessüf kısa kalmıştır.

Müfessirlerin، وَ انشَقَ الْقَمَرُ Tefsirinde onun vukuuna İttifakı.. ve Ehl-i

Rivayet-i Sadîka bütün Muhaddisînin, pek çok senedlerle ve muhtelif tarîklerle vukuunu nakletmesi.. ve Ehl-i Keşif ve İlham bütün Evliya ve Sîddîkînîn Şehadeti.. ve İlîm-i Kelâm'ın meslekçe birbirinden çok uzak olan İmamlarının ve mütebahhir Ülemanın tasdiki.. ve Nass-ı Kat'î ile dalâlet üzerine İcma'ları vaki' olmayan Ümmet-i Muhammediyenin (A.S.M.) o vak'ayı Telakki-i Bilkabul etmesi; güneş gibi İnsikak-ı Kamer'i isbat eder.

ELHASIL: Buraya kadar Tahkik namına ve hasmı ilzam hesabına idi. Bundan sonraki Cümleler, Hakikat namına ve Îman hesabınadır. Evet Tahkik öyle dedi, Hakikat ise diyor ki:

Sema-yı Risaletin Kamer-i Müniri olan Hâtem-i Divan-ı Nübûvet, nasıl Mahbubiyet derecesine çıkan Ubudiyetindeki Velayetin Keramet-i Uzması ve Mu'cize-i Kübrâsi olan Mi'râc ile, yani bir Cism-i Arzı Semavatta gezdirmekle Semavatin sekenesine ve Âlem-i Ulvî Ehline Rüchaniyeti ve Mahbubiyeti gösterildi ve Velayetini isbat etti. Öyle de: Arza bağlı, Semaya asılı olan Kamer'i, bir arzının işaretiyile iki parça ederek arzin sekenesine, o arzının Risalette öyle bir Mu'cize gösterildi ki: Zât-ı Ahmedîye (A.S.M.) Kamer'in açılmış iki Nûrânî Kanadı gibi; Risalet ve Velayet gibi iki Nûrânî Kanadıyla, iki Ziyadar Cenah ile, Evc-i Kemalâta uçmuş.. tâ Kab-ı Kavseyn'e çökmiş, hem Ehl-i Semavat hem Ehl-i Arza Medar-ı Fahr olmuştur...

عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَلِهِ الصَّلَاةُ وَالتَّسْلِيمَاتُ مُلَأَ الْأَرْضُ وَالسَّمَاوَاتِ
سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Mu'cizat-ı Ahmedîye (A.S.M.) Zeylinin Bir Parçasıdır

[Risalet-i Ahmedîye (A.S.M.) delili hakkında olup, Mi'râc Risalesinin Üçüncü Esasının nihayetindeki üç mühim müşkilden birinci müşkile aid suale, muhtasar bir fîhrîste suretinde verilen cevabdır.]

Sual: Şu Mi'râc-ı Azîm, ne için Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur?

Elcevâb: Şu birinci müşkiliniz: Otuzüç aded Sözlerde tafsilen halledilmiştir. Yalnız şurada Zât-ı Ahmedîye'nin (A.S.M.) Kemalâtına ve Delail-i Nübûvvetine ve O Mi'râc-ı A'zama en elyak O olduğuna icmâlî işaretler nev'inde, bir muhtasar fîhrîste gösteriyoruz. Şöyledir ki:

Evvelâ: Tevrat, İncil, Zebur gibi Kütüb-ü Mukaddese, pek çok tahrifata mâruz oldukları halde, şu zamanda dahi, Hüseyin-i Cisrî gibi bir Muhakkik, Nübûvvet-i Ahmedîyeye (A.S.M.) dair o Kitablardan yüzondört işaretî işaretleri çıkarıp "Risale-i Hamîdiye"de göstermiştir.

Sâniyen: Tarihçe müsbettir ki: Şîkk ve Satîh gibi meşhur iki kâhinin, Nübûvvet-i Ahmedîyeden (A.S.M.) biraz evvel, Nübûvvetine ve Âhirzaman Peygamberi olduğuna beyanatları gibi çok işaretler, sahîh bir surette tarihen nakledilmiştir.

Sâlisen: Veladet-i Ahmedîye (A.S.M.) gecesinde Kâ'be'deki sanemlerin sukutu ile, kisra-yı faris'in saray-ı meşhuresi olan eyvan'ı inşikak etmesi gibi, irhasat denilen üzer Hârikalar tarihçe meşhurdur.

Râbian: Bir orduya Parmağından gelen suyu içirmesi ve Câmid'e bir Cemaat-ı Azîmenin huzurunda, kuru direğin, minberin naklinden dolayı Müfarakat-ı Ahmedîyeden (A.S.M.) deve gibi enin ederek ağlaması;

وَأَشْقَاقُ الْقَمَرِ Nassı ile, Şakk-ı Kamer gibi, Muhakkiklerin Tah-kikatıyla bine balığ olan Mu'cizatiyla serfiraz olduğunu tarih ve Siyer gösteriyor.

Hâmisen: Dost ve düşmanın ittifakıyla Ahlâk-ı Hasenenin Şahsında en yüksek derecede; ve bütün muamelatının şehadetiyle Secaya-yı Samiye, Vazifesinde ve Teblîgatında en âlî bir derecede; ve Din-i İslâmdaki Mehasin-i Ahlâkin şehadetiyle, Şeriatında en âlî Hisal-i Hamîde en mükemmel derecede bulunduğu Ehl-i İnsaf ve Dikkat tereddüd etmez.

Sâdisen: Onuncu Söz'ün İkinci İşaretinde işaret edildiği gibi: Uluhiyet, Mukteza-yı Hikmet olarak Tezahür istemesine mukabil, en a'zamî bir derecede Zât-ı Ahmedîye (A.S.M.) Dinindeki a'zamî Ubudiyetle en parlak bir derecede göstermiştir.

Hem Hâlik-ı Âlem'in nihayet Kemaldeki Cemâlini bir vasıta ile Mukteza-yı Hikmet ve Hakikat olarak göstermek istemesine mukabil; en güzel bir surette Gösterici ve Tarif Edici, bilbedahe yine **O Zât tır**.

Hem Sâni'-i Âlem'in nihayet Cemâlde olan Kemal-i San'atı üzerine enzar-ı dikkati celb etmek, teşhir etmek istemesine mukabil; en yüksek bir Sadâ ile Dellâllik eden, yine bilmüşahede **O Zât tır**.

Hem bütün Âlemlerin Rabbi, kesret tabakatında Vahdaniyeti ilân etmek istemesine mukabil, en a'zamî bir derecede bütün Meratib-i Tevhidi ilân eden yine bizzarure **O Zât tır**.

Hem Sahib-i Âlem'in nihayet derecede âsârındaki Cemâlin işaretiley, nihayetsiz Hüsn-ü Zâtîsini ve Cemâlinin Mehasinini ve Hüsnünün Letaifini âyinelerde Mukteza-yı Hakikat ve Hikmet olarak görmek ve göstermek istemesine mukabil; en şaaşalı bir surette âyinedarlık eden ve gösteren ve sevip, başkasına sevdiren yine bilbedahe **O Zât tır**.

Hem şu Saray-ı Âlemin Sânii, gayet Hârika Mu'cizeler ile ve gayet kıymetdar Cevherler ile dolu Hazine-i Gaybiyelerini izhar ve teşhir istemesi.. ve onlarla Kemalâtını tarif etmek ve bildirmek istemesine mukabil, en a'zamî bir surette Teşhir Edici, Tavsif Edici ve Tarif Edici yine bilbedahe **O Zât tır**.

Hem şu Kâinatın Sânii, şu Kâinatı enva'-ı acaib ve zînetlerle süslendirmek suretinde yapması.. ve zîşuur mahlûkatını seyr ve tenezzüh ve ibret ve tefekkür için ona idhal etmesi.. ve Mukteza-yı Hikmet olarak onlara o âsâr ve sanayiin manalarını, kıymetlerini, Ehl-i Temâşa ve tefekküre bildirmek istemesine mukabil; en a'zamî bir surette cinn ve inse, belki Ruhanîlere ve Melaikelere de Kur'an-ı Hakîm vasıtasyyla Rehberlik eden, yine bilbedahe **O Zât tır**.

Hem şu Kâinatın Hâkim-i Hakîm'i, şu Kâinatın tahavvülâtındaki maksad ve gayeyi tazammun eden Tâlsim-ı Muğlakını.. ve mevcudatın "Nereden?

Nereye? Ve ne oldukları" olan şu üç sual-i müşkilin muammasını bir Elçi vasıtasıyla umum zîşuurlara açtırmak istemesine mukabil, en vazih bir surette ve en a'zamî bir derecede Hakaik-i Kur'aniye vasıtasıyla o Tilsimi Açı ve o Muammayı halleden, yine bilbedahe **O Zât tır**.

Hem şu Âlemin Sâni'-i Zülcelal'i, bütün güzel masnuatıyla kendini zîşuur olanlara tanittırması ve kıymetli Ni'metler ile kendini onlara sevdirmesi, bizzarure onun mukabilinde zîşuur olanlara Marziyatı ve Arzu-yu İlahiyelerini bir Elçi vasıtasıyla bildirmesini istemesine mukabil, en a'lâ ve ekmel bir surette, Kur'an vasıtasıyla o Marziyat ve Arzuları beyan eden ve getiren, yine bilbedahe **O Zât tır**.

Hem Rabb-ül Âlemîn, Meyve-i Âlem olan insana, Âlemi içine alacak bir Vüs'at-ı İstidad verdiginden ve bir Ubudiyet-i külliyyeye müheyya ettiğinden ve hissiyatça kesrete, dünyaya mübtela olduğundan, bir Rehber vasıtasıyla, yüzlerini kesretten Vahdete, fâniden Bâkîye çevirmek istemesine mukabil; en A'zam bir derecede, en Eblağ bir surette, Kur'an vasıtasıyla en Ahsen bir tarzda Rehberlik eden ve Risaletin Vazifesini en Ekmel bir tarzda îfa eden, yine bilbedahe **O Zât tır**.

İşte mevcudatın en eşrefi olan zîhayat ve zîhayat içinde en eşref olan zîşuur ve zîşuur içinde en eşref olan hakikî insan ve hakikî insan içinde geçmiş Vezaiyi en A'zamî bir derecede, en Ekmel bir surette îfa eden Zât; elbette bir Mi'râc-ı A'zam ile Kab-ı Kavseyn'e çıkacak, Saadet-i Ebediye kapısını çalacak, Hazine-i Rahmeti açacak, Îmanın Hakaik-i Gaybiyesini görecek, yine O olacaktır.

Sâbian: Bilmüşâhede şu masnuatta gayet güzel Tahsinat, nihayet derecede süslü Tezyînat vardır. Ve bilbedahe şöyle Tahsinat ve Tezyînat, onların Sâniinde, gayet şiddetli bir İrade-i Tahsin ve Kasd-ı Tezyîn var olduğunu gösterir. Ve İrade-i Tahsin ve Tezyîn ise, bizzarure o Sâni'de, san'atına karşı kuvvetli bir rağbet ve kudsî bir Muhabbet olduğunu gösterir. Ve masnuat içinde en câmi' ve letaif-i san'atı birden kendinde gösteren ve bilen ve bildiren ve kendini sevdiren ve başka masnuattaki güzellikleri **مَا شَاءَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَكْبَرُ** deyip istihsan eden, bilbedahe o san'atperver ve san'atını çok seven Sâniin nazarında en ziyade mahbub, O olacaktır.

İşte masnuati yıldızlayan mezaya ve mehasine mevcudatı ışıklandıran Letaif ve Kemalâta karşı, **سُبْحَانَ اللَّهِ مَا شَاءَ اللَّهُ أَكْبَرُ** diyerek Semavatı çönlattıran ve Kur'anının Nağamatiyla Kâinatı velveleye verdiren, İstihsan ve Takdir ile, Tefekkür ve Teşhir ile, Zikir ve Tevhid ile, berr ve bahri cezbeye getiren, yine bilmüşâhede O Zât'tır.

İşte böyle bir Zât ki: **السَّبْبُ كَالْفَاعِلِ** Sırrınca bütün

Ümmetinin işlediği Hasenatın bir misli, Onun Kefe-i Mızanında bulunan.. ve umum Ümmetinin Salavatı, Onun manevî Kemalâtına imdad veren.. ve Risaletinde gördüğü Vezaifin netaicini ve manevî ücretleriyle beraber Rahmet ve Muhabbet-i İlahiyenin nihayetsiz Feyzine mazhar olan bir Zât, elbette Mi'râc merdiveniyle Cennet'e, Sidret-ül-Münâhâ'ya, Arş'a, Kab-ı Kavseyn'e kadar gitmek, Ayn-ı Hak, Nefs-i Hakikat, Mahz-ı Hikmettir...

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

(Haşiye): En mühim bir ceride-i İslâmîyede, umum Âlem-i İslâma taalluk eden ve gayet ehemmiyetli siyasilerden ve hayat-ı içtimaiye ile çok alâkadar olan umum hukukçulardan 1927 senesinde Avrupa'da toplanan bir kongrede mühim ecnebi feylesoflar, Şeriat-ı Muhammediyeye (A.S.M.) dair bu aşağıda yazılan Arabî fikranın aynımı kendi lisânlarıyla söylemişler. O Arabî ceridenin naklettiği Arabî ifadeyi aynen yazıyoruz ve tercümesini de Arabî ifadenin altına ilâve ediyoruz. Nur Çeşmesi'nin âhirinde yazılan ecnebi feylesoflardan kırkçü tanesinin beyanatı, bu iki kahraman feylesofun beyanatıyla kırkbeş tane şahid-i sadık oluyor.

الْفَضْلُ مَا شَهِدَتْ بِهِ الْأَعْدَاءُ "Fazilet odur ki; düşmanlar dahi onu tasdik etsin."

Arabî ceridenin beyanatı:

وَقَدْ اعْتَرَفَ حَتَّى عُلَمَاءُ الْغَرْبِ بِسُوءِ مَبَادِيِّ الْإِسْلَامِ وَصَلَاحَهَا لِلْعَالَمِ... قَالَ عَمِيدُ
كُلِّيَّةِ الْحُقُوقِ بِجَامِعَةِ قِيَّيْنَا أَلْأُسْتَادُ شَبُولُ فِي مُوْئَمَرِ الْحُقُوقِيِّينَ الْمُنْعَقَدِ فِي سَنَةِ
إِنَّ الْبَشَرِيَّةَ لَتَقْتَصِرُ بِإِنْسَابِ رَجُلٍ كَمُحَمَّدٍ (ع ص م) إِلَيْهَا إِذَا إِنَّهُ رَغْمَ
أُمِّيَّتِهِ إِسْتَطَاعَ قَبْلَ بِضُعْفِ عَشَرَ قَرْنَانِ أَنْ يَأْتِي بِتَشْرِيعٍ سَنَكُونُ نَحْنُ الْأَوْرُوبَيِّينَ
أَسْعَدَ مَا نَكُونُ لَوْ وَصَلَنَا إِلَى قِيمَتِهِ بَعْدَ أَلْفِيْ عَامٍ وَقَالَ بَرْنَارْدُ شُوَّلَدُ
كَانَ دِينُ مُحَمَّدٍ (ع ص م) مَوْضِعَ

التَّقْدِيرُ السَّابِقُ دَائِئِمًا لِمَا يَنْطَوِي عَلَيْهِ مِنْ حَيَوَيَّةٍ مُدْهِشَةٍ لَا نَهُ عَلَى مَا يَلْوُحُ بِهِ هُوَ
 الدِّينُ الْوَحِيدُ الَّذِي لَهُ مَلْكَةُ الْهُضْمِ لَا طُوَارِ الْحَيَاةِ الْمُخْتَلِفَةِ وَالَّذِي يَسْتَطِعُ لِذَلِكَ
 أَنْ يَجْذِبَ إِلَيْهِ كُلَّ جَيْلٍ مِنَ النَّاسِ وَأَرْزِي وَاجِبًا أَنْ يُدْعَى مُحَمَّدٌ (ع ص م) مُنْقَدِّدًا
 الْإِنْسَانِيَّةَ وَأَعْتَقِدُ أَنَّ رَجُلًا مِثْلَهُ إِذَا تَوَلَّ زَعَامَةَ الْعَالَمِ الْحَدِيثَ نَجَحَ فِي حَلِّ
 مُشْكِلَاتِهِ وَأَحَلَّ فِي الْعَالَمِ السَّلَامَةَ وَالسَّعَادَةَ (يَعْنِي الْمُسَالَمَةَ وَالصُّلُحَ الْمُعْوَمِيَّ)
 وَمَا أَشَدَّ حَاجَةَ الْعَالَمِ الْيَوْمَ إِلَيْهَا...

Tercümesinin bir hülâsası:

Evet garb üleması ve feylesofları itiraf ve ikrar etmişler ki:
"İslâmiyetin Kanunları, yüksek bir tarzda Âlemin İslahına kâfidir."

Hem Külliyyet-ül Hukuk Kongresinin cem'iyetinde, bütün hukukiyyunun toplandığı o kongrede 1927 senesinde onun reisi feylesof ustad Shebol demiş ki: "Muhammed'in (A.S.M.) beşeriye intisabıyla bütün beşeriyet muhakkak iftihar eder. Çünkü O Zât ümmi olmasına beraber, onuç asır evvel öyle bir Şeriat getirmiş ki; biz avrupalılar iki bin sene sonra Onun Kiyemetine ve Hakikatine yetişsek, en mes'ud, en saadetli oluruz."

İkincisi veya Nur Çeşmesi'nin âhirine ilâve edilenlerle kırkbeşinciği olan Bernard Shaw demiş:

"Din-i Muhammed'in (A.S.M.) en yüksek makam-ı takdire çıkışının sebebi: Gayet acib ve sağlam bir hayatı temin etmesidir. Bana açılan budur ki: O Din tek, yekta, emsalsiz bir Din-i Ferîd olup, bütün muhtelif ayrı ayrı hayatın etvarlarını ve çeşitlerini hazmettiyor. Yani, İslah ve istihale tarzında tasfiye ve terakki ettiriyor. Hem Muhammed'in (A.S.M.) Dini öyle bir Dindir ki, insanların ayrı ayrı bütün milletlerini kendine celbedebilir. Ben görüyorum ve itikad ediyorum ki: Beşere vâcibdir ki desin: "Muhammed (A.S.M.) insaniyetin Halaskârıdır. Ve Halaskârlık namı, ona verilmek lâzımdır."

Hem diyor:

"Ben itikad ediyorum ki: Muhammed'in misli, yani Sîretinde, tarzında bir adam şimdiki yeni Âleme reis olsa, hükümetse; bu yeni Âlemin müşkilâtını halledib, bu yeni karmakarışık Âlemde Müsalet-i Umumiyyeye ve Saadet-i Hayatın husulüne sebeb olacak. Evet, bu yeni Âlemin Müsalet ve Saadet-i Hayatiyeye ne kadar şedid ihtiyacı var olduğunu herkes anlar!"

Âyet-ül Kübra Risalesinin Risalet-i Ahmediyeden Bahseden Onaltıncı Mertebesi

(Makam münasebetiyle buraya ilhak edilmiştir.)

Sonra o dünya seyyahı, kendi Aklına dedi ki: Madem bu Kâinatın mevcudatiyla Mâlikimi ve Hâlkımı arıyorum. Elbette her şeyden evvel bu mevcudatin en Meşhuru ve a'dasının tasdikiyle dahi en Mükemmeli ve en büyük Kumandanı ve en namdar Hâkimi ve Sözce en yükseği ve Akılca en parlağı ve ondört asrı Faziletiyle ve Kur'anıyla ışıklandıran Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı ziyaret etmek ve aradığımı ondan sormak için Asr-ı Saadete gitmeliyiz diyerek, aklıyla beraber o Asra girdi. Gördü ki: **O Asır, Hakikaten O Zât ile, bir Saadet-i Beşeriye Asrı olmuş.** Çünkü en bedevi ve en ümmi bir kavmi, getirdiği Nur vasıtısıyla, kısa bir zamanda dünyaya Üstad ve Hâkim eylemiş...

Hem kendi Aklına dedi: "Biz, en evvel bu Fevkâlâde Zâtın bir derece kıymetini ve Sözlerinin Hakkaniyetini ve İhbaratının Doğruluğunu bilmeliyiz, sonra Hâlkımızı Ondan sormalıyız..." diyerek taharriye başladı. Bulduğu hadsiz kat'î delillerden burada yalnız dokuz külliлерine birer kısa işaret edilecek.

**B i r i n c i s i : Bu Zâtta -hattâ düşmanlarının tasdikiyle dahi-
bütün güzel huyların ve hasletlerin bulunması,**

وَ اشْقَاقُ الْقَمَرِ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلِكِنَّ اللَّهُ رَمَى

sarahatıyla, bir Parmağının işaretiyile Kamer iki parça olması ve bir Avucu ile, a'dasının ordusuna attığı az bir toprak, umum o ordunun gözlerine girmesiyile kaçmaları ve susuz kalmış kendi Ordusuna, beş Parmağından akan Kevser gibi suyu kifayet derecesinde içirmesi gibi; Nass-ı Kat'î ile ve bir kısmı tevatür ile, yüzey Mu'cizatın Onun Elinde zahir olmasıdır. Bu Mu'cizatın üçyüzden ziyade bir kısmı, Ondokuzuncu Mektub Mu'cizat-ı Ahmedîye (A.S.M.) namındaki Hârika ve Kerametli bir Risalede kat'î delilleriyle beraber beyan edildiğinden, onları Ona havale ederek dedi ki:

Bu kadar Ahlâk-ı Hasene ve Kemalâtla beraber, bu kadar Mu'cizat-ı Bahiresi bulunan bir Zât, elbette en doğru sözlüdür. Ahlâksızların işi olan hileye, yanlışa tenezzül etmesi kabil değil.

I k i n c i s i : Elinde bu Kâinat Sahibinin bir Fermanı bulunduğu.. ve o Fermanı, her asırda üçyüz milyondan ziyade insanların onu kabul ve tasdik ettikleri.. ve o ferman olan Kur'an-ı Azîmüşşân'ın yedi vecihle Hârika olmasıdır. Ve bu Kur'anın, kırk vecihle Mu'cize olduğunu.. ve Kâinat Hâlikimin Sözü bulunduğu kuvvetli delilleriyle beraber, "Yirmibeşinci Söz - Mu'cizat-ı Kur'aniye" namında ve Risale-i Nur'un bir güneşî olan meşhur bir Risalede tafsilen beyan edilmesinden; onu, ona havale ederek dedi: Böyle Ayn-ı Hak ve Hakikat bir Fermanın Tercümanı ve Tebliğ Edicisi bir Zâtta (A.S.M.) Fermana cinayet ve Ferman Sahibine hyanet hükmünde olan yalan olamaz ve bulunamaz!..

Üçüncüüsü : O Zât (A.S.M.) öyle bir Şeriat, bir İslâmiyet, bir Ubudiyet, bir Dua, bir Davet, bir Îman ile meydana çıkmış ki, onların ne misli var ne de olur. Ve onlardan daha mükemmel ne bulunmuş ve ne de bulunur. Çünkü Ümmi bir Zâtta zuhur eden o Şeriat; ondört asrı ve nev'-i beşerin humsunu, âdilane Hakkaniyet üzere, müdakkikane, hadsiz kanunlarıyla idare etmesi emsal kabul etmez. Hem Ümmi bir Zâtın, Ef'al ve Akval ve Ahvalinden çıkan İslâmiyet; her asırda üçyüz milyon insanın Rehberi ve Mercii ve Akıllarının Muallimi ve Mürşidi ve Kalblerinin Münevveri ve Musaffisi ve nefislerinin Mürebbisi ve Müzekkisi ve Ruhlarının Medar-ı İnkişafatı ve Maden-i Terakkiyatı olması cihetile misli olamaz ve olamamış...

Hem Dininde bulunan bütün İbadatın bütün enva'ında en ileri olması.. ve herkesten ziyade Takvada bulunması.. ve Allah'tan korkması.. ve fevkâlâde dâimî Mücahedat ve dağdağalar içinde, tam tamına Ubudiyetin en ince Esrarına kadar Müraati.. ve hiç kimseyi taklid etmeyerek tam manasıyla mübtidiyane, fakat mükemmel olarak ibtida ve intihayı birleştirerek yapması, elbette misli görülmez ve görülmemiş...

Hem binler Dua ve Münacatlarından yalnız Cevşen-ül Kebir ile, öyle bir Marifet-i Rabbaniye ile, öyle bir derecede Rabbini tavsif ediyor ki; o zamandan beri gelen Ehl-i Marifet ve Ehl-i Velayet, telahuk-u efkâr ile beraber, ne o Mertebe-i Marifete ve ne de o Derece-i Tavsiye yetişmemeleri gösteriyor ki, Duada dahi Onun misli yoktur. Risale-i Münacat'ın başında, Cevşen-ül Kebir'in doksan dokuz fıkraından bir fıkranın kısacık bir mealinin beyan edildiği yere bakan adam, Cevşen'in dahi misli yoktur diyerek.

Hem Tebliğ-i Risalette ve nâsı Hakka davette o derece Metanet ve

Sebat ve Cesaret göstermiş ki; büyük devletler, büyük dinler, hattâ kavim ve kabilesi ve amucası Ona şiddetli adavet ettiler halde, zerre miktar bir eser-i tereddüd, bir telaş, bir korkaklık göstermemesi.. ve tek başıyla bütün dünyaya meydan okuması ve başa da çıkarması ve İslâmiyeti dünyanın başına geçirmesi isbat eder ki; Tebliğ ve Davette dahi misli olmamış ve olamaz...

Hem Îmanda öyle fevkâlâde bir Kuvvet ve hârika bir Yakîn ve mu'cizane bir Înkişaf ve cihanı ışıklandıran bir ulvî İtikad taşmış ki; o zamanın hükümrânı olan bütün efkârı ve akideleri ve hükümanın Hikmetleri ve ruhanî reislerin ilimleri Ona muarız ve muhalif ve münkir oldukları halde; Onun ne Yakînine, ne İtikadına, ne İtimadına, ne İtminanına hiçbir şüphe, hiçbir tereddüd, hiçbir za'f, hiçbir vesvese vermemesi.. ve Maneviyatta ve Meratib-i Îmaniyyede terakki eden başta Sahabeler, bütün Ehl-i Velayet her vakit Onun Mertebe-i Îmanından Feyz almaları ve Onu en yüksek derecede bulmaları bilbedâhe gösterir ki, Îmanı dahi emsalsizdir. İşte böyle emsalsiz bir Şeriat ve misilsiz bir İslâmiyet ve hârika bir Ubudiyet ve fevkâlâde bir Dua ve cihanpesendane bir Davet ve mu'cizane bir Îman Sahibinde, elbette hiçbir cihetle yalan olamaz ve aldatmaz diye anladı ve aklı dahi tasdik etti.

D ö r d ü n c ü s ü : Enbiyaların icmaî nasılıkî Vücut ve Vahdaniyet-i İlâhiyeye gayet kuvvetli bir delildir. Öyle de bu Zâtın doğruluğuna ve Risaletine gayet sağlam bir şahadettir. Çünkü Enbiya Aleyhimüsselâm'ın doğruluklarına ve Peygamber olmalarına medar olan ne kadar Kudsî Sıfatlar, Mu'cizeler ve Vazifeler varsa; O Zâttâ en ileride olduğu tarihçe musaddaktır. Demek onlar nasılıkî lisan-ı kal ile Tevrat, İncil ve Zebur ve Suhuflarında bu Zâtın geleceğini haber verip insanlara beşaret vermişler ki; Kütüb-ü Mukaddese'nin o beşaretli işaretinden yirmiden fazla ve pek zahir bir kısmı, Ondokuzuncu Mektub'da güzelce beyan ve isbat edilmiş. Öyle de lisan-ı halleriyle, yani Nübüvvetleriyle ve Mu'cizeleriyle; kendi Mesleklerinde ve Vazifelerinde en ileri, en mükemmel olan bu Zâti tasdik edib, Davasını imza ediyorlar. Ve lisan-ı kal ve icma' ile Vahdaniyete delalet ettikleri gibi, lisan-ı hal ile ve ittifakla bu Zâtın Sadıkietine şahadet ediyorlar, diye anladı.

B e ş i n c i s i : Bu Zâtın Düsturlarıyla ve Terbiyeti ve Tebâiyetiyle ve arkasında gitmeleriyle Hakka, Hakikata, Kemalâta, Keramata, Keşfiyata, Müşahedata yetişen binler Evliya Vahdaniyete delalet ettikleri gibi; Üstadları olan bu Zâtın Sadıkietine ve Risaletine İcma' ve İttifak ile şahadet ediyorlar... Ve Âlem-i Gaybdan verdiği haberlerin bir kısmını Nur-u Velayetle müşahede etmeleri ve umumunu Nur-u Îmanla ya Îlmelyakîn veya Aynelyakîn veya Hakkalyakîn suretinde İtikad ve Tasdik

etmeleri, Üstadları olan bu Zâtın Derece-i Hakkaniyet ve Sadıkietini güneş gibi gösterdiğini gördü.

A l t i n c i s i : Bu Zâtın Ümmiliğiyle beraber getirdiği Hakaik-i Kudsiye ve ihtira' ettiği Ulûm-u Âliye ve keşfettiği Marifet-i İlahiyyenin Dersiyle ve Talimiyle, Mertebe-i İlmiyede en yüksek makama yetişen milyonlar Asfiya-i Müdakkikîn ve Sıddîkîn-i Muhakkikîn ve dâhî Hükema-i Mü'minîn, bu Zâtın Üss-ül Esas Davası olan Vahdaniyeti, kuvvetli Bürhanlarıyla bil-ittifak isbat ve tasdik ettikleri gibi; bu Muallim-i Ekberin ve bu Üstad-ı A'zamın Hakkaniyetine ve Sözlerinin Hakikat olduğuna ittifakla şahadetleri, gündüz gibi bir Hüccet-i Risaleti ve Sadıkietidir. Meselâ: Risale-i Nur yüz parçasıyla, Sadaka-tının bir tek bürhanıdır.

Y e d i n c i s i : Âl ve Ashab namında nev'-i beşerin Enbiyadan sonra Feraset ve Dirayet ve Kemalâtlı en meşhur, en muhterem, en nadarı, en dindar, en keskin nazarlı Taife-i Azîmesi; kemal-i merak ile ve gayet dikkat ve nihayet ciddiyetle, bu Zâtın bütün gizli ve aşıkâr hallerini ve fikirlerini ve vaziyetlerini taharri ve teftiş ve tedkik etmeleri neticesinde, bu Zâtın dünyada en Sadık ve en Yüksek ve en Haklı ve Hakikâtlı olduğuna ittifakla, İcma' ile sarsılmaz Tasdikleri ve kuvvetli İmanları, Güneş'in ziyasına delalet eden gündüz gibi bir delildir, diye anladı.

S e k i z i n c i s i : Bu Kâinat nasıl kendini İcad ve İdare ve Tertib eden.. ve Tasvir ve Takdir ve Tedbir ile bir saray gibi, bir Kitab gibi, bir sergi gibi, bir temâşagâh gibi tasarruf eden Sâniine ve Kâtibine ve Nakkaşına delalet eder. Öyle de; Kâinatın hilkatindeki Makasid-ı İlahiyyeyi bilecek ve bildirecek ve tahavvülâtındaki Rabbanî Hikmetleri talim edecek ve vazifedarane harekâtındaki neticeleri Ders verecek ve mahiyetindeki kıymetini ve içindeki mevcudatın kemalâtını ilân edecek ve o Kitab-ı Kebirin manalarını ifade edecek bir yüksek Dellâl, bir doğru Keşşaf, bir muhakkik Üstad ve bir sadık Muallim istediği ve iktiza ettiği ve her halde bulunmasına delalet ettiği cihetle, elbette bu Vazifeleri herkesten ziyade yapan bu Zâtın Hakkaniyetine.. ve bu Kâinat Hâlikinin en yüksek ve sadık bir Memuru olduğuna şahadet ettiğini bildi.

D o k u z u n c u s u : Madem bu san'atlî ve hikmetli masnuatiyla kendi hünerlerini ve san'atkârlığının Kemalâtını teşhir etmek.. ve bu süslü ve zînetli nihayetsiz mahlûkatıyla kendini tanıttırmak ve sevdirmek.. ve bu lezzetli ve kıymetli hesabsız Ni'metleriyle kendine teşekkür ve hamd ettirmek.. ve bu şefkatli ve himayetli umumî Terbiye ve İaşe ile, hattâ ağızların en ince zevklerini ve iştihaların her nev'ini tatmin edecek bir surette ihzar edilen Rabbanî it'amalar ve ziyafetlerle, kendi Rububiyetine karşı minnetdarane, müteşekkirane ve perestîkârane İbadet

ettirmek.. ve mevsimlerin tebdili ve gece ve gündüzün tahlili ve ihtilafi gibi, azametli ve haşmetli Tasarrufat ve İcraat ve dehşetli ve hikmetli Faaliyet ve Hallakiyet ile, kendi Uluhiyetini izhar ederek, o Uluhiyete karşı İman ve Teslim ve İnkıyd ve İtaat ettirmek.. ve her vakit iyiliği ve iyileri himaye ve fenâlığı ve fenâları izale ve Semavî Tokatlarla zalimleri ve yalancıları imha etmek cihetiyle, Hakkaniyet ve Adaletini göstermek isteyen perde arkasında Birisi var. Elbette ve her halde o gaybî Zâtın yanında en Sevgili Mahluku ve en Doğru Abdi; Onun mezkûr maksadlarına tam Hizmet ederek, Hilkat-i Kâinatın Tilsimini ve Muammasını hall ve keşfeden.. ve daima O Hâlkının namına hareket eden.. ve Ondan istimdad eden.. ve muvaffakiyet isteyen.. ve Onun tarafından İmdada ve Tevfike mazhar olan Muhammed-i Kureyşî (A.S.M.) denilen bu Zât olacak!..

Hem Aklına dedi: Madem bu mezkûr dokuz Hakikatlar bu Zâtın Sıdkına şahadet ederler; elbette bu Âdem, Benî-Âdem'in Medar-ı Şerefi ve bu Âlemin Medar-ı İftiharıdır. Ve Ona Fahr-i Âlem ve Şeref-i Benî-Âdem denilmesi pek lâyiktir. Ve Onun Elinde bulunan Ferman-ı Rahmanî olan Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Haşmet-i Saltanat-ı Maneviyesinin nîsf-ı arzı istilâsı ve şahsî Kemalâtı ve yüksek hasletleri gösteriyor ki; bu Âlemde en mühim Zât budur, Hâlkımız hakkında en mühim Söz Onundur.

İşte gel bak: Bu hârika Zâtın üzeri zahir ve bahir kat'î Mu'cizelerinin kuvvetine ve Dinindeki binler âlî ve esaslı Hakikatlarına istinaden bütün Davalarının Esası ve bütün hayatının gayesi, Vâcib-ül Vücid'un Vüciduna ve Vahdetine ve Sifâtına ve Esmasına Delalet ve Şehadet ve O Vâcib-ül Vücid'u İsbat ve İlân ve İ'lâm etmektir. Demek bu Kâinatın bir manevî Güneşi ve Hâlkımızın en parlak Bürhanı, bu Habibullah denilen Zâttır ki; Onun Şehadetini teyid ve tasdik ve imza eden, aldanmaz ve aldatmaz üç büyük İcma' var:

B i r i n c i s i : "Eğer Perde-i Gayb açılsa Yakînim ziyyadeleşmeyecek" diyen İmam-ı Ali (R.A.) ve yerde iken Arş-ı A'zam'ı ve İsrafîl'in Azamet-i Heykelini temaşa eden Gavs-ı A'zam (K.S.) gibi keskin nazar ve gaybbîn gözleri bulunan binler Aktab ve Evliya-i Azîmeyi câmi' ve Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm nâmıyla Şöhret-Şiar-ı Âlem olan Cemaat-ı Nuraniyenin İcma' ile Tasdikleridir.

İ k i n c i s i : Bedevi bir kavim ve ümmi bir muhitte, hayat-ı içtimaiyeden ve efkâr-ı siyasiyeden hâlî ve kitabsız ve fetret asırının karanlıklarında bulunan.. ve pek az bir zamanda en medenî ve malûmatlı ve hayat-ı içtimaiyede ve siyasiyede en ileri olan milletlere ve hükümetlere Üstad ve Rehber ve Diplomat ve Hâkim-i Âdil olarak, şarktan garba

kadar cihan-pesendane idare eden ve Sahabe namiyla dünyada namdar olan Cemaat-ı Meşhurenin ittifak ile; can ve mallarını, peder ve aşiretlerini feda ettiren bir kuvvetli İman ile Tasdikleridir.

Ü ü n c ü s ü : Her asırda binlerle efradı bulunan ve her fende dâhiyane ileri giden ve muhtelif mesleklerde çalışan ve Ümmetinden yetişen hadsiz Muhakkik ve mütebahhir Ülemasının Cemaat-ı Uzmasının tevafuk ile ve İlmelyakîn derecesinde Tasdikleridir. Demek bu Zâtın Vahdaniyete Şehadeti şahsî ve căz'î değil, belki umumî ve külli ve sarsılmaz ve bütün şeytanlar toplansa karşısına hiçbir cihetle çıkamaz bir Şehadettir diye hükmetti.

İşte Asr-ı Saadette aklıyla beraber seyahat eden dünya misafiri ve hayat yolcusunun, o Medrese-i Nuraniyeden aldığı Derse kısa bir işaret olarak, Birinci Makamın Onaltıncı Mertebesinde böyle:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْوَاجِبُ الْوُجُودُ الْوَاحِدُ الْأَحَدُ الَّذِي دَلَّ عَلَى وُجُوبِ وُجُودِهِ
 فِي وَحْدَتِهِ فَخُرُّ الْعَالَمِ وَشَرَفُ نَوْعِ بَنِي آدَمَ بِعَظَمَةِ سُلْطَانَةِ قُرْآنِهِ وَحِشْمَةِ
 وُسْعَةِ دِينِهِ وَكَثْرَةِ كَمَالِتِهِ وَعُلُوَّيَّةِ أَخْلَاقِهِ حَتَّى يَتَصَدِّقَ آعْدَائِهِ وَكَذَا شَهَدَ
 وَبَرَهَنَ بِقُوَّةِ مِاتِ مُعْجَزَاتِ الظَّاهِرَةِ الْبَاهِرَةِ الْمُصَدِّقَةِ وَبِقُوَّةِ
 الْأَلِفِ حَقَاءِقِ دِينِهِ السَّاطِعَةِ الْقَاطِعَةِ يَاجْمَاعِ آلِهِ ذَوِي الْأَنَوارِ وَيَإِنْفَاقِ
 أَصْحَابِهِ ذَوِي الْأَبْصَارِ وَيَتَوَافُقُ مُحَقَّقِي أُمَّتِهِ ذَوِي الْبَرَاهِينِ
 وَالْبَصَائِرِ النَّوَّارَةِ

denilmiştir.

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Yirminci Meklûb

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ سُبْحَانُهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحِبُّهُ وَيُمِيَّتُ وَ
هُوَ حَقٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

[Sabah ve Akşam Namazından sonra tekrarı, pek çok Fazileti bulunan ve bir Rivayet-i Sahihada İsm-i A'zam mertebesini taşıyan şu Cümle-i Tevhidiyenin onbir Kelimesi var. Herbir Kelimesinde hem birer müjde ve beşaret, hem birer Mertebe-i Tevhid-i Rububiyet, hem bir İsm-i A'zam noktasında bir Kibriya-i Vahdet ve bir Kemal-i Vahdaniyet vardır. Bu büyük ve Ulvi Hakikatların izahını sair Sözlere havale edip, bir va'de binaen, şimdilik müclem bir hülâsa suretinde; "İki Makam", bir "Mukaddime" ile ona bir führiste yapacağız.]

Mukaddime

Kat'iyyen bil ki: Hilkatin en yüksek gayesi ve fitratın en yüce neticesi "İman-ı Billah'tır." Ve insaniyetin en Âlî mertebesi ve beşeriyetin en büyük makamı, İman-ı Billah içindeki "Marifetullahtır". Cinn ve insin en parlak Saadeti ve en tath Nimeti, o Marifetullah içindeki "Muhabbetullahtır". Ve Ruh-u Beşer için en hâlis Sürur ve Kalb-i İnsan için

en safi sevinç, o Muhabbetullah içindeki "Lezzet-i Ruhaniyedir". Evet bütün Hakikî Saadet ve Hâlis Sürur ve Şirin Nimet ve safi Lezzet elbette Marifetullah ve Muhabbetullahtadır. Onlar, onsuz olamaz. Cenab-ı Hakk'ı tanıyan ve seven, nihayetsiz Saadete, Nimete, Envâra, Esrara; ya bilkuvve veya bilfiil mazhardır. Onu hakikî tanımayan, sevmeyen; nihayetsiz şekavete, âlâma ve evhama manen ve maddeten mübtela olur. Evet şu perişan dünyada, âvâre nev'-i beşer içinde, semeresiz bir hayatta; sahibsiz, hâmîsiz bir surette; âciz, miskin bir insan, bütün dünyanın sultânı da olsa kaç para eder. İşte bu âvâre nev'-i beşer içinde, bu perişan fâni dünyada; insan, Sahibini tanımadısa, Mâlikini bulmadısa, ne kadar bîcare sergerdan olduğunu herkes anlar. Eğer Sahibini bulsa, Mâlikini tanışa, o vakit Rahmetine iltica eder, Kudretine istinad eder. O vahşetgâh dünya, bir Tenezzühgâha döner ve bir Ticaretgâh olur.

Birinci Makam

Şu Kelâm-ı Tevhidînin, onbir Kelimesinin her birinde birer Müjde var. Ve o Müjdede birer Şifa ve o Şifada birer Lezzet-i Maneviye bulunur.

BİRİNCİ KELİMЕ : لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ^{وَحْدَهُ} da şöyle bir Müjde var

ki: Hadsiz hacata mübtela, nihayetsiz a'danın hücumuna hedef olan Ruh-u İnsanı şu Kelimedede öyle bir Nokta-i İstîmdad bulur ki, bütün hacatını temin edecek bir Hazine-i Rahmet kapısını ona açar ve öyle bir Nokta-i İstinad bulur ki, bütün a'dasının şerrinden emin edecek bir Kudret-i Mutlakanın Sahibi olan kendi Mabudunu ve Hâlikini bildirir ve tanittır, Sahibini gösterir, Mâliki kim olduğunu irâe eder. Ve o irâe ile, Kalbi vahşet-i mutlakadan ve Ruhu hüzn-ü elîmden kurtarıp, ebedî bir ferahı, daimî bir süruru temin eder.

İKİNCİ KELİMЕ : وَحْدَهُ^{وَحْدَهُ} Şu Kelimedede şifalı, saadetli bir

Müjde vardır. Şöyledi ki:

Kâinatın ekser enva'ıyla alâkadar ve o alâkadarlık yüzünden perişan ve keşmekeş içinde boğulmak derecesine gelen Ruh-u Beşer ve Kalb-i

İnsan وَحْدَهُ^{وَحْدَهُ} Kelimesinde bir Melce', bir Halaskâr bulur ki; onu bütün o

keşmekeşten, o perişaniyetten kurtarır. Yani, **وَحْدَةُ وَحْدَةٍ** manen der: "ALLAH birdir. Başka şeylere müracaat edip yorulma, onlara tezellül edip minnet çekme, onlara temelluk edip boyun eğme, onların arkasına düşüp zahmet çekme, onlardan korkup titreme... Çünkü Sultan-ı Kâinat birdir, herşey'in anahtarı Onun yanında, her şey'in dizgini Onun Elindedir; herşey Onun Emriyle halledilir. Onu bulsan, her matlubunu buldun; hadsiz minnetlerden, korkulardan kurtuldun."

ÜÇ ÜNCÜ KELİME: **لَا شَرِيكَ لَهُ** Yani: Nasılki Uluhi-

yetinde ve Saltanatında şeriki yoktur; "ALLAH" bir olur, müteaddid olamaz. Öyle de; Rububiyetinde ve İcraatında ve İcadatında dahi şeriki yoktur. Bazan olur ki; sultan bir olur, saltanatında şeriki olmaz.. fakat icraatında, onun memurları onun şeriki sayılırlar ve onun huzuruna herkesin girmesine mani olurlar. "Bize de müracaat et" derler. Fakat Ezel ve Ebed Sultani olan Cenab-ı Hak, Saltanatında şeriki olmadığı gibi, İcraat-ı Rububiyetinde dahi muinlere, şeriklere muhtaç değildir. Emir ve İradesi, Havl ve Kuvveti olmazsa hiçbir şey, hiçbir şey'e müdahale edemez. Doğrudan doğruya herkes Ona müracaat edebilir. Şeriki ve muini olmadığından, o müracaatçı adama "Yasaktır, Onun Huzuruna giremezsin" denilmez.

İşte şu Kelime, Ruh-u Beşer için şöyle bir Müjde verir ki: **İmanı elde eden Ruh-u Beşer; manisiz, müdahalesiz, hailsiz, mümanaatsız, her halinde, her arzusunda, her anda, her yerde O Ezel ve Ebed ve Hazain-i Rahmet Mâlikî ve Defain-i Saadet Sahibi olan Cemil-i Zülcelal, Kadîr-i Zulkemal'in Huzuruna girip, hacatını arzedebilir. Ve Rahmetini bulup, Kudretine istinad ederek, Kemal-i Ferah ve Süruru kazanabilir.**

DÖRDÜNCÜ KELİME: **لِهِ الْمُلْكُ** Yani: Mülk umumen

Onundur. Sen, hem Onun mülküsun, hem memlüksün, hem mülkünde çalışıyorsun. Şu Kelime, şöyle şifali bir Müjde veriyor ve diyor: **Ey insan! Sen kendini, kendine mâlik sayma. Çünkü sen kendini idare edemezsin, o yük ağırdır. Kendi başına muhafaza edemezsin, belalardan sakınır, levazimatını yerine getiremezsin...** Öyle ise beyhude ızdıraba düşüp azab çekme, Mülk başkasınınındır. **O Mâlik, hem Kadîr'dir, hem Rahîm'dir; Kudretine istinad et, Rahmetini ittihâm etme. Kederi bırak, keyfini çek. Zahmeti at, safayı bul...**

Hem der ki: Manen sevdigin ve alâkadar olduğun ve perişanı-yetinden müteessir olduğun ve ıslah edemediğin şu Kâinat, bir Kadîr-i Rahîm'in Mülkü Sahibine teslim et, Ona bırak.. cefasını değil, safasını çek. O hem Hakîm'dir, hem Rahîm'dir. Mülkünde istediği gibi tasarruf eder, çevirir. Dehşet aldığı zaman, İbrahim Hakkı gibi "**Mevlâ görelim neyler, neylerse güzel eyler**" de, pencerelerden seyret, içlerine girme...

B E Ş İ N C İ K E L İ M E : **لَهُ الْحَمْدُ** Yani: Hamd ve Sena,

Medih ve Minnet Ona mahsustur, Ona lâyiktir. Demek Nimetler O'nundur ve O'nun Hazinesinden çıkar. Hazine ise, daimîdir. İşte şu Kelime, şöyle Müjde verip diyor ki: Ey insan! Nimetin zevalinden elem çekme. Çünkü Rahmet Hazinesi tükenmez. Ve lezzetin zevalini düşünüp, o elemden feryad etme. Çünkü o nimet meyvesi, bir Rahmet-i Bînihayenin Semeresidir. Ağacı bâki ise, meyve gitse de yerine gelen var. Nimetin lezzeti içinde, o lezzetten yüz derece daha ziyade lezzetli bir İltifat-ı Rahmeti Hamd ile düşünüp, lezzeti birden yüz derece yapabilirsin. Nasılık bir Padişah-ı Zîşanın sana hediye ettiği bir elma lezzeti içinde yüz belki bin elmanın lezzetinin fevkinde, bir İltifat-ı Şahane lezzetini sana ihsas ve ihsan eder. Öyle de: **لَهُ الْحَمْدُ** Kelimesiyle, yani Hamd ve Şükür ile, yani

Nimetten İn'amı hissetmekle, yani Mün'imi tanımakla ve İn'amını düşünmekle, yani Onun Rahmetinin iltifatını ve Şefkatının teveccühünü ve İn'amının devamını düşünmekle; Nimetten bin derece daha leziz, manevî bir lezzet kapısını sana açar.

A L T I N C I K E L İ M E : **بِحُبِّي** Yani: Hayatı veren Odur. Ve

Hayatı Rızık ile idame eden de Odur. Ve levazimat-ı hayatı da ihmaz eden yine Odur. Ve Hayatın âlı gayeleri Ona aid'dir ve mühim neticeleri Ona bakar, yüzde doksan dokuz meyvesi Onundur. İşte şu Kelime; şöyle fâni ve âciz besere nida eder, müjde verir ve der: **Ey insan! Hayatın ağır tekâlifini omuzuna alıp zahmet çekme. Hayatın fenasını düşünüp, hüzne düşme.** Yalnız dünyevî ehemmiyetsiz meyvelerini görüp dünya-ya gelişinden pişmanlık gösterme. Belki o sefine-i vücutundaki Hayat makinesi, **Hayy-ı Kayyum'a aid'dir.** Masârif ve Levazimatını, O tedarik eder. Ve o Hayatın pek kesretli gayeleri ve neticeleri var ve Ona aid'dir. Sen, o gemide bir dümenci neferisin. Vazifeni güzel gör, ücretini al, keyfine

bak. O Hayat Sefinesi, ne kadar kıymetdar olduğunu ve ne kadar güzel faideler verdiğini ve o Sefine Sahibi Zâtun, ne kadar Kerim ve Rahîm olduğunu düşün, mesrur ol ve şükret ve anla ki: Vazifeni istikametle yaptığı vakit, o sefinenin verdiği bütün netaic; bir cihetle Senin Defter-i A'maline geçer, sana bir Hayat-ı Bâkiyeyi temin eder, Seni ebedî İhya eder.

Y E D İ N C İ K E L İ M E : وَيُمِيتُ Yani: Mevti veren Odur.

Yani: Hayat Vazifesinden terhis eder, fâni dünyadan yerini tebdil eder, kûlfet-i hizmetten âzad eder. Yani: Hayat-ı fâniyeden, Seni Hayat-ı Bâkiyeye alır. İşte şu Kelime, şöylece fâni cinn ve inse bağırrır, der ki:

„Sızlere müjde! Mevt i'dam değil, hiçlik değil, fena değil, inkıraz değil, sönmek değil, firak-ı ebedî değil, adem değil, tesadüf değil, fâilsiz bir in'idam değil.. Belki bir Fâil-i Hakîm-i Rahîm tarafından bir terhistir, bir tebdil-i mekândır. Saadet-i Ebediye tarafına, Vatan-ı Aslîlerine bir sevkiyattır. Yüzde doksan dokuz ahbabın mecmâ'ı olan Âlem-i Berzaha bir Visal Kapısıdır.”

S E K İ Z İ N C İ K E L İ M E : وَهُوَ حَىٰ لَا يَمُوتُ Yani:

Bütün Kâinatın mevcudatında görünen ve Vesile-i Muhabbet olan Kemal ve Hüsün ve İhsanın hadsiz bir derece fevkinde bir Cemal ve Kemal ve İhsanın Sahibi ve bütün mahbublara bedel, birtek Cilve-i Cemali kâfi gelen bir Mabud-u Lemyezel, bir Mahbub-u Lâyezal'in Ezelî ve Ebedî bir Hayat-ı Daimesi var ki; şâibe-i zeval ve fenadan münezzeh ve avarız-ı naks ve kusurdan müberradır. İşte şu Kelime, cinn ve inse ve bütün zîsuura ve Ehl-i Muhabbet ve Aşka ilân eder ki: „**Sızlere müjde, mahbublarınızdan nihayetsiz firakların yaralarını tedavi edip merhem suren bir Mahbub-u Bâki'niz var. Madem O var ve Bâki'dir, başkaları ne olursa olsun merak çekmeyiniz.** Belki o mahbublarda, sebeb-i muhabbetiniz olan Hüsün ve İhsan, Fazl ve Kemal, O Mahbub-u Bâki'nin Cilve-i Cemal-i Bâkisinden çok perdelerden geçip, gayet zayıf bir gölgenin gölgeleridir. Onların zevalleri, sizleri incitmesin. Çünkü onlar bir nevi âyinelerdir. Âyinelerin değişmesi Şaşaa-i Cemalin Cilvesini tazeleştirir, güzelleştirir. **Madem O var, hersey var.**”

D O K U Z U N C U K E L İ M E : بَيْدِهِ الْخَيْرُ Yani: Her

Hayır, Onun Elindedir. Her yaptığınız Hayrat, Onun Defterine geçer. Her işledığınız A'mal-i Sâliha, yanında kaydedilir. İşte şu Kelime, cinn ve inse nida edip Müjde veriyor. Diyor ki:

Ey bîçareler! Mezaristana götügüünüz zaman, "Eyah! Malımız harab olup, sa'yımız heba oldu; şu güzel ve geniş dünyadan gidip, dar bir toprağa girdik." demeyiniz.. feryad edip me'yus olmayınız... Çünkü sizin hersey'iniz muhafaza ediliyor. Her ameliniz yazılmıştır. Her hizmetiniz kaydedilmiştir. Hizmetinizin mükâfatını verecek ve her Hayır Elinde ve her Hayrı yapabilecek bir Zât-ı Zülcelal, sizi celb edip, yer altında muvakkaten durdurur. Sonra Huzuruna alındır. Ne mutlu sizlere ki; Hizmetinizi ve Vazifenizi bitirdiniz. Zahmetiniz bitti, Rahata ve Rahmete gidiyorsunuz... Hizmet, meşakkat bitti; ücret almağa gidiyorsunuz... Evet geçen baharın defter-i a'malinin sahifeleri ve hidematinin sandukçaları olan tohumları, çekirdekleri muhafaza eden ve ikinci baharda gayet şaaşalı, belki yüz dereceaslından daha bereketli bir tarzda muhafaza eden, neşreden Kadır-i Zülcelal, elbette sizin de netaic-i hayatınızı öyle muhafaza ediyor ve Hizmetinize pek kesretli bir surette mükâfat verecektir.

ONUNCU KELİME: وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ Yani: O

Vâhid'dır, Ehad'dır, her şey'e Kadirdır. Hiçbir şey Ona ağır gelmez. Bir baharı halketmek bir çiçek kadar Ona kolaydır. Cennet'i halk etmek, bir bahar kadar Ona rahattır. Her günde, her senede, her asırda, yeniden yeniye İcad ettiği hadsiz masnuati, nihayetsiz Kudretine nihayetsiz lisانlarla şahadet ederler. İşte şu Kelime dahi şöyle Müjde eder. Der ki:

Ey insan! Yaptığın Hizmet, ettiğin Ubudiyet boşoboşuna gitmez. Bir Dâr-ı Mükâfat, bir Mahall-i Saadet senin için ihzar edilmişdir. Senin şu fâni dünyana bedel, Bâki bir Cennet seni bekler. İbadet ettiğin ve tanındığın Hâlik-ı Zülcelal'in va'dine İman ve İtimad et. Ona Va'dinde hulfetmek muhaldir. Kudretinde hiçbir cihetle noksaniyet yoktur. İşlerine, acz müdahale edemez. Senin küçük bahçeni halk ettiği gibi, Cennet'i dahi senin için halk edebilir ve halk etmiş ve sana va'd etmiş. Ve va'dettiği için, elbette seni onun içine alacak. Madem bilmüşahede görüyoruz: Her senede, yer yüzünde, hayvanat ve nebatatin üçyüzbinden ziyade enva'larını ve milletlerini, Kemal-i İntizam ve Mizan ile, Kemal-i Sür'at ve sühuletle Haşr edip, Neşreder. Elbette böyle bir Kadır-i Zülcelal, Va'dini yerine getirmeye muktedirdir. Hem madem her senede, öyle bir Kadır-i Mutlak, Haşrin ve Cennet'in nümunelerini binler tarzda İcad ediyor. Hem madem bütün Semâvî Fermanları ile Saadet-i Ebediyeyi va'd edip, Cennet'i müjde veriyor. Hem madem bütün İcraati ve Şuunatı Hak ve Hakikattir ve Sîdk ve Ciddiyetledir. Hem madem âsârının şahadetiyle, bütün Kemalât, Onun nihayetsiz Kemaline delalet

ve şahadet eder. Ve hiçbir cihette naks ve kusur Onda yoktur. Hem madem hulf-ül va'd ve hilaf ve kizb ve aldatmak, en çirkin bir haslet ve naks ve kusurdur. Elbette ve elbette O Kadîr-i Zülcelal, O Hakîm-i Zulkemal, O Rahîm-i Zülçemal Va'dini yerine getirecek; Saadet-i Ebediye kapısını açacak, Âdem Babanızın Vatan-ı Aslisi olan Cennet'e sizleri ey Ehl-i İman idhal edecektir.

ON BİR İNCİ KELİME: *وَالْيَهُ الْمَصِيرُ* Yani: Ticaret ve memuriyet için, mühim Vazifelerle bu Dâr-ı İmtihan olan dünyaya gönderilen insanlar; ticaretlerini yapıp, Vazifelerini bitirip ve Hizmetlerini itmam ettikten sonra, yine onları gönderen Hâlik-ı Zülcelaline donecekler ve Mevlâ-yı Kerim'lerine kavuşacaklar. Yani, bu Dâr-ı Fâniden gidip Dâr-ı Bâkide Huzur-u Kibriyaya müşerref olacaklar. Yani, esbab dağdağasından ve vesaitin karanlık perde lerinden kurtulup, Rabb-i Rahîmlerine Makarr-ı Saltanat-ı Ebedîsinde perdesiz kavuşacaklar. Doğrudan doğruya herkes, kendi Hâlıkı ve Mabudu ve Rabbi ve Seyyidi ve Mâlikî kim olduğunu bilecek ve bulacaklar. İşte şu Kelime bütün Müjdelerin fevkinde şöyle Müjde eder. Ve der ki:

Ey insan! Bilir misin nereye gidiyorsun ve nereye sevk olunuyorsun? Otuzikinci Söz'ün âhirinde denildiği gibi: **Dünyanın bin sene mes'udane Hayatu, bir saat Hayatına mukabil gelmeyen Cennet Hayatının ve o Cennet Hayatının dahi bin senesi, bir saat Rü'yet-i Cemaline mukabil gelmeyen bir Cemil-i Zülcelal'in Daire-i Rahmetine ve Mertebe-i Huzuruna gidiyorsun.** Mübtela ve meftun ve müştak olduğunuz mecazî mahbublarda ve bütünlü mevcudat-ı dünyeviyedeki Hüsün ve Cemal, Onun Cilve-i Cemalinin ve Hüsn-ü Esmasının bir nevi gölglesi.. ve bütün Cennet, bütün Letaifiyle bir Cilve-i Rahmeti.. ve bütün İstiyaklar ve Muhabbetler ve İncizablar ve Cazibeler, bir Lem'a-i Muhabbeti olan bir Mabud-u Lemyezel'in, bir Mahbub-u Lâyezal'in Daire-i Huzuruna gidiyorsunuz ve Ziyafetgâh-ı Ebedîsi olan Cennet'e çağrıliyorsunuz. Öyle ise kabir kapısına ağlayarak değil, gülerek giriniz. Hem şu Kelime şöyle Müjde veriyor, diyor ki:

Ey insan! Fenaya, ademe, hiçliğe, zulümata, nisyana, çürümeye, dağılmaya ve kesrette boğulmaya gittiğinizi tevehhüm edip düşünmeyiniz! Siz fenaya değil, Bekaya gidiyorsunuz. Ademe değil, Vü-cudu Daimîye sevk olunuyorsunuz. Zulümata değil, Âlem-i Nura giriyorsunuz. Sahib ve Mâlik-i Hakikî'nin tarafına gidiyorsunuz.. ve Sultan-ı Ezelî'nin Payitahtına dönüyorsunuz. Kesrette boğulmaya değil, Vahdet Dairesinde teneffüs edeceksiniz. Firaka değil, Visale müteveccihsiniz...

İkinci Makam

(İsm-i A'zam noktasında, Tevhidin isbatına muhtasar bir işaretdir)

BİRİNCİ KELİME : **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** da, bir Tevhid-i Uluhiyet ve Mabudiyet vardır. Şu mertebenin gayet kuvvetli bir bürhanına söyle işaret ederiz ki: Şu Kâinat yüzünde, hususan zeminin sahifesinde, gayet muntazam bir Faaliyet görünecektir. Ve gayet Hikmetli bir Hallakiyet müşahede ediyoruz. Ve gayet intizamlı bir Fettahiyet, yani herşey'e lâyik bir şekil açmak ve suret vermek Aynelyakîn görüyoruz. Hem gayet şefkatli, keremli, rahmetli bir Vehhabiyet ve İhsanat görüyoruz. Öyle ise, bizzarure şu hâl ve şu keyfiyet; Faal, Hallak, Fettah, Vehhab bir Zât-ı Zülcelal'in Vücub-u Vücdunu ve Vahdetini isbat eder, belki ihsas eder. Evet mevcudatın mütemadiyen zevalleri, tazelenmeleri gösteriyor ki, o mevcudat; bir Sani'-i Kadîr'in Kudsî Esmasının cilveleri.. ve Envâr-ı Esmaiyesinin gölgeleri.. ve Ef'alının Eserleri.. ve Kalem-i Kader ve Kudretin Nakışları ve Sahifeleri.. ve Cemâl-i Kemalinin âyineleridir. Şu Hakikat-ı Uzmaya ve şu Tevhidin Mertebe-i Ulyasına, şu Kâinatın Sahibi, bütün gönderdiği mukaddes Kitablar ve Suhuflarıyla O Tevhidi gösterdiği gibi; bütün Ehl-i Hakikat ve Kâmilîn-i Nev'-i Beşer Tahkikatlarıyla ve Keşfiyatlarıyla, aynı Mertebe-i Tevhidi gösteriyorlar. Ve Kâinat dahi, acz ve fakriyla beraber, mazhar olduğu dâimî Mu'cizat-ı San'atın ve Havarik-ı İktidar, Hazain-i Servetin şahadetiyle, aynı Mertebe-i Tevhide işaret eder. Demek Şahid-i Ezelî bütün Kütüb ve Suhufuya ve Ehl-i Şuhud bütün Tahkikat ve Küşûfuya ve Âlem-i Şehadet bütün muntazam ahval ve hakîmane Şuunatıyla o Mertebe-i Tevhidde bil'icma' ittifak ediyorlar.

İşte O Vâhid-i Ehad'i kabul etmeyen, ya nihayetsiz ilahları kabul edecek veya hut ahmak sofestaî gibi hem kendini, hem Kâinatın Vücdunu inkâr edecek.

İ K İ N C İ K E L İ M E : **وَحْدَةٌ** İşte şu Kelime sarih bir Mertebe-i Tevhidi gösterir. Şu mertebeyi dahi, a'zamî bir surette isbat eden gayet kuvvetli bir bürhanına şöyle işaret ederiz ki:

Biz gözümüzü açıkça, Kâinat yüzüne nazarımızı saldırdıkça, en evvel gözümüze ilişen, âmm ve mükemmel bir Nizamdır ve şamil, hassas bir Mizandır görüyoruz. Hersey dakik bir Nizam ile, hassas bir Mizan ve ölçü içindedir. Daha bir parça dikkat-i nazar ettikçe, yeniden yeniye bir Tanzim ve Tevziniyet gözümüze çarpıyor. Yani: Birisi, İntizam ile o Nizamı değiştiriyor ve tartı ile o Mizanı tazelendiriyor. Hersey bir model olup, pek kesretli muntazam ve mevzun suretler giydiriliyor. Daha ziyade dikkat ettikçe, o tanzim ve tevzin altında bir Hikmet ve Adalet görünüyor. Her harekette bir Hikmet ve Maslahat gözetiliyor.. bir Hak, bir faide takib ediliyor. Daha ziyade dikkat ettikçe, gayet hakîmane bir Faaliyet içinde bir Kudretin Tezahürati ve hersey'in her şe'nini ihata eden gayet muhit bir İlmin Cilveleri nazar-ı şurumuza çarpıyor. Demek bütün mevcudattaki şu Nizam ve Mizan, umuma âmm bir Tanzim ve Tevzini ve o Tanzim ve Tevzin, âmm bir Hikmet ve Adaleti ve o Hikmet ve Adalet, bir Kudret ve İlmi gözümüze gösteriyor. Demek bir Kadîr-i Külli Şey ve bir Alîm-i Külli Şey, şu perdeler arkasında Akla görünüyor. Hem hersey'in evveline ve âhirine bakıyoruz, hususan zîhayat nev'inde görüyoruz ki: Başlangıçları, asılları, kökleri, hem meyveleri ve neticeleri öyle bir tarzdadır ki; güya tohumları, asılları; birer tarife, birer program şeklinde bütün o mevcudun cihazatını tazammun ediyor. Ve neticesinde ve meyvesinde; yine bütün o zîhayatın manası szûlüp onda tecemmu' eder, tarihçe-i hayatını ona bırakır. Güya onun aslı olan çekirdeği, desatir-i icadiyesinin bir mecmuasıdır. Ve meyvesi ve semeresi ise, evamir-i icadiyesinin bir fihristesi hükmünde görüyoruz. Sonra o zîhayatın zahirine ve bâtinâna bakıyoruz. Gayet derecede Hikmetli bir Kudretin Tasarrufatı ve nafiz bir İradenin Tasviratı ve Tanzimatı görünüyor. Yani, bir Kuvvet ve Kudret İcad eder; bir Emir ve İrade suret giydirir.

İste bütün mevcudat, böyle evveline dikkat ettikçe bir İlmin Tarifenâmesi.. ve âhirine dikkat ettikçe bir Sâni'in Plânı ve Beyannamesi.. ve zahirine baktıkça bir Fâil-i Muhtar'ın ve Mürid'in gayet san'atlî ve tenasüblü bir Hulle-i San'atı ve bâtinâna baktıkça bir Kadîr'in gayet muntazam bir Makinasını müşahede ediyoruz.

İste şu hal ve şu keyfiyet, bizzarure ve bilbedahe ilân eder ki; hiçbir şey, hiçbir zaman, hiçbir mekân birtek Sani-i Zülcelal'in Kabza-i Tasarrufundan

hariç olamaz. Herbir şey ve bütün eşya, bütün şuunatıyla, bir Kadîr-i Mûrid'in Kabza-i Tasarrufunda tedbir edilir. Ve bir Rahman-ı Rahîm'in Tanzimiyle ve Lütfuyla güzelleştiriliyor. Ve bir Hannan-ı Mennan'ın Tezyîniyle süslendiriliyor. Evet başında şuur ve yüzünde gözü bulunana şu Kâinat ve şu mevcudattaki Nizam ve Mizan ve Tanzim ve Tevzin; birtek, yekta, Vâhid, Ehad, Kadîr, Mûrid, Alîm, Hakîm bir Zâtî Vahdaniyet mertebesinde gösterir. Evet her şeyde bir Birlik var. Birlik ise, biri gösterir. Meselâ, dünyanın lâmbası olan Güneş birdir; öyle ise, dünyanın Mâlikî dahi birdir. Meselâ, zemin yüzündeki zîhayatların Hizmetçileri olan hava, ateş, su birdir; öyle ise, onları istihdam eden ve bizlere musahhar eden dahi Birdir.

Ü Ç Ü N C Ü K E L İ M E : لَا شَرِيكَ لَهُ Şu Kelimeyi, Otuzikinci

Söz'ün Birinci Makamı gayet kuvvetli ve şasaalı bir surette isbat ettiğinden, ona havale ederiz. Onun fevkinde beyan olamaz.. ondan daha ileri beyana lüzum yok ve izah edilmez...

D Ö R D Ü N C Ü K E L İ M E : لَهُ الْمُلْكُ Yani: Ferş'ten Arş'a,

seradan süreyyaya, zerrattan seyyarata, Ezelden Ebede kadar herbir mevcud, Semavat ve Arz, Dünya ve Âhiret, her şey Onun mülküdür. Mâlikiyet Mertebe-i Uzması, Tevhid-i A'zam suretinde Onundur. Şu Mertebe-i Uzma-i Mâlikiyet ve Makam-ı A'zam-ı Tevhidin bir Hüccet-i Kübrası, latif bir zamanda ve latif bir hâtıra da, Arabî ibaresinde, şu âcizin hatırlına ilka edildi. O latif hâtırının hatırlı için, aynı İbare-i Arabiyeyi kaydedib, sonra mealini yazacağız.

**لَهُ الْمُلْكُ لَأَنَّ ذَاكَ الْعَالَمَ الْكَبِيرَ كَهْذَا الْعَالَمِ الصَّغِيرِ * مَضْنُوعًا قُدْرَتِهِ
مَكْتُوبًا قَدِيرًا * إِبْدَاعُهُ لِذَاكَ صَيْرَهُ مَسْجِدًا * اِيجَادُهُ لِهَذَا صَيْرَهُ سَاجِدًا
إِنشَاؤُهُ لِذَاكَ صَيْرَهُ ذَاكَ مِلْكًا * اِيجَادُهُ لِهَذَا صَيْرَهُ مَمْلُوْكًا * صَنْعَتُهُ فِي
ذَاكَ تَظَاهَرَتْ كِتَابًا * صِبْغَتُهُ فِي هَذَا تَرَاهَرَتْ خِطَابًا * قُدْرَتُهُ فِي ذَاكَ
تُظَهِّرُ حِشْمَتَهُ * رَحْمَتَهُ فِي هَذَا تَنَظِّمُ نِعْمَتَهُ * حِشْمَتَهُ فِي ذَاكَ تَشَهَّدُ**

هُوَ الْوَاحِدُ • نِعْمَتُهُ فِي هَذَا تُعْلِنُ هُوَ الْوَاحِدُ • سِكْتُهُ فِي ذَاكَ فِي
الْكُلِّ وَ الْأَجْزَاءِ خَاتَمُهُ فِي هَذَا فِي الْجِسْمِ وَ الْأَعْضَاءِ

B i r i n c i F i k r a : *ذَاكَ الْعَالَمُ الْكَبِيرُ الخ* Yani: Şu Kâinat

denilen Âlem-i Ekber ve insan denilen onun Misal-i Musaggari olan Âlem-i Asgar, Kudret ve Kader Kalemiyle yazılan âfâkî ve enfûsî Vahdaniyet delailini gösteriyorlar. Evet Kâinattaki San'at-ı Muntazamanın küçük bir mikyasta, nümunesi insanda vardır. O Daire-i Kübradaki San'at, Sâni'-i Vâhid'e şehadet ettiği gibi, şu insanda olan küçük mikyastaki hurdebînî San'at dahi, yine O Sani'a işaret eder, Vahdetini gösterir. Hem nasılki şu insan gayet manidar bir Mektub-u Rabbanîdir, muntazam bir Kaside-i Kaderdir.. öyle de şu Kâinat dahi, aynı o Kalem-i Kaderle, fakat büyük bir mikyasta yazılmış muntazam bir Kaside-i Kaderdir. Hiç mümkün müdür ki; hadsiz alâmet-i farika ile bütün insanlara bakan şu insan yüzündeki Sikke-i Vahdete ve bütün mevcudati omuz omuza, el ele, baş başa veren Kâinat üstündeki Hâtem-i Vahdaniyete, Vâhid-i Ehâd'den başka bir şey'in müdahalesi bulunsun!?

I k i n c i F i k r a : *إِبْدَاعُهُ لِذَاكَ... الخ* Meali şudur: Sani-i

Hakîm, Âlem-i Ekberi öyle bedi' bir surette halk edib Âyât-ı Kibriyasını üstünde nakşetmiş ki; Kâinatı bir Mescid-i Kebir şekline döndürmüşt ve insanı dahi öyle bir tarzda İcad edib, ona Akıl vererek, onunla o Mu'cizat-ı San'atına ve o bedi' Kudrette karşılık Secde-i Hayret ettirerek, ona Âyât-ı Kibriyayı okutturup, Kemerbeste-i Ubudiyet ettirerek, o Mescid-i Kebirde bir Abd-i Sâcid Fitratında yaratmıştır. Hiç mümkün müdür ki: Şu Mescid-i Kebirin içindeki Sâcidlerin, Âbidlerin Mabud-u Hakikîleri; o Sâni'-i Vâhid-i Ehâd'den başkası olabilsin!?

Ü ç ü n c ü F i k r a : *إِنشَائُهُ لِذَاكَ... الخ* Meali şudur ki: O

Mâlik-ül Mülk-i Zülcelal, Âlem-i Ekberi, bahusus Küre-i Arz yüzünü öyle bir surette İnşa ederek yapmıştır ki; birbiri içinde hadsiz daireler olup, herbir daire bir tarla hükmünde olup, vakit-bevakit, mevsim-bemevsim, asır-beasır;

eker, biçer, mahsulât alır. Mütemadiyen mülkünü çalıştırır, tasarruf eder. En büyük daire olan zerrat Âlemini bir tarla yapıp, her zaman Kâinat kadar mahsulâti; Kudretiyle, Hikmetiyle onda eker, biçer, kaldırır. Âlem-i Şehadetten Âlem-i Gayba, Daire-i Kudretten Daire-i İlme gönderir. Sonra mutavassit bir daire olan zemin yüzünü, aynen öyle bir mezraa yapmış ki; mevsim-bemevsim Âlemleri, enva'lari içinde eker, biçer, kaldırır. Manevî mahsulâtını dahi gaybî, uhrevî, misalî ve manevî Âlemlerine gönderir. Daha küçük bir daire olan bir bahçeyi yine yüz defa, bin defa Kudretle doldurup, Hikmetle boşaltırıyor. Daha küçük bir daire olan bir zîhayati, meselâ bir ağacı, bir insanı, yüz defa onun kadar, ondan mahsulât alır. Demek O Mâlik-ül Mülk-i Zülcelal; küçük-büyük, cüz'i-külli herşey'i birer model hükmünde inşa ederek, yüzler tarzda, taze taze nakışlarla münakkış mensucat-ı san'atını onlara giydirir; cilve-i Esmasını, Mu'cizat-ı Kudretini izhar eder. Kendi mülkünde herbir şey'i, birer sahife hükmünde İnşa etmiş; her sahifede, üzericalar tarzda manidar Mektubatını yazar; Hikmetinin Âyâtinî İzhar eder, zîşuurlara okutturur. Şu Âlem-i Ekberi, mülk şeklinde İnşa etmekle beraber; şu insanı dahi öyle bir surette halketmiştir ve ona öyle cihazat ve âletler ve havas ve hissiyatlar ve bilhassa nefş, heva ve ihtiyaç ve iştîha ve hîrs ve Dava vermiştir ki; o geniş mülkünde, bütün mülke muhtaç bir memluk hükmüne getirmiştir.

İşte hiç mümkün müdür ki: Pek büyük olan Âlem-i Zerrattan tâ bir sineğe kadar bütünü mülk ve tarla yapan ve küçük insanı, o büyük mülke nâzır ve müfettiş ve çiftçi ve tüccar ve dellâl ve âbid ve memluk yaptıran ve kendine, muhterem bir misafir ve sevgili bir muhatab ittihaz eden O Mâlik-ül Mülk-i Zülcelal'den başka, o mülke tasarruf edib, o memluke Seyyid olabilsin!?

D o r d ü n c ü F i k r a : ﴿صَنْعَتُهُ فِي ذَاكَ... الْخ﴾ İbaresidir. Meali

şudur ki: Sani'-i Zülcelal'in Âlem-i Ekberdeki San'atı o derece manidarık; o San'at, bir Kitab suretinde tezahür edib, Kâinatı bir Kitab-ı Kebir hükmüne getirdiğinden, Akl-ı Beşer, hakikî fenn-i hikmet Kütübhanesini ondan aldı ve ona göre yazdı. Ve o Kitab-ı Hikmet, o derece Hakikatla bağlı ve Hakikattan meded alıyor ki, büyük Kitab-ı Mübin'in bir nüshası olan Kur'an-ı Hakîm şeklinde ilân edildi. Hem nasıl Kâinattaki San'atı, Kemal-i İntizamından Kitab şekline girdi; insandaki Sıbgatı ve Nakş-ı Hikmeti dahi, Hitab çiçeğini açtı. **Yani o San'at, o derece manidar ve hassas ve güzeldir ki; o makine-i zîhayattaki cihazatı, fonoğraf gibi Nutka geldi, söylettirdi.** Ve öyle bir Ahsen-i Takvim içinde bir Sıbga-i Rabbaniye

vermiş ki; o maddî, cismanî, camid kafada; manevî, gaybî, hayatdar olan Beyan ve Hitab çiçeği açıldı. Ve o insan kafasındaki Kabiliyet-i Nutk ve Beyana, o derece ulvî cihazat ve istidad verdi ki; Sultan-ı Ezelî'ye Muhatab olacak bir makamda inkişaf ettirdi, terakki verdi. Yani Fitrat-ı İnsaniyedeki Sıbgat-ı Rabbaniye, Hitab-ı İlahî çiçeğini açtı. Hiç mümkün müdür ki: Kitab derecesine gelen bütün mevcudattaki San'ata ve Hitab makamına gelen insandaki o Sıbgata, Vâhid-i Ehad'den başkası karışıbsilsin... Hâşâ!..

B e s i n c i F i k r a : قُدْرَتُهُ فِي ذَكَرِ الْخَ مıbareśidir. Meali şudur

ki: Kudret-i İlahiye Âlem-i Ekberde, Haşmet-i Rububiyetini gösteriyor. Rahmet-i Rabbaniye ise Âlem-i Asgar olan insanda, Ni'metleri tanzim ediyor. Yani Sani'in Kudreti, Kibriya ve Celal noktasında, Kâinatı öyle muhteşem bir saray şeklinde İcad ediyor ki; Güneş'i büyük bir elektrik lâmbası, Kamer'i kandil ve yıldızları mumlar meyveleriyle yıldızlar, elektrikler. Ve zemin yüzünü bir sofa, bir tarla, bir bahçe, bir haliçe.. ve dağları birer mahzen, birer direk, birer kal'a ve hakeza... bütün eşyayı büyük bir mikyasta o büyük sarayın levazimatı şekline getirerek, şaaşalı bir surette Haşmet-i Rububiyetini gösterdiği gibi; Cemâl noktasında Rahmeti dahi en küçük zîhayata kadar her zîruha Enva'-ı Ni'metini verir, onun ile tanzim eder.. baştan aşağıya kadar Ni'metlerle süsleyip, Lütuf ve Keremle Tezyîn eder ve o Haşmeti Celaliyeye karşı Cemâl-i Rahmetini o küçükük lisânlarla o büyük lisana karşı çıkarır. Yani: Güneş ve Arş gibi büyük cîrmler, Haşmet Lisaniyle يَا جَلِيلٍ، يَا كَبِيرٍ، يَا عَظِيمٍ dedikleri vakit; sinek ve semek gibi o küçükük zîhayatlar dahi Rahmet Lisaniyle يَا جَمِيلٍ، يَا رَحِيمٍ، يَا كَرِيمٍ diyerek o musika-i kübraya latif nağamatlarını katıyorlar, tatlılaştırıyorlar. Hiç mümkün müdür ki: O Celîl-i Zülcemâl'den ve o Cemîl-i Zülcelâl'den başka birsey, kendi başıyla şu Âlem-i Ekber ve asgara İcad cihetinde müdahale edebilsin... Hâşâ!...

A l t ı n c i F i k r a : حِشْمَتُهُ فِي ذَكَرِ الْخَ Mıbareśidir. Meali

şudur ki: Yani, Kâinatın heyet-i mecmuasında tezahür eden Haşmet-i Rububiyet, Vahdaniyet-i İlahiyeyi isbat edib gösterdiği gibi; zîhayatların cüz'iyatlarına mukannen erzaklarını veren Ni'met-i Rabbaniye dahi, Ehadiyet-i İlahiyeyi isbat edib gösterir. Vâhidîyet ise, bütün o mevcudat

Birinindir ve Birine bakar ve Birinin İcadıdır demektir. Ehadiyet ise; herbir şeyde, Hâlik-ı Külli Şey'in ekser Esması tecelli ediyor demektir. Meselâ Güneşin ziyası, bütün zeminin yüzünü ihata ettiği haysiyetile, Vâhidiyet misalini gösterir. Ve herbir şeffaf cüz'de ve su katrelerinde, Güneşin ziyası ve harareti ve ziyasındaki yedi rengi ve bir nevi gölgesi bulunması, Ehadiyet misalini gösterir. Ve herbir şeyde hususan zîhayatta ve bilhassa herbir insanda; O Sani'in ekser Esması onda tecelli ettiği cihetle, Ehadiyeti gösterir.

İşte şu fıkra işaret eder ki: Kâinatta tasarruf eden Haşmet-i Rububiyet, o koca Güneş'i şu zemin yüzündeki zîhayatlara bir hizmetkâr, bir lâmba, bir ocak; ve koca Küre-i Zemini onlara bir beşik, bir menzil bir ticaretgâh; ve ateşi, heryerde hazır bir aşçı ve dost; ve bulutu, süzgeç ve murdia; ve dağları, mahzen ve anbar; ve havayı, zîhayata enfâs ve nüfusa yelpaze; ve suyu, yeniden hayatı girenlere süt emziren daye ve hayvanata Âb-ı Hayat veren bir şerbetçi hükmüne getiren Rububiyet-i İlahiye, gayet vazîh bir surette Vahdaniyet-i İlahiye gösterir. Evet Hâlik-ı Vâhid'den başka kim Güneş'i Arzlılara musahhar bir Hizmetkâr eder? Ve **O Vâhid-i Ehad'den başka kim havayı Elinde tutar, pek çok Vazifelerle tâzif edib, rûy-i zeminde çevik-çalak bir Hizmetkâr eder?** Ve **O Vâhid-i Ehad'den başka kimin haddine düşmüştür ki, ateşi aşçı yapsın ve kibrît başı kadar bir zerrecik atese, binler batman eşyayı yuttursun ve hakeza...** Herbirşey, herbir unsur herbir ecram-ı ulviye, O Haşmet-i Rububiyet noktasında Vâhid-i Zülcelal'i gösterir.

İşte Celal ve Haşmet noktasında Vâhidiyet göründüğü gibi, Cemâl ve Rahmet noktasında dahi Ni'met ve ihsan, Ehadiyet-i İlahiyeyi ilân eder. Çünkü zîhayatta ve bilhassa insanda, o derece san'at-ı câmia içinde; hadsiz Enva'-ı Ni'meti anlayacak, kabul edecek, isteyecek cihazat ve âletler vardır ki; bütün Kâinatta tecelli eden bütün Esmasının Cilvesine mazhardır. Âdetâ bir Nokta-i Mîhrâkiye hükmünde, bütün Esma-i Hüsnayı birden mahiyetinin âyinesiyle gösterir ve Onunla Ehadiyet-i İlahiyeyi ilân eder.

Yedinci Fıkra:

سِكَّةُ فِي ذَلِكَ وَالْأَجْزَاءُ خَاتَمٌ فِي هَذَا فِي الْجَسْمِ وَالْأَعْصَاءِ

Meali şudur ki: Sani'-i Zülcelal Âlem-i Ekberin heyet-i mecmuasında bir Sikke-i Kübrası olduğu gibi, bütün eczasında ve enva'nda dahi birer Sikke-i Vahdet koymuştur. Âlem-i Asgar olan insanın cisminde ve yüzünde birer Hâtem-i Vahdaniyet bastığı gibi, herbir azasında dahi, birer Mühr-ü Vahdeti

vardır. Evet O Kadîr-i Zülcelal her şeyde, külliyyatta ve cüz'iyatta, yıldızlarda ve zerrelerde birer Sikke-i Vahdet koymuştur ki; Ona şehadet eder. Ve birer Mühr-ü Vahdaniyet basmıştır ki, Ona delalet eder. Şu Hakikat-ı Uzma, Yirmiikinci Söz'de ve Otuzikinci Söz'de ve Otuzüçüncü Mektub'un otuzuç aded Penceresinde gayet parlak ve kat'î bir surette izah ve isbat edildiğinden onlara havale edib, sözü keser, burada hâtime veririz.

B E Ş İ N C İ K E L İ M E : لَهُ الْحَمْدُ Yani: **Bütün mevcudatta**

sebeb-i medh ve sena olan Kemalât Onundur. Öyle ise, **Hamd** dahi **Ona aid'dir.** Ezelden Ebede kadar her kimden her kime karşı gelen ve gelecek Medh ü Sena **Ona aid'dir.** Çünkü sebeb-i medh olan Ni'met ve İhsan ve Kemal ve Cemâl ve medar-ı hamd olan herşey **Onundur, Ona aid'dir.** Evet Âyât-1 Kur'anının işaretlarıyla, bütün mevcudattan dâimî bir surette Dergâh-ı İlahiye giden bir Ubudiyettir, bir Tesbihir, bir Secdedir, bir Duadir ve bir Hamd ü Senadir ki; dâimî O Dergâha gidiyor. Şu Hakikat-ı Tevhidi isbat eden bir Bürhan-ı A'zama şöyle işaret ederiz ki:

Şu Kâinata baktığımız vakit, bağıstan şeklinde; saklı ulvî yıldızlarla yaldızlanmış, zemini zînetli mevcudatla şenlenmiş surette görünüyor. İşte şu bağıstandaki muntazam nuranî ecram-ı ulviye ve hikmetli ve zînetli mevcudat-ı süfliye, umumen herbiri lisan-ı mahsusuya derler ki: Biz bir Kadîr-i Zülcelal'in Mu'cizat-ı Kudretiyiz. Bir Hâlik-ı Hakîm ve bir Sani'-i Kadîr'in Vahdetine şahadet ederiz.

Ve şu Bağıstan-ı Âlem içindeki Küre-i Arz'a bakıyoruz, görüyoruz ki: Bir bahçe şeklinde rengârenk yüzbinler süslü çiçekli nebatat taifeleri onda serilmiş ve çeşit çeşit yüzbinler enva'-ı hayvanat onda serpilmiştir.

İste şu zemin bahçesinde bütün o süslü nebatat ve zînetli hayvanat, muntazam suretleriyle ve mevzun şekilleriyle ilân ediyorlar ki: Biz birtek Sani'-i Hakîm'in San'atından birer Mu'cizesi, birer Hârikasıyız ve Vahdaniyetin birer dellâlı, birer şahidiyiz.

Hem o bahçedeki ağaçların başlarına bakar görürüz ki: Gayet derecede alîmane, hakîmane, kerîmane, latifane, cemilane yapılmış muhtelif suretlerde meyveleri, çiçekleri görüyoruz. İşte şunlar bil'umum bir lisan ile ilân ederler ki: Biz, bir Rahman-ı Zülcemâl'in ve bir Rahîm-i Zûlkemâl'in mu'ciznûma Hediyeleriyiz, hayret-nüma İhsanlarıyız.

İste Bağıstan-ı Kâinattaki ecram ve mevcudat ve Küre-i Arz bahçesindeki nebatat ve hayvanat ve eşcar ve nebatatin başlarındaki ezhar

ve semerat; nihayet derecede yüksek bir sadâ ile şahadet eder, ilân eder, derler ki: Bizim Hâlikimiz ve Musavvirimiz ve bizi hediye veren Kadîr-i Zülcemâl, Hakîm-i Bîmisal, Kerîm-i Pürneval herşey'e kadirdir. Hiçbir şey Ona ağır gelmez. Hiçbir şey Daire-i Kudretinden hariç olamaz. Kudretine nisbeten, zerreler yıldızlar birdir. Külli, cüz'î kadar kolaydır. Cüz', küll kadar kadar kıymetlidir. En büyük, en küçük kadar Kudretine nisbeten rahattır. Küçük, büyük kadar san'atlıdır.. belki san'atça bazı küçük, büyüğten daha büyüktür. Bütün mazideki Acaib-i Kudreti olan vukuat şahadet eder ki; O Kadîr-i Mutlak, bütün istikbaldeki acaib-i imkânata muktedirdir. Dünu getiren, yarını getirdiği gibi; maziyi İcad eden O Zât-ı Kadîr, istikbali dahi İcad eder. Dünyayı yapan O Sani-i Hakîm, Âhireti de yapar. Evet Mabud-u Bilhak yalnız O Kadîr-i Zülcelal olduğu gibi, Mahmud-u Bil'îtlak yine yalnız Odur. İbadet Ona mahsus olduğu gibi, Hamd ü Sena dahi Ona hastır. Hiç mümkün müdür ki: Semavat ve Arz'ı halkeden bir Sani'-i Hakîm, Semavat ve Arz'in en mühim neticesi ve Kâinatin en mükemmel meyvesi olan insanları başıboş bırakın, esbab ve tesadüfe havale etsin, Hikmet-i Bahiresini abesiyyete kalbetsin? Hâşâ!.. Hiç mümkün müdür ki: Hakîm, Alîm bir Zât, bir ağacı gayet ehemmiyetle tedbir ve tasvir edip ve gayet derecede Hikmetle İdare ve Terbiye ettiği halde; o ağacın gayesi, faidesi olan meyvelerine bakmayıp ehemmiyet vermesin; hırsız ellere, boş yerlere dağılsın, zayı' olsun? Elbette bakiyemek, ehemmiyet vermemek olamaz. Çünkü ağaca ehemmiyet vermek, meyveleri içindir...

İşte, şu Kâinatin zîşuuru ve en mükemmel meyvesi ve neticesi ve gayesi, insandır. Şu Kâinatin Sani-i Hakîm'i mümkün müdür ki, şu zîşuur meyveleri olan Hamd ve İbadeti, Şükür ve Muhabbeti başkalara verip Hikmet-i Bahiresini hiçe indirsin.. veya hut Kudret-i Mutlakasını acze kalbettirsin.. veya hut İlîm-i Muhitini cehle çevirsin? Yüzbin defa hâşâ!

Hiç mümkün müdür ki: Şu Kâinat sarayının binasındaki Makâsid-ı Rabbaniyenin medarı olan zîşuur ve zîşuurun serfirazı olan nev'-i insanın mazhar olduğu Ni'metlere mukabil izhar ettikleri Şükür ve İbadeti, O Saray-ı Kâinatin Sani'inden başkasına gitsin. Ve O Sani-i Zülcelal, o gayet-ül gaye olan Şükür ve İbadeti başkalara gitmesine müsaade etsin.

Hem hiç mümkün müdür ki: Hadsiz Enva'-ı Ni'metiyle kendini zîşuurlara sevdırsın; ve hadsiz Mu'cizat-ı San'atiyla kendini onlara tanıtırsın; sonra onların Şükür ve İbadetlerini, Hamd ve Muhabbetlerini, Marifet ve Minnetdarlıklarını esbaba ve tabiatla terkedib ehemmiyet vermesin; Hikmet-i Mutlakasını inkâr ettırsın; Saltanat-ı Rububiyetini hiçe indırsın! Yüzbin defa hâşâ ve kellâ!..

Hiç mümkün müdür ki: Bir baharı halkedemeyen ve bütün meyveleri İcad edemeyen ve yer yüzünde sikkeleri bir olan bütün elmaları İnşa edemeyen; onların bir misal-i musaggari olan bir elmayı halkedib ve o elmayı Ni'met olarak birisine yedirsin, şükrynü kazansın, Mahmud-u Bil'İtlak'a Hamd noktasında iştirak etsin? Hâşâ!.. Çünkü bir elmayı halkeden kim ise, bütün dünyaya gelen elmaları İcad eden yine o olabilir. Çünkü sikke birdir. Hem elmaları İcad eden kim ise, bütün dünyada medar-ı rızk olan hububat ve semerati halkeden yine Odur. Demek en küçük cüz'î bir zîhayata, en cüz'î bir Ni'meti veren, doğrudan doğruya Kâinatın Hâlikidir ve Rezzak-ı Zülcelal'dır. Öyle ise Şükür ve Hamd, doğrudan doğruya Ona aid'dir. Öyle ise Hakikat-ı Kâinat, daima Hak Lisanıyla der:

لَهُ الْحَمْدُ مِنْ كُلِّ أَحَدٍ مِنَ الْأَذْلِ إِلَى الْأَكْبَرِ

A L T I N C I K E L İ M E : يُخْبِرُ Yani: **Hayat veren yalnız**

Odur. Öyle ise, her şey'in Hâlikî dahi yalnız Odur. Çünkü Kâinatın Ruhu, Nuru, Mayesi, Esası, Neticesi, Hülâsası Hayattır. Hayatı veren kim ise, bütün Kâinatın Hâlikî da Odur. Hayatı veren elbette Odur, Hayy u Kayyum'dur.

İşte şu Mertebe-i Tevhidin Bürhan-ı A'zamina şöyle işaret ederiz ki: -Başka bir Söz'de izah ve isbat edildiği gibi- zemin yüzünün sahrasında çadırları kurulmuş gayet muhteşem zîhayatlar ordusunu görüyoruz. Evet Hayy u Kayyum'un hadsiz ordularından, her bahar mevsiminde yeni silâh altına alınmış, gaibden gelen taze bir ordu meydana çıkmış görüyoruz. Şu orduya bakıyoruz ki: Nebatat taifelerinden ikiyüzbinden ziyade ve hayvanat milletlerinden yine yüzbinden fazla çeşit çeşit muhtelif kavimler görüyoruz. Herbir milletin, herbir taifenin elbiseleri ayrı, erzakları ayrı, talimatı ayrı, terhisatı ayrı, silâhları ayrı, müddet-i askeriyeleri ayrı olduğu halde; bir Kumandan-ı A'zam hadsiz Kudret ve Hikmetiyle ve nihayetsiz İlim ve İradesiyle, bitmez Rahmetiyle, tükenmez Haznesiyle, hiçbirini unutmayarak, şaşırmayarak, karıştırmayarak, geciktirmeyerek.. ayrı ayrı bütün o üçüz binden ziyade milletleri ve taifeleri Kemal-i İntizam ile, Tamam-ı Mizan ile, vakti vaktine ayrı ayrı erzaklarını, ayrı ayrı elbiselerini, ayrı ayrı silâhlarını vererek, ayrı ayrı talimat yaptırarak, ayrı ayrı terhisat ettiğini, gözü bulunan bilmüşahede görür ve Kalbi bulunan Biaynelyakîn tasdik eder...

İşte hiç mümkün müdür ki: Şu İhya ve İdareye ve şu Terbiye ve İaşeye; o orduyu bütün Şuunatıyla ihata eden bir İlm-i Muhitin ve o orduyu

bütün levazimatıyla idare eden bir Kudret-i Mutlakanın Sahibinden başkası karışabilsin, müdahale edebilsin, onda hissesi olsun!.. Yüzbinler defa hâşâ!..

Malûmdur ki: Bir taburda on millet bulunsa, ayrı ayrı techiz etmesi on tabur kadar güç olduğundan; âciz insanlar, ister istemez bir tarzda techize mecbur olmuşlar. Halbuki Hayy u Kayyum şu muhteşem ordusu içinde, üçyüzbinden ziyade milletlere, ayrı ayrı techizat-ı hayatıyeyi veriyor. Hem külfetsiz, müşkilatsız, kolay bir tarzda, hafif bir şekilde, gayet hakîmane ve intizam-perverane veriyor. Ve koca orduya, birtek lisan

ile, **هُوَ الَّذِي يُحِبِّ** dedirtip; Kâinat Mescidinde O Cemaat-ı Uzmaya

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ الْخَ okutturuyor...

Y E D İ N C İ K E L İ M E : **وَيُمِيتُ** Yani: Mevti veren Odur.

Yani: Hayatı veren O olduğu gibi; Hayatı alan, mevti veren dahi yine Odur. Evet mevt, yalnız tahrîb ve sönmek değildir ki esbaba verilsin, tabiatı havale edilsin. Belki nasıl bir tohum zahiren ölüp çürüyor, fakat bâtinîn bir sünbü'lün hayatına ve yoğurmasına.. yani cüz'î tohumlu hayatından, külli sünbü'lün hayatına geçiyor. Öyle de mevt dahi zahiren bir inhilal ve bir intifa göründüğü halde, Hakikatta insan için, Hayat-ı Bâkîyeye ünvan ve mukaddeme ve mebde' oluyor. Öyle ise Hayatı veren ve idare eden Kadîr-i Mutlak, yine elbette mevti dahi O İcad eder. Şu Kelimedeki Mertebe-i Uzma-yı Tevhidin bir Bürhan-ı A'zamına şöyle işaret ederiz ki: Otuzüçüncü Mektub'un Yirmidördüncü Penceresi'nde beyan edildiği gibi: **Şu mevcudat, İrade-i İlahiye ile seyyaledir. Şu Kâinat, Emr-i Rabbanî ile seyyaredir. Şu mahlûkat, İzn-i İlahî ile, zaman nehrinde mütemadiyen akiyor.. Âlem-i Gaybdan gönderiliyor, Âlem-i Şehadette vücud-u zahirî giydiriliyor, sonra Âlem-i Gayba muntazaman yağıyor, iniyor. Ve Emr-i Rabbanî ile, mütemadiyen istikbalden gelip, hâle uğrayarak teneffüs eder, maziye dökülür...**

İşte şu mahlûkatın şu seyelânı, gayet hakîmane Rahmet ve İhsan Dairesinde; ve şu seyerânı, gayet alîmane Hikmet ve İntizam Dairesinde; ve şu cereyanı, gayet Rahîmane Şefkat ve Mizan Dairesinde baştan aşağıya kadar Hikmetlerle Maslahatlarla Neticelerle ve Gayelerle yapılıyor. Demek bir Kadîr-i Zülcelal, bir Hakîm-i Zulkemal mütemadiyen tavaif-i mevcudatı ve her taife içindeki cüz'iyatı ve o taifelerden teşekkür eden

Âlemleri, Kudretiyle Hayat verip tavzif eder. Sonra Hikmetiyle terhis edib, mevte mazhar eder; Âlem-i Gayba gönderir. Daire-i Kudretten, Daire-i İlme çevirir. İşte hiç mümkün müdür ki: Şu Kâinatı, heyet-i mecmasıyla çevirmeye muktedir olmayan ve bütün zamanlara Hükmü geçmeyen ve Âlemleri Hayata ve Mevt bir ferd gibi mazhar etmeye Kudreti yetmeyen ve baharları, bir çiçek gibi Hayat verip, yer yüzüne takıp, sonra mevt ile ondan koparıp alamayan bir Zât; mevt ve imateye sahib çıkabilsin!.. Evet en cüz'î bir zîhayatın mevti dahi, hayatı gibi bütün Hakaik-i Hayat ve Enva'-ı Mevt elinde bulunan bir Zât-ı Zülcelal'in Kanunuyla, İzniyle, Emriyle, Kuvvetiyle, İlmiyle olmak zarurîdir.

S E K İ Z İ N C İ K E L İ M E : وَمَوْحِيٌّ لَا يَمُوتُ Yani:

Hayatı dâimîdir, ezelî ve ebedîdir. Mevt ve fenâ, adem ve zeval Ona âriz olamaz. Çünkü Hayat, Ona Zâtîdir. Zâtî olan, zâil olamaz. Evet ezelî olan elbette Ebedîdir. Kadîm olan, elbette Bâkîdir. Vâcib-ül Vücid olan, elbette Sermedîdir. Evet bir Hayat ki, bütün Vücid, bütün Envâriyla Onun gölgeleridir. Nasıl adem Ona âriz olabilir? Evet bir Hayat ki, Vâcib bir Vücid Onun lâzımı ve ünvanıdır; elbette adem ve fenâ hiçbir cihetle Ona âriz olamaz. Evet bir Hayat ki; bütün hayatlar mütemadiyen Onun Cilvesiyle zuhura gelir ve bütün Hakaik-i Sabite-i Kâinat Ona istinad eder, Onunla kaimdir; elbette hiçbir cihetle fenâ ve zeval Ona âriz olamaz. Evet bir Hayat ki; Onun bir Lem'a-i Cilvesi, mâruz-u fenâ ve zeval olan eşya-yı kesîreye bir Vahdet verip Bekaya mazhar eder ve dağılmaktan kurtarır ve Vücidunu muhafaza eder ve bir nevi Bekaya mazhar eder. Yani Hayat; kesrete bir Vahdet verir, ibka eder. Hayat gitse; dağılır, fenâya gider. Elbette öyle hadsiz Lemaat-ı Hayatiye bir cilvesi olan Hayat-ı Vâcibeye, zeval ve fenâ yanaşamaz. Şu Hakikata şahid-i katî', şu Kâinatın zeval ve fenâsıdır. Yani mevcudat vücdularıyla, hayatlarıyla nasılıki O Hayy-ı Lâyemut'un Hayatına ve O Hayatın Vücub-u Vüciduna delalet ve şehadet ederler (Haşıye); öyle de: Mevtleriyle, zevalleriyle O Hayatın Bekasına, Sermediyetine delalet eder ve şehadet ederler. Çünkü mevcudat zevale gittikten sonra, arkalarında yine kendileri gibi Hayata mazhar olup yerlerine geldiklerinden gösteriyor ki; dâimî bir Zîhayat var ki, mütemadiyen Cilve-i Hayatı tazelendiriyor. Nasılıki Güneş'e karşı cereyan eden bir nehrin yüzünde kabarcıklar parlar

(Haşıye): Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'ın nemrud'a karşı İmate ve İhyada Güneş'in tulû' ve gurubuna intikali, cüz'î İmate ve İhyadan külli İmate ve İhyaya intikalidir ve bir terakkidir. O delilin en parlak ve en geniş dairesini göstermektedir. Yoksa bir kısım Ehl-i Tefsirin dedikleri gibi, hafi delili bırakıp, zahir delile çıkmak değildir.

gider. Gelenler aynı parlamayı gösterip, taife taife arkasında parlayıp sönüp gider. Bu sönmek, parlamak vaziyetinde; yüksek dâimî bir Güneş'in devamına delalet ederler. Öyle de, şu mevcudat-ı seyyaredeki Hayat ve Mevtin değişimeleri ve münavebeleri, bir Hayy-ı Bâkî'nin Beka ve Devamına şahadet ederler.

Evet şu mevcudat âyinelerdir. Fakat zulmet Nura âyne olduğu gibi, hem karanlık ne derece şiddetli ise o derece Nurun parlamasını gösterdiği gibi, çok cihetlerle ziddiyet noktasında âyinedarlık ederler. Meselâ: Nasılıki mevcudat acziyle Kudret-i Sani'a âyinedarlık eder, fakriyla Ginasına âyinedar olur. Öyle de, fenâsiyla Bekasına âyinedarlık eder. Evet zeminin yüzü ve yüzündeki eşcarın kıstaklı vaziyet-i fakiraneleri ve baharda şaaapaş olan servet ve ginaları gayet katî bir surette, bir Kadîr-i Mutlak ve Ganiyy-i Alehitlak'ın Kudret ve Rahmetine âyinedarlık eder. Evet bütün mevcudat, güya lisan-ı hal ile, Veysel Karanî gibi şöyle Münacat ederler; derler ki:

"Yâ İlâhenâ! Rabbimiz Sensin! Çünkü biz abdiz. Nefsimizin terbiyesinden âciziz. Demek bizi terbiye eden Sensin!.. Hem Sensin Hâlk! Çünkü biz mahlukuz, yapılıyoruz... Hem Rezzak Sensin! Çünkü biz Rızka muhtacız, elimiz yetişmiyor. Demek bizi yapan ve Rızkımızı veren Sensin... Hem Sensin Mâlik! Çünkü biz memluküz. Bizden başkası bizde tasarruf ediyor. Demek Mâlikimiz Sensin... Hem Sen Aziz'sin, İzzet ve Azamet Sahibisin! Biz zilletimize bakıyoruz, üstümüzde bir İzzet Cilveleri var. Demek Senin İzzetinin âynesiyiz... Hem Sensin Ganiyy-i Mutlak! Çünkü biz fakiriz. Fakrımızın eline yetişmediği bir Gina veriliyor. Demek Ganî Sensin, veren Sensin... Hem Sen Hayy-ı Bâkî'sin! Çünkü biz ölüyoruz. Ölmemizde ve dirilmemizde, bir dâimî Hayat verici Cilvesini görüyoruz.... Hem Sen Bâkî'sin! Çünkü biz, fenâ ve zevalimizde Senin Devam ve Bekanı görüyoruz... Hem Cevab veren, Atiyye veren Sensin! Çünkü biz umum mevcudat, kalî ve hâlî dillerimizle dâimî bağırip istiyoruz, Niyaz edib yalvarıyoruz. Arzularımız yerlerine geliyor, maksudlarımız veriliyor. Demek bize Cevab veren Sensin... Ve hâkeza..."

Bütün mevcudatın, külli ve căz'i her birisi birer Veysel Karanî gibi, bir Münacat-ı Maneviye suretinde bir âyinedarlıklar var. Acz ve fakr ve kusurlarıyla, Kudret ve Kemal-i İlahiyyi ilân ediyorlar...

D O K U Z U N C U K E L İ M E : *بِيَدِهِ الْخَيْرِ* Yani: **Bütün**

Hayrat Onun Elinde, bütün Hasenat Onun Defterinde, bütün İhsanat Onun Hazinesindedir. Öyle ise Hayr isteyen Ondan istemeli, iyilik arzu

eden Ona yalvarmalı... Şu Kelimenin Hakikatini kat'î bir surette göstermek için, İlм-i İlahînin hadsiz delillerinden bir geniş delilin emarelerine ve lem'alarına söyle işaret eder ve deriz ki:

Şu Kâinatta görünen Efal ile Tasarruf edib İcad eden Sani'in, bir muhit İlmi var. Ve o İlim, Onun Zâtının Hâssa-i Lâzime-i Zaruriyesidir, infikaki muhaldır. Nasılki Güneş'in Zâtı bulunup ziyası bulunmamak kabil değil; öyle de binler derece Ondan ziyade kabil değildir ki, şu muntazam mevcudati İcad eden Zâtın İlmi ondan infikak etsin. Şu İlм-i Muhit, O Zâta lâzım olduğu gibi, taalluk cihetile hersey'e dahi lâzımdır. Yani, hiçbir şey Ondan gizlenmesi kabil değildir. Perdesiz, Güneş'e karşı zemin yüzündeki eşya, Güneş'i görmemesi kabil olmadığı gibi; O Alîm-i Zülcelal'in Nur-u İlmine karşı eşyanın gizlenmesi, bin derece daha gayr-ı kabildir, muhaldır. Çünkü huzur var. Yani hersey Daire-i Nazarındadır ve mukabildir ve Daire-i Şuhudundadır ve hersey'e nüfuzu var. Şu camid Güneş, şu âciz insan, şu şuursuz röntgen şuai gibi zînurlar; hâdis, nâkîs ve ârizî oldukları halde, onların Nurları, mukabilindeki her şey'i görüp nüfuz ederlerse; elbette Vâcib ve Muhit ve Zâtî olan Nur-u İlм-i Ezelîden hiçbir şey gizlenemez ve haricinde kalamaz. Şu Hakikata işaret eden Kâinatın hadd ve hesaba gelmez alâmetleri, Âyetleri vardır. Ezcümle:

Bütün mevcudatta görünen bütün Hikmetler, O İlme işaret eder. Çünkü Hikmet ile iş görmek İlim ile olur. Hem bütün İnayetler, Tezyînatlar O İlme işaret eder. İnayetkârane, Lütufkârane iş gören; elbette bilir ve bilerek yapar. Hem herbiri birer Mizan içindeki bütün intizamlı mevcudat ve herbiri birer İntizam içindeki bütün mizanlı ve ölçülü hey'at, yine O İlм-i Muhite işaret eder. Çünkü İntizam ile iş görmek, İlim ile olur. Ölçü ile, tartı ile san'atkârane yapan; elbette kuvvetli bir İlme istinaden yapar. Hem bütün mevcudatta görünen muntazam miktarlar, Hikmet ve Maslahata göre biçilmiş şekiller, bir Kazanın Düsturuyla ve Kaderin Pergâriyla tanzim edilmiş gibi meyvedar vaziyetler ve heyetler, bir İlм-i Muhiyi gösteriyor.

Evet eşyaya ayrı ayrı muntazam suretler vermek, hersey'in mesalih-i hayatıyesine ve vücduna lâyık mahsus bir şekil vermek, bir İlм-i Muhit ile olur, başka surette olamaz...

Hem bütün zîhayata, herbirisine lâyık bir tarzda, münasib vakitte, ummadığı yerde Rızıklarını vermek; bir İlм-i Muhit ile olur. Çünkü Rızkı gönderen; Rızka muhtaç olanları bilecek, tanıyacak, vaktini bilecek, ihtiyacını idrak edecek, sonra Rızğını lâyık bir tarzda verebilir.

Hem umum zîhayatın, ibham ünvanı altında bir Kanun-u Taayyüne bağlı olan ecelleri, ölümleri bir İlм-i Muhiти gösteriyor. Çünkü her taifenin, gerçi ferdlerin zahiren muayyen bir vakt-i eceli görünmüyör, fakat o taifenin iki had ortasında mahdud bir zamanda ecelleri muayyendir. O ecel hengamında, o şey'in arkasında vazifesini idame edecek olan neticesinin, meyvesinin, çekirdeğinin muhafazası ve bir taze hayatı inkılâb ettirmesi; yine O İlм-i Muhiти gösteriyor.

Hem bütün mevcudata şamil, herbir mevcuda lâyık bir surette Rahmetin Taltifatı; bir Rahmet-i Vasia içinde bir İlм-i Muhiти gösteriyor. Çünkü meselâ zîhayatın etfallerini süt ile iaşe eden ve zeminin suya muhtaç nebatatına yağmur ile yardım eden; elbette etfali tanır, ihtiyaçlarını bilir ve o nebatatı görür ve yağmurun onlara lüzumunu derkeder sonra gönderir.. ve hakeza... Bütün Hikmetli, inayetli Rahmetinin hadsiz Cilveleri; bir İlм-i Muhiти gösteriyor.

Hem bütün eşyanın san'atındaki İhtimamat ve san'atkârane Tasvirat ve mahirane Tezyînat, bir İlм-i Muhiти gösteriyor. Çünkü binler vaziyet-i muhtemele içinde, muntazam ve müzeyyen, san'atlı ve Hikmetli bir vaziyeti intihab etmek, derin bir İlim ile olur. Bütün eşyadaki şu tarz-ı intihabat, bir İlм-i Muhiти gösteriyor.

Hem İcad ve İbda'-ı Eşyada Kemal-i Sühulet, bir İlм-i Ekmele delalet eder. Çünkü bir işde kolaylık ve bir vaziyette sühulet, Derece-i İlim ve meharetle mütenasibdir. Ne kadar ziyade bilse, o derece kolay yapar.

İşte şu Sirra binaen herbiri birer Mu'cize-i San'at olan mevcudata bakıyoruz ki; hayret-nüma bir derecede sühuletle, kolaylıkla, kulfetsiz, dağdağasız, kısa bir zamanda fakat mu'ciznümâ bir surette İcad edilir. Demek hadsiz bir İlim vardır ki, hadsiz sühuletle yapılır ve hakeza... Mezkûr emareler gibi binler alâmet-i sadîka var ki, şu Kâinatta tasarruf eden Zâtın muhit bir İlmi vardır. Ve hersey'i bütün şunlarıyla bilir, sonra yapar. Madem şu Kâinat Sahibinin böyle bir İlmi vardır; elbette insanları ve insanların amellerini görür ve insanlar neye lâyık ve müstehak olduklarını bilir, Hikmet ve Rahmetin muktezasına göre onlarla muamele eder ve edecek.

Ey insan! Aklını başına al.. dikkat et! Nasıl bir Zât seni bilir ve bakar, bil ve ayıl!..

E g e r d e n i l s e : Yalnız İlim kâfi değildir, İrade dahi lâzımdır. İrade olmazsa, İlim kâfi gelmez?

E l c e v a b : Bütün mevcudat nasılki bir İlм-i Muhite delalet ve şehadet

eder. Öyle de: O İlm-i Muhit Sahibinin İrade-i Külliyesine dahi delalet eder. Şöyle ki: Herbir şey'e, hususan herbir zîhayata pek çok müşevveş ihtimalât içinde, muayyen bir ihtimal ile ve pek çok akîm yollar içinde neticeli bir yol ile ve pek çok imkânat içinde mütereddid iken gayet muntazam bir teşahhus verilmesi; hadsiz cihetlerle bir İrade-i Külliye gösteriyor. Çünkü herşey'in Vücudunu ihata eden hadsiz imkânat ve ihtimalât içinde ve semeresiz akîm yollarda ve karışık ve yeknesak sel gibi mizansız akan camid unsurlardan gayet hassas bir ölçü ile, nazik bir tarti ile ve gayet ince bir İntizam ile, nazenin bir Nizam ile verilen mevzun şeÂkil ve muntazam teşahhus; bizzarure ve bilbedâhe belki bilmüşahede, bir İrade-i Külliyenin Eseri olduğunu gösterir. Çünkü hadsiz vaziyetler içinde bir vaziyeti intihab etmek; bir Tahsis, bir Tercih, bir Kasd ve bir İrade ile olur ve amd ve arzu ile tahsis edilir. Elbette Tahsis, bir muhassisî iktiza eder. Tercih, bir müreccîhi ister. Muhassis ve müreccih ise İradedir. Messelâ: İnsan gibi yüzler muhtelif cihazat ve âlâtın makinası hükmünde olan bir vücdun, bir katre sudan.. ve üzericali azası bulunan bir kuşun, basit bir yumurtadan.. ve üzericali kısımlara ayrılan bir ağacın, basit bir çekirdekten İcadları; Kudret ve İlme şehadet ettikleri gibi, gayet kat'î ve zarurî bir tarzda onların Sani'inde bir İrade-i Külliye delâlet ederler ki, o İrade ile, o şey'in herşey'ini tahsis eder ve o İrade ile her cüz'üne, her uzunguna, her kısmına ayrı, has bir şeÂkil verir.. bir vaziyet giydirir.

E l h a s i l : Nasılık eşyada, meselâ hayvanattaki ehemmiyetli azanın, Esasat ve Netaic itibariyle birbirlerine benzeyişleri ve Tevafukları ve birtek Sikke-i Vahdet izhar etmeleri, nasıl kat'î olarak delalet ediyor ki; umum hayvanatın Sani'i birdir, Vâhid'dır, Ehâd'dır. Öyle de: O hayvanatın ayrı ayrı teşahhusları ve sîmalarındaki başka başka hikmetli taâyyün ve temeyyûzleri delalet eder ki; onların Sani-i Vâhid'i, Fâil-i Muhtardır ve İradelidir; istedığını yapar, istemediğini yapmaz; Kasd ve İrade ile işler. Madem İlm-i İlâhiye ve İrade-i Rabbaniye mevcudat adedince, belki mevcudatın şuunatı adedince delalet ve şehadet vardır. Elbette bir kısım feylesofların İrade-i İlâhiye nefy ve bir kısım ehl-i bid'atın Kaderi inkâr ve bir kısım ehl-i dalâletin, cüz'iyata adem-i ittilâsını iddia etmeleri ve tabiyyunun, bir kısım mevcudatı tabiat ve esbaba isnad etmeleri; mevcudat adedince muzaaf bir yalancılıktır ve mevcudatın şuunatı adedince muzaaf bir dalâlet divaneligidir. Çünkü hadsiz şehadet-i sadıkayı tekzib eden, hadsiz bir yalancılık işlemiştir.

İşte, **Mesjet-i İlâhiye ile vücuda gelen işlerde;** *إِنْ شَاءَ اللَّهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ*

yerinde, bilerek "tabîî tabîî" demek, ne kadar hata ve muhalif-i hakikat olduğunu kıyas et...

ONUNCU KELİME: **وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** Yani:

Hiçbir şey Ona ağır gelemez. Daire-i İmkânda ne kadar eşya var, o eşyaya gayet kolay Vücud giydirebilir. Ve o derece Ona kolay ve rahattır ki:

إِنَّمَا آمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا Sırriyla, güya yalnız emreder, yapılır.

Nasılık gayet mahir bir san'atkâr; ziyade kolay bir tarzda, elini işe dokundurur dokundurmaz, makina gibi işler. Ve o sür'at ve mehareti ifade için denilir ki: O iş ve san'at, ona o kadar musahhardır ki; güya emriyle, dokunmasıyla işler oluyor; san'atlar vücuda geliyor. Öyle de: Kadîr-i Zülcelal'in Kudrette karşı eşyanın nihayet derecede musahhariyet ve itaatine ve O Kudretin nihayet derecede kulfetsiz ve sühuletle iş gördüğüne işareten,

إِنَّمَا آمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

Ferman eder. Şu Hakikat-ı Uzmanın hadsiz Esrarından beş Sırını beş Nüktede beyan edeceğiz:

B i r i n c i s i : Kudret-i İlahiyeeye nisbeten en büyük sey, en küçük sey kadar kolaydır. Bir nev'in umum efradiyla İcadı, bir ferd kadar kulfetsiz ve rahattır. Cennet'i halketmek, bir bahar kadar kolaydır. Bir baharı İcad etmek, bir çiçek kadar rahattır. Şu Sırı izah ve isbat eden Haşre dair Onuncu Söz'ün âhirinde, hem Melaike ve Beka-i Ruh ve Haşre dair Yirmidokuzuncu Söz'de Haşır mes'elesinde, İkinci Esas'in beyanında zikredilen "**Nuraniyet Sırı**", "**Şeffafiyet Sırı**", "**Mukabele Sırı**", "**Müvazene Sırı**", "**İntizam Sırı**", "**İtaat Sırı**", altı temsil ile isbat edilerek gösterilmiştir ki: Kudret-i İlahiyeeye nisbeten yıldızlar, zerreler gibi kolaydır; hadsiz efrad bir ferd kadar kulfetsiz ve rahatça İcad edilir. Madem o iki Söz'de bu altı Sır isbat edilmiş, onlara havale ederek burada kısa keseriz.

I k i n c i s i : Kudret-i İlahiyeeye nisbeten hersey müsavi olduğuna delil-i katı' ve Bürhan-ı Satı' şudur ki: Hayvanat ve nebatatin İcadında, gözümüzle görüyoruz, hadsiz bir sehayet ve kesret içinde, nihayet derecede bir itkan, bir hüsn-ü san'at bulunuyor. Hem nihayet derecede karışıklık ve ihtilat içinde, nihayet derecede bir imtiyaz ve tefrik görüneniyor. Hem nihayet derecede mebzuliyet ve vüs'at içinde, nihayet derecede san'atça kıymetdarlık ve hilkatça güzellik bulunuyor. Hem nihayet derecede san'atkârane bir surette, çok cihazata ve çok zamana muhtaç olmakla beraber; gayet derecede sühuletle ve sür'atle İcad ediliyor. Âdetâ birden ve hiçten o Mu'cizat-ı San'at vücuda geliyor.

İşte bilmüşahede her mevsimde rûy-i zeminde gördüğümüz bu Faaliyet-i Kudret, kat'iyyen delalet eder ki: Şu ef'alin menba'ı olan Kudrete nisbeten; en büyük şey, en küçük şey kadar kolaydır ve hadsiz efradın İcadı ve İdareleri, bir ferd kadar rahatça İcad ve İdare edilir.

Ü ç ü n c ü s ü : Şu Kâinatta, şu görünen Tasarrufat ve Ef'al ile hükmeden Sâni'-i Kadîr'in Kudrette nisbeten, en büyük küll en küçük cüz' kadar kolay gelir. Efradça kesretli bir küllînin İcadı, bir tek cüz'inin İcadı kadar sühuletlidir. Ve en âdi bir cüz'ide, en yüksek bir Kîymet-i San'at gösterilebilir. Şu Hakikatın Sîrr-ı Hikmeti üç menba'dan çıkar:

Evvelâ: İmdad-ı Vâhidiyetten.

Sâniyen: Yûsr-ü Vahdetten.

Sâlisen: Tecelli-i Ehadiyetten.

Birinci menba' olan İmdad-ı Vâhidiyet: Yani hersey ve bütün eşya, bir tek zâtın mülkü olsa; o vakit Vâhidiyet cihetiyle herbir şey'in arkasında, bütün eşyanın kuvvetini tahşid edebilir. Ve bütün eşya, birtek şey gibi kolayca idare edilir. Şu Sırri, şöyle bir temsil ile fehme takrib için deriz; meselâ: Nasılıki bir memleketin tek bir padişahı bulunsa, o padişah o Vahdet-i Saltanat Kanunu cihetiyle, herbir neferin arkasında bir ordu kuvvet-i maneviyesini tahşid edebilir.. ve edebildiği için; o tek nefer, bir şahı esir edebilir ve şahin fevkinde padişahı namına hükmedebilir. Hem o padişah, Vâhidiyet-i Saltanat Sırriyla, bir neferi ve bir memuru istihdam ve idare ettiği gibi, bütün orduyu ve bütün memurlarını idare edebilir. Güya Vâhidiyet-i Saltanat Sırriyla herkesi, hersey'i, bir ferdin imdadına gönderebilir. Ve herbir ferdi, bütün efrad kadar bir kuvvete istinad edebilir; yani ondan meded alabilir. Eğer o Vâhidiyet-i Saltanat ipi çözülse ve başıbozukluğa dönse; o vakit herbir nefer, hadsiz bir kuvveti birden kaybedib, yüksek bir makam-ı nüfuzdan sukut eder, âdi bir adam makamına gelir. Ve onların idare ve istihdamları, efrad adedince müşkilat peyda eder. Aynen öyle de *وَلِلّهِ الْمَثُلُ أَلَاَغْلِي* şu Kâinatın Sani'i, Vâhid

olduğundan; herbir şeye karşı, bütün eşyaya müteveccih olan Esmayı tahşid eder. Ve nihayetsiz bir san'atla, kıymetdar bir surette İcad eder. Lüzum olsa, bütün eşya ile birtek şey'e bakar, baktırır, meded verir ve kuvvetli yapar. Ve bütün eşyayı dahi o Vâhidiyet Sırriyla; birtek şey gibi İcad eder, Tasarruf eder, İdare eder.

İşte, şu İmdad-ı Vâhidiyet Sırriyladır ki; şu Kâinatta nihayet derecede mebzuliyet ve ucuzluk içinde, nihayet derecede san'atça ve kıymetçe yüksek ve âlî bir keyfiyet görünüyor.

İkinci menba' olan Yüs'r-ü Vahdet: Yani birlik usûlyle bir merkezde, bir elden, bir kanunla olan işler; gayet derecede kolaylık veriyor. Müteaddid merkezlere, müteaddid kanuna, müteaddid ellere dağılsa müşkilât peyda eder. Meselâ: Nasîlki bir ordunun bütün neferatının bir merkezden, bir kanunla, bir kumandan-ı a'zam emriyle esasat-ı techiziyeleri yapılsa; birtek nefer kadar kolay olur. Eğer ayrı ayrı fabrikalarda, ayrı ayrı merkezlerde techizatlari yapılsa; bir ordunun techizine lâzım olan bütün askeri fabrikalar, birtek neferin techizati için lâzım gelir. Demek eğer Vahdete istinad edilse; bir ordu, bir nefer kadar kolay olur. Eğer Vahdet olmazsa; bir nefer, bir ordu kadar techizin esasatı cihetinde müşkilât peyda eder. Hem bir ağacın meyvelerine -Vahdet noktasında- bir merkeze, bir kanuna, bir köke istinaden madde-i hayatıye verilse; binler meyveler, tek bir meyve gibi kolay olur. Eğer herbir meyve, ayrı ayrı merkeze rabtedilse ve ayrı ayrı yerden mevadd-ı hayatıyeleri gönderilse; herbir meyve, bütün ağaç kadar müşkilât peyda eder. Çünkü bütün ağaç lâzım olan mevadd-ı hayatıye, herbir meyve için dahi lâzımdır.

İşte şu iki temsil gibi, **وَلِلّهِ الْمَثُلُ الْأَعْلَى** şu Kâinatın Sani'i, Vâhid-i Ehad

olduğu için, Vahdetle iş görür ve Vahdetle iş gördüğü için, bütün eşya birtek şey kadar kolay olur. Hem birtek şeyi, san'atça bütün eşya kadar kıymetli yapabilir. Ve hadsiz efrâdi, gayet kıymetdar bir surette İcad ederek; şu görünen hadsiz mebzuliyet ve nihayetsiz ucuzluk lisaniyle, Cûdu Mutlakını gösterir ve hadsiz sehayetini ve nihayetsiz Hallâkiyetini izhar eder.

Üçüncü menba' olan Tecelli-i Ehadiyet: Yani Sani-i Zülcelal cisim ve cismanî olmadığı için, zaman ve mekân Onu kayıd altına alamaz. Ve kevn ü mekân, Onun Şuhuduna ve Huzuruna müdahale edemez. Ve vesait ve ecram, Onun fiiline perde çekemez. Teveccühünde tecezzi ve inkışam olmaz. Bir şey, bir şey'e mani olmaz. Hadsiz ef'ali, bir fiil gibi yapar. Onun içindir ki; bir çekirdekte koca bir ağaç manen dercettiği gibi, bir Âlemi birtek ferdde dercedebilir. Bütün Âlem, birtek ferd gibi Dest-i Kudretinde çevrilir. Şu Sirri başka Sözlerde izah ettiğimiz gibi, deriz ki: Nasîlki Nuraniyet itibariyle bir derece kayıdsız olan Güneş'in timsali, herbir cilalı parlak şeyde temessül eder. Binlerle, milyonlarla âyineler nuruna mukabil gelse, birtek âyne gibi inkışam etmeden bizzât herbirinde cilve-i misaliyesi bulunur. Eğer âyinenin istidadı olsa, Güneş azametiyile onda âsârını gösterebilir. Bir şey, bir şey'e mani olamaz. Binler, bir gibi ve binler yere, bir yer gibi kolay girer. Herbir yer, binler yer kadar o güneşin cilvesine mazhar olur. İşte

وَلِلّٰهِ الْمَثُلُ الْأَعْلَى şu Kâinat Sani'-i Zülcelalının Nur olan bütün Sîfâtiyla

ve Nuranî olan bütün Esmasıyla, Teveccûh-ü Ehadiyet Sîriıyla öyle bir Tecellisi var ki; hiçbir yerde olmadığı halde, heryerde hazır ve nâzırdır. Teveccûhünde inkısam olmaz. Aynı anda, her yerde, kûlfetsiz, müzahamesiz her işi yapar.

İşte şu İmdad-ı Vâhidîyet ve Yûsr-ü Vahdet ve Tecelli-i Ehadiyet Sîriyladır ki; bütün mevcudat, birtek Sani'a verildiği vakit; o bütün mevcudat, bir tek mevcud gibi kolay ve sühuletli olur. Ve herbir mevcud, hüsn-ü san'atça, bütün mevcudat kadar kıymetli olabilir. Nasılkı mevcudatın hadsiz mebzuliyeti içinde, herbir ferdde hadsiz dekaik-ı san'atın bulunması bu Hakikati gösteriyor. Eğer o mevcudat, doğrudan doğruya birtek Sani'a verilmezse; o zaman herbir mevcud, bütün mevcudat kadar müşkilatlı olur ve bütün mevcudat, birtek mevcud kıymetine sukut eder, iner. Şu halde ya hiçbir şey vücuda gelmeyecek veya gelse de kıymetsiz, hiçe inecektir.

İşte şu Sirdandır ki: Ehl-i felsefenin en ziyade ileri gidenleri olan sofestaîler, Tarîk-ı Haktan yüzlerini çevirdiklerinden, küfür ve dalâlet tarîkîna bakmışlar; görmüşler ki: Şirk yolu, Tarîk-ı Haktan ve Tevhid Yolundan yüzbin defa daha müşkilâthîdir, nihayet derecede gayr-ı makuldür. Onun için bilmecburiye herşey'in vücudunu inkâr ederek Akıldan istifa etmişler.

D ö r d ü n c ü s ü : Şu Kâinatta şu görünen Ef'al ile tasarruf eden Zât-ı Kadîr'in Kudretine nisbeten Cennet'in İcadı, bir bahar kadar kolay ve bir baharın İcadı, bir çiçek kadar kolaydır. Ve bir çiçeğin mehasin-i san'atı ve letaif-i hilkati, bir bahar kadar letafetli ve kıymetli olabilir. Şu Hakikatin Sîri üç şeydir:

B i r i n c i s i : Sani'deki Vücub ile Tecerrûd.

İ k i n c i s i : Mahiyetinin mübayanetiyle Adem-i Takayyûd.

Ü ç ü n c ü s ü : Adem-i Tahayyüz ile Adem-i Tecezzidir.

B i r i n c i S i r : Vücub ve Tecerrûdün hadsiz kolaylığı ve nihayetsiz sühulete sebebiyet vermeleri, gayet derin bir Sîrdir. Onu bir temsil ile fehme takrib edeceğiz. Şöyledir ki:

Vücud mertebeleri muhteliftir. Ve Vücud Âlemleri ayrı ayrıdır. Ayrı ayrı oldukları için, Vücudda rûsu bulunan bir Tabaka-i Vücudun bir zerresi, o tabakadan daha hafif bir Tabaka-i Vücudun bir dağı kadardır

ve o dağı istiab eder. Meselâ: Âlem-i Şehadetten olan kafadaki hardal kadar kuvve-i hâfiza Âlem-i Manadan bir Kütübhane kadar Vücudu içine alır. Ve Âlem-i Haricîden olan tırnak kadar bir Âyne-i Vücludun, Âlem-i Misal tabakasından koca bir şehri içine alır. Ve o Âlem-i Haricîden olan o âyne ve o hâfızanın şuurları ve kuvve-i icadiyeleri olsaydı, bir zerreccik Vüclud-u Haricîleri kuvvetiyle, o Vüclud-u Manevîde ve Misalîde hadsiz Tasarrufat ve Tahavvûlât yapabilirlerdi. **Demek Vücud Rüsuh peyda ettikçe, kuvvet ziyaadeleşir; az bir şey, çok hükmüne geçer.** Hususan vücud Rüsuh-u Tam kazandıktan sonra, maddeden mücerred ise, kayıd altına girmezse; o vakit cüz'î bir cilvesi, sair hafif Tabakat-ı Vücludun çok Âlemlerini çevirebilir.

İşte *وَلِلّهِ الْمُثْلُ الأَعْلَى* şu Kâinatın Sani'-i Zülcelali, Vâcib-ül

Vücludur. Yani: Onun Vücudu Zâtîdir, Ezelîdir, Ebedîdir, ademi mümtenî'dir, zevali muhaldir ve Tabakat-ı Vücludun en Rasîhi, en Esashısı, en Kuvvetlisi, en Mükemmeliidir. Saïr Tabakat-ı Vüclud, Onun Vücluduna nisbeten gayet zaîf bir gölge hükmündedir. Ve o derece Vüclud-u Vâcib Rasih ve Hakikatlı ve Vüclud-u Mümkinat o derece hafif ve zaîftir ki; Muhyiddin-i Arabî gibi çok Ehl-i Tahkik, sair Tabakat-ı Vücludu, evham ve hayal derecesine indirmişler; *لَا مَوْجُودٌ إِلَّا هُوَ* demişler. Yani:

Vüclud-u Vâcib'e nisbeten başka şeylere Vüclud denilmemeli; onlar, Vüclud ünvanına lâyık değildir diye hükmetmişler.

İşte Vâcib-ül Vüclud'un hem Vâcib, hem Zâtî olan Kudrette karışı; mevcudatın hem hâdis, hem ârızî Vücludları ve mümkünatın hem kararsız, hem kuvvetsiz sübutları; elbette nihayet derecede kolay ve hafif gelir. Bütün Ruhları Haşr-i A'zamda İhya edib muhakeme etmek; bir baharda, belki bir bahçede, belki bir ağaçta Haşr ve Neşrettiği yaprak ve çiçek ve meyveler kadar kolaydır.

İ k i n c i S i r : Mübâyenet-i Mahiyet ve Adem-i Takayyûdüñ kolaylığı sebebiyeti ise şudur ki: Sani'-i Kâinat, elbette Kâinat cinsinden değildir. Mahiyeti, hiçbir mahiyete benzemez. Öyle ise: Kâinat dairesindeki manialar, kayıtlar Onun önüne geçemez; Onun İcraatını takyid edemez. Bütün Kâinatı birden tasarruf edib çevirebilir. Eğer Kâinat yüzündeki görünen Tasarrufat ve Efâl, Kâinata havale edilse, o kadar müşkilât ve karışıklığa sebebiyet verir ki; hiçbir İntizam kalmadığı gibi, hiçbir şey dahi Vücudda kalmaz; belki Vücuda gelemez. Meselâ: Nasîlki

kemerli kubbelerdeki ustalık san'atı, o kubbedeki taşlara havale edilse ve bir taburun zabite aid idaresi, neferata bırakılsa; ya hiç Vücuda gelmez veya hut çok müşkilât ve karışıklık içinde intizamsız bir vaziyet alacak. Halbuki o kubbelerdeki taşlara vaziyet vermek için, taş nev'inden olmayan bir ustaya verilse ve taburdaki neferatin idaresi, mertebe itibariyle zabitlik mahiyetini haiz olan bir zabite havale edilse; hem san'at kolay olur, hem tedbir ve idare sühuletli olur. Çünkü taşlar ve neferler birbirine mani' olurlar; usta ve zabit ise, manisiz her noktaya bakar, idare eder.

İşte **وَلِلّهِ الْمَثُلُ أَلَا عَلِيٌّ** Vâcib-ül Vücid'un Mahiyet-i Kudsiyesi,

mahiyat-1 mümkünât cinsinden değildir. Belki bütün Hakaik-i Kâinat, O Mahiyetin Esma-i Hüsnasından olan Hak Îsminin şularıdır. Madem Mahiyet-i Mukaddesesi hem Vâcib-ül Vücid'dur, hem maddeden mücerreddir, hem bütün mahiyata muhaliftir; misli, misali, mesili yoktur. Elbette O Zât-1 Zülcelal'in O Kudret-i Ezeliyesine nisbeten bütün Kâinatın İdaresi ve Terbiyesi; bir bahar, belki bir ağaç kadar kolaydır. Haşr-i A'zam ve Dâr-1 Âhiret, Cennet ve Cehennem'in İcadı; bir güz mevsiminde ölmüş ağaçların yeniden bir baharda İhyaları kadar kolaydır.

Ü ç ü n c ü S i r : Adem-i tahayyüz ve adem-i tecezzinin nihayet derecede olan kolaylığa sebebiyet vermelerinin Sırı ise şudur ki: Madem Sani'-i Kadîr mekândan münezzehtir, elbette KudreTİyle her mekânda Hazır sayılır. Ve madem tecezzi ve inkısam yoktur; elbette her şeye karşı, bütün Esmasıyla müteveccih olabilir. Ve madem heryerde Hazır ve herşey'e müteveccih olur.. öyle ise mevcudat ve vesait ve ecram Onun Efâline mümanaat etmez, ta'vik etmez, belki hiç lüzum yok. Faraza lüzum olsa, elektriğin telleri gibi ve ağacın dalları gibi ve insanın damarları gibi; eşya, vesile-i teshilat ve vasıta-i vusul-ü hayat ve sebeb-i sür'at-i efâl hükmüne geçer. Ta'vik, takyid, men' ve müdahale şöyle dursun; belki teshil ve tesri' ve îsale vesile hükmüne geçer. Demek Kadîr-i Zülcelal'in Tasarrufat-ı Kudretine herşey İtaat ve İnkıyat cihetinde -ihtiyaç yok- eğer ihtiyaç olsa kolaylığa vesile olur.

E l h a s ı l : Sani'-i Kadîr külfetsiz, mualecesiz, sür'atle, sühuletle herşey'i o şey'e lâyik bir surette halkeder. Külliyyati, cüz'iyat kadar kolay İcad eder. Cüz'iyatı, külliyyat kadar san'atlı halkeder. Evet Külliyyati ve Semavatı ve Arzı halkeden kimse, Semavat ve Arzda olan cüz'iyatı ve efrad-1 zîhayatiyeyi halkeden elbette yine Odur ve Ondan başka olamaz. Çünkü o küçük cüz'iyat; o külliyyatın meyveleri, çekirdekleri,

misal-i musaggarlarıdır. Hem o cüz'iyatı İcad eden kim ise, cüz'iyatı ihata eden unsurları ve Semavat ve Arzı dahi O halketmiştir. Çünkü görüyoruz ki; cüz'iyat külliyyata nisbeten birer çekirdek, birer küçük nüsha hükmündedir. Öyle ise o cüz'ileri halkeden Zâtın Elinde, Anasır-ı Külliye ve Semavat ve Arz bulunmalıdır. Tâ ki, Hikmetinin Düsturlarıyla ve İlminin Mizanlarıyla o külli ve muhit mevcudatın hülâsalarını, manalarını, nümunelerini; o küçük misal-i musaggarlar hükmünde olan cüz'iyatta dercedebilsin. Evet acaib-i san'at ve garaib-i hilkat noktasında cüz'iyat, külliyyattan geri değil; çiçekler, yıldızlardan aşağı değil; çekirdekler, ağaçların madûnunda değil; belki çekirdekteki Nakş-ı Kader olan manevî ağaç, bağıdaki Nesc-i Kudret olan mücessem ağaçtan daha acibdir. Ve Hilkat-ı İnsaniye, Hilkat-ı Âlemden daha acibdir. Nasılık bir cevher-i ferd üstünde, esîr zerratıyla bir Kur'an-ı Hikmet yazılsa, Semavat yüzündeki yıldızlarla yazılan bir Kur'an-ı Azametten kıymetçe daha ehemmiyetli olabilir. Öyle de; çok küçük cüz'iyatlar var, Mu'cizat-ı San'atça külliyyattan üstündür.

B e s i n c i s i : Sâbık beyanatımızda, İcad-ı Mahlûkatta görünen hadsiz kolaylık, gayet derecede çabukluk, nihayetsiz sur'at-i ef'al, nihayetsiz sühuletle İcad-ı Eşyanın Sırlarını, Hikmetlerini bir derece gösterdik. İşte şu nihayetsiz sur'at ve hadsiz sühuletle vücud-u eşya, Ehl-i Hidayete şöyle kat'î bir kanaat verir ki: Mahlûkati İcad eden Zâtın Kudretine nisbeten; Cennetler baharlar kadar, baharlar bahçeler kadar, bahçeler çiçekler kadar kolay gelir.

مَا خَلَقْنَاكُمْ وَلَا بَعْثَثْنَاكُمْ إِلَّا كَنْفُسٍ وَاحِدَةٍ Sirriyla, nev'-i beşerin Haşr ve Neşri, birtek nefsin İmate ve İhyası gibi sühuletlidir.

إِنْ كَانَتِ الْصِّيَحَةُ وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُخْضَرُونَ tasrihiyle,

bütün insanları Haşirde İhya etmek; istirahat için dağılan bir orduyu bir boru sesiyle toplamak kadar kolaydır.

İşte şu hadsiz sur'at ve nihayetsiz sühulet, bilbedahe Kudret-i Sani'in Kemaline ve hersey Ona nisbeten kolay olduğuna delil-i kat'î ve bürhan-ı yakînî olduğu halde; ehl-i dalâletin nazarında, Sani'in Kudretiyle eşyanın teşkili ve İcadı -ki, Vücub derecesinde sühuletlidir. Bin derece muhal olan- kendi kendine teşekkür ile iltibasa sebeb olmuştur. Yani bazı âdi şeýlerin Vücuda gelmelerini çok kolay gördükleri için, onların teşkilini, teşekkür tevehhüm ediyorlar. Yani İcad edilmeyorlar, belki kendi kendine Vücud buluyorlar. İşte gel ahmaklığın nihayetsiz derecatına

bak ki; nihayetsiz bir Kudretin delilini, onun ademine delil yapar; nihayetsiz muhalât kapısını açar. Çünkü o halde Sani'-i Âlem'e lâzım olan nihayetsiz Kudret ve muhit İlim gibi Evsaf-ı Kemal, her mahlukun her zерresine verilmek lâzım gelir; tâ kendi kendine teşekkür edebilsin...

O N B İ R İ N C İ K E L İ M E : *وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ* Yani: Dâr-ı

Fâniden Dâr-ı Bâkîye dönülecek ve **Kadîm-i Bâkî'nin Makarr-ı Saltanat-ı Ebediyesine** gidilecek ve kesret-i esbabdan **Vâhid-i Zülcelal'in Daire-i Kudrette** gidilecek, dünyadan **Âhirete** geçilecek. Merciiniz Onun Dergâhıdır, melceiniz Onun Rahmetidir ve hakeza...

Şu Kelimenin bunlar gibi ifade ettiği pek çok Hakikatlar var. Şu Hakikatların içinde, Saadet-i Ebediye ile Cennet'e doneceğinizi ifade eden Hakikat ise: Onuncu Söz'ün oniki Bürhan-ı Kat'î-yi Yakâniyle ve Yirmidokuzuncu Söz'ün pek çok Delail-i Katayı tazammun eden altı Esasıyla o derece kat'î isbat edilmişdir ki, başka beyana hacet bırakmıyor. Gurub eden güneşin ertesi sabah yeniden tulû' edeceği kat'iyyetinde, o iki Söz isbat etmişler ki: **Şu dünyanın manevî güneşî olan Hayat dahi, harab-ı dünya ile gurubundan sonra Haşrin Sabahında bâkî bir surette tulû' edecek**ti. Ve cinn ve insin bir kısmı Saadet-i Ebediyeye ve bir kısmı da şekavet-i ebediyeye mazhar olacaktır. Madem Onuncu ve Yirmidokuzuncu Sözler bu Hakikatı kemaliyle isbat etmişler, sözü Onlara havale edib yalnız deriz ki: Sâbık beyanatta kat'î isbat edildiği üzere: **Nihayetsiz bir İlм-i Muhit ve hadsiz bir İrade-i Külliye ve nihayetsiz bir Kudret-i Mutlaka Sahibi olan şu Kâinatın Sani-i Hakîm'i ve şu insanların Hâlik-ı Rahîm'i bütün Semavî Kitabları ve Fermanlarıyla Cennet'i ve Saadet-i Ebediyeyi nev'-i beşerin Ehl-i Îmanına va'detmiştir.** Madem va'detmiştir, elbette yapacaktır. Çünkü Va'dinde hulf etmek Ona muhaldır. Çünkü Va'dini îfa etmemek, gayet çirkin bir noksandır. Kâmil-i Mutlak noksandan münezzeх ve mukaddestir. Va'dettiğini yapmamak, ya cehlinden veya aczinden yapamaz. Halbuki O Kadîr-i Mutlak ve Alîm-i Külli Şey hakkında cehl ve acz muhal olduğundan, hulf-ü va'd dahi muhaldır. Hem başta Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm olarak bütün Enbiya ve Evliya ve Asfiya ve Ehl-i Îman mütemadiyen O Rahîm-i Kerim'den, va'dettiği Saadet-i Ebediyeyi rica edib yalvarıyorlar ve Niyaz edib istiyorlar. Hem bütün Esma-i Hüsnâ ile beraber istiyorlar. Çünkü başta Şefkatî ve Rahmetî, Adaletî ve Hikmetî ve Rahman ve Rahîm, Âdil ve Hakîm İsimleri ve Rububiyeti ve Saltanatı ve Rab ve Allah İsimleri

gibi ekser Esma-i Hüsnası, Daire-i Âhireti ve Saadet-i Ebediyeyi iktiza ve istilzam ederler ve tahakkukuna şahadet ve delalet ediyorlar. Belki - Onuncu Söz'de isbat edildiği gibi- bütün mevcudat bütün Hakaikiyla Dâr-i Âhirete işaret ediyorlar. Hem Ferman-ı A'zam olan Kur'an-ı Hakîm binler Âyât ve Beyyinatıyla ve Berahin-i Sadîka-i Kat'iyyesiyle O Hakikati gösteriyor ve talim ediyor. Ve nev'i beşerin mâbihil İftiharı olan Habib-i Ekrem binler Mu'cizat-ı Bahireye istinad ederek bütün Hayatında, bütün kuvvetiyle O Hakikati Ders vermiş, isbat etmiş, ilân etmiş, görmüş ve göstermiş...

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَيْهِ وَعَلَى أَلِهِ وَصَحْبِهِ بَعْدِ آنفَاسِ أَهْلِ الْجَنَّةِ
 فِي الْجَنَّةِ وَاحْشُرْنَا وَنَاهِرَهُ وَرُفَقَاَتُهُ وَصَاحِبَهُ سَعِيدًا وَوَالِدِينَا
 وَإِخْوَانَنَا وَأَخْوَاتِنَا تَحْتَ لِوَآئِهِ وَارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ وَادْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ أَلِهِ
 وَاصْحَابِهِ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ آمِينَ آمِينَ
 رَبَّنَا لَا تُؤْءِنِّا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَانَا * رَبَّنَا لَا تُنْزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ
 هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَابُ * رَبِّ اشْرَحْ لِي
 صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي * رَبَّنَا
 تَقَبِّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ *
 وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَابُ الرَّحِيمُ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Yirminci Mektub'un Onuncu Kelimesine Zeyldir

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُ الْقُلُوبُ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا
فِيهِ شُرَكَاءٌ مُتَشَاكِسُونَ

Sual: Sen çok yerlerde demişsin ki: "Vahdette nihayet derecede kolaylık var; kesrette ve şirkte nihayet müşkilât oluyor. Vahdette Vücub derecesinde bir sühulet var; şirkte, imtina' derecesinde bir suubet var." diyorsun. Halbuki gösterdiğin müşkilât ve muhalât, Vahdet tarafından da cereyan eder. Meselâ diyorsun: "Eğer zerreler memur olmazırsa; herbir zerrede, ya bir ilm-i muhit veya bir kudret-i mutlaka veya hadsiz manevî makinalar, matbaalar bulunmak lâzım gelir. Bu ise yüz derece muhaldır. Halbuki o zerreler Memur-u İlâhî de olsalar, yine öyle bir mazhariyet lâzım gelir.. tâ hadsiz mutnazam vazifelerini yapabilsinler. Bunun hallini isterim."

Elcevab: Çok Sözlerde izah ve isbat etmişiz ki: Bütün mevcudat birtek Sâni'a verilse, birtek mevcud gibi kolay ve sühuletti olur. Eğer müteaddid esbaba ve tabiatla isnad edilse; birtek sinek, semavat kadar; bir çiçek, bir bahar kadar; bir meyve, bir bahçe kadar müşkilâlı ve suubetli olur. Madem şu mes'ele başka Sözler'de izah ve isbat edilmiş; onlara havale edib, şurada yalnız üç işaret ile, o Hakikata karşı nefsin itminanını temin edecek üç temsil beyan edeceğiz:

Birinci Temsil: Meselâ şeffaf parlak bir zerrecik, bizzât kendi başıyla kalsa bir kibrît başı kadar bir Nur içinde yerleşmez ve ona masdar olamaz. Kendi cirmi kadar ve mahiyeti mikdarınca bilâsâle cüz'î zerre gibi bir Nuru olabilir. Fakat o zerrecik, Güneş'e intisab edib ona karşı gözünü açıp baksa; o vakit o koca Güneş'i ziyasiyla, elvan-ı seb'asıyla, hararetiyle hattâ mesafesiyle içine alabilir ve bir nevi Tecellii A'zamina mazhar olur. Demek o zerre kendi kendine kalsa, bir zerre kadar ancak iş görebilir. Eğer Güneş'e memur ve mensub ve mir'at sayılısa; Güneş gibi, Güneş'in icraatındaki bir kısım cüz'î nümunelerini gösterebilir.

İşte *وَلِلّهِ الْمَثُلُ الْأَعْلَى* herbir mevcud, hattâ herbir zerre, eğer

kesrete ve şirket ve esbaba ve tabiata ve kendi kendine isnad edilse; o vakit herbir zerre, herbir mevcud, ya bir İlm-i Muhit ve Kudret-i Mutlaka sahibi olmalı veya hadsiz manevî makine ve matbaalar, içinde teşekkül etmeli; tâ ona tevdî' edilen acib vazifeleri yapabilsin. Eğer o zerreler Vâhid-i Ehad'e isnad edilse; o vakit her bir masnu, herbir zerre Ona mensub olur, Onun memuru hükmüne geçer. Şu İntisabı onu Tecelliye mazhar eder. Bu Mazhariyet ve İntisabla, nihayetsiz bir İlîm ve Kudrete istinad eder. Hâlikîn Kuvvetiyle, milyonlar defa kuvvet-i zâtisinden fazla işleri, vazifeleri; O İntisab ve İstinad Sırriyla yapar.

İkinci Temsil: Meselâ: İki Kardeş var. Birisi cesur, kendine güvenir. Diğerî hamiyetli, milliyet-perverdir. Bir muharebe zamanında kendine güvenen adam devlete intisab etmez, kendi başıyla iş görmek ister. Kendi kuvvetinin menba'larını belinde taşımaya mecbur olur. Techizatını, cephanelerini kendi kuvvetine göre çekmeye muztardır. O şahsî ve küçük kuvvet mikdarınca, düşman ordusunun bir onbaşısıyla ancak mücadele eder; fazla birşey elinden gelmez. Öteki Kardeş kendine güvenmiyor ve kendisini âciz, kuvvetsiz biliyor.. padişaha intisab etti, askere kaydedildi. O intisab ile, koca bir ordu ona Nokta-i İstinad oldu. Ve O İstinad ile arkasında, padişahın himmetiyle bir ordunun manevî kuvveti tahşid edilebilir bir kuvve-i maneviye ile harbe atıldı. Tâ düşmanın mağlub ordusu içindeki şahin büyük bir müşşirine rastgeldi; kendi padişahı namına, "Seni esir ediyorum!.. Gel!" der. Esir eder getirir. Şu halin Sırri ve Hikmeti sudur ki:

Evvelki başıbozuk, kendi menba'-ı kuvvetini ve techizatını kendisi taşımaya mecbur olduğu için, gayet cüz'î iş görebildi. Şu memur ise; kendi kuvvetinin menba'ını taşımaya mecbur değil, belki onu ordu ve padişah taşıyor. Mevcud telgraf ve telefon teline makinasını küçük bir

tel ile rabbetmek gibi, şu adam bu İntisabla kendini o hadsiz kuvvete rabteder.

وَلِلّهِ الْمَثُلُ أَعْلَى **İşte** *Eğer her mahluk, her zerre doğrudan*

doğruya Vâhid-i Ehad'e isnad edilse ve onlar Ona İntisab etseler; o vakit O İntisab Kuvvetiyle ve Seyyidinin Havliyle, Emriyle; karınca, firavun'un sarayını başına yıkar, başsağrı atar.. sinek, nemrut'u gebertip Cehennem'e atar.. bir mikrop, en cebbar bir zalimi kabre sokar.. buğday tanesi kadar çam çekirdeği, bir dağ gibi bir çam ağacının destgâhi ve makinası hükmüne geçer.. havanın zerresi, bütün çiçeklerin, meyvelerin ayrı ayrı işlerinde, teşekkülâtlarında mutnazaman, güzelce çalışabilir. Bütün bu kolaylık, bilbedahe Memuriyet ve İntisabdan ileri geliyor. Eğer iş başıbozukluğa dönse, esbaba ve kesrete ve kendi kendilerine bırakılıp şirk yolunda gidilse, o vakit herşey, cirmi kadar ve şuuru mikdarınca iş görebilir.

Üçüncü Temsil: Meselâ iki arkadaş var. Hiç görmedikleri bir memleketin ahvaline dair istatistikli bir nevi coğrafya yazmak istiyorlar.

Birisi, o memleketin padişahına intisab edib, telgraf ve telefon dairesine girer. On paralık bir tel ile, kendi telefon makinasını devletin teline rabteder. Her yer ile görüşür, muhabere eder, malumat alır. Gayet mutazam ve mükemmel coğrafya istatistiğine aid san'atkârane bir eser yapar.

Öteki arkadaş ise, ya elli sene mütemadiyen gezecek ve müşkilâtlâ heryeri görüp her hâdiseyi işitecek veya yet milyonlarla lirayı sarfedib, devletin tel ve telefon temdidatı kadar ve padişah gibi telgraf sahibi olacak. Tâ evvelki arkadaşı gibi o mükemmel eseri yapsın. Öyle de:

وَلِلّهِ الْمَثُلُ أَعْلَى **eğer** hadsiz eşya ve mahlûkat Vâhid-i Ehad'e verilse,

o vakit O İrtibat ile herşey birer mazhar olur. O Şems-i Ezeli'nin Tecellisine Mazhariyetle, Kavanin-i Hikmetine ve Desatir-i İlmiyesine ve Nevamis-i Kudretine irtibat peyda eder. O vakit Havl ve Kuvvet-i İlahiye ile herşey'i görür bir gözü ve her yere bakar bir yüzü ve her işe geçer bir sözü hükmünde bir Cilve-i Rabbaniyeye mazhar olur. Eğer O İntisab kesilse; o şey, bütün eşyadan dahi inkîta' eder, cirmi kadar bir küçüklüğe sıçışır. O halde bir uluhiyet-i mutlaka sahibi olmalı ki, evvelki vaziyette gördüğü işleri görebilsin.

E l h a s ı l : Vahdet ve İman yolunda, Vücub derecesinde bir sühulet ve kolaylık var. Şirk ve esbabda, imtina derecesinde müşkilât ve suubet var. Çünkü bir Vâhid, külfetsiz olarak kesîr eşyaya bir vaziyet verir ve bir neticeyi istihsal eder. Eğer o vaziyeti almayı ve o neticeyi istihsal etmeyi, o eşya-yı kesîreye havale edilse; o vakit pek çok külftenle ve pek çok hareketlerle ancak o vaziyet alınır ve o netice istihsal edilir. Meselâ Üçüncü Mektub'da denildiği gibi: Semavat meydanında, Şems ve Kamer kumandası altında yıldızlar ordusunu harekete getirmekle, her gece ve her sene, şaaşalı Tesbihkârane bir Seyeran ve Cereyan vermek demek olan cazibedar, sevimli Vaziyet-i Semaviye ve mevsimlerin değişmesi gibi büyük maslahatların vücut bulması demek olan o Ulvî, Hikmetli Netice-i Arziye, eğer Vahdete verilse; O Sultan-ı Ezel kolayca Küre-i Arz gibi bir neferi, o vaziyet ve o netice için ecram-ı ulviyeye Kumandan tayin eder. O vakit Arz, Emir aldıkтан sonra, memuriyet neş'esinden mevlevî gibi Zikr ve Semaa kalkar; az bir masrafla o güzel vaziyet hasıl olur, o mühim netice Vücud bulur. Eğer Arz'a, "Sen dur, karmaşa!" denilse; ve o netice ve o vaziyetin istihsalı de Semavata havale edilse; ve Vahdetten, kesrete ve şirk gidilse; hergün ve her sene, binler derece Küre-i Arz'dan büyük olan milyonlar adedince yıldızlar hareket etmek, milyarlar sene mesafeyi yirmidört saatte ve bir senede kestirmek lâzımdır.

N e t i c e - i M e r a m : Kur'an ve Ehl-i İman, hadsiz masnuatı bir Sâni'-i Vâhid'e verir. Doğrudan doğruya her işi Ona isnad eder. Vücub derecesinde sühuletli bir yolda gider, sevkeder... Ve ehl-i şirk ve tuğyan, bir masnu-u vâhidi hadsiz esbaba isnad ederek, imtina' derecesinde suubetli bir yolda gider. Şu halde Kur'an yolunda, bütün masnuatla; dalâlet yolunda, bir masnu-u vâhid beraberdirler. Hattâ belki bütün eşyanın Vâhidden sudûru, bir vâhidin hadsiz eşyadan sudûrundan çok derece eshel ve kolaydır. Nasılık bir zabit, bin neferin tedbirini, bir nefer gibi kolay yapar ve bir neferin tedbiri, bin zabite havale edilse; bin nefer kadar müşkilâtlı olur, keşmekeşe sebebiyet verir.

İşte şu Hakikati şu Âyet-i Azîme, ehl-i şirkin başına vuruyor.. dağıtıyor:

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءٌ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هُلْ

يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ بَعْدِ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَعَلَى أَهْلِهِ وَ
صَاحْبِيهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

اللَّهُمَّ يَا آخَدُ يَا وَاحِدُ يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ يَا مَنْ
لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَيَا مَنْ يُحْيِي وَيُمْيِتُ يَا مَنْ بِيَدِهِ الْخَيْرُ يَا مَنْ هُوَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ يَا مَنْ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ بِحَقِّ أَسْرَارِ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ إِجْعَلْ
نَاسِرَ هَذِهِ الرِّسَالَةِ وَرُفَقَائَهُ وَصَاحِبَهَا سَعِيدًا مِنَ الْمُوَحَّدِينَ الْكَامِلِينَ
وَمِنَ الصِّدِّيقِينَ الْمُحَقِّقِينَ وَمِنَ الْمُؤْمِنِينَ الْمُتَّقِينَ آمِينَ اللَّهُمَّ بِحَقِّ سِرِّ
أَحَدِيَّتِكَ إِجْعَلْ نَاسِرَ هَذَا الْكِتَابِ نَاسِرًا لِأَسْرَارِ التَّوْحِيدِ وَقَلْبُهُ
مَظْهَرًا لِلنُّورِ الْأَيْمَانِ وَلِسَانُهُ نَاطِقًا بِحَقَائِقِ الْقُرْآنِ
آمِينَ آمِينَ آمِينَ

Yirmibirinci Meklûb

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِمَّا يَبْلُغُنَّ عِنْدَكُوكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُولْ لَهُمَا أَفِ وَلَا تَنْهَهُمَا
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الدُّلُّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ
أَرْحَمَهُمَا كَمَا رَبَّيَنِي صَغِيرًا * رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا
صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّلِينَ غَفُورًا

Ey hanesinde ihtiyar bir vâlide veya pederi veya akrabasından veya İman Kardeşlerinden bir amel-mânde veya âciz, alîl bir şahıs bulunan gafil!. Şu Âyet-i Kerimeye dikkat et bak: Nasılkı bir Âyette, beş tabaka ayrı ayrı surette ihtiyar vâlideyne şefkatî celbediyor. Evet dünyada en yüksek Hakikat, peder ve vâlidelerin evlâdlarına karşı şefkatleridir. Ve en alî Hukuk dahi, onların o şefkatlerine mukabil Hürmet haklarıdır. Çünkü onlar, hayatlarını kemal-i lezzetle evlâdlarının hayatı için feda edib sarfediyorlar. Öyle ise, insaniyeti sukut etmemiş ve canavara inkılâb etmemiş herbir veled; o muhterem, sadık, fedakâr dostlara hâlisane hürmet ve samimane Hizmet ve rızalarını tahsil ve Kalblerini hoşnud etmektedir. Amca ve hala, peder hükmündedir; teyze ve dayı, ana hükmündedir.

İşte o mübarek ihtiyarların vücuḍalarını istiskal edib ölümlerini arzu etmek, ne kadar vicdansızlık ve ne kadar alçaklıktır bil, ayıl! Evet hayatını senin hayatına feda edenin zeval-i hayatını arzu etmek, ne kadar çirkin bir zulüm, bir vicdansızlık olduğunu anla...

Ey derd-i maişetle mübtela olan insan! Bil ki senin hanendeki Bereket Direği ve Rahmet Vesilesi ve Musibet Dafiası, hanendeki o istiskal ettiğin ihtiyar veya kör akrabandır. Sakın deme: "Maişetim dardır, idare edemiyorum." Çünkü onların yüzünden gelen Bereket olmasaydı, elbette senin dîk-ı maişetin daha ziyade olacaktı. Bu Hakikati benden inan. Bunun çok kat'ı delillerini biliyorum, seni de inandırabilirim. Fakat uzun gitmemek için kısa kesiyorum. Şu sözüme kanaat et. Kasem ederim şu Hakikat gayet kat'ıdır, hattâ nefis ve şeytanım dahi buna karşı teslim olmuşlar. Nefsimin inadını kıran ve şeytanımı susturan bir Hakikat, sana kanaat vermeli. Evet Kâinatın şehadetiyle, nihayet derecede Rahman, Rahîm ve Latif ve Kerim olan Hâlik-ı Zülcelali Vel'ikram, çocukları dünyaya gönderdiği vakit, arkalarından Rızıklarını gayet latif bir surette gönderip ve memeler musluğundan ağızlarına akıttığı gibi; çocuk hükmüne gelen ve çocuklardan daha ziyade merhamete lâyık ve şefkate muhtaç olan ihtiyarların Rızıklarını dahi, Bereket suretinde gönderir. Onların iaşelerini, tama'kâr ve bahil insanlara yükletmez.

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمُتَّبِينُ ❁ وَكَانَ مِنْ دَائِيَّةٍ لَا تَحْمِلُ

رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ

Âyetlerinin ifade ettikleri Hakikatı, bütün zîhayatın enva'-ı mahlukları lisan-ı hal ile bağırıp, o Hakikat-ı Kerîmaneyi söylüyorlar. Hattâ değil yalnız ihtiyar akraba, belki insanlara arkadaş verilen ve Rızıkları insanların Rızıkları içinde gönderilen kedi gibi bazı mahlukların Rızıkları dahi, Bereket suretinde geliyor. Bunu teyid eden ve kendim gördüğüm bir misal: Benim yakın dostlarım bilirler ki; iki-üç sene evvel hergün yarım ekmek, - o köyün ekmeği küçük idi- muayyen bir tayinimvardı ki, çok defa bana kâfi gelmiyordu. Sonra dört kedi bana misafir geldiler. O aynı tayinim hem bana, hem onlara kâfi geldi. Çok kerre de fazla kalındı.

İşte şu hal o derece tekerrür edib bana kanaat verdi ki, ben kedilerin Bereketinden istifade ediyordum. Kat'ı bir surette ilân ediyorum: Onlar bana bâr değil; hem onlar benden değil, ben onlardan minnet alırdım.

Ey insan! Madem canavar suretinde bir hayvan, insanların hanesine

misafir geldiği vakit Berekete medar oluyor; öyle ise mahlükatın en mükerremi olan insan ve insanların en mükemmel olan Ehl-i İman ve Ehl-i İmanın en ziyade hürmet ve merhamete şayan aceze, alıl ihtiyareler ve alıl ihtiyarların içinde şefkat ve Hizmet ve Muhabbete en ziyade lâyik ve müstehak bulunan akrabalar ve akrabaların içinde dahi en hakikî dost ve en sadık muhib olan peder ve válide, ihtiyarlık halinde bir hanede bulunsa, ne derece Vesile - i Bereket ve Vasıta - i Rahmet ve

لَوْلَا الشَّيْوخُ الرُّكُحُ لَصَبَّ عَلَيْكُمُ الْبَلَاءَ صَبًّا Sırriyla, yani: "Beli bükül-müş ihtiyarlarınız olmasa idi, belalar sel gibi üstünüze dökülecekti." Ne derece Sebeb-i Def-i Musibet olduklarını sen kıyas eyle.

İşte ey insan! Aklını başına al. Eğer sen ölmezsen, ihtiyar olacaksın... **الْجَزَاءُ مِنْ جُنُسِ الْعَمَلِ** Sırriyla, sen válideynine hürmet etmezsen, senin evlâdin dahi sana Hizmet etmeyecektir. Eğer Âhiretini seversen, işte sana mühim bir define; onlara Hizmet et, rızalarını tahsil eyle. Eğer dünyayı seversen, yine onları memnun et ki, onların yüzünden hayatın rahatlı ve Rızıkın Bereketli geçsin. Yoksa onları istiskal etmek, ölümlerini temenni etmek ve onların nazik ve seri-üt teessür Kalblerini rençide etmek ile **خَسِرَ الدُّنْيَا وَالآخِرَةَ** Sırına mazhar olursun. Eğer Rahmet-i Rahman istersen, O Rahman'ın vedialarına ve senin hanendeki emanetlerine Rahmet et.

Âhiret Kardeşlerimden Mustafa Çavuş isminde bir zât vardi. Dininde, dünyasında muvaffakiyetli görüyordum. Sırrını bilmezdim. Sonra anladım ki, o muvaffakiyetin sebebi: O zât ise, ihtiyar peder ve válidelerinin haklarını anlamış ve o Hukuka tam riayet etmiş ve onların yüzünden Rahat ve Rahmet bulmuş. Âhiretini de tamir etmiş.

Bahtiyar olmak isteyen ona benzemeli...

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى مَنْ قَالَ الْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَمَاتِ
وَعَلَى آلِهِ وَصَاحِبِهِ أَجْمَعِينَ
سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

Yirmiikinci Mektub

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ

[Şu Mektub, iki Mebhastır. Birinci Mebhas, Ehl-i İmanı Uhuvvete ve Muhabbete davet eder.]

Birinci Mebhas

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَوٌ فَاصْلِحُوا بَيْنَ أَخْوَيْكُمْ * إِذْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا
الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةً كَانَهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ * وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Mü'minlerde nifak ve şikak, kin ve adavete sebebiyet veren tarafgırlık ve inad ve hased; Hakikatça ve Hikmetçe ve İnsaniyet-i Kübra olan İslâmiyetçe ve hayat-1 şahsiyece ve hayat-1 içtimaiyece ve hayat-1 maneviyece çırkin ve merduddur, muzır ve zulümdür ve hayat-1 beşeriye için zehirdir. Şu Hakikatın gayet çok vücuhundan altı vechini beyan ederiz:

BİRİNCİ VECİH: Hakikat nazarında zulümdür.

Ey Mü'mine kin ve adavet besleyen insafsız adam! Nasılki sen bir gemide veya bir hanede bulunsan, seninle beraber dokuz masum ile bir câni var. O gemiyi gark ve o haneyi ihrak etmeye çalışan bir adamın, ne derece zulmettiğini bilirsin. Ve zalimliğini, Semavata iştittirecek derecede bağıracaksın. Hattâ bir tek masum, dokuz câni olsa; yine o gemi hiç bir kanun-u adaletle batırılmaz.

Aynen öyle de: Sen, bir Hane-i Rabbaniye ve bir Sefine-i İlahiye olan bir Mü'minin vücudunda Îman ve İslâmiyet ve komşuluk gibi dokuz değil, belki yirmi Sîfât-ı Masume varken; sana muzır olan ve hoşuna gitmeyen bir câni sıfatı yüzünden ona kin ve adavet bağlamakla, o hane-i maneviye-i vücudun manen gark ve ihrakına, tahrib ve batmasına teşebbüs veya arzu etmen, onun gibi şeni' ve gaddar bir zulümdür.

İKİNCİ VECİH: Hem Hikmet nazarında dahi zulümdür. Zira malûmdur ki: Adavet ve Muhabbet, Nur ve zulmet gibi ziddîrlar. İkisi, mana-yı hakikîsinde olarak beraber cem' olamazlar.

Eğer Muhabbet, kendi esbabının rüchaniyetine göre bir Kalbde hakikî bulunsa, o vakit adavet mecazî olur; acımak suretine inkılâb eder. Evet Mü'min, Kardeşini sever ve sevmeli. Fakat fenâlığî için yalnız acır. Tahakkümle değil, belki lütufla islahına çalışır. Onun için Nass-ı Hadîs ile: "**Üç günden fazla Mü'min Mü'mine küsüp kat'-ı mükâleme etmeyecek.**"

Eğer esbab-ı adavet galebe çalıp, adavet Hakikatiyla bir Kalbde bulunsa; o vakit Muhabbet mecazî olur, tasannu' ve temelluk suretine girer.

Ey insafsız adam! Şimdi bak ki: Mü'min Kardeşine kin ve adavet ne kadar zulümdür. Çünkü nasılki sen âdi küçük taşları, Kâ'be'den daha ehemmiyetli ve Cebel-i Uhud'dan daha büyük desen, çirkin bir akılsızlık edersin. Aynen öyle de: Kâ'be Hürmetinde olan Îman ve Cebel-i Uhud Azametinde olan İslâmiyet gibi çok Evsaf-ı İslâmiye; Muhabbeti ve İttifâkı istediği halde, Mü'mine karşı adavete sebebiyet veren ve âdi taşlar hükmünde olan bazı kusuratu, Îman ve İslâmiyete tercih etmek, o derece insafsızlık ve akılsızlık ve pek büyük bir zulüm olduğunu Aklın varsa anlarsın!..

Evet Tevhid-i Îmanî, elbette Tevhid-i Kulûbü ister. Ve Vahdet-i İtikad dahi, Vahdet-i İctimaiyeyi iktiza eder. Evet inkâr edemezsün ki: Sen bir adamlı beraber bir taburda bulunmakla, o adama karşı dostane bir rabita anlarsın; ve bir Kumandanın Emri altında beraber bulunduğuuzdan

arkadaşane bir alâka telakki edersin. Ve bir memlekette beraber bulunmakla Uhuvvetkârane bir münasebet hissedersin. Halbuki Îmanın verdiği Nur ve Şuur ile ve sana gösterdiği ve bildirdiği Esma-i İlahiye adedince Vahdet alâkaları ve İttifak Rabitaları ve Uhuvvet münasebetleri var. Meselâ:

**Her ikinizin Hâlikiniz bir, Mâlikiniz bir, Mabudunuz bir,
Râzikiniz bir... bir bir, bine kadar bir bir. Hem Peygamberiniz bir,
Dininiz bir, Kâbeleniz bir... bir bir, yüze kadar bir bir. Sonra köyunüz
bir, devletiniz bir, memleketiniz bir... ona kadar bir bir. Bu kadar bir
birler Vahdet ve Tevhidi, Vifak ve İttifakı, Muhabbet ve Uhuvveti
iktiza ettiği ve Kâinatı ve küreleri birbirine bağlayacak manevî
zincirler bulundukları halde; şikak ve nifaka, kin ve adavete sebebiyet
veren örümcek ağı gibi ehemmiyetsiz ve sebatsız şeyleri tercih edib
Mü'mine karşı hakikî adavet etmek ve kin bağlamak; ne kadar o
Rabita-i Vahdete bir hürmetsizlik ve o Esbab-ı Muhabbet'e karşı bir
istihfaf ve o Münasebat-ı Uhuvvete karşı ne derece bir zulüm ve i'tisaf
olduğunu; Kalbin ölmemiş ise, Aklın sönmemiş ise anlarsın...**

ÜÇÜNCÜ VECİH : Adalet - i mahzayı ifade eden

وَلَا تَرُرْ وَارِدَةٌ وِزْرَ أُخْرَى Sırına göre; bir Mü'minde bulunan câni bir sıfat yüzünden sair masum sıfatlarını mahkûm etmek hükmünde olan adavet ve kin bağlamak, ne derece hadsiz bir zulüm olduğunu ve bahusus bir Mü'minin fenâ bir sıfatından darılıp küsüp, o Mü'minin akrabasına adavetini teşmil etmek, **إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ** sîga-i mübalağa ile gayet azîm bir zulüm ettiğini, Hakikat ve Şeriat ve Hikmet-i İslâmiye sana ihtar ettiği halde; nasıl kendini haklı bulursun, "Benim hakkım var" Dersin?

Hakikat nazarında sebeb-i adavet ve şerr olan fenâlıklar, şerr ve toprak gibi kesiftir; başkasına sirayet ve in'ikas etmemek gerektir. Başkası ondan Ders alıp şerr işlete, o başka mes'eledir. Muhabbetin esbabı olan iyilikler, Muhabbet gibi Nurdur; sirayet ve in'ikas etmek, şe'nidir. Ve ondandır ki; "Dostun dosto dosttur" sözü, durub-u emsal sırasına geçmiştir. Hem onun içindir ki; "Bir göz hatırlı için çok gözler sevilir" sözü umumun lisanında gezer.

İşte ey insafsız adam! Hakikat böyle gördüğü halde, sevmediğin bir

adamın, sevimli masum bir Kardeşine ve taallukatına adavet etmek; ne kadar hilaf-ı hakikat olduğunu hakikatbİN isen anlarsın...

DÖRDÜNCÜ VECİH: Hayat-ı şahsiye nazarda dahi zulümdür. Şu dördüncü vechin esası olarak birkaç Düsturu dinle:

B i r i n c i s i : Sen, mesleğini ve efkârını Hak bildiğin vakit; "Mesleğim Haktır veya daha güzeldir" demeye hakkın var. Fakat, yalnız Hak benim mesleğimdir, demeye hakkın yoktur.

*وَعَيْنُ الرِّضَا عَنْ كُلِّ عَيْبٍ كَلِيلَةٌ وَلَكِنَّ عَيْنَ السُّخْطِ
تُبْدِي الْمَسَاوِيَا*

Sirrinca, insafsız nazarın ve düşkün fikrin hakem olamaz. Başkasının mesleğini butlan ile mahkûm edemez.

I k i n c i D ü s t u r : Senin üzerine Haktır ki: **Her söylediğin Hak olsun. Fakat her Hakkı söylemeye senin Hakkın yoktur. Her dediğin doğru olmalı. Fakat her doğruya demek doğru değildir.** Zira senin gibi niyeti hâlis olmayan bir adam, nasihatı bazan damara dokundurur, aks-ül amel yapar.

Ü ç ü n c ü D ü s t u r : Adavet etmek istersen, Kalbindeki adavete adavet et; onun ref'ine çalış. Hem en ziyade sana zarar veren nefsi-i emmarenê ve heva-i nefsinâ adavet et, ıslahına çalış. O muzır nefsin hatırı için, Mü'minlere adavet etme. Eğer düşmanlık etmek istersen; kâfirler, zindiklar çoktur; onlara adavet et. Evet nasıl Muhabbet sıfatı, Muhabbet'e lâyiktir; öyle de adavet hasleti, her şeyden evvel kendisi adavete lâyiktir. **Eğer hasmini mağlub etmek istersen, fenâlığına karşı iyilikle mukabele et.** Çünkü eğer fenâlikla mukabele edersen, husumet tezayüd eder. Zahiren mağlub bile olsa, kalben kin bağlar, adaveti idame eder. Eğer iyilikle mukabele etsen, nedamet eder; sana dost olur...

إِذَا أَنْتَ أَكْرَمْتَ الْكَرِيمَ مَلَكُتَهُ وَإِنْ أَنْتَ أَكْرَمْتَ اللَّهِ يَمْرَدًا

Hükmence; Mü'minin şe'ni, kerim olmaktadır. Senin ikramıyla sana musahhar olur. Zahiren leîm bile olsa, Îman cihetinde kerimdir. **Evet fenâ bir adama "iyisin iyisin" desen, iyileşmesi ve iyi adama "Fenâsin fenâsin" desen, fenâlaşması çok vukubulur.** Öyle ise

وَإِذَا مَرُوا بِاللَّغْوِ مَرُوا كِرَاماً وَإِنْ تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَقْفِرُوا

فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

gibi Desatir-i Kudsiye-i Kur'aniyeye kulak ver, Saadet ve Selâmet ondadır.

D ö r d ü n c ü D ü s t u r : Ehl-i kin ve adavet hem nefsine, hem Mü'min Kardeşine, hem Rahmet-i İlahiye zulmeder, tecavüz eder. Çünkü kin ve adavet ile nefsin bir azab-ı elîmde bırakır. Hasmina gelen Ni'metlerden azabı ve korkusundan gelen elemi nefsine çekтирir, nefsine zulmeder. Eğer adavet haseden gelse, o bütün bütün azabdır. Çünkü hased evvelâ hâsidi ezer, mahveder, yandırır. Mahsud hakkında zararı ya azdır veya yoktur.

Hasedin çaresi: Hâsid adam, hased ettiği şeylerin akibetini düşünsün. Tâ anlasın ki; rakibinde olan dünyevî hüsün ve kuvvet ve mertebe ve servet; fânidir, muvakkattır. Faidesi az, zahmeti çoktur. Eğer Uhrevî Meziyetler ise, zâten onlarda hased olamaz. Eğer onlarda dahi hased yapsa; ya kendisi riyakârdır, Âhiret malını dünyada mahvetmek isterveyahut mahsudu riyakâr zanneder, haksızlık eder, zulmeder.

Hem ona gelen musibetlerden memnun ve Ni'metlerden mahzun olup Kader ve Rahmet-i İlahiye, onun hakkında ettiği iyiliklerden küsüyor. Âdetâ Kaderi tenkid ve Rahmete itiraz ediyor. **Kaderi tenkid eden başını örse vurur, kırar. Rahmete itiraz eden, Rahmetten mahrum kalır.**

Acaba, bir gün adavete deðmeyen bir şey'e, bir sene kin ve adavetle mukabele etmeyi hangi insaf kabul eder, bozulmamış hangi vicdana sigar? Halbuki Mü'min Kardeşinden sana gelen bir fenâlığı, bütün bütün ona verip, onu mahkûm edemezsin. Çünkü evvelâ, **Kaderin onda bir hissesi var. Onu çıkarıp o Kader ve Kaza hissesine karşı Rıza ile mukabele etmek gerektir.** Sâniyen, nefis ve şeytanın hissesini de ayırip, o adama adavet değil, belki nefsine maðlub olduğundan acımak ve nedamet edeceğini beklemek. Sâlisen, sen kendi nefsinde görmediðin veya görmek istemediðin kusurunu gör; bir hisse de ona ver. Sonra bâkî kalan küçük bir hisseye karşı en Selâmetli ve en çabuk hasmini maðlub edecek afv ve safh ile ve ulüvvücenablikla mukabele etsen, zulümden ve zarardan kurtulursun. Yoksa sarhoþ ve divane olan ve şîşeleri ve buz parçalarını elmas fiatiyla alan cevherci bir Yahudi gibi, beþ paraya deðmeyen fâni, zâil, muvakkat, ehemmiyetsiz umûr-u dünyeviyeye; güya ebedî dünyada durup ebedî beraber kalacak gibi şedid bir hîrs ile ve dâimî bir kin ile mütemadiyen bir adavetle mukabele etmek, sîga-i mübalaða ile bir zalûmiyettir veya bir sarhoþluktur ve bir nevi divane liktir...

İste hayat-ı şâhsîyece bu derece muzır olan adavete ve fîkr-i intikama, -eğer şahsını seversen- yol verme ki Kalbine gîrsin. Eğer Kalbine girmiþ ise, onun sözünü dinleme. Bak, Hakikatbîn olan Hâfîz-ı Şîrazî'yi dinle:

ذُنْيَا نَه مَتَاعِيْسِتْ كِه آرْزَد بِزَّاعِي

Yani: "Dünya öyle bir meta' değil ki, bir nizaa degsin." Çünkü fâni ve geçici olduğundan kıymetsizdir. Koca dünya böyle ise, dünyanın cüz'î işleri ne kadar ehemmiyetsiz olduğunu anlarsın!.. Hem demiş:

آسَائِش دُو گِيْتِي تَقْسِير لِيْن دُو حَرْفَسْت

بَادُوسِتَانْ مُرُوتْ بَادُشْمَنَانْ مُدَارَا

Yani: "İki cihanın Rahat ve Selâmetini iki harf tefsir eder, kazandırır: Dostlarına karşı mürüvvetkârane muşeret ve düşmanlarına sulhkârane muamele etmektir."

E g e r D e r s e n : "İhtiyar benim elimde değil; fitratımda adavet var. Hem damarıma dokundurmuşlar, vazgeçemiyorum."

E l c e v a b : Sû'-i hulk ve fenâ haslet eseri gösterilmelizse ve gıybet gibi şeylerle ve muktezasıyla amel edilmezse; kusurunu da anlasa zarar vermez. Madem ihtiyar senin elinde değil, vazgeçemiyorsun. Senin manevî bir nedamet, gizli bir tövbe ve zîmnî bir istîğfar hükmünde olan kusurunu bilmen ve o haslette haksız olduğunu anlaman; onun şerrinden seni kurtarır. Zâten bu Mektubun bu mebhasını yazdık, tâ bu Manevî İstîğfârı temin etsin; haksızlığı Hak bilmesin, haklı hasmini haksızlıkla teşhir etmesin.

Cây-ı Dikkat Bir Hâdise: Bir zaman, bu garazkârane tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki: Mütedeyyin bir Ehl-i İlim, fîkr-i siyâsiyâne muhalif bir Âlim-i Sâlihi, tekfir derecesinde tezyif etti. Ve kendi fîkrinde olan bir münâfiği, hürmetkârane medhetti. İşte siyasetin bu fenâ neticelerinden ürkütüm, **أَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ وَالسِّيَاسَةِ** dedim, o zamandan beri hayat-ı siyasiyeden çekildim.

B E Ş İ N C İ V E C İ H : Hayat-ı içtimaiyece, inad ve tarafgirlik, gayet muzır olduğunu beyan eder.

Eğer denilse: Hadiste **إِخْتِلَافُ أُمَّتِ رَحْمَةٍ** denilmiş. İhtilaf ise, tarafgirliği iktiza ediyor. Hem tarafgirlik marazı; mazlum avamı, zalim havassın şerrinden kurtarıyor. Çünkü bir kasabanın ve bir köyün havası ittifak etseler, mazlum avamı ezerler. Tarafgirlik olsa, mazlum bir tarafa iltica eder, kendisini kurtarır. Hem Tesadüm-ü Efkârdan ve Tehâlüf-ü Ükûlden Hakikat tamamıyla tezahür eder.

E l c e v a b : Birinci suale deriz ki: Hadîsteki ihtilaf ise, müsbet ihtilaftır. Yani: Herbiri kendi mesleğinin tamir ve revacına sa'yeder. Başkasının tahrib ve ibtaline değil, belki teknil ve ıslahına çalışır. Amma menfi ihtilaf ise ki: Garazkârane, adavetkârane birbirinin tahribine çalışmaktadır; Hadîsin nazarında merduddur. Çünkü birbiriyile boğuşanlar, müsbet hareket edemezler.

İkinci suale deriz ki: Tarafgirlik eğer Hak namına olsa, haklılara melce' olabilir. Fakat şimdiki gibi garazkârane, nefis hesabına olan tarafgirlik, haksızlara melce'dir ki; onlara nokta-i istinad teşkil eder. Çünkü garazkârane tarafgirlik eden bir adama şeytan gelse, onun fikrine yardım edib taraftarlık gösterse, o adam o şeytana Rahmet okuyacak. Eğer mukabil tarafa Melek gibi bir adam gelse, ona hâşâ lanet okuyacak derecede bir haksızlık gösterecek.

Üçüncü suale deriz ki: Hak namına, Hakikat hesabına olan Tesadüm-ü Efkâr ise; Maksadda ve Esasta İttifak ile beraber, vesailde ihtilaf eder. Hakikatın her köşesini izhar edib, Hakka ve Hakikata Hizmet eder. Fakat tarafgirane ve garazkârane, firavunlaşmış nefsi emmare hesabına hodfürşluk, şöhretperverane bir tarzdaki tesadüm-ü efkârdan Barika-i Hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü maksadda ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının Küre-i Arz'da dahi Nokta-i Telakisi bulunmaz. Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritane gider. Kabil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hâl-i Âlem buna şahiddir...

Elhasıl: **الْحُبُّ لِلَّهِ وَالْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَالْحُكْمُ لِلَّهِ** olan Desatir-i Âliye Düstur-u Harekât olmazsa nifak ve şikak meydan alır. Evet **الْبُغْضُ فِي اللَّهِ وَالْحُكْمُ لِلَّهِ** demezse, o Düsturları nazara almazsa, adalet etmek isterken zulmeder.

Cây-ı İbret Bir Hâdise: Bir vakit, İmam-ı Ali Radîyallâhü Anh, bir

kâfiri yere atmış. Kılıncını çekip keseceği zaman, o kâfir ona tükürmüşt. O kâfiri bırakmış, kesmemiştir. O kâfir, ona demiş ki: "Neden beni kesmedin?" Dedi: "Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün, hiddete geldim. Nefsimin hissesi kariştiği için İhlasım zedelendi. Onun için seni kesmedim." O kâfir ona dedi: "Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmekti. Madem Dininiz bu derece sâfi ve hâlistir, o Din Haktır." dedi.

Hem Medar-ı Dikkat Bir Vakıa: Bir zaman bir hâkim, bir hırsızın elini kestiği vakit eser-i hiddet gösterdiği için, ona dikkat eden âdil âmîri onu o Vazifeden azletmiş. Çünkü Şeriat namına, Kanun-u Îlahî hesabına kesse idi, nefsi ona acıယacak idi. Ve Kalbi hiddet etmeyip, fakat merhamet de etmeyecek bir tarzda kesecekti. Demek nefsine o hükümden bir hisse çıkardığı için, adaletle iş görmemiştir.

Cây-ı Teessüf Bir Halet-i İçtimaiye Ve Kalb-i İslâmi Ağlatacak Müdhîş Bir Maraz-ı Hayat-ı İçtimaiâ:

"Haricî düşmanların zuhur ve tehcümünde dâhilî adavetleri unutmak ve bırakmak" olan bir maslahat-ı içtimaiyeyi en bedevi kavimler dahi takdir edib yaptıkları halde, şu Cemaat-ı İslâmiyeye Hizmet dava edenlere ne olmuş ki; birbiri arkasında tehcüm vaziyetini alan hadsiz düşmanlar varken, cüzî adavetleri unutmayıp, düşmanların hücumuna zemin hazır ediyorlar. Şu hal bir sukuttur, bir vahşettir. Hayat-ı İçtimaiye-i İslâmiyeye bir hıyanettir.

Medar-ı İbret Bir Hikâye: Bedevi aşiretlerinden Hasenan aşiretinin birbirine düşman iki kabilesi varmış. Birbirinden belki elli adamdan fazla öldürdükleri halde; Sipkan veya Hayderan aşireti gibi bir kabile karşılarına çıktıığı vakit; o iki düşman taife, eski adaveti unutup omuz omuza verip, o haricî aşireti def'edinceye kadar, dâhilî adaveti hatırlarına getirmezlerdi.

İŞTE EY MÜ'MİNLER!... Ehl-i Îman aşiretine karşı tecavüz vaziyetini almış ne kadar aşiret hükmünde düşmanlar olduğunu bilir misiniz? Birbiri içindeki daireler gibi yüz daireden fazla vardır. Her birisine karşı tesanûd ederek, el-ele verip müdafaa vaziyeti almaya mecbur iken; onların hücumunu teshil etmek, onların Harîm-i İslâma girmeleri için kapıları açmak hükmünde olan garazkârane tarafgîrlik ve adavetkârane inad; hiçbir cihetle Ehl-i Îmana yakışır mı? O düşman daireler ehl-i dalâlet ve ilhaddan tut, tâ ehl-i küfrün âlemine, tâ dünyanın ehval ve mesaibine kadar birbiri içinde size karşı zararlı bir vaziyet alan, birbiri arkasında size hiddet ve hırs ile bakan, belki yetmiş nevi düşmanlar

var. Bütün bunlara karşı kuvvetli silâhın ve siperin ve kal'an: Uhuvvet-i İslâmiyedir. Bu Kal'a-i İslâmiyeyi, küçük adavetlerle ve bahanelerle sarsmak; ne kadar hilaf-ı vicdan ve ne kadar hilaf-ı maslahat-ı İslâmiye olduğunu bil, ayıl!..

Ehadîs-i Şerifede gelmiş ki: "Âhirzamanın süfyan ve deccal gibi nifak ve zendeka başına geçecek eşhas-ı müdhişe-i müzîrraları, İslâm'ın ve beşerin hırs ve şikakından istifade ederek az bir kuvvetle nev'-i beşeri herc ü merc eder ve koca Âlem-i İslâmi esaret altına alır.

EY EHL-İ İMAN! Zillet içinde esaret altına girmemek isterseniz, Aklınızı başınıza alınız! İhtilafınızdan istifade eden zalimlere karşı

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ Kal'a-i Kudsiyesi içine giriniz; tahassun ediniz.

Yoksa ne hayatınızı muhafaza ve ne de hukukunuzu müdafaa edebilirsiniz. Malûmdur ki; iki Kahraman birbiriyle boğuşurken; bir çocuk, ikisini de dögebilir. Bir mizanda iki dağ birbirine karşı müvazenede bulunsa; bir küçük taş, müvazenelerini bozup onlarla oynayabilir; birini yukarı, birini aşağı indirir. İşte ey Ehl-i İman! İhtiraslarınızdan ve husumetkârane tarafgirliklerinizden kuvvetiniz hiçe iner, az bir kuvvetle ezilebilirsiniz. Hayat-ı içtimaiyenizle alâkanız varsa,

الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشْدُدُ بَعْضُهُ بَعْضًا Düstur-u

Aliyeyi düstur-u hayat yapınız, sefalet-i dünyeviyeden ve şekavet-i uhreviyeden kurtulunuz!..

A L T I N C I V E C İ H : Hayat-ı Maneviye ve Sîhhat-ı Ubudiyet, adavet ve inad ile sarsılır. Çünkü Vasıta-i Halas ve Vesile-i Necat olan "İhlas" zayıf olur. Zira tarafgir bir muannid, kendi A'mal-i Hayriyesinde hasmına tefevvuk ister. Hâlisen Livechillah amele pek de muvaffak olamaz. Hem hüküm ve muamelâtında tarafgirini tercih eder, adalet edemez. İşte Efal ve A'mal-i Hayriyenin Esasları olan "**İhlas**" ve "**Adalet**" husumet ve adavetle kaybolur. Şu Altıncı Vecih çok uzundur. Fakat kabiliyet-i makam kısa olduğundan kısa kesiyoruz.

İkinci Mebhas

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمُتَّبِينُ ﴿١﴾ وَكَائِنٌ مِّنْ دَآبَةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Ey ehl-i İman! Sâbikan, adavet ne kadar zararlı olduğunu anladın. Hem anla ki; adavet kadar Hayat-ı İslâmîyeye en müdhiş bir maraz-ı muzır dahi hîrstir. Hırs, sebeb-i haybettir ve illet ve zillettir ve mahrumiyet ve sefaleti getirir. Evet her milletten ziyade hırs ile dünyaya saldıran yahudi milletinin zillet ve sefaleti, bu hükme bir şahid-i katî'dır. Evet hırs, zîhayat Âleminde en geniş bir daireden tut, tâ en cüz'î bir ferde kadar sû'-i tesirini gösterir. Tevekkülvari taleb-i rîzk ise, bilakis medar-ı rahattır ve her yerde hüsn-ü tesirini gösterir. İşte bir nevi zîhayat ve Rızka muhtaç olan meyvedar ağaçlar ve nebatlar, tevekkülvari, kanaatkârane yerlerinde durup hırs göstermediklerinden, Rızıkları onlara koşup geliyor. Hayvanlardan pek fazla evlâd besliyorlar. Hayvanat ise, hırs ile Rızıkları peşinde koştukları için, pek çok zahmet ve noksaniyet ile Rızıklarını elde edebiliyorlar. Hem hayvanat dairesi içinde za'f ve acz lisan-ı haliyle Tevekkül eden yavruların meşru' ve mükemmel ve latif Rızıkları Hazine-i Rahmetten verilmesi; ve hırs ile Rızıklarına saldıran canavarların gayr-ı meşru ve pek çok zahmet ile kazandıkları nâhoş rızıkları gösteriyor ki: **Hırs, sebeb-i mahrumiyettir; Tevekkül ve Kanaat ise, Vesile-i Rahmettir.**

Hem daire-i insaniye içinde her milletten ziyade hırs ile dünyaya yapışan ve aşk ile hayat-ı dünyeviyeye bağlanan yahudi milleti pek çok zahmet ile kazandığı, kendine faidesi az, yalnız hazinedarlık ettiği gayr-ı meşru bir servet-i ribâ ile bütün milletlerden yedikleri sille-i zillet ve sefalet, katl ve ihanet gösteriyor ki: Hırs maden-i zillet ve hasarettir.

Hem harîs bir insan, her vakit hasarete düştüğüne dair o kadar vakıalar var ki, **آلْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ** darb-ı mesel hükmüne geçmiş, umumun nazarında bir Hakikat-ı Âmme olarak kabul edilmiştir. Madem öyledir; eğer malî çok seversen, hırs ile değil, belki Kanaat ile malî taleb et, tâ çok gelsin.

Ehl-i Kanaat ile ehl-i hırs, iki şahsa benzer ki; büyük bir zâtın divanhanesine giriyorlar. Birisi Kalbinden der: "Beni yalnız kabul etsin, dışarıdaki soğuktan kurtulsam bana kâfidir. En aşağıdaki iskemleyi de bana verseler, lütfutur." İkinci adam güya bir hakkı varmış gibi ve herkes ona hürmet etmeye mecbur imiş gibi mağrurane der ki: "Bana en yukarı iskemleyi vermelii." O hırs ile girer, gözünü yukarı mevkilere diker, onlara gitmek ister. Fakat divanhane sahibi onu geri döndürüp aşağı oturtur. Ona teşekkür lâzımken, teşekkürü bedel Kalbinden kıziyor. Teşekkür değil, bilakis hane sahibini tenkid ediyor. Hane sahibi de ondan istiskal ediyor. Birinci adam mütevaziane giriyor; en aşağıdaki iskemleye oturmak istiyor. Onun o kanaati, divanhane sahibinin hoşuna gidiyor. "Daha yukarı iskemleye buyurun" der. O da gittikçe teşekkürâtını ziyadeleştirir, memnuniyeti tezayüd eder.

İşte dünya bir Divanhane-i Rahman'dır. Zemin yüzü, bir Sofra-yı Rahmettir. Derecat-ı Erzak ve Meratib-i Ni'met dahi, iskemleler hükümdendir.

Hem en cüzî işlerde de herkes hırsın sû'i tesirini hissedebilir.

Meselâ: İki dilenci bir şey istedikleri vakit, hırs ile ilhah eden dilenciden istiskal edip vermemek; diğer sâkin dilenciye merhamet edip vermek, herkes Kalbinde hisseder. Hem meselâ: Gecede uykun kaçmış, sen yatmakistesin, lâkayd kalsan uykun gelebilir. Eğer hırs ile uykıistesin: "Aman yatayım, aman yatayım" Dersen, bütün bütün uykunu kaçırırsın. Hem meselâ: Mühim bir netice için birisini hırs ile beklersin; "Aman gelmedi, aman gelmedi" deyip en nihayet hırs senin sabrını tüketip kalkar gidersin; bir dakika sonra o adam gelir; fakat beklediğin o mühim netice bozulur.

Şu hâdisatın Sırı şudur ki: Nasılıki bir ekmeğin vücudu, tarla, harman, değirmen, fırına terettüb eder. Öyle de: Tertib-i eşyada bir Teennî-i Hikmet vardır. Hırs sebebiyle teennî ile hareket etmediği için, o tertibî eşyadaki manevî basamakları müraat etmez; ya atlar düşerveyahut bir basamağı noksan bırakır; maksada çıkamaz.

İşte ey derd-i maişetle sersem olmuş ve hırs-ı dünya ile sarhoş olmuş

Kardeşler! Hırs bu kadar muzır ve belalı bir şey olduğu halde, nasıl hırs yolunda her zilleti irtikâb ve haram helâl demeyip her malı kabul ve Hayat-ı Uhreviyeye lâzım çok şeyleri feda ediyorsunuz? Hattâ Erkân-ı İslâmiyenin mühim bir Rüknü olan Zekatı, hırs yolunda terkediyorsunuz?.. Halbuki Zekat, her şahıs için Sebeb-i Bereket ve Dâfi-i Beliyyattır. Zekatı vermeyenin herhalde elinden Zekat kadar bir mal çıkacak; ya lüzumsuz yerlere verecektir, ya bir musibet gelip alacaktır.

Hakikatlı bir rü'ya-yı hayaliyede, Birinci Harb-i Umumî'nin beşinci senesinde, bir acib rü'yada benden soruldu:

"Müslümanlara gelen bu açlık, bu zayıat-ı mâliye ve meşakkat-ı bedeniye nedendir?"

Rü'yada demiştim:

"Cenab-ı Hak, bir kısım maldan onda bir (Haşıye-1) veya bir kısım maldan kırkta bir (Haşıye-2), kendi verdiği Malindan birisini bizden istedî; tâ bize fukaraların Dualarını kazandırsın ve kin ve hasedlerini men'etsin. Biz hırsımız için tama'kârlık edib vermedik. Cenab-ı Hak müterakim Zekatını, kırkta otuz, onda sekizini aldı. Hem her senede yalnız bir ayda yetmiş Hikmetli bir açlık bizden istedî. Biz nefsimize acıdık, muvakkat ve lezzetli bir açlığı çekmedik. Cenab-ı Hak ceza olarak yetmiş cihetle belalı bir nevi Orucu beş sene cebren bize tutturdu... Hem yirmidört saatte bir tek saati, hoş ve ulvî, nuranî ve faideli bir nevi Talimat-ı Rabbaniyeyi bizden istedî. Biz tenbellilik edib, o Namazı ve Niyazı yerine getirmedik. O tek saati diğer saatlere katarak zayıf ettik. Cenab-ı Hak onun Keffareti olarak, beş sene talim ve talimat ve koşturmakla bize bir nevi Namaz kıldırdı." demiştim.

Sonra ayıldım, düşündüm, anladım ki; o rü'ya-yı hayaliyede pek mühim bir Hakikat vardır. Yirmibeşinci Söz'de, medeniyetle Hükmü-Kur'anı müvazene bahsinde isbat ve beyan edildiği üzere; beşerin hayat-ı içtimâsına bütün ahlâksızlığın ve bütün ihtilalatin menşe'i iki kelimedir:

Birisı: "Ben tok olduktan sonra, başkası açıktan ölse bana ne?"

İkincisi: "Sen çalış, ben yiyeşim."

Bu iki kelimeyi de idame eden, cereyan-ı riba ve terk-i zekattır. **Bu**

(Haşıye-1): Yani her sene taze verdiği buğday gibi mallardan onda bir.

(Haşıye-2): Yani eskiden verdiği kırktan ki: Her senede galiben ve lâakal ribh-i ticâri ve nesl-i hayvanî cihetiyle o kırktan taze olarak on aded verir.

iki müdhiş maraz-ı içtimaîyi tedavi edecek tek çare, Zekatın bir Düstur-u Umumî suretinde icrasıyla, Vücub-u Zekat ve Hurmet-i Ribadır. Hem değil yalnız eşhasta ve hususî Cemaatlerde, belki umum nev'-i beşerin Saadet-i Hayati için en mühim bir Rükün belki Devam-ı Hayat-ı İnsaniye için en mühim bir direk, Zekattır. Çünkü beşerde, havas ve avam iki tabaka var. Havastan avama merhamet ve ihsan ve avamdan havassa karşı hürmet ve itaatı temin edecek, Zekattır. Yoksa yukarıdan avamın başına zulüm ve tahakküm iner, avamdan zenginlere karşı kin ve isyan çıkar. İki tabaka-i beşer dâimî bir mücadele-i maneviyede, bir keşmekeş-i ihtilafta bulunur. Gele gele tâ Rusya'da olduğu gibi, sa'y ve sermaye mücadeleleri suretinde boğuşmaya başlar...

Ey Ehl-i Kerem! Ve ey Ehl-i Sehavet ve İhsan!

İhsanlar Zekat namına olmazsa, üç zararı var. Bazan da faidesiz gider. Çünkü Allah namına vermediğin için, manen minnet ediyorsun; bîçare fakiri minnet esareti altında bırakıyorsun. Hem makbul olan Duasından mahrum kahiyorsun. Hem Hakikaten Cenab-ı Hakk'ın malını ibadına vermek için bir tevziyat memuru olduğun halde, kendini sahib-i mal zannedib bir küfran-ı Ni'met ediyorsun. Eğer Zekat namına versen; Cenab-ı Hak namına verdiği için bir Sevab kazanıyorsun, bir Şükran-ı Ni'met gösteriyorsun. O muhtaç adam dahi sana tabasbus etmeye mecbur olmadığı için, İzzet-i Nefsi kırılmaz ve Duası senin hakkında makbul olur. Evet Zekat kadar, belki daha ziyade nafile ve ihsan, yahut sair suretlerde verip riya ve şöhret gibi, minnet ve tezlis gibi zararları kazanmak nerede? Zekat namına o iyilikleri yapıp, hem Farzı eda etmek, hem Sevabı, hem İhlası, hem makbul bir Duayı kazanmak nerede?..

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

**اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ الَّذِي قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ
الْمَرْصُوصِ يَشْدُدُ بَعْضُهُ بَعْضًا وَقَالَ الْقَنَاعَةُ كَنْزٌ لَا يَفْتَنِ وَعَلَى إِلَهٍ وَصَاحِبِهِ
أَجْمَعِينَ آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**

,

Hâtime

Gıybet Hakkındadır

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ
بِاسْمِهِ

Yirmibeşinci Söz'ün Birinci Şu'lesinin Birinci Şuainin Beşinci Noktasının makam-ı zemm ve zecrin misallerinden olan birtek Âyetin, mu'cizane altı tarzda gıybetten tenfir etmesi; Kur'an'ın nazarında gıybet ne kadar seni' bir şey olduğunu tamamıyla gösterdiğinde, başka beyana ihtiyaç bırakmadı. Evet Kur'anın Beyanından sonra beyan olamaz, ihtiyaç da yoktur.

İşte آئِحْبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا Âyetinde altı derece zemmi, zemmeder. Gıybetten altı mertebe şiddetle zocreder. Şu Âyet bilfil gıybet edenlere müteveccih olduğu vakit, manası gelecek tarzda oluyor. Şöyledir ki:

Malûmdur: Âyetin başındaki Hemze, sormak (âyâ) manasındadır. O sormak manası, su gibi Âyetin bütün Kelimelerine girer. Her Kelimedede bir Hüküm-ü Zîmnî var.

İşte birincisi, Hemze ile der: Âyâ, sual ve cevab mahalli olan Aklinız yok mu ki, bu derece çirkin bir şey'i anlamıyor?

İkincisi, يُحِبُّ Lafziyla der: Âyâ, sevmek ve nefret etmek mahalli olan Kalbiniz bozulmuş mu ki, en menfur bir işi sever?

Üçüncüsü, أَحَدُكُمْ Kelimesiyle der: Cemaatten Hayatını alan

hayat-ı içtimaiye ve medeniyetiniz ne olmuş ki, böyle hayatınızı zehirleyen bir ameli kabul eder?

Dördüncüsü, أَنْ يَأْكُلَ لَهُمْ Kelâmiyla der: İnsaniyetiniz ne olmuş

ki, böyle canavarcasına arkadaşınızı dış ile parçalamayı yapıyorsunuz?

Beşinci, أَخِيهِ Kelimesiyle der: Hiç Rikkat-i Cinsiyeniz, hiç Sıla-

i Rahminiz yok mu ki, böyle çok cihetlerle Kardeşiniz olan bir mazlumun Şahs-ı Manevîsini insafsızca dışlıyorsunuz? Ve hiç Aklınız yok mu ki, kendi âzanızı kendi dışınızle divane gibi ısrarıyorsunuz?

Altıncısı, مَيْتًا Kelâmiyla der: Vicdanınız nerede? Fıratınız

bozulmuş mu ki, en muhterem bir halde bir Kardeşinize karşı, etini yemek gibi en müstekreh bir işi yapıyorsunuz?

Demek şu Âyetin İfadesiyle ve Kelimelerin ayrı ayrı delaletiyle: **Zemm ve giybet, Aklen ve Kalben ve İnsaniyeten ve Vicdanen ve Fıtraten ve Milliyeten mezmumudur.** İşte bak nasıl şu Âyet, Îcazkârane altı mertebe zemmi zemmetmekle, Îcazkârane altı derece o cürümden zecreder.

Giybet, ehl-i adavet ve hased ve inadın en çok istimal ettikleri alçak bir silâhtrır. İzzet-i Nefis sahibi, bu pis silâha tenezzül edib istimal etmez. Nasıl meşhur bir zât demiş:

أَكَرِّرْ نَفْسِي عَنْ جَرَاءِ بِغْيَبَةٍ فَكُلُّ اغْتِيَابٍ جَهْدُ مَنْ لَا لَهُ جَهْدٌ

Yani: "Düşmanıma giybetle ceza vermekten nefsimi yüksek tutuyorum ve tenezzül etmiyorum. Çünkü giybet; zaîf ve zelil ve aşağıların silâhidir."

Giybet odur ki: Giybet edilen adam hazır olsa idi ve işitse idi, kerahet edib darılacaktı. Eğer doğru dese, zâten giybettir. Eğer yalan dese; hem giybet, hem iftiradir. İki katlı çirkin bir gûnahtır.

Giybet, Mahsus Birkaç Maddede Caiz Olabilir:

Birisi: Şekva suretinde bir vazifedar adama der, tâ yardım edib o münkeri, o kabahati ondan izale etsin ve hakkını ondan alsın.

Birisi de: Bir adam onunla Teşrik-i Mesaî etmek ister. Senin ile Meşveret eder. Sen de sîrf maslahat için garazsız olarak, Meşveretin Hakkını eda etmek için desen: "Onun ile Teşrik-i Mesaî etme. Çünkü zarar göreceksin."

Birisi de: Maksadı, tahkir ve teşhir değil; belki maksadı, tarif ve tanıtım için dese: "O topal ve serseri adam filan yere gitti."

Birisi de: O giybet edilen adam fâsık-ı mütecahirdir. Yani fenâlikten sıkılmıyor, belki işlediği seyyiatla iftihar ediyor; zulmü ile tezzüz ediyor, sıkılmayarak aşikâre bir surette işliyor.

İşte bu mahsus maddelerde garazsız ve sîrf Hak ve Maslahat için giybet caiz olabilir. Yoksa giybet, nasıl ateş odunu yer bitirir; giybet dahi A'mal-i Sâlihayı yer bitirir.

Eğer giybet etti veya hukm isteyerek dinledi; o vakit **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَلِمَنْ اغْتَبْنَا** demeli, sonra giybet edilen adama ne vakit rast gelse, "Beni Helâl et" demeli...

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

* * *

Yirmi Üçüncü Meklûb

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ
وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ أَبَدًا بَعْدِ عَاشِرَاتِ دَقَائِقِ
عُمْرِكَ وَذَرَّاتِ وُجُودِكَ

Aziz, Gayretli, Ciddî, Hakikatlı, Hâlis, Dirayetli Kardeşim.

Bizim gibi Hakikat ve Âhiret Kardeşlerin, ihtilaf-ı zaman ve mekân Sohbetlerine ve Ünsiyetlerine bir mani' teşkil etmez. Biri şarkta, biri garbda, biri mazide, biri müstakbelde, biri dünyada, biri Âhirette olsa da beraber sayılabilirler ve Sohbet edebilirler. **Hususan birtek maksad için bir tek Vazifede bulunanlar, birbirinin aynı hükmündedirler.** Sizi her sabah yanında tasavvur edib, kazancımın bir kısmını, bir sülüsünü (Allah kabul etsin) size veriyorum. Duada, Abdülmecid ve Abdurrahman ile

berabersiniz. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** her vakit hissenizi alırsınız... Sizin dünyaca bazı müşkilâtınız, senin hesabına beni bir parça müteessir etti. Fakat madem dünya bâkî değil ve musibetlerinde bir nevi hayır vardır; senin bedeline "Yahu bu da geçer" Kalbime geldi. **لَا عَيْشَ إِلَّا عَيْشُ الْآخِرَةِ** düşündüm,

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ dedim. Senin yerine teselli buldum. **Cenab-ı Hak bir Abdini severse, dünyayı ona küstürüür;** çirkin gösterir. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** sen de o sevgililerin sınıfındansın. "Sözler"in Neşrine manilerin

çoğalması sizi müteessir etmesin. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** neşrettiğin miktar bir Rahmete mazhar olduğu zaman, pek Bereketli bir surette o Nurlu Çekirdekler, kesretli çiçekler açacaklar.

Bazı sualler soruyorsunuz. Aziz Kardeşim, yazılan galib Sözler ve Mektublar; ihtiyarsız, defî ve ânî bir surette Kalbe geliyordu, güzel oluyordu. Eğer ihtiyar ile Eski Said gibi Kuvve-i İlmiye ile düşünüp cevab versem; sönüklüdür, noksan olur. Bir miktardır ki; Tulûat-ı Kalbiye tevakkuf etmiş, hâfiza kamçısı kırılmış, fakat cevabsız kalmamak için gayet muhtasar birer cevab yazacağız:

Birinci Sualiniz: Mü'minin Mü'mine en iyi Duası nasıl olmalıdır?

Elcevab: Esbab-ı kabul dairesinde olmalı. Çünkü bazı şerait dâhilinde Dua makbul olur. Şerait-i kabulün içtimai nisbetinde makbuliyeti ziyadeleşir. Ezcümle: Dua edileceği vakit, İstîqfâr ile manevî temizlenmeli, sonra makbul bir Dua olan Salavat-ı Şerifeyi Şefaatçı gibi zikretmeli ve âhirde yine Salavat getirmeli. Çünkü iki makbul Duanın ortasında bir Dua makbul olur. Hem **بِظَهَرِ الْغَيْبِ** yani "Giyaben ona Dua etmek"; hem Hadîste ve Kur'an'da gelen me'sur Dualarla Dua etmek. Meselâ:

**اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْغَافِيَةَ لِي وَلَهُ فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
رَبَّنَا أَتَيْنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ**

gibi Câmi' Dualarla Dua etmek; hem Hulûs ve Huşu' ve Huzur-u Kalb ile Dua etmek; hem Namazın sonunda, bilhassa Sabah Namazından sonra; hem Mevâki'-i Mübarekede, hususan Mescidlerde; hem Cum'ada, hususan Saat-ı İcabede; hem Şuhur-u Selâsede, hususan Leyali-i Meşhurede; hem Ramazanda, hususan Leyle-i Kadirde Dua etmek Kabule Karın olması Rahmet-i İlahiyeden kaviyen me'muldür. O makbul Duanın ya aynen dünyada eseri görünür veyahut Dua olunanın Âhiretine ve Hayat-ı Ebediyesi cihetinde makbul olur. Demek aynı maksad yerine gelmezse, Dua kabul olmadığı denilmez; belki daha iyi bir surette kabul edilmiş denilir.

İkinci Sualiniz: Sahabe-i Kiram Hazeratına Radîyallâhü Anh denildiğine binaen, başkalara da bu manada söylemek muvafık mıdır?

Elcevab: Evet denilir. Çünkü Resul-i Ekrem'in bir Şiarı olan Aleyhissalâtü

Vesselâm Kelâmi gibi Radîyallahü Anh terkibi, Sahabeye mahsus bir Şiar değil, belki Sahabe gibi Veraset-i Nübûvvet denilen Velayet-i Kübrada bulunan ve Makam-ı Rizaya yetişen Eimme-i Erbaa, Şah-ı Geylanî, İmam-ı Rabbanî, İmam-ı Gazalî gibi Zâtlara denilmeli. Fakat Örf-ü Ülemada Sahabeye, Radîyallahü Anh; Tâbiîn ve Tebe-i Tâbiîne, Rahimehullah; onlardan sonrakilere, Gaferehullah; ve Evliyaya, Kuddise Sîrruhu denilir.

Üçüncü Sualiniz: Başta Mütcehidin-i Îzam İmamları mı eddal, yoksa Hak Tarîkatların Şahları, Aktabları mı eddaldır?

Elcevab: Umum Mütcehidin değil; belki Ebu Hanife, Mâlik, Şafîî, Ahmed İbn-i Hanbel; Şahların, Aktabların fevkîndedirler. Fakat hususî Faziletlerde Şah-ı Geylanî gibi bazı Hârika Kutublar, bir cihette daha parlak makama sahibdirler. Fakat Külli Fazilet İmamlarındır. Hem Tarîkat Şahlarının bir kısmı, Mütcehidlerdendir; onun için umum Mütcehidin, Aktabdan daha eddaldır denilmez. Fakat Eimme-i Erbaa, Sahabeden ve Mehdi'den sonra en eddallerdir denilir.

Dördüncü Sualiniz: *إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ* de Hikmet ve gaye nedir?

Elcevab: Cenab-ı Hak, Hakîm İsmi muktezası olarak, vücud-u eşyada bir merdivenin basamakları gibi bir tertib vaz'etmiş. Sabırsız adam teennî ile hareket etmediği için, basamakları ya atlar düşer veya noksan bırakır; maksud damına çıkamaz. Onun için hirs mahrumiyete sebeddir. Sabır ise müşkilâtın anahtarıdır ki,

الْحَرِيصُ خَائِبٌ خَاسِرٌ ﴿١﴾ وَالصَّابِرُ مِفْتَاحُ الْفَرَجِ durub-u emsal hükmüne geçmiştir. Demek Cenab-ı Hakk'ın İnayet ve Tevfiki, sabırlı adamlarla beraberdir. Çünkü sabır üstür:

Biri: Masiyetten kendini çekip sabretmektir. Şu sabır Takvadır, *إِنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ* Sîrrîna mazhar eder.

İkincisi: Musibetlere karşı sabırdır ki, Tevekkül ve Teslimdir. *إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿٢﴾ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ* Şerefine mazhar ediyor.

Ve sabırsızlık ise Allah'tan şikayetü tazammun eder. Ve Efalini tenkid ve Rahmetini ittiham ve Hikmetini beğenmemek çıkar. **Evet musibetin** darbesine karşı şekva suretiyle elbette **âciz ve zaîf insan ağlar; fakat** şekva **Ona olmalı, Ondan olmamalı.** Hazret-i Yakub Aleyhisselâm'ın **إِنَّمَا آشْكُوا بَثِي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ** demesi gibi olmalı. Yani: Musibeti Allah'a şekva etmeli, yoksa Allah'ı insanlara şekva eder gibi, "Eyyah! Of!" deyip, "Ben ne ettim ki, bu başıma geldi" diyerek, âciz insanların rikkatini tahrik etmek zarardır, manasızdır.

Üçüncü Sabır: İbadet üzerine sabırdır ki, şu sabır onu Makam-ı Mahbubiyyete kadar çıkarıyor. En büyük makam olan Ubudiyet-i Kâmile canibine sevkediyor.

Beşinci Sualiniz: Sinn-i mükellefiyet onbeş sene kabul ediliyor. Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm, Nübûvvetten evvel nasıl İbadet ederdi?

Elcevab: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'ın, Arabistanda çok perde-ler altında cereyan eden Bâkiye-i Dini ile; fakat Farzîyet ve mecburiyet suretiyle değil, belki ihtiyariyla ve mendubiyet suretiyle İbadet ederdi. Şu Hakikat uzundur, şimdilik kısa kalsın.

Altıncı Sualiniz: Sinn-i kemal itibar olunan kırk yaşında Nübûvvetin gelmesi ve Ömr-ü Saadetlerinin altmış üç olmasındaki Hikmet nedir?

Elcevab: Hikmetleri çoktur. Birisi şudur ki: Nübûvvet, gayet ağır ve büyük bir Mükellefiyyettir. Melekât-ı Akliye ve İstidadat-ı Kalbiyenin İnkişafi ve Tekemmülü ile o ağır Mükellefiyet tahammül edilir. O Tekem-mülün zamanı ise kırk yaşıdır. Hem hevesat-ı nefsaniyenin heyecanlı zamanı ve hararet-i gariziyenin galeyanlı hengâmi ve ihtirasat-ı dünyeviyyenin feveranlı vakti olan gençlik ve şebabiyet ise, sîrf İlâhî ve Uhrevî ve Kudsî olan Vezaif-i Nübûvvete muvafık düşmüyor. Kırktan evvel ne kadar ciddî ve hâlis bir adam olsa da, şöhretperestlerin hatırlarına belki dünyanın şan ü şerefi için çalışır vehmi gelir. Onların ittihamından çabuk kurtulamaz. Fakat kırktan sonra, madem kabir tarafına nûzul başlıyor ve dünyadan ziyade Âhiret ona görünüyor. Harekât ve A'mal-i Uhreviyesinde çabuk o ittihamdan kurtulur ve muvaffak olur. İnsanlar da sû'-i zandan kurtulur, halâs olur.

Amma Ömr-ü Saadetinin altmış üç olması ise, çok Hikmetlerinden birisi şudur ki: **Şer'an Ehl-i İman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Ves-selâm'ı** **gayet derecede sevmek ve hürmet etmek ve hiç bir şey'inden nefret**

etmemek ve her halini güzel görmekle mükellef olduğundan; altmıştan sonraki meşakkatli ve musibetli olan ihtiyarlık zamanında, Habib-i Ekremi birakmıyor; belki İmam olduğu Ümmetin ömrü galibi olan altmışşüte Mele-i A'lâya gönderiyor, yanına alıyor; her cihette İmam olduğunu gösteriyor...

Yedinci Sualiniz:

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُوْلُكُمْ

وَشَرُّ كُوْلُكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ

Hadîs midir; bundan murad nedir?

Elcevab: Hadîs olarak işitmışım. Murad da şudur ki: "En hayırlı genç odur ki; ihtiyar gibi ölümü düşünüp Âhiretine çalışarak, gençlik hevesatına esir olmayıp gaflette boğulmayandır. Ve ihtiyarlarınızın en kötüsü odur ki; gaflette ve hevesatta gençlere benzemek ister; çocukçasına hevesat-ı nefsimeye tâbi olur."

Senin Levhanda gördüğün ikinci parçanın sahîh sureti şudur ki; ben başımın üstünde onu bir Levha-i Hikmet olarak ta'lik etmişim. Her sabah ve akşam ona bakarım, Dersimi alırım:

Dost istersen Allah yeter. Evet O Dost ise, hersey dosttur.

Yârân istersen Kur'an yeter. Evet Ondaki Enbiya ve Melaike ile hayalen görüşür ve vukuatlarını seyredip ünsiyet eder.

Mal istersen Kanaat yeter. Evet Kanaat eden, İktisad eder; İktisad eden, Bereket bulur.

Düşman istersen nefis yeter. Evet kendini beğeneneden, belayı bulur zahmete düşer; kendini beğenmeyen, safayı bulur, Rahmete gider.

Nasihat istersen ölüm yeter. Evet ölümü düşünen, hubb-u dünyadan kurtulur ve Âhiretine ciddî çalışır.

Yedinci Mes'elenize bir Sekizinciyi ben ilâve ediyorum. Şöyledir ki:

Bir iki gün evvel bir Hâfız, Sure-i Yusuf'tan bir Aşr, tâ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَالْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ e kadar okudu. Birden ânî bir surette bir

Nükte Kalbe geldi: **Kur'ana ve Îmana aid hersey kıymetlidir, zahiren ne kadar küçük olursa olsun kıymetçe büyütür.** Evet Saadet-i Ebediyeye yardım eden küçük değildir. Öyle ise, "şu küçük bir Nüktedir, şu izaha ve ehemmiyete demez" denilmez. Elbette şu çeşit

mesailde en birinci Talebe ve Muhatab olan ve Nüket-i Kur'aniyeyi takdir eden İbrahim Hulusi, o Nükteyi işitmek ister. Öyle ise dinle:

En güzel bir kıssanın güzel bir Nüktesidir. Ahsen-ül Kasas olan Kıssa - i Yusuf Aleyhisselâm hâtimesini haber veren

تَوَفَّنِي مُسِلِّمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ Âyetinin, Ulvî ve Latif ve Müjdeli ve

İ'cazkârane bir Nüktesi şudur ki: Sair ferahlı ve saadetli Kissaların âhirindeki zeval ve firak haberlerinin acıları ve elemi, Kissadan alınan hayalî lezzeti açılastırıyor, kırıyor. Bahusus Kemal-i Feraḥ ve Saadet içinde bulunduğuunu ihbar ettiği hengâmda, mevtini ve firakını haber vermek daha elîmdir; dinleyenlere "Eyyah!" dedirtir. Halbuki şu Âyet, Kıssa-i Yusuf'un (A.S.) en parlak kısmı ki; Aziz-i Mısır olması, peder ve válidesiyle görüşmesi, Kardeşleriyle sevişip tanışması olan, dünyada en büyük saadetli ve ferahlı bir hengâmda, Hazret-i Yusuf'un mevtini şöyle bir surette haber veriyor ve diyor ki: Şu ferahlı ve saadetli vaziyetten daha saadetli, daha parlak bir vaziyete mazhar olmak için, Hazret-i Yusuf kendisi Cenab-ı Hak'tan vefatını istedî ve vefat etti; O Saadete mazhar oldu. Demek: **o dünyevî lezzetli Saadetten daha cazibedar bir Saadet ve ferahlı bir vaziyet kabrin arkasında vardır ki; Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm gibi Hakikat-bîn bir Zât, o gayet lezzetli dünyevî vaziyet içinde gayet acı olan mevti istedi, tâ öteki Saadete mazhar olsun.**

İşte Kur'an-ı Hakîm'in şu Belâgatına bak ki, Kıssa-i Yusuf'un Hâtimesini ne suretle haber verdi. O haberde dinleyenlere elem ve teessûf değil, belki bir müjde ve bir sürur ilâve ediyor. **Hem İrşad ediyor ki: Kabrin arkası için çalışınız, hakikî Saadet ve Lezzet ondadır.** Hem Hazret-i Yusuf'un âlî Sîddîkiyetini gösteriyor ve diyor: Dünyanın en parlak ve en sürurlu haleti dahi Ona gaflet vermiyor, Onu meftun etmiyor, yine Âhireti istiyor...

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

Yirmidördüncü Meklûb

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَفْعُلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

Sual: Eazim-i Esma-i İlahiyeden olan Rahîm ve Hakîm ve Vedud'un iktiza ettikleri Şefkatperverane Terbiye ve Maslahatkârane Tedbir ve Muhabbetdarane Taltif, nasıl ve ne suretle, müdhiş ve muvahhiş olan mevt ve adem ile, zeval ve firak ile, musibet ve müşakkat ile tevfik edilebilir? Haydi insan Saadet-i Ebediyeye gittiği için, mevt yolunda geçtiğini hoş görelim; fakat bu nazik ve nazenin ve zihayat olan eşcar ve nebatat enva'ları ve çiçekleri.. ve Vücuda lâyık ve Hayata aşık ve Bekaya müştak olan hayvanat taifelerini, mütemadiyen hiçbirini bırakmayarak ifnalarında ve gayet sür'atle onlara göz açtırmayarak idamlarında ve onlara nefes aldırımayarak müşakkatle çalışturmalarında ve hiçbirini rahatta bırakmayarak musibetlerle tağyırlerinde ve hiçbirini müstesna etmeyerek öldürmelerinde ve hiçbiri durmayarak zevallerinde ve hiçbiri memnun olmayarak firaklarında hangi Şefkat ve Merhamet var, hangi Hikmet ve Maslahat bulunur, hangi Lütuf ve Merhamet yerleşebilir?

Elcevab: Dâî ve Muktezîyi gösteren beş Remiz ile ve gayeleri ve faideleri gösteren beş işaretle şu suali halleden çok geniş ve çok derin ve çok yüksek olan Hakikat-ı Uzmaya uzaktan uzağa baktırmağa çalışacağız.

BİRİNCİ MAKAM: Beş Remizdir.

Birinci Remiz: Yirmialtinci Söz'ün Hâtîmelerinde denildiği gibi; nasılık bir mahir san'atkâr kıymetdar bir elbiseyi murassa' ve münakkaş surette yapmak için, bir miskin adamı lâyık olduğu bir ücrete mukabil model yaparak kendi san'at ve meharetini göstermek için; o elbiseyi o miskin adam üzerinde biçer, keser, kısaltır, uzatır; o adamı da oturtur, kaldırır, muhtelif vaziyetler verir. Şu miskin adamın hiç bir Hakkı var mıdır ki, o san'atkâra desin: "Beni güzelleştiren bu elbiseye neden ilişip tebdil ve tağyır ediyorsun ve beni kaldırıp oturtup, müşakkatle benim istirahatımı bozuyorsun?..."

Aynen öyle de: Sâni'-i Zülcelal herbir nevi mevcudatın mahiyetini birer model ittihaz ederek ve Nukuş-u Esmasıyla Kemalât-ı San'atını göstermek için; herbir şey'e hususan zîhayata, duygularla murassa' bir Vücid libasını giydirerek, üstünde Kalem-i Kaza ve Kaderle nakişlar yapar; Cilve-i Esmasını gösterir. Herbir mevcuda dahi, ona lâyik bir tarzda bir ücret olarak; bir Kemal bir Lezzet, bir Feyz veriyor.

مَالِكُ الْمُلْكِ يَتَصَرَّفُ فِي مُلْكِهِ كَيْفَ يَشَاءُ Sırrına mazhar olan o Sâni'-i

Zülcelal'e karşı hiçbir şey'in hakkı var mıdır ki, desin: "Bana zahmet veriyorsun. Benim istirahatımı bozuyorsun." Hâşâ! Evet mevcudatın hiçbir cihette Vâcib-ül Vücid'a karşı hakları yoktur ve Hak dava edemezler; belki hakları, daima şükür ve hamd ile, verdiği Vücid Mertebelerinin Hakkını eda etmektir. Çünkü verilen bütün Vücid Mertebeleri vukuattır, birer illet ister. Fakat verilmeyen mertebeler imkânattır. İmkânat ise ademdir, hem nihayetsizdir. Ademler ise, illet istemezler. Nihayetsize illet olamaz. Meselâ madenler diyemezler: "Niçin nebatı olmadık?" Şekva edemezler; belki vücid-u madeniye mazhar oldukları için hakları Fâtırına şükrandır. Nebatat niçin hayvan olmadım deyip sekva edemez.. belki Vücid ile beraber Hayata mazhar olduğu için hakkı şükrandır. Hayvan ise niçin insan olmadım diye şikayet edemez.. belki Hayat ve Vücid ile beraber kıymetdar bir Ruh cevheri ona verildiği için, onun üzerindeki hakkı, şükrandır. Ve hâkeza.. kıyas et.

Ey insan-ı müştekî! Sen madum kalmadın, Vücid Ni'metini giydin, Hayati tattın, camid kalmadın, hayvan olmadın, İslâmiyet Ni'metini buldun, dalâlette kalmadın, Sîhhât ve Selâmet Ni'metini gör-dün ve hâkeza...

Ey nankör! Daha sen nerede Hak kazanıyorsun ki, Cenab-ı Hakk'in sana verdiği Mahz-ı Ni'met olan Vücid Mertebelerine mukabil şükretmeyerek imkânat ve ademiyat nev'inde ve senin eline geçmediği ve sen lâyik olmadığı yüksek Ni'metlerin sana verilmediğinden bâtil bir hırsla Cenab-ı Hak'tan sekva ediyorsun ve küfran-ı Ni'met ediyorsun?.. Acaba bir adam; minare başına çıkmak gibi âlî derecatlı bir mertebe çırksin, büyük makam bulsun, her basamakta büyük bir Ni'met görsün; o Ni'metleri verene şükretmesin ve desin: "Niçin o minareden daha yükseğine çıkamadım" diye sekva ederek ağlayıp sizlasın. Ne kadar haksızlık eder ve ne kadar küfran-ı Ni'mete düşer, ne kadar büyük divanelik eder, divaneler dahi anlar...

Ey kanaatsız hırslı ve iktisadsız israfçı ve haksız şekvalı gafil insan! Kat'iyen bil ki: Kanaat, ticaretli bir Şükrandır; hırs, hasaretli bir küfrandır.

Ve İktisad, Ni'mete güzel ve menfaatlı bir ihtiramdır. İsraf ise, Ni'mete çirkin ve zararlı bir istihfaftır. Eğer Aklin varsa, Kanaata alış ve Rızaya çalış. Tahammül etmezsen **يَا صَبُورْ de ve sabır iste; Hakkı-na razı ol, teşekki etme. Kimden Kime sekva ettiğini bil, sus. Her halde sekva etmek istersen; nefsini Cenab-ı Hakk'a sekva et, çünkü kusur ondadır.**

İkinci Remiz: Onsekizinci Mektub'un âhirki mes'elesinin âhirinde denildiği gibi, Hâlik-ı Zülcelal hayret-nüma, dehşet-engiz bir surette bir Faaliyet-i Rububiyetyle, mevcudati mütemadiyen Tebdil ve Teecdî ettiğinin bir Hikmeti budur: Nasılık mahlükatta Faaliyet ve Hareket; bir İslîha, bir İslîyak, bir Lezzetten, bir Muhabbetten ileri geliyor. Hattâ denilebilir ki; herbir Faaliyyette bir Lezzet nev'i vardır; belki herbir Faaliyet, bir çeşit Lezzettir. Ve Lezzet dahi, bir Kemale müteveccîhtir; belki bir nevi Kemaldır. Madem Faaliyet bir Kemal, bir Lezzet, bir Cemâle işaret eder. Ve madem Kemal-i Mutlak ve Kâmil-i Zülcelal olan Vâcib-ül Vücud, Zât ve Sîfât ve Ef'alinde, bütün Enva'-ı Kemalâta câmi'dır; elbette O Zât-ı Vâcib-ül Vücud'un Vücub-u Vücuduna ve Kudsiyetine lâyık bir tarzda ve İslîgâna-i Zâtîsine ve Gîna-i Mutlakına muvafik bir surette ve Kemal-i Mutlakına ve Tenezzüh-ü Zâtîsine müناسib bir şekilde; hadsiz bir Şefkat-i Mukaddese ve nihayetsiz bir Muhabbet-i Münezzehesi vardır. Elbette o Şefkat-i Mukaddeseden ve o Muhabbet-i Münezzeheden gelen hadsiz bir Şevk-i Mukaddes vardır. Ve o Şevk-i Mukaddesten gelen hadsiz bir Sûrû-u Mukaddes vardır. Ve o Sûrû-u Mukaddesten gelen, tabiri caiz ise, hadsiz bir Lezzet-i Mukaddese vardır. Ve elbette o Lezzet-i Mukaddese ile beraber; hadsiz Onun Merhameti cihetiyile Faaliyet-i Kudreti içinde, mahlükatının istidadları kuvveden fiile çıkışmasından ve tekemmül etmesinden neş'et eden, o mahlükatın memnuniyetlerinden ve kemallerinden gelen Zât-ı Rahman ve Rahîm'e aid, tabiri caiz ise, hadsiz Memnuniyet-i Mukaddese ve hadsiz İftihar-ı Mukaddes vardır ki; hadsiz bir surette, hadsiz bir Faaliyeti iktiza ediyor. Ve o hadsiz Faaliyet dahi, hadsiz bir Tebdil ve Tağyir ve Tahvil ve Tahribi dahi iktiza ediyor. Ve o hadsiz Tağyir ve Tebdil dahi; mevt ve ademi, zeval ve firakı iktiza ediyor...

Bir zaman, hikmet-i beşeriyyenin masnuatın gayelerine dair gösterdiği faideler nazarında çok ehemmiyetsiz göründü. Ve ondan bildim ki, o Hikmet abesiyyete gider. Onun için feylesofların ileri gidenleri, ya tabiat dalâletine düşer veya Sofestaî olur veya ihtiyar ve İlîm-i Sânî'i inkâr eder veya Hâlik'a "mûcib-i bizzât" der.

İşte o zaman Rahmet-i İlâhiye, Hakîm Îsmîni imdadıma gönderdi; bana da masnuatın büyük gayelerini gösterdi. Yani herbir masnu' öyle

bir Mektub-u Rabbanıdır ki, umum zîsuur onu mütalaa eder. Şu gaye bir sene bana kâfi geldi. Sonra San'attaki Hârikalar inkişaf etti, o gaye kâfi gelmemeye başladı. Daha çok büyük diğer bir gaye gösterildi. Yani: Herbir masnu'un en mühim gayeleri Sâniine bakar; Onun Kemalâtı San'atını ve Nukuş-u Esmasını ve Murassaat-ı Hikmetini ve Hedaya-yı Rahmetini, Onun Nazarına arzetmek ve Cemâl ve Kemaline bir âyine olmaktadır, bildim. Şu gaye hayli zaman bana kâfi geldi. Sonra San'at ve İcad-ı Eşyadaki Hayret-Engiz Faaliyet içinde, gayet derecede sür'atlı tağyır ve tebdildeki Mu'cizat-ı Kudret ve Şuunat-ı Rububiyet göründü. O vakit bu gaye dahi kâfi gelmemeye başladı. Belki şu gaye kadar büyük bir Muktazi ve Dâî dahi lâzımdır bildim. İşte o vakit, şu İkinci Remiz'deki muktaزiler ve gelecek işaretlerdeki gayeler gösterildi. Ve yakînen bana bildirildi ki: "Kâinattaki Kudretin Faaliyeti ve seyr ü seylan-ı eşya o kadar manidardır ki; o Faaliyet ile Sâni'-i Hakîm, Enva'-ı Kâinatı Konuşturuyor..." Güya göklerin ve zeminin müteharrik mevcudları ve hareketleri, onların o konuşmalarındaki Kelimelerdir ve Taharrük ise bir Tekellümdür. Demek Faaliyetten gelen Harekât ve Zeval, bir Tekellümat-ı Tesbihiyedir. Ve Kâinattaki Faaliyet dahi Kâinatın ve enva'ının Sessizce bir Konuşması ve Konuşturmasıdır.

Üçüncü Remiz: Eşya zeval ve ademe gitmiyor, belki Daire-i Kudretten Daire-i İlme geçiyor; Âlem-i Şehadetten, Âlem-i Gayba gidiyor; Âlem-i Tegayyür ve Fenâdan, Âlem-i Nura, Bekaya müteveccih oluyor. Hakikat nokta-i nazarında eşyadaki Cemâl ve Kemal; Esma-i İlahiye ye aid'dir ve Onların Nukuş ve Cilveleridir. Madem O Esma bâkîdirler ve Cilveleri dâimîdir; elbette Nakışları teceddûd eder, tazelenir, güzelleşir. Ademe ve fenâya gitmiyor; belki yalnız itibârî taayyünleri değişir ve Medar-ı Hüsn ve Cemâl ve Mazhar-ı Feyz ve Kemal olan Hakikatları ve mahiyetleri ve hüviyet-i misaliyeleri bâkîdirler. Zîruh olmayanlar, doğrudan doğruya onlardaki Hüsn ve Cemâl Esma-i İlahiye ye aid'dir, Şeref Onlaradır, Medih Onların hesabına geçer, güzellik Onlarındır, Muhabbet Onlara gider, o âyinelerin değişmesiyle onlara bir zarar îras etmez. Eğer zîruh ise, zevil-ukûlden değilse, onların zeval ve firakı, bir adem ve fenâ değil; belki Vücut-u Cismanîden ve Vazife-i Hayatın dağdağasından kurtulup, kazandıkları Vazifenin semerelerini bâkî olan ervahlarına devrederek; onların o Ervah-ı Bâkîyeleri dahi birer Esma-i İlahiye istinad ederek devam eder, belki kendine lâyık bir Saadete gider. Eğer o zîruhlar zevil-ukûlden ise; zâten Saadet-i Ebediyeye ve maddî ve manevî Kemalâtâ medar olan Âlem-i Bekaya ve O Sâni'-i Hakîm'in dünyadan daha güzel, daha nurani olan Âlem-i Berzah, Âlem-i Misal, Âlem-i Ervah gibi diğer menzillerine, başka memleketlerine bir seyr ü seferdir; bir mevt ü adem ve zeval ü firak değil, belki Kemalâtâ kavuşturmaktr.

Elhasıl: Madem Sâni'-i Zülcelal vardır ve bâkîdir ve Sîfât ve Esması dâimî ve sermediirler; elbette O Esmanın Cilveleri ve Nakışları, bir manevî Beka içinde teceddüd eder; tahrîb ve fenâ, i'dam ve zeval değildirler. Malûmdur ki insan insaniyet cihetiyle ekser mevcudatla alâkadardır. Onların Saadetleriyle mütelezziz ve helâketleriyle müteellimdir. Hususan zîhayat ile ve bilhassa nev'-i beşerle ve bilhassa sevdigi ve istihsan ettiği Ehl-i Kemalin âlâmiyla daha ziyade müteellim ve Saadetleriyle daha ziyade mes'ud olur. Hattâ şefkatlı bir vâlide gibi, kendi Saadetini ve Rahatını, onların Saadeti için feda eder. İşte her Mü'min derecesine göre, Nur-u Kur'an ve Sîrr-i Îman ile, bütün mevcudatın Saadetleriyle ve Bekalariyla ve hiçlikten kurtulmalarıyla ve kıymetdar Mektubat-ı Rabbaniye olmalarıyla mes'ud olabilir ve dünya kadar bir Nur kazanabilir. Herkes derecesine göre bu Nurdan istifade eder. Eğer ehl-i dalâlet ise; kendi elemiyle beraber, bütün mevcudatın helâketiyle ve fenâsiyla ve zahirî i'damlarıyla, zîruh ise âlâmlarıyla müteellim olur. Yani onun küfrü, onun dünyasına adem doldurur, onun başına boşaltır; daha Cehennem'e gitmeden Cehennem'e gider.

Dördüncü Remiz: Çok yerlerde dediğimiz gibi, bir padişahın sultan, halife, hâkim, kumandan gibi muhtelif ünvanlar ve sıfatlardan neş'et eden muhtelif ayrı ayrı devair-i teşkilâti olduğu gibi; Cenab-ı Hakk'ın Esma-i Hüsnasının hadd ve hesaba gelmez türlü türlü Tecelliyyati vardır. Mahlûkatın tenevvü'leri ve ihtilafları, O Tecelliyatın tenevvü'lerinden ileri geliyor. İşte her Kemal ve Cemâl sahibi, fitraten Cemâl ve Kemalini görmek ve göstermek istemesi Sîrrînca; O muhtelif Esma dahi, Dâimî ve Sermedî oldukları için, Dâimî bir surette Zât-ı Akdes hesabına Tezahür isterler; yani Nakışlarını görmek isterler; yani kendi Nakışlarının âyinelerinde Cilve-i Cemâllerini ve În'ikas-ı Kemallerini görmek ve göstermek isterler; yani Kâinat Kitab-ı Kebirini ve mevcudatın muhtelif Mektubatını ânen fe-ânen tazelendirmek; yani yeniden yeniye manidar yazmak; yani bir tek sahifede ayrı ayrı binler Mektubatı yazmak ve herbir Mektubu, Zât-ı Mukaddes ve Müsemma-yı Akdes'in Nazar-ı Şuhuduna izhar etmekle beraber; bütün zîsuurun nazar-ı mütalaasına göstermek ve okutturmak iktiza ederler. Bu Hakikata işaret eden şu Hakikatlı şaire bak:

**Kitab-ı Âlemin yaprakları, Enva'-i Nâma'dud
Huruf ile Kelimi dahi, Efrad-ı Nâmahdud
Yazılmış Destgâh-ı Levh-i Mahfuz-i Hakikatta
Mücessem Lafz-ı manidardır, Âleme her mevjud.**

تَأَمَّلْ سُطُورَ الْكَائِنَاتِ فَإِنَّهَا مِنْ الْمَلِأِ الْأَعْلَى إِلَيْكَ رَسَّا إِلَيْكَ

Beşinci Remiz: İki nüktedir.

Birinci Nükte : Madem Cenab-ı Hak var, hersey var. Madem Cenab-ı Vâcib-ül Vücud'a İntisab var, hersey için bütün eşya var. Çünkü Vâcib-ül Vücud'a nisbetle herbir mevcud, bütün mevcudata, Vahdet Sırriyla bir irtibat peyda eder. Demek Vâcib-ül Vücud'a İntisabını bilen veya İntisabı bilinen herbir mevcud, Sırr-ı Vahdetle, Vâcib-ül Vücud'a mensub bütün mevcudatla münasebetdar olur. Demek herbir şey, o İntisab noktasında hadsiz Envâr-ı Vúcuda mazhar olabilir. Firaklar, zevaller, o noktada yoktur. Bir ân-ı seyyale yaşamak, hadsiz Envâr-ı Vúcuda medardır. Eğer o İntisab olmazsa ve bilinmezse, hadsiz firaklara ve zevallere ve ademlere mazhar olur. Çünkü o halde alâkadar olabileceği herbir mevcuda karşı bir firakı ve bir iftirakı ve bir zevali vardır. Demek kendi şahsî vücutduna, hadsiz ademler ve firaklar yüklenir. Bir milyon sene vüccutta kalsa da (intisabsız); evvelki noktasındaki o İntisabdaki bir an yaşamak kadar olamaz. Onun için Ehl-i Hakikat demişler ki: "Bir ân-ı seyyale Vúcud-u Münevver, milyon sene bir vücut-u ebtere müreccahtır." Yani: "Vúcud-u Vâcib'e nisbet ile bir an Vúcud, nisbetsiz milyon sene bir Vúcuda müreccahtır." Hem bu Sir içindir ki, Ehl-i Tahkîk demişler: "Envâr-ı Vúcud ise Vâcib-ül Vücud'u tanıtmakladır." Yani: "O halde Kâinat, Envâr-ı Vúcud içinde olarak Melaike ve Ruhaniyat ve Zîsuurlar ile dolu görünür. Eğer Onsuz olsa adem zulümâtları, firak ve zeval emeleri herbir mevcudu ihata eder. Dünya, o adamın nazarında boş ve hâlî bir vahşetgâh suretinde görünür." Evet nasılık bir ağaç meyvelerinin herbirisini, ağacın başındaki bütün meyvelere karşı birer nisbeti var ve o nisbetle birer Kardeşi, arkadaşı mevcud olduğundan, onların adedince ârizî vücutları vardır. Ne vakit o meyve ağacın başından kesilse, herbir meyveye karşı bir firak ve zeval hasıl olur. Herbir meyve onun için madum hükmündedir. Haricî bir zulmet-i adem ona hasıl oluyor. Öyle de: Kudret-i Ehad-i Samed'e İntisab noktasında hersey için bütün eşya var. Eğer İntisab olmazsa, her şey için eşya adedince haricî ademler var. **İşte şu Remizden, İmanın Azamet-i Envârına bak ve dalâletin dehşetli zulümâtını gör.** Demek İman, şu Remizde beyan edilen Hakikat-ı Âliye-i Nefs-ül Emriyenin ünvanıdır ve İman ile ondan istifade edebilir. Eğer İman olmazsa nasılık kör, sağır, dilsiz, akılsız adama hersey madumdur; öyle de Îmansıza hersey madumdur, zulümâthıdır.

İkinci Nükte : Dünyanın ve eşyanın üç tane yüzü var.

Birinci Yüzü: Esma-i İlahiye bakar, onların âyineleridir. Bu yüze zeval ve firak ve adem giremez; belki tazelenmek ve teceddüd var.

İkinci Yüzü: Âhirete bakar, Âlem-i Bekaya nazar eder, onun tarlası hükümlüdedir. Bu yüzde bâkî semereler ve meyveler yetiştirmek var; Bekaya Hizmet eder, fâni şeyleri bâkî hükmüne getirir. Bu yüzde dahi mevt ve zeval değil, belki Hayat ve Beka cilveleri var.

Üçüncü Yüzü: Fânilere, yani bizlere bakar ki; fânilerin ve ehl-i hevesatin maşukası ve Ehl-i Şuurun Ticaretgâhi ve Vazifedarların meydân-ı imtihanlarıdır. İşte bu üçüncü yüzündeki fenâ ve zeval, mevt ve ademin acılarına ve yaralarına merhem için o üçüncü yüzün iç yüzündeki Beka ve Hayat Cilveleri var.

E l h a s ı l : Şu mevcudat-ı seyyale, şu mahlûkat-ı seyyare, Vâcib-ül Vücid'un Envâr-ı İcad ve Vücidunu tazelendirmek için müteharrik âyineler ve değişen mazharlardır.

İKİNCİ MAKAM:

Bir Mukaddime, Beş işaretdir. Mukaddime iki Mebhastır.

Birinci Mebhas: Bu gelecek beş İşarette, Şuunat-ı Rububiyeti rasad etmek için; birer sönüklük, küçük dûrbîn nev'inden birer temsil yazılacak. Bu temsiller; Şuunat-ı Rububiyetin Hakikatini tutamaz, ihatâ edemez, mikyas olamaz fakat baktırabilir. O gelecek temsilâtta ve geçen Remizlerde, Zât-ı Akdes'in Şuunatına müناسib olmayan tabirat, temsilin kusuruna aid'dir.

Meselâ: Lezzet ve sürur ve memnuniyetin bizce malûm manaları, Şuunat-ı Mukaddeseyi ifade edemiyor; fakat birer Ünvan-ı Mülâhazadir, birer Mirsad-ı Tefekkürdür. Hem dahi şu temsiller; muhit, azîm bir Kanun-u Rububiyetin küçük bir misalde ucunu göstermekle, Rububiyetin Şuunatında o Kanunun Hakikatini isbat ediyor. Meselâ bir çiçek Vücuddan gider, binler Vücid bırakarak öyle gider denilmiş. Onunla azîm bir Kanun-u Rububiyeti gösteriyor ki; bütün bahar, belki bütün dünyadaki mevcudatta bu Kanun-u Rububiyet cereyan ediyor.

Evet Hâlik-ı Rahîm, bir kuşun tüylü libasını hangi Kanunla değiştirmeye, tazelendiriyor; o Sâni'-i Hakîm aynı Kanunla, her sene Küre-i Arz'ın libasını tecdid eder. Hem o aynı Kanunla, her asırda dünyanın şeklini tebdil eder. Hem aynı Kanunla, Kiyamet vaktinde Kâinatın suretini taşır edip değiştirir.

Hem hangi kanunla zerreyi, mevlevî gibi tahrik ederse; aynı Kanunla Küre-i Arz'ı meczub ve Semaa kalkan mevlevî gibi döndürüyor ve o Kanun ile Âlemleri böyle çeviriyor.. ve manzume-i şemsiyeyi gezdiriyor...

Hem hangi kanunla senin bedenindeki hüceyratın zerrelerini tazelendiriyor, tamir ve tahlil ediyorsa, aynı Kanunla senin bağıını her sene tecdid eder ve her mevsimde çok defa tazelendirir. Aynı Kanunla, zemin yüzünü her bahar mevsiminde tecdid eder, taze bir peçe üstüne çeker.

Hem O Sâni'-i Kadîr, hangi Kanun-u Hikmetle bir sineği İhya eder; aynı Kanunla şu önumüzdeki çınar ağacını her baharda ihya eder ve o Kanunla Küre-i Arz'ı yine o baharda İhya eder ve aynı Kanunla Haşırde mahlükati da İhya eder. Şu Sirra işareten

مَا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنْفِسٌ وَاحِدَةٌ Kur'an Ferman eder. Ve hâkeza... Kiyas et.

Bunlar gibi çok Kavanin-i Rububiyet vardır ki, zerreden tâ Mecmu'-u Âleme kadar cereyan ediyor. İşte Faaliyet-i Rububiyetin içindeki şu Kanunların Azametine bak ve genişliğine dikkat et ve içindeki Sirr-ı Vahdeti gör; herbir Kanun bir Bürhan-ı Vahdet olduğunu bil. Evet şu çok kesretli ve çok Azametli Kanunlar, herbiri İlim ve İradenin Cilvesi olmakla beraber; hem Vâhid, hem Muhit olduğu için; Sâni'in Vahdaniyetini ve İlim ve İradesini gayet kat'î bir surette isbat ederler. İşte ekser Sözlerde ekser temsilât, böyle Kanunların uçlarını birer cüz'î misal ile göstermekle; müddeada, aynı Kanunun Vücuduna işaret eder. Madem temsil ile Kanunun tahakkuku gösteriliyor, Bürhan-ı Mantıkî gibi yakînî bir surette müddeayı isbat eder. Demek Sözlerdeki ekser temsiller; birer Bürhan-ı Yakînî, birer hüccet-i katia hükmündedir.

İkinci Mebhas: Onuncu Söz'ün Onuncu Hakikati'nda denildiği gibi, bir ağacın ne kadar meyveleri ve çiçekleri vardır; her bir meyvenin, herbir çiçeğin o kadar gayeleri, Hikmetleri vardır. Ve o Hikmetler üç kısımdır. Bir kısmı Sânia bakar, Esmasının Nakışlarını gösterir. Bir kısmı zişuurlara bakar ki, onların nazarlarında kıymetdar Mektubat ve manidar Kelimattır. Bir kısmı kendi nefsine ve Hayatına ve Bekasına bakar ve insana faideli ise insanın menfaatine göre Hikmetleri vardır. İşte herbir mevcudun böyle kesretli gayeleri bulduğunu bir vakit düşünürken, hatırlıma Arabî tarzda ve gelecek "Beş İşaret"in Esasatına Nota hükmünde olarak, külli gayelere işaret eden şu fikralar gelmiştir.

**وَهُذِهِ الْمُوْجُودَاتُ الْجَلِيلَةُ مَظَاهِرُ سَيَالَةٍ وَمَرَايَا جَوَالَةٌ لِتَجَدُّدِ تَجَلِّيَاتٍ
أَنْوَارٌ إِيجَادِهِ سُبْحَانَهُ يَتَبَدَّلُ التَّعَيْنَاتُ الْإِغْتِبَارِيَّةُ أَوْلًا : مَعَ إِسْتِحْفَاظِ**

**الْمَعَانِي الْجَمِيلَةِ وَالْهُوَيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ وَثَانِيًّا : مَعَ إِنْتَاجِ الْحَقَائِيقِ
الْغَيْبِيَّةِ وَالنُّسُوجِ الْلَّوْحِيَّةِ وَ ثالِثًا : مَعَ نَشْرِ الشَّمَرَاتِ الْأُخْرَوِيَّةِ
وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ وَ رَابِعًا : مَعَ إِعْلَانِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَ اطْهَارِ
الْمُقْتَضَيَاتِ الْأَسْمَاءِيَّةِ وَ خَامِسًا : لِظُهُورِ الشُّوَءُنَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ
وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ**

İşte bu beş fikrada, gelecekte bahsedeceğimiz İşaratın Esasatı var. Evet herbir mevcud (hususan zihayat olanların) beş tabaka ayrı ayrı Hikmetleri ve gayeleri var. Nasılkı meyvedar bir ağaç, birbirinin üstündeki dalları semere verir; öyle de: Herbir zihayatın, beş tabaka muhtelif gayeleri bulunur ve Hikmetleri var.

Ey insan-ı fâni! Senin cüz'î bir çekirdek hükmündeki kendi Hakikatimi, meyvedar bir Şecere-i Bâkiyeye inkılâb etmesini.. ve beş işarette gösterilen on tabaka meyvelerini ve on nevi gayelerini elde etmesini istersen, hakikî Îmanı elde et. Yoksa bütün onlardan mahrum kalmakla beraber, o çekirdek içinde sıkışıp çürüyeceksin.

Birinci İşaret:

فَأَوَّلًا: بِتَبَدُّلِ التَّعَيْنَاتِ الْإِعْتِبَارِيَّةِ مَعَ إِسْتِحْفَاظِ الْمَعَانِي الْجَمِيلَةِ

وَالْهُوَيَّاتِ الْمِثَالِيَّةِ

Fikrası ifade ediyor ki: Bir mevcud Vücuddan gittikten sonra, zahiren kendisi ademe, fenâya gider; fakat ifade ettiği manalar bâkî kalır, mahfuz olur. Hüviyet-i misaliyesi ve sureti ve mahiyeti dahi Âlem-i Misalde ve Âlem-i Misalin nümuneleri olan Elvah-ı Mahfuzada ve Elvah-ı Mahfuzanın nümuneleri olan kuvve-i hâfızalarda kalır. Demek bir vücud-u surî kaybeder, üzericalı Manevî ve İlmî kazanır. Meselâ: Nasılkı bir sahifenin tab'ina medar olan matbaa hurufatına bir vaziyet ve bir tertib verilir ve bir sahifenin tab'ina medar olur; ve o sahife ise suretini ve hüviyetini, basılan müteaddid yapraklara verip ve manalarını çok akillara neşrettikten sonra o matbaa hurufatının vaziyeti ve tertibi de

değiştirilir. Çünkü daha ona lüzum kalmadı, hem başka sahifelerin tab'ı lâzım geliyor. İşte aynen bunun gibi, şu mevcudat-ı arziye hususan nebatîye, Kalem-i Kader-i İlahî onlara bir tertib, bir vaziyet verir; bahar sahifesinde Kudret onları İcad eder ve güzel manalarını ifade ederek, suretleri ve hüviyetleri Âlem-i Misal gibi Âlem-i Gaybin defterine geçikleri için, Hikmet iktiza ediyor ki; o vaziyet deşşin, tâ yeni gelecek diğer bahar sahifesi yazılsın, onlar dahi manalarını ifade etsinler.

İkinci İşaret:

وَثَانِيًّا : مَعَ إِنْتَاجِ الْحَقَائِقِ الْغَيْبِيَّةِ وَالنُّسُوجِ الْلَّوْحِيَّةِ

Bu Fıkra işaret eder ki: Herbir şey -cüz'î olsun külli olsun- Vücuddan gittikten sonra (hususan zîhayat olsa) çok Hakaik-i Gaybiye netice vermekle beraber; Âlem-i Misalin defterlerinde olan Levh-i Misâl üstünde, etvar-ı hayatı adedince suretleri bırakıp, o suretlerden, manidar olan ve mukadderat-ı hayatıye denilen sergûzeş-i hayatıyeleri yazılır ve Ruhaniyata bir mütalaagâh olur. Nasîki meselâ bir çiçek vücuddan gider, fakat üzericalı tohumcuklarını ve tohumcuklarda mahiyetini Vücudda bırakmakla beraber; küçük elvah-ı mahfuzada ve elvah-ı mahfuzanın küçük nümuneleri olan hâfizalarda binler suretini bırakıp, zîsuurlara etvar-ı hayatıyla ifade ettiği Tesbihat-ı Rabbaniye ve Nukuş-u Esmaiyyeyi okutturur, sonra gider. Öyle de: Yeryüzünün saksısında güzel masnualta münakkaş olan bahar mevsimi, bir çiçektir; zâhiren zeval bulur, ademe gider, fakat onun tohumları adedince ifade ettikleri Hakaik-i Gaybiye ve çiçekleri adedince neşrettiği Hüviyet-i Misaliye ve mevcudatı adedince gösterdikleri Hikmet-i Rabbaniyyeyi kendine bedel olarak Vücudda bırakıp sonra bizden saklanır. Hem o giden baharın arkadaşları olan sair baharlara yer boşaltır, tâ onlar gelip vazife görsünler. Demek o bahar, zâhirî bir Vücudu çıkarır; manen bin Vücud giyer.

Üçüncü İşaret:

وَثَالِثًا : مَعَ نَشْرِ الشَّمَرَاتِ الْأُخْرَوِيَّةِ وَالْمَنَاظِرِ السَّرْمَدِيَّةِ

Fıkrası ifade ediyor ki: Dünya bir Destgâh ve bir Mezraadir, Âhiret pazarına münasib olan mahsulâtı yetiştirir. Çok Sözlerde isbat etmişiz: Nasîki cinn ve insin amelleri Âhiret pazarına gönderiliyor. Öyle de: Dünyanın sair mevcudatı dahi, Âhiret hesabına çok vazifeler görürler ve çok mahsulât yetiştiriyorlar. Belki Küre-i Arz, onlar için geziyor; belki denilebilir ki: "Onun içindir." Bu Sefine-i Rabbaniye, yirmidört bin senelik

bir mesafeyi bir senede geçip, Meydan-ı Haşrin etrafında dönüyor. Meselâ Ehl-i Cennet, elbette arzu ederler ki, dünya maceralarını tahattur etsinler ve birbirine nakletsinler; belki o maceraların levhalarını ve misallerini görmeyi çok merak ederler. Elbetteinema perdelerinde görmek gibi; o levhaları, o vak'aları müşahede etseler çok mütelezziz olurlar. Madem öyledir, herhalde Dâr-ı Lezzet ve Menzil-i Saadet olan Dâr-ı Cennet'te,

عَلَى سُرُّ مُتَقَابِلَيْنَ işaretiley; Sermedî Manzaralarda, dünyevî mace-

raların muhaveresi ve dünyevî hâdisatın manzaraları Cennet'te bulunacaktır. İşte bu güzel mevcudatın bir an görünmesiyle kayb-olması ve birbiri arkasından gelip geçmesi, Menazır-ı Sermediyeyi teşkil etmek için, bir fabrika destgâhları hükmünde görünüyor. Meselâ: Nasîlki ehl-i medeniyet, fâni vaziyetlere bir nevi Beka vermek ve ehl-i istikbale yadigar bırakmak için; güzel veya garib vaziyetlerin suretlerini alıp,inema perdeleriyle istikbale hedîye ediyor, zaman-ı maziyi zaman-ı halde ve istikbalde gösteriyor ve dercediyorlar... Aynen öyle de: Şu mevcudat-ı bahariye ve dünyeviyede kısa bir hayat geçirdikten sonra, onların Sâni'-i Hakîm'i Âlem-i Bekaya aid gayelerini o Âleme kaydetmekle beraber Âlem-i Ebedîde, sermedî manzaralarda onların etvar-ı hayatlarında gördükleri Vezaif-i Hayatiyeyi ve Mu'cizat-ı Sûbhaniyeyi, Menazır-ı Sermediyede kaydetmek, mukteza-yı İsm-i Hakîm ve Rahîm ve Vedûd'dur.

Dördüncü İşaret:

وَرَأِيْعَا : مَعَ اَعْلَانِ التَّسْبِيحَاتِ الرَّبَّانِيَّةِ وَإِظْهَارِ الْمُقْتَضَيَاتِ الْاَسْمَائِيَّةِ

Fıkrası ifade ediyor ki: Mevcudat etvar-ı hayatıyla, müteaddid Enva'-ı Tesbihat-ı Rabbaniyeyi yapıyor. Hem Esma-i İlahiyyenin iktiza ve istilzam ettiğleri hâlâtları gösteriyor ki... Meselâ: Rahîm İsmi Şefkat etmek ister, Rezzak İsmi Rızık vermek iktiza eder, Latif İsmi lütfetmek istilzam eder.. ve hâkeza... Bütün Esmannın birer birer muktezası vardır. İşte herbir zîhayat Hayatiyla ve Vücuduyla o Esmannın muktezasını göstermekle beraber, cihazatı adedince Sâni'-i Hakîm'e Tesbihat yapıyorlar. Meselâ: Nasîlki bir insan güzel meyveler yer, o meyveler midesinde dağılır, erir, zahren mahvolur; fakat ağızından, midesinden başka bütün hüceyrat-ı bedeniyedede faaliyetkârane bir lezzet, bir zevk vermekle beraber, aktar-ı bedendeki Vücudu ve Hayatı beslemek ve İdameli Hayat etmek gibi pek çok Hikmetlerin vücutuna medar oluyor... O taam kendisi de vücut - u nebatîden hayat - ı insaniye tabakasına çıkıyor,

terakki ediyor. Aynen öyle de: Şu mevcudat zeval perdesinde saklandıkları vakit; onların yerinde herbirisinin pek çok Tesbihati bâkî kalmakla beraber, pek çok Esma-i İlahiyenin de Nukuşlarını ve muktaziyatını o Esmanın elliğine bırakır. Yani bir Vücad-u Bâkiyeye tevdi ederler, öyle giderler. Acaba fâni ve muvakkat bir vücadun gitmesiyle onun yerine bir nevi Bekaya mazhar binler Vücad kalsa; denilir mi ki, ona yazık oldu veya hut abes oldu veya hut şu sevimli mahluk neden gitti.. şekva edilebilir mi? Belki onun hakkındaki Rahmet, Hikmet, Muhabbet öyle iktiza ediyorlar ve öyle olmak gerektir. Yoksa birtek zarar gelmemek için, binler menfaati terketmek lâzım gelir ki; o halde binler zarar olur. Demek Rahîm, Hakîm ve Vedûd İsimleri; zevale ve firaka muarîz degiller, belki istilzam edib iktiza ediyorlar.

Beşinci İşaret:

وَخَامِسًا : لِظُهُورِ الشُّوَعَنَاتِ السُّبْحَانِيَّةِ وَالْمَشَاهِدِ الْعِلْمِيَّةِ

Fîkrası ifade ediyor ki: "Mevcudat -hususan zîhayat olanlar- vücad-u surîden gittikten sonra bâkî çok şeyleri bırakırlar, öyle giderler..." İlkinci Remiz'de beyan edildiği gibi, Zât-ı Vâcib-ül Vücad'un Kudsiyet ve İstiğnâ-i Kemaline muvafik bir tarzda ve Ona lâyık bir surette; hadsiz bir Muhabbet, nihayetsiz bir Şefkat, gayetsiz bir İftihar, -tabiri caiz ise- Mukaddes hadsiz bir Memnuniyet, bir Sevinç, -tabirde hata olmasın hadsiz bir Lezzet-i Mukaddese, bir Ferah-ı Münezzeh Şuunat-ı Rububiyetinde bulunur ki; onların âsârı bilmüşahede görünüyor. İşte o Şuunat, iktiza ettikleri hayret-nüma Faaliyet içinde, mevcudat tebdil ve tağyîr ile, zeval ve fenâ içinde sür'atle sevkediliyor.. mütemadiyen Âlem-i Şehadetten Âlem-i Gayba gönderiliyor. Ve o Şuunatın Cilveleri altında mahlûkat; dâimî bir seyr ü seylan, bir hareket ve cevelan içinde çalkanmakta ve ehl-i gafletin kulaklarına vaveylâ-i firak ve zevali ve Ehl-i Hidayetin sem'ine Velvele-i Zîkr ve Tesbihi dağıtmaktadırlar. Bu Sırra binaen herbir mevcud Vâcib-ül Vücad'un bâkî Şuunatının tezahürüne bâkî birer medar olacak manaları, keyfiyetleri, haletleri vücudda bırakıp öyle gidiyorlar. Hem o mevcud, bütün müddet-i hayatında geçirdiği etvar ve ahvali, Îlm-i Ezelinin ünvanları olan İmam-ı Mübin, Kitab-ı Mübin, Levh-i Mahfuz gibi Vücad-u Îlmî dairelerinde vücad-u haricisini temsil eden mufassal bir Vücad dahi bırakıp öyle giderler. Demek her fâni; bir Vücadu terkeder, binler bâkî Vücduları kazanır, kazandırır. Meselâ: Nasîlki hârikulâde bir fabrika makinesine âdi bazı maddeler atılır; içinde yanarlar, zâhiren mahvolur; fakat o fabrikanın inbiklerinde çok kıymetdar kimya maddeleri ve edviyeler teressüb eder. Hem onun kuvvetiyle

ve buhariyla o fabrikanın çarkları döner; bir taraftan kumasları dokumasına, bir kısmı Kitab tab'ına, bir kısmı da şeker gibi başka kıymetdar şeyleri imal etmesine medar oluyor ve hâkeza... Demek o âdi maddelerin yanmasıyla ve zahiren mahvolmasıyla, binler şeyler Vücut buluyor. Demek âdi bir Vücut gider, âlî çok Vücduları irsiyet bırakır. İşte şu halde, o âdi maddeye yazık oldu denilir mi? Fabrika sahibi neden ona acımadı, yandırdı; o sevimli maddeleri mahvetti, şikayet edilir mi? Aynen öyle de **وَلِلّهِ الْمَثُلُ أَعْلَى** Hâlik-ı Hakîm ve Rahîm ve Vedud Mukteza-

yı Rahmet ve Hikmet ve Vedudiyet olarak, Kâinat fabrikasına hareket veriyor; herbir vücut-u fâniyi çok bâkî Vücdulara çekirdek yapar, Makasîd-ı Rabbaniyesine medar eder, Şuunat-ı Sübhaniyesine mazhar kilar, Kalem-i Kaderine mürekkeb ittihaz eder ve Kudretin dokumasına bir mekik yapar ve daha bilmediğimiz pek çok İnayat-ı Galiye ve Makasîd-ı Âliye için, kendi Faaliyet-i Kudretiyle Kâinatı Faaliyete getirir. Zerrati cevelâna, mevcudatı seyerana, hayvanatı seyelana, seyyaratu deverana getirir, Kâinatı konuşturur; Âyatını ona sessiz söylettirir ve ona yazdırır. Ve mahlûkat-ı arziyeyi Rububiyeti noktasında, havayı Emir ve İradesine bir nevi Arş ve Nur unsurunu İlîm ve Hikmetine diğer bir Arş ve suyu İhsan ve Rahmetine başka bir Arş ve toprağı Hifz ve İhyasına bir çeşit Arş yapmış. O Arslardan üçünü, mahlûkat-ı arziye üstünde gezdiriyor.

Kat'iyyen bil ki: Bu Beş Remiz'de ve Beş İşaret'te gösterilen parlak Hakikat-ı Âliye, Nur-u Kur'an ile görünür ve Îmanın Kuvvetiyle sahib olunabilir. Yoksa o Hakikat-ı Bâkiye yerine, gayet müdhîş bir zulümât geçer. **Ehl-i dalâlet için dünya, firaklar ve zevaller ile dolu ve ademler ile mâlâmâldir.** Kâinat, onun için manevî bir Cehennem hükmüne geçer. Herşey onun için âni bir Vücut ile, hadsiz bir adem ihata ediyor. Bütün mazi ve müstakbel, zulümât-ı ademle memlûdürlü; yalnız kısacık bir zaman-ı halde, bir hazîn Nur-u Vücut bulabilir. Fakat Sîrr-ı Kur'an ve Nur-u Îman ile, Ezelden Ebede kadar bir Nur-u Vücut görünür; ona alâkadar olur ve onunla Saadet-i Ebediyesini temin eder.

E l h a s ı l : Bir Şâir-i Mîsrî'nin tarzında deriz:

Derya olunca nefes
Parelenince kafes
Tâ kesilince bu ses

Çağırırım: **يَا حَقّ! يَا مَوْجُود! يَا حَقّ! يَا مَغْبُود! يَا حَكِيم!**
يَا مَقْصُود! يَا رَحِيم! يَا وَدُود..

Ve bağırrarak derim:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ صَادِقُ الْوَعْدِ الْأَمِينُ

Ve İman ederek isbat ederim:

إِنَّ الْبَعْثَ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ وَالْجَنَّةُ حَقٌّ وَالنَّارُ حَقٌّ وَإِنَّ السَّعَادَةَ الْأَبَدِيَّةَ
حَقٌّ وَإِنَّ اللَّهَ رَحِيمٌ حَكِيمٌ وَدُودٌ وَإِنَّ الرَّحْمَةَ وَالْحِكْمَةَ وَالْمَحَبَّةَ مُحِيطَةٌ
بِجَمِيعِ الْأَشْيَاءِ وَشُوَءُنَاتِهَا

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدِينَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِي لَوْلَا أَنْ هَدَى اللَّهُ لَقَدْ
جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ رَبَّنَا لَا تُؤْخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ أَدَاءً وَعَلَى أَهْلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ
آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ سُبْحَانَ مَنْ جَعَلَ حَدِيقَةَ أَرْضِهِ، مَشْهَرَ
صَنْعَتِهِ، مَحْشَرَ خَلْقَتِهِ، مَظْهَرَ قُدرَتِهِ، مَدَارَ حِكْمَتِهِ، مَزْهَرَ رَحْمَتِهِ، مَرْزَعَ
جَنَّتِهِ، مَمَّرَ المَخْلُوقَاتِ، مَسِيلَ الْمَوْجُودَاتِ، مَكِيلَ الْمَصْنُوعَاتِ،
فَمُزَّينُ الْحَيَانَاتِ، مُنَقَّشُ الطَّيُورَاتِ، مُثْمَرُ الشَّجَرَاتِ، مُزَهَّرُ
النَّبَاتَاتِ، مُعْجِزَاتُ عِلْمِهِ، خَوَارِقُ صُنْعِهِ، هَدَايَاتُ جُودِهِ، بَرَاهِينُ لُطْفِهِ،
دَلَالَاتُ الْوَحْدَةِ، لَطَائِفُ الْحِكْمَةِ، شَوَاهِدُ الرَّحْمَةِ، تَبَسُّمُ الْأَزْهَارِ مِنْ زِينَةِ

الْأَشْهَارِ، تَسْجُعُ الْأَطْيَارِ فِي نَسْمَةِ الْأَسْحَارِ، تَهْرُجُ الْأَمْطَارِ عَلَى خُدُودِ
 الْأَزْهَارِ، تَرَبَّيْنُ الْأَزْهَارِ، تَبَرُّجُ الْأَثْمَارِ فِي هَذِهِ الْجِنَانِ، تَرَحُّمُ الْوَالِدَاتِ
 عَلَى الْأَطْفَالِ الصِّغَارِ فِي كُلِّ الْحَيْوَانَاتِ وَالْإِنْسَانِ، تَعْرُفُ وَدُودُ
 رَحْمَانِ، تَرَحُّمُ حَنَانِ، تَحْتَنُّ مَنَانٍ لِلْجِنِّ وَالْإِنْسَانِ وَالرُّوحِ وَالْحَيْوَانِ
 وَالْمَلَكِ وَالْجَانِ

Yirmidördüncü Mektub'un Birinci Zeyli

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ بِاسْمِهِ

قُلْ مَا يَعْبُدُوا بِكُمْ رَبِّ لَوْلَا دُعَاءُكُمْ

Yani: "Ey insanlar! Duâınız olmazsa ne ehemmiyetiniz var." Mealindeki Âyetin Beş Nüktesini dinle:

BİRİNCİ NÜKTE: Duâ bir Sîrr-i Azîm-i Ubudiyettir. Belki Ubudiyetin Ruhu hükmündedir. Çok yerlerde zikrettiğimiz gibi, Duâ üç nevidir.

Birinci Nevi Duâ: İstidad Lisanıyla birisi de şudur ki: Esbabın İctimai, müsebbebin İcadına bir Duâdır. Yani: Esbab bir vaziyet alır ki, o vaziyet bir lisan-ı hal hükmüne geçer ve müsebbibi Kadîr-i Zülcelal'den Duâ eder, isterler. Meselâ: Su, hararet, toprak, ziya bir çekirdek etrafında bir vaziyet alarak, o vaziyet bir Lisan-ı Duâdır ki: "**Bu çekirdeği ağaç yap, ya Hâlikimiz!**" derler. Çünkü o Mu'cize-i Hârika-i Kudret olan ağaç; o şuursuz, camid, basit maddelere havale edilmez.. havalesi muhaldır. Demek iştima'-ı esbab bir nevi Duâdır.

İkinci Nevi Duâ: İhtiyac-ı Fîtrî Lisanıyla birisi de şudur ki; bütün zîhayatların iktidar ve ihtiyaçları dâhilinde olmayan hacetlerini ve matlablarını ummadıkları yerden vakt-i münasibde onlara vermek için, Hâlik-ı Rahîm'den bir nevi Duâdır. Çünkü iktidar ve ihtiyaçları haricinde, bilmedikleri

yerden, vakt-i münasibde onlara bir Hakîm-i Rahîm gönderiyor. Elleri yetişmiyor; demek o İhsan, Duâ neticesidir.

E l h a s ı l : Bütün Kâinattan Dergâh-ı İlahiyeye çıkan bir Duâdır. Esbab olanlar, müsebbebatı Allah'tan isterler.

Üçüncü Nevi Duâ: İhtiyaç dairesinde zîsuurların Duâsidir ki, bu da iki kısımdır.

Eğer ızdırar derecesine gelse veya İhtiyac-ı Fitrîye tam müna-sebetdar ise veya Lisan-ı İstidada yakınlaşmış ise veya safî, hâlis Kalbin Lisaniyle ise, ekseriyet-i mutlaka ile makbuldür. **Terakkiyat-ı beşeriyyenin kîsm-ı a'zamı ve keşfiyatları, bir nevi Duâ neticesidir.** Havarik-ı medeniyet dedikleri şeyler ve keşfiyatlarına medar-ı iftihar zannet-tikleri emirler, manevî bir Duâ neticesidir. **Hâlis bir Lisan-ı İstidad ile istenilmiş, onlara verilmiştir.** Lisan-ı İstidad ile ve Lisan-ı İhtiyac-ı Fitrî ile olan Duâlar dahi bir mani olmazsa ve şerait dâhilinde ise, daima makbuldürler.

İkinci kısım: Meşhur Duâdır. O da iki nevidir. Biri fiilî, biri kavlî. Meselâ çift sürmek, fiilî bir Duâdır. Rızkı topraktan değil; belki toprak, Hazine-i Rahmetin bir kapısıdır ki, Rahmetin kapısı olan toprağı saban ile çalar.

Sair kısımların tafsilâtını tayyedib, yalnız kavlî Duânın bir-iki Sırlarını gelecek iki-üç Nükte'de söyleyeceğiz.

İKİNCİ NÜKTE: Duânın tesiri azîmdir. Hususan Duâ külliyyet kesbederek devam etse; netice vermesi galibdir, belki dâimîdir. Hattâ denilebilir ki: Sebeb-i Hilkat-ı Âlemin birisi de Duâdır. Yani, Kâinatın Hilkatinden sonra, başta nev-i beşer ve onun başında Âlem-i İslâm ve onun başında Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ın muazzam olan Duâsı, bir Sebeb-i Hilkat-ı Âlemdir. Yani: **Hâlik-ı Âlem istikbalde O Zâtı, nev-i beşer namına belki mevcudat hesabına bir Saadet-i Ebediye, bir Mazhariyet-i Esma-i İlahiye isteyecek bilmış; O gelecek Duâyı kabul etmiş, Kâinatı halketmiş.** Madem Duânın bu derece azîm ehemmiyeti ve vüs'ati vardır; hiç mümkün müdür ki: Bin üç yüz elli senede, her vakitte, nev-i beşerden üç yüz milyon, cinn ve ins ve Melek ve Ruhaniyattan hadd ve hesaba gelmez mübarek Zâtlar bil'ittifak Zât-ı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında, Rahmet-i Uzma-yı İlahiye ve Saadet-i Ebediye ve Husul-ü Maksud için Duâları nasıl kabul olmasın? Hiçbir cihetle mümkün müdür ki, o Duâları reddedilsin?

Madem bu kadar külliyyet ve vüs'at ve devam kesbedib Lisan-ı İstidad ve İhtiyac-ı Fitrî derecesine gelmiş. **Elbette O Zât-ı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, Duâ neticesi olarak öyle bir Makam ve Mertebedendir**

ki, bütün Ukûl toplansa bir Akıl olsalar, O Makamın Hakikatini tamamıyla ihata edemezler.

**İşte ey Müslüman! Senin Rûz-i Mahşerde böyle bir Şefiin var.
Bu Şefiin Şefaatini kendine celbetmek için, Sünnetine ittiba' et!**

Eğer desen: Madem O Habibullahtır. Bu kadar Salavat ve Duâya ne ihtiyacı var?.

Elcevab: O Zât (A.S.M.) umum Ümmetinin Saadetiyle alâkadar ve bütün Efrad-ı Ümmetinin her nevi Saadetleriyle hissedardır ve her nevi musibetleriyle endişedardır. İşte kendi hakkında Meratib-i Saadet ve Kemalât hadsiz olmakla beraber; hadsiz Efrad-ı Ümmetinin, hadsiz bir zamanda, hadsiz Enva'-ı Saadetlerini hararetle arzu eden ve hadsiz enva'-ı şekavetlerinden müteessir olan bir Zât, elbette hadsiz Salavat ve Duâ ve Rahmete lâyiktir ve muhtaçtır.

Eğer desen: Bazan kat'î olacak işler için Duâ edilir. Meselâ: Husuf ve Küsuf Namazındaki Duâ gibi. Hem bazan hiç olmayacak şeyler için Duâ edilir?

Elcevab: Başka Sözler'de izah edildiği gibi, **Duâ bir İbadettir.** Abd, kendi aczini ve fakrını Duâ ile ilân eder. Zahirî maksadlar ise; o Duânın ve o İbadet-i Duâyenin vakitleridir, hakikî faideleri değil. İbadetin faidesi, Âhirete bakar. Dünayevî maksadlar hasil olmazsa, "O Duâ kabul olmadı" denilmez. Belki "Daha Duânın vakti bitmedi" denilir.

Hem hiç mümkün müdür ki: Bütün Ehl-i Îmanın, bütün zamanlarda, mütemadiyen Kemal-i Hulus ve İslîtiyak ve Duâ ile istedikleri Saadet-i Ebediye onlara verilmesin ve bütün Kâinatın şehadetiyle hadsiz Rahmeti bulunan o Kerim-i Mutlak, o Rahîm-i Mutlak; bütün onların o Duâsını kabul etmesin ve Saadet-i Ebediye Vücud bulmasın?..

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Duâ-yı Kavlî-i İhtiyarînin makbuliyeti, iki cihetledir. Ya aynı matlubu ile makbul olur veya hâdîf evlâsi verilir.

Meselâ: Birisi kendine bir erkek evlâd ister. Cenab-ı Hak, Hazret-i Meryem gibi bir kız evlâdını veriyor. "**Duâsı kabul olunmadı**" denilmez. "**Daha evlâ bir surette kabul edildi**" denilir. Hem bazan kendi dünyasının Saadeti için Duâ eder. Duâsı Âhiret için kabul olunur. "**Duâsı reddedildi**" denilmez, belki "**Daha enfa' bir surette kabul edildi**" denilir. Ve hâkeza... Madem Cenab-ı Hak Hakîm'dir; biz Ondan isteriz, O da bize cevab verir. Fakat Hikmetine göre bizimle muamele eder. Hasta, tabibin Hikmetini ittiham etmemeli. Hasta bal ister; tabib-i hâzik, sîtması için sulfato verir. "Tabib beni dinlemedi" denilmez. Belki âh ü fizârını dinledi, işitti, cevab da verdi; maksudun iyisini yerine getirdi.

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: Duânın en güzel, en latif, en leziz, en hazır meyvesi, neticesi şudur ki: Duâ eden adam bilir ki, Birisi var ki; onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona merhamet eder. Onun Kudret Eli herşey'e yetişir. Bu büyük dünya hanında o yalnız değil; bir Kerim Zât var, ona bakar, ünsiyet verir. Hem onun hadsiz ihtiyaçatını yerine getirebilir ve onun hadsiz düşmanlarını def'edebilir bir Zâtın Huzurunda kendini tasavvur ederek, bir ferah, bir inşirah duyup, dünya kadar ağır bir yükü üzerinden atıp

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ[۝] der.

BEŞİNCİ NÜKTE: Duâ, Ubudiyetin Ruhudur ve hâlis bir İmanın neticesidir. Çünkü Duâ eden adam, Duâsı ile gösteriyor ki: Bütün Kâinata hükmeden Birisi var ki; en küçük işlerime ittilâ'ı var ve bilir, en uzak maksadlarımı yapabilir, benim her halimi görür, sesimi işitir. Öyle ise; bütün mevcudatın bütün seslerini iştiyor ki, benim sesimi de iştiyor. Bütün o şeyleri O yapıyor ki, en küçük işlerimi de Ondan bekliyorum, Ondan istiyorum. İşte Duânın verdiği hâlis Tevhidin genişliğine ve gösterdiği Nur - u İmanın halâvet ve safliğine bak,

قُلْ مَا يَعْبُوءُكُمْ رَبِّنَا لَوْلَا دُعَاءُكُمْ سırrını anla ve

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ Fermanını dinle.

اگر نه خواهی داد نه دادی خواه
denildiği gibi: Eğer vermek istemeseydi, istemek vermezdi.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مِنَ الْأَزْلِ إِلَى الْآبَدِ عَدَدَ مَا فِي عِلْمِ اللَّهِ وَعَلَّ
إِلَيْهِ وَصَاحِبِهِ وَسَلِّمْ سَلِّمْنَا وَسَلِّمْ دِينَنَا آمِينَ
وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ[۝]

Yirmidördüncü Mektub'un İkinci Zeyli

(Mi'rac-i Nebevî hakkında)

بِاسْمِهِ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

وَلَقَدْ رَأَهُ نَزْلَةً أُخْرَى * عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى * عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَى * إِذْ
يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشِي * مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى * لَقَدْ رَأَى
مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى

[Mevlid-i Nebevînin Mi'raciye kısmında beş Nükteyi
beyan edeceğiz.]

BİRİNCİ NÜKTE: Cennet'ten getirilen Burak'a dair, Mevlid yazan Süleyman Efendi hazîn bir aşk macerasını beyan ediyor. O zât Ehl-i Velayet olduğu ve Rivayete bina ettiği için, elbette bir Hakikatî o suretle ifade ediyor.

Hakikat şu olmak gerektir ki: **Âlem-i Bekanın mahlukları, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Nuruya pek alâkadardır.** Çünkü Onun getirdiği Nur iledir ki; Cennet ve Dâr-i Âhiret, cinn ve ins ile şenlenecek. Eğer O olmasaydı, O Saadet-i Ebediye olmazdı ve Cennet'in her nevi mahlûkatından istifadeye müstaid olan cinn ve ins, Cennet'i şenlendirmeyeceklerdi; bir cihette sahibsiz virane kalacaktı. Yirmidördüncü Söz'ün Dördüncü Dalında beyan edildiği gibi: Nasılıki bülbülen güle karşı dasitane-i aşkı; taife-i hayvanatın, taife-i nebatata derece-i aşka baliğ olan ihtiyacat-ı şedide-i aşknümayı, Rahmet Hazineinden gelen ve hayvanatın erzaklarını taşıyan kafile-i nebatata karşı ilân etmek için,

bir Hatib-i Rabbanî olarak, başta bülbül-ü gül ve her nev'den bir nevi bülbül intihab edilmiş ve onların nağamatu dahi, nebatatın en güzellerinin başlarında hoş-âmedî nev'inden Tesbihkârane bir hüsn-ü istikbaldır, bir alkışlamadır.

Aynen bunun gibi: **Sebeb-i Hilkat-ı Eflâk ve Vesile-i Saadet-i Dâreyn ve Habib-i Rabb-ül Âlemîn olan Zât-ı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a karşı, nasıl Melaike nev'inden Hazret-i Cebrail Aleyhisselâm Kemal-i Muhabbetle Hizmetkârlık ediyor; Melaikeлерin Hazret-i Âdem Aleyhisselâm'a İnkıyat ve İtaatini ve Sîrr-ı Sûcudunu gösteriyor; öyle de Ehl-i Cennet'in, hattâ Cennet'in hayvanat kısmının dahi, O Zât'a karşı alâkaları, bindiği Burak'ın hissiyat-ı aşikanesiyle ifade edilmiştir.**

İKİNCİ NÜKTE: Mi'rac-ı Nebeviyedeki maceralardan birisi: Cenab-ı Hakk'ın Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a karşı Muhabbet-i Münezzehesi, "Sana âşık olmuşum" tabiriyle ifade edilmiş. Şu tabirat, Vâcib-ül Vücud'un Kudsiyetine ve İstîgna-i Zâtîsine, mana-yı örfi ile münasib düşmüyor. Madem Süleyman Efendi'nin Mevlidi, rağbet-i âmmeye mazhariyeti delaletiyle; o Zât Ehl-i Velayettir ve Ehl-i Hakikattir, elbette irae ettiği mana sahihtır. Mana da budur ki:

Zât-ı Vâcib-ül Vücud'un hadsiz Cemâl ve Kemali vardır. Çünkü bütün Kâinatın aksamina inkısam etmiş olan Cemâl ve Kemalin bütün enva'ı, Onun Cemâl ve Kemalının emareleri, işaretleri, Âyetleridir. **İşte her halde Cemâl ve Kemal Sahibi, bilbedahe Cemâl ve Kemalini sevmesi gibi, Zât-ı Zülcelal dahi Cemâlini pekçok sever. Hem kendine lâyık bir Muhabbetle sever. Hem Cemâlinin Şuaati olan Esmasını dahi sever. Madem Esmasını sever, elbette Esmasının Cemâlini gösteren San'atını sever. Öyle ise, Cemâl ve Kemaline âyine olan masnuatını dahi sever. Madem Cemâl ve Kemalini göstereni sever; elbette Cemâl ve Kemal-i Esmasına işaret eden mahlûkatının mehasinini sever.** Bu beş nevi Muhabbete, Kur'an-ı Hakîm Âyâtiyla işaret ediyor.

İşte Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, madem masnuat içinde en mükemmel Ferddir ve mahlûkat içinde en mümtaz Şahsiyettir.

Hem San'at-ı İlahiyyeyi, bir Velvele-i Zikr ve Tesbih ile teşhir ediyor ve istihsan ediyor.

Hem Esma-i İlahiyyedeki Cemâl ve Kemal Hazinelerini, Lisan-ı Kur'an ile açmıştır.

Hem Kâinatın Âyât-ı Tekviniyesinin, Sâni'inin Kemaline delaletlerini, parlak ve kat'î bir surette Lisan-ı Kur'anla beyan ediyor.

Hem külli Ubudiyetile, Rububiyet-i İlahiyeâyinedarlık ediyor.

Hem mahiyetinin câmiyyetile bütün Esma-i İlahiyeâyinedarlık Mazhar-i Etemm olmuştur.

Elbette bunun için denilebilir ki: Cemil-i Zülcelal, kendi Cemâlini sevmesiyle, O Cemâlin en mükemmel Âyne-i Zîsuuru olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever.

Hem kendi Esmasını sevmesiyle, O Esmannin en parlak âyinesi olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever ve Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a benzeyenleri dahi derecelerine göre sever.

Hem san'atını sevdiği için, elbette Onun San'atını en yüksek bir Sadâ ile bütün Kâinatta neşreden ve Semavatin kulağını çınlatan, berr ve bahri cezbeye getiren bir Velvele-i Zikir ve Tesbih ile ilân eden Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever ve Ona ittiba'edenleri de sever.

Hem masnuatını sevdiği için, o masnuatın en mükemmel olan zîhayatı ve zîhayatın en mükemmel olan zîsuuru ve zîsuurun en efDALI olan insanları ve insanların bil'ittifak en mükemmel olan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı elbette daha ziyade sever.

Hem kendi mahlûkatının mehasin-i ahlâkiyelerini sevdiği için, mehasin-i ahlâkiyede bil'ittifak en yüksek mertebede bulunan Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı sever ve derecata göre, Ona benzeyenleri dahi sever. Demek Cenab-ı Hakk'ın Rahmeti gibi, Muhabbeti dahi Kâinatı ihata etmiş.

İşte o hadsiz mahbublar içindeki mezkûr beş vechinin herbir vechinde en yüksek makam, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur ki, "Habîbullah" lâkabı Ona verilmiş.

İşte bu en yüksek Makam-ı Mahbubiyeti, Süleyman Efendi "Ben Sana âşık olmuşum" tabiriyle beyan etmiştir. Şu tabir, bir Mirsad-ı Tefekkürdür, gayet uzaktan uzağa bu Hakikata bir işaretdir. Bununla beraber madem bu tabir, Şe'n-i Rububiyete müناسib olmayan manayı hayale getiriyor; en iyisi, şu tabir yerine: "Ben Senden Razi olmuşum" denilmeli.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Mi'raciyyedeki maceler, malûmumuz olan manalarla, o kudsî ve nezih Hakikatları ifade edemiyor. Belki o muhaveüler; birer Ünvan-ı Mülâhazadır, birer Mirsad-ı Tefekkürdür ve ulvî ve derin Hakaika birer işaretdir ve Îmanın bir kısım Hakaikina birer ihtarır ve kabil-i tabir olmayan bazı manalara birer kinayedir. Yoksa, malûmumuz

olan manalar ile bir macera değil. Biz, hayalimiz ile o muhaverelerden o Hakikatları alamayız; belki Kalbimizle heyecanlı bir Zevk-i Îmanî ve nuranî bir Neş'e-i Ruhanî alabiliriz. Çünkü; **nasıl Cenab Hakk'ın Zât ve Sifâtında nazir ve şebih ve misli yoktur; öyle de Şuunat-ı Rububiyetinde misli yoktur. Sifâti nasıl mahlûkat sıfâtına benzemiyor, Muhabbeti dahi benzemez.** Öyle ise şu tabirati, müteşabihat nev'inden tutup deriz ki: Zât-ı Vâcib-ül Vücid'un Vücidub-u Vüciduna ve Kudsiyetine münasib bir tarzda ve İstığna-i Zâtisine ve Kemal-i Mutlakına muvafik bir surette, Muhabbeti gibi bazı Şuunatı var ki, Mi'raciye macerasıyla onu ihtar ediyor. Mi'rac-ı Nebeviyeye dair Otuzbirinci Söz, Hakaik-i Mi'raciyeyi Usûl-ü Îmaniye dairesinde izah etmiştir. Ona iktifaen burada ihtisar ediyoruz.

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: "Yetmiş bin perde arkasında Cenab-ı Hakk'ı görmüş" tabiri, bu'diyet-i mekâni ifade ediyor. Halbuki Vâcib-ül Vücid mekândan münezzehtir, hersey'e herseyden daha yakındır. Bu ne demektir?

Elcevab: Otuzbirinci Söz'de mufassalan, bürhanlar ile o Hakikat beyan edilmiştir. Burada yalnız şu kadar deriz ki:

Cenab-ı Hak bize gayet karibdir, biz ondan gayet derecede uzağız. Nasılkı Güneş, elimizdeki âyne vasıtasyyla bize gayet yakındır ve yerde herbir şeffaf şey, kendine bir nevi arş ve bir çeşit menzil olur. Eğer Güneş'in şuuru olsaydı, bizimle âyinemiz vasıtasyyla muhabere ederdi. Fakat biz ondan dörtbin sene uzağız. Bilâ-teşbih velâ-temsil; Şems-i Ezelî, her şey'e herseyden daha yakındır. Çünkü Vâcib-ül Vücid'dur, mekândan münezzehtir. Hiçbir şey ona perde olamaz. Fakat hersey nihayet derecede ondan uzaktır.

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ in

İfade ettiği mesafesizliğin Sırriyla; hem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın gitmesinde, çok mesafeyi tayyederek gitmesi ve Ân-ı Vâhidde yerine gelmesi Sırrı, bundan ileri geliyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Mi'racı, Onun Seyr ü Sûlûkudur, Onun Ünvan-ı Velayetidir. Ehl-i Velayet nasılkı Seyr ü Sûlûk-u Ruhanî ile, kırk günden tâ kırk seneye kadar bir Terakki ile, Derecat-ı Îmaniyenin Hakkalyakın derecesine çıkıyor.

Öyle de: **Bütün Evliyanın Sultanı olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm; değil yalnız Kalbi ve Ruhu ile, belki hem Cismiyle, hem Havassıyla, hem Letaifiyle, kırk seneye mukabil kırk dakikada, Velayetinin Keramet-i Kübrası olan Mi'racı ile bir Cadde-i Kübra açarak, Hakaik-i Îmaniyenin**

en yüksek mertebelerine gitmiş, Mi'rac merdiveniyle Arş'a çıkmış, "Kab-ı Kavseyn" makamında, Hakaik-i İmaniyenin en büyüğü olan İman-ı Billah ve İman-ı Bil'Ahireti Aynelyakîn gözüyle müşahede etmiş, Cennet'e girmiş, Saadet-i Ebediyeyi görmüş, o Mi'racın kapısıyla açtığı Cadde-i Kübrayı açık bırakmış, bütün Evliya-yı Ümmeti Seyr ü Sülük ile, derecelerine göre, Ruhanî ve Kalbî bir tarzda O Mi'racın gölgesi içinde gidiyorlar.

BEŞİNCİ NÜKTE: Mevlid-i Nebevî ile Mi'raciyanın okunması, gayet nâfi' ve güzel âdettir ve müstahsen bir Âdet-i İslâmiyedir. Belki hayat-ı içtimaiye-i İslâmiyenin, gayet latif ve parlak ve tatlı bir medar-ı sohbetidir. Belki Hakaik-i İmaniyenin ihtarî için, en hoş ve şirin bir Derstir. Belki Îmanın Envârını ve Muhabbetullah ve Aşk-ı Nebevîyi göstermeye ve tahrike en müheyyiç ve müessir bir vasıtadır. Cenab-ı Hak bu Âdeti ebede kadar devam ettirsin ve Süleyman Efendi gibi Mevlid yazanlara Cenab-ı Hak Rahmet etsin, yerlerini Cennet-ül Firdevs yapsın, **آمينَ...**

Hâtîme

Madem şu Kâinatın Hâlíki, her nev'de bir ferd-i mümtaz ve mükemmel ve câmî' halkedib, o nev'in medar-ı fahri ve kemali yapar. Elbette Esmasındaki İsm-i A'zam Tecellisiyle, bütün Kâinata nisbeten mümtaz ve mükemmel bir ferdi halkedecek. Esmasında bir İsm-i A'zam olduğu gibi, masnuatında da bir Ferd-i Ekmel bulunacak ve Kâinata müntesir Kemalâtı O Ferdde cem'edib, kendine medar-ı nazar edecek. O Ferd her halde zîhayattan olacaktır. Çünkü Enva'-ı Kâinatın en mükemmel zîhayattır. Ve her halde zîhayat içinde O Ferd, zîşuurdan olacaktır. Çünkü zîhayatın enva'ı içinde en mükemmel zîşuurdur. Ve her halde O Ferd-i Ferîd, insandan olacaktır. Çünkü zîşuur içinde hadsiz Terakkiyata müstaíd, insandır. Ve insanlar içinde her halde O Ferd Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm olacaktır. Çünkü zaman-ı Âdem'den şîindiye kadar hiç bir tarih, Onun gibi bir Ferdi gösteremiyor ve gösteremez. Zira O Zât Küre-i Arz'ın yarısını ve nev'-i beşerin beşten birisini, Sultanat-ı Maneviyesi altına alarak, bin üç yüz elli sene kemal-i haşmetle Sultanat-ı Maneviyesini devam ettirip, bütün Ehl-i Kemale, bütün Enva'-ı Hakaikte bir "Üstad-ı Küll" hükmüne geçmiş. Dost ve düşmanın ittifakıyla, Ahlâk-ı Hasenenin en yüksek derecesine Sahib olmuş. Bidayet-i Emrinde, tek başıyla bütün dünyaya meydan okumuş. Her dakikada yüz milyondan ziyade insanların Vird-i Zebanı olan Kur'an-ı

Mu'ciz-ül Beyan'ı göstermiş bir Zât, elbette O Ferd-i Mümtazdır, Ondan başkası olamaz. Bu Âlemin hem Çekirdeği, hem Meyvesi Odur.

عَلَيْهِ وَعَلَىٰ أَلِهٖ وَصَاحِبِهِ الصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ بَعْدٌ
أَنْوَاعُ الْكَائِنَاتِ وَمَوْجُودَاتِهَا

İşte böyle bir Zâtın Mevlid ve Mi'racını dinlemek, yani Terakkiyatının Mebde' ve Müntehasını işitmek, yani Tarihçe-i Hayat-ı Maneviyesini bilmek, O Zâtı kendine Reis ve Seyyid ve İmam ve Şefî' telakki eden Mü'minlere; ne kadar zevkli, fahırılı, nurlu, neş'eli, hayırlı bir Müsamere-i Ulviye-i Diniye olduğunu anla...

Ya Rab! Habib-i Ekrem (Aleyhissalâtü Vesselâm) hürmetine ve İsm-i A'zam hakkına, şu Risaleyi neşredenlerin ve rüfekasının Kalblerini, Envâr-ı İmaniyyeye mazhar ve Kalemlerini Esrar-ı Kur'an-ye Naşir eyle ve onlara Sîrat-ı Müstakimde İstikamet ver. **أَمِينٌ**.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

الْبَاقِي هُوَ الْبَاقِي

S a i d N u r s î

* * *

Yirmibesinci Mektub

Te'lif edilmemiştir.

* * *

Yirmialtinci Mektub

[Şu Yirmialtinci Mektub, birbiriyle münasebeti az DÖRT
MEBHASTIR.]

Birinci Mebhâs

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

وَإِنَّمَا يَنْزَغُ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذُ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Hüccet-ül Kur'an Aleşseytan ve Hizbihî

İblisi ilzam, şeytani ifham, ehl-i tuğyanı iskât eden Birinci Mebhâs; bîtarafane muhakeme içinde şeytanın müdhiş bir desisesini kat'î bir surette reddeden bir vakiadır. O vakianın mücmel bir kısmını on sene evvel Lemaat'ta yazmıştım. Şöyled ki:

Bu Risalenin Te'lifinden onbir sene evvel Ramazan-ı Şerifte İstanbul'da Bayezid Câmi-i Şerifinde Hâfızları dinliyordum. Birden şahsını görmedim, fakat manevî bir ses iştittim gibi bana geldi. Zihnim kendine çevirdi. Hayalen dinledim, baktım ki bana der:

—Sen Kur'anı pek âlî, çok parlak görüyorsun. Bîtarafane muhakeme et, öyle bak. Yani bir beşer kelâmi Farzet bak. Acaba o meziyetleri, o zînetleri görecek misin?

Hakikaten ben de ona aldandım. Beşer kelâmi farzedib, öyle baktım. Gördüm ki: Nasıl Bayezid'in elektrik düğmesi çevrilip söndürülünce ortalık karanlığa düşer. Öyle de o farz ile Kur'anın parlak ışıkları gizlenmeye

başladı. O vakit anladım ki, benim ile konuşan şeytandır. Beni vartaya yuvarlandırıyor. Kur'andan İstimdad ettim. Birden bir Nur Kalbime geldi. Müdafaaya kat'ı bir kuvvet verdi. O vakit şöylece şeytana karşı münazara başladı. Dedim:

– Ey şeytan! Bîtarafane muhakeme, iki taraf ortasında bir vaziyettir. Halbuki hem senin, hem insandaki senin şakirdlerin, dedığınız bîtarafane muhakeme ise; taraf-ı muhalifi iltizamdır, bîtaraflik değildir. Muvakkaten bir dinsizluktur. Çünkü Kur'ana kelâm-ı beşer diye bakmak ve öyle muhakeme etmek, şikk-ı muhalifi esas tutmaktadır. Bâtili iltizamdır, bîtarafane değildir, belki bâtila tarafgirliktir.

Şeytan dedi ki:

– Öyle ise ne Allah'ın Kelâmi, ne de beşerin kelâmi deme. Ortada farzet, bak.

Ben dedim:

– O da olamaz. Çünkü: Münâzaun-fih bir mal bulunsa, eğer iki müddeî birbirine yakın ise ve kurbiyet-i mekân varsa; o vakit o mal, ikisinden başka birinin elinde veya ikisinin elli yetişecek bir surette bir yere bırakılacak. Hangisi isbat etse o alır. Eğer o iki müddeî birbirinden gayet uzak, biri maşriktır, biri mağribde ise; o vakit kaideten sahib-ül yed kim ise onun elinde bırakılacaktır. Çünkü ortada bırakmak kabil değildir. İşte Kur'an kıymettar bir maldır. Beşer kelâmi Cenab-ı Hakk'ın Kelâmindan ne kadar uzaksa, o iki taraf o kadar, belki hadsiz birbirinden uzaktır. İşte, seradan süreyyaya kadar birbirinden uzak o iki taraf ortasında bırakmak mümkün değildir. Hem ortası yoktur. Çünkü Vücud ve adem gibi ve nakizeyn gibi iki ziddirlar. Ortası olamaz. Öyle ise, Kur'an için sahib-ül yed, Taraf-ı İlahîdir. Öyle ise, Onun Elinde kabul edilip, öylece delail-i isbata bakılacak. Eğer öteki taraf onun Kelâmullah olduğuna dair bütün bürhanları birer birer çürüttse, elini ona uzatabilir. Yoksa uzatamaz. **Heyhat! Binler Berahin-i Kat'iyyenin mihlariyla Arş-ı A'zam'a çakılan bu muazzam Pirlantayı hangi el bütün o mihlari söküp, o direkleri kesip onu düşürebilir?..** İşte ey şeytan! Senin rağmen Ehl-i Hak ve İnsaf bu suretteki Hakikatlı muhakeme ile muhakeme ederler. Hattâ en küçük bir delilde dahi Kur'ana karşı İmanlarını ziyadeleştirirler. Senin ve şakirdlerinin gösterdiği yol ise: Bir kere beşer kelâmi farzedilse, yani Arş'a bağlanan o muazzam pirlanta yere atılsa; bütün mihlaların kuvvetinde ve çok bürhanların metanetinde birtek bürhan lâzım ki, onu yerden kaldırıp Arş-ı Maneviye çaksın. Tâ küfrün zulümâtından kurtulup, İmanın Envârına erişsin. Halbuki buna muvaffak

olmak pek güçtür. Onun için senin desisen ile şu zamanda, bîtarafane muhakeme sureti altında çokları İmanlarını kaybediyorlar.

Şeytan döndü ve dedi:

– Kur'an beşer kelâmine benzıyor. Onların muhaveresi tarzındadır. Demek, beşer kelâmıdır. Eğer Allah'ın Kelâmi olsa; Ona yakışacak, her cihetçe Hârikulâde bir tarzı olacaktı. Onun San'atı nasıl beşer san'atına benzemiyor, Kelâmi da benzememeli?

Cevaben dedim:

– Nasılkı Peygamberimiz (A.S.M.) Mu'cizatından ve Hasaisinden başka, ef'al ve ahval ve etvarında beşeriyyette kalip, beşer gibi Âdet-i İlahiye ve evamir-i tekviniyesine münkad ve mutfi olmuş. O da soğuk çeker, elem çeker ve hâkeza... Herbir ahval ve etvarında hârikulâde bir vaziyet verilmemiş. Tâ ki Ümmetine ef'aliyle İmam olsun, etvariyla Rehber olsun, umum harekâtiyla Ders versin. Eğer her etvarında hârikulâde olsa idi, bizzât her cihetçe İmam olamazdı. Herkese Mürşid-i Mutlak olamazdı. Bütün ahvaliyle Rahmeten Lil-Âlemîn olamazdı. Aynen öyle de: **Kur'an-ı Hakîm Ehli-i Şuura İmamdır, cinn ve inse Mûrşîddir, Ehli-i Kemale Rehberdir, Ehli-i Hakikata Muallimdir.** Öyle ise, beşerin muhaveratı ve üslûbu tarzında olmak zarurî ve kat'îdir. Çünkü **cinn ve ins Münacatını Ondan alıyor, Duasını Ondan öğreniyor, mesailini Onun Lisaniyle zikrediyor, edeb-i muaşereti Ondan taallüm ediyor.** Ve hâkezâ... Herkes Onu merci yapıyor. Öyle ise, eğer Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın Tur-i Sina'da işittiği Kelâmullah tarzında olsa idi, beşer bunu dinlemekte ve işitmekte tahammül edemezdi ve merci' edemezdi. Hazret-i Musa Aleyhisselâm gibi bir Ulü-l Azm, ancak birkaç Kelâmi işitmeye tahammül etmiştir. Musa Aleyhisselâm demiş:

أَهَكَذَا كَلَامُكَ قَالَ اللَّهُ لِي قُوَّةُ جَمِيعِ الْأَلْسِنَةِ

Şeytan yine döndü, dedi ki:

– Kur'anın mesaili gibi çok zâtlar o çeşit mesaili Din namına söylüyorlar. Onun için, bir beşer, Din namına böyle bir şey yapmak mümkün değil mi?

Cevaben Kur'anın Nuruyla dedim ki:

E v v e l â : Dindar bir adam Din Muhabbeti için "Hak böyledir. Hakikat budur. Allah'ın Emri böyledir" der. Yoksa, Allah'ı kendi keyfine konuşurmaz. Hadsiz derece haddinden tecavüz edib, Allah'ın taklidini

yapıp, onun yerinde konuşmaz. **فَمَنْ أَظْلَمُ مِنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ** düsturundan titrer.

V e S â n i y e n : Bir beşer kendi başına böyle yapması ve muvaffak olması hiçbir cihetle mümkün değildir. Belki, yüz derece muhaldır. Çünkü birbirine yakın zâtlar birbirini taklid edebilirler. Bir cinsten olanlar, birbirinin suretine girebilirler. Mertebece birbirine yakın olanlar, birbirinin makamlarını taklid edebilirler. Muvakkaten insanları iğfal ederler, fakat dâimî iğfal edemezler. Çünkü Ehl-i Dikkat nazarında **عَلَى كُلِّ حَالٍ** etvar ve ahvali içindeki tasannuatlar ve tekellüfatlar sahte-kârlığını gösterecek, hilesi devam etmeyecek. Eğer sahtekârlıkla taklide çalışan; ötekinden gayet uzaksa, meselâ âdi bir adam, İbn-i Sina gibi bir dâhîyi İlimde taklid etmek istese ve bir çoban bir padişahın vaziyetini takınsa elbette hiç kimseyi aldatamayacak. Belki kendi maskara olacak. Herbir hali bağıracak ki: Bu sahtekârdır. İşte,— hâşâ yüzbin defa hâşâ-Kur'an, beşer kelâmi farzedildiği vakit: Nasılkı bir yıldız böceği bin sene tekellüsüz hakikî bir yıldız olarak rasad ehline görünüsün?. hem bir sinek bir sene tamamen tavus suretini tasannu'suz, temâşa ehline göstersin?. hem sahtekâr, âmi bir nefer; namdar, âlî bir müşirin tavrını takınsın, makamında otursun, çok zaman öyle kalsın, hilesini ihsas etmesin?. hem müfteri, yalancı itikadsız bir adam; müddet-i ömründe daima en sadık, en emin, en mu'tekid bir zâtın keyfiyetini ve vaziyetini en müdakkik nazarlara karşı telaşsız göstersin, dâhîlerin nazarında tasannu'u saklansın?.. Bu ise yüz derece muhaldır, ona hiçbir zîakıl mümkün diyemez ve öyle de farzetmek, bedihî bir muhalî vaki' farz-etmek gibi bir hezeyandır. Aynen öyle de, Kur'anı kelâm-ı beşer farzetmek; lâzım gelir ki: Âlem-i İslâm'ın Semasında bilmüşahede pek parlak ve daima Envâr-ı Hakaiki neşreden bir Yıldız-ı Hakikat, belki bir Şems-i Kemalât telakki edilen Kitab-ı Mübin'in mahiyeti; hâşâ sümme hâşâ! Bir yıldız böceği hükmünde tasannu'cu bir beşerin hurafatlı bir düzmesi olsun ve en yakınında olanlar ve dikkatle ona bakanlar farkında bulunmasın ve Onu daima âlî ve menba-ı Hakaik bir yıldız bilsin. Bu ise yüz derece muhal olmakla beraber, sen ey şeytan yüz derece şeytanetinde ileri gitsen buna imkân verdiremezsin, bozulmamış hiçbir Aklı kandırılamazsin! Yalnız manen pek uzaktan baktırmakla aldatıyorsun! Yıldızı, yıldız böceği gibi küçük gösteriyorsun.

S â l i s e n : Hem Kur'anı beşer kelâmi farzetmek, lâzimgelir ki; âsâriyla, tesiratıyla, netaiciyle Âlem-i İnsaniyetin bilmüşahede en Ruhlu ve Hayat-feşan, en Hakikatlı ve Saadet-resan, en Cem'iyetli ve Mu'ciz-beyan, âlî meziyetleriyle yaldızlı bir Furkan'ın gizli Hakikatı;—hâşâ!— muavenetsiz,

ilimsiz birtek insanın fikrinin tasniati olsun.. ve yakınında Onu temaşa eden ve merakla dikkat eden büyük zekâlar, ulvî dehalar Onda hiçbir zaman hiçbir cihette sahtekârlık ve tasannu' eserini görmesin.. daima Ciddiyeti, Samimiyeti, İhlasi bulsun!.. Bu ise yüz derece muhal olmakla beraber, bütün ahvaliyle, akvaliyle, harekâtiyla bütün hayatında Emaneti, İmani, Emniyeti, İhlasi, Ciddiyeti, İstikameti gösteren ve Ders veren ve Sıddıkînleri yetiştiren en yüksek, en parlak, en âlî haslet telakki edilen ve kabul edilen bir Zâtı; en emniyetsiz, en ihmâssız, en itikadsız farzettmekle, muzaaf bir muhalî vaki' görmek gibi şeytanı dahi utandıracak bir hezeyan-ı fîkrîdir. Çünkü şu mes'elenin ortası yoktur. Zira farz-ı muhal olarak Kur'an Kelâmullah olmazsa, Arştan ferse düşer gibi sukut eder. Ortada kalmaz.. Mecma-i Hakaik iken, menba-ı hurafat olur ve O Hârika Fermanı gösteren Zât,-hâşâ sümme hâşâ –eğer Resulullah olmazsa; A'lâ-yi İlliyyînden esfîl-i safilîne sukut etmek ve Menba-ı Kemalât derecesinden maden-i desais makamına düşmek lâzîmgelir. Ortada kalamaz. Zira Allah namına iftira eden, yalan söyleyen en edna bir dereceye düşer. Bir sineği, dâimî bir surette tavus görmek ve tavusun büyük evsafınıonda her vakit müşahede etmek ne kadar muhal ise, şu mes'ele de öyle muhaldır. Fîraten akılsız, sarhoş bir divane lâzîm ki, buna ihtimal versin...

Râbi'a n : Hem „Kur'anı kelâm-ı beşer farzettmek..”, lâzîm-gelir ki; Benî Âdem'in en büyük ve muhteşem ordusu olan Ümmet-i Muhammediyenin (A.S.M.) Mukaddes bir Kumandanı olan **Kur'an**, bilmüşahede kuvvetli Kanunlarıyla, esaslı Düsturlarıyla, nafiz Emirleriyle o pek büyük orduyu, iki cihanı fethedecek bir derecede bir İntizam verdiği ve bir inzibat altına aldığı ve maddî ve manevî teçhiz ettiği ve umum efradın derecatına göre Akıllarını Talim ve Kalblerini Terbiye ve Ruhlarını Teshir ve Vicdanlarını Tathir, âza ve cevarihlerini İstimal ve İstihdam ettiği halde; – hâşâ, yüzbin defa hâşâ ! – kuvvetsiz, kıymetsiz, asilsiz bir düzme farzedib yüz derece muhalî kabul etmek lâzîm gelmekle beraber.. müddet-i hayatında ciddî harekâtiyla Hakk'ın Kanunlarını Benî Âdem'e Ders veren ve samimî Efaliyle Hakikatîn Düsturlarını besere Talim eden ve hâlis ve makul akvaliyle İstikametin ve Saadetin usûllerini gösteren ve tesis eden ve bütün tarîhe-i hayatının şehadetiyle Allah'in azabından çok havf eden ve herkesten ziyade Allah'ı bilen ve nev'-i beşerin beşten birisine ve küre-i arzin yarısına bin üçyüzelli sene Kemal-i Haşmetle Kumandanlık eden ve cihanı velveleye veren şöhretşiar şuunatıyla nev'-i beşerin belki Kâinatın elhak Medar-ı Fahri olan bir Zâtı;–hâşâ, yüzbin defa hâşâ ! – Allah'tan korkmaz ve bilmez ve yalandan çekinmez, haysiyetini tanımad farzettmekle, yüz derece muhalî birden irtikâb etmek lâzîm gelir. Çünkü şu mes'elenin ortası yoktur. Zira farz-ı

muhal olarak Kur'an Kelâmullah olmazsa; Arştan düşse, orta yerde kalamaz. Belki yerde en yalancı birinin malî olduğunu kabul etmek lâzımgelir. Bu ise ey şeytan, yüz derece sen katmerli bir şeytan olsan bozulmamış hiçbir aklı kandırılamazsun ve çürümemiş hiçbir Kalbi ikna edemezsin.

Şeytan döndü, dedi:

—Nasıl kandırılamam? Ekser insanlara ve insanın meşhur âkillerine Kur'anı ve Muhammed'i inkâr ettirdim ve kandırdım.

E l c e v a b :

—Evvelâ: gayet uzak mesafeden bakılsa, en büyük bir şey, en küçük bir şey gibi görünebilir. Bir yıldız, bir mum kadardır denilebilir.

Sâniyen: Hem tebeî ve sathî bir nazarla bakılsa, gayet muhal bir şey, mümkün görünebilir. Bir zaman bir ihtiyar adam Ramazan Hilâlini görmek için Semaya bakmış. Gözüne bir beyaz kıl inmiş. O kılı Ay zannetmiş. "Ay'ı gördüm" demiş. İşte muhaldır ki; Hilâl, o beyaz kıl olsun. Fakat kasden ve bizzât Ay'a baktığı ve o saçı tebeî ve dolayısıyla ve ikinci derecede göründüğü için o muhalî mümkün telakki etmiş.

Sâlisen: Hem kabul etmemek başkadır, inkâr etmek başkadır. Adem-i kabul bir lâkaydlictir, bir göz kapamaktır ve cahilane bir hükümsüzlüktür. Bu surette çok muhal şeyler onun içinde gizlenebilir. Onun aklı onlarla uğraşmaz. Amma inkâr ise; o adem-i kabul değil, belki o kabul-ü ademdir, bir hükümdür. Onun aklı hareket etmeye mecburdur. O halde senin gibi bir şeytan onun aklını elinden alır. Sonra inkârı ona yutturur. Hem, ey şeytan, bâtilî Hak ve muhalî mümkün gösteren gaflet ve dalâlet ve safsata ve inad ve mağlata ve mükâbere ve iğfal ve görenek gibi şeytanî desiselerle, çok muhalâtı intâç eden küfür ve inkârı o bedbaht insan suretindeki hayvanlara yutturmuşsun.

Râbian: Hem Kur'anı kelâm-ı beşer farzettmek, lâzımgelir ki: Âlem-i İnsaniyetin semasında yıldızlar gibi parlayan Asfiyalara, Sîddîkînlere, Aktablara bilmüşahede Rehberlik eden ve bilbedahe mütemadiyen Hakk ve Hakkaniyeti, Sîdk ve Sadakâti, Emn ve Emaneti umum Tabakat-ı Ehl-i Kemale Talim eden ve Erkân-ı Îmaniyenin Hakaikiyle ve Erkân-ı İslâmiyenin Desatiriyle iki cihanın Saadetini temin eden ve bu icraatının şehadetiyle bizzarure hâlis Hak ve sâfi Hakikat ve gayet doğru ve pek ciddî olmak lâzım gelen bir Kitabı; kendi evsafının ve tesiratının

ve Envârinin ziddıyla muttasif tasavvur edib,— hâşâ, hâşâ!— tasniat ve iftiraların mecması nazarıyla bakmak; sofestaşları ve şeytanları dahi utandıracak ve titretecek şenî bir hezeyan-ı küfrî olmakla beraber.. izhar ettiği Din ve Şeriat-ı İslâmiyenin şehadetiyle ve müddet-i hayatında gösterdiği biliittifak fevkâlâde Takvasının ve hâlis ve safi Ubudiyetinin delaletiyle ve biliittifak kendinde göründüğü Ahlâk-ı Hasenesinin iktizasıyla ve yetiştiirdiği bütün Ehl-i Hakikatîn ve Sahib-i Kemalâtın tasdikiyle en mu'tekid, en metin, en emin, en sadık bir Zâtı,— hâşâ sümme hâşâ!. Yüzbin kerre hâşâ!—itikadsız, en emniyetsiz, Allah'tan korkmaz, yalandan çekinmez bir vaziyette farzedib, muhalâtın en çırkin ve menfur bir suretini ve dalâletin en zulümlü ve zulümâtlı bir tarzını irtikâb etmek lâzımgelir.

E l h a s ı l : Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde denildiği gibi; nasıl kulaklı âmı tabakası İ'câz-ı Kur'an fehminde demiş: Kur'an, bütün dinlediğim ve dünyada mevcud Kitablara kıyas edilse, hiçbirisine benzemiyor ve onların derecesinde değildir. Öyle ise ya Kur'an, umumun altındadır veya umumun fevkînde bir derecesi vardır. Umumun altındaki şikk ise, muhal olmakla beraber, hiçbir düşman hattâ şeytan dahi diyemez ve kabul etmez. Öyle ise Kur'an, umum Kitabların fevkindedir. Öyle ise Mu'cizedir. Aynen öyle de, biz de ilm-i usûl ve fenn-i mantıkça sebr ve taksim denilen en katî hüccetle deriz:

Ey şeytan ve ey şeytanın şakirdleri! Kur'an, ya Arş-ı A'zamdan ve İsm-i A'zamdan gelmiş bir Kelâmullahtırveyahut — hâşâ sümme hâşâ! Yüzbin kerre hâşâ! —erde Allah'tan korkmaz ve Allah'ı bilmez, itikadsız bir beşerin düzmesidir. Bu ise ey şeytan! Sâbık hüccetlere karşı bunu sen diyemezsün ve diyemezsin ve diyemeyeceksin. Öyle ise bizzarure ve bilâşübhe Kur'an, Hâlik-ı Kâinat'ın Kelâmıdır. Çünkü ortası yoktur ve muhaldır ve olamaz. Nasılıkî katî bir surette isbat ettik, sen de gördün ve dinledin.

Hem Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, ya Resulullahtır ve bütün Resullenin Ekmeli ve bütün mahlûkatın Efdalidirveyahut — hâşâ yüzbin defa hâşâ!— Allah'a iftira ettiği ve Allah'ı bilmediği ve azabına inanmadığı için itikadsız, esfel-i safiline sukut etmiş bir beşer farzetmek (Haşıye) lâzımgelir. Bu ise ey İblis! Ne sen ve ne de güvendiğin

(Haşıye): Kur'an-ı Hakîm, kâfirlerin kûfriyatlarını ve galiz tabiratlarını ibtal etmek için zikrettiğine istinaden, ehli dalâletin fîkr-i kûfrîlerinin bütün bütün muhalîyetini ve bütün bütün çürüklüğünü göstermek için şu tabiratı farz-ı muhal suretinde titreyerek kullanmağa mecbur oldum.

avrupa feylesofları ve Asya münafikları bunu diyemezsiniz ve diyememişsiniz ve diyemeyeceksiniz ve dememişsiniz ve demeyeceksiniz. Çünkü bu şikki dinleyecek ve kabul edecek dünyada yoktur. Onun içindir ki, güvendiğin o feylesofların en müfsidleri ve o münafikların en vicdansızları dahi diyorlar ki: "Muhammed-i Arabî (A.S.M.) çok akıllı idi ve çok güzel Ahlâkî idi." Madem şu mes'ele iki şıkka münhasırdır ve madem ikinci şikk muhaldır ve hiçbir kimse buna sahib çıkmıyor ve madem kat'î hüccetlerle isbat ettik ki, ortası yoktur. Elbette ve bizzarure senin ve hizb-üs şeytanın rağminı olarak bilbedahe ve Bihakkalyakân, Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm Resulullahtır ve bütün Resul-lerin Ekmelidir ve bütün mahlûkatın Efdalidir.

عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ بَعْدِ الْمَلَكِ وَالْإِنْسِ وَالْجَانِ

SEYTANIN İKİNCİ KÜÇÜK BİR İTİRAZI:

Sure-i ق وَالْقُرْآنُ الْمَجِيدِ i okurken

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ • وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ
 ذُلِّكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحْيِدُ • وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذُلِّكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ • وَجَاءَتْ
 كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ • لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
 غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ • وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَى عَتِيدٌ •
 أَقِيَّا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ

Şu Âyetleri okurken şeytan dedi ki: "Kur'anın en mühim Fesahatını, siz Onun Selasetinde ve Vuzuhunda buluyorsunuz. Halbuki şu Âyette nereden nereye atlıyor? Sekerattan tâ Kiyamete atlıyor. Nefh-i Sur'dan muhasebenin hitamına intikal ediyor ve ondan Cehennem'e idhali zikrediyor. Bu acib atlamaqlar içinde hangi Selaset kalır? Kur'anın ekser yerlerinde, böyle birbirinden uzak mes'eleleri birleştiriyor. Böyle münasebetsiz vaziyetle Selaset, Fesahat nerede kalır?"

Elcevab: Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in Esas-ı İ'cazi, en mühimlerinden Belâgatından sonra İcazdır. İcaz, İ'caz-ı Kur'anın en metin ve en mühim bir Esasıdır. Kur'an-ı Hakîm'de şu mu'cizane İcaz, o kadar çoktur ve o kadar güzeldir ki; Ehl-i Tedkik, karşısında hayrettedirler. Meselâ:

وَقِيلَ يَا آرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءَكِ أَقْلِعِي وَغِيَضَ الْمَاءِ وَقُصْبَى الْأَمْرُ
وَاسْتَوْتَ عَلَى الْجُودِي وَقِيلَ بُعْدًا لِلنَّقْوَمِ الظَّالِمِينَ

Kısa birkaç Cümle ile, Tufan Hâdise-i Azîmesini netaiciyle öyle İcazkârane ve Mu'cizane beyan ediyor ki; çok Ehl-i Belâgati, Belâgatına secde ettirmiştir.

Hem meselâ:

كَذَّبْتُ ثَمُودَ بِطَغْوِيهِا * إِذْ أَنْبَعْتَ أَشْقِيَهَا * فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ
وَسُقْيِيهَا * فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبِّهِمْ بِذَنْبِهِمْ فَسَوْيِهَا * وَلَا
يَخَافُ عَقْبِيهَا

İşte kavm-i semud'un acib ve mühim hâdisatını ve netaicini ve sū'-i akibetlerini, böyle kısa birkaç Cümle ile İcaz içinde bir İ'caz ile selasetli ve vuzuhlu ve fehmi ihlâl etmez bir tarzda beyan ediyor.

Hem meselâ:

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ تَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ

فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ قümlesinden أَنْ لَنْ تَقْدِرَ عَلَيْهِ İşte

Cümlesine kadar çok Cümleler matvîdir. O mezkûr olmayan Cümleler, fehmi ihlâl etmiyor, selasete zarar vermiyor. Hazret-i Yunus Aleyhis-selâm'ın kıssasından mühim Esasları zikreder. Mütebâkîsini Akla havale eder.

Hem meselâ: Sure-i 'Yûsuf' فَارِسِلُونِ Kelimesinden

يُوسُفُ أَيَّهَا الصِّدِيقُ ortasında yedi-sekiz Cümle İcaz ile tayyedilmiş. Hiç fehmi ihlâl etmiyor. Selasetine zarar vermiyor. Bu çeşit mu'cizane İcazlar Kur'an'da pek çoktur. Hem pek güzeldir.

Amma Sure-i ق'in Âyeti ise, ondaki İcaz pek acib ve mu'cizanedir.

Çünkü kâfirin pek müdhiş ve çok uzun ve bir günü elli bin sene olan istikbaline ve o istikbalin dehşetli inkılâbatında kâfirin başına gelecek elîm ve mühim hâdisata birer birer parmak basıyor. Şimşek gibi fikri, onlar üstünde gezdiriyor. O pek çok uzun zamanı, hazır bir sahife gibi nazara gösterir. Zikredilmeyen hâdisatı hayale havale edib, ulvî bir selasetle beyan eder.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ

İşte ey şeytan! Şimdi bir sözün daha varsa söyle.

Şeytan der:

– Bunlara karşı gelemem, müdafaa edemem. Fakat çok ahmaklar var, beni dinliyorlar ve insan suretinde çok şeytanlar var, bana yardım ediyorlar ve feylesoflardan çok firavunlar var, enaniyetlerini okşayan mes'eleleri benden ders alıyorlar. Senin bu gibi Sözlerin Neşrine sed çekerler. Bunun için sana teslim-i silâh etmem.

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

* * *

İkinci Mebahs

[Şu Mebahs, bana dâimî Hizmet edenlerin, Ahlâkimda gördükleri acib ihtilaftan gelen hayretlerine karşı; hem iki Talebemin benim hakkımda haddimden fazla hüsn-ü zanlarımı ta'dil etmek için yazılımıştır.]

Ben görüyorum ki: Kur'an-ı Hakîm'in Hakaikine aid bazı Kemalât, o Hakaikе Dellâllik eden vasıtalara veriliyor. Şu ise yanlıştır. Çünkü: **Me'hazın Kudsiyeti, çok bürhanlar kuvvetinde tesirat gösteriyor; Onun ile, Ahkâmi umuma kabul ettiriyor.** Ne vakit Dellâl ve Vekil gölge etse, yani onlara teveccûh edilse, o me'hazdaki Kudsiyetin tesiri kaybolur. Bu Sir içindir ki, bana karşı haddimden çok fazla teveccûh gösteren Kardeşlerime bir Hakikati beyan edeceğim. Şöyledir ki:

Bir insanın müteaddid şahsiyeti olabilir. O şahsiyetler ayrı ayrı Ahlâkı gösteriyorlar. Meselâ: Büyük bir memurun, memuriyet makamında bulunduğu vakit bir şahsiyeti var ki; Vakar iktiza ediyor, makamın İzzetini muhafaza edecek etvar istiyor. Meselâ: **Her ziyaretçi için tevazu' göstermek tezelliüldür, makamı tenzildir. Fakat kendi hanesindeki şahsiyeti, makamın aksıyla bazı Ahlâkı istiyor ki, ne kadar tevazu' etse iyidir. Az bir vakar gösterse, tekebbür olur.** Ve hâkeza... Demek bir insanın, Vazifesi itibariyle bir şahsiyeti bulunur ki, hakikî şahsiyeti ile çok noktalarda muhalif düşer. Eğer o Vazife sahibi, o Vazifeye hakikî lâiyksa ve tam müstäid ise, o iki şahsiyeti birbirine yakın olur. Eğer müstäid değilse, meselâ bir nefer, bir müşir makamında oturtulsa, o iki şahsiyet birbirinden uzak düşer; o neferin şâhsî, âdî, küçük hasletleri; makamın iktiza ettiği âlı, yüksek Ahlâk ile kabil-i te'lif olamıyor.

İşte bu bîcâre Kardeşinizde üç şahsiyet var. Birbirinden çok uzak, hem de pek çok uzaktırlar.

B i r i n c i s i : Kur'an-ı Hakîm'in Hazine-i Âlîsinin Dellâlı cihetindeki muvakkat, sîrf Kur'ana aid bir şahsiyetim var. O Dellâllığın iktiza ettiği pek yüksek Ahlâk var ki, o Ahlâk benim değil, ben sahib değilim. Belki O Makamın ve O Vazifenin iktiza ettiği Seciyyelerdir. Bende bu nev'den ne görseniz benim değil, onunla bana bakmayınız, O Makamındır.

I k i n c i Ş a h s i y e t : Ubudiyet vaktinde Dergâh-ı İlahiyeye müteveccih olduğum vakit, Cenab-ı Hakk'ın İhsanıyla bir şahsiyet veriliyor ki, o şahsiyet bazı âsârı gösteriyor. O âsâr, Manayı Ubudiyetin Esası olan: "Kusurunu bilmek, fakr ve aczini anlamak, tezellül ile Dergâh-ı İlahiyeye iltica etmek" noktalarından geliyor ki; o şahsiyetle, kendimi herkesten ziyade bedbaht, âciz, fakir ve kusurlu görüyorum. Bütün dünya beni medh ü sena etse, beni inandıramaz ki ben iyiyim ve sahib-i kemalim.

Ü ç ü n c ü s ü : Hakikî şahsiyetim, yani Eski Said'in bozması bir şahsiyetim var ki; o da Eski Said'den ırsiyet kalma bazı damarlardır. Bazan riyaya, hubb-u câha bir arzu bulunuyor. Hem asıl bir hanedandan olmadığımdan, hisset derecesinde bir İktisad ile, düşkün ve pest Ahlâklar görünüyor.

Ey Kardeşler! Sizi bütün bütün kaçırılmamak için, bu şahsiyetimin gizli çok fenâliklarını ve sū'-i hallerini söylemeyeceğim.

İşte Kardeşlerim, ben müstäid ve makam sahibi olmadığım için, şu şahsiyetim, Dellâllik ve Ubudiyet Vazifelerindeki Ahlâktan ve Âsârdan çok uzaktır. Hem

دَادِ حَقْ رَا قَابِلَيْتُ شَرْطٌ نِيَسْتُ

kaidesince, Cenab-ı Hak merhametkârane Kudretini benim hakkında böyle göstermiş ki; en edna bir nefer gibi bu şahsiyetimi, en a'lâ bir Makam-ı Müşriyet hükmünde olan Hizmet-i Esrar-ı Kur'aniyede istihdam ediyor. Yüzbinler şükür olsun... Nefis cümleden süflî, Vazife cümleden a'lâ...

الْحَمْدُ لِلّهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّ

* * *

Üçüncü Mebas

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

يَا آيُهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّنْ ذَكَرٍ وَأُنثٰي وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا
وَقَبَآئِلَ لِتَعَارَفُوا

لِتَعَارَفُوا مُنَاسَبَاتِ الْحَيَاةِ الْإِجْتِمَاعِيَّةِ فَتَعَاوَنُوا عَلَيْهَا لَا

لِتَنَاكُرُوا فَتَخَاصَّمُوا

Yani: "Sizi taife taife, millet millet, kabile kabile yaratmışım; tâ birbirinizi tanımalısınız ve birbirinizdeki hayat-ı içtimaiyeye aid münasebetlerinizi bilesiniz, birbirinize muavenet edesiniz. Yoksa sizi kabile kabile yaptım ki; yekdiğerinize karşı inkâr ile yabani bakasınız, husumet ve adavet edesiniz değildir!"

Şu mebas "Yedi Mes'ele"dir.

B i r i n c i M e s ' e l e : Şu Ayet-i Kerimenin ifade ettiği Hakikat-ı Âliye, hayat-ı içtimaiyeye aid olduğu için, hayat-ı içtimaiyeden çekilmek isteyen Yeni Said Lisaniyle değil, belki İslâmın hayat-ı içtimaiyesiyle münasebetdar olan Eski Said Lisaniyle, Kur'an-ı Azîmüşşan'a bir Hizmet maksadıyla ve haksız hücumlara bir siper teşkil etmek fikriyle yazmağa mecbur oldum.

İ k i n c i M e s ' e l e : Şu Ayet-i Kerimenin işaret ettiği "Tearüf ve Teaviün Düsturu"nun beyanı için deriz ki: Nasılkı bir ordu firkalarla, firkalar alaylara, alaylar taburlara, bölgelere, tâ takımlara kadar tefrik edilir. Tâ ki; her neferin muhtelif ve müteaddid münasebatı ve o münasebata göre vazifeleri tanınsın, bilinsin.. tâ, o ordunun efradları, Düstur-u

Teavün altında, hakikî bir Vazife-i Umumiye görsün ve Hayat-ı İctimaiyeleri, a'danın hâcumundan masun kalsın. Yoksa tefrik ve inkısam; bir bölüm bir bölge karşı rekabet etsin, bir tabur bir tabura karşı muhasamet etsin, bir firma bir firkanın aksine hareket etsin değildir. Aynen öyle de: Heyet-i İctimaiye-i İslâmiye büyük bir ordudur, kabail ve tavaife inkısam edilmiş. Fakat binbir bir birler adedince Cihet-i Vahdetleri var. Hâlikları bir, Rezzakları bir, Peygamberleri bir, Kibleleri bir, Kitabları bir, Vatanları bir, bir, bir.. binler kadar bir, bir...

İşte bu kadar bir, birler; Uhuvveti, Muhabbeti ve Vahdeti iktiza ediyorlar. Demek kabail ve tavaife inkısam, şu Ayetin ilân ettiği gibi, **Tearûf içindir, Teavün içindir.. tenakür için değil, tahasum için değildir!**..

Üçüncü Mesle: Fikr-i milliyet, şu asırda çok ileri gitmiş. Hususan dessas avrupa zalimleri, bunu İslâmlar içinde menfi bir surette uyandırıyorlar; tâ ki, parçalayıp onları yutsunlar.

Hem fikr-i milliyette bir zevk-i nefsanî var; gafletkârane bir lezzet var; şeameetli bir kuvvet var. Onun için şu zamanda hayat-ı İctimaiye ile meşgul olanlara, "**Fikr-i milliyeti bırakınız!**" denilmez. Fakat fikr-i milliyet iki kısımdır. Bir kısmı menfidir, şeameetlidir, zararlıdır; başkasını yutmakla beslenir, diğerlerine adavetle devam eder, müteyakkız davranıştır. Şu ise, muhasamet ve keşmekeşe sebebdir. Onun içindir ki, Hadîs-i Şerifte Ferman etmiş: **الْإِسْلَامِيَّةُ جَبَّتِ الْعَصِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ** Ve Kur'an da Ferman etmiş:

إِذْ جَعَلَ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيمَةَ حَمِيمَةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْزَمَّهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا آخَرَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا

İşte şu Hadîs-i Şerif ve şu Ayet-i Kerime; kat'î bir surette menfi bir milliyeti ve fikr-i unsuriyeti kabul etmiyorlar. Çünkü müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti, ona ihtiyaç bırakmıyor.

Evet acaba hangi unsur var ki, üçyüzelli milyon vardır? Ve o İslâmiyet yerine o unsuriyet fikri, fikir sahibine o kadar Kardeşleri, hem

ebedî Kardeşleri kazandırsın? Evet menfi milliyetin, tarihçe pek çok zararları görülmüş.

Ezcümle: Emevîler bir parça fikr-i milliyeti siyasetlerine karıştırıldıları için, hem Âlem-i İslâmi küstürdüler, hem kendileri de çok felâketler çektiler. Hem Avrupa milletleri, şu asırda unsuriyet fikrini çok ileri sürdürükleri için, fransız ve alman'ın çok şametli ebedî adavetlerinden başka; Harb-i Umumî'deki hâdisat-ı müdhişe dahi, menfi milliyetin nev'-i beşere ne kadar zararlı olduğunu gösterdi. Hem bizde ibtida-i Hürriyet'te, - Babil kal'asının harabiyeti zamanında "tebelbül-ü akvam" tabir edilen "teşa'ub-u akvam" ve o teşa'ub sebebiyle dağılmaları gibi- menfi milliyet fikriyle, başta Rum ve Ermeni olarak pekçok "kulüpler" namında sebeb-i tefrika-i kulüb, muhtelif milletçiler cem'iyetleri teşekkür etti. Ve onlardan şimdije kadar, ecnebilerin boğazına gidenlerin ve perişan olanların halleri, menfi milliyetin zararını gösterdi.

Şimdi ise, en ziyade birbirine muhtaç ve birbirinden mazlum ve birbirinden fakir ve ecnebi tahakkümü altında ezilen anasır ve kabail-i İslâmiye içinde, fikr-i milliyetle birbirine yabani bakmak ve birbirini düşman telakki etmek, öyle bir felâkettir ki, tarif edilmez. Âdetâ bir sineğin isırmaması için, müdhiş yılanlara arka çevirip, sineğin isırmasına karşı mukabele etmek gibi bir divanelikle; büyük ejderhalar hükmünde olan avrupa'nın doymak bilmez hırslarını, pençelerini açtıkları bir zamanda, onlara ehemmiyet vermeyip belki manen onlara yardım edib, menfi unsuriyet fikriyle şark vilayetlerindeki vatandaşlara veya cenub tarafındaki dindaşlara adavet besleyip onlara karşı cephe almak, çok zararları ve mehaliki ile beraber; o cenub efradları içinde düşman olarak yoktur ki, onlara karşı cephe alınsın. Cenubdan gelen Kur'an Nuru var, İslâmiyet Ziyası gelmiş; o içimizde vardır ve her yerde bulunur.

İşte o dindaşlara adavet ise; dolayısıyla İslâmiyete, Kur'ana dokunur. İslâmiyet ve Kur'ana karşı adavet ise, bütün bu vatandaşların hayat-ı dünyeviye ve Hayat-ı Uhreviyesine bir nevi adavettir. Hamiyet namına hayat-ı içtimaiyeye Hizmet edeyim diye, iki hayatın temel taşlarını harab etmek; Hamiyet değil, hamakattır!..

D ö r d ü n c ü M e s ' e l e : Müsbet milliyet, hayat-ı içtimaiyetenin ihtiyac-1 dâhilisinden ileri geliyor; Teavüne, Tesanüde sebebidir; menfaatlı bir kuvvet temin eder; Uhuvvet-i İslâmiyeyi daha ziyade teyid edecek bir vasita olur.

Şu müsbet fikr-i milliyet İslâmiyet'e hâdim olmalı, kal'a olmalı, zırhı olmalı.. yerine geçmemeli. Çünkü İslâmiyet'in verdiği Uhuvvet içinde

bin Uhuvvet var; Âlem-i Bekada ve Âlem-i Berzahta o Uhuvvet bâkî kalıyor. Onun için Uhuvvet-i Milliye ne kadar da kavî olsa, onun bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa onu onun yerine ikame etmek; aynı kal'anın taşlarını, kal'anın içindeki elmas hazinesinin yerine koyup, o elmasları dışarı atmak nev'inden ahmakane bir cinayettir.

İşte ey Ehl-i Kur'an olan şu vatanın evlâdları! Altıyüz sene değil, belki Abbasîler zamanından beri bin senedir Kur'an-ı Hakîm'in Bayraktarı olarak, bütün cihana karşı meydan okuyup, Kur'anı ilân etmişsiniz. Milliyetinizi, Kur'ana ve İslâmiyete kal'a yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz, müdhiş tehacümâti def'-ettiniz, tâ

يَا أَيُّهُ الَّهُ بِقَوْمٍ يُجَاهِهُمْ وَيُحَبُّونَهُ أَذْلَلُهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعْزَزُهُ عَلَى الْكَافِرِينَ
يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

Âyetine güzel bir mâsadak oldunuz. Şimdi avrupa'nın ve firenkmeşreb münâfiklerin desiselerine uyup, şu Âyetin evvelindeki hitaba mâsadak olmaktan çekinmelisiniz.. ve korkmalısınız!..

Cây-ı dikkat bir hal: Türk milleti anasır-ı İslâmiye içinde en kesretli olduğu halde, dünyanın her tarafında olan Türkler ise Müslümandır. Sair unsurlar gibi, muslim ve gayr-ı muslim olarak iki kisma inkısam etmemiştir. Nerede Türk taifesi varsa, Müslümandır. **Müslümanlıktan çıkan veya Müslüman olmayan Türkler, Türklükten dahi çıkışlılardır (macarlar gibi).** Halbuki küçük unsurlarda dahi, hem Muslim ve hem de gayr-ı muslim var.

Ey Türk Kardeş! Bilhassa sen dikkat et! Senin milliyetin İslâmiyetle imtizaç etmiş. Ondan kabil-i tefrik değil. Tefrik etsen, mahvsın! Bütün senin mazideki mefahirin, İslâmiyet defterine geçmiş. Bu mefahir, zemin yüzünde hiçbir kuvvetle silinmediği halde, sen şeytanların vesveseleriyle, desiseleriyle o mefahiri Kalbinden silme!..

B e s i n c i M e s ' e l e : Asya'da uyanan akvam, fîkr-i milliyete sarılıp, aynen Avrupa'yı her cihetle taklid ederek, hattâ çok Mukaddesatları o yolda feda ederek hareket ediyorlar. Halbuki her milletin kamet-i kıymeti başka bir elbise ister. Bir cins kumaş bile olsa; tarzı, ayrı ayrı olmak lâzım gelir. Bir kadına, bir jandarma elbiseleri giydirilmez. Bir ihtiyar hocaya, tango bir kadın libası giydirilmeli gibi.. **"Körü körüne taklid dahi, çok defa maskaralık olur."** Çünkü:

Evvelâ: Avrupa bir dükkân, bir kışla ise; Asya bir mezraa, bir câmi hükmündedir. Bir dükkâncı dansa gider, bir çiftçi gidemez. Kışla vaziyeti ile mescid vaziyeti bir olmaz.

Hem ekser Enbiyanın Asya'da zuhuru, agleb-i hükümanın avrupa'da gelmesi, Kader-i Ezelînîn bir remzi, bir işaretidir ki; Asya akvamını intibaha getirecek, terakki ettirecek, idare ettirecek; Din ve Kalbdır. Felsefe ve Hikmet ise, Din ve Kalbe yardım etmeli, yerine geçmemeli.

Sâniyen: Din-i İslâm'ı hristiyan dinine kıyas edib, avrupa gibi dine lâkayd olmak, pek büyük bir hatadır. Evvelâ: avrupa, dinine sahibdir. Başta Wilson, Loid George, Venizelos gibi avrupa büyükleri, papaz gibi dinlerine mutaassib olmaları şahiddir ki; avrupa dinine sahibdir, belki bir cihette mutaassibdir.

Sâlisen: İslâmiyet'i hristiyan dinine kıyas etmek, kıyas-ı maal-fariktir, o kıyas yanlıstır. Çünkü avrupa dinine mutaassib olduğu zaman medenî değildi; taassubu terketti, medenîleşti.

Hem din, onların içinde üçyüz sene muharebe-i dâhilîyeyi intac etmiş. Müstebid zalimlerin elinde avamı, fukarayı ve ehl-i fikri ezmeye vasıta olduğundan; onların umumunda muvakkaten dine karşı bir küsmek hasıl olmuştu. İslâmiyyette ise, tarihler şahiddir ki, bir defadan başka dâhilî muharebeye sebebiyet vermemiş. Hem ne vakit Ehl-i İslâm, Dine ciddî sahib olmuşlarsa, o zamana nisbeten yüksek terakki etmişler. Buna şahid, Avrupa'nın en büyük ustası, Endülüs Devlet-i İslâmiyesidir.

Hem ne vakit, Cemaat-ı İslâmiye Dine karşı lâkayd vaziyeti almışlar, perişan vaziyete düşerek tedenni etmişler.

Hem İslâmiyet, Vücub-u Zekat ve Hurmet-i Riba gibi binler şefkat-perverane mesail ile fukarayı ve avamı himaye ettiği;

﴿أَفَلَا يَتَفَكَّرُونَ ﴾ **﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ﴾** gibi Kelimatiyla Aklı ve İlmi istişhad ve ikaz ettiği ve Ehl-i İlmi himaye ettiği cihetle daima İslâmiyet, fukaraların ve Ehl-i İlmin kal'ası ve melce'i olmuştur. Onun için, İslâmiyet'e karşı küsmeye hiçbir sebep yoktur. İslâmiyyet'in hristiyanlık ve sair dinlere cihet-i farkının Sîr-ı Hikmeti şudur ki:

İslâmiyyet'in Esası, Mahz-ı Tevhiddir; vesait ve esbaba Tesiri Hakikî vermiyor, İcad ve makam cihetile kıymet vermiyor. Hristiyanlık ise "velediyet" fikrini kabul ettiği için, vesait ve esbaba bir kıymet verir,

enaniyeti kırmaz. Âdetâ Rububiyet-i İlahiyenin bir cilvesini azizlerine, büyüklerine verir.

إِتَّخَذُوا آخْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ

Âyetine mâsadak olmuşlar. Onun içindir ki, hristiyanların dünyaca en yüksek mertebede olanları, gurur ve enaniyetlerini muhafaza etmekle beraber sâbık amerika reisi wilson gibi, mutaassib bir dindar olur. Mahz-ı Tevhid Dini olan İslâmiyet içinde, dünyaca yüksek mertebede olanlar, ya enaniyeti ve gururu bırakacak veya dindarlığı bir derece bırakacak. Onun için bir kısmı lâkayd kalıyorlar, belki dinsiz oluyorlar.

A l t i n c i M e s ' e l e : Menfi milliyette ve unsuriyet fikrinde ifrat edenlere deriz ki:

Evvelâ: Şu dünya yüzü, hususan şu memleketimiz, eski zamandan beri çok muhaceretlere ve tebeddülâta mâruz olmakla beraber; Merkez-i Hükûmet-i İslâmiye bu vatanda teşkil olduktan sonra, akvam-ı saireden pervane gibi çokları içine atılıp, tavattun etmişler. İşte bu halde Levh-i Mahfuz açılsa ancak hakikî unsurlar birbirinden tefrik edilebilir. Öyle ise, hakikî unsuriyet fikrine, hareketi ve hamiyeti bina etmek, manasız ve hem pek zararlıdır. Onun içindir ki: Menfi milliyetçilerin ve unsuriyetperverlerin reislerinden ve dine karşı pek lâkayd birisi, mecbur olmuş, demiş: "**Dil, Din bir ise; millet birdir.**" Madem öyledir. Hakikî unsuriyete değil; belki dil, din, vatan münasebatına bakılacak. Eğer üçü bir ise, zâten kuvvetli bir millet; eğer biri noksan olursa, tekrar milliyet dairesine dâhildir.

Sâniyen: İslâmiyet'in mukaddes milliyeti, bu vatan evlâtının hayatı içtimaiyesine kazandırdığı yüzer faideden iki faideyi misal olarak beyan edeceğiz:

B i r i n c i s i : Şu Devlet-i İslâmiye yirmi-otuz milyon iken, bütün avrupa'nın büyük devletlerine karşı hayatını ve mevcudiyetini muhafaza ettiren, şu devletin ordusundaki Nur-u Kur'an'dan gelen şu Fikirdir: "Ben ölseم Şehidim, öldürsem Gaziyim." Kemal-i Şevk ile ve Aşk ile ölümün yüzüne gülerek istikbal etmiş. Daima avrupa'yı titretmiş. Acaba dünyada basit fikirli, safi Kalbli olan neferatın Ruhunda söyle ulvî Fedakârlığa sebebiyet verecek, hangi şey gösterilebilir? Hangi Hamiyet Onun yerine ikame edilebilir? Ve hayatını ve bütün dünyasını severek Ona feda ettirebilir?

İ k i n c i s i : Avrupa'nın ejderhaları (büyük devletleri) her ne vakit şu Devlet-i İslâmiyeye bir tokat vurmuşlarsa; üçyüz elli milyon İslâmi

ağlatmış ve inletmiş. Ve o müstemlekât sahibleri, onları inletmemek ve sizlasmamak için elini çekmiş.. elini kaldırırken indirmiş. Şu hiçbir cihette istisgar edilmeyecek manevî ve dâimî bir kuvvetüzzahr yerine hangi kuvvet ikame edilebilir? Gösterilsin! Evet o azîm manevî Kuvvetüzzahri, menfi milliyet ile ve istığnakârane hamiyet ile gücendirmemeli!..

Y e d i n c i M e s ' e l e : Menfi milliyette fazla hamiyetperverlik gösterenlere deriz ki: Eğer şu milleti ciddî severseniz, onlara şefkat ederseniz öyle bir Hamiyet taşıyınız ki, onların ekserisine şefkat sayılsın. Yoksa ekserisine merhametsizcesine bir tarzda, şefkate muhtaç olmayan bir kîsm-1 kalılın muvakkat gafletkârane hayat-1 içtimaiyelerine Hizmet ise, Hamiyet değildir. Çünkü menfi unsuriyet fikriyle yapılacak hamiyet-kârlığın, milletin sekizden ikisine muvakkat faidesi dokunabilir. Lâyık olmadıkları o Hamiyetin şefkatine mazhar olurlar. O sekizden altısı, ya ihtiyardır, ya hastadır, ya musibetzededir, ya çocuktur, ya çok zaîftir, ya pek ciddî olarak Âhireti düşünür Müttakidirler ki; bunlar hayat-1 dünyeviyeden ziyade müteveccih oldukları Hayat-1 Berzahiyeye ve Uhreviyeye karşı bir Nur, bir Teselli, bir Şefkat isterler ve hamiyetkâr mübarek ellere muhtaçtırılar. Bunların ışıklarını söndürmeye ve Teselli-lerini kırmaga hangi hamiyet müsaade eder? **Heyhat! Nerede millete Şefkat, nerede millet yolunda Fedakârlık?**

Rahmet-i İlahiyeden ümid kesilmez. Çünkü Cenab-ı Hak bin seneden beri Kur'anın Hizmetinde istihdam ettiği ve Ona Bayraktar tayin ettiği bu vatandaşların muhteşem Ordusunu ve muazzam Cemaatini, muvakkat ârizalarla *إِنْ شَاءَ اللَّهُ* perişan etmez. Yine o Nuru ışıklandırır ve Vazifesini idame ettirir...

* * *

Dördüncü Mebhas

[T E N B İ H : Yirmialtinci Mektub'un dört mebhası, birbiri ile münasebetdar olmadığı gibi, bu Dördüncü Mebhas'ın on mesaili dahi birbirile münasebetdar değildir. Onun için, münasebeti aramamalı. Nasıl gelmiş, öyle yazılmış. Mühim bir Talebesine gönderdiği Mektubun bir parçasıdır. O Talebenin beş-altı suallerine verilen cevablardır.]

Birincisi

âtıf: Mektubunda diyorsun: رَبِّ الْعَالَمِينَ Tabir ve tefsirinde

"Onsekiz bin Âlem" demişler. O adedin Hikmetini soruyorsun.

Kardeşim, ben şimdi o adedin Hikmetini bilmiyorum; fakat bu kadar derim ki; Kur'an-ı Hakîm'in Cümleleri, birer manaya münhasır değil, belki nev'-i beşerin umum tabakatına Hitab olduğu için, her tabakaya karşı birer manayı tazammun eden bir külli hükmündedir. Beyan olunan manalar, o külli kaidenin cüz'iyatları hükmündedirler. Herbir Müfessir, herbir Arif, o külliiden bir cüz'ü zikrediyor. Ya keşfine, ya delilime veya yet meşrebine istinad edib, bir manayı tercih ediyor. İşte bunda dahi bir taife, o adede muvafık bir mana keşfetmiş. Meselâ: Ehl-i Velayetin ehemmiyetle Virdlerinde Zikr ve tekrar ettikleri

مَرْجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ Cümlesinde; Daire-i

Vücub ile Daire-i İmkândaki Bahr-i Rububiyet ve Bahr-i Ubudiyetten tut, tâ dünya ve Âhiret bahirlerine, tâ Âlem-i Gayb ve Âlem-i Şehadet bahirlerine, tâ şark ve garb, şimal ve cenubdaki bahr-i muhitlerine, tâ Bahr-i Rum ve Fars bahrine, tâ Akdeniz ve Karadeniz ve Boğazına -ki mercan denilen balık ondan çıkıyor- tâ Akdeniz ve Bahr-i Ahmer'e ve Süveyş Kanalı'na, tâ tatlı ve tuzlu sular denizlerine, tâ toprak tabakası altındaki tatlı ve müteferrik su denizleriyle, üstündeki tuzlu ve muttasıl denizlerine, tâ Nil ve Dicle ve Fırat gibi, büyük ırmaklar

denilen küçük tatlı denizler ile onların karişığı tuzlu büyük denizlerine kadar, manasındaki cüz'iyatları var. Bunlar umumen murad ve maksud olabilir ve onun hakikî ve mecazî manalarıdır. İşte onun gibi,

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ dahi, pek çok Hakaiki câmi'dir. Ehl-i Keşf ve

Hakikat, Keşiflerine göre ayrı ayrı beyan ederler.

Ben de böyle fehmederim ki: Semavatta binler Âlem var. Yıldızların bir kısmı herbiri birer Âlem olabilir. Yerde de herbir cins mahlûkat, birer Âlemdir. Hattâ herbir insan dahi, küçük bir Âlemdir. **رَبِّ الْعَالَمِينَ**

Tabiri ise, "Doğrudan doğruya her Âlem, Cenab-ı Hakk'ın Rububiyetiyle İdare ve Terbiye ve Tedbir edilir." demektir.

Sâlisen: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

إِذَا أَرَادَ اللّٰهُ بِقُوٰمٍ خَيْرًا أَبْصَرَهُمْ بِعُيُوبِ أَنفُسِهِمْ Kur'an-ı Hakîm'de

Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm demiş:

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَامَارَةٌ بِالسُّوءِ Evet nefsini beğenen ve

nefsine itimad eden, bedbahttır. Nefsinin ayibini gören, bahtiyardır. Öyle ise, sen bahtiyarsın. Fakat bazan olur ki, nefsi emmare, ya levvameye veya mutmainmeye inkılâb eder; fakat silâhlarını ve cihazatını a'saba devreder. A'sab ve damarlar ise, o vazifeyi âhir ömre kadar görür. Nefs-i emmare çoktan öldüğü halde, onun âsâri yine görünür. Çok büyük Asfiya ve Evliya var ki, nüfusları mutmainne iken, nefsi emmareden şekva etmişler. Kalbleri gayet selim ve münevver iken, emraz-ı kalbden vaveylâ etmişler. İşte bu Zâtlar-daki, nefsi emmare değil, belki a'saba devredilen nefsi emmarenin vazifesidir. Maraz ise Kalbî değil, belki maraz-ı hayalîdir.

إِنْ شَاءَ اللّٰهُ Aziz Kardeşim, size hücum eden nefsiniz ve emraz-ı kalbiniz

değil, belki Mücahedenin devamı için beşeriyet itibarıyle a'saba intikal eden ve Terakkiyat-ı Dâimîye sebebiyet veren, dediğimiz gibi bir halettir.

İkinci Mes'ele

Eski hocanın sual ettiği Üç Mes'elenin izahatı, Risale-i Nur'un Eczalarında vardır. Simdilik icmalî bir işaret edeceğiz:

B i r i n c i S u a l i : Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin-i Râzî'ye Mektubunda demiş: "Allah'ı bilmek, varlığını bilmenin gayridir." Bu ne demektir, maksad nedir? soruyor.

Evvelâ: Ona okuduğun Yirmiikinci Söz'ün Mukaddemesinde, Tevhid-i Hakikî ile Tevhid-i Zahirîn farkındaki misal ve temsil, maksada işaret eder. Otuzikinci Söz'ün İkinci ve Üçüncü Mevkîfları ve Makasıdları, o maksadı izah eder.

Ve sâniyen: Usûl-üd Din Îmamları ve Ülema-i Îlm-i Kelâm'ın Akaide dair ve Vücud-u Vâcib-ül Vücud ve Tevhid-i İlahiye dair beyanatları, Muhyiddin-i Arabî'nin nazarında kâfi gelmediği için, Îlm-i Kelâm'ın Îmamlarından Fahreddin-i Râzî'ye öyle demiş.

Evet Îlm-i Kelâm vasıtıyla kazanılan Marifet-i İlahiye, Marifet-i Kâmile ve Huzur-u Tam vermiyor. Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan-'in tarzında olduğu vakit, hem Marifet-i Tâmmeyi verir, hem Huzur-u Etemmi kazanır ki; **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** Risale-i Nur'un bütün Eczaları, o Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Cadde-i Nuranîsinde birer Elektrik Lâmbası Hizmetini görürüler.

Hem Muhyiddin-i Arabî'nin nazarına, Fahreddin-i Râzî'nin Îlm-i Kelâm vasıtıyla aldığı Marifetullah ne kadar noksan görülüyor; öyle de; Tasavvuf mesleğiyle alınan Marifet dahi, Kur'an-ı Hakîm'den doğrudan doğruya Veraset-i Nübûvvet Sîriyla alınan Marifete nisbeten o kadar noksandır. Çünkü Muhyiddin-i Arabî mesleği, Huzur-u Dâimî kazanmak için **لَا مَوْجُودٌ إِلَّا هُوَ** deyip, Kâinatın vücutunu inkâr edecek bir tarza kadar gelmiş. Ve sairleri ise, yine Huzur-u Dâimîyi kazanmak için **لَا مَشْهُودٌ إِلَّا هُوَ** deyip, Kâinatı nisyan-ı mutlak altına almak gibi acib bir tarza girmişler.

Kur'an-ı Hakîm'den alınan Marifet ise, Huzur-u Dâimîyi vermekle beraber, ne Kâinatı mahkûm-u adem eder, ne de nisyan-ı mutlakta hapseder. Belki başıbozukluktan çıkarıp, Cenab-ı Hak namına istihdam eder. Hersey Mir'at-ı Marifet olur. Sa'dî-i Şirazî'nin dediği gibi:

دَرْ نَظَرٍ هُوَ شِيَارٌ هُرْ وَرَقِيٌ دَفْتَرِيْسِتٌ آزْ مَعْرِفَتٍ كِرْدَگَارٌ

Herşeyde Cenab-ı Hakk'ın Marifetine bir pencere açar.

Bazı Sözlerde Ülema-i İlm-i Kelâm'ın mesleğiyle, Kur'andan alınan Minhac-ı Hakikînin farkları hakkında söyle bir temsil söylemişiz ki; meselâ: Bir su getirmek için, bazıları küngân (su borusu) ile uzak yerden, dağlar altında kazar, su getirir. Bir kısım da, her yerde kuyu kazar, su çıkarır. Birinci kısım çok zahmetlidir; tikanır, kesilir. Fakat her yerde kuyuları kazıp su çıkarmağa ehil olanlar, zahmetsiz herbir yerde suyu buldukları gibi.. aynen öyle de: Ülema-i İlm-i Kelâm, esbabı nihayet-i Âlemde teselsül ve devrin muhaliyeti ile kesip, sonra Vâcib-ül Vücad'un Vücadunu onunla isbat ediyorlar. Uzun bir yolda gidiliyor. **Amma Kur'an-ı Hakîm'in Minhac-ı Hakikîsi ise her yerde suyu buluyor, çıkarıyor. Herbir Âyeti, birer Asâ-yı Musa gibi, nereye vursa Âb-ı**

Hayat fişkirtiyor. وَ فِي كُلِّ شَيْءٍ لَهُ أَيْةٌ تَدْلُّ عَلَى آنَّهُ وَاحِدٌ düsturunu, her şey'e okutturuyor.

Hem İman yalnız İlim ile değil, Îmanda çok Letaifin hisseleri var. Naslkı bir yemek mideye girse, o yemek muhtelif a'saba, muhtelif bir surette inkışam edib tevzi olunuyor. İlim ile gelen Mesail-i Îmaniye dahi, Akıl midesine girdikten sonra, derecata göre Ruh, Kalb, Sirr, nefis ve hâkeza.. Letaif kendine göre birer hisse alır, masseder. Eğer onların hissesi olmazsa, noksandır. İşte Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin-i Râzî'ye bu noktayı ihtar ediyor.

* * *

Üçüncü Mes'ele

إِنَّهُ كَانَ ظَلَّوْمًا جَهُولًا وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنَى آدَمَ Ayetinin Âyetiyle

vech-i tevfiki nedir?

Elcevab: Onbirinci Söz'de ve Yirmiüçüncü Söz'de ve Yirmi-dördüncü'nün Beşinci Dahl'nın İkinci Meyvesi'nde izahı vardır. Sirr-ı İcmalîsi budur ki:

Cenab-ı Hak Kemal-i Kudretiyle nasıl bir tek şeyden çok şeyleri yapıyor, çok Vazifeleri görüyor, bir sahifede bin Kitabı yazıyor. Öyle de insani, pek çok enva' yerinde bir nev-i câmi' halketmiş. Yani, bütün

enva'-ı hayvanatın muhtelif derecatı kadar, birtek nev' olan insan ile, o Vezaifi gördürmek irade etmiş ki; insanların kuvalarına ve hissiyatlarına filtraten bir had bırakmamış; fitrî bir kayıd koymamış, serbest bırakmış. Sair hayvanatın kuvaları ve hissiyatları mahduddur, fitrî bir kayıd altındadır. Halbuki insanın her kuvası, hadsiz bir mesafede cevelan eder gibi, gayr-ı mütenahî canibine gider. Çünkü insan, Hâlik-ı Kâinat'ın Esmasının nihayetsiz Tecellilerine bir âyine olduğu için, kuvalarına nihayetsiz bir istidad verilmiş. Meselâ insan hırs ile, bütün dünya ona verilse **مَنْ مِنْ مَنْ يُدِيدُ** diyecek. Hem hodgâmlığıyla, kendi menfaatine binler adamın zararını kabul eder. Ve hâkeza... Ahlâk-ı seyyide hadsiz derecede inkişafları olduğu ve nemrudlar ve firavunlar derecesine kadar gittikleri ve sîga-i mübalağa ile zalûm olduğu gibi, Ahlâk-ı Hasenede dahi hadsiz bir Terakkiyata mazhar olur, Enbiya ve Sîddîkîn derecesine terakki eder.

Hem insan -hayvanların aksine olarak- hayatı lâzım hersey'e karşı cahildir, hersey'i öğrenmeye mecburdur. Hadsiz eşyaya muhtaç olduğu için, sîga-i mübalağa ile cehûldür. Hayvan ise, dünyaya geldiği vakit hem az şeylere muhtaç, hem muhtaç olduğu şeyleri bir-iki ayda belki bir-iki günde, bazan bir-iki saatte bütün şerait-i hayatını öğrenir. Güya bir başka Âlemde tekemmul etmiş, öyle gelmiş. İnsan ise, bir-iki senede ancak ayağa kalkar, onbeş senede ancak menfaat ve zararı farkeder. İşte cehûl mübalağası, buna da işaret eder.

* * *

Dördüncü Mes'ele

جَدِّدُوا إِيمَانَكُمْ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ in Hikmetini soruyorsunuz.

Onun Hikmeti, çok Sözlerde zikredilmiştir. Bir Sîrr-ı Hikmeti şudur ki: **İnsanın hem şahsı, hem Âlemi her zaman teceddüd ettikleri için, her zaman Tecdîd-i Îmana muhtaçtır.** Zira insanın herbir ferdinin manen çok efradı var. Ömrünün seneleri adedince, belki günleri adedince, belki saatleri adedince birer ferd-i âher sayılır. Çünkü zaman altına girdiği için o ferd-i vâhid bir model hükmüne geçer, her gün bir ferd-i âher şeklini giyer.

Hem insanda bu taaddüd ve teceddüd olduğu gibi, tavattun ettiği Âlem dahi seyyardır. O gider, başkası yerine gelir, daima tenevü' ediyor; her

gün başka bir Âlem kapısını açıyor. İman ise hem o şahıstaki her ferd-in Nur-u Hayatıdır, hem girdiği Âlemin ziyasıdır. **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** ise, o Nuru açar bir anahtardır.

Hem insanda madem nefs, heva ve vehim ve şeytan hükümlerini ederler, çok vakit İmanını rencide etmek için gafletinden istifade ederek çok hileleri ederler, şüphe ve vesveselerle İman Nurunu kaparlar. Hem Zahir-i Şeriata muhalif düşen ve hattâ bazı Îmamlar nazarında küfür derecesinde tesir eden kelimat ve harekât eksik olmuyor. Onun için her vakit, her saat, her gün Tecdîd-i Îmana bir ihtiyaç vardır.

Sual: Mütekellimîn Üleması; Âlemi, imkân ve hudûsun ünvanı-ı icmalîsi içinde sarip zihnen üstüne çıkar, sonra Vahdaniyeti isbat ederler. Ehl-i Tasavvufun bir kısmı, Tevhid içinde tam huzuru kazanmak için, **لَا مَشْهُودٌ إِلَّا هُوَ** deyip Kâinatı unutur, nisyan perdesini üstüne çeker, sonra tam Huzuru bulur. Ve diğer bir kısmı Hakikî Tevhidi ve tam Huzuru bulmak için **لَا مَوْجُودٌ إِلَّا هُوَ** diyerek Kâinatı hayale sarar, ademe atar, sonra Huzur-u Tam bulur. Halbuki sen, bu üç meşrebden hariç bir Cadde-i Kübrayı Kur'anda gösteriyorsun. Ve onun şiarı olarak **لَا مَقْصُودٌ إِلَّا هُوَ** **لَا مَعْبُودٌ إِلَّا هُوَ** diyorsun. Bu Caddenin Tevhide dair bir bürhanını ve bir muhtasar yolunu icmalen göster.

Elcevab: Bütün Sözler ve bütün Mektublar, o Caddeyi gösterir. Şimdilik istediğiniz gibi azîm bir hüccetine ve geniş ve uzun bir bürhanına muhtasar işaret ederiz. Şöyledir ki:

Âlemde herbir şey, bütün eşyayı kendi Hâlikâna verir. Ve dünyada herbir eser, bütün âsârı kendi müessirinin eserleri olduğunu gösterir. Ve Kâinatta herbir fiil-i icadî, bütün efâl-i icadiyeyi kendi failinin fiilleri olduğunu isbat eder. Ve mevcudata tecelli eden herbir İsim, bütün Esmayı kendi Müsemmasının İsimleri ve Ünvanları olduğuna işaret eder. Demek herbir şey, doğrudan doğruya bir Bürhan-ı Vahdaniyyettir ve Marifet-i İlahiyyenin bir penceresidir. Evet herbir eser, hususan zîhayat olsa, Kâinatın küçük bir Misal-i Musaggârıdır ve Âlemin bir çekirdeğidir ve Küre-i Arz'ın bir meyvesidir. Öyle ise; o Misal-i Musaggârı,

o çekirdeği, o meyveyi İcad eden, her halde bütün Kâinatı İcad eden yine Odur. Çünkü meyvenin mucidi, ağacının mucidinden başkası olamaz. Öyle ise herbir eser, bütün âsârı müessimine verdiği gibi.. herbir fiil dahi; bütün ef'ali, fâiline isnad eder. Çünkü görüyoruz ki, her bir Fiil-i İcadî, ekser mevcudati ihata edecek derecede geniş ve zerreden şümusa kadar uzun birer Kanun-u Hallakiyetin ucu olarak görünüyor. Demek o cüz'î Fiil-i İcadî Sahibi kim ise, o mevcudati ihata eden ve zerreden şümusa kadar uzanan Kanun-u Külli ile bağlanan bütün Ef'alin Fâili olmak gerektir. **Evet bir sineği İhya eden, bütün hevamı ve küçük hayvanatı İcad eden ve Arz'ı İhya eden Zât olacaktır. Hem melevî gibi zerreyi döndüren Kim ise, müteselsilen mevcudatı tahrik edib, tâ Şems'i seyyaratıyla gezdiren aynı Zât olmak gerektir. Çünkü Kanun bir silsiledir, ef'al onun ile bağlıdır.**

Demek nasıl herbir eser, bütün âsârı müessimine verir ve herbir Fiil-i İcadî, bütün ef'ali Fâiline mal eder.. Aynen öyle de: Kâinattaki tecelli eden herbir İsim, bütün İsimleri kendi müsemmasına isnad eder ve Onun ünvanları olduğunu isbat eder. Çünkü Kâinatta tecelli eden İsimler, devair-i mütedâhile gibi ve ziyadaki elvan-ı seb'a gibi birbiri içine giriyor, birbirine yardım ediyor, birbirinin eserini tekmil ediyor, tezyîn ediyor. Messelâ: Muhyî İsmi bir şey'e tecelli ettiği vakit ve Hayat verdiği dakikada Hakîm İsmi dahi tecelli ediyor, o zîhayatın yuvası olan cesedini Hikmetle tanzim ediyor. Aynı halde Kerim İsmi dahi tecelli ediyor; yuvasını tezyîn eder. Aynı anda Rahîm İsminin dahi Tecellisi görünüyor; o cesedin şefkatle havaicini ihzar eder. Aynı zamanda Rezzak İsmi Tecellisi görünüyor; o zîhayatın Bekasına lâzım maddî ve manevî Rızkını ummadığı tarzda veriyor. Ve hâkeza... **Demek Muhyî kimin İsmi ise, Kâinatta nurlu ve muhit olan Hakîm İsmi de Onundur ve bütün zîhayatları Keremîyle İlae eden Rezzak İsmi dahi Onun İsmidir, Ünvanıdır. Ve hâkeza...**

Demek herbir İsim, herbir Fiil, herbir Eser öyle bir Bürhan-ı Vahdaniyetti ki; Kâinatın sahifelerinde ve asırların satırlarında yazılan ve mevcudat denilen bütün Kelimati, Kâtibinin Nakş-ı Kalemi olduğuna delalet eden birer Mühr-ü Vahdaniyet, birer Hâtem-i Ehadiyetti.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَنْ قَالَ أَفْضَلُ مَا قُلْتُ أَنَا وَالنَّبِيُّونَ مِنْ قَبْلِي
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَعَلَى أَهْلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

* * *

Beşinci Mes'ele

Sâniyen: Mektubunuzda "Mücerred لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ kâfi midir? Yani مُحَمَّدُ رَسُولُ اللَّهِ demezse Ehl-i Necat olabilir mi?" diye diğer bir maksadı soruyorsunuz. Bunun cevabı uzundur. Yalnız şimdî bu kadar deriz ki:

Kelime-i Şehadetin iki Kelâmî birbirinden ayrılmaz, birbirini isbat eder, birbirini tazammun eder, biribirisiz olmaz. Madem Peygamber Aley-hissâlatü Vesselâm Hâtem-ül Enbiya'dır, bütün Enbiyanın Vârisidir; elbette bütün vusul yollarının başındadır. Onun Cadde-i Kübrasından hariç, Hakikat ve Necat yolu olamaz. Umum Ehl-i Marifetin ve Tahkikin İmamları, Sa'dî-i Shirazî gibi derler:

مُحَالَّسْتَ سَعْدِي بَرَاهِنَجَاتْ ظَفَرْ بُرْدَنْ جُزْ دَرْ بَيْ مُصْطَفَىٰ

كُلُّ الطُّرُقِ مَسْدُودٌ إِلَّا الْمِنَاجَ الْمُحَمَّدِيٰ Hem demişler.

Fakat bazan oluyor ki: Cadde-i Ahmediyede (A.S.M.) gittikleri halde, bilmiyorlar ki Cadde-i Ahmediyedir ve Cadde-i Ahmedîye dâhilindendir.

Hem bazan oluyor ki: Peygamber'i bilmiyorlar, fakat gittikleri yol, Cadde-i Ahmediyenin eczasındandır.

Hem bazan oluyor ki: Bir keyfiyet-i meczubane veya bir halet-i istiğrakkârane veya bir vaziyet-i münzeviyane ve bedeviyane suretinde

Cadde-i Muhammediyeyi düşünmeyerek, yalnız لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ onlara kâfi

geliyor. Fakat bununla beraber, en mühim bir cihet budur ki: "**Adem-i kabul**" başkadır, "**kabul-ü adem**" başkadır. Bu çeşit Ehl-i Cezbe ve Ehl-i Uzlet veya işitmeyen veya bilmeyen adamlar; Peygamber'i bilmiyorlar veya düşünmüyorumlar ki kabul etsinler. O noktada cahil kalıyorlar. Marifet-i

İlahiyeye karşı, yalnız لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ biliyorlar.

Bunlar Ehl-i Necat olabilirler. Fakat **Peygamber'i işten ve Davasını bilen adamlar Onu tasdik etmezse, Cenab-ı Hakk'ı tanıtmaz. Onun hakkında, yalnız لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ Kelâmi, Sebeb-i Necat olan Tevhidi ifade edemez.**

Çünkü o hal, bir derece medar-ı özür olan cahilane adem-i kabul değil, belki o kabul-ü ademdir ve o inkârdır. Mu'cizatiyla, Âsâriyla Kâinatın Medar-ı Fahri ve nev'-i beşerin Medar-ı Şerefi olan Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'ı inkâr eden adam, elbette hiçbir cihette hiçbir Nura mazhar olamaz ve Allah'ı tanıtmaz. Her ne ise.. şimdilik bu kadar yeter.

* * *

Altıncı Mes'ele

Sâlisen: Şeytanla münazara namındaki Birinci Mebahs'taki şeytanın mesleğine aid bazı tabirat çok galiz düşmüştür. "Hâşâ, hâşâ!..." Kelimesiyle ve farz-ı muhal suretindeki kayıdlarla ta'dil edildiği halde, yine beni titretiyor. Sonra size gönderilen parçaada bazı ufak ta'dilât vardi, nüshanızı onunla tashih edebildiniz mi? Fikrinizi tevkil ediyorum; o tabirattan lüzumsuz gördüklerinizi tayyedebilirsiniz.

Aziz Kardeşim, o mebahs çok mühimdir. Çünkü ehl-i zendekanın ustası, şeytandır. Şeytan ilzam edilmemesi, onun mukallidleri kanmazlar. Kur'an-ı Hakîm, kâfirlerin galiz tabirlerini reddetmek için zikrettiğinden bana bir cesaret verildi ki; bu şeytanî olan mesleğin bütün bütün çürüklüğünü göstermek için, -Farz-ı muhal suretinde- hizb-üş şeytanın efradı, mesleklerinin iktizasiyla kabul etmeye mecbur oldukları ve ister istemez manen meslek diliyle diyecekleri ahmakane tabiratlarını titreyerek istimal ettim. Fakat o istimal ile onları kuyu dibine sıkıştırıp, meydanı baştan başa Kur'an hesabına zabtettik, onların foyalarını meydana çıkardık. Şu muzafferiyete, şu temsil içinde bak. Meselâ: Semavata başı temas etmiş pek yüksek bir minare ve o minarenin altında Küre-i Arz'in merkezine kadar bir kuyu kazılmış farzediyoruz. İşte Ezanı umum memlekette umum ahaliye işitilen bir zât, Minare başından tâ kuyu dibine kadar hangi mevkide bulunduğu isbat etmek için iki firma münakaşa ediyorlar. Birinci firma der ki: "Minare başındadır, Kâinata Ezan okuyor. Çünkü Ezanı iştiyoruz; hayatdardır, ulvidir. Çendan herkes onu o yüksek yerde görmüyor; fakat herkes derecesine göre onu, çıktıği ve indiği vakit bir makamda, bir basamakta görür ve

onunla bilir ki: O, yukarı çıkar ve nerede görünüse görünsün o, yüksek makam sahibidir." Diğer şeytanı ve ahmak güruh ise der: "Yok.. makamı minare başı değil; nerede görünüse görünsün, makamı kuyu dibidir." Halbuki hiç kimse, ne onu kuyu dibinde görmüş ve ne de görebilir. Faraza eğer taş gibi sakil, ihtiyarsız olsaydı, elbette kuyu dibinde bulunacaktı, birisi görecekti.

Şimdi bu iki muarız fırkanın muharebe meydanı, o minare başından tâ kuyu dibine kadar uzun bir mesafedir. Hizbullah denilen Ehl-i Nur Cemaati, yüksek nazarlı olanlara o Müezzin zâti Minare başında gösteriyorlar. Ve nazarları o dereceye çıkmayanlara ve kasır-ün nazar olanlara, derecelerine göre birer basamakta o Müezzin-i A'zamı gösteriyorlar. Küçük bir emare, onlara kâfi gelir ve isbat eder ki: O Zât, taş gibi camid bir cisim değil, belki istediği vakit yukarı çıkar, görünür, Ezan okur bir İnsan-ı Kâmildir. Diğer hizb-üş şeytan denilen güruh ise, derler: "Ya Minare başında herkese gösteriniz veyahud makamı kuyu dibidir." diye ahmakane hükümederler. Ahmaklıklarından bilmiyorlar ki: Minare başında herkese gösterilmemesi, herkesin nazarı oraya çıkmamasından ileri geliyor. Hem mugalata suretinde, Minare başı hariç olarak bütün mesafeyi zabetmek istiyorlar.

İşte o iki Cemaatin münakaşasını halletmek için biri çıkar, o hizb-üş şeytana der ki: "Ey menhus güruh! Eğer o Müezzin-i A'zamın makamı kuyu dibi olsa; taş gibi camid, hayatsız, kuvvetsiz olmak lâzım gelir. Ve kuyu basamaklarında ve Minarenin derecelerinde görünen o olmamak lâzım gelir. Madem öyle görüyorsunuz; elbette o, kuvvetsiz, hakikatsız, camid olmayacak. Minare başı onun makamı olacak. Öyle ise, ya siz onu kuyu dibinde göstereceksiniz -ki hiçbir cihette bunu gösteremezsınız ve hiçbir kimseye orada bulunmasını dinletemezsiniz- veyahut susunuz! Meydan-ı müdafaaınız kuyu dibidir. Sair meydan ve uzun mesafe ise, şu mübarek Cemaatin meydanıdır; kuyu dibinden başka, o Zâtı nerede gösterseler, davayı kazanırlar.

İşte şu temsil gibi münazara-i şeytanî mebhâsi, Arştan ferşe kadar olan uzun mesafeyi hizb-üş şeytanın elinden alıyor ve hizb-üş şeytanı mecbur ediyor, sıkıştırıyor. En gayr-ı makul, en muhal, en menfur mevkii onlara bırakıyor. En dar ve kimse giremeyecek bir deliğe onları sokuyor, bütün mesafeyi Kur'an namına zabtediyor.

Eğer onlara denilse: "Kur'an nasıldır?" Derler: "Güzel ve Ahlâk Dersini veren bir insan Kitabıdır." O vakit onlara denilir: Öyle ise Allah'ın Kelâmıdır ve böyle kabul etmeye mecbursunuz. Çünkü siz mesleğiniz, "Güzel" diyemeceksiniz!

Hem eğer onlara denilse: "Peygamber'i nasıl bilirsiniz?" Derler: "Güzel Ahlaklı, çok Akıllı bir adam." O vakit onlara denilecek: "Öyle ise Îmana geliniz. Çünkü güzel Ahlaklı, Akıllı olsa, alâküllihal Resulullahdır. Çünkü sizin bu "güzel" sözünüz, hududunuz dâhilinde değil; mesleğinizce böyle diyemezsiniz." Ve hâkeza... Temsildeki sair işaretlere, Hakikatın sair cihetleri tatbik edilebilir.

İşte bu Sırra binaen o şeytan ile münazara edilen Birinci Mebhâs, Ehl-i Îmanın Îmanını muhafaza etmek için Mu'cizat-ı Ahmediyeyi bilmeğe ve kat'î bürhanlarını öğrenmeye muhtaç etmiyor. Edna bir emare, küçük bir delil, onların Îmanlarını kurtarıyor. Kuyu dibindeki esfel-i safilinde olmadığına, herbir Hâl-i Ahmedîye (A.S.M.), herbir Haslet-i Muhammediye (A.S.M.), herbir Tavr-ı Nebevî (A.S.M.) birer Mu'cize hükmüne geçer, A'lâ-yı İlliyyînde bir Makamı bulunduğunu isbat eder.

* * *

Yedinci Mes'ele

Medar-ı ibret bir Mes'ele:

[Vehme mâruz, fûtura düşen bazı dostlarımı Kuvve-i Maneviyeyi teyid edecek yedi emarenin delaletiyle, sîrf Hizmet-i Kur'an'a aid bir İkram-ı Rabbanîyi ve bir Himayet-i İlahiyeyi beyan etmeye mecburum ki, o zaîf damarlı bir kısım dostlarımı kurtarayım. O yedi emarenin dördü; dost iken, sîrf birer maksad-ı dünyevî için şahsına değil, Kur'an'a hâdimliğim cihetinde düşman vaziyeti almalarıyla, o maksadlarının aksiyile tokat yediler. O yedi emarenin üçü ise, ciddî dost idiler ve daima da dostturlar; fakat dostluğun iktiza ettiği merdane vaziyeti muvakkaten göstermediler, tâ ki ehl-i dünyanın teveccühünü kazanıp birer maksad-ı dünyevî kazansınlar ve başlarından emin olsunlar. Halbuki o üç dostum, maatteessûf o maksadlarının aksiyile birer itab gördüler.]

Evvelki dört zahirî dost, sonra düşman vaziyeti gösterenlerin

B i r i n c i s i : Bir müdür, kaç vasıta ile yalvardı. Onuncu Söz'den bir Nûsha istedi. Ona verdim. O ise, terfi' için dostluğumu bırakıp düşmanlık vaziyeti aldı. Valiye şekva ve ihbar suretinde verdi. Hizmet-i Kur'anîyenin bir Eser - i İkramı olarak terfi' değil, azledildi.

I k i n c i s i : Diğer bir müdür, dost iken, âmirlerinin hatırları için ve ehl-i dünyanın teveccühünü kazanmak fikriyle şahsına değil, Hizmetkârlığım cihetinde rakibane ve düşmanane vaziyet aldı, kendi maksadının aksıyla tokat yedi. Ümid edilmediği bir mes'elede, iki buçuk seneye mahkûm edildi. Sonra Kur'anın bir Hizmetkârından Dua istedi. **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** belki kurtulacak, çünkü ona Dua edildi.

Ü ç ü n c ü s ü : Bir muallim, dost görünürken ben de ona dost baktım. Sonra Barla'ya nakledip yerleşmek için düşmanane bir vaziyeti ihtiyar etti; o maksadının aksıyla tokat yedi. Muallimlikten askerlige atıldı. Barla'dan uzaklaştırıldı.

D ö r d ü n c ü s ü : Bir muallim (hâfız, hem mütedeyyin gördüğüm için) Kur'anın Hizmetinde bana bir dostluk edecek niyetiyle ona samîmane bir dostluk gösterdim. Sonra o, ehl-i dünyanın teveccühünü kazanmak için bir memurun bir tek kelâmiyla bize karşı çok soğuk ve korkak vaziyeti aldı. Sonra o maksadının aksıyla tokat yedi. Mûfettişinden şiddetli bir tekdir yedi ve azledildi.

İşte bu dört adam düşman vaziyeti almakla böyle tokat yedikleri gibi, üç dostum da ciddî dostluğun iktiza ettiği merdane vaziyeti göstermedikleri için, tokat değil, bir nevi ihtar nev'inde aks-i maksadlarıyla ikaz edildiler.

B i r i n c i s i : Gayet mühim ve ciddî ve hakikî bir Talebem olan bir zât-ı muhterem, mütemadiyen Sözler'i yazar, neşrederdi. Müşevves büyük bir memurun gelmesiyle ve bir hâdisenin vukuu ile; yazdığı Sözler'i sakladı, muvakkaten istinsahı da terketti. Tâ ki, ehl-i dünyadan bir zahmet görmesin ve bir sıkıntı çekmesin ve onların şerlerinden emin olsun. Halbuki o Hizmet-i Kur'anîyenin muvakkaten ta'ilinden gelen bir eser-i hata olarak, bir sene mütemadiyen bin liraya mahkûmiyet gibi bir bela, gözü önüne konuldu. Ne vakit istinsaha niyet etti ve eski vaziyetine döndü; o davasından tebrie etti, **بِلِلَّهِ الْحَمْدُ** beraet kazandı. Fakr-ı haliyle beraber bin liradan kurtuldu.

I k i n c i s i : Beş seneden beri merd ve ciddî ve cesur bir dostum, ehl-i dünyanın ve yeni gelen bir âmirin hüsn-ü zannını ve teveccühünü kazanmak için, komşum iken, düşünmeyerek ihtiyarsız birkaç ay benim ile görüşmedi. Hattâ bayramda ve ramazanda uğramadı. Halbuki maksadının aksıyla karye mes'elesi neticelendi, nüfuzu kırıldı.

Ü ç ü n c ü s ü : Haftada bir-iki defa benimle görüşen bir hâfız, İmam olmuş. Sarık sarmak için iki ay beni terketti. Hattâ Bayramda yanına gelmedi. Hilaf-ı me'mul olarak, maksadının aksıyla yedi-sekiz ay İmamlık

ettiği halde hilaf-ı âdet bir surette ona Sarık bağıltırılmadı.

İşte bu gibi vukuatlar çok var. Fakat bazılارının hatırlarını kırmamak için zikretmiyorum. Bunlar ne kadar zaif birer emare ise de, fakat içtimâînda bir kuvvet hissedilir. Onunla kanaat gelir ki: Şâhsıma karşı değil -çünkü nefsimi hiçbir ikrama lâyik görmüyorum- belki **Hizmet-i Kur'an noktasında sîrf o cihette bir İkram-ı İlahî ve bir Himayet-i Rabbaniye altında Hizmet ettiğimiz anlaşılıyor**. Dostlarım bunu düşünmeli, evhama kapılmamalı. Madem Hizmetkârlığımı bir İkram-ı İlahîdir ve madem fahre değil, belki şükre sebebdır ve madem

وَ أَمّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدّثُ Fermanı var.. bu Sırlara binaen, hususî bir surette dostlarımı beyan ediyorum.

* * *

Sekizinci Mes'ele

[Yirmiyedinci Söz'ün İctihada mani esbabın beşinci sebebinin üçüncü noktasının üçüncü misalinin Haşıyesidir.]

Mühim bir sual: Bazı Ehl-i Tahkik derler ki: Elfaz-ı Kur'aniye ve Zikriye ve sair Tesbihlerin herbiri müteaddid cihetlerle insanın Letaif-i Maneviyesini tenvir eder, manevî gıda verir. Manaları bilinmezse, yalnız lafiz ifade etmiyor, kâfi gelmiyor. Lafız bir libastır; değiştirilse, her taife kendi Lisaniyle o manalara elfaz giydirse, daha nâfi' olmaz mı?

Elcevab: Elfaz-ı Kur'aniye ve Tesbihat-ı Nebeviyenin Lafızları camid libas değil; cesedin hayatdar cildi gibidir, belki mürur-u zamanla cild olmuştur. Libas değiştirilir; fakat cild değişse, vücuda zarardır. Belki Namazda ve Ezandaki gibi Elfaz-ı Mübarekeler, mana-yı örfilerine alem ve nam olmuşlar. Alem ve isim ise, değiştirilmez. Ben kendi nefsimde tecrübe ettiğim bir haleti çok defa tedkik ettim gördüm ki; o halet, Hakikattr. O halet şudur ki:

Sure-i İhlas'ı Arefe gününde üzerî defa tekrar edib okuyordum. Gördüm ki: Bendeki manevî duyguların bir kısmı birkaç defada gıdasını alır, vazgeçer, durur. Ve Kuvve-i Müfekkire gibi bir kısmı dahi, bir zaman mana tarafına müteveccih olur, hissesini alır, o da durur. Ve Kalb gibi bir kısmı, manevî bir zevke medar bazı mefhûmlar cihetinde hissesini alır, o da sükût eder. Ve hâkeza... Git gide o tekrarda yalnız bir

kısim Letaif kalır ki; pek geç usanıyor, devam eder, daha manaya ve tedkikata hiç ihtiyaç bırakmıyor. Gaflet Kuvve-i Müfekkireye zarar verdiği gibi, ona zarar vermiyor. Lafız ve lafz-ı müşebbi' olduğu bir meal-i icmalî ile ve isim ve alem bulundukları mana-yı örfi, onlara kâfi geliyor. Eğer manayı o vakit düşünse, zararlı bir usanç verir. Ve o devam eden Latifeler, taallüme ve tefehhûme muhtaç değiller; belki tahattura, teveccûhe ve teşvike ihtiyaç gösterirler. Ve o cild hükmündeki lafızları onlara kâfi geliyor ve mana vazifesini görüyorlar. Ve bilhassa o Arabî Lafızlar ile, Kelâmullah ve Tekellüm-ü İlahî olduğunu tahattur etmekle, dâimî bir Feyze medardır.

İşte kendim tecrübe ettiğim şu halet gösteriyor ki: Ezan gibi ve Namazın Tesbihati gibi ve her vakit tekrar edilen Fatîha ve Sure-i İhlâs gibi Hakaikleri, başka lisan ile ifade etmek çok zararlıdır. Çünkü menba'-ı dâimî olan Elfaz-ı İlahîye ve Nebeviye kaybolduktan sonra, o dâimî Letaifin dâimî hisseleri de kaybolur. Hem her harfin lâakal on sevabı zayıf olması ve huzur-u dâimî, bütün Namazda herkes için devam etmediğinden; gaflet içinde, tercüme vasıtasyyla insanların tabiratı Ruha zulmet vermesi gibi zararlar olur. Evet nasıl İmam-ı A'zam demiş: **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**, Tevhide alem

ve isimdir." Biz de deriz: Kelimat-ı Tesbihîye ve Zikriyeyenin, hususan Ezanda ve Namazda olanların ekseriyet-i mutlakası, alem ve isim hükmüne geçmişler. Alem gibi, mana-yı lügavîsinden ziyade, mana-yı örfi-i şer'îsine bakılır. Öyle ise, değişimeleri şer'an mümkün değildir. Her Mü'mine bilmesi lâzım olan mücmel manaları, yani muhtasar bir meali ise, en âmî bir adam dahi çabuk öğrenir. **Bütün ömrünü İslâmiyetle geçiren ve kafasını binler malayaniyat ile dolduran adamlar, bir-iki haftada Hayat-ı Ebediyesinin anahtarını olan şu Kelimat-ı Mübarekenin meal-i icmalîsini öğrenmemesine nasıl mazur olabilirler, nasıl Müslüman olurlar, nasıl "akıllı adam" denilirler?.. Ve öyle heriflerin tenbeliliklerinin hatrı için, O Nur menba'larının mahfazalarını bozmak kâr-ı akıl değildir!..**

Hem **سُبْحَانَ الله** diyen, hangi milletten olursa olsun, Cenab-ı

Hakk'ı Takdis ettiğini anlar. İşte bu kadar kâfi gelmez mi? Eğer manasına kendi lisaniyle müteveccih olsa, Akıl noktasında bir defa taallüm eder. Halbuki günde yüz defa tekrar eder. O yüz defa, Akılın hisse-i taallümünden başka, lafızdan ve lafza sirayet eden ve imtizac eden meal-i icmalî, çok Nurlara ve Feyizlere medardır. Bahusus Tekellüm-ü İlahî haysiyetiyle aldığı Kudsiyet ve o Kudsiyetten gelen Feyizler ve Nurlar, çok ehemiyetlidir...

E l h a s ı l : Zaruriyat-ı Diniye mahfazaları olan Elfaz-ı Kudsiye-i İlahiyenin yerine hiçbir şey ikame edilemez ve yerlerini tutamaz ve Vazifelerini göremez. Ve muvakkat ifade etseler de; Dâimî, Ulvî, Kudsî ifade edemezler.

Amma Nazariyat-ı Diniyenin mahfazaları olan elfazlar ise, değiştirilmeye lüzum kalmaz. Çünkü nasihat ile ve sair tedris ve talim ve va'z ile o ihtiyaç mündefi' olur.

E l h a s ı l : Lisan-ı Nahvî olan Lisan-ı Arabînin Câmiiyeti ve Elfaz-ı Kur'aniyenin İ'cazi öyle bir tarzdadır ki, kabil-i tercüme degildir! Belki "muhaldir" diyebilirim. Kimin şübhesi varsa, İ'caza dair Yirmibeşinci Söz'e müracaat etsin. Tercüme dedikleri şeyler ise, gayet muhtasar ve nâkis bir mealdir. Böyle meal nerede; hayatdar, çok cihetlerle teşa'ub etmiş Âyâtın hakikî manaları nerede?

Dokuzuncu Mes'ele

(Mühim ve mahrem bir Mes'ele ve bir Sîr-ı Velayet)

Âlem-i İslâmda Ehl-i Sünnet ve Cemaat denilen Ehl-i Hak ve İstikamet Fırka-i Azîmesi, Hakaik-i Kur'aniyeyi ve Îmâniyeyi İstikamet Dairesinde hüve hüvesine Sünnet-i Seniye ittiba' ederek muhafaza etmişler. Ehl-i Velayetin ekseriyet-i mutlakası, o Daireden neş'et etmişler. Diğer bir kısım Ehl-i Velayet, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin bazı desatırları haricinde ve usûllerine muhalif bir caddede görünmüştür. İşte şu kısım Ehl-i Velayete bakanlar iki şıkka ayrıldılar:

Bir kısmı ise, Ehl-i Sünnetin usûlüne muhalif oldukları için, Velayetlerini inkâr ettiler. Hattâ onlardan bir kısminın tekfirine kadar gittiler.

Diğer kısım ki, onlara ittiba' edenlerdir. Onların Velayetlerini kabul ettikleri için derler ki: "Hak yalnız Ehl-i Sünnet ve Cemaatin mesleğine münhasır değil." Ehl-i bid'adan bir firma teşkil ettiler, hattâ dalâlete kadar gittiler. Bilmediler ki: **Her hâdî zât, mühdî olamaz.** Şeyhleri hatasından mazurdur, çünkü meczubdur. Kendileri ise mazur olamazlar.

Mutavassit bir kısım ise, o Velilerin Velayetlerini inkâr etmediler, fakat yollarını ve mesleklerini kabul etmediler. Diyorlar ki: "Hilaf-ı usûl olan sözleri, ya hâle mağlub olup hata ettiler veya hâl manası bilinmez müteşabihat misillü şatahattır."

Maatteessüf birinci kısım, hususan ülema-i ehl-i zahir, meslek-i Ehl-i Sünneti muhafaza niyetiyle, çok mühim Evliyayı inkâr, hattâ tadil etmeye mecbur olmuşlar. İkinci kısım olan tarafdarları ise, o çeşit şeyhlerle ziyade hüsn-ü zan ettikleri için, Hak mesleğini bırakıp, bid'ate hattâ dalâlete girdikleri olmuş.

İşte şu Sirra dair, pek çok zaman zihnim işgal eden bir haletvardı: **Bir zaman ben, bir kısım ehl-i dalâlete mühim bir vakitte Kahr ile Dua ettim. Bedduama karşı müdhiş bir Kuvvet-i Maneviye çıktı. Hem Duamı geri veriyordu, hem beni men'etti.**

Sonra gördüm ki: O kısım ehl-i dalâlet, hilaf-ı hak icraatında bir Kuvve-i Maneviyenin teshilatıyla, arkasına aldığı halkı sürükleyp gidiyor. Muvaffak oluyor. Yalnız cebr ile değil, belki Velayet kuvvetinden gelen bir arzu ile imtizac ettiği için, Ehl-i İmanın bir kısmı o arzuya kapılıp hoş Görüyorlar, çok fenâ telakki etmiyorlar.

İşte bu iki Sırri hissettiğim vakit dehşet aldım, **فَسُبْحَانَ اللَّهِ** dedim.

"Tarîk-ı Haktan başka Velayet bulunabilir mi? Hususan müdhiş bir cereyan-ı dalâlete Ehl-i Hakikat tarafdar çıkar mı?" dedim. Sonra bir mübarek Arefe gününde müstahsen bir Âdet-i İslâmiyeye binaen Sure-i İhlas'ı üzer defa tekrar ederek okuyup, Onun Bereketiyle, "**Mühim Bir Suale Cevab**" namında yazılan mes'ele ile beraber şöyle bir Hakikat dahi Rahmet-i İlahiye ile Kalb-i Âcizaneme gelmiş. Hakikat şudur ki:

Sultan Mehmed Fatih'in zamanında hikâye edilen meşhur ve manidar "Cibali Baba küssası" nev'inden olarak bir kısım Ehl-i Velayet, zahiren muhakemeli ve âkıl görünürken, meczubdurlar. Ve bir kısmı dahi; bazan sahvede ve Daire-i Akılda görünür, bazan Aklin ve Muhakemenin haricinde bir hâle girer. Şu kısımdan bir sınıfı ehl-i iltibastır, tefrik etmiyor. Sekir halinde gördüğü bir mes'eleyi halet-i sahvede tatbik eder, hata eder ve hata ettiğini bilmez. Meczubların bir kısmı ise indallah mahfuzdur, dalâlete sülük etmez. Diğer bir kısmı ise mahfuz değiller, bid'at ve dalâlet firkalarında bulunabilirler. Hattâ kâfirler içinde bulunabileceği ihtimal verilmiş.

İşte muvakkat veya dâimî meczub olduklarından, manen "mübarek mecnun" hükmünde oluyorlar. Ve mübarek ve serbest mecnun hükmünde oldukları için, mükellef değiller. Ve mükellef olmadıkları için, muahaze olunmuyorlar. Kendi Velayet-i Meczubaneleri bâkî kalmakla beraber, ehl-i dalâlete ve ehl-i bid'aya tarafdar çıkarlar. Mesleklerine bir derece revaç verip, bir kısım Ehl-i İmanı ve Ehl-i Hakkı, o mesleğe girmeye meş'umane bir sebebiyet verirler.

Onuncu Mes'ele

[Ziyaretçilere aid bazı dostlar tarafından ihtar ile, bir düstur izah edilmek istenilmiştir. Onun için yazılmıştır.]

Malûm olsun ki: Bizi ziyaret eden, ya hayat-ı dünyeviye cihetinde gelir; o kapı kapalıdır. Veya Hayat-ı Uhreviye cihetinde gelir. O cihette iki kapı var: Ya şahsımı mübarek ve makam sahibi zannedib gelir. O kapı dahi kapalıdır. **Çünkü ben kendimi beğenmiyorum, beni beğenenederi de beğenmiyorum.** Cenab-ı Hakk'a çok şükür, beni kendime beğendirmemiş. İkinci cihet, sîrf Kur'an-ı Hakîm'in Dellâlı olduğum cihetledir. Bu kapıdan girenleri, **عَلَى الرَّأْسِ وَالْعَيْنِ** kabul ediyorum. Onlar da üç tarzda olur: **Ya dost olur, ya Kardeş olur, ya Talebe olur.**

Dostun hassası ve şartı budur ki : Kat'iyyen, Sözler'e ve Envâr-ı Kur'aniyeye dair olan Hizmetimize ciddî tarafdar olsun; ve haksızlığa ve bid'alarla ve dalâlete Kalben tarafdar olmasın, kendine de istifadeye çalışın.

Kardeşin hassası ve şartı şudur ki : Hakikî olarak Sözler'in Neşrine ciddî çalışmakla beraber, beş Farz Namazını eda etmek, yedi kebairi işlememektir.

Talebeliğin hassası ve şartı şudur ki : Sözler'i kendi Malî ve Te'lifi gibi hissedib sahib çıksın ve en mühim Vazife-i Hayatiyesini, Onun Neşir ve Hizmeti bilsin.

İşte şu üç tabaka benim üç şahsiyetimle alâkadardır. Dost, benim şahsî ve zâtî şahsiyetimle münasebetdar olur. Kardeş, Abdiyetim ve Ubudiyet noktasındaki şahsiyetimle alâkadar olur. Talebe ise, Kur'an-ı Hakîm'in Dellâlı cihetinde ve Hocalık Vazifesindeki şahsiyetimle münasebetدارdır.

Şu görüşmenin de üç meyvesi var:

Birincisi: Dellâllîk itibariyle Mücevherat-ı Kur'aniyeyi benden veya Sözler'den Ders almak. Velev bir Ders de olsa.

İkincisi: İbadet itibariyle Uhrevî Kazancıma hissedar olur.

Üçüncüsü: Beraber Dergâh-ı İlahiyyeye müteveccih olup Rabt-ı Kalb ederek, Kur'an-ı Hakîm'in Hizmetinde el-ele verip, Tevfik ve Hidayet istemek.

Eğer Talebe ise; her sabah mütemadiyen ismiyle, bazan hâliyle dahi yanında hazır olur, hissedar olur.

Eğer Kardeş ise, birkaç defa hususî ismiyle ve suretiyle Dua ve kazancımda hazır olup hissedar olur. Sonra umum İhvânlar içinde dâhil olup, Rahmet-i İlâhiyeye teslim ediyorum ki, Dua vaktinde "İhvâti ve İhvâni" dediğim vakit onlar içinde bulunur. Ben bilmezsem, Rahmet-i İlâhiye onları biliyor ve görüyor.

Eğer dost ise ve Feraizi kilar ve kebairi terkederse, umumiyet-i ihvan itibariyle Duamda dâhildir. Bu üç tabaka dahi, beni manevî Dua ve kazançlarında dâhil etmek şarttır.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَنْ قَالَ الْمُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ الْمَرْصُوصِ يَشُدُّ بَعْضَهُ
بَعْضًا * وَعَلَى آلِهِ وَصَاحِبِهِ وَسَلِّمْ *

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَيْنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِي لَوْلَا أَنْ هَدَيْنَا اللَّهُ لَقَدْ
جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ *

اللَّهُمَّ يَا مَنْ أَجَابَ نُوحًا فِي قَوْمِهِ * وَيَا مَنْ نَصَرَ إِبْرَاهِيمَ عَلَى أَعْدَآئِهِ *
وَيَا مَنْ أَرْجَعَ يُوسُفَ إِلَى يَعْقُوبَ * وَيَا مَنْ كَشَفَ الضُّرَّ عَنْ أَيُوبَ * وَ
يَا مَنْ أَجَابَ دَعْوَةَ زَكَرِيَّاءَ * وَيَا مَنْ تَقَبَّلَ يُونُسَ ابْنَ مَثْنَى سُئْلَكَ بِإِسْرَارِ
أَصْحَابِ هَذِهِ الدُّعَوَاتِ الْمُسْتَجَابَاتِ أَنْ تَحْفَظَنِي وَتَحْفَظَ نَاسِرَهُذِهِ
الرَّسَائِلِ وَرُفَّقَائِهِمْ مِنْ شَرِّ شَيَاطِينِ الْأِنْسُ وَالْجِنِّ وَانْصُرْنَا عَلَى أَعْدَآئِنَا
وَلَا تَكِلْنَا إِلَى أَنفُسِنَا وَاکْشِفْ كُرْبَتَنَا وَكُرْبَتَهُمْ وَاشْفِ أَمْرَاضَ قُلُوبِنَا
وَقُلُوبِهِمْ آمِينَ آمِينَ آمِينَ *

Yirmi Yedinci Mektub

[Bu Mektub, Risale-i Nur Müellifinin Talebelerine yazdığı Ayn-ı Hakikat ve çok letafetli, güzel Mektublarıyla; Risale-i Nur Talebelerinin, Üstadlarına ve bazan birbirlerine yazdıkları ve Risale-i Nur'un mütalaasından aldıkları parlak Feyizlerini ifade eden çok zengin bir Mektub olup, bu mecmuanın üç-dört misli kadar büyüğü için bu mecmuaaya ilhak edilmemiştir. Müstakillen Barla, Kastamonu, Emirdağ Lâhikaları olarak neşredilmiştir.]

* * *

Yirmisekizinci Mektub

Şu Mektub „Sekiz Mes'uledir”.

Birinci Risale olan Birinci Mes'ele

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّوَءَى تَعْبُرُونَ

Sâniyen: Üç sene evvel benimle görüşükten üç gün sonra tabiri çıkmış, tevili tezahür etmiş eski bir rü'yanızın, şimdi tabirini istiyorsunuz. Simdilik o güzel, mübarek, müjdeli rü'ya mûrur-u zamana uğramış. Manasını göstermiş olan o rü'yaya karşı böyle desem hakkım yok mu:

نَهْ شَبَمْ نَهْ شَبْ پَرَسْتَمْ مَنْ غُلَامْ شَمْسَمْ آزْ شَفْسَمْ مِي گُوْيَمْ حَبَرْ
آنْ خَيَالَاتِي كِه دَامِ أَوْلِيَاْسْتَ عَكْسِ مَهْرُوْيَانِ بُوْسْتَانِ حُدَاسْتَ

Evet Kardeşim, senin ile Mahz-ı Hakikat Dersini müzakereye alışmamışız. Hayalâtlara karşı kapısı açık olan rü'yaları, tâhrikî bir surette mevzubahs

etmek, Tahkik mesleğine tam uygun gelmediğinden; o cüz'î hâdise-i nevmiye münasebetiyle, mevtin küçük bir kardeşi olan nevme aid ilmî ve düsturî olarak altı Nükte-i Hakikatı, Âyât-ı Kur'aniyenin işaret ettiği vecihte beyan edeceğiz. Yedincisinde, senin rü'yana kısa bir tabir verilecek.

B i r i n c i s i : Sure-i Yusuf'un mühim bir Esası, Rü'ya-yı Yusufiye olduğu gibi; **وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَّاتًا** Ayeti misillü çok Âyetlerle, rü'yada ve nevmde perdeli olarak ehemmiyetli Hakikatlar var olduğunu gösterir.

I k i n c i s i : Kur'an ile tefe'üle ve rü'yaya itimada Ehl-i Hakikat tarafdar degiller. Çünkü Kur'an-ı Hakîm, ehl-i küfrü kesretle ve şiddetli bir tarzda vuruyor. Tefe'ülde, kâfire aid şiddetti, tefe'ül eden insana çıktıği vakit, yeis veriyor; Kalbi müşevves ediyor. Hem rü'ya dahi hayr iken, bazı aks-i Hakikatla göründüğü için şerr telakki edilir, yeise düşürür, Kuvve-i Maneviyeyi kırar, sû'-i zan verir. Çok rü'yalar var ki: Sureti dehşetli, zararlı, mülevves iken; tabiri ve manası çok güzel oluyor. Herkes rü'yanın suretiyle manasının Hakikatı mabeynindeki münasebeti bulamadığı için; lüzumsuz telaş eder, me'yus olur, keder eder.

İşte yalnız bu cihet içindir ki, Ehl-i Hakikat gibi ve İmam-ı Rabbanî misillü başta **نَهْ شَبَّمْ نَهْ شَبْ پَرَسْتُمْ** dedim.

Ü ç ü n c ü s ü : Hadîs-i Sahih ile Nübûvvetin kırk cüz'ünden bir cüz'ü nevmde Rü'ya-yı Sadîka suretinde tezahür etmiş. Demek Rü'ya-yı Sadîka hem Haktır, hem Nübûvvetin Vezaifine taalluku var. Şu üçüncü mes'ele, gayet mühim ve uzun ve Nübûvvetle alâkadar ve derin olduğundan, başka vakte talik ediyoruz; şimdilik o kapıyı açmıyoruz.

D ö r d ü n c ü s ü : Rü'ya üç nevidir: İlkisi, Tabir-i Kur'anla **أَضْفَاثُ أَحْلَامٍ** da dâhildir; tabire değil. Manası varsa da ehemmiyeti yok. Ya mızacın inhirafından kuvve-i hayaliye şahsin hastalığına göre bir terkibat, tasvirat yapıyor; yahut gündüz veya daha evvel, hattâ bir-iki sene evvel aynı vakitte başına gelen müheyyc hâdisatı, hayal tahattur eder; ta'dil ve tasvir eder, başka bir şekil verir. İşte bu iki kısım **أَضْفَاثُ أَحْلَامٍ** dır, tabire değil.

Üçüncü kısım ki, Rü'ya-yı Sadıkadır. O doğrudan doğruya Mahiyet-i İnsaniyedeki Latife-i Rabbaniye, Âlem-i Şehadetle bağlanan ve o Âlemde dolaşan duyguların kapanmasıyla ve durmasıyla, Âlem-i Gayba karşı bir münasebet bulur, bir menfez açar. O menfez ile, vukua gelmeye hazırlanan hâdiselere bakar ve Levh-i Mahfuz'un cilveleri ve Mektubat-ı Kaderiyenin nümuneleri nev'inden birisine rastgelir, bazı Vakiat-ı Hakikiyeyi görür. Ve o vakıatta, bazan hayal tasarruf eder, suret libasları giydirir. Bu kısmın çok enva'ı ve tabakatı var. Bazı aynen gördüğü gibi çıkar, bazan bir ince perde altında çıkıyor, bazan kalınca bir perde ile sarılıyor.

Hadîs-i Şerifte gelmiş ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Bidayet-i Vahiyde gördüğü rü'yalar; subhun inkişafi gibi zahir, açık, doğru çıkyordu.

B e s i n c i s i : Rü'ya-yı Sadîka, Hiss-i Kabl-el Vukuun fazla inkişafıdır. Hiss-i Kabl-el Vuku ise, herkeste cüz'i-külli vardır. Hattâ hayvanlarda dahi vardır. Hattâ bir zaman ben, bu Hiss-i Kabl-el Vukuu, zahirî ve bâtinî meşhur duygulara ilâve olarak, insanda ve hayvanda "Saika" ve "Şaika" namıyla aynı "Sâmia" ve "Bâsira" gibi iki Hiss-i Âheri ilmen bulmuştum. Ehl-i dalâlet ve ehl-i felsefe, o gayr-ı meşhur hislere; -hata ederek- ahmakçasına "sevk-i tabîî" diyorlar. Hâşâ sevk-i tabîî değil, belki bir nevi İlham-ı Fitrî olarak insan ve hayvani Kader-i İlahî sevkediyor. Meselâ: Kedi gibi bazı hayvan; gözü kör olduğu vakit, o Sevk-i Kaderî ile gider, gözüne ilâç olan bir otu bulur, gözüne sürer, iyi olur.

Hem rûy-i zeminin sıhhiye memurları hükmünde ve bedevi hayvanatın cenazelerini kaldırmakla muvazzaf kartal gibi âkilüllahm kuşlara bir günlük mesafeden bir hayvan cenazesinin vücudu, o Sevk-i Kaderî ile ve o Hiss-i Kabl-el Vuku İlhamıyla ve o Saika-i İlahî ile bildirilir ve bulurlar.

Hem yeni dünyaya gelmiş bir arı yavrusu; yaşı bir gün iken, havada bir günlük mesafeye gider, havada izini kaybetmeyerek, o Sevk-i Kaderî ile ve o Saika İlhamıyla döner, yuvasına girer. Hattâ herkesin başında çok defa tekerrür ediyor ki, birisinden bahsediyorken, âni kapı açılarak tahminin fevkinde aynı adam gelir. Hattâ Kurdce durub-u emsaldendir:

نَافِ گُرِينَهْ پَالَانْدَازْ لِي وَرِينَهْ Yani: "**Kurdun bahsini ettiğin zaman topuzu hazırla, vur; çünkü kurt geliyor.**" Demek bir Hiss-i Kabl-el Vuku' ile, Latife-i Rabbaniye icmalen o adamın gelmesini hisseder. Fakat Aklın şuuru ihata etmediği için; kasden değil, ihtiyarsız

olarak bahsetmeye sevkeder. Ehl-i Feraset bazan Keramet gibi geldiğini beyan eder. Hattâ bir zaman bende şu nevi hassasiyet fazla idi. Bu hali bir düstur içine almak istedim, fakat yakıştıramadım ve yapamadım. Fakat Ehl-i Salahatta ve bahusus Ehl-i Velayette bu Hiss-i Kabl - el Vuku' fazla inkışaf eder, kerametkârane âsârını gösterir.

İşte umum avam için dahi bir nevi Velayete mazhariyet var ki, Rü'ya-yı Sadıkada, Evliya gibi, gaybî ve istikbalî olan şeyleri görüyorlar. Evet uykı nasılıki avam için Rü'ya-yı Sadıkâ cihetinde bir Mertebe-i Velayet hükmündedir; öyle de umum için, gayet güzel ve muhteşem bir Sinema-i Rabbaniyenin seyrangâhıdır. **Fakat güzel Ahlâklu güzel düşünür. Güzel düşünen, güzel levhaları görür. Fenâ ahlâklu fenâ düşündüğünden, fenâ levhaları görür.** Hem herkes için, Âlem-i Şehadet içinde, Âlem-i Gayba bakan bir penceredir. Hem mukayyed ve fâni insanlar için, saha-i itlak bir meydan ve bir nevi Bekaya mazhar ve mazi ve müstakbel, hal hükmünde bir Temâşagâhırt. Hem tekâlîf-i hayatıe altında ezilen ve meşakkat çeken zîruhların İstirahatgâhıdır. İşte bu gibi Sırlar içindir ki, Kur'an-ı Hakîm **وَجَعَلْنَا نُومَكُمْ سُبَّاتًا** nev'indeki Ayetlerle, Hakikat-ı Nevmiyeyi ehemmiyetle Ders veriyor.

A l t ì n c ì s ì v e e n m ü h i m m i : Rü'ya-yı Sadıkâ benim için Hakkalyakîn derecesine gelmiş ve pek çok tecrübeîmla, Kader-i İlâhînin her şey'e muhit olduğuna bir hüccet-i katî' hükmüne geçmiştir. Evet bu rü'yalar, benim için hususan bu birkaç sene zarfında o dereceye gelmiştir ki; meselâ yarın başıma gelecek en küçük hâdisat ve en ehemmiyetsiz muamelât ve hattâ en âdi muhaverat yazılı olduğunu ve daha gelmeden muayyen olduğunu ve gecede onları görmekle, dilim ile değil, gözüm ile okuduğum bana katî' olmuştur. Bir değil, yüz değil, belki bin defa; gecede, hiç düşünmediğim halde gördüğüm bazı adamlar veya hâtır söylediğim mes'eleler, o gecenin gündüzünde az bir tabir ile aynen çıkıyor. Demek en cüzî hâdisat vukua gelmeden evvel hem mukayyeddir, hem yazılmıştır. Demek tesadüf yok, hâdisat başıboş gelmiyor, intizamsız değildir...

Y e d i n c i s i : Senin müjdeli, mübarek ve güzel rü'yanın tabiri, Kur'an için ve bizim için çok güzeldir. Hem zaman tabir etti ve ediyor, tabirimize ihtiyaç bırakmıyor. Hem kısmen tabiri güzel olarak çıkmış. Sen dikkat etsen anlarsın. Yalnız bir-iki noktasına işaret ederiz. Yani bir Hakikat beyan ederiz. Senin Hakikat-ı Rü'ya nev'inden olan vakıalar, o Hakikatın temessülâtıdır. Şöyle ki:

O vasi' meydanlık, Âlem-i İslâmiyyettir. Meydanlığın nihayetindeki Mescid, Isparta vilayetidir. Etrafi bulanık çamurlu su, hal ve zamanın sefahet ve atalet ve bid'atlar bataklığıdır. Sen Selâmetle, bulaşmadan, sür'atle Mescide eriştigin; herkesten evvel Envâr-ı Kur'aniyeye sahib çıkip, Kalbini bozmadan sağlam kaldığına işarettir. Mesciddeki küçük Cemaat ise; Hakkı, Hulusi, Sabri, Süleyman, Rüşdü, Bekir, Mustafa, Ali, Zühdü, Lütfü, Hüsrev, Re'fet gibi Sözler'in Hameleleridir. Ufak kürsü ise, Barla gibi küçük bir köydür. Yüksek ses ise, Sözler'deki Kuvvet ve Sür'at-i İntişarlarına işarettir. Birinci safta sana tahsis edilen makam ise, Abdurrahman'dan sana münhal kalan yerdir. O Cemaat; telsiz âletlerin âhizeleri hükmünde, bütün dünyaya Ders iştirmek istemek işareti ve Hakikati ise **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** tamamıyla sonra çıkacak. Şimdi efradı birer küçük çekirdek iseler de, ilerde Tevfik-i İlahî ile birer Şecere-i Âliye hükmüne geçerler. Ve birer telsiz telgrafin merkezi olurlar. Sarıklı Küçük Genç bir Zât ise; Hulusi'ye omuz omuza verecek belki geleceek birisi, Naşırler ve Talebeler içine girmeye namzeddir. Bazlarını zannederim, fakat katî hükmedemem. O genç, Kuvve-i Velayetle meydana atılacak bir Zâttır. Sair noktaları sen benim bedelime tabir et.

Senin gibi dostlarla uzun konuşmak hem tatlı, hem makbul olduğundan; şu kısa mes'elege uzun konuştu, belki de israf ettim. Fakat nevme aid olan Âyât-ı Kur'aniyenin bir nevi tefsirine işaret etmek niyetiyle başladığımdan, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** o israf afvolur veya israf olmaz...

* * *

İkinci Mes'ele olan İkinci Risale

[Hazret-i Musa Aleyhisselâm, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın gözüne tokat vurmuş, ilâ âhir mealindeki Hadîse dair ehemmiyetli bir münakaşayı kaldırmak ve halletmek için yazılmıştır.]

Eğirdir'de bir münakaşa-i ilmiye iştittim. O münakaşa, hususan şu zamanda yanlıştır. Hattâ münakaşayı bilmiyordum. Benden de sual edildi. Mu'teber bir Kitabda, Hadîs-i Şeyheyn'in ittifakına alâmet olan **ق** işaretiley bir Hadîs bana gösterildi. "Hadîs midir, değil midir?" sual edildi. Ben dedim: Böyle mu'teber bir Kitabda, Şeyheyn Hadîsinin ittifakına hükmeden bir zâta itimad etmek lâzım; demek Hadîstir.

Fakat Hadîsin, Kur'an gibi bazı müteşabihatı var. Ancak Havas onların manalarını bulabilir. Şu Hadîsin zahiri dahi, Müşkilât-ı Hadîsin müteşabihat kısmından olmak ihtimali var, dedim. Eğer bilseydim medar-ı münakaşa olmuş, öyle kısa değil, belki böyle cevab verecektim:

Evvelâ: Bu çeşit mesaili münakaşa etmenin birinci şartı; insaf ile, Hakkı bulmak niyetiyle, inadsız bir surette, ehil olanların mabeyninde, sū'-i telakkiye sebeb olmadan müzakeresi caiz olabilir. O müzakere Hak için olduğuna delil şudur ki: **Eğer Hak, muarızın elinde zahir olsa, müteessir olmasın, belki memnun olsun; çünkü bilmemiş olduğu şey'i öğrendi.** Eğer kendi elinde zahir olsa, fazla birşey öğrenmedi, belki gurura düşmek ihtimali var.

Sâniyen: Sebeb-i münakaşa, eğer Hadîs ise; Hadîsin meratibini ve Vahy-i Zîmnînin derecatını ve Tekellümat-ı Nebeviyeden aksamını bilmek lâzım. Avam içinde Müşkilât-ı Hadîsiyeyi münakaşa etmek, izhar-ı fazl suretinde avukat gibi kendi sözünü doğru göstermek ve enaniyetini, Hakka ve İnsafa tercih etmek suretinde deliller aramak caiz değildir. Madem şu mes'ele açılmış, medar-ı münakaşa edilmiş, bîçare avam-ı nâsin zihinde sū'-i tesir ediyor. Çünkü şu gibi müteşabih Hadîsleri Aklına sığıştıramadığı için; eğer inkâr etse dehşetli bir kapı açar, yani küçüçük Aklına sığışmayan kat'î Hadîsleri dahi inkâra yol açar. Eğer zahir-i Hadîsin manasını tutarak öyle kabul edip neşretse, ehl-i dalâletin itirazatına ve "hurafattır" demelerine yol açar. Madem bu müteşabih Hadîse, lüzumsuz ve zararlı bir tarzda nazar-ı dikkat celbedilmiş ve bu çeşit Hadîsler çok vârid olmuş, elbette şübheleri izale edecek bir Hakikati beyan etmek lâzım gelir. Şu Hadîs kat'î olsun veya olmasın, o Hakikatı zikretmek gerektir.

İşte yazdığınıza Risalelerde, ezcümle Yirmidördüncü Söz'ün Üçüncü Dalında Oniki Asıl ile ve Dördüncü Dalında ve Ondokuzuncu Mektub'un Vahyin taksimatına dair Mukaddemesindeki bir esasında tafsîlâtâ iktifaen, burada icmalen o Hakikata bir işaret ederiz. Şöyledi ki:

Melaike, insan gibi bir surete inhîsar etmez; müşahhas iken, bir külli hükmündedir. Hazret-i Azrail Aleyhisselâm, Kabz-ı Ervaha müekkel olan Melaikelerin nâzırıdır.

"Her ölüünün Ruhunu, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm mı bizzât kabzediyor? Yoksa avaneleri mi kabzediyorlar?" Bu hususta üç meslek var:

B i r i n c i M e s l e k : Azrail Aleyhisselâm, herkesin Ruhunu kabzeder. Bir iş bir işe mani olmaz, çünkü nuranîdir. Nuranî bir şey, hadsiz âyineler vasıtasyyla hadsiz yerlerde bizzât bulunabilir ve temessül

eder. Nuranînin Temessülâtı, o nuranî zâtın hassasına mâlikir; onun aynı sayılır, gayrı değildir. Güneşin âyinelerdeki misalleri, Güneşin ziya ve hararetini gösterdiği gibi; Melaike gibi Ruhanîlerin dahi, Âlem-i Misalin ayrı ayrı âyinelerinde misalleri onların aynılıdır, hassalarını gösterirler. Fakat âyinelerin kabiliyetine göre temessü'l ediyorlar. Nasîlki Hazret-i Cebraîl Aleyhisselâm, bir vakitte Dihye suretinde Sahabeler içinde göründüğü dakikada, binler yerde başka suretlerde ve Arş-ı A'zam önünde, şarktan garba kadar geniş ve muhteşem Kanadlarıyla Secde ediyordu. Heryerde, o yerin kabiliyetine göre temessü'lü varmış; bir anda binler yerde bulunuyormuş.

İşte şu mesleğe göre; Kabz-ı Ruh vaktinde, insanın âyinesine temessü'l eden Melek-ül Mevt'in insanî ve cüz'î bir misali, Hazret-i Musa Aleyhisselâm gibi bir Ulu'l Azm ve celalli ve hiddetli bir Zâtın tokadına mâruz olmak ve o misalî Melek-ül Mevt'in libası hükmündeki suret-i misaliyesindeki gözünü çıkarmak; ne muhaldır, ne fevkâlâdedir, ne de gayr-ı makuldür.

İ k i n c i M e s l e k odur ki: Hazret-i Cebraîl, Mikâil, Azrail gibi Melaike-i İzam, birer Nâzır-ı Umumî hükmünde.. kendi nevilerinden ve kendilerine benzer küçük tarzda avaneleri vardır. Ve o muavinler, enva'-ı mahlûkata göre ayrı ayrıdırılar. Sulehanın (Haşîye-1) Ervahını kabzeden başkadır; ehl-i şekavetin ervahını kabzeden yine başkadır. Nasîlki

وَالنَّارِعَاتِ غَرْقاً وَالنَّاشرِطَاتِ نَشْطاً Ayeti işaret ediyor ki: "Kabz-ı Ervah

eden, taife taifedir." Bu mesleğe göre; Hazret-i Musa Aleyhisselâm, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'a değil, belki Azrail'in bir avanesinin misalî cesedine, fitrî celaletine ve hulkî celadetine ve Cenab-ı Hakk'ın yanında nazdar olmasına binaen, ona bir tokat aşketmek gayet makuldür. (Haşîye-2)

Ü ç ü n c ü M e s l e k : Yirmidokuzuncu Söz'ün Dördüncü Esasında beyan edildiği gibi ve Ehadîs-i Şerifenin delalet ettiği üzere: "Bazı

(Haşîye-1): Bizde "Seyda" lakabıyla meşhur bir Veliyy-i Azîm, sekeratta iken, Ervah-ı Evliyanın kabzına müekkel Melek-ül Mevt gelmiş. Seyda bağırrarak demiş ki: "Ben Talebe-i Ulûmu çok sevdigim için, Talebe-i Ulûmun Kabz-ı Ervahına müekkel mahsus taife Ruhumu kabzetsin!" diye Dergâh-ı İlâhiyeye rica etmiş. Yanında oturanlar bu vak'aşa şahid olmuşlar.

(Haşîye-2): Hattâ memleketimizde gayet cesur bir adam, sekerat vaktinde Melek-ül Mevti görmüş. Demiş: "Beni yatak içinde yakalıyorsun!" Kalkmış atına binmiş, kılıncını eline almış, ona meydan okumuş. Merdane, at üstünde vefat etmiş.

Melaikeler var ki, kırkbin başı var. Her başında, kırkbin dili var -Demek, seksenbin gözü dahi var- Herbir dilde, kırkbin Tesbihat var." Evet madem Melaikeler Âlem-i Şehadetin enva'ına göre müekkeldirler; Âlem-i Ervahta o enva'ın Tesbihatlarını temsil ediyorlar, elbette öyle olmak lâzîmgelir. Çünkü meselâ Küre-i Arz bir mahluktur, Cenab-ı Hakk'ı Tesbih ediyor. Değil kırkbin, belki yüzbinler baş hükmünde enva'lari var. Her nev'in, yüzbinler dil hükmünde efradları var ve hâkeza... Demek Küre-i Arz'a mükemmel Meleğin kırkbin, belki yüzbinler başı olmalı. Ve her başında da yüzbinler dil olmalı ve hâkeza... İşte bu mesleğe binaen, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın her ferde müteveccih bir yüzü ve bakar bir gözü vardır. Hazret-i Musa Aleyhisselâm'ın, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'a tokat vurması; hâşâ Azrail Aleyhisselâm'ın Mahiyet-i Asliyesine ve Şekl-i Hakikîsine değil ve bir tahkir değil ve adem-i kabul değil; belki Vazife-i Risaletin daha Devamını ve Bekasını arzu ettiği için, kendi eccline dikkat eden ve Hizmetine sed çekmek isteyen bir göze şamar vurmuş ve vurur...

اللَّهُ أَعْلَمُ بِالصَّوَابِ • لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ • قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

هُوَ الَّذِي آتَنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحَكَّمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأَخْرُ
مُتَشَابِهَاتٌ فَمَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَبَعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلَهُ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ
يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلُّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَدْكُرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ

Üçüncü Mes'ele olan Üçüncü Risale

[Şu mes'ele umum İhvânîmın ekseri lisan-ı hal ile ve bir kısmının lisan-ı kal ile ettikleri umumî bir sualın, has ve hususî ve mahremce bir cevabıdır.]

Sual: Senin ziyaretine gelen herkese diyorsun ki: "Benim şahsından bir Himmet beklemeyiniz ve şahsımı mübarek tanımayınız. Ben makam sahibi değilim. Âdi bir neferin müşir makamının evamirini tebliği gibi, ben de manevî bir Müşiriyet makamının Evamirini tebliğ ediyorum. Hem müflis bir adamın, gayet kıymetdar ve zengin elmas ve mücevherat dükkânının dellâlı olduğu gibi; ben dahi, Mukaddes ve Kur'anî bir dükkânın Dellâliyim." diyorsun. Halbuki "Aklımız ilme muhtaç olduğu gibi, Kalbimiz dahi bir Feyiz ister, Ruhumuz bir Nur ister ve hâkeza... Çok cihetle çok şeyler istiyoruz. Seni hacatımıza yarayacak adam zannedib, senin ziyaretine geliyoruz. Bize Âlimden ziade bir Sahib-i Velayet, Sahib-i Himmet ve Sahib-i Kemalât lâzım. Eğer Hakikat-ı Hal dediğin gibi ise, ziyaretinize yanlış geldik." lisan-ı halleri diyor.

Elcevab: Beş noktayı dinleyiniz, sonra düşününüz. Ziyaretiniz beyhude mi, yoksa faideli midir? O vakit hükmediniz.

B i r i n c i N o k t a : Nasılki bir padişahın âdi bir Hizmetkârı ve bîçare bir neferi; padişah namına feriklere, paşalara hedaya-yı şahanesini ve nişanlarını veriyor, onları minnetdar ediyor. Eğer ferikler ve müşirler, "Bu âdi nefere neden tenezzül edib, elinden ihsan ve nişanları alıyoruz?" deseler, mağrurane bir divaneliktir. Eğer o nefer dahi; vazifesinin haricinde müşire kıym etmezse, kendini ondan yüksek görse, eblehçesine bir divaneliktir. Hem eğer o memnun olan feriklerden birisi, müteşekkirane o neferin kulübeciğine tenezzülen misafir gitse; kuru ekmekten başka bulmayan o nefer mahcub kalmamak için, o hali gören ve bilen padişah - elbette o neferini mahcub etmemek için- matbah-ı şahaneden, Sadık Hizmetkârının muhterem misafirine tabla gönderir; öyle de: **Kur'an-ı Hakîm'in Sadık bir Hizmetkârı, ne kadar âdi olursa olsun Kur'an namına, en büyük insanlara Emirlerini çekinmeyerek Tebliğ eder ve en zengin Ruhlu olanlara Kur'anın âlî Elmaslarını yalvararak mütezellilane değil, belki müftehirane ve müstağniyane satar.** Onlar ne kadar büyük olursa olsun, o âdi Hizmetkâra, Vazife başında iken tekebbür edemezler. Ve o Hizmetkâr dahi, onların ona müracaatında, kendine medar-ı gurur bulamaz.. ve haddinden tecavüz etmez. Eğer o Hazine-i Kudsîyenin müşterileri içinde bazları, o bîçare Hizmetkâra Velayet

nazarıyla baksalar ve büyük tanışalar; elbette Hakikat-ı Kur'aniyenin Merhamet-i Kudsiyesi şanındandır ki, o Hizmetkârını mahcub etmemek için, Hazine-i Hassa-i İlahiyeden, o Hizmetkârin hiç haberi ve medhali olmadan, onlara meded versin ve Himmet ederek Feyizdar etsin...

I k i n c i N o k t a : İmam-ı Rabbanî ve Müceddid-i Elf-i Sâni Ahmed-i Farukî (R.A.) demiş: "Hakaik-i İmaniyyeden bir tek mes'elenin inkişafi ve vuzuhu, benim indimde binler Ezvak ve Keramata müreccahtır. Hem bütün Tarîkatların gayesi ve neticesi, Hakaik-i İmaniyyenin inkişafi ve vuzuhudur." Madem şöyle bir Tarîkat Kahramanı böyle hükmediyor; elbette Hakaik-i İmaniyyeyi kemal-i vuzuh ile beyan eden ve Esrar-ı Kur'aniyeden tereşuh eden Sözler, Velayetten matlub olan neticeleri verebilirler.

Ü ç ü n c ü N o k t a : Bundan otuz sene evvel, Eski Said'in gafil kafasına müdhiş tokatlar indi, **الْمَوْتُ حَقٌّ** kazienesini düşündü. Kendini bataklık çamurunda gördü. Meded istedi, bir yol aradı, bir halaskâr taharri etti. Gördü ki, yollar muhtelif, tereddüdde kaldı. Gavs-ı A'zam olan Şeyh-i Geylanî Radiyallahü Anh'in "Fütuh-ul Gayb" namındaki Kitabıyla tefe'ül etti. Tefe'ülde şu çıktı: **أَنْتَ فِي دَارِ الْحِكْمَةِ فَاطْلُبْ طَبِيبًا يُدَاوِي قَلْبَكَ**

Acibdir ki; o vakit ben, Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye âzası idim. Güya Ehl-i İslâmin yaralarını tedaviye çalışan bir hekim idim. Halbuki en ziyade hasta ben idim. Hasta evvelâ kendine bakmalı, sonra hastalara bakabilir.

İşte Hazret-i Şeyh bana der ki: "Sen kendin hastasın, kendine bir tabib ara!" Ben dedim: "Sen tabibim ol!" Tuttum, kendimi ona muhatab addederek, o Kitabı bana hitab ediyor gibi okudum. Fakat Kitabı çok şiddetli idi. Gururumu dehşetli kıriyordu. Nefsimde şiddetli Ameliyat-ı Cerrahiye yaptı. Dayanamadım, yarısına kadar kendimi ona muhatab ederek okudum; bitirmeye tahammülüm kalmadı. O Kitabı dolaba koydum. Fakat sonra, Ameliyat-ı Şifakâraneden gelen acılar gitti, lezzet geldi. O birinci Üstadımın Kitabını tamam okudum ve çok istifade ettim. Ve Onun Virdini ve Münacatını dinledim, çok istifaza ettim.

Sonra İmam-ı Rabbanî'nin Mektubat Kitabını gördüm, elime aldım. Hâlis bir tefe'ül ederek açtım. Acaibdendir ki, bütün Mektubatında yalnız iki yerde "**Bediüzzaman**" Lafzı var. O iki Mektub bana birden açıldı. Pederimin ismi Mirza olduğundan, o Mektubların başında "**Mirza**

Bediüzzaman'a Mektub" diye yazılı olarak gördüm. **فَسْبُحَانَ اللَّهِ** dedim, bu bana hitab ediyor. O zaman Eski Said'in bir lâkabı, "Bediüzzaman"dı. Halbuki hicretin üçyüz senesinde, Bediüzzaman-ı Hemedan'ı den başka o lâkabla iştihar etmiş zâtları bilmiyordum. Halbuki İmamın zamanında dahi öyle bir adam vardı ki, ona o iki Mektubu yazmış. O zâtın hali, benim halime benzeyipmiş ki, o iki Mektubu kendi derdime deva buldum. Yalnız İmam, o Mektublarında tavsiye ettiği gibi çok Mektublarında musırane şunu tavsiye ediyor: "**Tevhid-i Kîble et.**" **Yani: Birini Üstad tut, arkasından git, başkasıyla meşgul olma.** Şu en mühim tavsiyesi, benim İstidadıma ve Ahval-i Ruhiyeme muvafik gelmedi. Ne kadar düşündüm: "Bunun arkasından mı, yoksa ötekinin mi, yoksa daha ötekinin mi arkasından gideyim?" tahayyürde kaldım. Herbirinde ayrı ayrı cazibedar hasiyetler var. Birile iktifa edemiyordum. O tahayyürde iken, Cenab-ı Hakk'ın Rahmetiyle Kalbime geldi ki: "**Bu muhtelif Turukların başı ve bu cedvellerin menbaı ve şu seyyarelerin Güneşi, Kur'an-ı Hakîm'dir.** **Hakikî Tevhid-i Kîble bunda olur. Öyle ise, en a'lâ Mûrşîd de ve en mukaddes Üstad da odur.** Ona yapıştim. Nâkis ve perişan istidadım elbette lâyıkıyla o Mûrşîd-i Hakikî'nin Âb-ı Hayat hükmündeki Feyzini massedib alamıyor; fakat Ehl-i Kalb ve Sahib-i Halin derecatına göre o Feyzi, o Âb-ı Hayatı yine Onun Feyziyle gösterebiliriz. **Demek Kur'an-dan gelen O Sözler ve O Nurlar, yalnız aklî Mesail-i İlmiye değil; belki Kalbî, Ruhî, Hâlî Mesail-i İmaniyyedir ve pek yüksek ve kıymetdar Maarif-i İlahiye hükmündedirler.**

D ö r d ü n c ü N o k t a : Sahabelerden ve Tâbiîn ve Tebe-i Tâbiînden en yüksek mertebeli Velayet-i Kübra Sahibi olan Zâtlar, Nefs-i Kur'andan bütün Letaiflerinin hisselerini aldıklarından ve Kur'an onlar için hakikî ve kâfi bir Mûrşîd olduğundan gösteriyor ki: Her vakit Kur'an-ı Hakîm, Hakikatları ifade ettiği gibi, Velayet-i Kübra Feyizlerini dahi ehil olanlara ifaza eder.

Evet zahirden Hakikata geçmek iki suretledir:

Biri: Tarîkat Berzâhına girip, Seyr ü Sülük ile kat'-ı meratîb ederek Hakikata geçmektir.

İkinci Suret: Doğrudan doğruya, Tarîkat Berzâhına uğramadan, Lütf-u İlahî ile Hakikata geçmektir ki, Sahabeye ve Tâbiîne has ve yüksek ve kısa Tarîk şudur. **Demek Hakaik-i Kur'anîyeden tereşuh eden Nurlar ve o Nurlara tercümanlık eden Sözler, o hâssaya mâlik olabilirler ve mâliktirler.**

B e ş i n c i N o k t a : Beş cüz'î misal ile göstereceğiz ki; Sözler Talim-i Hakaik ettikleri gibi, İrşad Vazifesini de görüyorlar.

Birinci Misal: Ben kendim on değil, yüz değil, binler defa müteaddid tecrübeimla kanaatim gelmiş ki: **Sözler ve Kur'andan gelen Nurlar; Aklıma Ders verdiği gibi, Kalbime de İman hali telkin ediyor, Ruhuma İman zevki veriyor ve hâkeza...** Hattâ dünyevî işlerimde; Keramet sahibi bir Şeyhin bir Mûridi, nasıl Şeyhinden hacatına dair Meded ve Himmet bekliyor; ben de Kur'an-ı Hakîm'in Kerametli Esrarından o hacatımı beklerken, ümid etmediğim ve ummadığım bir tarzda bana çok defa hasıl oluyor. Yalnız cüz'iyattan iki küçük misal:

Biri: Onaltinci Mektub'da izahı ve tafsili geçen; Süleyman isminde bir misafirime, katran ağacı başında koca bir ekmek Hârika bir tarzda gösterilmiş. İki gün ikimiz, o Hediye-i Gaybîden yedik.

İkinci Misal: Gayet küçük ve latif, bugünlerde vaki' olan mes'eleyi söyleyeceğim. Şöyledi ki:

Fecirden evvel hatırlıma geldi ki; bir zâtın Kalbine vesvese verecek bir tarzda tarafından sözler söylenilmişti; keşki dedim onu görseydim, Kalbindeki dağdağayı izale etseydim. Aynı dakikada, Nis'e gitmiş bir parça Kitabım bana lâzım idi; keşki elime geçseydi dedim. Sabah Namazından sonra oturdum; baktım aynı zât, o Kitab parçası elinde olduğu halde içeri girdi. Ona dedim: "Senin elindeki nedir?" Dedi: "Bilmiyorum, kapının önünde Nis'ten gelmiş diye birisi bana verdi; ben de size getirdim."

فَسُبْحَانَ اللَّهِ dedim; böyle bir vakitte bu adamın evinden çıkışip gelmesi ve şu Söz'ün Nis'den gelmesi, hiç tesadüfe benzemiyor. **Ve böyle bir adama söyle bir parça Kitabı aynı dakikada eline verip bana gönderen, elbette Kur'an-ı Hakîm'in Himmetidir** diyerek, **اللَّهُمَّ** dedim; benim en küçük, ehemmiyetsiz, hafî Arzu-yu Kalbimi bilen birisi, elbette bana merhamet ediyor, beni himaye ediyor; öyle ise dünyanın minnetini beş paraya almam.

İkinci Misal: Biraderzadem merhum Abdurrahman, sekiz seneden beri benden ayrılmış dünyadan gaflet ve evhamlarına bulaştığı halde, şahsına karşı haddimden çok fazla hüsn-ü zannı varmış. Bende olmayan ve elimden gelmeyen Himmeti istiyor ve meded bekliyordu. Kur'an-ı Hakîm'in Himmeti imdadına yetişti. Haşre dair olan Onuncu Sözü, vefatından üç ay evvel eline yetişti. O Söz onu manevî kirlerinden ve evham ve gafletten temizlemekle beraber; âdetâ Mertebe-i Velayete çıkmış gibi, vefatından evvel yazdığı Mektubunda üç zahir Keramet izhar etmiş. Yirmiyedinci Mektub'un fikraları içinde dercedilmiş, müracaat olunsun.

Üçüncü Misal: Burdur'lu Hasan Efendi isminde Ehl-i Kalb bir

Âhiret Kardeşim ve Talebemvardı. Bana karşı haddimden çok fazla hüsn-üzan ederek, büyük bir Veliden Hımmet beklemek gibi bîçare benden mededbekliyordu. Birdenbire hiç münasebet yokken, Otuzikinci Söz'ü Burdur köylerinde oturan birisine mütalaa etmek üzere verdim. Sonra Hasan Efendi hatırlıma geldi, dedim: "Şayet Burdur'a gidersen Hasan Efendi'ye ver, beş-altı gün mütalaa etsin." O adam gitmiş, doğrudan doğruya Hasan Efendi'ye vermiş. Hasan Efendi'nin eceli otuz-kırk gün kalmıştı. Gayet susamış bir adamın, Âb-ı Kevser gibi tatlı suya rastgelirken yapışması gibi; öyle de Otuzikinci Söz'e yapmış, mütemadiyen mütalaa yapa yapa ve tefeyyüz ede ede, hususan Üçüncü Mevkifindaki MUHABBETULLAH bahsinde, tamamıyla derdine deva bulmuş ve bir Kutb-u A'zamdan beklediği Feyzi Onda bulmuş. Sağlam olarak Câmiye gitmiş, Namaz kılmış, orada Ruhunu Rahman'a teslim eylemiş (Rahmetullahi Aleyh).

D ö r d ü n c ü M i s a l : Hulusi Bey'in Yirmiyedinci Mektub'daki fıkralarının şehadetiyle; en mühim ve müessir Tarîkat olan Nakşî Tarîkatından ziyade Hımmet ve Meded, Feyiz ve Nuru; Esrar-ı Kur'aniyenin tercümanı olan nurlu Sözler'de bulmuştur.

B e ş i n c i M i s a l : Kardeşim Abdülmecid, biraderzadem Abdurrahman'ın (Rahmetullahi Aleyh) vefatı üzerine ve daha sair elîm ahvalât içinde bir perişaniyet hissetmişti. Hem elimden gelmeyen manevî Hımmet ve Meded bekliyordu. Ben onunla muhabere etmiyordum. Birdenbire mühim birkaç Söz'ü ona gönderdim. O da mütalaa ettikten sonra yazıyor ki: "**الْحَمْدُ لِلّٰهِ** kurtuldum! Çıldıracaktım. Bu Sözler'in herbiri birer Mûrşid hükmüne geçti. Çendan bir Mûrsidden ayrıldım, fakat çok Mûrşidleri birden buldum, kurtuldum." diye yazıyordu. Ben baktım ki, Hakikaten Abdülmecid güzel bir mesleğe girip o eski vaziyetlerinden kurtulmuş.

Daha bu beş misal gibi pek çok misaller var. Onlar gösteriyorlar ki: **Ulûm-u Îmaniye, hususan doğrudan doğruya ihtiyaça binaen ve yaralarına devaen Kur'an-ı Hakîm'in Esrarından manevî ilâçlar alınsa ve tecrübe edilse; elbette o Ulûm-u Îmaniye ve o Edviye-i Ruhaniye, ihtiyacını hissedeniñere ve ciddî İhlas ile istimal edenlere yeter, kâfi gelir.** Onları satan ve gösteren eczacı ve dellâl ne halde bulunursa bulunsun; âdi olsun, müflis olsun, zengin olsun, makam sahibi olsun, hizmetkâr olsun çok fark yoktur.

Evet Güneş varken mumların ışığı altına girmeye ihtiyaç yok. Madem Güneş gösteriyor, benden mum ışığı -bahusus bende bulunmazsa- istemek manasızdır, lüzumsuzdur. Belki onların bana Dua

ile, manevî yardım ile, hattâ Himmet ile Muavenet etmeleri lâzımdır. Ve ben onlardan istimdad etmem ve meded istemem, benim Hakkımdır. Onlar, Nurlardan aldıkları Feyze kanaat etmek, onların üstünde haktır.

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً

وَلِحَقِّهِ أَدَاءً وَعَلَى أَلِيهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

[Yirmisekizinci Mektub'un Üçüncü Mes'elesinin tetimmesi olabilir küçük ve hususî bir Mektubdur.]

Ahiret Kardeşlerim ve Çalışkan Talebelerim Hüsrev Efendi ve Re'fet Bey,

Sözler namındaki Envâr-ı Kur'aniyede üç Keramet-i Kur'aniyeyi hissediyorduk. Sizler dahi, gayret ve şevkinizle bir dördüncüsünü ilâve ettirdiniz. Bildiğimiz üç ise:

B i r i n c i s i : Te'lifinde fevkâlâde sühulet ve sür'attir. Hattâ beş parça olan Ondokuzuncu Mektub iki-üç günde ve her günde üç-dört saat zarfında -mecmuu oniki saat eder- Kitabsız, dağda, bağda te'lif edildi. Otuzuncu Söz hastalıkla bir zamanda, beş-altı saatte te'lif edildi. Yirmisekizinci Söz olan Cennet bahsi bir veya iki saatte, Süleyman'ın dere bahçesinde te'lif edildi. Ben ve Tevfik ile Süleyman, bu sür'ate hayrette kaldık. Ve hâkeza...

Te'lifinde bu Keramet-i Kur'anîye olduğu gibi...

I k i n c i s i : Yazmasında dahi fevkâlâde bir sühulet, bir iştîyak ve usanmamak var. Şu zamanda Ruhlara, Akıllara usanç veren çok esbab içinde, bu Sözlerden biri çıkar, birden çok yerlerde Kemal-i İştîyakla yazılmaya başlanıyor. Mühim meşgaleler içinde, onlar hersey'e tercih ediliyor. Ve hâkeza...

Üçüncü Keramet-i Kur'anîye: Bunların okunması dahi usanç vermiyor. Hususan ihtiyaç hissedilse, okundukça zevk alınıyor, usanılmıyor.

İşte siz dahi, "Dördüncü bir Keramet-i Kur'anîye"yi isbat ettiniz. Hüsrev gibi, kendine tenbel diyen ve beş senedir Sözler'i işittiği halde

yazmaya cidden tenbellik edib başlamayan bir Kardeşimiz, bir ayda ondört Kitabı güzel ve dikkatli yazması, şübhesiz dördüncü bir Keramet-i Esrar-ı Kur'aniyedir. Hususan Otuzüçüncü Mektub olan Otuzuç Pencerelerin kıymeti tamamen takdir edilmiş ki, gayet dikkatle ve güzel yazılmış. Evet o Risale, MARİFETULLAH ve İMAN-I BILLAH için en kuvvetli ve en parlak bir Risaledir. Yalnız baştaki pencereler gayet icmal ve ihtisar ile gidilmiştir. Fakat gittikçe inkişaf eder, daha ziyade parlar. Zâten sair te'lifata muhalif olarak ekser Sözler'in başları mücmele başlar, gittikçe genişlenir, tenevvür eder.

* * *

Dördüncü Risale olan Dördüncü Mes'ele

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ **بِاسْمِهِ**

[İhvانlarına medar-ı intibah bir hâdise-i căz'iyeye dair bir suale cevabdır.]

Aziz Kardeşlerim!

Sual ediyorsunuz ki: Câmi-i Şerifinize, Cum'a gecesinde sebebsiz olarak, mübarek bir misafirin gelmesiyle tecavüz edilmiş. Bu hâdisenin mahiyeti nedir? Neden sana ilişiyorlar?

Elcevab: „Dört Nokta”yı, bilmecburiye Eski Said Lisaniyle beyan edeceğim. Belki İhvânâsına medar-ı intibah olur, siz de cevabınızı alırsınız.

B i r i n c i N o k t a : O hâdisenin mahiyeti; hilaf-ı kanun ve sırf keyfi ve zendeka hesabına, Cum'a gecesinde Kalbimize telaş vermek ve Cemaata fütur getirmek ve beni misafirlerle görüşmemek için, bir desise-i şeytaniye ve münafkane bir taarruzdur. Garaibdendir ki, o geceden evvel olan perşembe günü tenezzüh için bir tarafa gitmiştim. Avdetimde güya iki yılın birbirine eklenmiş gibi uzunca siyah bir yılın sol tarafından geldi, benim ile arkadaşımın ortasından geçti. Arkadaşımı, o yılandan dehşet alıp korktun mu diye sordum:

– Gördün mü?

O dedi:

– Neyi?

Dedim:

– Bu dehşetli yılanı!

Dedi:

– Yok, görmedim ve göremiyorum.

فَسُبْحَانَ الله dedim. "Bu kadar büyük bir yılan, ikimizin ortasından geçtiği halde nasıl görmedin?"

O vakit hatırlıma bir şey gelmedi. Fakat sonra Kalbime geldi ki: "Bu sana işaretir, dikkat et!" Düşündüm ki, gecelerde gördüğüm yılanlar nev'indendir. Yani: Gecelerde gördüğüm yılanlar ise; hıyanet niyetiyle her ne vakit bir memur yanına gelse, onu yılan suretinde görüyordum. Hattâ bir defa müdüre söylemiştim: **"Fenâ niyetle geldiğin vakit seni yılan suretinde görüyorum, dikkat et!"** demiştim. Zâten selefini çok vakit öyle görüyordum. Demek şu zahiren gördüğüm yılan ise işaretir ki, hıyanetleri bu defa yalnız niyette kalmayacak, belki bilfiil bir tecavüz suretini alacak. Bu defaki tecavüz -çandan- zahiren küçük imiş ve küçültülmek isteniliyor; fakat vicdansız bir muallimin teşvikiyile ve iştirakiyle o memurun verdiği Emir; Câmi' içinde, Namazın Tesbihatında iken, "O misafirleri getiriniz!" diye jandarmalara emretmiş. Maksad da beni kızdırmak. Eski Said damarıyla bu fevkalkanun, sîrf keyfi muameleye karşı kovmak ile mukabele etmekti. Halbüki o bedbaht bilmedi ki; **Said'in Lisanında Kur'anın tezgâhından gelen bir Elmas Kılınç varken, elindeki kırık odun parçasıyla müdafaa etmez; belki o kılıncı böyle istimal edecektir.** Fakat jandarmaların akılları başlarında olduğu için, hiçbir devlet, hiçbir hükümet Namazda, Câmi'de, Vazife-i Diniye bitmeden ilişmediği için, Namaz ve Tesbihatın hitamina kadar beklediler. Memur bundan kızmış; "Jandarmalar beni dinlemiyorlar." diye kırbekçisini arkasından göndermiş. Fakat Cenab-ı Hak beni böyle yılanlarla uğraşmaya mecbur etmiyor. İhvanlarımı da tavsiyem budur ki: **Zaruret-i kat'iyye olmadan, bunlarla uğraşmayın.** "Cevab-ül ahmâkı essükût" nev'inden, tenezzül edib onlarla konuşmayın. Fakat buna dikkat ediniz ki: Canavar bir hayvana karşı kendini zaif göstermek, onu hücuma teşci' ettiği gibi; canavar vicdanı taşıyanlara karşı dahi dalkavukluk etmekle za'f göstermek, onları tecavüze sevkeder. Öyle ise dostlar müteyakkız davranışmalı, tâ dostların lâkaydlıklarından ve gafletlerinden, zendeka taraftarları istifade etmesinler.

İkinci Nokta :

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ Âyet-i Kerimesi

Fermanıyla: Zulme değil yalnız âlet olanı ve tarafdar olanı, belki edna bir meyledenleri dahi, dehşetle ve şiddetle tehdid ediyor.

Çünkü rıza-yı küfür, küfür olduğu gibi; zulme rıza da zulümdür.

İşte bir Ehl-i Kemal, kâmilane, şu Âyetin çok cevahirinden bir cevherini şöyle tabir etmiştir:

**Muin-i zalimîn dünyada erbab-ı denaettir
Köpektir zevk alan, sayyad-ı bînsafa hizmetten.**

Evet; bazıları yılanlık ediyor, bazıları köpeklik ediyor... Böyle mübarek bir gecede, mübarek bir misafirin, mübarek bir Duada iken, hafiyelik edib, güya cinayet yapıyormuşuz gibi ihbar eden ve taarruz eden, elbette bu şirin mealindeki tokada müstehaktır.

Üçüncü Nokta : Sual: Madem Kur'an-ı Hakîm'in Feyziyle ve Nuruya en mütemerrid ve müteannid dinsizleri Islah ve İrşad etmeye Kur'anın Himmetine güveniyorsun. Hem bilfiil de yapıyorsun. Neden senin yakınında bulunan bu mütecavizleri çağırıp irşad etmiyorsun?..

Elacevab : Usûl - ü Şeriatın Kaide - i Mühimmesindendir:

الرَّاضِي بِالضَّرَرِ لَا يُنْظَرُ لَهُ Yani: "Bilerek zarara razı olana şefkat

edib lehinde bakılmaz." İşte ben çandan Kur'an-ı Hakîm'in Kuvvetine istinaden dava ediyorum ki: "Çok alçak olmamak ve yılan gibi dalâlet zehirini serpmekle telezzüz etmemek şartıyla, en mütemerrid bir dinsizi, birkaç saat zarfında ikna etmezsem de, ilzam etmeye hazırlım." Fakat nihayet derecede alçaklığa düşmüş bir vicdan ki, bilerek dinini dünyaya satar ve bilerek Hakikat Elmaslarını pis, muzır şişe parçalarına mübadele eder derecede münafıklığa girmiş insan suretindeki yılanlara Hakaiki söylemek; Hakaike karşı bir hürmetsizliktir.

كَتَعْلِيقِ الدُّرُرِ فِي أَعْنَاقِ الْبَقَرِ Darb-ı Meseli gibi oluyor. Çünkü bu işleri

yapanlar, kaç defa Hakikati Risale-i Nur'dan işttiler. Ve bilerek, Hakikatlari zendeka dalâletlerine karşı yürütmek istiyorlar. Böyleler, yılan gibi zehirden lezzet alıyorlar.

Dördüncü Nokta : Bana karşı bu yedi senedeki muameleler, surf keyfi ve fevkalkanundur. Çünkü menflilerin ve esirlerin ve zindandakilerin kanunları meydandadır. Onlar kanunen akrabasıyla görüşürler, ihtilattan men olunmazlar. Her millet ve devlette İbadet ve Taat, tecavüzen masundur. Benim emsallerim, şehirlerde akrabalarıyla ve ahabablarıyla beraber kaldılar. Ne ihtilattan, ne muhabereden ve ne de gezmekten men olunmadılar. Ben men olundum. Ve hattâ Câmiime ve

İbadetime tecavüz edildi. Şafîîlerce, Tesbihat içinde Kelime-i Tevhidin tekrarı Sünnet iken, bana terkettirilmeye çalışıldı. Hattâ Burdur'da eski muhacirlerden Şebab isminde ümmi bir zât, kayınvâlideyle beraber tebdil-i hava için buraya gelmiş. Hemşehrilik itibariyle benim yanına geldi. Üç müsellah jandarma ile Câmiden istenildi. O memur, hilaf-ı kanun yaptığı hatayı setretmeye çalışıp: "Afvedersiniz gücenmeyiniz, vazifedir." demiş. Sonra, "Haydi git" diyerek ruhsat vermiş. Bu vakiaya sair şeyler ve muameleler kıyas edilse anlaşılır ki: Bana karşı sîrf keyfî muameledir ki; yıılanları, köpekleri bana musallat ediyorlar. Ben de tenezzül etmiyorum ki, onlarla uğraşayım. O muzırların şerlerini def' etmek için, Cenab-ı Hakk'a havale ediyorum. Zâten sebeb-i tehcir olan hâdiseyi çikaranlar, şimdi memleketlerindedirler. Ve kuvvetli rüesalar, aşairlerin başlarındadırlar. Herkes terhis edildi. Başlarını yesin dünyalarıyla alâkam olmadığı halde, beni ve iki zât-ı âheri müstesna bıraktılar. Buna da peki dedim. Fakat o zâtlardan birisi, bir yere müftü nasbolunmuş; memleketinden başka her tarafı geziyor ve Ankara'ya da gidiyor. Diğerî İstanbul'da kırk binler hemşehrileri içinde ve herkesle görüşebilir bir vaziyette bırakılmış. Halbuki

bu iki zât; benim gibi kimsesiz, yalnız değerlere.. **مَا شَاءَ اللَّهُ** büyük nüfuz-

ları var. Hem... Hem... Halbuki beni bir köye sokmuşlar, en vicdansız insanlarla beni sıkıştırmışlar. Yirmi dakikalık bir köye altı senede iki defa gidebildiğim gibi, o köye gitmek ve birkaç gün tebdil-i hava için ruhsat verilmemiği bir derecede, beni muzaaf bir istibdad altında eziyorlar. Halbuki bir hükûmet ne şekilde olursa olsun, kanunu bir olur. Köyler ve şahıslara göre ayrı ayrı kanun olmaz. Demek hakkındaki kanun, kanunsuzluktur. Buradaki memurlar; nüfuz-u hükûmeti, ağraz-ı şahsiyede istimal ediyorlar. Fakat Cenab-ı Erhamürrâhimîn'e yüzbinler şükür ediyorum ve Tahdis-i Ni'met suretinde derim ki: **"Bütün onların bu tazyikat ve istibdadları; Envâr-ı Kur'anîyeyi ışıklandıran Gayret ve Himmet ateşine, odun parçaları hükmüne geçiyor; iş'al ediyor, parlatıyor. Ve o tazyikleri gören ve gayretin hararetiyle inbisat eden o Envâr-ı Kur'anîye; Barla yerine bu vilayeti, belki ekser memleketi bir Medrese hükmüne getirdi. Onlar, beni bir köyde mahpus zannediyor. Zındıkların rağmen olarak, bilakis Barla Kürsî-i Ders olup, Isparta gibi çok yerler Medrese hükmüne geçti..."**

الْحَمْدُ لِلّٰهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

* * *

Beşinci Risale olan Beşinci Mes'ele

Şükür Risalesi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan, tekrar ile

أَفَلَا يَشْكُرُونَ أَفَلَا يَشْكُرُونَ وَسَنَجِزِي الشَّاكِرِينَ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَا زَيْدَنَّكُمْ
بَلِ اللَّهِ فَاعْبُدُ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ

gibi Âyetlerle gösteriyor ki: Hâlik-ı Rahman'ın İbadından istediği en mühim iş, Şükürdür. Furkan-ı Hakîm'de gayet ehemmiyetle Şükre davet eder. Ve Şükür etmemekliği, Ni'metleri tekzib ve inkâr suretinde gösterip **فِيَابِي الَّاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ** Fermanıyla, Sure-i Rahman'da şiddetli ve dehşetli bir surette otuzbir defa şu Âyetle tehdid ediyor. **Şükürsüzlüğün, bir tekzib ve inkâr olduğunu gösteriyor.**

Evet Kur'an-ı Hakîm nasılıki Şükrü Netice-i Hilkat gösteriyor; öyle de Kur'an-ı Kebir olan şu Kâinat dahi gösteriyor ki: **Netice-i Hilkat-i Âlemin en mühimmi, Şükürdür.** Çünkü Kâinata dikkat edilse görünüyor ki: **Kâinatın teşkilâti Şükrü intac edecek bir surette herbir şey, bir derece Şükre bakıyor ve ona müteveccih oluyor.** Güya şu Şecere-i Hilkatin en mühim meyvesi, Şükürdür. Ve şu **Kâinat fabrikasının çıkardığı mahsulâtın en a'lâsi, Şükürdür.** Çünkü: Hilkat-i Âlemde görüyoruz ki; Mevcudat-ı Âlem bir daire tarzında teşkil edilip, içinde nokta-i merkeziye olarak Hayat halkedilmiş. Bütün mevcudat Hayata bakar, Hayata Hizmet eder, Hayatın levazimatını yetiştirir. Demek Kâinatı halkeden Zât, ondan o Hayati intihab ediyor. Sonra görüyoruz ki; zîhayat Âlemlerini bir daire suretinde İcad edib, insanı nokta-i merkeziyede bırakıyor. Âdetâ zîhayatlardan maksud olan gayeler onda temerküz ediyor; bütün zîhayatı onun etrafına toplayıp, ona Hizmetkâr ve musahhar ediyor, onu onlara hâkim ediyor. Demek Hâlik-ı Zülcelal, zîhayatlar içinde İnsanı intihab ediyor, Âlemde onu irade ve ihtiyar ediyor.

Sonra görüyoruz ki; Âlem-i İnsaniyet de, belki hayvan Âlemi de bir daire hükmünde teşkil olunuyor ve nokta-i merkeziyede Rızık vaz'edilmiş. Bütün nev'-i insanı ve hattâ hayvanatı Rızka âdetâ taaşşuk ettirip, onları umumen Rızka hâdim ve musahhar etmiş. Onlara hükmeden Rızıktır. Rızkı da o kadar geniş ve zengin bir hazine yapmış ki, hadsiz Ni'metleri câmi'dır. Hattâ Rızkin çok enva'ından yalnız bir nev'inin tatlarını tanımak için, lisanda kuvve-i zaika namında bir cihaz ile, mat'umat adedince manevî ince ince mizancıklar konulmuştur. **Demek Kâinat içinde en acib, en zengin, en garib, en şirin, en câmi', en bedi' Hakikat Rızıktadır.**

Şimdi görüyoruz ki: Hersey nasılık Rızkin etrafında toplanmış, ona bakıyor; öyle de Rızık dahi bütün enva'ıyla manen ve maddeten, halen ve kalen Şükür ile kaimdir, Şükür ile oluyor, Şükrü yetiştiriyor, Şükrü gösteriyor. **Çünkü Rızka iştîha ve iştîyak, bir nevi Şükrü Fitrîdir.** Ve **telezzüz ve zevk dahi gayr-ı şuurî bir Şükürdür ki, bütün hayvanatta bu Şükür vardır. Yalnız insan, dalâlet ve küfür ile o fitrî Şükrün mahiyetini değiştiriyor; Şükürden, şirke gidiyor.**

Hem Rızık olan Ni'metlerde gayet güzel süslü suretler, gayet güzel kokular, gayet güzel tatmaklar; Şükrün davetçileridir, zîhayatı şevke davet eder ve şevk ile bir nevi istihsan ve ihtirama sevkeder, bir Şükrü Manevî ettirir. Ve zîsuurun nazarını dikkate celbeder, istihsana tergib eder. Ni'metleri ihtirama onu teşvik eder; onun ile kalen ve fiilen Şükre irşad eder ve Şükür ettirir ve Şükür içinde en âlî ve tatlı lezzeti ve zevki ona tattırır. Yani gösterir ki: Şu lezzetli Rızık ve Ni'met, kısa ve muvakkat bir lezzet-i zahiriyesiyle beraber dâimî, hakikî, hadsiz bir lezzeti ve zevki taşıyan İltifat-ı Rahmaniyyî Şükür ile kazandırır. Yani: Rahmet Hazinelerinin Mâlik-i Keriminin hadsiz lezzetli olan İltifatını düşündürüp, şu dünyada dahi Cennet'in bâkî bir zevkini manen tattırır. İşte Rızık, Şükür vasıtasiyla o kadar kıymetdar ve zengin bir Hazine-i Câmia olduğu halde, şükürsüzlük ile nihayet derecede sukut eder.

Altıncı Söz'de beyan edildiği gibi: Lisandaki kuvve-i zaika Cenab-ı Hak hesabına, yani manevî Vazife-i Şükraniye ile Rızka müteveccih olduğu vakit, o dildeki Kuvve-i Zaika, Rahmet-i Bînihaye-i İlâhiyenin hadsiz matbahlarına Şâkir bir Mûfettiş, Hâmid bir Nâzır-ı Âlîkadr hükmündedir. Eğer nefis hesabına olsa, yani Rızkı În'am edenin Şükrünü düşünmeyerek müteveccih olsa; o dildeki kuvve-i zaika, bir Nâzır-ı Âlîkadr makamından, batın fabrikasının yasakçısı ve mide tavlasının bir kapıcısı derecesine sukut eder. Nasıl Rızkin şu Hizmetkârı şükürsüzlük ile bu dereceye sukut eder, öyle de Rızkin mahiyeti ve sair hademeleri dahi sukut

ediyorlar. En yüksek makamdan, en edna makama inerler. Kâinat Hâlikînîn Hikmetine zîd ve muhalif bir vaziyete düşerler.

Şükrün mikyası; Kanaattır ve İktisaddir ve Rızadır ve Mem-nuniyyettir... Şükürsüzlüğün mizanı; hıristir ve israftır, hûrmetsizliktir, haram Helâl demeyip rastgeleni yemektir.

Evet hırs; şükürsüzlük olduğu gibi, hem sebeb-i mahrumiyettir, hem vasita-i zillettir. Hattâ hayat-ı içtimaiyeye sahib olan mübarek karınca dahi, güya hırs vasıtasiyla ayaklar altında kalmış ezilir. Çünkü kanaat etmeyip, senede birkaç tane buğday kâfi gelirken, elinden gelse binler taneyi toplar. Güya mübarek arı, kanaatindan dolayı başlar üzerinde uçar. Kanaat ettiğinden, balı insanlara Emr-i İlâhî ile ihsan eder, yedirir.

Evet Zât-ı Akdes'in Alem-i Zâtîsi ve en A'zamî İsmi olan Lafzullah'tan sonra en A'zam İsmi olan Rahman Rızka bakar ve Rızıktaki Şükür ile Ona yetişilir. Hem Rahman'in en zahir manası Rezzak'tır.

Hem şükrün enva'ı var. O nevilerin en câmii ve fîhrîste-i umumiyesi, **Namazdır**.

Hem Şükür içinde, safi bir Îman var, hâlis bir Tevhid bulunur.
Çünkü bir elmayı yiyan ve **الحمد لله** diyen adam, o Şükür ile ilân eder ki:

"O elma doğrudan doğruya Dest-i Kudretin yadigârı ve doğrudan doğruya Hazine-i Rahmetin hediyeleridir" demesi ile ve itikad etmesi ile, her şey'i -cüz'î olsun, külli olsun- Onun Dest-i Kudretine teslim ediyor. Ve her şeyde Rahmetin Cilvesini bilir. Hakikî bir Îmanı ve hâlis bir Tevhidi, Şükür ile beyan ediyor.

İnsan-ı gafil, küfran-ı ni'met ile ne derece hasarete düştüğünü, çok cihetlerden yalnız bir vechini söyleyeceğiz. Şöyle ki:

Lezzetli bir Ni'meti insan yese, eğer Şükür etse; o yediği Ni'met o Şükür vasıtasiyla bir Nur olur, uhrevî bir Meyve-i Cennet olur. Verdiği lezzet ile, Cenab-ı Hakk'ın İltifat-ı Rahmetinin Eseri olduğunu düşünmekle, büyük ve dâimî bir lezzet ve zevk veriyor. Bu gibi manevî lübleri ve hülâsaları ve manevî maddeleri ulvî makamlara gönderip, maddî ve süflî (posa) ve kısrî, yani vazifesini bitiren ve lüzumsuz kalan maddeleri füzulât olup aslina, yani anasira inkılâb etmeye gidiyor. Eğer şükür etmezse; o muvakkat lezzet, zeval ile bir elem ve teessûf bırakır ve kendisi dahi kazurat olur. Elmas mahiyetindeki Ni'met, kömüre kalbolur. Şükür ile, zâil Rızıklar; dâimî lezzetler, bâkî meyveler verir. Şükürsüz Ni'met, en güzel bir suretten, çirkin bir surete döner. Çünkü o gafile göre Rızıkın akibeti, muvakkat bir lezzetten sonra füzulâttır.

Evet Rızkin Aşka lâyik bir sureti var; o da, Şükür ile o suret görünür. Yoksa ehl-i gaflet ve dalâletin Rızka aşkları bir hayvanlıktır. Daha buna göre kıyas et ki, ehl-i dalâlet ve gaflet ne derece hasaret ediyorlar.

Enva'-ı zîhayat içinde en ziyade Rızkin enva'ına muhtaç, insandır. Cenab-ı Hak insanı bütün Esmasına câmi' bir âyine ve bütün Rahmetinin Hazinelerinin müddeharatını tartacak, tanıyacak cihazata mâlik bir Mu'cize-i Kudret ve bütün Esmasının Cilvelerinin ve San'atlarının inceliklerini mizana çekeneklere hâvi bir Halife-i Arz suretinde halk etmiştir. Onun için hadsiz bir ihtiyaç verip, maddî ve manevî Rızkin hadsiz enva'ına muhtaç etmiştir. İnsanı, bu câmiyyete göre en a'lâ bir mevki olan Ahsen-i Takvime çıkarmak vasıtası, Şükürdür. Şükür olmazsa, esfeli safiline düşer; bir zulm-ü azîmi irtikâb eder.

E l h a s ı l : En a'lâ ve en yüksek Tarîk olan Tarîk-ı Ubudiyet ve Mahbubiyetin dört Esasından en büyük Esası Şükürdür ki; o dört Esas şöyle tabir edilmiş:

"Der tarîk-ı acz-mendî lâzîm âmed çâr çîz:

Acz-i mutlak, fakr-ı mutlak, şevk-i mutlak, şûkr-ü mutlak ey Aziz..."

اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الشَّاكِرِينَ بِرَحْمَتِكَ يَا آرْحَامَ الرَّاحِمِينَ
 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

 اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الشَّاكِرِينَ وَالْحَامِدِينَ وَعَلَى أَهِ
 وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ

 وَأَخِرُ دُعَوِيهِمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

* * *

Altıncı Risale olan Altıncı Mes'ele

Teksir Mektubat mecmuasında neşredildiğiinden buraya dercedilmedi.

* * *

Yedinci Risale olan Yedinci Mes'ele

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَيُذْلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمِعُونَ

Şu mes'ele "Yedi İşaret"tir.

Evvelâ Tahdis-i Ni'met suretinde birkaç Sırr-ı İnayeti izhar eden "Yedi Sebeb"i beyan ederiz:

B i r i n c i S e b e b : Eski Harb-i Umumî'den evvel ve evâilinde, bir Vakia-i Sadıkada görüyorum ki: Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağı'nın altındayım. Birden o dağ, müdhiş infilâk etti. Dağlar gibi parçaları, dünyanın her tarafına dağıtti. O dehşet içinde baktım ki, merhum vâlidem yanıldadır. Dедим: "Ana korkma! Cenab-ı Hakk'ın Emridir; O Rahîm'dir ve Hakîm'dir." Birden o halette iken, baktım ki mühim bir Zât, bana âmirane diyor ki: "İ'caz-ı Kur'anı beyan et." Uyandım, anladım ki: Bir büyük infilâk olacak. O infilâk ve inkılâbdan sonra, Kur'an etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur'an kendi kendine müdafaa edecek. Ve Kur'ana hücum edilecek, İ'cazı Onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu İ'cazin bir nev'ini şu zamanda izharına, haddimin fevkînde olarak, benim gibi bir adam namzed olacak ve namzed olduğumu anladım.

Madem İ'caz-ı Kur'anı bir derece beyan, Sözler'le oldu. Elbette o İ'cazin hesabına geçen ve Onun Reşehatı ve Berekâtı nev'inden olan Hizmetimizdeki İnayatı izhar etmek, İ'caza yardımır ve izhar etmek gerektir.

İ k i n c i S e b e b : Madem Kur'an-ı Hakîm Mürşidimizdir, Üstadımızdır, İmamımızdır, herbir âdâbda Rehberimizdir; O, kendi kendini medhediyor. Biz de Onun Dersine ittibaan, Onun Tefsirini medhedeceğiz.

Hem madem yazılan Sözler Onun bir nevi Tefsiridir ve o Risalelerdeki Hakaik, Kur'anın Malîdîr ve Hakikatlarıdır. Ve madem Kur'an-ı Hakîm ekser Surelerde, hususan **الْحَمْدُ لِلَّهِ** larda **الْحَمْدُ لِلَّهِ** lerde kendi kendini Kemal-i Haşmetle gösteriyor, Kemalâtını söylüyor, lâyık olduğu Medhi kendi kendine ediyor. Elbette Sözler'de in'ikas etmiş Kur'an-ı Hakîm'in

Lemaat-ı İ'caziyesinden ve o Hizmetin makbuliyetine alâmet olan İnayat-ı Rabbaniyenin izharına mükellefiz. Çünkü O Üstadımız öyle eder ve öyle Ders verir.

Ü ç ü n c ü S e b e b : Sözler hakkında tevazu suretinde demiyorum; belki bir Hakikati beyan etmek için derim ki: **Sözler'deki Hakaik ve Kemalât, benim değil Kur'anındır ve Kur'andan tereşuh etmiştir.** Hattâ Onuncu Söz, üzerî Âyât-ı Kur'anîyeden süzülmüş bazı katarattır. Sair Risaleler dahi umumen öyledir. Madem ben öyle biliyorum ve madem ben fâniyim, gideceğim; elbette bâkî olacak birşey ve bir Eser, benimle bağlanmamak gerektir ve bağlanmamalı. Ve madem ehl-i dalâlet ve tuğyan, işlerine gelmeyen bir eseri, eser sahibini çürütmekle eseri çürütmek âdetleridir; elbette Sema-yı Kur'anın Yıldızlarıyla bağlanan Risaleler, benim gibi çok itirazata ve tenkidata medar olabilen ve sukut edebilen çürük bir direk ile bağlanmamalı. Hem madem örf-i nâsta, bir eserdeki mezaya, o eserin masdarı ve menba'î zannettikleri müellifinin etvarında aranılıyor ve bu örfe göre, o Hakaik-i Âliyeyi ve o Cevahir-i Galiyeyi kendim gibi bir müflise ve onların binde birini kendinde gösteremeyen şahsiyetime mal etmek, Hakikata karşı büyük bir haksızlık olduğu için **Risaleler kendi malî değil, Kur'anın Malî olarak, Kur'anın Reşehat-ı Meziyatına mazhar olduklarını izhar etmeye mecburum.** Evet lezzetli üzüm salkımlarının hasiyetleri, kuru çubugunda aranılmaz. İşte ben de öyle bir kuru çubuk hükmündeyim.

D ö r d ü n c ü S e b e b : Bazan tevazu', küfran-ı ni'meti istilzam ediyor; belki küfran-ı ni'met olur. Bazan da Tahdis-i Ni'met, iftihar olur. İkisi de zarardır. Bunun çare-i yegânesi ki; ne küfran-ı ni'met çıksın, ne de iftihar olsun. Meziyet ve Kemalâtları ikrar edib, fakat temellük etmeyerek, Mün'im-i Hakikî'nin Eser-i İn'amı olarak göstermektir. Meselâ: Nasılki murassa' ve müzeyyen bir elbise-i fahireyi biri sana giydirse ve onunla çok güzelleşsen, halk sana dese:

مَا شَاءَ اللَّهُ مَا شَاءَ اللَّهُ
çok güzelsin, çok güzelleşin."

Eğer sen tevazukârane desen: "Hâşâ!.. Ben neyim, hiç. Bu nedir, nerede güzellik?" O vakit küfran-ı ni'met olur ve hulleyi sana giydiren mahir sanatkâra karşı hürmetsizlik olur. Eğer müftehirane desen: "Evet ben çok güzelim, benim gibi güzel nerede var, benim gibi birini gösteriniz..." O vakit, mağrurane bir fahirdir.

İste fahirden, küfrandan kurtulmak için demeli ki: "Evet ben güzelleştim, fakat güzellik libasındır ve dolayısıyla libası bana giydirenindir, benim değildir."

İste bunun gibi, ben de sesim yetişse, bütün Küre-i Arz'a bağırarak derim ki: **Sözler güzeldirler, Hakikattırlar; fakat benim değildirler,**

Kur'an-ı Kerim'in Hakaikinden telemmu' etmiş Şualardır...

وَمَا مَدْحُثٌ مُّحَمَّداً بِمَقَالَتِي * وَلِكِنْ مَدْحُثٌ مَقَالَتِي بِمُحَمَّدٍ

Düsturuyla derim ki:

وَمَا مَدْحُثٌ الْقُرْآنَ بِكَلِمَاتِي * وَلِكِنْ مَدْحُثٌ كَلِمَاتِي بِالْقُرْآنِ

yani: "Kur'anın Hakaik-i İ'cazıni ben güzelleştiremedim, güzel gösteremedim; belki Kur'anın güzel Hakikatları, benim tabiratlarımı da güzelleştirdi, ulvileştirdi." Madem böyledir; Hakaik-i Kur'anın güzelliği namına, Sözler namındaki âyinelerinin güzelliklerini ve o âyinedarlığa terettüb eden İnayat-ı İlahiyeyi izhar etmek, makbul bir Tahdis-i Ni'mettir.

B e s i n c i S e b e b : Çok zaman evvel bir Ehl-i Velayetten işittim ki; o Zât, eski Velilerin gaybî işaretlerinden istihraç etmiş ve kanaatî gelmiş ki: "**Şark tarafından bir Nur zuhur edecek, bid'alar zulümâtinı dağıtacak.**" Ben, böyle bir Nurun zuhuruna çok intizar ettim ve ediyorum. Fakat çiçekler baharda gelir. Öyle kudsî çiçeklere zemin hazır etmek lâzım gelir. Ve anladık ki, bu Hizmetimizle o nuranî zâtlara zemin ihmâr ediyoruz. Madem kendimize aid değil, elbette Sözler namındaki Nurlara aid olan İnayat-ı İlahiyeyi beyan etmekte medar-ı fahr ve gurur olamaz; belki medar-ı hamd ve şükür ve Tahdis-i Ni'met olur.

A l t i n c i S e b e b : Sözler'in Te'lifi vasıtasiyla Kur'ana Hizmetimize bir Mükâfat-ı Âcile ve bir Vasıta-i Teşvik olan İnayat-ı Rabbanîye, bir Muvaffakiyettir. Muvaffakiyet ise, izhar edilir. Muvaffakiyetten geçse; olsa olsa bir İkram-ı İlâhî olur. İkram-ı İlâhî ise, izhari bir Şükrü Manevîdir. Ondan dahi geçse, olsa olsa hiç ihtiyârimiz karışmadan bir Keramet-i Kur'aniye olur. Biz mazhar olmuşuz. Bu nevi ihtiyarsız ve habersiz gelen bir Kerametin izhari, zararsızdır. Eğer âdi keramatın fevkine çıksa, o vakit olsa olsa Kur'anın İ'câz-ı Manevîsinin Şu'leleri olur. Madem İ'câz izhar edilir, elbette İ'câza yardım edenin dahi izhari İ'câz hesabına geçer; hiç medar-ı fahr ve gurur olamaz, belki medar-ı hamd ve şükrandır.

Y e d i n c i S e b e b : Nev'-i insanın yüzde seksemi Ehl-i Tahkik değildir ki, Hakikata nüfuz etsin ve Hakikatı Hakikat tanıyıp kabul etsin. Belki surete, hüsnü zanna binaen, makbul ve mutemed insanlardan iştikikleri mesaili taklidten kabul ederler. Hattâ kuvvetli bir Hakikatı, zaif bir adamın elinde zaif görür ve kıymetsiz bir mes'eleyi, kıymetdar

bir adamın elinde görse, kıymetdar telakki eder. İşte ona binaen, benim gibi zaif ve kıymetsiz bir bîçarenin elindeki Hakaik-i İmaniye ve Kur'anîyenin kıymetini, ekser nâsin nokta-i nazarda düşürmemek için, bilmecburiye ilân ediyorum ki: **İhtiyarımız ve haberimiz olmadan, birisi bizi istihdam ediyor; biz bilmeyerek, bizi mühim işlerde çalıştırıyor.** Delilimiz de şudur ki: Şuurumuz ve ihtiyarımızdan hariç bir kısım İnayata ve Teshilâtâ mazhar oluyoruz. Öyle ise, o İnayetleri bağırarak ilân etmeye mecburuz.

İşte geçmiş “**Yedi Esbab**”a binaen, küllî birkaç İnayet-i Rabbaniye işaret edeceğiz.

B i r i n c i İ ş a r e t : Yirmisekizinci Mektub'un Sekizinci Mes'elesinin Birinci Nüktesi'nde beyan edilmişdir ki, "**Tevafukat**"tir. Ezcümle: Mu'cizat-ı Ahmedîye Mektubatında, Üçüncü İşaretinden tâ Onsekizinci İşaretine kadar altmış sahife; habersiz, bilmeyerek bir müstensihin Nûshasında iki sahife müstesna olmak üzere mütebâkî bütün sahifelerde -kemal-i müvazenete- ikiyüzden ziyade **رسُولُ أَكْرَمٌ Aleyhis-salâti Vesselâm** Kelimeleri birbirine bakıyorlar. Kim insaf ile iki sahifeye dikkat etse, tesadüf olmadığını tasdik edecek. Halbuki tesadüf, olsa olsa bir sahifede kesretli emsal Kelimeleri bulunsa, yarı yarıya Tevafuk olur, ancak bir-iki sahifede tamamen Tevafuk edebilir. O halde böyle umum **رسُولُ أَكْرَمٌ Aleyhissalâtü Vesselâm** Kelimesi; iki olsun üç olsun, dört olsun veya daha ziyade olsun, kemal-i mizan ile birbirinin yüzüne baksa; elbette tesadüf olması mümkün değildir. Hem sekiz ayrı ayrı müstensihin bozamadığı bir Tevafukun, kuvvetli bir İşaret-i Gaybiye, içinde olduğunu gösterir. Nasîlki Ehl-i Belâgatın Kitablarında, Belâgatın derecatı bulunduğu halde; Kur'an-ı Hakîm'deki Belâgat, Derece-i İczaa çıkmış. Kimsenin haddi değil ki Ona yetişsin. Öyle de; Mu'cizat-ı Ahmedîyenin bir Âyînesi olan Ondokuzuncu Mektub ve Mu'cizat-ı Kur'anîyenin bir Tercümanı olan Yirmibeşinci Söz ve Kur'anın bir nevi Tefsiri olan Risale-i Nur Eczalarında Tevafukat, umum Kitabların fevkînde bir derece-i garabet gösteriyor. Ve ondan anlaşılıyor ki; Mu'cizat-ı Kur'anîye ve Mu'cizat-ı Ahmedîye'nin bir nevi Kerametidir ki, o âyînelerde tecelli ve temessül ediyor.

I k i n c i İ ş a r e t : Hizmet-i Kur'anîyeye aid İnayat-i Rabbaniyenin ikincisi şudur ki: Cenab-ı Hak, benim gibi Kalemsiz, yarı Ümmi, diyar-ı gurbette, kimsesiz, ihtilattan men'edilmiş bir tarzda; kuvvetli, ciddî, samîmî, gayyur, fedakâr.. ve Kalemleri birer Elmas Kılınç olan Kardeşleri bana muavin ihsan etti. Zaîf ve âciz omuzuma çok ağır gelen Vazife-i Kur'anîyeyi, o kuvvetli omuzlara bindirdi. Kemal-i Kereminden,

yükümü hafifleştirdi. O mübarek Cemaat ise; -Hulusi'nin tabiriyle telsiz telgrafın âhizeleri hükmünde ve -Sabri'nin tabiriyle- Nur Fabrikasının Elektriklerini yetiştiren makineler hükmünde ayrı ayrı meziyetleri ve kıymetdar muhtelif hasiyetleriyle beraber, -yne Sabri'nin tabiriyle- bir Tevafukat-ı Gaybiye nev'inden olarak, şevk ve sa'y ü gayret ve ciddiyette birbirine benzer bir surette Esrar-ı Kur'aniyeyi ve Envâr-ı İmâniyeyi etraf'a neşremeleri ve her yere erişirmeleri ve şu zamanda (yani Hurufat değişmiş, matbaa yok, herkes Envâr-ı İmâniyeye muhtaç olduğu bir zamanda) ve fütur verecek ve şevki kıracak çok esbab varken, bunların fûtûrsuz, kemal-i şevk ve gayretle bu Hizmetleri, doğrudan doğruya bir Keramet-i Kur'aniye ve zahir bir İnayet-i İlahiyyedir. **Evet Velayetin Kerameti olduğu gibi, Niyet-i Hâlisenin dahi Kerameti vardır. Samimiyetin dahi Kerameti vardır. Bahusus Lillah için olan bir Uhuvvet Dairesindeki Kardeşlerin içinde ciddî, samîmî Tesanüdün çok Kerametleri olabilir. Hattâ söyle bir Cemaatin Şahs-ı Manevîsi bir Veliyy-i Kâmil hükmüne geçebilir, İnayata mazhar olur.**

İşte ey Kardeşlerim ve ey Hizmet-i Kur'anda arkadaşlarım! Bir kal'ayı fetheden bir bölüğün çavuşuna bütün şerefi ve bütün ganîmeti vermek nasıl zulümdür, bir hatadır; öyle de Şahs-ı Manevînizin Kuvvetiyle ve Kalemleriniz ile hasıl olan Fütuhattaki İnayatı benim gibi bir bîçareye veremezsiniz. Elbette böyle mübarek bir Cemaatte, Tevafukat-ı Gaybiyeden daha ziyade kuvvetli bir İşaret-i Gaybiye var ve ben görüyorum; fakat herkese ve umuma gösteremiyorum.

Üçüncü İşaret: Risale-i Nur Eczaları, bütün mühim Hakaik-ı İmâniye ve Kur'aniyeyi hattâ en muannide karşı dahi parlak bir surette isbatı, çok kuvvetli bir İşaret-i Gaybiye ve bir İnayet-i İlahiyyedir. Çünkü Hakaik-ı İmâniye ve Kur'aniye içinde öyleleri var ki; en büyük bir dâhî telakki edilen İbn-i Sina, fehminde aczını itiraf etmiş, "Akıl buna yol bulamaz!" demiş. Onuncu Söz Risalesi, o zâtın dehasıyla yetişemediği Hakaiki; avamlara da, çocuklara da bildiriyor.

Hem meselâ: Sîrr-ı Kader ve cüz'-i ihtiyarîn halli için, koca Sa'd-ı Taftazânî gibi bir Allâme; kırk-elli sahifede, meşhur Mukaddemât-ı İsna Aşer namıyla Telvih nam Kitabında ancak hallettiği ve ancak Havassa bildirdiği aynı mesaili, Kadere dair olan Yirmialtinci Söz'de, İkinci Mebhasın iki sahifesinde tamamıyla, hem herkese bildirecek bir tarzda beyanı, Eser-i İnayet olmazsa nedir?

Hem bütün Ukûlü hayrette bırakan ve hiçbir felsefenin eliyle keşfedilemeyen ve Sîrr-ı Hilkat-ı Âlem ve Tîlsîm-ı Kâinat denilen ve Kur'an-ı Azîmüssân'ın İcaziyla keşfedilen o Tîlsîm-ı Müşkil-küsha ve o Muammayı

Hayret-nüma, Yirmidördüncü Mektub ve Yirmidokuzuncu Söz'ün âhirindeki Remizli Nüktede ve Otuzuncu Söz'ün Tahavvülât-ı Zerratın altı aded Hikmetinde keşfedilmiştir. Kâinattaki faaliyet-i hayret-nümanının Tiâsimini ve Hilkat-i Kâinatın ve akibetinin Muammasını ve tahavvülât-ı zerrattaki harekâtın Sîr-ı Hikmetini keşf ve beyan etmişlerdir, meydandadır, bakılabilir.

Hem Sîr-ı Ehadiyet ile, şeriksiz Vahdet-i Rububiyeti; hem nihayetsiz Kurbiyet-i İlahiye ile, nihayetsiz bu'diyetimiz olan hayreten-giz Hakikatlari Kemal-i Vuzuh ile Onaltinci Söz ve Otuzikinci Söz beyan ettikleri gibi; Kudret-i İlahiyeye nisbeten zerrat ve seyyarat müsavi olduğunu ve Haşr-i A'zamda umum zîruhun İhyası, bir nefsin İhyası kadar O Kudrete kolay olduğunu ve şirkin Hilkat-ı Kâinatta müdahalesi imtina' derecesinde Akıldan uzak olduğunu Kemal-i Vuzuh ile gösteren Yirminci Mektub'daki **وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ** Kelimesi beyanında ve üç temsili hâvi onun Zeyli, şu azîm Sîr-ı Vahdeti keşfetmiştir.

Hem Hakaik-i İmaniye ve Kur'anîyede öyle bir genişlik var ki, en büyük zekâ-i beşerî ihata edemediği halde; benim gibi zihni müşevveş, vaziyeti perişan, mûracaat edilecek Kitab yokken, sıkıntılı ve sür'atle yazan bir adamda, O Hakaikin ekseriyet-i mutlakası dekaikiyle zuhuru; doğrudan doğuya Kur'an-ı Hakîm'in İ'caz-ı Manevîsinin eseri ve İnayet-i Rabbaniyenin bir cilvesi ve kuvvetli bir İşaret-i Gaybiyedir.

D ö r d ü n c ü İ ş a r e t : Elli-altmış Risaleler (*) öyle bir tarzda İhsan edilmiş ki; değil benim gibi az düşünen ve zuhurata tebâiyet eden ve tedkike vakit bulamayan bir insanın; belki büyük zekâlardan mürekkeb bir Ehl-i Tedkikin sa'y ve gayreTİyle yapılmayan bir tarzda Te'lifleri, doğrudan doğuya bir Eser-i İnayet olduklarını gösteriyor. Çünkü bütün bu Risalelerde, bütün derin Hakaik, temsilât vasıtasiyla, en âmi ve ümmi olanlara kadar Ders veriliyor. Halbuki o Hakaikin çoğunu büyük Âlimler "tefhim edilmez" deyip, değil avama, belki Havassa da bildiremiyorlar.

İşte en uzak Hakikatlari, en yakın bir tarzda, en âmi bir adama Ders verecek derecede; benim gibi Türkçesi az, sözleri muğlak, çoğu anlaşılmaz ve zahir Hakikatlari dahi müşkilleştiriyor diye eskiden beri iştihar bulmuş ve eski eserleri o sû'-i iştihari tasdik etmiş bir şahsin elinde bu hârika teshîlât ve sühuleT-i beyan; elbette bilâşübhe bir Eser-i İnayettir ve onun hüneri olamaz ve Kur'an-ı Kerim'in İ'caz-ı Manevîsinin bir cilvesidir

(*): Şimdi 130'dur.

ve Temsilât-ı Kur'aniyenin bir Temessülüdür ve În'ikasıdır.

B e s i n c i İ ş a r e t : Risaleler umumiyetle pek çok intișar ettiği halde, en büyük Âlimden tut, tâ en âmi adama kadar ve Ehl-i Kalb büyük bir Veliden tut, tâ en muannid dinsiz bir feylesofa kadar olan tabakat-ı nâs ve taifeler o Risaleleri gördükleri ve okudukları ve bir kısmı tokatlarını yedikleri halde tenkid edilmemesi ve her taife derecesine göre istifade etmesi, doğrudan doğruya bir Eser-i Înayet-i Rabbaniye ve bir Keramet-i Kur'aniye olduğu gibi, çok tedkit ve taharriyatın neticesiyle ancak husul bulan o çeşit Risaleler, fevkâlâde bir sür'atle, hem idrakimi ve fikrimi müşevves eden sıkıntılı inkîbaz vakitlerinde yazılması dahi, bir Eser-i Înayet ve bir İkram-ı Rabbanîdir.

Evet ekser Kardeşlerim ve yanıldaki umum arkadaşlarım ve müstensihler biliyorlar ki; Ondokuzuncu Mektub'un beş parçası, birkaç gün zarfında hergün iki-üç saatte ve mecmuu oniki saatte hiçbir Kitaba müracaat edilmeden yazılması; hattâ en mühim bir parça ve o parçada Lafz-ı رَسُولُ أَكْرَمٍ Aleyhissalâtü Vesselâm Kelimesinde zahir bir Hâtem-i

Nübüvveti gösteren dördüncü căz, üç-dört saatte, dağda, yağmur altında ezber yazılmış; ve Otuzuncu Söz gibi mühim ve dakik bir Risale, altı saat içinde bir bağda yazılmış; ve Yirmisekizinci Söz, Süleyman'ın bahçesinde bir, nihayet iki saat içinde yazılması gibi, ekser Risaleler böyle olması; ve eskiden beri sıkıntılı ve münkabız olduğum zaman, en zahir Hakikatları dahi beyan edemediğimi, belki bilemediğimi yakın dostlarım biliyorlar. Hususan o sıkıntıya hastalık da ilâve edilse, daha ziyade beni Dersten, Te'liften men'etmekle beraber; **en mühim Sözler ve Risaleler, en sıkıntılı ve hastaklı zamanımda, en sür'atlı bir tarzda yazılması; doğrudan doğruya bir Înayet-i İlahiye ve bir İkram-ı Rabbanî ve bir Keramet-i Kur'aniye olmazsa nedir?**

Hem hangi Kitab olursa olsun, böyle Hakaik-i İlahiyyeden ve İmaniyeden bahsetmiş ise, alâküllihal bir kısım mesaili, bir kısım insanlara zarar verir ve zarar verdikleri için, her mes'ele herkese neşredilmemiş. Halbuki şu Risaleler ise; şimdîye kadar hiç kimsede, -çoklardan sordduğum halde- sû'l-i tesir ve aks-ül amel ve tahdiş-i ezhan gibi bir zarar vermedikleri, doğrudan doğruya bir İşaret-i Gaybiye ve bir Înayet-i Rabbaniye olduğu bizce muhakkaktır.

A l t ı n c i İ ş a r e t : Şimdi bence kat'iyyet peyda etmiştir ki; ekser hayatım ihtiyar ve iktidarımın, şuur ve tedbirimin haricinde öyle bir tarzda geçmiş ve öyle garib bir surette ona cereyan verilmiş; tâ Kur'an-ı Hakîm'e Hizmet edecek olan bu nevi Risaleleri netice versin. Âdetâ bütün Hayat-ı Îlmiyem, Mukaddemât-ı Îhzariye hükmüne geçmiş. Ve Sözler ile Î'caz-ı Kur'anın izharı, onun neticesi olacak bir surette olmuştur.

Hattâ şu yedi sene nefyimde ve gurbetimde ve sebebsiz ve arzumun hilafında tecerrüdüm ve meşrebime muhalif yalnız bir köye imrar-ı hayat etmekliğim; ve eskiden beri ülfet ettiğim hayat-ı içtimaiyeyenin çok rabitalarından ve kaidelerinden nefret edib terketmekliğim; doğrudan doğruya bu Hizmet-i Kur'aniyeyi hâlis, sâfi bir surette yaptırmak için bu vaziyet verildiğine şübhem kalmamıştır. Hattâ çok defa bana verilen sıkıntı ve zulmen bana karşı olan tazyikat perdesi altında, bir Dest-i İnayet tarafından merhametkârane, Kur'anın Esrarına Hasr-ı Fîkr ettirmek ve nazarı dağıtmamak için yapılmıştır kanaatindeyim. Hattâ eskiden mütalaaya çok müştak olduğum halde; bütün bütün sair Kitabların mütalaasından bir men', bir mücanebet Ruhuma verilmiştir. Böyle gurbette medar-ı teselli ve ünsiyet olan mütalaayı bana terkettiren, anladım ki, doğrudan doğruya Âyât-ı Kur'aniyeyenin Üstad-ı Mutlak olmaları içindir.

Hem yazılın Eserler, Risaleler, -ekseriyet-i mutlakası- hariçten hiçbir sebeb gelmeyerek, Ruhumdan tevellüd eden bir hacete binaen, âni ve def'î olarak İhsan edilmiş. Sonra bazı dostlarımı gösterdiğim vakit, demişler: "Şu zamanın yaralarına Devadır." İntişar ettikten sonra ekser Kardeşlerimden anladım ki, tam şu zamandaki ihtiyaca muvafık ve derde lâyik bir ilâç hükmüne geçiyor.

İşte ihtiyar ve şuurumun dairesi haricinde, mezkûr haletler ve sergüzeşt-i hayatım ve Ulûmların enva'lardaki hilaf-ı âdet ihtiyarsız tetebbuatım; böyle bir Netice-i Kudsiyeye müncer olmak için, kuvvetli bir İnayet-i İlahiye ve bir İkram-ı Rabbanî olduğuna bende şüphe bırakma-mıştır.

Y e d i n c i İ ş a r e t : Bu Hizmetimiz zamanında, beş-altı sene zarfında, bilâmübalağa yüz Eser-i İkram-ı İlâhî ve İnayet-i Rabbaniye ve Keramet-i Kur'aniyeyi gözümüzle gördük. Bir kısmını, Onaltıncı Mektub'da işaret ettik; bir kısmını, Yirmialtıncı Mektub'un Dördüncü Mebhâsi'nin mesail-i müteferrikasında; bir kısmını, Yirmisekizinci Mektub'un Üçüncü Mes'elesinde beyan ettik. Benim yakın arkadaşlarım bunu biliyorlar. Dâîmî arkadaşım Süleyman Efendi çoklarını biliyor. Hususan Sözler'in ve Risalelerin Neşrine ve Tashihatında ve yerlerine yerleştirmekte ve Tesvid ve Tebyizinde, fevkalme'mul kerametkârane bir teshilâta mazhar oluyoruz. Keramet-i Kur'aniye olduğuna şübhemiz kalmıyor. Bunun misalleri yüzlerdir.

Hem maişet hususunda o kadar şefkatle besleniyoruz ki; en küçük bir Arzu-yu Kalbimizi, bizi istihdam eden Sahib-i İnayet tatmin etmek için; fevkalme'mul bir surette İhsan ediyor. Ve hâkeza... İşte bu hal gayet kuvvetli bir İşaret-i Gaybiyedir ki, biz istihdam olunuyoruz. Hem

Rıza Dairesinde, hem İnayet altında bize Hizmet-i Kur'aniye yaptırmıyor.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ آدَاءً وَعَلَى آلِهِ
وَصَاحِبِهِ وَسَلِّمْ تَسْلِيمًا كَثِيرًا آمِينَ

* * *

Mahrem bir suale cevabdır

[Şu Sırr-ı İnayet eskiden mahremce yazılmış, Ondördüncü Söz'ün âhirine ilhak edilmişti. Her nasilsa ekser müstensihler unutup yazmamışlardı. Demek münasib ve lâyik mevkii burası imiş ki, gizli kalmış.]

Benden sual ediyorsun: "Neden senin Kur'andan yazdığın Sözler'de bir Kuvvet, bir Tesir var ki, Müfessirlerin ve Âriflerin sözlerinde nâdiren bulunur. Bazan bir Satırda, bir Sahife kadar Kuvvet var; bir Sahifede, bir Kitab kadar Tesir bulunuyor?..."

Elcevab: – Güzel bir cevabdır – Şeref, İ'caz-ı Kur'ana aid olduğundan ve bana aid olmadığından, bilâ-perva derim: Ekseriyet itibarıyle öyledir. Çünkü:

Yazılan Sözler tasavvur değil Tasdiktir; teslim değil, Îmandır; marifet değil, Şehadettir, Şuhuddur; taklid değil Tahkiktir; iltizam değil, İz'andır; tasavvuf değil Hakikattir; dava değil, dava içinde Bürhandır. Şu Sırrın Hikmeti budur ki:

Eski zamanda, Esasat-ı Îmaniye mahfuzdu, Teslim kavî idi. Teferruatta, Âriflerin Marifetleri delilsiz de olsa, Beyanatlari makbul idi, kâfi idi. Fakat şu zamanda dalâlet-i fenniye, elini Esasata ve Erkâna uzatmış olduğundan, her derde lâyik devayı İhsan eden Hakîm-i Rahîm olan Zât-ı Zülcelal, Kur'an-ı Kerim'in en parlak Mazhar-ı İ'cazından olan temsilâtından bir şu'lesini; acz ve za'fima, fakr ve ihtiyacımı merhameten

Hizmet-i Kur'ana aid Yazılara İhsan etti. **فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ** Sırr-ı Temsil dûrbîniyle, en uzak Hakikatlar gayet yakın gösterildi. Hem Sırr-ı Temsil Cihet-ül Vahdetiyle, en dağınık mes'eleler toplattırıldı. Hem Sırr-ı Temsil merdiveniyle, en yüksek Hakaike kolaylıkla yetiştirildi. Hem Sırr-ı Temsil penceresiyle; Hakaik-i Gaybiyeye, Esasat-ı İslâmiyeye şühuda yakın bir Yakîn-i İmaniye hasıl oldu. Akıl ile beraber vehim ve hayal, hattâ nefs ve heva teslime mecbur olduğu gibi, şeytan dahi Teslim-i Silâha mecbur oldu.

Elhasıl: Yazılılarında ne kadar güzellik ve tesir bulunsa, ancak Temsilât-ı Kur'aniyenin Lemaatindandır. **Benim hissem; yalnız şiddet-i ihtiyacumla talebdir ve gayet aczimle tazaruumdur. Derd benimdir, Deva Kur'anındır.**

* * *

Yedinci Mes'elenin Hâtimesidir

[Sekiz İnayet-i İlahiye suretinde gelen İşarat-ı Gaybiyeye dair gelen veya gelmek ihtimali olan evhamı izale etmek ve bir Sırr-ı Azîm-i İnayeti beyan etmeye dairdir.]

Su Hâtime "Dört Nükte"dir:

B i r i n c i N ü k t e : Yirmisekizinci Mektub'un Yedinci Mes'elesinde yedi-sekiz külli ve manevî İnayat-ı İlahiyeden hissettiğimiz bir İşaret-i Gaybiyeyi, "Sekizinci İnayet" namıyla "Tevafukat" tabiri altındaki nakişa o İşaratın cilvesini gördüğümüzü iddia etmiştık. Ve iddia ediyoruz ki: Bu yedi-sekiz külli İnayatlar, o derece kuvvetli ve kat'îdirler ki, herbirisini tek başına o İşarat-ı Gaybiyeyi isbat eder. Farz-ı muhal olarak bir kısmı zaif görülse, hattâ inkâr edilse; o İşarat-ı Gaybiyeyenin kat'iyyetine halel vermez. O sekiz İnayatı inkâr edemeyen, o İşarati inkâr edemez. Fakat tabakat-ı nâs muhtelif olduğu, hem kesretli tabaka olan tabaka-i avam gözüne daha ziyade itimad ettiği için; o sekiz İnayatın içinde en kuvvetlisi değil, belki en zahirîsi Tevafukat olduğundan; -çendan ötekiler daha kuvvetli, fakat bu daha umumî olduğu için- ona gelen evhamı def'etmek maksadıyla, bir müvazene nev'inden, bir Hakikatî beyan etmeye mecbur kaldım. Şöyle ki:

O zahirî İnayet hakkında demiştik: Yazdığınız Risalelerde, **رَسُولُ أَكْرَمٍ** Kelimesi ve **فُرْقَان** Aleyhissalâtü Vesselâm Kelimesinde öyle bir derece Tevafukat görünüyor.. hiçbir şüphe bırakmıyor ki, bir Kasd ile

tanzim edilip, müvazi bir vaziyet verilir. Kasd ve İrade ise, bizlerin olmadığını delilimiz: Üç-dört sene sonra muttali' olduğumuzdur. Öyle ise bu Kasd ve İrade, bir İnayet eseri olarak gaybıdır. Sırf İ'caz-ı Kur'an ve İ'caz-ı Ahmedîyeyi teyid suretinde o iki Kelimedede Tevafuk suretinde o garib vaziyet verilmiştir. Bu iki Kelimenin Mübarekiyeti, İ'caz-ı Kur'an ve İ'caz-ı Ahmedîyeye bir Hâtem-i Tasdik olmakla beraber; sair misil Kelimeleri dahi, ekseriyet-i azîme ile Tevafuka mazhar etmişler. Fakat onlar, birer sahifeye mahsus. Şu iki Kelime, bir-iki Risalenin umumunda ve ekser Risalelerde görünüyor. Fakat mükerrer demîşiz: Bu Tevafukun aslı, sair Kitablarda da çok bulunabilir; amma Kasd ve İrade-i Âliyeyi gösterecek bu derece garabette değildir. Şimdi bu davamızı çürütmek kabil olmadığı halde, zahir nazarlarda çürümüş gibi görmekte bir-iki cihet olabilir:

Birisı: "Sizler düşünüp, öyle bir Tevafuku rast getirmișsiniz." diyebilirler... "Böyle bir şey yapmak kasd ile olsa, rahat ve kolay bir şeydir." Buna karşı deriz ki: Bir davada iki şahid-i sadık kâfidir. Bu davalımızdaki kasd ve irademiz taalluk etmeyerek, üç-dört sene sonra muttali' olduğumuza yüz şahid-i sadık bulunabilir. Bu münasebetle bir nokta söyleyeceğim: Bu Keramet-i İ'caziye, Kur'an-ı Hakîm Belâgat cihetinde Derece-i İ'cazda olduğu nev'inden değildir. Çünkü İ'caz-ı Kur'anda, Kudret-i Beşer o yolda giderek o dereceye yetişemiyor. Şu Keramet-i İ'caziye ise, Kudret-i Beşerle olamıyor; Kudret, o işe karışamıyor. Karışsa sun'î olur, bozulur. (Haşıye)

Ü ü n c ü N ü k t e : İşaret-i Hâssa, İşaret-i Âmme münasebetiyle bir Sîrr-ı Dakik-i Rububiyet ve Rahmaniyete işaret edeceğiz:

Bir Kardeşimin güzel bir sözü var. O sözü, bu mes'eleye mevzu edeceğim. Sözü de şudur ki: Bir gün güzel bir Tevafukatı ona göster-dim, dedi: "Güzel! Zâten her Hakikat güzeldir. Fakat bu Sözler'deki Tevafukat ve Muvaffakiyet daha güzeldir." Ben de dedim: Evet **herşey ya Hakikaten güzeldir, ya bizzât güzeldir veya neticeleri itibariyle güzeldir.** Ve bu güzellik, Rububiyet-i Âmmeye ve Şümül-ü Rahmete ve Tecelli-i Âmmeye bakar. Dediğin gibi, bu Muvaffakiyetteki İşaret-i Gaybiye daha güzeldir. Çünkü bu, Rahmet-i Hâssaya ve Rububiyet-i Hâssaya ve Tecelli-i Hâssaya bakar bir surettedir. Bunu bir temsil ile fehme takrib edeceğiz. Şöyledir ki:

(Haşıye): Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde; bir Nûshada, bir Sahifede dokuz **قرآن** Tevafuk suretinde bulunduğu halde birbirine hat çekti, mecmuunda **محمد** Lafzı çıktı. O sahifenin mukabilindeki sahifede sekiz **قرآن** Tevafukla beraber, mecmuunda Lafzullah çıktı. Tevafukatta böyle bedî' şeyler çok var. Bu Haşıyenin mealini gözümüzle gördük.

Bekir, Tevfik, Süleyman, Galib, Said

Bir padişahın umumî sultanatı ve kanunu ile, merhamet-i şahanesi umum efrad-ı millete teşmil edilebilir. Her ferd, doğrudan doğruya o padişahın lütfuna, sultanatına mazhardır. O suret-i umumiyede, efradın çok münasebat-ı hususiyesi vardır.

İkinci cihet, padişahın İhsanat-ı Hususiyesidir ve Evamir-i Hâssasıdır ki; umumî Kanunun fevkinde, bir ferde İhsan eder, iltifat eder, Emir verir.

İşte bu temsil gibi; Zât-ı Vâcib-ül Vücud ve Hâlik-ı Hakîm ve Rahîm'in umumî Rububiyet ve Şümül-ü Rahmeti noktasında herşey hissedardır. Her şey'in hissesine isabet eden cihette, hususî onunla münasebetdardır. Hem Kudret ve İrade ve İlm-i Muhitiyle her şeye Tasarrufatı, her şey'in en cüz'î işlerine Müdahalesi, Rububiyeti vardır. Herşey, her şe'ninde Ona muhtaçtır. Onun İlim ve Hikmetiyle işleri görülür, tanzim edilir. Ne tabiatın haddi var ki, o Daire-i Tasarruf-u Rububiyetinde saklansın ve tesir sahibi olup müdahale etsin ve ne de tesadüfun hakkı var ki, o hassas Mizan-ı Hikmet dairesindeki işlerine karışsın. **Risalelerde yirmi yerde kat'î hüccetlerle tesadüfü ve tabiatı nefyetmişiz ve Kur'anın Kılıncıyla i'dam etmişiz, müdahalelerini muhal göstermişiz.** Fakat Rububiyet-i Âmmedeki daire-i esbab-ı zahiriyede, ehl-i gafletin nazarında hikmeti ve sebebi bilinmeyen işlerde, tesadüf namını vermişler. Ve Hikmetleri ihata edilmeyen bazı Efal-i İlahiyenin Kanunlarını – tabiat perdesi altında – gizlenmiş- görememişler, tabiatça müraaat etmişler.

İkincisi, hususî Rububiyetidir ve Has İltifat ve İmdad-ı Rahmanıdır ki, umumî Kanunların tazyikatı altında tahammül edemeyen ferdlerin İmdadına Rahman-ür Rahîm İsimleri imdadına yetişirler. Hususî bir surette muavenet ederler, o tazyikattan kurtarırlar. Onun için her zîhayat, hususan insan, her anda Ondan istimdad eder ve meded alabilir.

İşte bu hususî Rububiyetindeki İhsanatı, ehl-i gaflete karşı da tesadüf altına gizlenmez ve tabiatça havale edilmez.

İşte bu Sirra binaendir ki; İ'caz-ı Kur'an ve Mu'cizat-ı Ahmedîye'deki İşarat-ı Gaybiyeyi, hususî bir işaret telakki ve itikad etmişiz. Ve bir İmdad-ı Hususî ve muannidlere karşı kendini gösterecek bir İnayet-i Hâssa olduğunu yakîn ettik. Ve sîrf Lillah için ilân ettik. Kusur etmişsek Allah afvetsin. **أَمِينٌ**

رَبَّنَا لَا تُؤْمِنَّا إِنْ نَسِيَّنَا أَوْ أَخْطَلَنَا

[Sözler'in tebliğinde kıymetdar Hizmeti sebkat eden muallim Ahmed Galib'in fikrasıdır.]

"Elde Kur'an gibi Bürhan-ı Hakikat varken
Münküri ilzam için gönlüme sıklet mi gelir."
Sözün özdür ey Can, tekellüf değil!

Ledün İlminin Zübde-i Pâkidir
Bu, sümmededarik tasannuf değil!

Bu bir Hikmet-i Nur-u İrfandır
Ki ehva ve lağv ve tefelsüf değil!

Müzekki-i Nefs ve Musaffi-i Ruh
Mürebbi-i Dildir, tasavvuf değil!

O Sözler bütün Marifet Şemsidir;
Sözüm doğrudur, bir teellüf değil!

İçin Nurudur, lafza akseylemiş;
Bir-iki satırda teradüf değil!

Mutabık lafızlar birbirine;
Bu aslâ tasannu', tesadüf değil!

Dizilmiş Nizamla bütün Harfleri
Tevafuktur, aslâ tehalüf değil!

Bu bir Cilve-i Sîrr-ı İ'cazdır;
Ki Kur'andandır, tecevvüf değil!

Bu hüsn-ü tesadüf güzeldir güzel,
Bu babda ne dense tezauf değil!

Said-i Bediüzzaman-ı Nursî
Beyanı bedi'dir, taattuf değil!

Teselliye ermemiş Elinde Kalem,
Eder arz-ı dîdar, taharrûf değil!

Tevafuk, Sözünde ona çok mudur?
Tefevvuk, Onun için teşerrüf değil!

İsabet buna savb-ı Hak'tan gelir,
Bu kasdî değildir, tasarruf değil!

Bunu görmeyen bed nazarlar için,
Telehhüf derim ben, teessüf değil!

Ki var manevî hayretim galiben,
Beyanım bu yolda tazarruf değil!

**Çok işte Hak Onu muvaffak ede,
Tevafuk, makam-ı tevakkuf değil!**

**Ahmed Galib
(Rahmetullahi Aleyh)**

* * *

[Merhum Binbaşı Âsim Bey'in fıkrasıdır.]

Kasem ederim, doğrudur Sözü özüyle beraber
Bu Hakikatı kabul ve tasdik etmeyen bedmayeler,
Kalır dalâlet ve vâdi-i hüsrandı nice seneler.
Bunları İråşad edib kurtarmaktır hüner,
Hidayet erişse eğer, o vakit boyun eğer

Cümlenin ıslahını niyaz edib Hâlik'a yalvaralım,
Hep Envâr-ı Kur'aniye olan Sözler'i okuyup anlatalım,
Bu yolda bizler de Feyz alıp dilşad olalım,
Fenâyi Bekaya tebdilde Rıza-yı Bâri'ye kavuşalım.
Sad-hezar tâhsine lâyîk bîbâha fıkra-i Galib,
Bu Hakikatları söylemekle olur şübhесiz galib.

**Binbaşı Âsim
(Rahmetullahi Aleyh)**

* * *

Sekizinci Risale olan Sekizinci Mes'ele

[Şu Mes'ele altı sualın cevabı olup "Sekiz Nükte"dir.]

Birinci Nükte: Bir Dest-i İnayet altında Hizmet-i Kur'aniyede istihdam edildiğimize dair çok Enva'-ı İşarat-ı Gaybiyeyi hissettik ve bazılarını gösterdik. Şimdi o İşaratın bir yenişi daha şudur ki: Ekser Sözler'de Tevafukat-ı Gaybiye var. (Haşıye) Ezcümle: **رسول أَكْرَمٌ** Kelimesinde ve **عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ** İbaresinde ve **قُرْآن** Lafz-ı Mübarekesinde, bir nevi Cilve-i İ'caz temessül ettiğine bir işaret var. İşarat-ı Gaybiye ne kadar gizli ve zaif de olsa, Hizmetin makbuliyetine ve mes'elelerin Hakkaniyetine delalet ettiği için bence çok ehemmiyetlidir ve

(Haşıye): Tevafukat ise, İttifaka işaretir; İttifak ise, İttihada emaredir, Vahdete alâmettir; Vahdet ise, Tevhidi gösterir; Tevhid ise, Kur'anın dört Esasından en büyük Esasıdır.

çok kuvvetlidir. Hem gururumu kırar ve sırf bir Tercüman olduğumu kat'iyen bana gösterdi. Hem hiç medar-ı iftihar benim için birşey bırakmıyor, yalnız medar-ı şükran olan şeyleri gösteriyor. Hem madem Kur'ana aid'dir ve İ'caz-ı Kur'an hesabına geçiyor ve kat'iyen cüz'-i ihtiyarımız karışmıyor ve Hizmette tenbellik edenleri teşvik ediyor ve Risalenin Hak olduğuna kanaat veriyor ve bizlere bir nevi' İkram-ı İlahîdir ve izhari Tahdis-i Ni'mettir ve aklı gözüne inmiş mütemerridleri iskât ediyor; elbette izhari lâzımdır, **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** zararsızdır.

İşte şu İşarat-ı Gaybiyenin birisi de şudur ki: Cenab-ı Hak Kemal-i Rahmet ve Kereminden, Kur'ana ve Îmana Hizmet ile meşgul olan bizleri teşvik ve Kulübümüzü tatmin için; bir İkram-ı Rabbanî ve bir İhsan-ı İlahî suretinde Hizmetimizin Makbuliyetine alâmet ve yazdığını Hak olduğuna İşaret-ı Gaybiye nev'inden, bütün Risalelerimizde ve bilhassa Mu'cizat-ı Ahmedîye ve İ'caz-ı Kur'an ve Pencereler Risalelerinde, Tevafukat-ı Gaybiye nev'inden bir Letafet İhsan etmiştir. Yani, bir Sahifede, misil olarak gelen Kelimeleri birbirine baktırıyor. Bunda bir İşaret-ı Gaybiye veriliyor ki: "Bir İrade-i Gaybî ile tanzim edilir.. İhtiyarınıza ve şuurunuza güvenmeyiniz.. İhtiyarınızın haberi olmadan ve şuurunuz yetişmeden, Hârika Nâkişlar ve İntizamlar yapılıyor..." Bahusus Mu'cizat-ı Ahmedîye Risalesinde Lafz-1 **رَسُولُ أَكْرَمٍ** ve Lafz-1 Salavat bir ayine hükmüne geçip, o Tevafukat-ı Gaybiye işaretini sârih gösteriyor. Yeni, acemî bir müstensihin yazısında, beş sahife müstesna, mütebâkî ikiyüzden fazla Salavat-ı Şerife birbirine müvâzi olarak bakıyorlar. Şu Tevafukat ise; şuursuz yalnız on adedde bir-iki tevafuka sebeb olabilen tesadüfun işi olmadığı gibi, san'atta meharetsiz, yalnız manaya hasr-ı nazar ederek gayet sür'atle bir-iki saatte otuz-kırk sahifeyi Te'lif eden ve kendi yazmayan ve yazdırın benim gibi bir bîcarenin düşünsü dahi elbette değildir.

İşte altı sene sonra, yine Kur'anın İrşadiyla ve İşarat-ül İ'caz olan Tefsirin dokuz **إِنَّا**nın Tevafuk suretiyle gelen İrşadiyla sonra muttalı' olmuşum. Müstensihler işe benden iştikkleri vakit, hayret içinde hayrette kaldılar. Nasîlki Lafz-1 **رَسُولُ أَكْرَمٍ** ve Lafz-1 Salavat; Ondokuzuncu Mektub'da, Mu'cizat-ı Ahmedîye'nin bir nev'inin, bir nevi küçük âyinesi hükmüne geçti. Öyle de: Yirmibeşinci Söz olan İ'caz-ı Kur'anda ve Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde Lafz-1 **قُرْآن** dahi; kırk tabakadan, yalnız gözüne itimad eden tabakasına karşı, bir nevi Mu'cizat-ı Kur'aniyenin, o nev'in kırk cüz'ünden bir cüz'ü, Tevafukat-ı Gaybiye suretinde bütün Risalelerde tecelli etmekle beraber,

o căz'ün kırk căz'ünden bir căz'ü, Lafz-1 قُرْآن içinde tezahür etmiş. Şöyle ki:

Yirmibeşinci Söz'de ve Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde; yüz defa قُرْآن Lafzi tekerrür etmiş; pek nadir olarak bir-iki Kelime hariç kalmış, mütebâkisi bütün birbirine bakıyor. İşte meselâ: İlkinci Şa'nın kırkçüncü sahifesinde yedi قُرْآن Lafzi var, birbirine bakıyor. Ve sahife ellialtıda sekizi birbirine bakıyor, yalnız dokuzuncu müstesna kalmış. İşte şu -simdi gözümüzün önünde- altmışdokuzuncu sahifedeki beş Lafz-1 قُرْآن, birbirine bakıyor. Ve hâkeza... Bütün Sahifelerde gelen mükerrer Lafz-1 قُرْآن, birbirine bakıyor. Pek nadir olarak, beş-altı taneden bir tane hariç kalmıyor. Sair Tevafukat ise, -iste gözümüzün önünde- sahife otuzüçte, onbeş aded آم Lafzi var; ondördü birbirine bakıyor. Hem gözümüzün önünde şu sahifede dokuz ایمان Lafzi var, birbirine bakıyor; yalnız birisi, müstensihin fasila vermesiyle az inhiraf etmiş. Hem şu -gözümüzün önündeki- Sahifede iki مَحْبُوب var, -biri üçüncü satırda, biri onbeşinci satırdadır- Kemal-i Mizanla birbirine bakıyor. Onların ortasında dört عشق dizilmiş, birbirine bakıyorlar. Daha sair Tevafukat-1 Gaybiye bunlara kıyas edilsin... Hangi müstensih olursa olsun; satırları, sahifeleri ne şekilde olursa olsun alâkülli hal bu Tevafukat-1 Gaybiye öyle bir derecede var ki; şüphe bırakmıyor ki, ne tesadüfun işi ve ne de Müellifin ve Müstensihlerin düşünüşüdür. Fakat bazı hatta daha ziyade Tevafukat göze çarpıyor. Demek, şu Risalelere mahsus bir Hatt-1 Hakikî vardır. Bazıları, o Hatta yakınlaşıyor. Garaibdendir ki, en mahir müstensihlerin değil, belki acemîlerin yazılarında daha ziyade görülür... Bundan anlaşılıyor ki; Kur'anın bir nevi tefsiri olan Sözler'deki hüner ve zarafet ve meziyet kimsenin değil; belki muntazam, güzel Hakaik-i Kur'anîyenin mübarek kametlerine yakışacak mevzun, muntazam Üslûb Libasları, kimsenin ihtiyar ve şuurıyla biçilmez ve kesilmez; belki onların Vücududur ki, öyle ister ve bir Dest-i Gaybîdir ki, o kamete göre keser, biçer, giydirir. Biz ise içinde bir Tercüman, bir Hizmetkârız.

Dördüncü Nükte: Beş altı suali tazammun eden birinci sualınızde: "Meydan-1 Haşre cem' ve keyfiyet nasıl ve üryan mı olacak? Ve dostlarla görüşmek için ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı Şefaat için nasıl bulacağız? Hadsiz insanlarla birtek Zât nasıl görüşecek? Ehl-i Cennet ve Cehennem'in libasları nasıl olacak? Ve bize kim yol gösterecek?" diyorsunuz.

Elcevab: Şu sualın cevabı, gayet mükemmel ve vâzîh olarak, Kütüb-ü

Ehadîsiyede vardır. Meşreb ve Mesleğimize aid yalnız bir-iki Nükteyi söyleyeceğiz. Şöyleden ki:

Evvelâ: Bir Mektubda; Meydan-ı Haşır, Küre-i Arz'ın Medar-ı Senevîsinde olduğunu ve Küre-i Arz şimdiden manevî mahsulâtını o Meydanın Elvahlarına gönderdiği gibi; senevî hareketiyle, bir Daire-i Vücudun temessül ve o Daire-i Vücudun mahsulâtıyla bir Meydan-ı Haşrin teşekkülüne bir mebde' olduğu ve Küre-i Arz denilen şu Sefine-i Rabbaniyenin merkezindeki Cehennem-i Suğrâ'yı Cehennem-i Kübra'ya boşalttığı gibi, sekenesini de Meydan-ı Haşre boşaltacağı beyan edilmiştir.

Sâniyen: Onuncu ve Yirmidokuzuncu Sözler başta olarak sair Sözler'de, gayet kat'î bir surette o Haşrin Meydanı ile beraber Vücudu kat'î olarak isbat edilmiştir.

Sâlisen: Görüşmek ise, Onaltinci Söz'de ve Otuzbir ve Otuziki'de kat'iyyen isbat edilmiştir ki; bir Zât Nuraniyet Sırriyla, bir dakikada binler yerde bulunup, milyonlar adamlarla görüşebilir.

Râbian: Cenab-ı Hak, insandan başka zîruh mahlûkatına fitrî birer libas giydirdiği gibi; Meydan-ı Haşırde sun'î libaslardan üryan olarak, fakat fitrî bir libas giydirmesi, İsm-i Hakîm muktezasıdır. Dünyada sun'î libasin Hikmeti, yalnız soğuk ve sıcaktan muhafaza ve zînet ve setr-i avrete münhasır değildir; belki mühim bir Hikmeti, insanın sair nevilerdeki Tasarruf ve Münasebetine ve Kumandanlığına işaret eden bir fîhrîste ve bir liste hükmündedir. Yoksa kolay ve ucuz, fitrî bir libas giydirebilirdi. Çünkü bu Hikmet olmazsa; muhtelif paçavraları vücuduna sarip giyen insan, şuurlu hayvanatın nazarında ve onlara nisbeten bir maskara olur, manen onları güldürür. Meydan-ı Haşırde, o Hikmet ve münasebet yok. O liste de olmaması lâzım gelir.

Hâmisen: Rehber ise, senin gibi Kur'anın Nuru altına girenlere, Kur'andır. ﴿أَمْ﴾ lerin ﴿الرَّ﴾ ların ﴿هُمْ﴾ lerin başlarına bak, anla ki; Kur'an ne kadar makbul bir Şefaatçı, ne kadar doğru bir Rehber, ne kadar Kudsî bir Nur olduğunu gör!

Sâdisen: Ehl-i Cennet ve Ehl-i Cehennem'in libaslari ise, Yirmisekizinci Söz'de Hurilerin yetmiş hulle giymesine dair beyan edilen Düstur burada da câridir. Şöyleden ki:

Ehl-i Cennet olan bir insan, Cennet'in her nev'inden her vakit istifade etmek, elbette arzu eder. Cennet'in gayet muhtelif Enva'-ı Mehasini var. Her vakit bütün Cennet'in enva'ıyla mübaşeret eder. Öyle ise Cennet'in

Mehasininin nümunelerini, küçük bir mikyasta kendine ve Hurilerine giydirir. Kendisi ve Hurileri birer küçük Cennet hükmüne geçer. Nasılkı bir insan, bir memlekette müntesir bulunan çiçekler enva'ını, nümunegâh küçük bir bahçesinde cem'eder ve bir dükkâncı, bütün mallardaki nümuneleri bir listede cem'eder ve bir insan, tasarruf ettiği ve hükümettiği ve münasebetdar olduğu enva'-ı mahlûkatın nümunelerini, kendine bir elbise ve bir levazimat-ı beytiye yapıyor, öyle de: **Ehl-i Cennet olan bir insan, hususan bütün Duygularıyla ve Cihazat-ı Maneviyesiyle Ubudiyet etmiş ve Cennet'in Lezaizine istihkak kesbetmiş ise; herbir duygusunu memnun edecek, herbir cihazatını okşayacak, herbir Letaifini zevklendirecek bir tarzda; Cennet'in herbir nev'inden birer mehasini gösterecek bir tarz-ı libası, kendilerine ve Hurilerine Rahmet-i İlahiye tarafından giydirilecek.** Ve o müteaddid hulleler bir cinsten, bir neviden olmadığına delil, şu mealdeki Hadîstir ki: "Huriler yetmiş hulle giydikleri halde, bacaklarındaki ilikleri görünür, setretmiyor." Demek en üstündeki hulleden, tâ en alttaki hulleye kadar ayrı ayrı mehasinle, ayrı ayrı tarzda, hissiyatı ve duyguları zevklendirecek, memnun edecek mertebeler var. Ehl-i Cehennem ise; nasılkı dünyada gözüyle, kulağıyla, kalbiyle, eliyle, akıyla ve hâkeza.. bütün cihazatıyla günahlar işlemiş; elbette Cehennem'de onlara göre elem verecek, azab çektiреcek ve küçük bir Cehennem hükmüne gelecek muhtelif-ül cins parçalardan yapılmış elbise giydirilmek, Hikmete münafî görünmüyor.

Beşinci Nükte: Sual ediyorsunuz ki: Zaman-ı fetrette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ınecdadı bir Din ile mütedeyyin mi idiler?

Elcevab: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'ın, bilâhere gaflet ve manevî zulümât perdeleri altında kalan ve hususî bazı insanlarda cereyan eden Bâkiye-i Dini ile mütedeyyin olduğuna rivayat vardır. Elbette Hazret-i İbrahim Aleyhisselâm'dan gelen ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı netice veren bir Silsile-i Nuraniyeyi teşkil eden Efrad, elbette Din-i Hak Nurundan lâkayd kalmamışlar ve zulümât-ı küfre mağlub olmamışlar. Fakat zaman-ı fetrette

وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا

Sırriyla; Ehl-i Fetret, Ehl-i Necattırlar. Bil'ittifak, teferruattaki hatiatlarından muahazeleri yoktur. İmam-ı Şafîî ve İmam-ı Eş'arîce; küfre de girse, Usûl-i İmanîde bulunmazsa, yine Ehl-i Necattır. Çünkü Teklif-i İlahî İrsal ile olur ve İrsal dahi, ittilâ' ile teklif takarrur eder. Madem gaflet ve mürur-u zaman, Enbiya-i Salifenin Dinlerini setretmiş; o Ehl-i Fetret zamanına hüccet olamaz. İtaat etse sevab görür, etmezse azab görmez. Çünkü mahfi kaldığı için hüccet olamaz.

Altıncı Nükte: Dersiniz ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ınecdadlarından Nebi gelmiş midir?

Elcevab: Hazret-i İsmail Aleyhisselâm'dan sonra bir Nass-ı Katî yoktur. Ecdadlarından olmayan, yalnız Hâlid İbn-i Sinan ve Hanzele namında iki Nebi gelmiştir. Fakat Ecdad-ı Nebi'den, Kâ'b İbn-i Lüeyy'in meşhur ve sarih ve tansis tarzındaki bu şìiri ki:

عَلَى غَفْلَةٍ يَأْتِي النَّبِيُّ مُحَمَّدٌ فَيُخْرِجُ أَخْبَارًا صَدُوقًا خَبِيرُهَا demesi ,

Mu'cizekârane ve Nübûvvetdarane bir söze benzer. İmam-ı Rabbanî hem delile, hem keşfe istinaden demiş ki: Hindistan'da çok Nebiler gelmiştir. Fakat bazılarının ya hiç Ümmeti olmamış veya hut mahdud birkaç adama münhasır kaldığı için iştihar bulmamışlar veya hut Nebi ismi verilmemiş.

İşte İmam'ın bu düsturuna binaen, Ecdad-ı Nebi'den bu nevi Nebilerin bulunması mümkün...

Yedinci Nükte: Diyorsunuz ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Peder ve Vâlideleri ve ceddi Abdülmuttalib'in Îmanları hakkında akva ve esahh olan haber hangisidir?

Elcevab: Yeni Said on senedir yanında başka Kitabları bulundurmuyor, bana Kur'an yeter diyor. Böyle tefferruat mesailinde, bütün Kütüb-ü Ehâdîsi tedkik edip, en akvasını yazmağa vaktim müsaade etmiyor. Yalnız bu kadar derim ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Peder ve Vâlideleri Ehl-i Necattir ve Ehl-i Cennet'tir ve Ehl-i Îmandır. Cenab-ı Hak, Habib-i Ekremînîn mübarek Kalbini ve o Kalbin taşıdığı ferzendane Şefkatini, elbette rencide etmez. Eğer denilse: Madem öyledir; neden onlar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Îmana muvaffak olamadılar? Neden bi'setine yetişemediler?

Elcevab: Cenab-ı Hak, Habib-i Ekremînîn Peder ve Vâlidesini, kendi Keremiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ferzendane hissini memnun etmek için, Vâlideynini minnet altında bulundurmuyor. Vâlideynlik mertebesinden, manevî evlâd mertebesine getirmemek için; hâlis kendi Minnet-i Rububiyeti altına alıp, onları mes'ud etmek ve Habib-i Ekremîni de memnun etmekliği Rahmeti iktiza etmiş ki, Vâlideynini ve Ceddini, ona zahirî Ümmet etmemiştir. Fakat Ümmetin Meziyetini, Faziletini, Saadetini onlara ihsan etmiştir. Evet âlî bir müşîrin, yüzbaşı rütbesinde olan pederi huzuruna girmesi; birbirine zid iki hissin taht-ı tesirinde bulunur. Padişah o müşîr olan Yaver-i Ekremîne merhameten, Pederini onun maiyetine vermiyor.

Sekizinci Nükte: Diyorsunuz ki: Amcası Ebu Talib'in Îmanı hakkında esahh nedir?

Elcevab: Ehl-i Teşeyyu', Îmanına kail; Ehl-i Sünnet'in ekserisi, Îmanına kail degiller. Fakat benim Kalbime gelen budur ki: Ebu Talib, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Risaletini değil; Şahsımı, Zâtını gayet ciddî severdi. Onun o gayet ciddî o şahsî Şefkati ve Muhabbeti, elbette zayie gitmeyecektir. Evet ciddî bir surette Cenab-ı Hakk'ın Habib-i Ekremini sevmış ve himaye etmiş ve tarafdarlık göstermiş olan Ebu Talib'in; inkâra ve inada değil, belki hicab ve asabiyet-i kavmiye gibi hissiyata binaen, makbul bir Îman getirmemesi üzerine Cehennem'e gitse de; yine Cehennem içinde bir nevi hususî Cennet'i, onun Hasenatına mükâfaten halkedebilir. Kışta bazı yerde baharı halkettiği ve zindanda - uyku vasıtasiyla- bazı adamlara zindanı saraya çevirdiği gibi, hususî Cehennem'i, hususî bir nevi Cennet'e çevirebilir...

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ مَا عَلَمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

* * *

Yirmidokuzuncu Mektub

[Yirmidokuzuncu Mektub "Dokuz Kısım"dır. Bu kısım, Birinci Kısımdır; "Dokuz Nükte"dir.]

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

Aziz, Sıddık Kardeşim ve Hizmet-i Kur'aniyede Pek Ciddî Bir Arkadaş!

Bu defaki Mektubunda, vaktim ve halim müsaade etmediği mühim bir mes'eleye dair cevab istiyorsun.

Kardeşim, bu sene **آلَّهَمْدُ لِلَّهِ** Risaleleri yazanlar pek çoğalmış.

İkinci tashih bana geliyor. Sabahtan akşamaya kadar sür'atli bir tarzda meşgul oluyorum. Çok mühim işlerim de geri kalıyor ve bu Vazifeyi daha azım görüyorum. **Hususan Şaban ve Ramazanda, Akıldan ziyade Kalb hissedardır, Ruh hareket eder.** Şu Mes'elevi Azîmeyi başka vakте ta'lîk edib, ne vakit Cenab-ı Hakk'ın Rahmetinden Kalbe Sünihat gelse, tedricen size yazılır. Simdilik **"Üç Nükte"**yi (Haşıye) beyan edeceğim:

B i r i n c i N ü k t e : "Kur'an-ı Hakîm'in Esrarı bilinmiyor, Mûfessirler Hakikatini anlamamışlar." diye beyan olunan fikrin iki yüzü var ve onu diyen, iki taifedir.

Birincisi: Ehl-i Hak ve Ehl-i Tedkiktir. Derler ki: "Kur'an, bitmez ve tükenmez bir Hazinedir. Her asır Nusus ve Muhkematin teslim ve kabul ile beraber, tetimmat kabilinden Hakaik-i Hafîyesinden dahi hissesini alır; başkasının gizli kalmış hissesine ilişmez." Evet zaman geçtikçe, Kur'an-ı Hakîm'in daha ziyade Hakaiki inkişaf eder demektir. Yoksa hâşâ ve kellâ Selef-i Sâlihînin beyan ettikleri Hakaik-i Zahiriye-i Kur'aniyeye şübhé getirmek değil. Çünkü onlara İman lâzımdır. Onlar Nasstır, Kat'îdir, Esastırlar, Temeldirler. Kur'an **عَرَبِيٌّ مُبِينٌ** fermanıyla

(Haşıye): Bilâhere Dokuz Nükteye tamamlanmıştır.

manası vazih olduğunu bildirir. Baştan başa Hitab-ı İlahî, o manalar üzerine döner, takviye eder, bedahet derecesine getirir. O mensus manaları kabul etmemekten, hâşâ sümme hâşâ, Cenab-ı Hakk'ı tekzib ve Hazret-i Risalet'in fehmini tezyif etmek çıkar. Demek Maânî-i Mensusa, müteselsilen Menba'-ı Risaletten alınmıştır. Hattâ İbn-i Cerir-i Taberî bütün Maânî-i Kur'anı muan'an sened ile müteselsilen Menba'-ı Risalete îsal etmiş ve o tarzda, mühim ve büyük Tefsirini yazmış.

İkinci Taife: Ya akılsız bir dosttur, kaş yapayım derken göz çıkarıyor veya şeytan akıllı bir düşmandır ki, Ahkâm-ı İslâmiye ve Hakaik-i Îmaniyeye karşı gelmek istiyor. Kur'an-ı Hakîm'in -senin tabirinle- birer polat kal'ası hükmünde olan Surlu Sureleri içinde yol bulmak istiyor. Böyleler, hâşâ Hakaik-i Îmaniye ve Kur'aniye şüphe îras etmek için bu nevi sözleri ișaa ediyorlar.

İ k i n c i N ü k t e : Cenab-ı Hak, Kur'anda çok şeylere Kasem etmiş. Kasemat-ı Kur'aniyede çok büyük Nükteler var, çok Sırlar var.

Meselâ: **وَالشَّمْسِ وَضُحْيَهَا** da Kasem, Onbirinci Söz'deki

muhteşem temsilin esasına işaret eder. Kâinatı bir saray ve bir şehir suretinde gösterir.

Hem **بَيْسَ وَالْقُرْآنُ الْحَكِيمُ** deki Kasem ile, İ'cazat-ı Kur'aniye-

nin Kudsiyetini ve Ona Kasem edilecek bir Derece-i Hürmette olduğunu ihtar eder.

وَالنَّجْمٌ إِذَا هَوَى فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ وَإِنَّهُ لَقَسْمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ

deki Kasem; yıldızların sukutuya Vahye şüphe îras etmemek için cinn ve şeytanların gaybî haberlerden kesilmelerine alâmet olduğuna işaret etmekle beraber; yıldızları dehşetli azametleriyle ve Kemal-i İntizam ile yerlerine yerleştirmek ve seyyaratları hayret-engiz bir surette döndürmekteki Azamet-i Kudret ve Kemal-i Hikmeti, o Kasem ile ihtar ediyor...

وَالدَّارِيَاتِ وَالْمُرْسَلَاتِ daki Kasemde; havanın temevvücatı ve

tasrifatı içinde mühim Hikmetleri ihtar etmek için, rüzgârlara memur Melaikelere Kasem ile nazar-ı dikkati celbediyor ki, tesadüfi zannolunan

unsurlar, çok nazik Hikmetleri ve ehemmiyetli Vazifeleri görüyorlar. Ve hâkeza... Herbir mevkiin, ayrı ayrı Nüktesi ve Faidesi vardır. Vakit müsaid olmadığı için, yalnız icmalen **وَالْتَّيْنِ وَالزَّيْتُونِ** Kasemindeki çok Nük-telerinden bir Nükteye işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Cenab-ı Hak, Tın ve Zeytin ile Kasem vasıtasıyla, Azamet-i Kudretini ve Kemal-i Rahmetini ve büyük Ni'metlerini ihtar ederek, esfel-i safilîn tarafına giden insanın yüzünü o taraftan çevirip, Şükür ve Fikir ve İman ve Amel-i Sâlih ile tâ A'lâ-yı İlliyyîne kadar Terakkiyat-ı Maneviyeye mazhar olabilmesine işaret ediyor. Ni'metler içinde Tın ve Zeytinin tahsisinin sebebi; o iki meyvenin çok mübarek ve nâfi' olması ve Hilkatlerinde de, medar-ı dikkat ve Ni'met çok şeyler bulunmasıdır. Çünkü hayat-ı içtimaiye ve ticariye ve tenviriye ve gıda-yı insaniye için Zeytin en büyük bir esas teşkil ettiği gibi; İncirin hilkati, zerre gibi bir çekirdekte koca İncir Ağacının cihazatını saklayıp dercetmek gibi, bir Hârika Mu'cize-i Kudreti gösterdiği gibi; taamında, menfaatinde ve ekser meyvelere muhalif olarak devamında ve daha sair menafi'indeki Ni'met-i İlahiyeyi Kasem ile hâtıra getiriyor. Buna mukabil, insâni İman ve Amel-i Sâlihe çıkarmak ve esfel-i safilîne düşürmemek için bir Ders veriyor.

Ü n c ü N ü k t e : Surelerin başlarındaki Huruf-u Mukattaa İlahî bir Şifredir. Has Abdine, onlarla bazı İşaret-i Gaybiye veriyor. O Şifrenin miftahı, O Abd-i Has'dadır, hem Onun Veresesindedir. Kur'an-ı Hakîm madem her zaman ve her taifeye Hitab ediyor; her asrin her tabakasının hissesini câmi' çok mütenevvi' vücuhları, manaları olabilir. Selef-i Sâlihîn ise, en hâlis parça onlarındır ki, beyan etmişler. Ehl-i Velayet ve Tahkik, Seyr ü Sûlûk-u Ruhaniyeye aid çok Muamelât-ı Gaybiye İşaratını onlarda bulmuşlar. İşarat-ül İ'caz Tefsirinde, **الْبَقَرَةُ** Suresinin başında, İ'caz-ı Belâgat noktasında bir nebze onlardan bahsetmişiz; müracaat edilsin.

D ö r d ü n c ü N ü k t e : Kur'an-ı Hakîm'in hakikî tercümesi kabil olmadığını Yirmibeinci Söz isbat etmiştir. Hem manevî İ'cazındaki Ulviyet-i Üslûb ise, tercümeye gelmez. Manevî İ'cazında olan Ulviyet-i Üslûb cihetinden gelen Zevk ve Hakikati beyan ve ifham etmek pek müşkil. Fakat yolu göstermek için bir-iki cihete işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan

وَمِنْ أَيَّاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخِلَافُ الْسِنَّتِكُمْ وَالْوَانِكُمْ

وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ
خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ آيَاتٍ يَحُولُ بَيْنَ
الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ لَا يَعْرُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ
النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

gibi Âyetlerle, o derece hârika bir Ulviyet-i Üslûb ve İcازkârane bir cem'iyet içinde Hallakîyetin Hakikatini hayale tasvir ediyor, gösteriyor ki: "Sâni'-i Âlem olan şu Kâinatın Ustası, iş başında olarak Şems ve Kamer'i hangi çekici ile yerlerine çakıyorsa; aynı çekici ile, aynı anda zerreleri yerlerine -meselâ zîhayatların gözbebeklerinde- yerleştiriyor. Semavatı hangi ölçü ile, hangi manevî âlet ile tertib edip açıyorsa; aynı anda, aynı tertib ile gözün perdelerini açar, yapar, tanzim eder, yerleştirir. Hem Sâni'-i Zülcelal manevî Kudretin hangi manevî çekici ile yıldızları göklere çakıyorsa, aynı o manevî çekici ile, beşerin sîmasındaki hadsiz alâmet-i farika noktalarını ve zahirî ve bâtinî duygularını yerlerine nakşediyor" diye ifade eder. Demek o Sâni'-i Zülcelal iş başında... İşlerini hem Göze, hem kulağa göstermek için, Âyat-ı Kur'aniye ile, bir çekici zerreye vuruyor; aynı Âyetin diğer Kelimesiyle, o çekici Şems'e vuruyor; merkezine çakar gibi ulvî üslûb ile Vahdaniyeti Ayn-ı Ehadiyet içinde ve nihayet Celali nihayet Cemâl içinde ve nihayet Azameti nihayet Hafâ içinde ve nihayet Vüs'ati nihayet Dikkat içinde ve nihayet Haşmeti nihayet Rahmet içinde ve nihayet Bu'diyeti nihayet Kurbiyet içinde gösterir. Muhal telakki edilen Cem'-i Ezdadın en uzak mertebesini, Vâcib derecesindeki bir suretini ifade eder, isbat edip gösterir. İşte bu tarz ifadesi ve üslûbudur ki; en hârika edibleri, Belâgatına Secde ettiriyor.

Hem meselâ

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَكُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ
إِذَا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ

Âyetiyle, şöyle bir Üslûb-u Âlî ile Saltanat-ı Rububiyetindeki Haşmeti gösterir. Şöyledir ki:

"Gökler ve zemin; iki muti' kişi hükmünde ve iki muntazam ordu merkezi suretinde tek bir Emirle veya boru gibi bir işaretle, o iki kişlada fenâ ve adem perdesinde yatan mevcudat, o Emre kemer-i sür'atle ve İtaatle "Lebbeyk!" deyip, Meydan-ı Haşır ve İmtihana çıkarlar."

İşte Haşır ve Kiyameti ne kadar mu'cizane bir Üslûb-u Âlî ile ifade edib ve o Davanın içinde bir delil-i iknaîye işaret ediyor ki: Bilmüşahede nasılıki zeminin cevfinde saklanmış ve ölmüş hükmündeki tohumlar ve cevv-i semada, ademde ve küre-i havaiyede dağılmış, saklanmış katreler; nasıl Kemal-i İntizam ve sür'atle haşrolup her baharda meydan-ı tecrübe ve imtihana çıkıyorlar; zeminde hububat, Semada katarat her vakit bir Mahşer-Nümün suretini alırlar; öyle de, Haşr-i Ekber dahi öyle kolay zuhur eder. Madem bunu görüyorsunuz, onu dahi inkâr edemezsiniz. Ve hâkeza... Şu Âyetlere, sair Âyâttaki Derece-i Belâgati kıyas edebilirsiniz. Acaba, şu tarzdaki Âyâtın hakikî tercümesi mümkün müdür? Elbette değildir! Olsa olsa, ya kısa bir meal-i icmalî veya Âyetin her Cümlesi için beş-altı satır Tefsir yazmak lâzım gelir.

B e ş i n c i N ü k t e : Meselâ **الْحَمْدُ لِلّهِ** bir Cümle-i Kur'aniyedir. Bunun en kısa manası, İlм-i Nahiv ve Beyan Kaidelerinin iktiza ettiği şudur:

كُلُّ فَرِيدٍ مِنْ أَفْرَادِ الْحَمْدِ مِنْ أَيِّ حَامِدٍ صَدَرَ وَعَلَى أَيِّ مَخْمُودٍ وَقَعَ مِنْ أَلَّا زَكِرَ إِلَى الْأَبِدِ خَاصٌّ وَمُسْتَحِقٌ لِلذَّاتِ الْوَاجِبِ الْوُجُودِ الْمُسَمُّ بِاللّهِ

Yani: "Ne kadar Hamd ve Medh varsa, kimden gelse, kime karşı da olsa, Ezelden Ebede kadar hastır ve lâyiktr o Zât-ı Vâcib-ül Vücud'a ki, ALLAH denilir." İşte "ne kadar Hamd varsa", "el-i istîgrak"tan çıkıyor. "Her kimden gelse" kaydı ise, "Hamd" masdar olup fâili terk edildiğinden, böyle makamda umumiyeti ifade eder. Hem mefûlün terkinde, yine makam-ı hitabîde külliyyet ve umumiyeti ifade ettiği için, "her kime karşı olsa" kaydını ifade ediyor. "Ezelden Ebede kadar" kaydı ise; fi'lî cümlesinden ismî cümlesine intikal kaidesi, sebat ve devama delalet ettiği için, o manayı ifade ediyor. "Has ve müstehak" manasını **لِلّهِ** taki "ل"-i cer" ifade ediyor. Çünkü o "ل", ihtisas ve istihkak içindir.

"Zât-ı Vâcib-ül Vücud" kaydı ise; Vücub-u Vücud, Uluhiyetin Lâzım-ı Zarurîsi ve Zât-ı Zülcelal'e karşı bir ünvan-ı mülâhaza olduğundan, "Lafzullah" sair Esma ve Sîfâta câmiyyeti ve İsm-i A'zam olduğu itibariyle, delalet-i iltizamiye ile delalet ettiği gibi; Vâcib-ül Vücud Ünvanına dahi, o delalet-i iltizamiye ile delalet ediyor.

İşte, **الْحَمْدُ لِلّٰهِ** Cümlesinin en kısa ve Ülema-yı Arabiyece müttefek-un aleyh bir mana-yı zahirisi şöyle olursa, başka bir lisana o İ'caz ve kuvvetle nasıl tercüme edilebilir?

Hem Elsine-i Âlem içinde lisan-ı nahvî Arabî'den başka birtek lisan var; o da hiçbir vakit Arab lisanının câmiyyetine yetişemez. Acaba o Câmi' ve İ'cazdarane olan lisan-ı nahvî ile Mu'cizekârane bir surette ve her ciheti birden bilir, irade eder bir İlm-i Muhit içinde zuhur eden Kelimat-ı Kur'aniye; sair elsine-i terkibiye ve tasrifîye vasıtasiyla, zihni căz'î, şuuru kısa, fikri müşevveş, kalbi karanlıklı bazı insanların kelimat-ı tercümiyesi nasıl o Mukaddes Kelimat yerini tutabilir? Hattâ diyebilirim ve belki isbat edebilirim ki: Herbir Harf-i Kur'an, bir Hakaik Hazinesi hükmüne geçer; bazan birtek Harf, bir Sahife kadar Hakikatları Ders verir.

A l t i n c i N ü k t e : Bu manayı tenvir için, kendi başından geçmiş nurlu bir hali ve Hakikatlı bir hayali söylüyorum. Şöyleden ki:

Bir vakit **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** deki **ن-** u mütekellim-i

maalgayı düşündüm ve mütekellim-i vahde sîgasından **نَعْبُدُ** sîgasına intikalın sebebini Kalbim aradı. Birden, Namazdaki Cemaatin Fazileti ve Sirri, o **ن**'dan inkişaf etti. Gördüm ki: Namaz kıldığım o Bayezid Câmiindeki Cemaatle iştirakimi ve herbiri benim bir nevi Şefaatçım hükmüne ve kîraatimda izhar ettiğim Hükümlere ve Davalara birer şahid ve birer müeyyid gördüm. Nâkîs Ubudiyetimi, o Cemaatin büyük ve kesretli İbadatı içinde Dergâh-ı İlahiyeye takdime cesaret geldi. Birden bir perde daha inkişaf etti: Yani İstanbul'un bütün Mescidleri ittisal peyda etti. O şehir, o Bayezid Câmii hükmüne geçti. Birden, onların Dualarına ve Tasdiklerine manen bir nevi mazhariyet hissettim. Onda dahi; rûy-i zemin Mescidinde, Kâ'be-i Mükerreme etrafında dairevî saflar içinde kendimi gördüm.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ dedim. Benim bu kadar Şefaatçilerim var; benim Namazda söylediğim herbir sözü aynen söylüyorlar, tasdik ediyorlar. Madem hayalen bu perde açıldı; Kâ'be-i Mükerreme Mihrab hükmüne geçti. Ben bu fırsatın istifade ederek o safları işhad edib, Tahiyatta getirdiğim, **أَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللّٰهِ** olan Îmanın

Tercümanını mübarek Hacer-ül Esved'e tevdî' edib emanet bırakıyorum

derken, birden bir vaziyet daha açıldı. Gördüm ki: Dâhil olduğum Cemaat üç daireye ayrıldı:

Birinci Daire: Rûy-i zeminde Mü'minler ve Muvahhidîndeki Cemaat-ı Uzma.

İkinci Daire: Baktım, umum mevcudat, bir Salât-ı Kübrada, bir Tesbihat-ı Uzmada, her taife kendine mahsus Salavat ve Tesbihat ile meşgul bir Cemaat içindeyim. "Vezaif-i Eşya" tabir edilen hidemât-ı meşhude, onların Ubudiyetlerinin ünvanlarıdır. O halde **الله أَكْبَر** deyip hayretten başımı eğdim, nefsime baktım:

Üçüncü bir daire içinde, hayret-engiz zahiren ve keyfiyeten küçük, Hakikaten ve Vazifeten ve Kemmiyeten büyük, bir küçük Âlemi gördüm ki zerrat-ı vücdiyemden tâ havass-ı zahiriyyeme kadar, taife taife Vazife-i Ubudiyetle ve Şükranîye ile meşgul bir Cemaat gördüm. Bu dairede, Kalbimdeki Latife-i Rabbaniyem, o Cemaat namına diyor. Nasıl, evvelki iki Cemaatte de Lisanım, o iki Cemaat-ı Uzmayı niyet ederek demişti.

E l h a s ı l : "نَعْبُدُ" 'u, şu üç Cemaate işaret ediyor. İşte bu halette iken birden Kur'an-ı Hakîm'in Tercümanı ve Mübelliği olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın, Medine-i Münevvere denilen manevî Minberinde, Şâhsiyet - i Maneviyesi, haşmetiyle temessül ederek, **يَا آيَهَا النَّاسُ اغْبُدُوا رَبَّكُمْ** Hitabını, manen herkes gibi ben de iştip; o üç Cemaatte herkes benim gibi **إِيَّاكَ نَعْبُدُ** ile mukabele ediyor tahayyül ettim. **إِذَا ثَبَتَ الشَّيْءُ ثَبَتَ بِلَوَازِمِهِ** kaidesince, şöyle bir Hakikat fikre göründü ki:

Madem bütün Âlemlerin Rabbi, insanları muhatab ittihaz edib, umum mevcudatla konuşur ve şu Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, O Hitab-ı İzzeti, nev'-i besere belki umum zîruha ve zîsuura tebliğ ediyor. İşte bütün mazi ve müstakbel, zaman-ı hazır hükmüne geçti; bütün nev'-i besar bir mecliste, safları muhtelif bir Cemaat şeklinde olarak; O Hitab, o suretle onlara ediliyor. O vakit herbir Âyât-ı Kur'aniye; gayet haşmetli

ve vüs'atlı bir Makamdan, gayet kesretli ve muhtelif ve ehemmiyetli Muhatabından, nihayetsiz Azamet ve Celal Sahibi Mütekellim-i Ezel'i den ve Makam-ı Mahbubiyet-i Uzma Sahibi Tercüman-ı Âlîşanından aldığı bir Kuvvet-i Ulviyet, Cezalet ve Belâgat içinde; parlak, hem pek parlak bir Nur-u İ'cazi içinde gördüm. O vakit, değil umum Kur'an; ya bir Sure, yahut bir Âyet, belki herbir Kelimesi birer Mu'cize hükmüne geçti: **الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى نُورِ الْاٰيٰمَانِ وَالْقُرْءَانِ** dedim. O Ayn-ı Hakikat olan hayalden "

نَعْبُدُ نَ 'una girdiğim gibi çıktım ve anladım ki: Kur'anın değil Âyetleri,

Kelimeleri, belki **نَعْبُدُ نَ**-u gibi bazı Harfleri dahi mühim Hakikatların Nurlu Anahtarlarıdır.

Kalb ve Hayal, o Nun-u **نَعْبُدُ** 'den çıktıktan sonra, Akıl karşısına çıktı, dedi: "Ben de hisse isterim. Sizin gibi uçamam. Ayaklarım delildir, hüccettir. Aynı **نَسْتَعِينُ** ve **نَعْبُدُ** de, Mabud ve Müstean olan Hâlik'a giden yolu göstermek lâzımdır ki, sizin ile gelebileyim." O vakit Kalbe şöyle geldi ki: De o mütehayyir Akla:

Bak Kâinattaki bütün mevcudata; zîhayat olsun, camid olsun, Kemal-i İtaat ve İntizam ile Vazife suretinde Ubudiyetleri var. Bir kısmı şuursuz, hissiz oldukları halde, gayet şuurkârane, intizamperverane ve ubudiyetkârane vazife görürüler. Demek bir Mabud-u Bilhak ve bir Âmir-i Mutlak vardır ki, bunları İbadete sevkedib istihdam ediyor.

Hem bak, bütün mevcudata, hususan zîhayat olanlara.. herbirinin gayet kesretli ve gayet mütenevvi' ihtiyacını var ve Vücut ve Bekasına lâzım pek kesretli, muhtelif matlubları var; en küçüğüne elli ullaşmaz, kudretleri yetişmez. Halbüki o hadsiz matlabları, ummadığı yerden, vakt-i münasibde, muntazaman onların elliine veriliyor ve bilmüşahede görünüyor...

İşte şu mevcudatın bu hadsiz fakr ve ihtiyacını ve bu fevkâlâde İanat-ı Gaybiye ve İmdadat-ı Rahmaniye bilbedâhe gösterir ki: Bir Ganiyy-i Mutlak ve Kerim-i Mutlak ve Kadîr-i Mutlak olan bir Hâmi ve Râzîkları vardır ki, herşey ve her zîhayat Ondan istiane eder, meded bekliyor. Manen **إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** der. O vakit Akıl, **أَمَّا وَصَدَّقَنَا** dedi.

Y e d i n c i N ü k t e : Sonra o halde

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ dediğim vakit,

baktım ki: Mazi tarafına göçüp giden kafile-i beşer içinde gayet nuranî, parlak Enbiya, Sıddıkîn, Şüheda, Evliya, Sâlihîn kafilelerini gördüm ki, istikbal zulümâtını dağıtıp, ebede giden yolda bir Cadde-i Kübra-yı Müstakimde gidiyorlar. Bu Kelime beni o kafileye iltihak etmek için yol gösteriyor, belki iltihak ettiriyor... Birden, **فَسُبْحَانَ اللَّهِ** dedim. **Zulümât-i**

istikbali tenvir eden ve Kemal-i Selâmetle giden bu Nuranî Kafile-i Uzmaya iltihak etmemek, ne kadar hasaret ve helâket olduğunu zerre mikdar şuuru olan bilmesi lâzım. Acaba bid'aları icad etmekle o Kafile-i Uzmadan inhîraf eden; nereden Nur bulabilir, hangi yoldan gidebilir? Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Rehberimiz Ferman etmiş ki:

كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالٌ وَكُلُّ ضَلَالٍ فِي النَّارِ Acaba bu Ferman -ı Kat'îye

karşı ülema-üs sû' tabirine lâyik bazı bedbahtlar hangi maslahatı buluyorlar, hangi fetvayı veriyorlar ki; lüzumsuz, zararlı bir surette Şearî İslâmiyenin bedîhiyatına karşı geliyorlar; tebdili kabil görüyorlar? Olsa olsa, muvakkat bir cilve-i manadan gelen bir intibâh-i muvakkat, o ülema-i sû'u aldatmıştır. Meselâ: Nasîlki bir hayvanınveyahut bir meyvenin derisi soyulsa, muvakkat bir zaraft gösterir; fakat az bir zamanda o zarif et ve o güzel meyve, o yabanî ve paslı ve kesif ve ârizî deri altında siyahlanır, taaffün eder. Öyle de: **Şearî İslâmiyedeki Tabirat-ı Nebeviye ve İlahiye, hayatdar ve sevabdar bir cild, bir deri hükmündedir. Onların soyulmasıyla, maânîdeki bir Nuraniyet, muvakkaten çıplak -bir derece- görünür;** fakat cildden cüda olmuş bir meyve gibi, o mübarek manaların Ruhları uçar, zulmetli kalb ve kafalarda beşerî postunu bırakıp gider.. Nur uçar, dumanı kalır. Her ne ise...

S e k i z i n c i N ü k t e : Buna dair bir Düstur-u Hakikati beyan etmek lâzım. Şöyledi ki:

Nasıl "Hukuk-u Şâhsîye" ve bir nevi "Hukukullah" sayılan "**Hukuk-u Umumiye**" nâmıyla iki nevi Hukuk var; öyle de: Mesail-i Şer'iyede bir kısım mesail, eşhasa taalluk eder; bir kısım, umuma, umumiyet itibariyle taalluk eder ki; onlara "**Şearî İslâmiye**" tabir edilir. Bu Şearîn umuma taalluku cihetîyle umum onda hissedardır. Umumun rızası olmazsa onlara ilişmek, umumun hukukuna tecavüzdür. **O Şearîn en căz'isi (Sünnet kabilinden bir mes'elesi) en büyük bir mes'ele hükmünde nazar-ı ehemmiyettedir.** Doğrudan doğruya umum Âlem-i İslâma taalluk ettiği gibi; Asr-ı Saadetten şimdiye kadar bütün Eazîm-ı İslâmin bağılılığı o Nuranî Zincirleri koparmaya, tahrib ve tahrif etmeye çalışanlar ve yardım edenler düşünürler ki, ne kadar dehşetli bir hataya düşüyorlar. Ve zerre miktar şuurları varsa, titresinler!..

D o k u z u n c u N ü k t e : Mesail-i Şeriattan bir kısmına "Taabbüdî" denilir; Aklin muhakemesine bağlı değildir; emrolduğu için yapılır. İlleti, Emirdir.

Bir kısmına "Makul-ül mana" tabir edilir. Yani: Bir Hikmet ve bir maslahati var ki, o Hükmün teşriiine müreccih olmuş; fakat sebeb ve illet değil. Çünkü: **Hakikî illet, Emir ve Nehy-i İlahîdir.**

Şeairin Taabbüdî kısmını; Hikmet ve maslahat onu taşıyır edemez, Taabbüdilik ciheti tereccuh ediyor, ona ilişilmez. **Yüzbin maslahat gelse onu taşıyır edemez.** Öyle de: "Şeairin faidesi, yalnız malûm mesalihtir" denilmez ve öyle bilmek hatadır. Belki o maslahatlar ise, çok Hikmetlerinden bir faidesi olabilir. Meselâ biri dese: "Ezanın Hikmeti, Müslümanları Namaza çağırmaktır; şu halde bir tüfenk atmak kâfidir." Halbuki o divane bilmez ki, binler Maslahat-ı Ezaniye içinde o bir maslahattır. Tüfenk sesi, o maslahatı verse; acaba nev'-i beser namına, yahut o şehir ahalisi namına, Hilkat-ı Kâinatın Netice-i Uzması ve nev'-i beserin Netice-i Hilkatı olan İlân-ı Tevhid ve Rububiyet-i İlahiyeye karşı İzhar-ı Ubudiyete vasıta olan Ezanın yerini nasıl tutacak?

Elhasıl: Cehennem lüzumsuz değil; çok işler var ki, bütün kuvvetiyle "Yaşasın Cehennem!" der. Cennet dahi ucuz değildir, mühim Fiat ister.

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ الْخَ

* * *

İkinci Risale olan İkinci Kısım

Ramazan-ı Şerife Dairdir

[Birinci kısmın âhirinde Şeair-i İslâmiyeden bir nebze bahsedildiğinden Şeairin içinde en parlak ve muhteşem olan Ramazan-ı Şerife dair olan bu ikinci kısımda, bir kısım Hikmetleri zikredilecektir.]

Bu İkinci Kısım, Ramazan-ı Şerifin pek çok Hikmetlerinden dokuz Hikmeti beyan eden "Dokuz Nükte"dir.]

B i r i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Şerifteki Savm, İslâmiyetin Erkân-ı Hamsesinin birincilerindendir. Hem Şeair-i İslâmiyenin A'zamlarındandır.

İşte Ramazan-ı Şerifteki Orucun çok Hikmetleri; hem Cenab-ı Hakk'ın Rububiyetine, hem insanın hayat-ı içtimaiyesine, hem hayat-ı şahsiyesine, hem nefsin Terbiyesine, hem Niam-ı İlahiyyenin Şükrüne bakar Hikmetleri var.

Cenab-ı Hakk'ın Rububiyeti noktasında Orucun çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki:

Cenab-ı Hak zemin yüzünü bir Sofra-i Ni'met suretinde halkettiği ve bütün Enva'-ı Ni'meti o sofrada **مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ** bir tarzda o sofraya dizdiği cihetle, Kemal-i Rububiyetini ve Rahmaniyet ve Rahîmiyetini o vaziyetle ifade ediyor. İnsanlar gaflet perdesi altında ve esbab dairesinde o vaziyetin ifade ettiği Hakikatı tam göremiyor, bazan unutuyor. Ramazan-ı Şerifte ise, Ehl-i İman birden muntazam bir ordu hükmüne geçer. Sultan-ı Ezelî'nin ziyafetine davet edilmiş bir surette akşamda yakın "**Buyurunuz**" Emrini bekliyorlar gibi bir Tavr-ı Ubudiyetkârane göstergemeleri, o şefkatli ve haşmetli ve külliyyetli Rahmaniyyete karşı, vüs'atlı ve azametli ve intizamlı bir Ubudiyetle mukabele ediyorlar. Acaba böyle ulvi Ubudiyete ve Şeref-i Keramete iştirak etmeyen insanlar insan ismine lâyık mıdır?..

I k i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Mübareğin Savmı, Cenab-ı Hakk'ın Ni'metlerinin Şükrüne baktığı cihetle, çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: Birinci Söz'de denildiği gibi, bir padişahın matbahından bir tablacının getirdiği taamlar bir fiat ister. Tablaciya bahşış verildiği halde, çok kıymetdar olan o Ni'metleri kıymetsiz zannedib onu İn'am edeni tanımamak nihayet derecede bir belâhet olduğu gibi, Cenab-ı Hak hadsiz Enva'-ı Ni'metini nev'-i besere zemin yüzünde neşretmiş. Ona mukabil, o Ni'metlerin fiati olarak, şükür istiyor. O Ni'metlerin zahirî esbabı ve ashabı, tablacı hükmündedirler. O tablacılara bir fiat veriyoruz, onlara minnetdar oluyoruz; hattâ müstehak olmadıkları pek çok fazla hürmet ve teşekkürü ediyoruz. Halbuki Mün'im-i Hakikî, o esbabdan hadsiz derecede o Ni'met vasıtasiyla Şükre lâyiktr. İşte Ona Teşekkür etmek; o Ni'metleri doğrudan doğruya Ondan bilmek, o Ni'metlerin kıymetini takdir etmek ve o Ni'mettelere kendi ihtiyacını hissetmekle olur.

İşte **Ramazan-ı Şerif'teki Oruç, hakikî ve hâlis, azametli ve umumî bir Şükrün anahtarıdır**. Çünkü sair vakitlerde mecburiyet tahtında olmayan insanların çoğu, hakikî açlık hissetmedikleri zaman, çok Ni'metlerin kıymetini derk edemiyor. Kuru bir parça ekmek, tok olan adamlara, hususan zengin olsa, ondaki derece-i ni'met anlaşılmıyor. Halbuki İftar Vaktinde o kuru ekmek, bir Mü'minin nazarında çok kıymetdar bir Ni'met-i İlahiye olduğuna kuvve-i zaikası şahadet eder. Padişahtan tâ en fukaraya kadar herkes, Ramazan-ı Şerifte o Ni'metlerin kıymetlerini anlamakla bir Şükrü Maneviye mazhar olur. Hem gündüzdeki yemekten memnuiyeti cihetyle; "**O Ni'metler benim mülküm değil. Ben bunların tenavülünde hür değilim; demek başkasının Malıdır ve İn'amıdır. Onun Emrini bekliyorum.**" diye Ni'meti Ni'met bilir; bir Şükrü

Manevî eder. İşte bu suretle Oruç, çok cihetlerle hakikî Vazife-i İnsaniye olan Şükrün anahtarı hükmüne geçer.

Üçüncü Nükte : Oruç, hayat-ı içtimaiye-i insaniyeye baktığı cihetle çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: İnsanlar, maişet cihetinde muhtelif bir surette halkedilmişler. Cenab-ı Hak o ihtilafa binaen, zenginleri fukaraların muavenetine davet ediyor. Halbuki zenginler, fukaranın acı hallerini ve açlıklarını, Oruçtaki açılıkla tam hissedebilirler. Eğer Oruç olmazsa, nefisperest çok zenginler bulunabilir ki, açlık ve fakirlik ne kadar elîm ve onlar şefkate ne kadar muhtaç olduğunu idrak edemez. **Bu cihette insaniyetteki hemcinsine Şefkat ise, Şükrü Hakikîn bir Esasıdır.** Hangi ferd olursa olsun, kendinden bir cihette daha fakiri bulabilir. Ona karşı Şefkate mükelleftir. **Eğer nefsinе açlık çekirmek mecburiyeti olmazsa, Şefkat vasıtıyla muavenete mükellef olduğu ihsanı ve yardımını yapamaz; yapsa da tam olamaz.** Çünkü hakikî o haleti kendi nefsinde hissetmiyor...

Dördüncü Nükte : Ramazan-ı Şerifteki Oruç, nefsin terbiyesine baktığı cihetindeki çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: Nefis, kendini hür ve serbest ister ve öyle telakki eder. Hattâ mevhüm bir rububiyet ve keyfemayeşa hareketi, fitri olarak arzu eder. Hadsiz Ni'meterle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor. Hususan dünyada servet ve iktidarı da varsa, gaflet dahi yardım etmiş ise; bütün bütün gasibane, hırsızcasına Ni'met-i İlahiyeyi hayvan gibi yutar.

İste Ramazan-ı Şerifte en zenginden en fakire kadar herkesin nefsi anlar ki: **Kendisi mâlik değil, memluki; hür değil, Abddir. Emir olunmazsa en âdi ve en rahat şeyi de yapamaz, elini suya uzatamaz diye mevhüm rububiyeti kırılır, Ubudiyeti takınır, hakikî Vazifesi olan Şükre girer.**

Besinci Nükte : Ramazan-ı Şerifin Orucu, nefsin tehzib-i ahlâkına ve serkeşane muamelelerinden vazgeçmesi cihetine baktığı noktasındaki çok Hikmetlerinden birisi şudur ki: **Nefs-i insaniye gaftle kendini unutuyor. Mahiyetindeki hadsiz aczi, nihayetsiz fakrı, gayet derecedeki kusurunu göremez ve görmek istemez. Hem ne kadar zaif ve zevale mâruz ve musibetlere hedef bulunduğu ve çabuk bozulur dağlırlar et ve kemikten ibaret olduğunu düşünmez. Âdetle polattan bir vücutu var gibi, lâyemûtane kendini ebedî tahayyül eder gibi dünyaya saldırır. Şedid bir hırs ve tama' ile ve şiddetli alâka ve Muhabbet ile dünyaya atılır. Her lezzetli ve menfaatlı şeylere bağlanır. Hem kendini Kemal-i Şefkatle terbiye eden Hâlikini unutur. Hem Netice-i Hayatını ve Hayat-ı Uhreviyesini düşünmez; Ahlâk-ı Seyye içinde yuvarlanır.**

İşte Ramazan-ı Şerifteki oruç; en gafillere ve mütemerridlere, za'fini ve aczini ve fakrını ihsas ediyor. Açlık vasıtıyla midesini düşünüyor. Midesindeki ihtiyacını anlar. Zaif vücutu, ne derece çürük olduğunu hatırlıyor. Ne derece merhamete ve şefkate muhtaç olduğunu derk eder. Nefsin firavunluğunu bırakıp, kemal-i acz ve fakr ile Dergâh-ı İlahiyeye ilticaa bir arzu hisseder ve bir Şükr-ü Manevî eliyle Rahmet kapısını calmağa hazırlanır. Eğer gaflet Kalbini bozmamış ise...

A l t i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Şerifin Sıyamı, Kur'an-ı Hakîm'in Nüzulüne baktığı cihetle ve Ramazan-ı Şerif, Kur'an-ı Hakîm'in en mühim Zaman-ı Nüzülü olduğu cihetindeki çok Hikmetlerinden birisi şudur ki: **Kur'an-ı Hakîm, madem Şehr-i Ramazan'da nûzul etmiş; o Kur'anın Zaman-ı Nüzulünü istihzar ile o Semavî Hitabı Hüsnü İstikbal etmek için Ramazan-ı Şerifte nefsin hacat-ı süfliyesinden ve malayaniyat hâlattan tecerrûd ve ekl ü şürbün terkiyle Melekiyet vaziyetine benzemek ve bir surette o Kur'anı yeni Nâzil oluyor gibi okumak ve dinlemek ve Ondaki Hitabat-ı İlahiyeyi güya geldiği An-ı Nüzulünde dinlemek ve O Hitabı Resul-i Ekrem (A.S.M.)dan iştiyor gibi dinlemek, belki Hazret-i Cebraîl'den, belki Mütekellim-i Ezeli'den dinliyor gibi bir Kudsî Halete mazhar olur. Ve kendisi tercümanlık edib başkasına dinlettirmek ve Kur'anın Hikmet-i Nüzulünü bir derece göstermektir.**

Evet Ramazan-ı Şerifte güya Âlem-i İslâm bir Mescid hükmüne geçiyor; öyle bir Mescid ki, milyonlarla Hâfızlar, o Mescid-i Ekberin kûşelerinde o Kur'anı, o Hitab-ı Semavîyi Arzlılara iştittiriyorlar.

Her Ramazan *شَهْرُ مَصَانَ الدِّيْنِ أُنْزَلَ فِيهِ الْقُرْآنُ* Ayetini, nuranî parlak bir tarzda gösteriyor. Ramazan, Kur'an ayı olduğunu isbat ediyor. O Cemaat-ı Uzmanın sair esfradları, bazıları huşu' ile o Hâfızları dinlerler. Diğerleri, kendi kendine okurlar. Şöyledir vaziyetteki bir Mescid-i Mukaddeste, nefsi süflînin hevesatına tabi olup, yemek içmek ile o Vaziyet-i Nuranîden çıkmak ne kadar çirkin ise ve o Mesciddeki Cemaatin manevî nefretine ne kadar hedef ise; öyle de: **Ramazan-ı Şerifte Ehli-i Siyama muhalefet edenler de, o derece umum o Âlem-i İslâmın manevî nefretine ve tahkirine hedefdir.**

Y e d i n c i N ü k t e : Ramazanın Sıyamı: Dünyada Âhiret için ziraat ve ticaret etmeye gelen nev'-i insanın kazancına baktığı cihetteki çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki: Ramazan-ı Şerifte Sevab-ı A'mal, bire bindir. Kur'an-ı Hakîm'in Nass-ı Hadîs ile herbir Harfinin on Sevabı var; on Hasene sayılır, on Meyve-i Cennet getirir. Ramazan-ı Şerifte herbir Harfin, on değil bin ve Âyet-ül Kûrsî gibi Âyetlerin herbir

Harfi binler ve Ramazan-ı Şerifin Cum'alarında daha ziyadedir. Ve Leyle-i Kadir'de otuzbin Hasene sayılır. Evet herbir Harfi otuzbin bâkî meyveler veren Kur'an-ı Hakîm, öyle bir nuranî Şecere-i Tûbâ hükmüne geçiyor ki; milyonlarla o bâkî meyveleri, Ramazan-ı Şerif'te Mü'minlere kazandırır. İşte gel, bu Kudsî, Ebedî, Kârlı Ticarete bak, seyret ve düşün ki: Bu Hurufatın kıymetini takdir etmeyenler ne derece hadsiz bir hasurette olduğunu anla...

İşte Ramazan-ı Şerif âdetâ bir Âhiret ticareti için gayet kârlı bir meşher, bir pazardır. Ve uhrevî hasılât için, gayet münbit bir zemindir. Ve Neşvünema-i A'mal için, bahardaki Mâh-i Nisandır. Saltanat-ı Rububiyet-i İlahiyyeye karşı Ubudiyet-i Beşeriyyenin resm-i geçit yapmasına en parlak, Kudsî bir Bayram hükmündedir. Ve öyle olduğundan, yemek-içmek gibi nefsin gafletle hayvanî hacatına ve malayani ve hevaperestane müştehiyata girmemek için Oruçla mükellef olmuş. Güya muvakkaten hayvaniyetten çıķıp Melekiyet vaziyetine veyahut Âhiret ticaretine girdiği için, dünyevî hacatını muvakkaten bırakmakla, Uhrevî bir Adam ve tecessüden tezahür etmiş bir Ruh vaziyetine girerek; Savmî ile, Samediyete bir nevi âyinedarlık etmektedir. Evet Ramazan-ı Şerif; bu fâni dünyada, fâni ömür içinde ve kısa bir hayatı bâkî bir Ömür ve uzun bir Hayat-ı Bâkîyeyi tazammun eder, kazandırır.

Evet birtek Ramazan, seksen sene bir ömür semeratını kazandırabilir. Leyle-i Kadir ise, Nass-ı Kur'an ile bin aydan daha hayırlı olduğu bu Sırra bir huccet-i katıadır. Evet nasıl bir padişah, müddet-i saltanatında belki her senede, ya cülûs-u hümayûn namıyla veyahut başka bir şaaşalı cilve-i saltanatına mazhar bazı günleri Bayram yapar. Raiyetini, o günde umumî kanunlar dairesinde değil; belki Hususî İhsanatına ve Perdesiz Huzuruna ve Has İltifatına ve Fevkâlâde İcraatına ve doğrudan doğruya lâyik ve sadık milletini, Has Teveccühüne mazhar eder. Öyle de: Ezel ve Ebed Sultanı olan onsekiz bin Âlemin Padişah-ı Zülcelâl'i; o onsekiz bin Âleme bakan, teveccüh eden Ferman-ı Âlîşanı olan Kur'an-ı Hakîmlî Ramazan-ı Şerifte Înzal eylemiş. Elbette o Ramazan, mahsus bir Bayram-ı İlâhî ve bir Meşher-i Rabbanî ve bir Meclis-i Ruhanî hükmüne geçmek, Mukteza-yı Hikmettir. Madem Ramazan o Bayramdır; elbette bir derece, süflî ve hayvanî meşagilden insanları çekmek için Oruca emredilecek. Ve o Orucun ekmeli ise: Mide gibi bütün duyguları; gözü, kulağı, Kalbi, Hayali, Fikri gibi Cihazat-ı İnsaniyeye dahi bir nevi Oruç tutturmaktaktır. Yani: Muharremattan, malayaniyattan çekmek ve her birisine mahsus Ubudiyete sevkettmektir. Meselâ: Dilini yalandan, giybetten ve galiz tabirlerden ayırmakla ona Oruç tutturmak. Ve o lisani, Tilavet-i Kur'an ve Zikir ve Tesbih ve Salavat ve İstîğfar

gibi şeylerle meşgul etmek... Meselâ: Gözünü nâmahreme bakmaktan ve kulağını fenâ şeylerini işitmekten men'edib, gözünü İbrete ve kulağını Hak söz ve Kur'an dinlemeye sarfetmek gibi sair cihazata da bir nevi Oruç tutturmaktır. Zâten mide en büyük bir fabrika olduğu için, Oruç ile ona ta'til-i eşgal ettirilse, başka küçük tezgâhlar kolayca ona ittiba ettirebilir.

S e k i z i n c i N ü k t e : Ramazan-ı Şerif, insanın hayat-ı şahsiyesine baktığı cihetindeki çok Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki:

İnsana en mühim bir ilâç nev'inden maddî ve manevî bir perhizdir ve tıbben bir himyedir ki: **İnsanın nefsi, yemek içmek hususunda keyfemayeşa hareket ettikçe, hem şahsin maddî hayatına tıbben zarar verdiği gibi; hem helâl-haram demeyip rast gelen şeye saldırmak, âdetâ manevî hayatını da zehirler. Daha Kalbe ve Ruha itaat etmek, o nefse güç gelir. Serkeşane dizginini eline alır. Daha insan ona binemez, o insana biner. Ramazan-ı Şerifte Oruç vasıtasiyla bir nevi perhize alışır; riyazete çalışır ve Emir dinlemeyi öğrenir.** Bîçare zaîf mideye de, hazırlıdan evvel yemek yemek üzerine doldurmak ile hastalıkları celbetmez. Ve Emir vasıtasiyla Helâli terkettiği cihetle, haramdan çekinmek için Akıl ve Şeriattan gelen Emri dinlemeye kabiliyet peyda eder. Hayat-ı Maneviyeyi bozmamağa çalışır.

Hem insanın ekseriyet-i mutlakası açılığa çok defa mübtela olur. Sabır ve Tahammül için bir idman veren açlık, riyazete muhtaçtır. Ramazan-ı Şerifteki Oruç onbeş saat, sahursuz ise yirmidört saat devam eden bir müddet-i açılığa Sabır ve Tahammül ve bir Riyazettir ve bir İdmendir. **Demek, beşerin musibetini ikileştiren sabırsızlığın ve taham-mülsüzlüğün bir ilâci da Oruçtur.**

Hem o mide fabrikasının çok hademeleri var. Hem onunla alâkadar çok cihazat-ı insaniye var. Nefis, eğer muvakkat bir ayın gündüz zamanında ta'til-i eşgal etmezse; o fabrikanın hademelerinin ve o cihazatın hususî İbadetlerini onlara unutturur, kendisiyle meşgul eder, tahakkümü altında bırakır. O sair cihazat-ı insaniyeyi de, o manevî fabrika çarklarının gürültüsü ve dumanlarıyla müşevveş eder. Nazar-ı dikkatlerini daima kendine celbeder. Ulvî Vazifelerini muvakkaten unutturur. Ondandır ki; eskiden beri çok Ehl-i Velayet, tekemmül için riyazete, az yemek ve içmeye kendilerini alıştırmışlar. Fakat Ramazan-ı Şerif Orucuya o fabrikanın hademeleri anıllar ki: **Sırf o fabrika için yaratılmamışlar.** Ve sair cihazat, o fabrikanın süflî eğlencelerine bedel, Ramazan-ı Şerifte Melekî ve Ruhanî eğlencelerde telezzüz ederler, nazarlarını onlara dikerler. **Onun içindir ki; Ramazan -ı Şerifte Mü'minler,**

derecatma göre ayrı ayrı Nurlara, Feyizlere, Manevî Sürurlara mazhar oluyorlar. Kalb ve Ruh, Akıl, Sır gibi Letaifin o mübarek ayda Oruç vasıtasiyla çok Terakkiyat ve Tefeyyüzleri vardır. Midenin ağlamasına rağmen, onlar masumane gülüyorkar.

Dokuzuncu Nükte: Ramazan-ı Şerifin Orucu, doğrudan doğruya nefsin mevhüm rububiyetini kırmak ve aczini göstermekle Ubudiyetini bildirmek cihetindeki Hikmetlerinden bir Hikmeti şudur ki:

Nefis Rabbisini tanımak istemiyor, firavunane kendi Rububiyet istiyor. Ne kadar azablar çektilirse, o damar onda kalır. Fakat açılıkla o damarı kırılır. İşte Ramazan-ı Şerifteki Oruç doğrudan doğruya nefsin firavunluk cephesine darbe vurur, kurar. Aczini, za'fini, faktörünü gösterir. Abd olduğunu bildirir.

Hadîsin Rivayetlerinde vardır ki: Cenab-ı Hak nefse demiş ki: "Ben neyim, sen nesin?" Nefis demiş: "Ben benim, sen sensin!" Azab vermiş, Cehennem'e atmış, yine sormuş. Yine demiş: "ENE ENE, ENTE ENTE." Hangi nevi azabı vermiş, enaniyetten vazgeçmemiştir. Sonra açlık ile azab vermiş, yani aç bırakmış. Yine sormuş: "MEN ENE VEMA ENTE?" Nefis demiş:

أَنْتَ رَبِّ الرَّحِيمِ وَأَنَا عَبْدُكَ الْعَاجِزُ

Yani: "Sen benim Rabb-i Rahîmimsin, ben Senin âciz bir Abdinim..."

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّاةً تَكُونُ لَكَ رِضَاءً وَلِحَقِّهِ آدَاءً بِعَدِّهِ
ثُوَابٌ قِرَائِةٌ حُرُوفٌ الْقُرْآنِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ وَعَلَى أَلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلِّمْ

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ * وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ *

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ * آمِينَ

* * *

İTİZAR: Şu ikinci kısım,— kırk dakikada —sür'atle yazılmasından, ben ve müsvedde yazan kâtib ikimiz de hasta olduğumuzdan, elbette içinde müşevveşiyet ve kusur bulunacaktır. Nazar-ı müsamaha ile bâkmalarını İhvânlarımızdan bekleriz. Münasib gördüklerini tashih edebilirler.

Üçüncü Risale olan Üçüncü Kısım

[Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın ikiyüz Aksam-ı İ'caziyesinden nakşî bir kısmını gösterecek bir tarzda, Kur'an-ı Azîmüşşan'ı, Hâfız Osman Hattıyla taayün eden ve Âyet-i Müdayene mikyas tutulan Sahifeleri ve Sure-i İhlas vâhid-i kiyâsî tutulan Satırları muhafaza etmekle beraber, o Nakş-ı İ'cazi göstermek tarzında bir Kur'an yazmağa dair mühim bir niyetimi; Hizmet-i Kur'anındaki Kardeşlerimin nazarlarına arzedib meşveret etmek ve onların fikirlerini istimzac etmek ve beni ikaz etmek için şu kısmı yazdım, onlara müracaat ediyorum. Şu üçüncü kısım "Dokuz Mes'ele"dir.]

B i r i n c i M e s ' e l e : Kur'an-ı Azîmüşşan'ın Enva'-ı İ'cazi kırka balığ olduğu, İ'caz-ı Kur'an namındaki Yirmibeşinci Söz'de bürhanlarıyla isbat edilmiş. Bazı enva'ı tafsilen, bir kısmı icmalen muannidlere karşı dahi gösterilmiş...

Hem Kur'anın İ'cazi, tabakat-ı insaniyede kırk tabakaya karşı ayrı ayrı İ'cazını gösterdiği, Ondokuzuncu Mektub'un Onsekizinci İşaretinde beyan edilmiş ve o tabakatın on kısmının ayrı ayrı Hisse-i İ'caziyelerini isbat etmiş. Sair otuz tabaka-i âher, Ehl-i Velayetin muhtelif meşrebler ashabına ve Ulûm-u Mütenevvianın ayrı ayrı ashablarına ayrı ayrı İ'cazını gösterdiğini, onların İlmelyakîn, Aynelyakîn, Hakkalyakîn derecesinde Kur'an Hak Kelâmullah olduğunu, İman-ı Tahkikîleri göstermişler. Demek herbiri, ayrı ayrı bir tarzda bir Vech-i İ'cazını görmüşler. Evet Ehl-i Marifet bir Velinin fehmettiği İ'caz ile, Ehl-i Aşk bir Velinin müşahede ettiği Cemâl-i İ'caz bir olmadığı gibi; muhtelif meşaribe göre Cemâl-i İ'cazın Cilveleri değişir. Bir İlm-i Usûl-üd Din Allâmesinin ve bir İmamının gördüğü Vech-i İ'caz ile Furuat-ı Şeriat takı bir Müctehidin gördüğü Vech-i İ'caz bir değil ve hâkeza... Bunların tafsilen ayrı ayrı Vücuh-u İ'cazını göstermek elimden gelmiyor. Havsalâm dardır, ihata edemiyor; nazarım kısadır, göremiyorum. Onun için yalnız on tabaka beyan edilmiş, mütebâkisi icmalen işaret edilmiş. Şimdi o tabakalarдан iki tabaka, Mu'cizat-ı Ahmedîye Risalesinde çok izaha muhtaç iken, o vakit pek noksan kalmıştı.

Birinci Tabaka: "Kulaklı tabaka" tabir ettiğimiz âmî avam; yalnız kulak ile Kur'anı dinler, kulak vasıtıyla İ'cazını anlar. Yani der: "**Bu işittiğim Kur'an, başka Kitablara benzemez. Ya bütünüünün altında olacak veya bütünüünün fevkînde olacak. Umumunun altındaki sık ise kimse diyemez ve dememiş, şeytan dahi diyemez.**" Öyle ise, umumun fevkîndedir." İşte bu kadar icmal ile Onsekizinci İşaret'te yazılmıştı. Sonra onu izah için Yirmialtinci Mektub'un "Hüccet-ül Kur'an Alâ Hizb-iş Şeytan" namındaki Birinci Mebhâsi, o tabakanın İ'cazdaki fehmini tasvir ve isbat eder.

İkinci Tabaka: Gözlu tabakasıdır. Yani: Âmi avamdan veya hüt aklı gözüne inmiş maddiyyunlar tabakasına karşı, Kur'anın göz ile görünecek bir İşaret-i İ'caziyesi bulunduğu, Onsekizinci İşaret'te dava edilmiş. Ve o davayı tenvir ve isbat etmek için, çok izaha lüzum vardi. Şimdi anladığımız mühim bir Hikmet-i Rabbanîye cihetiyle o izah verilmedi. Pek cüz'î birkaç cüz'iyatına işaret edilmişti. Şimdi o Hikmetin Sirri anlaşıldı ve te'hiri daha evlâ olduğuuna kat'î kanaatimiz geldi. Şimdi o tabakanın fehmini ve zevkini teshil etmek için; kırk Vücuh-u İ'cazdan göz ile görülen bir vechini, bir Kur'anı yazdırıldık ki o yüzü göstersin.

(Bu üçüncü kısmın mütebâkî mes'eleleri ile Dördüncü Kısım Tevafukata dair olduğu için; Tevafukata dair olan fihriste ile iktifa edilerek, burada yazılmamışlardır. Yalnız Dördüncü Kısma aid bir ihtar ile Üçüncü Nükte yazılmıştır.)

I H T A R : Lafz-*رَسُول* deki Nükte-i Azîmenin beyanında yüzaltmış Âyet yazıldı. İşbu Âyetlerin hasiyeti pek azîm olmakla beraber; mana cihetiyle birbirini isbat ve tekmil ettiğinden, çok manidar olduğu için, muhtelif Âyâti hîfzetmek veya okumak arzusunda bulunanlara bir Hizb-i Kur'anî olduğu gibi; *قُرْآن* Kelimesindeki Nükte-i Azîmenin beyanında, altmışdokuz Âyât-1 Azîmenin Derece-i Belâgatı pek fevkâlâde ve Kuvvet-i Cezaleti pek ulvîdir. Bu da ikinci bir Hizb-i Kur'anî olarak İhvâna tavsiye edilir. Yalnız *قُرْآن* Kelimesi, yedi Silsile-i Kur'anda mevcud olup, umum o Kelimeyi tutmuş, hariç iki kalmış. O iki de kiraet manasında olduğundan; o huruc, Nükteye kuvvet vermiştir. *رَسُول* Lafzı ise o Kelime ile en ziyade münasebetdar Sureler içinde Sure-i Muhammed ile Sure-i Fetih olduğundan, o iki Sureden çıkan silsilelere hasrettigimizden, hariç kalan *رَسُول* Lafzı şimdilik dercedilmemiştir. Vakit müsaade etse, bundaki Esrar yazılacaktır *إِنْ شَاءَ اللَّهُ*.

Üçüncü Nükte: "Dört Nükte"dir.

B i r i n c i N ü k t e : Lafzullah, mecmu'-u Kur'anda ikibin sekiz yüz altı defa zikredilmiştir. **رَحْمَنِ بِسْمِ اللَّهِ**'takilerle beraber Lafz-1, yüz ellidokuz defa; Lafz-1 **رَحِيمٌ**, iki yüz yirmi; Lafz-1 **غَنُورٌ**, altmışbir; Lafz-1 **رَبٌّ**, sekiz yüz kırkaltı; Lafz-1 **حَكِيمٌ**, seksenaltı; Lafz-1 **عَلِيمٌ**, yüzyirmialtı; Lafz-1 **قَدِيرٌ**, otuzbir; Lafz-1 **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** 'daki **هُوَ**, yirmialtı defa zikredilmiştir. (Haşîye)

Lafzullah adedinde çok Esrar ve Nükteler var. Ezcümle: Lafzullah ve Rab'dan sonra en ziyade zikredilen Rahman, Rahîm, Gafur ve Hakîm ile beraber Lafzullah, Kur'an Ayetlerinin nisfidir. Hem Lafzullah ve Allah Lafzı yerinde zikredilen Lafz-1 **رَبٌّ** ile beraber, yine nisfidir. Çandan **رَبٌّ** Lafzı sekiz yüz kırkaltı defa zikredilmiş, fakat dikkat edilse, beş yüz küsürü Allah lafzı yerinde zikredilmiş, iki yüz küsürü öyle değildir.

Hem; **هُوَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** ve **رَحِيمٌ رَحْمَنِ بِسْمِ اللَّهِ** **عَلِيمٌ** adediyle beraber yine nisfidir. Fark yalnız dörttür. Ve **هُوَ** yerinde Kadîr ile beraber, yine Mecmu'-u Âyâtın nisfidir. Fark dokuzdur. Lafz-1 Celal'in mecmu-undaki Nükteler çoktur. Yalnız şimdilik bu Nükte ile iktifa ediyoruz.

I k i n c i N ü k t e : Sureler itibarıyledir. Onun dahi çok Nükteleri var. Bir İntizam, bir Kasd ve bir İradeyi gösterir bir tarzda Tevafukatı vardır. Sure-i Bakara'da, Âyâtın adediyle Lafz-1 Celal'in adedi birdir. Fark dörttür ki, **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** Lafzı yerinde dört **هُوَ** lafzı var. Meselâ: **هُوَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ** 'daki

gibi. Onunla muvafakat tamam olur. Âl-i İmran'da yine Âyâtiyla Lafz-1 Celal Tevafuktadır, müsavidirler. Yalnız Lafz-1 Celal, iki yüz dokuzdur, Âyet iki yüzdür. Fark dokuzdur. Böyle Meziyat-1 Kelâmiyede ve Belâgat Nüktelerinde küçük farklar zarar vermez, takribî Tevafukat kâfidir. Sure-i Nisa, Maide, En'am üçünün Mecmu'-u Ayetleri, mecmuundaki Lafz-1 Celal'in adedine Tevafuktadır. Ayetlerin adedi dört yüz altmışdört, Lafz-1 Celal'in adedi dört yüz altmışbir; **بِسْمِ اللَّهِ**'taki Lafzullah ile beraber tam Tevafuktadır. Hem meselâ: Baştaki beş Surenin Lafz-1 Celal adedi; Sure-i A'râf, Enfal, Tevbe, Yunus, Hud'daki Lafz-1 Celal adedinin iki mislidir. Demek bu âhirdeki beş, evvelki beşin nisfidir. Sonra gelen Sure-i Yusuf, Ra'd, İbrahim, Hicr, Nahl Surelerindeki Lafz-1 Celal adedi, o nisfin nisfidir. Sonra Sure-i İsra, Kehf, Meryem, Tâhâ, Enbiya,

(Haşîye): Kur'andaki âyâtın mecmu'-u adedi 6666 olması.. ve şu geçen 89. sahifede mezkûr Esma-i Hüsnanın adedi, 6 rakamıyla alâkadar bulunması; ehemmiyetli bir Sırра işaret ediyor.. Şimdilik mûhmel kaldı.

Hacc; (Haşıye) o nısfın nısfının nısfıdır. Sonra gelen beşer beşer, takriben o nisbetle gidiyor; yalnız bazı küsuratla fark var. Öyle farklar, böyle makam-ı hitabîde zarar vermez. Meselâ: Bir kısmı yüz yirmibir, bir kısmı yüz yirmibeş, bir kısmı yüz ellidört, bir kısmı yüz ellidokuzdur. Sonra Sure-i Zuhruftan başlayan beş Sure; o nısf-ı nısf-ı nısfın nısfına iniyor. Sure-i Necm'den başlayan beş; o nısf-ı nısf-ı nısf-ı nısfın nısfıdır; fakat takribîdir. Küçük küsuratın farkları, böyle makamat-ı hitabiyede zarar vermez. Sonra gelen küçük beşler içinde, üç beşlerin yalnız üçer aded Lafz-ı Celal'i var. İşte bu vaziyet gösteriyor ki: Lafz-ı Celal'in adedine tesadüf karışmamış, bir Hikmet ve İntizam ile adedleri tayin edilmiş.

Lafzullah'ın Üçüncü Nüktesi: Sahifeler nisbetine bakar. Şöyledi ki:

Bir sahifede olan Lafz-ı Celal adedi, o sahifenin sağ yüzü ve o yüze karşı sahifeye ve bazan soldaki karşı sahife ve karşısının arka yüzüne bakar. Ben kendi Nûsha-i Kur'anîyemde bu Tevafuku tedkik ettim. Ekseriyetle gayet güzel bir nisbet-i adediye ile bir Tevafuk gördüm. Nûshama da işaretler koydum. Çok defa müsavi olur. Bazan nîsîf veya hûd sülüs oluyor. Bir Hikmet ve İntizamı ihsas eden bir vaziyeti vardır.

D ö r d ü n c ü N ü k t e : Sahife-i Vâhiddeki Tevafukattır. Kardeşlerimle üç-dört ayrı ayrı nûshaları mukabele ettim. Umumunda Tevafukat matlub olduğuna kanaatimiz geldi. Yalnız, matbaa müstensihleri başka maksadları takib ettiklerinden, bir derece Tevafukatta intizamsızlık düşmüştür. Tanzim edilse, pek nadir istisna ile, Mecmu'-u Kur'anda ikibin sekiz yüz altı Lafz-ı Celal'in adedinde Tevafukat görünecektir. Ve bunda bir Şü'le-i İ'caz parlıyor. Çünkü fîkr-i beşer, bu pek geniş sahifeyi ihata edemez ve karışamaz. Tesadüfun ise, bu manidar ve hikmetdar vaziyete eli ulaşamaz.

Dördüncü Nükte'yi bir derece göstermek için, yeni bir Mushaf yazdırıyoruz ki; en münteşir Mushafların aynı sahife, aynı satırlarını muhafaza etmekle beraber, san'atkârların lâkaydlığı tesiriyle adem-i intizama mâruz kalan yerleri tanzim edib, Tevafukatın hakikî İntizamı **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** gösterilecektir.. ve gösterildi.

اللَّهُمَّ يَا مُنْزِلَ الْقُرْآنِ بِحَقِّ الْقُرْآنِ فَهِنَّا أَشْرَارُ الْقُرْآنِ مَا دَارَ الْقَمَرَانِ وَصَلٌّ وَسَلِّمٌ
عَلَىٰ مَنْ أَنْزَلْتَ عَلَيْهِ الْقُرْآنَ وَعَلَىٰ إِلَهِ وَصَاحِبِهِ أَجْمَعِينَ آمِينَ

(Haşıye): Bu beşer taksimat üzere bir Sîr inkişaf etmiş. Hiçbirimizin haberi olmadan şuradaki altı Sure kaydolmuş. Şübhemiz kalmadı ki; gaibden, ihtiyarımızın haricinde altıncısı girmiş; tâ bu nisfiyet Sîr-ı Mühimmi kaybolmasın.

Beşinci Risale olan Beşinci Kısım

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الْخَ

...Âyet-i pür-Envârinin çok Envâr-ı Esrarından bir Nurunu, Ramazan-ı Şerif'te bir Halet-i Ruhaniyede hissettim, hayal-meyal gördüm. Şöyled ki:

Üveys-i Karanî'nin:

إِلَهِي أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا الْعَبْدُ وَأَنْتَ الْخَالِقُ وَأَنَا الْمَخْلُوقُ وَأَنْتَ الرَّزَّاقُ
وَأَنَا الْمَرْزُوقُ الْخ

Münacat-ı Meşhuresi nev'inden, bütün mevcudat-ı zevilhayat, Cenab-ı Hakk'a karşı aynı Münacatı ettiklerini.. ve onsekiz bin Âlemin herbirinin ışığı, birer İsm-i İlahî olduğunu bana kanaat verecek bir Vakia-ı Kalbiye-i Hayaliyeyi gördüm. Şöyled ki:

Birbirine sarılı çok yapraklı bir gül goncası gibi, şu Âlem binler perde perde içinde sarılı, birbiri altında saklı Âlemleri bu Âlem içinde gördüm. Herbir perde açıldıkça, diğer bir Âlemi görüyordum. O Âlem ise, Âyet-i Nur'un arkasındaki

أُوكَلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لَجِيٍّ يَغْشِيهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ
ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكُنْ يَرِيَهَا وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ
نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ

Âyeti tasvir ettiği gibi; bir zulüm, bir vahşet, bir dehşet karanlığı içinde bana görünüyordu. Birden bir İsm-i İlahînin cilvesi, bir Nur-u Azîm gibi görünüp ışıklandırıyordu... Hangi perde Akla karşı açılmışsa, hayale karşı başka bir Âlem fakat gaflette karanlıklı bir Âlem görünüyorken, güneş gibi bir İsm-i İlahî tecelli eder, baştan başa o Âlemi tenvir eder ve hâkeza... Bu Seyr-i Kalbî ve Seyahat-ı Hayaliye çok devam etti. Ezcümle:

Hayvanat Âlemini gördüğüm vakit, hadsiz ihtiyacat ve şiddetli açıklarıyla beraber za'f ve aczleri, o Âlemi bana çok karanlıklı ve hazırlı gösterdi. Birden Rahman İsmi, Rezzak burcunda (yani manasında) bir şems-i tâban gibi tulû' etti; o Âlemi baştan başa Rahmet ziyasıyla yaldızladı.

Sonra o Âlem-i Hayvanat içinde, etfal ve yavruların za'f ve acz ve ihtiyaç içinde çırptıkları, hazır ve herkesi rikkate getirecek bir karanlık içinde diğer bir Âlemi gördüm. Birden Rahîm İsmi şefkat burcunda tulû' etti, o kadar güzel ve şirin bir surette o Âlemi ışıklandırdı ki; şekva ve rikkat ve hüzünden gelen yaş damlalarını, ferah ve sürura ve şükürün lezzetinden gelen damlalara çevirdi.

Sonra sinema perdesi gibi bir perde daha açıldı, Âlem-i İnsanî bana göründü. O Âlemi o kadar karanlıklı, o kadar zulümeli, dehşetli gördüm ki; dehşetimden feryad ettim, "Eyvah!" dedim. Çünkü gördüm ki: İnsanlardaki ebede uzanıp giden arzuları, emelleri ve Kâinatı ihata eden tasavvurat ve efkârları ve ebedî Beka ve Saadet-i Ebediyeyi ve Cennet'i gayet ciddî isteyen Hımmetleri ve İstidadları ve hadsiz makasında ve metalibe müteveccih faktır ve ihtiyacları ve za'f ve aczıyla beraber, hücumu mâruz kaldıkları hadsiz musibet ve a'dâlarıyla beraber; gayet kısa bir ömür, gayet dağdağalı bir hayat, gayet perişan bir maişet içinde, Kalbe en elîm ve en müdhiş halet olan mütemadî zeval ve firak belası içinde, ehl-i gaflet için zulümât-ı ebedî kapısı suretinde görülen kabre ve mezaristana bakıyorlar, birer birer ve taife taife o zulümât kuyusuna atılıyorlar. İşte bu Âlemi bu zulümât içinde gördüğüm anda, Kalb ve Ruh ve Aklımla beraber bütün Letaif-i İnsaniyem, belki bütün Zerrat-ı Vücdum feryad ile ağlamaya hazır iken; birden Cenab-ı Hakk'ın Âdil İsmi Hakîm burcunda, Rahman İsmi Kerim burcunda, Rahîm İsmi Gafur burcunda (yani manasında), Bâis İsmi Vâris burcunda, Muhyî İsmi Muhsin burcunda, Rab İsmi Mâlik burcunda tulû' ettiler. O Âlem-i İnsanî içindeki çok Âlemleri tenvir ettiler, ışıklandırdılar ve nuranî Âhiret Âleminden pencereler açıp, o karanlıklı insan dünyasına Nurlar serptiler.

Sonra muazzam bir perde daha açıldı, Âlem-i Arz göründü. Felsefenin karanlıklı kavanin-i ilmiyeleri, hayale dehşetli bir Âlem gösterdi. Yetmiş defa top güllesinden daha sür'atli bir hareketle, yirmibeşin sene mesafeyi bir senede devreden ve her vakit dağılmağa ve parçalanmağa müstäid ve içi zelzeleli, ihtiyar ve çok yaşı Küre-i Arz içinde, Âlemin hadsiz fezasında seyahat eden bîçare nev'-i insan vaziyeti, bana vahşetli bir karanlık içinde göründü. Başım döndü, gözüm karardı.

Birden خالق الأرض وسموات Kadîr, Alîm, Rab, Allah ve مُسَخِّرُ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ ve Rabbus-sâmât ve alâzîn İsimleri; Rahmet, Azamet, Rububiyet burcunda tulû' ettiler. O Âlemi öyle nurlandırdılar ki; o halette bana Küre-i Arz gayet muntazam, musahhar, mükemmel, hoş, emniyetli bir seyahat gemisi.. tenezzüh ve keyf ve ticaret için müheyîya edilmiş bir şekilde gördüm.

Elhasıl: Binbir İsm-i İlahînin, Kâinata müteveccih olan o Esmadan

herbiri bir Âlemi ve o Âlem içindeki Âlemleri tenvir eden bir güneş hükmünde ve Sırr-ı Ehadiyet cihetiyle, herbir İsmi cilvesi içinde sair İsimlerin cilveleri dahi bir derece görünyordu. Sonra Kalb, her zulümât arkasında ayrı ayrı bir Nuru gördüğü için, seyahata iştihası açılıyordu. Hayale binip, Semaya çıkmak istedî. O vakit, gayet geniş bir perde daha açıldı. Kalb, Semavat Âlemine girdi gördü ki: O nuranî tebessüm eden suretinde görülen yıldızlar, Küre-i Arz'dan daha büyük ve ondan daha sür'atli bir surette birbiri içinde geziyorlar, dönüyorlar. Bir dakika birisi yolunu şaşırtsa, başkasıyla müsademe edecek, öyle bir patlak verecek ki, Kâinatın ödü patlayıp Âlemi dağıtacak. Nur değil, ateş saçarlar; tebessümle değil, vahşetle bana baktılar. Hadsiz büyük, geniş hâli, boş, dehşet, hayret zulümü içinde Semavatı gördüm. Geldiğime bin pişman oldum. Birden

رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبُّ الْمَلِئَةِ وَالرُّوحِ

un Esma-i Hüsnası، وَلَقَدْ زَيَّنَ السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِحٍ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ burcunda

cilveleriyle zuhur ettiler. O mana cihetiyle, karanlık üstüne çökmüş olan yıldızlar, o Envâr-ı Azîmeden birer Lem'a alıp, yıldızlar adedince elektrik lâmbaları yakılmış gibi, o Âlem-i Semavat nurlandı. O boş ve hâli tevehhüm edilen Semavat dahi Melâikelerle, Ruhanîlerle doldu, şenlendi. Sultan-ı Ezel ve Ebed'in hadsiz ordularından bir ordu hükmünde hareket eden güneşler ve yıldızlar, bir manevra-i ulvî yapıyorlar tarzında, o Sultan-ı Zülcelal'in Haşmetini ve Şa'saa-i Rububiyetini gösteriyorlar gibi gördüm. Bütün kuvvetimle ve mümkün olsaydı bütün zerratımla ve beni dinleselerdi bütün mahlûkatın lisانlarıyla diyecektim, hem umum onların namına dedim:

آللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثُلُّ نُورِهِ كَمُشْكَأٌ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةِ
الزُّجَاجَةُ كَانَهَا كَوْكُبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةِ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شُرْقِيَّةٌ وَلَا غَرْبِيَّةٌ يَكَادُ
زَيْتُهَا يُضَقِّعُ وَلَوْ لَمْ تَمَسَّهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Âyetini okudum; döndüm, indim, ayıldım;

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نُورِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ dedim.

Altıncı Risale olan Altıncı Kısım

[Kur'an-ı Hakîm'in tilmizlerini ve hâdimlerini ikaz etmek ve aldanmamak için yazılmıştır.]

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ

Şu Altıncı Kısım, ins ve cinn şeytanlarının altı desiselerini akîm bırakır ve hücum yollarının altısını seddeder.

B i r i n c i D e s i s e : Şeytan-ı ins, şeytan-ı cinnîden aldığı derse binaen; Hizb-ül Kur'anın fedakâr Hâdimlerini hubb-u câh vasıtasiyla aldatmak ve o Kudsî Hizmetten ve o manevî Ulvî Cihaddan vazgeçirmek istiyorlar. Şöyle ki:

İnsanda, ekseriyet itibariyle hubb-u câh denilen hırs-ı şöhret ve hodfüruşluk ve şan ü şeref denilen riyakârane halklara görünmek ve nazar-ı âmmede mevki sahibi olmağa, ehl-i dünyanın her ferdinde cüz'î-külli arzu vardır. Hattâ o arzu için, hayatını feda eder derecesinde şöhretperestlik hissi onu sevkeder. Ehl-i Âhiret için bu his gayet tehlikelidir, ehl-i dünya için de gayet dağdaşalıdır; çok ahlâk-ı seyyienin de menseidir ve insanların da en zaîf damarıdır. Yani: Bir insanı yakalamak ve kendine çekmek; onun o hissini okşamakla kendine bağlar, hem onun ile onu mağlub eder. Kardeşlerim hakkında en ziyade korktuğum, bunların bu zaîf damarından ehl-i ilhadın istifade etmek ihtimalidir. Bu hal beni çok düşündürüyor. Hakikî olmayan bazı bîçare dostlarımı o suretle çektiler, manen onları tehlikeye attılar. (Haşıye)

(Haşıye): O bîçareler, "Kalbimiz Üstad ile beraberdir" fikriyle kendilerini tehlikesiz zannedeler. Halbuki ehl-i ilhadın cereyanına kuvvet veren ve propagandalarına kapılan, belki bilmeyerek hafiyelikte istimal edilmek tehlikesi bulunan bir adamın, "Kalbim safidir. Üstadımın mesleğine sadiktir." demesi, bu misale benzer ki: Birisi Namaz kılarken karnındaki yeli tutamıyor, çıkıyor; hades vuku buluyor. Ona "Namazın bozuldu" denildiği vakit, o diyor: "Neden Namazım bozulsun, Kalbim safidir."

Ey Kardeşlerim ve ey Hizmet-i Kur'anda arkadaşlarım! Bu hubb-u câh cihetinden gelen dessas ehl-i dünyanın hafiyelerine veya ehl-i dalâletin propagandacılarına veya şeytanın şakirdlerine deyiniz ki: "Evvelâ Rıza-yı İlahî ve İltifat-ı Rahmanî ve Kabul-ü Rabbanî öyle bir makamdır ki; insanların teveccühü ve istihsanı, ona nisbeten bir zerre hükmündedir. Eğer Teveccüh-ü Rahmet varsa, yeter. İnsanların teveccühü; o Teveccüh-ü Rahmetin in'ikası ve gölgesi olmak cihetile makbuldür, yoksa arzu edilecek bir şey değildir.. çünkü kabir kapıında sôner, beş para etmez!"

Hubb-u câh hissi eğer susturulmazsa ve izale edilmezse, yüzünü başka cihete çevirmek lâzımdır. Şöyle ki:

Sevab-ı Uhrevî için, Dualarını kazanmak niyetiyle ve Hizmetin hüsn-ü tesiri noktasında gelecek temsildeki Sırra binaen, belki o hissin meşru bir ciheti bulunur. Meselâ: Ayasofya Câmii, Ehl-i Fazl ve Kemalden mübarek ve muhterem Zâtlarla dolu olduğu bir zamanda, tek-tük, sofada ve kapıda haylaz çocuklar ve serseri ahlâksızlar bulunup Câmîin pencerelerinin üstünde ve yakınında ecnebilerin eğlenceperest seyircileri bulunsa, bir adam o câmi içine girip ve o Cemaat içine dâhil olsa; eğer güzel bir sadâ ile şirin bir tarzda Kur'andan bir Aşır okusa, o vakit binler Ehl-i Hakikatin nazarları ona döner, hüsn-ü teveccühle, manevî bir Dua ile, o adama bir Sevab kazandırırlar. Yalnız, haylaz çocukların ve serseri mülhidlerin ve tek-tük ecnebilerin hoşuna gitmeyecek. Eğer o mübarek Câmîye ve o muazzam Cemaat içine o adam girdiği vakit, süflî ve edeb-sizce fuhşa aid şarkilateri bağıriп çâğırsa, raksedib ziplasa; o vakit o haylaz çocukların güldürecek, o serseri ahlâksızları fuhşiyata teşvik ettiği için hoşlarına gidecek ve İslâmîyetin kusurunu görmekle mütelezziz olan ecnebilerin istihzakârane tebessümlerini celbedecek. Fakat umum o muazzam ve mübarek Cemaatin bütün Efradından, bir nazar-ı nefret ve tahkir celbedecektr. Esfel-i safilîne sukat derecesinde nazarlarında alçak görünecektir.

İşte aynen bu misal gibi; Âlem-i İslâm ve Asya, muazzam bir Câmîdir. Ve içinde Ehl-i İman ve Ehl-i Hakikat, o Câmîdeki muhterem Cemaattir. O haylaz çocuklar ise, çocuk akıllı dalkavuklardır. O serseri ahlâksızlar; firenkmeşreb, milliyetsiz, dinsiz heriflerdir. Ecnebi seyircileri ise, ecnebilerin naşir-i efkârı olan gazetecilerdir. Herbir Müslüman, hususan Ehl-i Fazl ve Kemal ise; bu Câmîde derecesine göre bir mevkii olur, görünür, nazar-ı dikkat ona çevrilir. Eğer İslâmîyetin bir Sîrr-ı Esası olan İhlas ve Rıza-yı İlahî cihetinde, Kur'an-ı Hakîm'in Ders verdiği Ahkâm ve Hakaik-i Kudsîyeye dair harekât ve a'mal ondan sudûr etse, lisan-ı hali manen Âyât-ı Kur'aniyeyi okusa; o vakit manen Âlem-i İslâmın herbir ferdinin

Vird - i Zebanı olan **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ** Duasında

dâhil olup hissedar olur ve umumu ile Uhuvvetkârane alâkadar olur. Yalnız hayvanat-ı muzirra nev'inden bazı ehl-i dalâletin ve sakallı çocukların hükmündeki bazı ahmakların nazarlarında kıymeti görünmez. Eğer o adam, medar-ı şeref tanıldığı bütün Ecdadını ve medar-ı iftihâr bildiği bütün geçmişlerini ve Ruhen nokta-i istinad telakki ettiği Selef-i Sâlihînin Cadde-i Nuranîlerini terkedib heveskârane, hevaperestan, riyakârane, şöhretperverane, bid'akârane işlerde ve harekâtta bulunsa; manen bütün Ehl-i Hakikat ve Ehl - i İmanın nazarında en alçak mevkie düşer.

إِنَّقُوا فِرَاسَةَ الْمُؤْمِنِ فَإِنَّهُ يَنْظُرُ بِنُورِ اللَّهِ Sırına göre; Ehl-i İman ne

kadar âmi ve cahil de olsa, aklı derketmediği halde, Kalbi öyle hodfüruş adamları görse; soğuk görür, manen nefret eder.

İşte hubb-u câha meftun ve şöhretperestlige mübtela adam -ikinci adam -, hadsiz bir Cemaatin nazarında esfel-i safilîne düşer. Ehemmiyetsiz ve müstehzi ve hezeyancı bazı serserilerin nazarında, muvakkat ve menhus bir mevki kazanır.

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ Sırına göre;

dünyada zarar, Berzahta azab, Âhirette düşman bazı yalancı dostları bular.

Birinci suretteki adam, faraza hubb-u câhı Kalbinden çıkarmazsa, fakat İhlası ve Rıza-yı İlâhiyi esas tutmak ve hubb-u câhı hedef ittihaz etmemek şartıyla; bir nevi meşru Makam-ı Manevî, hem muhteşem bir makam kazanır ki, o hubb-u câh damarını kemaliyle tatmin eder. Bu adam az, hem pek az ve ehemmiyetsiz bir şey kaybeder; ona mukabil, çok hem pek çok kıymetdar, zararsız şeyleri bulur. Belki birkaç yılını kendinden kaçırır; ona bedel, çok mübarek mahlukları arkadaş bulur, onlarla ünsiyet eder. Veya ısisirici yabani eşek arılarını kaçırıp, mübarek Rahmet şerbetçileri olan arıları kendine celbeder. Onların ellerinden bal yer gibi, öyle dostlar bulur ki; daima Dualıyla Âb-ı Kevser gibi Feyizler, Âlem-i İslâmın etrafından onun Ruhuna içirilir ve Defter-i A'maline geçirilir.

Bir zaman, dünyanın bir büyük makamını işgal eden küçük bir insan, şöhretperestlik yolunda büyük bir kabahat işlemekle, Âlem-i İslâmın nazarında maskara olduğu vakit, geçen temsilin mealini ona Ders

verdim; başına vurdum. İyi sarstı, fakat kendimi hubb-u câhtan kurtaramadığım için, o ikazım dahi onu uyandırmadı.

I k i n c i D e s i s e : İnsanda en mühim ve esaslı bir his, hiss-i havftir. Dessas zalimler, bu korku damarından çok istifade etmektedirler. Onunla, korkakları gemlendiriyorlar. Ehl-i dünyanın hafiyeleri ve ehl-i dalâletin propagandacıları, avamın ve bilhassa Ülemanın bu damarından çok istifade ediyorlar. Korkutuyorlar, evhamlarını tahrîk ediyorlar. Meselâ: Nasılık damda bir adamı tehlikeye atmak için, bir dessas adam, o evhamının nazarında zararlı görünen bir şey'i gösterip, vehmini tahrîk edib, kova kova tâ damin kenarına gelir, baş aşağı düşürür, boynu kırlır. Aynen onun gibi; çok ehemmîyetsiz evham ile, çok ehemmîyetli şeyleri feda ettiriyorlar. Hattâ bir sinek beni ısrmasın diyerek, yılanın ağzına girer.

Bir zaman –Allah Rahmet etsin –mühim bir zât kayığa binmekten korkuyordu. Onun ile beraber bir akşam vakti, İstanbul'dan köprüye geldik. Kayığa binmek lâzım geldi. Araba yok. Sultan Eyyüb'e gitmeğe mecburuz. Israr ettim. Dedi: "Korkuyorum, belki batacağız!" Ona dedim: "Bu Haliç'te tahminen kaç kayak var?" Dedi: "Belki bin var." Dedim: "Senede kaç kayak garkolur." Dedi: "Bir-iki tane, bazı sene de hiç batmaz." Dedim: "Sene kaç gündür?" Dedi: "Üçüzaltmış gündür." Dedim: "Senin vehmine ilişen ve korkuna dokunan batmak ihtimali, üçüz altmış bin ihtimalden bir tek ihtimaldir. Böyle bir ihtimalden korkan; insan değil, hayvan da olamaz!.." Hem ona dedim: "Acaba kaç sene yaşamayı tahmin ediyorsun?" Dedi: "Ben ihtiyarım, belki on sene daha yaşamam ihtimali vardır." Dedim: "Ecel gizli olduğundan, herbir günde ölmek ihtimali var; öyle ise üçbin altı yüz günde hergün vefatın muhtemel. İşte kayak gibi üçüzbinden bir ihtimal değil, belki üçbinden bir ihtimal ile bugün ölümün muhtemeldir, titre ve ağla, vasiyet et!" dedim. Aklı başına geldi, titreyerek kayığa bindirdim. Kayık içinde ona dedim: "Cenab-ı Hak havf damarını Hıfz-ı Hayat için vermiş, Hayati tahrib için değil! Ve Hayati ağır ve müşkil ve elîm ve azab yapmak için vermemiştir. Havf iki, üç, dört ihtimalden bir olsa.. hattâ beş-altı ihtimalden bir olsa, ihtiyatkârane bir havf meşru olabilir. Fakat yirmi, otuz, kırk ihtimalden bir ihtimal ile havf etmek evhamdır, Hayati azaba çevirir!.."

İşte ey Kardeşlerim! Eğer ehl-i ilhadın dalkavukları, sizi korkutmak ile kudsî Cihad-ı Manevînizden vazgeçirmek için size hücum etseler; onlara deyiniz: "Biz Hizb-ül Kur'anız.

إِنَّا نَحْنُ نَرَزُلُنَا الذِّكْرَ وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

Sırriyla, Kur'anın kal'asındayız. **حَسْبُنَا اللَّهُ وَنَعْمَ الْوَكِيلُ** etrafı-

mizda çevrilmiş muhkem bir Surdur. Binler ihtimalden bir ihtimal ile, şu kısa hayat-ı fâniyeye küçük bir zarar gelmesi korkusundan, Hayat-ı Ebediyemize yüzde yüz binler zarar verecek bir yola, bizi ihtiyarımızla sevkedemezsiniz!.." Ve deyiniz: "Acaba Hizmet-i Kur'aniyede arkadaşımız ve o Hizmet-i Kudsiyenin tedbirinde Üstadımız ve Ustabaşımız olan Said Nursî'nin yüzünden, bizim gibi Hak yolunda ona dost olan Ehl-i Haktan kim zarar görmüş? Ve onun Has Talebelerinden kim bela görümuş ki, biz de göreceğiz ve o görmek ihtimali ile telaş edeceğiz... Bu Kardeşimizin binler uhrevî dostları ve Kardeşleri var. Yirmi otuz senedir dünya hayat-ı içtimaiyesine tesirli bir surette karişığı halde, onun yüzünden bir Kardeşinin zarar gördüğünü işitmeydi. Hususan o zaman elinde siyaset topuzu vardi. Şimdi o topuz yerine Nur-u Hakikat var. Eskiden 31 Mart hâdisesinde çandan onu da karıştırdılar, bazı dostlarını da ezdiler. Fakat sonra tebeyyün etti ki, mes'ele başkaları tarafından olmuş. **Onun dostları, Onun yüzünden değil, Onun düşmanları yüzünden bela gördüler.** Hem o zaman çok dostlarını da kurtardı. **Buna binaen; bin değil, binler ihtimalden bir tek ihtimal-i tehlike korkusuyla, bir Hazine-i Ebediyeyi elimizden kaçırmak, sizin gibi şeytanların hatırlına gelmemeli!**" deyip ehl-i dalâletin dalkavuklarının ağızına vurup tardetmelisiniz. Hem o dalkavuklara deyiniz ki:

"Yüzbinler ihtimalden bir ihtimal değil, yüzden yüz ihtimal ile bir helâket gelse; zerre kadar aklimız varsa, korkup, Onu bırakıp kaçmayıcağız!" Çünkü mükerrer tecrübeyle görülmüş ve görüülüyor ki: Büyük Kardeşine veya hâlinde Üstadına tehlike zamanında ihanet edenlerin, gelen bela en evvel onların başında patlar. Hem merhametsizcesine onlara ceza verilmiş ve alçak nazarıyla bakılmış. Hem cesedi ölmüş, hem Ruhu zillet içinde manen ölmüş. Onlara ceza verenler, Kalblerinde bir merhamet hissetmezler. Çünkü derler: "**Bunlar madem kendilerine sadık ve müşfik Üstadlarına hain çıktılar; elbette çok alçaktırlar, merhamete değil tâhkire lâyiktırlar.**"

Madem Hakikat budur. **Hem madem bir zalim ve vicdansız bir adam, birisini yere atıp ayağıyla onun başını kat'î ezecek bir surette davransa, o yerdeki adam eğer o vahşi zalimin ayağını öpse; o zillet vasıtasyyla Kalbi başından evvel ezilir, Ruhu cesedinden evvel ölü.. Hem başı gider, hem İzzet ve Haysiyeti mahvolur. Hem o canavar vicdansız zalime karşı za'f göstermekle, kendisini ezmeye teşci'eder. Eğer ayağı altındaki mazlum adam, o zalimin yüzüne tükürse; Kalbini ve Ruhunu kurtarır,**

cesedi bir Şehid-i Mazlum olur. Evet tükürün zalimlerin hayâsız yüzlerine!..

Bir zaman İngiliz Devleti, İstanbul Boğazi'nın toplarını tahrib ve İstanbul'u istilâ ettiği hengâmada; o devletin en büyük Daire-i Diniyesi olan anglikan kilisesi'nin başpapazı tarafından Meşihat-ı İslâmiyeden dinî altı sual soruldu. Ben de o zaman Dâr-ül Hikmet-il İslâmiye'nin âzası idim. Bana dediler: "Bir cevab ver." Onlar altı suallerine, altı yüz kelime ile cevab istiyorlar. Ben dedim: **"Altiyüz kelime ile değil, altı kelime ile de değil, hattâ bir kelime ile dahi değil; belki bir Tükürük ile cevab veriyorum! Çünkü o devlet, işte görüporsunuz; ayağını boğazımıza bastığı dakikada, onun papazı mağrurane üstümüzde sual sormasına karşı, yüzüne tükürmek lâzım geliyor. Tükürün o ehl-i zulmün o merhametsiz yüzüne!.."** demiştüm. Şimdi diyorum:

Ey Kardeşlerim! İngiliz gibi cebbar bir hükûmetin istilâ ettiği bir zamanda, bu tarzda matbaa lisaniyle onlara mukabele etmek, tehlike yüzde yüz iken, Hıfz-ı Kur'anî bana kâfi geldiği halde; size de, yüzde bir ihtimal ile, ehemmiyetsiz zalimlerin elinden gelen zararlara karşı, elbette yüz derece daha kâfidir.

Hem ey Kardeşlerim! Çoğunuz askerlik etmişsiniz. Etmeyenler de elbette işitmışlardır. İşitmeyenler de benden işitsinler ki: **"En ziyade yaralananlar, siperini bırakıp kaçanlardır. En az yara alanlar, siperinde sebat edenlerdir!.."**

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفَرَّوْنَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِكُمْ mana-yı işaretîyle gösteriyor ki: "Firar edenler, kaçmalarıyla ölümü daha ziyade karşılıyorlar!.."

Ü ü n c ü D e s i s e – i S e y t a n i y e : Tama' yüzünden çoklarını avlıyorlar.

Kur'an-ı Hakîm'in Âyat ve Beyyinatından istifaza ettiğimiz katî bürhanlarla çok Risalelerde isbat etmişiz ki: **"Meşru Rîzk, iktidar ve ihtiyarın derecesine göre değil; belki acz ve iftikarın nisbetinde geliyor."** Bu Hakikati gösteren hadsiz işaretler, emareler, deliller vardır. Ezcümle:

Bir nevi zîhayat ve Rîzka muhtaç olan eşcar yerinde durup, onların Rîzıkları onlara koşup geliyor. Hayvanat hırs ile Rîzıklarının peşinde koştuklarından, ağaçlar gibi mükemmel beslenmiyorlar.

Hem hayvanat nev'inden balıkların en aptal, iktidarsız ve kum içinde bulunduğu halde mükemmel beslenmesi ve umumiyetle semiz olarak

görünmesi; maymun ve tilki gibi zeki ve muktedir hayvanat, sū'-i maişetinden alız ve zaîf olması, gösteriyor ki: **Vasıta-i Rızk; iktidar değil, iftikardır.**

Hem insanî olsun hayvanî olsun bütün yavruların hüsn-ü maişeti ve süt gibi Hazine-i Rahmetin en latif bir hediyesi, umulmadık bir tarzda onlara za'f ve aczlerine şefkaten İhsan edilmesi.. ve vahşi canavarların dîk-ı maişetleri dahi gösteriyor ki: **Vesile-i Rızk-ı Helâl; acz ve iftikardır, zekâ ve iktidar değildir.**

Hem dünyada, milletler içinde şiddet-i hırs ile meşhur olan yahudi milletinden daha ziyade rızk peşinde koşan olmuyor. Halbuki zillet ve sefalet içinde en ziyade sū'-i maişete onlar mâruz oluyorlar. Onların zenginleri dahi süflî yaşıyorlar. Zâten riba gibi gayr-ı meşru yollarla kazandıkları mal, Rızk-ı Helâl değil ki mes'elemizi cerhetsin.

Hem çok ediblerin ve çok Ülemanın fakr-ı hali ve çok aptalların servet ve ginası dahi gösteriyor ki: **Celb-i Rızkın medarı, zekâ ve iktidar değildir; belki acz ve iftikardır, tevekkülvari bir teslimdir ve lisan-ı kal ve lisan-ı hal ve lisan-ı fil ile bir Duadır.**

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمُتَّبِينُ

Âyeti, bu davamıza o kadar kavî ve metin bir bürhandır ki; bütün nebatat ve hayvanat ve etfal lisaniyle okunuyor. Ve Rızk isteyen her taife, şu Âyeti lisan-ı hal ile okuyor.

Madem Rızk mukadderdir ve İhsan ediliyor ve veren de Cenab-ı Hak'tır; o hem Rahîm, hem Kerim'dir. Onun Rahmetini ittiham etmek derecesinde ve Keremini istihfaf eder bir surette gayr-ı meşru bir tarzda yüz suyu dökmekle; vicdanını belki bazı mukaddesatını rüşvet verip, menhus, bereketsiz bir mal-i haramı kabul eden düşünsün ki, ne kadar muzaaf bir divaneliktir.

Evet ehl-i dünya, hususan ehl-i dalâlet; parasını ucuz vermez, pek pahalı satar. Bir senelik hayat-ı dünyeviyeye bir derece yardım edecek bir mala mukabil, hadsiz bir Hayat-ı Ebediyeyi tahrib etmeye bazan vesile olur. O pis hırs ile Gazab-ı İlâhiyi kendine celbeder ve ehl-i dalâletin rızasını celbe çalışır.

Ey Kardeşlerim! Eğer ehl-i dünyanın dalkavukları ve ehl-i dalâletin münaflıkları, sizi insaniyetin şu zaîf damarı olan tama' yüzünden yakalasalar; geçen Hakikati düşünüp, bu fakir Kardeşinizi nümune-i imtisal ediniz. Sizi bütün kuvvetimle temin ederim ki: **Kanaat ve İktisad;**

maaştan ziyade sizin Hayatınızı idame ve Rızkınızı temin eder. Bahusus size verilen o gayr-i meşru para, sizden ona mukabil bin kat fazla fiyat isteyecek. Hem her saatı size ebedî bir hazineyi açabilir olan Hizmet-i Kur'aniyeye sed çekebilir veya fütur verir. Bu öyle bir zarar ve boşluktur ki; her ay binler maaş verilse, yerini dolduramaz.

İHTAR: Ehl-i dalâlet, Kur'an-ı Hakîm'den alıp neşrettiğimiz Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyeye karşı müdafaa ve mukâbèle elinden gelmediği için, münâfikane ve desisekârane iğfal ve hile dâmini (tuzağını) istimal ediyor. Dostlarımı hubb-u câh, tama' ve havf ile aldatmak ve beni bazı isnadat ile çürütmek istiyorlar. **Biz, kudsî Hizmetimizde daima müsbet hareket ediyoruz.** Fakat maatteessüf herbir emr-i hayatı bulunan manileri def'etmek vazifesi, bizi bazan menfi harekete sevkediyor.

İşte bunun içindir ki, ehl-i nifakın hilekârane propagandasına karşı, Kardeşlerimi sâbık üç nokta ile ikaz ediyorum. Onlara gelen hücumu def'e çalışıyorum.

Şimdi en mühim bir hücum benim şahsimadır. Diyorlar ki: "Said Kürddür, neden bu kadar ona hümet ediyorsunuz, arkasına düşüyorsunuz?"

İşte bilmecburiye böyle herifleri susturmak için, Dördüncü Desise-i Seytaniyeyi, istemeyerek Eski Said Lisaniyle zikredeceğim.

Dördüncü Desise-i Seytaniye: Şeytanın telkini ile ve ehl-i dalâletin ilkaatiyla, bana karşı propaganda ile hücum eden ve mühim mevkileri işgal eden bazı mülhidler, Kardeşlerimi aldatmak ve asabyet-i milliyelerini tahrik etmek için diyorlar ki:

"**Siz Türksünüz. ﷺ مَا شَاءَ اللّٰهُ** Türklerde her nevi Ülema ve Ehl-i

Kemal vardır. Said bir Kürddür. Milliyetinizden olmayan birisiyle teşrik-i mesaî etmek hamiyet-i milliyeye münafidir?"

Elcevab: Ey bedbaht mülhid! Ben **فَلَلٰهُ الْحَمْدُ** Müslümanım. Her

zamanda, kudsî Milletimin yüzey elli milyon efradı vardır. Böyle ebedî bir Uhuvveti tesis eden ve Dualarıyla bana yardım eden ve içinde Kürtlerin ekseriyet-i mutlakası bulunan yüzey elli milyon Kardeşi, unsuriyet ve menfi milliyet fikrine feda etmek ve o mübarek hadsiz Kardeşlere bedel, Kurd namını taşıyan ve Kurd unsurundan addedilen mahdud birkaç dinsiz veya mezhebsiz bir mesleğe girenleri kazanmaktan yüzbin defa istiaze ediyorum!.. Ey mülhid! Senin gibi ahmaklar lâzım ki, Macar kâfirleriveyahut dinsiz olmuş ve firenkleşmiş birkaç Türkleri muvakkaten, dünyaca dahi faidesiz uhuvvetini kazanmak için; yüzey elli

milyon hakikî, nuranî menfaatdar bir Cemaatin bâkî Uhuvvetlerini terketsin. Yirmialtıncı Mektub'un Üçüncü Mes'eleşinde, delilleriyle menfi milliyetin mahiyetini ve zararlarını gösterdiğimizden ona havale edib, yalnız o Üçüncü Mes'elenin âhirinde icmal edilen bir Hakikatı burada bir derece izah edeceğiz. Şöyled ki:

O Türkçülük perdesi altına giren ve hakikaten Türk düşmanı olan hamiyet-furuş mülhidlere derim ki: **Din-i İslâmiyet milletiyle ebedî ve hakikî bir Uhuvvet ile, Türk denilen bu vatan Ehl-i İmanıyla şiddetli ve pek hakikî alâkadarım.** Ve bin seneye yakın, Kur'anın Bayrağını cihanın cihat-ı sittesinin etrafında galibane gezdiren bu vatan evlâdlarına, İslâmiyet hesabına müftehirane ve tarafdarane Muhabbetdarım. Sen ise ey hamiyet-furuş sahtekâr! Türk'ün mefahir-i hakikiye-i milliyesini unutturacak bir surette mecazî ve unsurî ve muvakkat ve garazkârane bir uhuvvetin var. Senden soruyorum: Türk Milleti, yalnız yirmi ile kırk yaşı ortasındaki gafil ve heveskâr gençlerden ibaret midir? Hem onların menfaati ve onların hakkında hamiyet-i milliyenin iktiza ettiği hizmet, yalnız onların gaflétini ziyadeleştiren ve ahlâksızlıklara alıştıran ve menhiyata teşci eden firenk-meşrebane terbiyede midir? Ve ihtiyarlıkta onları ağlattıracak olan muvakkat bir güldürmeye midir? Eğer hamiyet-i milliye bunlardan ibaret ise ve terakki ve Saadet-i Hayatiye bu ise; evet sen böyle Türkü isen ve böyle milliyetperver isen; ben o Türkçülükten kaçıyorum, sen de benden kaçabilirsin! Eğer zerre miktar hamiyet ve şuurun ve insafın varsa, şimdiki taksimata bak, cevab ver. Şöyled ki:

Türk Milleti denilen şu vatan evlâdi altı kısımdır. Birinci kısmı, Ehl-i Salihat ve Takvadır. İkinci kısmı, musibetzede ve hastalar taifesidir. Üçüncü kısmı, ihtiyarlar sınıfıdır. Dördüncü kısmı, çocuklar taifesidir. Beşinci kısmı, fakirler ve zaîfler taifesidir. Altıncı kısmı, gençlerdir. Acaba bütün evvelki beş taife Türk değil mi? Hamiyet-i milliyeden hisseleri yok mu? Acaba altıncı taifeye sarhoşcasına bir keyf vermek yolunda, o beş taifeyi incitmek, keyfini kaçırmak, tesellilerini kırmak; hamiyet-i milliye midir, yoksa o millete düşmanlık mıdır?.. **الْحُكْمُ لِلَّهِ** Sırınca, eksere zarar dokunduran düşmandır; dost değildir!

Senden soruyorum: Birinci kısım olan Ehl-i İman ve Ehl-i Takvanın en büyük menfaati, firenk-meşrebane bir medeniyette midir? Yoksa Hakaik-i İmaniyenin Nurlarıyla Saadet-i Ebediyeyi düşünüp, müştak ve aşık oldukları Tarîk-i Hakta sülûk etmek ve hakikî teselli bulmakta mıdır? Senin gibi dalâlet-pişe hamiyet-furuşların tuttuğu meslek; müttaki Ehl-i İmanın manevî Nurlarını söndürüyor ve hakikî tesellilerini bozuyor

ve ölümü i'dam-ı ebedî ve kabri dâimî bir firak-ı lâyezalî kapısı olduğunu gösteriyor.

İkinci kısım olan musibetzede ve hastaların ve hayatından me'yus olanların menfaati; firen-k-meşrebane, dinsizcesine medeniyet terbiyesinde midir? Halbuki o bîçareler bir Nur isterler, bir Teselli isterler. Musibetlerine karşı bir mükâfat isterler. Ve onlara zulmedenlerden intikamlarını almak isterler. Ve yakınlaştıkları kabir kapısındaki dehşeti def'etmek istiyorlar. Sizin gibilerin sahtekâr hamiyetile, pek çok şefkate ve okşamaya ve timar etmeye çok lâyık ve muhtaç o bîçare musibetzedelerin Kalblerine iğne sokuyorsunuz, başlarına tokmak vuruyorsunuz! Merhametsizcesine ümidlerini kıriyorsunuz, ye's-i mutlaka düşürüyorsunuz!.. Hamiyet-i Milliye bu mudur? Böyle mi millete menfaat dokunduruyorsunuz?

Üçüncü taife olan ihtiyarlar, bir sülüs teşkil ediyor. Bunlar kabre yakınlaşıyorlar, ölüme yaklaşıyorlar, dünyadan uzaklaşıyorlar, Âhirete yanaşıyorlar. Böylelerin Menfaati ve Nuru ve Tesellisi, hülâgu ve cengiz gibi zalimlerin gaddarane sergüzeştlerini dinlemesinde midir? Ve Âhireti unutturacak, dünyaya bağlandıracak, neticesiz, manen sukut, zahiren terakki denilen şimdiki nevi hareketinizde midir? Ve uhrevî Nur, sinemada mıdır? Ve hakikî Teselli, tiyatrodâ mıdır? Bu bîçare ihtiyarlar Hamiyetten hürmet isterlerken, manevî bıçakla o bîçareleri kesmek hükmünde ve "i'dam-ı ebedîye sevkediliyorsunuz" fikrini vermek ve Rahmet kapısı tasavvur ettikleri kabir kapısını ejderha ağzına çevirmek, "Sen oraya gideceksin" diye manevî kulağına üflemek; hamiyet-i milliye ise, böyle hamiyetten yüzbin defa **الْعَيَادُ بِاللّٰهِ!**...

Dördüncü taife ki, çocuklardır. Bunlar, Hamiyet-i Milliyeden merhamet isterler, şefkat beklerler. Bunlar da za'f ve acz ve iktidarsızlık noktasında; Merhametkâr, Kudretli bir Hâlikî bilmekle Ruhları inbisat edebilir, istidadları mes'udane inkişaf edebilir. İleride, dünyadaki müdhiş ehval ve ahvale karşı gelebilecek bir Tevekkül-ü Îmanî ve Teslim-i İslâmî telkinatıyla o masumlar hayatı müştakane bakabilirler. Acaba alâkaları pek az olduğu terakkiyat-ı medeniye dersleri ve onların Kuvve-i Maneviyesini kıracak ve Ruhlarını söndürecek, nûrsuz sîrf maddî felsefi düsturların taliminde midir? Eğer insan bir cesed-i hayvanîden ibaret olsaydı ve kafasında akıl olmasaydı; belki bu masum çocukların muvakkaten eğlendirecek terbiye-i medeniye tabir ettiğiniz ve terbiye-i milliye süsü verdığınız bu firengî usûl, onlara çocukçasına bir oyuncak olarak, dünyevî bir menfaatı verebilirdi. Mademki o masumlar hayatın

dağdağlarına atılacaklar, mademki insandırlar; elbette küçük Kalblerinde çok uzun arzuları olacak ve küçük kafalarında büyük maksadlar tevellüd edecek. Madem Hakikat böyledir; onlara şefkatın muktezası, gayet derecede faktır ve aczinde, gayet kuvvetli bir Nokta-i İstinadı ve tükenmez bir Nokta-i İstimsadı; Kalblerinde **İman-ı Billah ve İman-ı bil-Âhiret** suretiyle yerleştirmek lâzımdır. Onlara şefkat ve merhamet bununla olur. Yoksa, divane bir vâlidedenin, veledini bıçakla kesmesi gibi, hamiyet-i millîye sarhoşluğuyla, o bîçare masumları manen boğazlamaktır. **Cesedini beslemek için, beynini ve Kalbini çıkarıp ona yedirmek nev'inden, vahsiyane bir gadirdir, bir zulüm'dür.**

Besinci taife, fakirler ve zaîfler taifeleridir. Acaba, hayatın ağır tekâlîfîni fakirlik vasıtıyla elîm bir tarzda çeken fakirlerin ve hayatın müdhiş dağdağlarına karşı çok müteessir olan zaîflerin, Hamiyet-i Milliyeden hisseleri yok mudur? Bu bîçarelerin ye'sini ve elemîni artıran ve sefîh bir kısım zenginlerin mel'abe-i hevesatı ve zalim bir kısım kavîlerin vesile-i şöhret ve şekaveti olan firen-kışreban ve perde-birunane ve firavunane medeniyetperverlik nâmî altında yaptığınız harekâttâ mıdır? Bu bîçare fukaraların fakirlik yarasına merhem ise; unsuriyet fikrinden değil, belki İslâmiyetin Eczahane-i Kudsîyesinden çıkabilir. Zaîflerin kuvveti ve mukavemeti, karanlık ve tesadüfe bağlı, şuursuz, tabîî felsefedan alınmaz; belki Hamiyet-i İslâmiye ve kudsî İslâmiyet Milliyetinden alınır!..

Altıncı taife gençlerdir. Bu gençlerin gençlikleri eğer dâimî olsaydı; menfi milliyetle onlara içirdiğiniz şarabın muvakkat bir menfaati, bir faidesi olurdu. Fakat o gençliğin lezzetli sarhoşluğu; ihtiyarlıkla elemle ayılması ve o tatlı uykunun ihtiyarlık sabahında esefle uyanmasıyla, o şarabın humarı ve sıkıntısı onu çok ağlattıracak ve o lezzetli rü'yânın zevalindeki elem, ona çok hazîn teessüf ettirecek. "Eyyah! Hem gençlik gitti, hem ömür gitti, hem müflis olarak kabre gidiyorum; keşki Aklımı başıma alsaydım." dedirecek. Acaba bu taifenin Hamiyet-i Milliyeden hissesi, az bir zamanda muvakkat bir keyf görmek için, pek uzun bir zamanda teessüfle ağlattırmak mıdır? Yoksa onların Saadet-i Dünyeviyeleri ve Lezzet-i Hayatiyeleri; o güzel, şirin gençlik Ni'metinin şükrynü vermek suretinde, o Ni'meti sefahet yolunda değil, belki İstikamet yolunda sarfetmekte; o fâni gençliği, İbadetle manen ibka etmek ve o gençliğin İstikametiyle Dâr-ı Saadette ebedî bir gençlik kazanmakta mıdır? Zerre miktar şuuran varsa söyle!..

E l h â s ı l : Eğer Türk Milleti, yalnız altıncı taife olan gençlerden ibaret olsa ve gençlikleri dâimî kalsa ve dünyadan başka yerleri bulunmasa,

sizin Türkçülük perdesi altındaki firenk-meşrebane harekâtınız, Hamiyet-i Milliyeden sayılabilirdi. Benim gibi hayatı dünyeviyeye az ehemmiyet veren.. ve unsuriyet fikrini firengî illeti gibi bir maraz telakki eden.. ve gençleri nâmeşru keyf ve hevesattan men'e çalışan.. ve başka memlekette dünyaya gelen bir adama, "O Kürddür, arkasına düşmeyiniz." diyebilirdiniz ve demeye bir hak kazanabilirdiniz. Fakat mademki Türk namı altında olan şu vatan evlâdi, sâbikan beyan edildiği gibi altı kısımdır. Beş kısma zarar vermek ve keyflerini kaçırıkmak, yalnız birtek kısma muvakkat ve dünyevî ve akibeti meş'um bir keyf vermek, belki sarhoş etmek; elbette o Türk Milletine dostluk değil, düşmanlıktır. Evet ben unsurca Türk saygılmıyorum; fakat Türklerin Ehl-i Takva taifesine ve musibetzedeler kışmasına ve ihtiyarlar sınıfına ve çocukların taifesine ve zaîfler ve fakirler zümresine bütün kuvvetimle ve kemal-i iştiyakla Müşfikane ve Uhuvvetkârane çalışmışım ve çalışıyorum. Altıncı taife olan gençleri dahi, hayatı dünyeviyeyesini zehirlettirecek ve Hayat-ı Uhreviyeyesini mahvedecek ve bir saat gülmeye bedel, bir sene ağlamayı netice veren harekât-ı nâmeşruadan vazgeçirmek istiyorum. Yalnız bu altı-yedi sene değil, belki yirmi senedir Kur'andan ahzedib Türkçe Lisanıyla neşrettiğim Âsâr meydandadır. Evet **لِلّهِ الْحَمْدُ**, Kur'an-ı Hakîm'in Maden-i Envârından iktibas edilen Âsâr ile, ihtiyar taifesinin en ziyade istedikleri Nur gösteriliyor. Musibetzedelerin ve hastaların tiryak gibi en nâfi' ilâçları, Eczahane-i Kudsîye-i Kur'aniyede gösteriliyor. Ve ihtiyarları en ziyade düşündüren kabir kapısı, Rahmet kapısı olduğu ve idam kapısı olmadığı, o Envâr-ı Kur'aniye ile gösterildi. Ve çocukların nazik Kalblerinde hadsiz mesaib ve muzır eşyaya karşı gayet kuvvetli bir Nokta-i İstinad ve hadsiz âmâl ve arzularına medar bir Nokta-i İstîmad Kur'an-ı Hakîm'in madeninden çıkarıldı ve gösterildi ve bilfil istifade ettirildi. Ve fukaralar ve zuafalar kışmasını en ziyade ezen ve müteessir eden hayatın ağır tekâlifi, Kur'an-ı Hakîm'in Hakaik-i Îmaniyesiyle hafifleştirildi.

İşte bu beş taife ki, Türk Milletinin altı kışmindan beş kışmidır; menfaatlerine çalışıyoruz. Altıncı kışım ki, gençlerdir. Onların iyilerine karşı ciddî Uhuvvetimiz var. Senin gibi mülhidlere karşı hiçbir cihetle dostluğumuz yok! Çünkü ilhada giren ve Türkün hakikî bütün mefahir-i millîyesini taşıyan İslâmîyet Milliyetinden çıkmak isteyen adamları Türk bilmiyoruz, Türk perdesi altına girmiş firenk telakki ediyoruz! Çünkü yüzbin defa Türkçüyü deyip dava etseler, Ehl-i Hakikatı kandıramazlar. Zira fiilleri, harekâtları, onların davalarını tekzib ediyor.

İşte ey firenk-meşrebler ve propagandanzla hakikî Kardeşlerimi benden soğutmaya çalışan mülhidler! Bu millete menfaatiniz nedir? Birinci

taife olan Ehl-i Takva ve Salahatın Nurunu söndürüyorsunuz. Merhamete ve timar etmeye şayan ikinci taifesinin yaralarına zehir serpiyorsunuz. Ve hürmete çok lâyik olan üçüncü taifenin tesellisini kıriyorsunuz, ye's-i mutlaka atiyorsunuz. Ve şefkate çok muhtaç olan dördüncü taifenin bütün bütün kuvve-i maneviyesini kıriyorsunuz ve hakikî insaniyetini söndürüyorsunuz. Ve muavenet ve yardıma ve teselliye çok muhtaç olan beşinci taifenin ümidi, istimdadlarını akım bırakıp, onların nazarında hayatı, mevten daha ziyade dehşetli bir surete çeviriyyorsunuz. İkaza ve ayılmağa çok muhtaç olan altıncı taifesine, gençlik uykusu içinde öyle bir şarab içiriyyorsunuz ki; o şarabın humarı pek elîm, pek dehşetlidir. Acaba bu mudur Hamiyet-i Milliyeniz ki, o hamiyet-i millîe uğrunda çok Mukaddesatı feda ediyorsunuz. O Türkçülük menfaati, Türklerle bu suretle midir? Yüz bin defa **الْعَيَادُ بِاللّٰهِ**.

Ey efendiler! Bilirim ki, Hak noktasında mağlub olduğunuz zaman, kuvvete müracaat edersiniz. Kuvvet Hakta olduğu, Hak kuvvette olmadığı Sirriyla; dünyayı başıma ateş yapsanız, Hakikat-i Kur'aniyeye feda olan bu baş size eğilmeyecektir. Hem size bunu da haber veriyorum ki: Değil sizler gibi mahdud, manen millet nazarında menfur bir kısım adamlar, belki binler sizler gibi bana maddî düşmanlık etseler, ehemmiyet vermeyeceğim ve bir kısım muzır hayvanattan fazla kıymet vermeyeceğim. Çünkü bana karşı ne yapacaksınız? Yapacağınız iş, ya hayatma hâtime çekmekle veya Hizmetimi bozmak suretiyle olur. Bu iki şeyden başka dünyada alâkam yok. Hayatın başına gelen ecel ise, suhud derecesinde kat'î İman etmişim ki; tagayyür etmiyor, mukadderdir. Madem böyledir; Hak yolunda Şehadet ile ölseم, çekinmek değil, istiyak ile bekliyorum. Bahusus ben ihtiyar oldum, bir seneden fazla yaşamayı zor düşünüyorum. Zahirî bir sene ömrü, Şehadet vasıtıyla kazanılan hadsiz bir Ömr-ü Bâkîye tebdil etmek; benim gibilerin en âlî bir mak-sadı, bir gayesi olur. Amma Hizmet ise, **فَلَدَ الْحَنْدُ** Hizmet-i Kur'aniye ve İmaniyyede Cenab-ı Hak Rahmetiyle öyle Kardeşleri bana vermiş ki; vefatım ile, o Hizmet bir merkezde yapıldığına bedel, çok merkezlerde yapılacak. Benim dilim ölüm ile susturulsa; pek çok kuvvetli diller benim dilime bedel konuşacaklar, o Hizmeti idame ederler. Hattâ diyebilirim: Nasılıki bir tane tohum toprak altına girip ölümesiyle bir sünbü'l hayatını netice verir; bir taneye bedel, yüz tane vazife başına geçer. Öyle de; Mevtim, Hayatmdan fazla o Hizmete vasıta olur ümidi besliyorum!..

B e s i n c i D e s i s e - i S e y t a n i y e : Ehl-i dalâletin tarafıgırları, enaniyetten istifade edib, Kardeşlerimi benden çekmek istiyorlar. **Hakikaten insanda en tehlikeli damar, enaniyettir ve en zaif damarı da odur.** Onu okşamakla, çok fenâ şeyleri yaptırabilirler. Ey Kardeşlerim!

Dikkat ediniz; sizi enaniyette vurmasınlar, onunla sizi avlamasınlar. Hem biliniz ki: Şu asırda ehl-i dalâlet eneye binmiş, dalâlet vâdilerinde koşuyor. **Ehl-i Hak, bilmecburiye eneyi terketmekle hakka Hizmet edebilir.** Ene'nin istimalinde haklı dahi olsa; mademki ötekilere benzer ve onlar da onları kendileri gibi nefisperest zannederler, Hakkın Hizmetine karşı bir haksızlıktır. **Bununla beraber etrafına toplandığımız Hizmet-i Kur'aniye, ene'yi kabul etmiyor.** "Nahnü" istiyor. "**Ben demeyiniz, biz deyiniz**" diyor. Elbette kanaatınız gelmiş ki, bu fakir Kardeşiniz ene ile meydana çıkmamış. Sizi enesine hâdim yapmıyor. Belki, enesiz bir Hâdim-i Kur'anî olarak kendini size göstermiş. Ve kendini beğenmemeyi ve enesine tarafdar olmamayı meslek ittihaz etmiş. Bununla beraber, kat'ı deliller ile sizlere isbat etmiştir ki: Meydan-ı istifadeye vaz'edilen Eserler, mîrî malıdır; yani Kur'an-ı Hakîm'in Tereşuhatıdır. Hiç kimse, enesiyle onlara temellük edemez! Haydi farz-ı muhal olarak ben enemle o Eserlere sahib çıkyorum, benim bir Kardeşimin dediği gibi: Madem bu Kur'anî Hakikat kapısı açıldı, benim noksaniyetime ve ehemmiyetsizliğime bakılmayarak, Ehl-i İlim ve Kemal arkamda bulunmaktan çekinmemeli ve istığna etmemelidirler. Selef-i Sâlihinin ve Muhakkikîn-i Ülemanın Âsârları, çandan her derde kâfi ve vâfi bir Hazine-i Azîmedir; **fakat bazı zaman olur ki, bir anahtar bir hazineden ziye ehemmiyetli olur.** Çünkü hazine kapalıdır; **fakat bir anahtar, çok hazineleri açabilir.** Zannederim ki, o enaniyet-i ilmiyeyi fazla taşıyan zâtlar da anladılar ki: Neşrolunan Sözler, Hakaik-i Kur'aniyenin birer anahtarı ve o Hakaiki inkâr etmeye çalışanların başlarına inen birer Elmas Kılınçtır. **O Ehl-i Fazl ve Kemal ve kuvvetli enaniyet-i ilmiyeyi taşıyan zâtlar bilsinler ki; bana değil, Kur'an-ı Hakîm'e Talebe ve Şakird oluyorlar.** Ben de onların bir Ders arkadaşıyım. Haydi farz-ı muhal olarak ben Üstadlık dava etsem, madem şimdi Ehl-i Îmanın tabakatını, avamdan havassa kadar, mâruz kaldıkları evham ve şübehattan kurtarmak çaresini bulduk; o Ülema ya daha kolay bir çaresini bulsunlar veya bu çareyi iltizam edib Ders versinler, tarafdar olsunlar. Ülema-üs sû' hakkında bir tehdid-i azîm var. Bu zamanda Ehl-i İlim ziye dikkat etmeli. Haydi farzetseniz ki, düşmanlarınızın zanni gibi ben, benlik hesabına böyle bir Hizmette bulunuyorum. Acaba dünyevî ve millî bir maksad için, çok zâtlar enaniyeti terkedib, firavun-meşreb bir adamın kemal-i sadakatla etrafına toplanıp, şiddetli bir tesanüdle iş gördükleri halde; acaba bu Kardeşiniz, Hakikat-ı Kur'aniye ve Hakaik-i Îmaniye etrafında, kendi enaniyetini setretmekle beraber, o dünyevî komitenin onbaşılıarı gibi, terk-i enaniyetle Hakaik-i Kur'aniye etrafında bir Tesanüdü sizden istemeye hakkı yok mudur? Sizin en büyük Âlimleriniz de, ona "Lebbeyk" dememesinde haksız değil midirler?

Kardeşlerim, enaniyetin işimizde en tehlikeli ciheti, kıskançlıktır. Eğer sîrf Lillah için olmazsa, kıskançlık müdahale eder, bozar. Nasılki bir insanın bir eli, bir elini kıskanmaz ve gözü, kulağına hased etmez ve Kalbi Aklına rekabet etmez.. Öyle de: Bu heyetimizin Şâhs-ı Manevîsinde herbiriniz bir duyu, bir âza hükmündesiniz. Birbirinize karşı rekabet değil, bilakis birbirinizin meziyetiyle iftihar etmek, mütelezziz olmak bir Vazife-i Vicdaniyenizdir.

Bir şey daha kaldı, en tehlikesi odur ki: İçinizde ve ahababınızda, bu fakir Kardeşinize karşı bir kıskançlık damarı bulunmak, en tehlikelidir. Sizlerde mühim Ehl-i İlim de var. Ehl-i İlimin bir kısmında, bir enaniyet-i ilmiye bulunur. Kendi mütevazi de olsa, o cihette enaniyetlidir. Çabuk enaniyetini bırakmaz. Kalbi, aklı ne kadar yapışsa da; nefsi, o ilmî enaniyeti cihetinde imtiyaz ister, kendini satmak ister, hattâ yazılan Risalelere karşı muaraza ister. Kalbi Risaleleri sevdigi ve Aklı istihsan ettiği ve yüksek bulduğu halde; nefsi ise, enaniyet-i ilmiyeden gelen kıskançlık cihetinde zimmî bir adavet besler gibi, Sözler'in kıymetlerinin tenzilini arzu eder tâ ki kendi mahsulât-ı fikriyesi onlara yetişsin, onlar gibi satılsın. Halbuki bilmecburiye bunu haber veriyorum ki:

"Bu Dürûs-u Kur'anîyenin dairesi içinde olanlar, Allâme ve Müctehidler de olsalar; Vazifeleri -Ulûm-u Îmaniye cihetinde-yalnız yazılan şu Sözler'in şerhleri ve izahlarıdır veya tanzimleridir. Çünkü çok emarelerle anlamışız ki: BU ULÛM-U ÎMANİYEDEKİ FETVA VAZİFESİYLE TAVZÎF EDİLMİŞİZ. Eğer biri, dairemiz içinde nefsîn enaniyet-i ilmiyeden aldığı bir his ile, şerh ve izah haricinde birşey yazsa; soğuk bir muaraza veya nâkîs bir taklidcilik hükmüne geçer. Çünkü çok delillerle ve emarelerle tahakkuk etmiş ki: Risale-i Nur Eczaları, Kur'annn Tereşuhatıdır; bizler, Taksim-ül A'mal kaidesiyle, herbirimiz bir vazife deruhde edib, o Âb-ı Hayat Tereşuhatını muhtaç olanlara yetiştiriyoruz!.."

A l t î n c i D e s i s e - i Ş e y t a n i y e şudur ki: İnsandaki tenbellilik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade eder. Evet şeytan-ı ins ve cinnî her cihette hücum ederler. Arkadaşlarımızdan Metin Kalbli, Sadakatî Kuvvetli, Niyeti İhlaslî, Himmeti âlî gördükleri vakit başka noktalardan hücum ederler. Şöyledir ki:

İşimize sekte ve Hizmetimize fütur vermek için, onların tenbelliklerinden ve tenperverliklerinden ve vazifedarlıklarından istifade ederler. Onlar, öyle desiselerle onları Hizmet-i Kur'anîyeden alıkoyuyorlar ki; haberleri olmadan bir kısmına fazla iş buluyorlar, tâ ki Hizmet-i Kur'anîye vakit bulmasın. Bir kısmına da, dünyanın cazibedar şeylerini

gösteriyorlar ki; hevesi uyanıp, Hizmete karşı bir gaflet gelsin ve hâkeza...

Bu hücum yolları uzun çeker. Bu uzunlukta kısa keserek, dikkatli fehminize havale ederiz.

Ey Kardeşlerim! Dikkat ediniz: Vazifeniz Kudsiyedir, Hizmetiniz ulviidir. Herbir saatiniz, bir gün İbadet hükmüne gecebilecek bir kıymettedir. Biliniz ki, elinizden kaçmasın!...

يَا آئِهَا الَّذِينَ أَمْنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

وَلَا تَشْتَرُوا بِأَيَّاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ
وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ
اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الْحَبِيبِ الْعَالِيِّ الْقَدِيرِ
الْعَظِيمِ الْجَاهِ وَعَلَى أَلِيهِ وَصَاحِبِهِ وَسَلِّمْ آمِينَ

* * *

Kudsî Bir Tarihçe

Kur'an-ı Hakîm'in mühim bir Sîrr-ı İ'cazîsinin zuhur ettiği senenin tarihi, yine Lafz-ı قُرْآن dadır. Şöyled ki:

قُرْآن Kelimesi, ebced hesabıyla üçyüz ellibirdir. İçinde iki | var; mahfî | "Elfun" okunsa, bin manasındaki "Elfun"dır. (Haşîye) Demek 1351 senesine, Sene-i Kur'aniye tabir edilebilir. Çünkü Lafz-ı قُرْآن daki Tevafukatın Sîrr-ı Acibi, Kur'anın Tefsiri olan Risale-i Nur Eczalarında o sene göründü. Ve Kur'andaki Lafz-ı Celal'in İ'cazkârane Sîrr-ı Tevafuku, aynı senede tezahür etti. Ve bir Nakş-ı İ'cazîyi gösterecek bir Kur'anın yeni bir tarzda yazılması, aynı senede oluyor. Ve Hatt-ı Kur'anın tebdiline karşı, Kur'an Şakirdlerinin bütün kuvvetleriyle Hatt-ı Kur'anîyi muhafazaya çalışması aynı senedendir. Ve Kur'anın mühim Ezvak-ı İ'caziyesi, aynı senede tezahür ediyor. Hem aynı senede Kur'an ile çok münasebetdar hâdisat olmuş ve olacak gibi...

* * *

(Haşîye): İlm-i Sarf kaidesince; feilün, fe'lün okunur. Ketifün, ketfün okunması gibi. Buna binaen elifün, elfun okunur. O halde, 1351 olur.

Altıncı Risale olan Altıncı Kısmın Zeyli

Es'ile-i Sitte

[İstikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için, şu mahrem Zeyil yazılmıştır. Yani "Tuh o asrin gayretsiz adamlarına!" denildiği zaman, yüzümüze tükürükleri gelmemek için veyahud silmek için yazılmıştır.

Avrupa'nın insaniyetperver maskesi altında vahşi reislerinin sağır kulakları çınlasın!.. Ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Ve bu asırda, yüzbin cihette "Yaşasın Cehennem" dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhalıdır.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**وَمَا لَنَا آلًاٌ نَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ وَقُدْ هَدِينَا سُبْلَنَا وَلَنَصِيرَنَّ عَلَى مَا آذَيْتُمُونَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلِيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ**

Bu yakınlarda ehl-i ilhadın perde altında tecavüzleri gayet çirkin bir suret allığından; çok bîçare Ehl-i İmana ettiğleri zalîmane ve dinsizcesine tecavüz nev'inden; bana, hususî ve gayr-ı resmî, kendim tamir ettiğim bir Mabedimde, hususî bir-iki Kardeşimle hususî İbadetimde, gizli Ezan ve Kametimize müdahale edildi. "Ne için Arabca Kamet ediyorsunuz ve gizli Ezan okuyorsunuz?" denildi. Sükûtta sabırm tükendi. Kabil-i Hitab olmayan öyle vicdansız alçaklığa değil; belki milletin mukadderatıyla, keyfi istibdad ile oynayan firavun-meşreb komitenin başlarına derim ki: Ey ehl-i bid'a ve ilhad!.. Altı sualime cevab isterim.

B i r i n c i s i : Dünyada hükümet süren, hükmeden her kavmin, hattâ insan eti yiyan yamyamların, hattâ vahsi canavar bir çete reisinin bir usûlü var, bir düstur ile hükmeder. Siz hangi usûlle bu acib tecavüzü yapıyorsunuz? Kanununuzu ibraz ediniz!... Yoksa bazı alçak memurların keyiflerini, kanun mu kabul ediyorsunuz? Çünkü böyle hususî İbadatta kanun yapılmaz ve kanun olamaz!..

I k i n c i s i : Nev'-i beserde, hususan bu asr-ı hürriyyette ve bilhassa medeniyet dairesinde hemen umumiyetle hüküm-ferma "hürriyet-i vicdan" düsturunu kırmak ve istihfaf etmek ve dolayısıyla nev'-i beseri istihkar etmek ve itirazını hiçe saymak kadar cür'etinizle, hangi kuvvete dayanıyorsunuz?.. Hangi kuvvetiniz var ki, siz kendinize "lâdinî" ismi vermekle, ne Dine ne dinsizlige ilişmemeyi ilân ettiğiniz halde; dinsizliği mutaassıbane kendine bir din ittihaz etmek tarzında, Dine ve Ehl-i Dine böyle tecavüz, elbette saklı kalmayacak!.. Sizden sorulacak!.. Ne cevab vereceksiniz?.. Yirmi hükümetin en küçüğünün itirazına karşı dayanamadığınız halde, nasıl yirmi hükümetin birden itirazını hiçe sayar gibi, hürriyet-i vicdaniyeyi cebrî bir surette bozmağa çalışıyorsunuz.

Ü ç ü n c ü s ü : Mezheb-i Hanefî'nin Ulviyetine ve Safiyetine münâfi bir surette, vicdanını dünyaya satan bir kısım ülema-üs sâ'un yanlış fetvalarıyla, benim gibi Şafî-ül Mezheb adamlara, hangi usûl ile teklif ediyorsunuz?.. Bu meslekte milyonlar etbaâ bulunan Şafî Mezhebini kaldırıp, bütün Şafîleri Hanefîlestirdikten sonra, bana zulüm suretinde cebren teklif edilse, sizin gibi dinsizlerin bir usûlüdür denilebilir. **Yoksa, keyfî bir alçaklıktır!** Öylelerin keyfine tabi değiliz ve tanımayız!..

D ö r d ü n c ü s ü : İslâmîyet ile eskiden beri imtizaç ve ittihad eden, ciddî dindar ve Dinine samîmî hürmetkâr Türkîk milliyetine bütün bütîn zîd bir surette, firenklik manasında türkçülük namiyla, tahrifdarane ve bid'akârane bir fetva ile "Türkçe kamet et!" diye benim gibi başka milletten olanlara teklif etmek hangi usûlledir? Evet hakikî Türklerle pek hakikî Dostane ve Uhuvvetkârane münasebetdar olduğum halde, böyle sizin gibi firenk-meşreblerin türkçülüğü ile hiçbir cihette münasebetim yoktur. Nasıl bana teklif ediyorsunuz? Hangi kanun ile?.. Eğer milyonlarla efrâdi bulunan ve binler seneden beri milliyetini ve lisanını unutmayan ve Türklerin hakikî bir vatandaşı ve eskiden beri Cihad arkadaşı olan Kürdlerin milliyetini kaldırıp, onların dilini onlara unutturduktan sonra; belki bizim gibi ayrı unsurdan sayılınlara teklifiniz, bir nevi usûl-ü vahsiyane olur. Yoksa sîrf keyfidir. **Eşhasın keyfine tebâiyet edilmez ve etmeyiz!..**

B e s i n c i s i : Bir hükûmet, kendi raiyetine ve raiyet kabul ettiği adamlara herbir kanununu tatbik etse de; raiyet kabul etmediği adamlara, kanununu tatbik edemez. Çünkü onlar diyebilirler ki: "Madem biz raiyetiniz değiliz, siz de bizim hükûmetimiz değilsiniz!"

Hem hiçbir hükûmet, iki cezayı birden vermez. Bir katili, ya hapse atar veyahud i'dam eder. Hem hapisle ceza, hem i'damla ceza bir yerde vermek, hiçbir usûlde yoktur!

İşte madem vatana ve millete hiçbir zararı dokunmadığı halde; beni sekiz senedir, en yabani ve hariç bir milletten canı bir adama dahi yapılmayan bir esaret altına aldınız. Canileri afvettiğiniz halde, hürriyetimi selbedib, hukuk-u medeniyyeden iskat ederek muamele ettiniz. "Bu da vatan evlâdıdır." demediğiniz halde; hangi usûl ile, hangi kanun ile bîçare milletinize rızaları hilafına olarak tatbik ettiğiniz bu hürriyet-şiken usûlünü, benim gibi her cihetle size yabancılardan bir adama teklif ediyorsunuz? Madem Harb-i Umumi'de ordu kumandanlarının şahadetiyle, vasıta olduğumuz çok fedakârlıkları ve vatan uğrunda cansiperane mücahedeleri cinayet saydırınız. Ve bîçare milletin Hüsnü Ahlâkını muhafaza ve Saadet-i Dünyeviye ve Uhreviyelerinin teminine pek ciddî ve tesirli çalışmayı hiyanet saydırınız. Ve manen menfaatsız, zararlı, hatarlı, keyfi, küfrî firenk usûlünü kendinde kabul etmeyen bir adama sekiz sene ceza verdiriniz. (Şimdi ceza yirmisekiz sene oldu.) Ceza bir olur. Tatbikini kabul etmedim, cezayı çektiğiniz. İkinci bir cezayı cebren tatbik etmek, hangi usûl iledir?

A l t i n c i s i : Madem sizlerle, itikadınızca ve bana edilen muameleye nazaran, külli bir muhalefetimiz var. **Siz Dininizi ve Âhiretinizi, dünyanız uğrunda feda ediyorsunuz.** Elbette mabeynimizde – tahmininizce – bulunan muhalefet Sirryyla, biz dahi hilafınıza olarak; dünyamızı, Dinimiz uğrunda ve Âhiretimize her vakit feda etmeye hazırız. Sizin zalîmane ve vahsiyane hükümnüz altında bir-iki sene zelilane geçecek hayatımızı, kudsî bir Şehadeti kazanmak için feda etmek; bize Âbî Kevser hükmüne geçer. Fakat Kur'an-ı Hakîm'in Feyzine ve İşaratına istinaden, sizi titretmek için, size kat'î haber veriyorum ki:

Beni öldürdükten sonra yaşayamayacaksınız! Kahhar bir El ile, Cennetiniz ve Mahbubunuz olan dünyadan tardedilip ebedî zulümata çabuk atılacaksunız! Arkamdan, pek çabuk sizin nemrudlaşmış reisleriniz gebertilecek, yanına gönderilecek. Ben de Huzur-u İlâhîde yakalarını tutacağım. Adalet-i İlâhiye, onları esfel-i safilîne atmakla intikamımı alacağım!..

Ey Din ve Âhiretini dünyaya satan bedbahtlar! Yaşamanızı isterseniz, bana ilişmeyiniz!.. İlişseniz, intikamım muzaaf bir surette sizden alınacağımı biliniz, titreyiniz!.. Ben Rahmet-i İlahîden umid ederim ki: Mevtim, Hayatmdan ziyade Dine Hizmet edecek ve ölümüm başında bomba gibi patlayıp başınızı dağıtacak! Cesaretiniz varsa ilișiniz!.. Yapacağınız varsa, göreceğiniz de var!.. Ben bütün tehdidatınıza karşı, bütün kuvvetimle bu Âyeti okuyorum:

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشُوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَ
قَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

* * *

Yedinci Kısım İşarat-ı Seb'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُوَعِّدُنَا بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ * يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

[Üç sualın cevabı olarak "Yedi İşaret"tir. Birinci sual, dört işarettir.]

B i r i n c i İ ş a r e t : Şeair-i İslâmiyeyi tağyre teşebbüs edenlerin senedleri ve hüccetleri, yine her fenâ şeylerde olduğu gibi, ecnebileri köruköryüne taklidcililik yüzünden geliyor. Diyorlar ki:

"Londra'da ihtida edenler ve ecnebilerden Îmana gelenler; memleketlerinde Ezan ve Kamet gibi çok şeyleri kendi lisanlarına tercüme ediyorlar, yapıyorlar. Âlem-i İslâm onlara karşı sükût ediyor, itiraz etmiyor. Demek bir cevaz-ı şer'î var ki, sükût ediliyor?.."

Elcevab: Bu kıyasın o kadar zahir bir farkı var ki, hiçbir cihette onlara kıyas etmek ve onları taklid etmek zişuurun kâri değildir. Çünkü ecnebi diyarına, Lisan-ı Şeriatta "**Dâr-ı Harb**" denilir. Dâr-ı Harbde çok şeylere cevaz olabilir ki, "**Diyar-ı İslâm**"da mesağ olamaz.

Hem firengistan diyarı, hristiyan şevketi dairesidir. İstilahat-ı Şer'iyenin maânîsini ve Kelimat-ı Mukaddesinin mefahimini lisan-ı hal ile telkin edecek ve ihsas edecek bir muhit olmadılarından; bilmecburiye Kudsî Maânî, Mukaddes Elfaza tercih edilmiş; maânî için elfaz terkedilmiş,

ehvenüşser ihtiyacı edilmiş. Diyar-ı İslâmda ise; muhit, o Kelimat-ı Mukaddesenin meal-i icmalisini Ehl-i İslâma lisan-ı hal ile Ders veriyor. An'ane-i İslâmiye ve İslâmî Tarih ve umum Şeair-i İslâmiye ve umum Erkân-ı İslâmiyete aid Muhaverat-ı Ehl-i İslâm, o Kelimat-ı Mukaddesenin mücmele meallerini, mütemadiyen Ehl-i İmana telkin ediyorlar. Hattâ şu memleketin maabid ve medaris-i diniyesinden başka makberistanın mezâr taşları dahi, birer Telkin edici, birer Muallim hükmündedir ki; o Maânî-i Mukaddeseyi, Ehl-i İmana ihtar ediyorlar. Acaba kendine Müslüman diyen bir adam, dünyanın bir menfaati için, bir günde elli kelime firengî lugatından taallüm ettiği halde; elli senede ve her günde elli defa tekrar ettiği **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ** ve سُبْحَانَ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ

gibi Mukaddes Kelimeleri öğrenmezse, elli defa hayvandan daha aşağı düşmez mi? Böyle hayvanlar için, bu Kelimat-ı Mukaddese tercüme ve tahrif edilmez ve tehcir edilmezler! Onları tehcir ve tağyir etmek, bütün mezâr taşlarını hâkketmektir; bu tahkire karşı titreyen mezaristandaki Ehl-i Kuburu aleyhlerine döndürmektir.

Ehl-i ilhada kapılan ülema-üs sû', milleti aldatmak için diyorlar ki: İmam-ı A'zam, sair İmamlara muhalif olarak demiş ki: "İhtiyaç olsa, diyar-ı baidede, Arabî hiç bilmeyenlere, ihtiyac derecesine göre; Fatiha yerine Farîsî tercümesi cevazı var." Öyle ise, biz de muhtacız, Türkçe okuyabiliriz?..

Elcevab: İmam-ı A'zam'ın bu Fetvasına karşı, başta a'zamî İmamların en mühimleri ve sair oniki Eimme-i Mütcehidîn, o Fetvanın aksine Fetva veriyorlar. Âlem-i İslâmin Cadde-i Kübrası, o umum Eimmenin caddesidir. Mu'zam-ı Ümmet, Cadde-i Kübrada gidebilir. Başka hususî ve dar caddeye sevkedenler, idlâl ediyorlar. İmam-ı A'zam'ın Fetvası, beş cihette hususıdır:

Birincisi: Merkez-i İslâmiyetten uzak diyar-ı âherde bulunanlara aid'dır.

Ikincisi: İhtiyac-ı Hakikîye binaendir.

Üçüncüsü: Bir Rivayette, Lisan-ı Ehl-i Cennet'ten sayılan Farîsî Lisanîyle tercümeye mahsustur.

Dördüncüsü: Fatiha'ya mahsus olarak cevaz verilmiş, tâ Fatiha'yı bilmeyen Namazı terketmesin.

Beşincisi: Kuvvet-i İmandan gelen bir Hamiyet-i İslâmiye ile, Maânî-i Mukaddesenin, avamın tefehhümüne medar olmak için cevaz gösterilmiş. Halbuki za'f-ı İmandan gelen ve menfi fîkr-i milliyetten çıkan ve

Lisan-ı Arabîye karşı nefret ve za'f-ı Îmandan tevellüd eden meyl-i tahrib saikasıyla tercüme edib Arabî aslını terketmek, Dini terk ettirmektir!..

İ k i n c i İ ş a r e t : Şeair-i İslâmiyeyi tağyir eden ehl-i bid'a, evvelâ ülema-üs sū'dan fetva istediler. Sâbikan beş vecihle hususî olduğunu gösterdiğimiz fetvayı gösterdiler. Sâniyen: Ehl-i bid'a, ecnebi inkılâbcılarından böyle meş'um bir fikir aldılar ki: avrupa, katolik mezhebini beğenmeyerek başta ihtilalciler, inkılâbcılar ve feylesoflar olarak katolik mezhebine göre ehl-i bid'a ve mu'tezile telakki edilen protestanlık mezhebini iltizam edib, fransızların ihtilal-i kebirinden istifade ederek, katolik mezhebini kısmen tahrib edib, protestanlığı ilân ettiler.

İşte körükörüne taklidciliğe alışan buradaki hamiyet-füruşlar diyorlar ki: "Madem hristiyan dininde böyle bir inkılâb oldu; bidayette inkılâbcılara mürted denildi, sonra hristiyan olarak yine kabul edildi. Öyle ise, İslâmîyette de böyle dînî bir inkılâb olabilir?.."

Elcevab: Bu kiyasın, Birinci İşaret'teki kiyastan daha ziyade farkı zahirdir. Çünkü Din-i İsevî'de yalnız Esasat-ı Diniye Hazret-i Isa Aleyhisselâm'dan alındı. Hayat-ı içtimaiyeye ve Füruat-ı Şer'iyeeye dair ekser Ahkâmlar, Havariyyun ve sair Rüesa-yı Ruhaniye tarafından teşkil edildi. Kîsm-ı a'zamı, Kütüb-ü Sâbika-i Mukaddeseden alındı. Hazret-i Isa Aleyhisselâm, dünyaca Hâkim ve Sultan olmadığından ve kavanin-i umumiye-i içtimaiyeye merci' olmadığından; Esasat-ı Diniyesi, hariçten bir libas giydirilmiş gibi, Şeriat-ı Hristiyanîye namına örfî kanunlar, medenî düsturlar alınmış, başka bir suret verilmiş. Bu suret tebdil edilse, o libas değiştirilse, yine Hazret-i Isa Aleyhisselâm'ın esas dîni bâkî kalabilir. Hazret-i Isa Aleyhisselâm'ı inkâr ve tekzîb çıkmaz. Halbuki: **Din ve Şeriat-ı İslâmîyenin sahibi olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâm İki Cihanın Sultanı, şark ve garb ve Endülüs ve Hind, birer Taht-ı Saltanati olduğundan; Din-i İslâm'ın Esasatını bizzât kendisi gösterdiği gibi, o Dînin teferruatını ve sair Ahkâmını, hattâ en cüz'î âdâbını dahi bizzât O getiriyor, O haber veriyor, O Emir veriyor.** Demek Füruat-ı İslâmîye, değişimeye kabil bir libas hükmünde değil ki; onlar tebdil edilse, Esas-ı Din bâkî kalabilsin. Belki Esas-ı Dîne bir ceseddir, lâakal bir cilddir. Onunla imtizaç ve iltiham etmiş; kabil-i tefrik değildir. Onları tebdil etmek, doğrudan doğruya Sahib-i Şeriatı inkâr ve tekzîb etmek çıkar.

Mezahibin ihtilafi ise: **Sahib-i Şeriatın gösterdiği nazarî düsturların tarz-ı tefehhümünden ileri gelmiştir. "Zaruriyat-ı Dîniye" denilen ve kabil-i**

tevil olmayan ve "Muhkemat" denilen düsturları ise, hiç bir cihette kabil-i tebdil değildir ve medar-ı içtihad olamaz. Onları tebdil eden, başını Dinden çıkarıyor; يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الْقُوْسِ kaidesine dâhil oluyor.

Ehl-i bid'a, dinsizliklerine ve ilhadlarına şöyle bir bahane buluyorlar. Diyollar ki: "Âlem-i insaniyetin müteselsil hâdisatına sebeb olan fransız ihtilal-i kebirinde, papazlara ve rüesa-yı ruhaniyeye ve onların mezheb-i hâssi olan katolik mezhebine hücum edildi ve tahrib edildi. Sonra çokları tarafından tasvîb edildi. Fireneler dahi, ondan sonra daha ziyade terakki ettiler?.."

Elcevab: Bu kıyasın dahi, evvelki kıyaslar gibi farkı zahirdir. Çünkü Fransızlarda, havas ve hükûmet adamları elinde çok zaman din-i hristiyanî, bahusus katolik mezhebi; bir vasıta-i tahakküm ve istibdad olmuştu. Havas, o vasıta ile nüfuzlarını avam üzerinde idame ediyorlardı. Ve "serseri" tabir ettikleri avam tabakasında intibaha gelen hamiyetperverlerini ve havas zalimlerin istibdadına karşı hücum eden hürriyetperverlerin mütefekkir kısımlarını ezmeye vasıta olduğundan ve dörtyüz seneye yakın firengistanda ihtilaller ile istirahat-ı beşeriyyeyi bozmağa ve hayat-ı içtimaiyeyi zîr ü zeber etmeye bir sebeb telakki edildiğinden; o mezhebe, dinsizlik namına değil, belki hristiyanlığın diğer bir mezhebi namına hücum edildi. Ve tabaka-i avamda ve feylesoflarda bir küsmek, bir adavet hasıl olmuştu ki; malûm hâdise-i tarihiye vukua gelmiştir. Halbuki Din-i Muhammedî (A.S.M.) ve Şeriat-ı İslâmiyeye karşı; hiçbir mazlumun, hiçbir mütefekkirin hakkı yoktur ki, ondan şekva etsin. Çünkü onları küstürmüyor, onları himaye ediyor. Tarih-i İslâm meydandadır. İslâmlar içinde bir-iki vukuattan başka dâhilî muharebe-i diniye olmamış. Katolik mezhebi ise, dörtyüz sene ihtilalat-ı dâhiliyeye sebeb olmuş.

Hem İslâmiyet, Havastan ziyade avamın tahassüngâhî olmuştur. Vücub-u Zekat ve Hurmet-i Riba ile; Havası, avamın üstünde müstebid yapmak değil, bir cihette hâdim yapıyor!..

سَيِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُهُمْ * خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ diyor.

Hem Kur'an-ı Hakîm Lisaniyle

أَفَلَا تَعْقِلُونَ * أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ * أَفَلَا يَتَفَكَّرُونَ

gibi Kudsî Havaleler ile, Aklı istişhad ediyor ve ikaz ediyor ve Akla havale ediyor, Tahkike sevkediyor. Onun ile, Ehl-i İlim ve Ashab-ı Akla Din namına makam veriyor, ehemmiyet veriyor. Katolik mezhebi gibi Aklı azletmiyor, Ehl-i Tefekkürü susturmuyor, körükörüne taklid istemiyor.

Hakikî hristiyanlık değil, belki şimdiki hristiyan dininin esasıyla İslâmiyetin Esası mühim bir noktadan ayrıldığından; sâbık farklar gibi çok cihetlerle ayrı ayrı gidiyorlar. O mühim nokta şudur:

İslâmiyet, Tevhid-i Hakikî Dinidir ki; vasitaları, esbabları iskat ediyor. Enaniyeti kıriyor, Ubudiyet-i Hâlisa tesis ediyor. Nefsin rububiyetinden tut, tâ her nevi rububiyet-i bâtilayı kat'ediyor, reddediyor. Bu Sîr içindir ki; havastan bir büyük insan tam dindar olsa, enaniyeti terketmeye mecbur olur. Enaniyeti terketmeyen, Salabet-i Diniyeyi ve kısmen de Dinini terkeder.

Şimdiki hristiyanlık dini ise; "velediyet akidesi"ni kabul ettiği için vesaid ve esbaba tesir-i hakikî verir. Din namına enaniyeti kırmaz, belki Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın bir mukaddes vekili diye o enaniyete bir kudsiyet verir. Onun için, dünyaca en büyük makam işgal eden hristiyan havasları, tam dindar olabilirler. Hattâ amerika'nın esbak reis-i cumhuru wilson ve ingiliz'in esbak reis-i vükelası loid george gibi çoklar var ki, mutaassib birer papaz hükmünde dindar oldular. Müslümanlarda ise öyle makamlara girenler, nâdiren tam dindar ve salabetli kalırlar. Çünkü gurur ve enaniyeti bırakamıyorlar. Takva-yı Hakikî ise, gurur ve enaniyetle içtima edemiyor.

Evet nasıl hristiyan havassının taassubu, müslüman havaslarının adem-i salabeti mühim bir farkı gösteriyor; öyle de: hristiyandan çıkan feylesoflar, dinlerine karşı lâkayd veya muariz vaziyeti alması ve İslâmdan çıkan Hükemaların kîsm-i a'zamı, Hikmetlerini Esasat-ı İslâmiyeye bina etmesi; yine mühim bir farkı gösteriyor.

Hem ekseriyetle zindanlara ve musibetlere düşen âmi hristiyanlar, dinden meded beklemiyorlar. Eskiden çoğu dinsiz oluyordular. Hattâ fransa'nın ihtilal-i kebirini çikaran ve "serseri dinsiz" tabir edilen tarihçe meşhur inkılâbcılar, o musibetzede avam kışmidir. İslâmiyette ise, ekseriyet-i mutlaka ile hapse ve musibete düşenler, Dinden meded beklerler ve dindar oluyorlar. İşte bu hal dahi mühim bir farkı gösteriyor.

Üçüncü İşaret : Ehl-i bid'a diyorlar ki: "Bu taassub-u dinî, bizi geri bıraktı. Bu asırda yaşamak, taassubu bırakmakla olur. avrupa, taassubu bıraktıktan sonra terakki etti?."

Elcevab: Yanlışınız ve aldanmışsınız veya aldatıyorsunuz. Çünkü avrupa, dinine mutaassibdir. Hattâ bir âdi bulgar'a veya bir nefer-i ingiliz'e veya bir serseri fransız'a "Sarık sar. Sarmazsan hapse atılacaksın!" denilse, taassubları muktezasınca diyecek: "Hapse değil, öldürseniz bile, dinime ve milliyetime bu hakareti yapmayacağım!."

Hem tarih şahiddir ki: Ehl-i İslâm ne vakit Dinine tam temessük etmiş ise, o zamana nisbeten terakki etmiş. Ne vakit salabeti terketmişse, tedenni etmiş. Hristiyanlık ise, bilakistir. Bu da, mühim bir fark-ı esasîden neş'et etmiş.

Hem İslâmiyet, sair dinlere kıyas edilmez. Bir Müslüman İslâmiyetten çıksa ve Dinini terketse, daha hiçbir Peygamberi kabul edemez; belki Cenab-ı Hakk'ı dahi ikrar edemez ve belki hiçbir Mukaddes Şey'i tanımaz; belki kendinde Kemalâtâ medar olacak bir Vicdan bulunmaz, tefessüh eder. Onun için İslâmiyet nazarında, harbî kâfirin hakk-ı hayatı var. Hariçte olsa musalaha etse, dâhilde olsa cizye verse; İslâmiyetçe hayatı mahfuzdur. Fakat mûrtedin hakk-ı hayatı yoktur. Çünkü vicdanı tefessüh eder, hayat-ı içtimaiyeye bir zehir hükmüne geçer. Halbuki hristiyanın bir dinsizi, yine hayat-ı içtimaiyeye nâfi' bir vaziyette kalabilir. Bazı Mukaddesatı kabul eder ve bazı Peygamberlere inanabilir ve Cenab-ı Hakk'ı bir cihette tasdik edebilir.

Acaba bu ehl-i bid'a ve doğrusu ehl-i ilhad, bu dinsizlikte hangi menfaati buluyorlar?.. Eğer idare ve asayışi düşünüyorlarsa; Allah'ı bilmeyen dinsiz on serserinin idaresi ve şerlerini def'etmesi, bin Ehl-i Diyanetin idaresinden daha müşkildir. Eğer terakkiyi düşünüyorlarsa; öyle dinsizler idare-i hükûmete muzır oldukları gibi, terakkiye dahi manidirler. Terakki ve ticaretin esası olan emniyet ve asayışi kırıyorlar. **Doğrusu onlar, meslekçe tahribatçıdlar.** Dünyada en büyük ahmak odur ki, böyle dinsiz serserilerden terakki ve Saadet-i hayatıyeyi beklesin. Böyle ahmaklardan mühim bir mevkii işgal eden birisi demiş ki: "Biz, Allah Allah diye diye geri kaldık. Avrupa, top tüfek diye diye ileri gitti."

"Cevab-ül ahmak-is-sükût" kaidesince, böylelere karşı cevab süküttür. Fakat bazı ahmakların arkasında bedbaht âkıller bulunduğundan deriz ki:

Ey bîcâreler! Bu dünya bir misafirhanedir. Her günde otuzbin şahid, cenazeleriyle **الْمَوْتُ حَقٌّ** hükümnü i mza ediyorlar ve o Davaya şahdet ediyorlar. Ölümü öldürebilir misiniz? Bu şahidleri tekzib edebilir misiniz?.. Madem edemiyorsunuz; mevt, Allah Allah dedirtir. Sekeratta Allah Allah yerine; hangi topunuz, hangi tüfeğiniz,

zulümət-i ebediyi o sekerattakinin önünde ışıklandırır, ye's-i mutlakını ümid-i mutlaka çevirebilir?.. Madem ölüm var, kabre girilecek; bu hayat gidiyor, bâkî bir Hayat geliyor. Bir defa top tüfek denilse; bin defa Allah Allah demek lâzım gelir. Hem Allah yolunda olsa; tüfek de Allah der, top da **الله أكابر** diye bağırrı, Allah ile iftar eder, imsak eder...

D ö r d ü n c ü İ ş a r e t : Tahribatçı ehl-i bid'a iki kısımdır.

Bir kısmı -güya Din hesabına, İslâmiyete Sadakat namına- güya Dini milliyetle takviye etmek için, "Za'fa düşmüş Din Şecere-i Nuraniyesini, milliyet toprağında dikmek, kuvvetleştirmek istiyoruz." diye, Dine taraftar vaziyeti gösteriyorlar.

İkinci kısım; millet namına, milliyet hesabına, unsuriyete kuvvet vermek fikrine binaen, "Milleti, İslâmiyetle aşılamak istiyoruz." diye, bid'aları icad ediyorlar.

Birinci kısma deriz ki: Ey "sadık ahmak" itlakına mâsadak bîçare ülema-üs sū' veya meczub, akılsız, cahil sofiler! Hakikat-i Kâinat içinde kökü yerleşmiş ve Hakaik-i Kâinata kökler salmış olan Şecere-i Tûbâ-i İslâmiyet; mevhüm, muvakkat, cüz'i, hususî, menfi.. belki esassız, garaz-kâr, zulümkâr, zulmanî unsuriyet toprağına dikilmez! Onu oraya dikmeye çalışmak, ahmakane ve tahribkârane, bid'akârane bir teşebbüstür.

İkinci kısım milliyetçilere deriz ki: Ey sarhoş hamiyetfüruşlar! Bir asır evvel milliyet asrı olabilirdi. Şu asır unsuriyet asrı değil! Bolşevizm, sosyalizm mes'eleleri istilâ ediyor; unsuriyet fikrini kıriyor, unsuriyet asrı geçiyor... Ebedî ve dâimî olan İslâmiyet milliyeti; muvakkat, dağdağalı unsuriyetle bağlanmaz ve aşılanmaz. Ve aşılamak olsa da; İslâm milletini ifsad ettiği gibi, unsuriyet milliyetini dahi İslah edemez, ibka edemez... Evet muvakkat aşılamakta bir zevk ve bir muvakkat kuvvet görüneniyor, fakat pek muvakkat ve akibeti hatarlıdır.

Hem Türk unsurunda ebedî kabil-i iltiyam olmamak suretinde bir inşikak çıkacak. O vakit milletin kuvveti, bir sık, bir sıkının kuvvetini kırdığı için, hiçe inecek. İki dağ birbirine karşı bir mizanın iki gözünde bulunsa; bir batman kuvvet, o iki kuvvet ile oynayabilir; yukarı kaldırır, aşağı indirir.

İ k i n c i S u a l , i k i i ş a r e t t i r :

Birinci İşaret ki: "**Beşinci İşaret**"tir. Mühim bir sualın gayet muhtasar bir cevabıdır.

Sual: Âhirzamanda Hazret-i Mehdi geleceğine ve fesada girmiş Âlemi İslah edeceğine dair müteaddid Rivayat-ı Sahîha var. Halbuki şu zaman, Cemaat zamanıdır; şahis zamanı değil! Şahis ne kadar dâhî ve hattâ yüz dâhî derecesinde olsa, bir Cemaatin Mümessili olmazsa, bir Cemaatin

Şahs-ı Manevîsini temsil etmezse; muhalif bir Cemaatin şahs-ı manevîsine karşı mağlubdur. Şu zamanda -Kuvvet-i Velayeti ne kadar yüksek olursa olsun- böyle bir cemaat-ı beseriyenin ifsadat-ı azîmesi içinde nasıl ıslah eder?.. Eğer Mehdi'nin bütün işleri Hârika olsa, şu dünyadaki Hikmet-i İlahiye ve Kavanin-i Âdetullah'a muhalif düşer. Bu Mehdi mes'elesinin Sırrını anlamak istiyoruz?

E l c e v a b : Cenab-ı Hak Kemal-i Rahmetinden, Şeriat-ı İslâmiyenin ebediyetine bir Eser-i Himayet olarak, herbir fesad-ı Ümmet zamanında bir Muslih veya bir Müceddid veya bir Halife-i Zîşan veya bir Kutb-u A'zam veya bir Mürşid-i Ekmel veyahud bir nevi Mehdi hükümden mübarek Zâtları göndermiş; fesadı izale edib, milleti ıslah etmiş; Din-i Ahmedîyi (A.S.M.) muhafaza etmiş. Madem âdeti öyle cereyan ediyor, Âhirzamanın en büyük fesadı zamanında; elbette en büyük bir Müctehid, hem en büyük bir Müceddid, hem Hâkim, hem Mehdi, hem Mürşid, hem Kutb-u A'zam olarak bir Zât-ı Nuranîyi gönderecek ve O Zât da Ehl-i Beyt-i Nebevîden olacaktır. Cenab-ı Hak bir dakika zarfında **بَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ** Âlemini bulutlarla doldurup boşalttığı

gibi, bir Saniyede denizin fırtınalarını teskin eder ve bahar içinde bir saatte yaz mevsiminin nüümunesini ve yazda bir saatte kış fırtınasını İcad eden Kadîr-i Zülcelal; Mehdi ile de Âlem-i İslâmın zulümâtını dağıtabilir. Ve va'detmiştir, va'dini elbette yapacaktır. Kudret-i İlahiye noktasında bakılsa, gayet kolaydır. Eğer daire-i esbab ve Hikmet-i Rabbaniye noktasında düşünulse, yine o kadar makul ve vukua lâyiktir ki; eğer Muhibbir-i Sadık'tan Rivayet olmazsa dahi, herhalde öyle olmak lâzım gelir ve olacaktır diye Ehl-i Tefekkür hükmeder. Şöyledi ki:

فَلَلَّهُ الْحَمْدُ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَلِي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى أَلِي إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمَيْنِ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Duası – umum Ümmet, umum Namazında, günde beş defa tekrar ettikleri bu Dua – bilmüşahede kabul olmuştur ki; Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm, Âl-i İbrahim Aleyhisselâm gibi öyle bir vaziyet almış ki; umum Mübarek Silsilelerin başında, umum aktar ve a'sarın mecma'larında o Nuranî Zâtlar Kumandanlık ediyorlar. (Haşıye) Ve öyle bir kesrettedirler

 (Haşıye): Hattâ onlardan bir tanesi olan Seyyid Ahmed-üs Sünûsî, milyonlar Mûride Kumandanlık ediyor. Seyyid İdris gibi diğer bir Zât, yüzbinden fazla Müslümanlara Kumandanlık ediyor. Seyyid Yahya gibi bir başka Seyyid, yüzbinler adamlara Emirlük ediyor... ve hâkeza... Bu Seyyidler Kabilesinin efradlarında böyle zâhirî Kahramanlar çok olduğu gibi; Seyyid Abdulkadir-i Geylanî, Seyyid Ebûlhasen-i Szazeli, Seyyid Ahmed-i Bedevi gibi manevî Kahramanların Kahramanları dahi varlarmış...

ki; o Kumandanların mecmu'u, muazzam bir Ordu teşkil ediyorlar. Eğer maddî şekle girse ve bir Tesanûd ile bir firma vaziyetini alsalar, İslâmiyet Dinini Milliyet-i Mukaddese hükmünde Rabita-i İttifak ve İntibah yapsalar, hiçbir milletin ordusu onlara karşı dayanamaz!.. **İşte o pek kesretli o muktedir Ordu, Âl-i Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dır ve Hazret-i Mehdi'nin en Has Ordusudur.**

Evet bugün Tarih-i Âlemde hiçbir nesil, şecere ile ve senedlerle ve an'ane ile birbirine muttasıl ve en yüksek şeref ve âlî haseb ve asil neseb ile mümtaz hiçbir nesil yoktur ki, Âl-i Beyt'ten gelen Seyyidler Nesli kadar kuvvetli ve ehemmiyetli bulunsun. **Eski zamandan beri bütün Ehl-i Hakikatın Firkaları başında Onlar ve Ehl-i Kemalin namdar Reisleri yine Onlardır.** Şimdi de, kemmiyeten milyonları geçen bir Nesl-i Mübarektir. Mütenebbih ve Kalbleri Îmanlı ve Muhabbet-i Nebevî ile dolu ve cihandeğer Şeref-i İntisabıyla serfirazdırular. Böyle bir Cemaat-ı Azîme içindeki Mukaddes Kuvveti tehyic edecek ve uyandıracak Hâdisat-ı Azîme vücuda geliyor... Elbette o Kuvvet-i Azîmedeki bir Hamiyet-i Âliye feveran edecek ve Hazret-i Mehdi başına geçip, Tarîk-ı Hak ve Hakikata sevkedecek. Böyle olmak ve böyle olmasını; bu kıstan sonra baharın gelmesi gibi, Âdetullahtan ve Rahmet-i İlahiye-den bekleriz ve beklemekte haklıyız...

İkinci İşaret, yani Altıncı İşaret : Hazret-i Mehdi'nin Cem'iyet-i Nuraniyesi, süfyan komitesinin tahribatçı rejim-i bid'akâranesini tamir edecek, Sünnet-i Seniyeyi ihya edecek; yani Âlem-i İslâmiyyette Risalet-i Ahmediyeyi (A.S.M.) inkâr niyetiyle Şeriat-ı Ahmediyeyi (A.S.M.) tahrîbe çalışan süfyan komitesi, Hazret-i Mehdi cem'iyetinin Mu'cizekâr Manevî Kılıncıyla öldürülecek ve dağıtılacak.

Hem Âlem-i İnsaniyyette inkâr-ı uluhiyet niyetiyle medeniyet ve Mukaddesat-ı Beşeriyyeyi zîr ü zeber eden deccal komitesini, Hazret-i Isa Aleyhisselâm'ın Din-i Hakikîsini İslâmiyyetin Hakikatıyla birleştirmeye çalışan hamiyetkâr ve fedakâr bir İsevî Cemaati namı altında ve "Müslüman İsevîleri" ünvanına lâyık bir cem'iyet, o deccal komitesini, Hazret-i Isa Aleyhisselâm'ın riyaseti altında öldürecek ve dağıtacak; beşeri, inkâr-ı uluhiyyetten kurtaracak.

Şu mühim Sîr pek uzundur. Başka yerlerde bir nebze bahsettiğimizden burada bu kısa işaretle iktifa ediyoruz...

Yedinci İşaret : Yani Üçüncü Sual: Diyorlar ki: "Senin eski zamandaki Müdafaatın ve İslâmiyet hakkındaki Mücahadatın, şimdiki

tarzda değil. Hem Avrupa'ya karşı İslâmiyet'i müdafaa eden mütefekkirin tarzında gitmiyorsun. Neden Eski Said vaziyetini değiştirdin? Neden manevî Mücahidîn-i İslâmiye tarzında hareket etmiyorsun?

Elcevab: Eski Said ile Mütefekkirin kısmı, felsefe-i beşeriyenin ve hikmet-i avrupaiyenin düsturlarını kısmen kabul edib, onların silâhlarıyla onlarla mübareze ediyorlar; bir derece onları kabul ediyorlar. Bir kısım düsturlarını, fünum-u müsbete suretinde lâ-yetezelzel teslim ediyorlar, o suretle İslâmiyetin Hakikî Kiyemetini gösteremiyorlar. Âdetâ kökleri çok derin zannettikleri hikmetin dallarıyla İslâmiyeti aşılıyorlar, güya takviye ediyorlar. Bu tarzda galebe az olduğundan ve İslâmiyetin Kiyemetini bir derece tenzil etmek olduğundan, o mesleği terkettim. Hem bilfiil gösterdim ki: **İslâmiyetin Esasları o kadar derindir ki; felsefenin en derin esasları onlara yetişmez, belki sathî kahr.** Otuzuncu Söz, Yirmidördüncü Mektub, Yirmidokuzuncu Söz bu Hakikati bürhanlarıyla isbat ederek göstermiştir. Eski meslekте, felsefeyi derin zannedib, Ahkâm-ı İslâmiyeyi zahirî telakki edib felsefenin dallarıyla bağlamakla durutmak ve muhafaza edilmek zannediliyordu. Halbuki felsefenin düsturlarının ne haddi var ki, Onlara yetişsin?..

سُبْحَانَكَ لَا إِلَمْ لَنَا إِلَّا مَا عَلِمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذِي هَدَنَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِي لَوْلَا أَنْ هَدَنَا اللّهُ

لَقَدْ جَاءَنَا رَسُولُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ

اللّهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى أٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلٰى
سَيِّدِنَا إِبْرَاهِيمَ وَعَلٰى أٰلِ إِبْرَاهِيمَ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

* * *

Sekizinci Kısım olan Rumuzat-ı Semaniye

"Sekiz Remiz"dir, yani sekiz küçük Risaledir. Şu Remizlerin Esası, İlм-i Cifr'in mühim bir düsturu ve Ulûm-u Hafiyenin mühim bir anahtarı ve bir kısım Esrar-ı Gaybiye-i Kur'aniyenin mühim bir miftahı olan Tevafuktur.

İleride müstakillen neşredileceğinden buraya dercedilmedi.

Dokuzuncu Kısım

Telvihat-ı Tis'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلَا إِنَّ اُولَيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

[Şu kısım, Turuk-u Velayet hakkında olup "Dokuz Telvih"tir.]

BİRİNCİ TELVİH : "Tasavvuf", "Tarîkat", "Velayet", "Seyr ü Sûlûk" namları altında şirin, nuranî, neş'eli, ruhanî bir Hakikat-ı Kudsîye vardır ki; o Hakikat-ı Kudsîyeyi ilân eden, ders veren, tavsif eden binler cild Kitab Ehl-i Zevk ve Keşfin Muhakkikleri yazmışlar, o Hakikatî Ümmete ve bize söylemişler. **جَرَاهُمُ اللَّهُ خَيْرًا كَثِيرًا** Biz, o muhit denizinden birkaç katre hükmünde birkaç reşhalarını şu zamanın bazı ilcaatına binaen göstereceğiz.

Sual: Tarîkat nedir?

Elcevab: Tarîkatın Gaye-i Maksadı, Marifet ve İnkişaf-ı Hakaik-i İmaniye olarak, Mi'râc-ı Ahmedî'nin (A.S.M.) gölgesinde ve sayesi altında Kalb ayağıyla bir Seyr ü Sûlûk-u Ruhanî neticesinde, zevkî, halî ve bir derece şuhudî Hakaik-i İmaniye ve Kur'aniyeye mazhariyet; "Tarîkat", "Tasavvuf" nâmıyla ulvî bir Sîrr-ı İnsanî ve bir Kemal-i Beşerîdir.

Evet şu Kâinatta insan bir Führste-i Câmia olduğundan, insanın Kalbi binler Âlemin Harita-i Maneviyesi hükmündedir. Evet insanın kafasındaki dimiği, hadsiz telsiz telgraf ve telefonların santral denilen merkezi misilli, Kâinatın bir nevi Merkez-i Manevisi olduğunu gösteren hadsiz fünen ve ulûm-u beşeriye olduğu gibi, insanın mahiyetindeki Kalbi dahi, hadsiz Hakaik-i Kâinatın Mazhari, Medarı, Çekirdeği olduğunu; hadd ve hesaba gelmeyen Ehl-i Velayetin yazdıkları milyonlarla Nuranî Kitablar gösteriyorlar.

İşte madem Kalb ve Dimağ-ı İnsanı bu merkezdedir; çekirdek haletinde bir Şecere-i Azîmenin cihazatını tazammun eder ve Ebedî, Uhrevî, Haşmetli bir makinenin âletleri ve çarkları içinde dercedilmiştir. Elbette ve her halde o Kalbin Fâtırı, o Kalbi işaretirmesini ve bilkuvve tavırdan bilfiil vaziyetine çıkarmasını ve inkişafını ve hareketini irade etmiş ki, öyle yapmış. Madem irade etmiş, elbette o Kalb dahi Akıl gibi işleyecek. Ve Kalbi işaretirmek için en büyük vasıta, Velayet meratibinde Zikr-i İlahî ile Tarîkat yolunda Hakaik-i Îmaniye teveccûh etmektir.

İKİNCİ TELVİH: Bu Seyr ü Sülük-u Kalbînin ve Hareket-i Ruhanîyenin miftahları ve vesileleri, Zikr-i İlahî ve Tefekkürdür. Bu Zikir ve Fikrin Mehasini, ta'dad ile bitmez. Hadsiz Fevaid-i Uhreviyeden ve Kemalât-ı İnsaniyeden kat-ı nazar, yalnız şu dağdağlı hayat-ı dünyeviyeye aid căz'î bir faidesi şudur ki: **Her insan, hayatın dağdağasından ve ağır tekâlifinden bir derece kurtulmak ve teneffüs etmek için; herhalde bir Teselli ister, bir Zevki arar ve vahşeti izale edecek bir Ünsiyeti taharri eder. Medeniyet-i insaniye neticesindeki içtimaat-ı ünsiyetkârane, on insanda bir ikisine muvakkat olarak, belki gafletkârane ve sarhoşcasına bir ünsiyet ve bir ülfet ve bir teselli verir. Fakat yüzde seksemi ya dağlarda, derelerde münferid yaşıyor, ya derd-i maişet onu hûcra köşelere sevkediyor, ya musibetler ve ihtiyarlık gibi Âhireti düşündüren vasıtalar cihetile insanların cemaatlerinden gelen ünsiyetten mahrumdurlar. O hal onlara ünsiyet verip teselli etmez.**

İşte böylelerin Hakikî Tesellisi ve Ciddî Ünsiyeti ve Tatlı Zevki; Zikir ve Fikir vasıtasıyla Kalbi işaretmek, o hûcra köşelerde, o vahşetli dağ ve sıkıntılı derelerde Kalbine müteveccih olup "Allah!" diyerek Kalbi ile ünsiyet edib, o ünsiyet ile, etrafında vahşetle ona bakan eşayı ünsiyetkârane tebessüm vaziyetinde düşünüp, "Zikrettiğim Hâlikimin hadsiz İbadı her tarafta bulunduğu gibi, bu vahşetgâhimda da çokturlar. Ben yalnız değilim, tevahhus manasızdır." diyerek, Îmanlı bir Hayattan ünsiyetli bir zevk alır. Saadet-i Hayatiye manasını anlar, Allah'a şükreder.

ÜÇÜNCÜ TELVİH : Velayet, bir Hüccet-i Risalettir; Tarîkat, bir Bürhan-ı Şeriattır. Çünkü Risaletin tebliğ ettiği Hakaik-i Îmaniye, Velayet bir nevi Şuhud-u Kalbî ve Zevk-i Ruhanî ile Aynelyakîn derecesinde görür, tasdik eder. Onun tasdiki, Risaletin Hakkaniyetine kat-ı bir hüccettir. Şeriat Ders verdiği Ahkâmın Hakaikini, Tarîkat Zevkiyle, Keşfiyle ve ondan İstifadesiyle ve İstifazasıyla o Ahkâm-ı Şeriatın Hak olduğuna ve Hak'tan geldiğine bir Bürhan-ı Bahirdir. Evet nasılıki Velayet ve Tarîkat, Risalet ve Şeriatın hücceti ve delilidir; öyle de İslâmiyetin

bir Sırr-ı Kemali ve Medar-ı Envâri ve insaniyetin İslâmiyet Sırriyla bir Maden-i Terakkiyatı ve bir Menba-ı Tefeyyüzatıdır.

İşte bu Sırr-ı Azîmin bu derece ehemmiyetiyle beraber, bazı firak-ı dâlle onun inkârı tarafına gitmişler. Kendileri mahrum kaldıkları o Envârdan, başkalarının mahrumiyetine sebeb olmuşlar. En ziyade medar-ı teessüf şudur ki: Ehl-i Sünnet ve Cemaatin bir kısım zahirî Üleması ve Ehl-i Sünnet ve Cemaate mensub bir kısım ehl-i siyaset gafil insanlar; Ehl-i Tarîkatın içinde gördükleri bazı sû'-i istimalâtı ve bir kısım hatiatı bahane ederek, o hazine-i uzmayı kapatmak, belki tahrib etmek ve bir nevi Âb-ı Hayatı dağıtan o Kevser Menba'ını kurutmak için çalışıyorlar. **Halbuki eşyada, kusursuz ve her ciheti hayırlı şeyle, meşrebler, meslekler az bulunur. Alâküllihal bazı kusurlar ve sû'-i istimalât olacak.** Çünkü ehil olmayanlar bir işe girseler, elbette sû'-i istimal ederler. Fakat Cenab-ı Hak Âhirette muhasebe-i a'mal düsturuyla, Adalet-i Rabbaniyesini, Hasenat ve seyyiatın müvazenesiyle gösteriyor. Yani Hasenat racih ve ağır gelse, mükâfatlandırır, kabul eder; seyyiat racih gelse cezalandırır, reddeder. Hasenat ve seyyiatın müvazenesi, kemmiyete bakmaz, Keyfiyete bakar. Bazı olur, birtek Hasene bin seyyiata tereccuh eder, afvettirir. Madem Adalet-i İlahiye böyle hükmeder ve Hakikat dahi bunu Hak görür; Tarîkat, yani Sünnet-i Seniye Dairesinde Tarîkatın Hasenatı, seyyiatına kat'iyen müreccah olduğuna delil: Ehl-i Tarîkat, ehl-i dalâletin hücumu zamanında Îmanlarını muhafaza etmesidir. Âdi bir samimî Ehl-i Tarîkat; surî, zahirî bir mütefenninden daha ziyade kendini muhafaza eder. O Zevk-i Tarîkat vasıtasiyla ve o Muhabbet-i Evliya cihetile Îmanını kurtarır. Kebairle fâsık olur, fakat kâfir olmaz; kolaylıkla zendekaya sokulmaz. Şedid bir Muhabbet ve metin bir İtikad ile Aktab kabul ettiği bir Silsile-i Meşayıhi, onun nazarında hiçbir kuvvet çürütemez. Çürütmendiği için, onlardan itimadını kesemez. Onlardan itimadı kesilmeyece, zendekaya giremez. Tarîkatta hissesi olmayan ve Kalbi harekete gelmeyen, bir muhakkik âlim zât da olsa, şimdiki zındıkların desiselerine karşı kendini tam muhafaza etmesi müşküleşmiştir.

Birşey daha var ki: Daire-i Takvadan hariç, belki Daire-i İslâmiyetten hariç bir suret almış bazı meşreblerin ve Tarîkat namını haksız olarak kendine takanların seyyiatıyla, Tarîkat mahkûm olamaz. Tarîkatın Dinî ve Uhrevî ve Ruhanî çok mühim ve ulvî neticelerinden sarf-ı nazar, yalnız Âlem-i İslâm içindeki kudsî bir Rabita olan Uhuvvetin inkişafına ve inbisatına en birinci, tesirli ve hararetli vasıta Tarîkatlar olduğu gibi; Âlem-i küfrün ve siyaset-i hristiyaniyenin, Nur-u İslâmiyeti söndürmek için müdhiş hücumlarına karşı dahi, üç mühim ve sarsılmaz Kal'a-i İslâmiyeden bir Kal'asıdır. Merkez-i Hilafet olan İstanbul'u beşyüz

elli sene bütün âlem-i hristiyaniyenin karşısında muhafaza ettiren, İstanbul'da beşyüz yerde fişkiran Envâr-ı Tevhid ve o Merkez-i İslâmiyedeki Ehl-i Îmanın mühim bir Nokta-i İstinadı, o büyük Câmilerin arkalarındaki Tekyelerde "**الله أَكْبَرُ!**" diyenlerin Kuvvet-i Îmaniyesi ve Marifet-i İlahiyyeden gelen bir Muhabbet-i Ruhanî ile cûş u huruşlarıdır.

İşte ey akılsız hamiyet-furuşlar ve sahtekâr milliyetperverler! Tarîkatın, hayat-ı içtimaiyenizde bu Hasenesini çürütecek hangi seyyiatlardır, söyleyiniz?..

DÖRDÜNCÜ TELVÎH : Meslek-i Velayet çok kolay olmakla beraber çok müşkilâlıdır, çok kısa olmakla beraber çok uzundur, çok kıymetdar olmakla beraber çok hatarlıdır, çok geniş olmakla beraber çok dardır.

İşte bu Sırlar içindir ki; o yolda sülük edenler bazan boğulur, bazan zararlı düşer, bazan döner başkalarını yoldan çıkarır.

Ezcümle: Tarîkatta "**Seyr-i Enfüsî**" ve "**Seyr-i Âfâkî**" Tabirleri altında iki meşreb var.

Birinci meşreb, enfüsî meşrebidir; nefisten başlar, hariçten gözünü çeker, Kalbe bakar, enaniyeti deler geçer, Kalbinden yol açar, Hakikati bulur. Sonra âfâka girer. O vakit âfâkı nuranî görür. Çabuk o seyri bitirir. Enfüsî dairesinde gördüğü Hakikati, büyük bir mikyasta onda da görür. Turuk-u Hafiyenin çoğu bu yol ile gidiyor. Bunun da en mühim Esası; **enaniyeti kırmak, hevayı terketmek, nefsi öldürmek**tir.

İkinci meşreb; âfâktan başlar, o Daire-i Kübrânın mezahirinde Cilve-i Esma ve Sîfâti seyredib, sonra Daire-i Enfüsîyeye girer. Küçük bir mikyasta, Daire-i Kalbinde o Envârı müşahede edib, onda en yakın yolu açar. Kalb, Âyne-i Samed olduğunu görür, aradığı maksada väsil olur.

İşte birinci meşrebde sülük eden insanlar nefsi emmareyi öldürmeye muvaffak olamazsa, hevayı terkedib enaniyeti kırmazsa; şükür makamından, fahr makamına düşer.. fahrden gurura sukut eder. Eğer Muhabbetten gelen bir incizab ve incizabdan gelen bir nevi sekir beraber bulunsa, "şatahat" namıyla haddinden çok fazla davalar ondan sudûr eder. Hem kendi zarar eder, hem başkasının zararına sebeb olur. Meselâ: Nasılık bir mülâzîm, kendinde bulunan kumandanlık zevkiyle ve neşesiyle gurlansıa, kendini bir müşir zanneder. Küçük dairesini, o külli daire ile iltibas eder. Ve bir küçük âyinede görünen bir Güneşi, denizin yüzünde haşmetiyle cilvesi görünen Güneşle bir cihet-i müşabehetle iltibasa

sebeb olur; öyle de: Çok Ehl-i Velayet var ki; bir sineğin bir tavus kuşuna nisbeti gibi, kendinden o derece büyük olanlardan kendini büyük görür ve öyle de müşahede ediyor, kendini haklı buluyor. Hattâ ben gördüm ki: **Yalnız Kalbi intibaha gelmiş uzaktan uzağa Velayetin Sırrını kendinde hissetmiş, kendini Kutb-u A'zam telakki edib o tavrı takınıyordu.** Ben dedim: "Kardeşim! Nasılkı kanun-u sultanatın, sadrazam dairesinden tâ nahiye müdürü dairesine kadar bir tarzda cüz'î-külli cilveleri var; öyle de Velayetin ve Kutbiyetin dahi, öyle muhtelif daire ve cilveleri var. Herbir makamın çok zilleri ve gölgeleri var. Sen, sadrazam-misal Kutbiyetin A'zam cilvesini, bir müdür dairesi hükmünde olan kendi dairende o Cilveyi görmüşsun, aldanmışsun. Gördüğün doğrudur, fakat Hükmün yanlıştır. Bir sineğe bir kap su, bir küçük denizdir." O zât şu cevabımдан **إِنْ شَاءَ اللَّهُ** ayıldı ve o vartadan kurtuldu.

Hem ben müteaddid insanları gördüm ki, bir nevi Mehdi kendilerini biliyorlardı ve "Mehdi olacağım" diyorlardı. Bu zâtlar yalancı ve aldatıcı degiller, belki aldaniyorlar. Gördüklerini, Hakikat zannediyorlar. Esma-i İlahînin nasılki Tecelliyyati, Arş-ı A'zam dairesinden tâ bir zerreye kadar Cilveleri var ve o Esmaya Mazhariyet de, o nisbettte tefavüt eder. Öyle de Mazhariyet-i Esmadan ibaret olan Meratib-i Velayet dahi öyle mütefavittir. Şu iltibasın en mühim sebebi şudur:

Makamat-ı Evliyadan bazı makamlarda Mehdi Vazifesiin hususiyeti bulunduğu ve Kutb-u A'zama Has bir nisbeti göründüğü ve Hazret-i Hızır'ın bir Münasebet-i Hâssası olduğu gibi, bazı meşahirle münasebetdar bazı makamat var. Hattâ o makamlara **"Makam-ı Hızır"**, **"Makam-ı Üveys"**, **"Makam-ı Mehdiyet"** tabir edilir.

İşte bu sırra binaen, o Makamın cüz'î bir nümunesine veya bir gölgesine girenler, kendilerini o makamla has münasebetdar meşhur Zâtlar zannediyorlar. Kendini Hızır telakki eder veya Mehdi itikad eder veya Kutb-u A'zam tahayyül eder. Eğer hubb-u câha talib enaniyeti yoksa, o halde mahkûm olmaz. Onun haddinden fazla davaları, şatahat sayılır. Onunla belki mes'ul olmaz. Eğer enaniyeti perde ardında hubb-u câha müteveccih ise; o zât enaniyete mağlub olup, şükü bırakıp fahre girse, fahrden git gide gurura sukut eder. Ya divanelik derecesine sukut eder veya hut Tarîk-ı Haktan sapar. Çünkü büyük Evliyayı, kendi gibi telakki eder, haklarındaki hüsn-ü zanni kırlır. Zira **nefis ne kadar mağrur da olsa, kendisi kendi kusurunu derkeder.** O büyükleri de kendine kıyas edib, kusurlu tevehhüm eder. Hattâ Enbiyalar hakkında da hürmeti noksanlaşır. İşte bu hale giriftar olanlar, Mizan-ı Şeriatı elde tutmak ve Usûl-üd

Din Ülemasının Düsturlarını kendine ölçü ittihaz etmek ve İmam-ı Gazalî ve İmam-ı Rabbanî gibi Muhakkikîn-i Evliyanın Talimatlarını rehber etmek gerektir. **Ve daima nefsin ittiham etmektedir.** Ve kusurdan, acz ve fakrdan başka nefsin eline vermemektir. Bu meşrebdeki şatahat, hubb-u nefisten neş'et ediyor. Çünkü **Muhabbet gözü, kusuru görmez. Nefsine muhabbeti için, o kusurlu ve liyakatsız bir cam parçası gibi nefsin, bir pirlanta, bir elmas zanneder.** Bu nevi içindeki en tehlikeli bir hata şudur ki; Kalbine ilhamî bir tarzda gelen cüz'î manaları "Kelâmullah" tahayyül edib, Âyet tabir etmeleridir. Ve onunla, Vahiyin Mertebe-i Ulya-yı Akdesine bir hürmetsizlik gelir. Evet bal arısının ve hayvanatın İlhamatından tut, tâ avam-ı nâsın ve havass-ı beşeriyyenin İlhamatına kadar ve Avam-ı Melaikenin İlhamatından, tâ Havass-ı Kerrûbiyyunun İlhamatına kadar bütün İlhamat, bir nevi Kelimat-ı Rabbaniyedir. Fakat Mazharların ve Makamların kabiliyetine göre Kelâm-ı Rabbanî; yetmiş bin perdede telemmu' eden ayrı ayrı Cilve-i Hitab-ı Rabbanîdir.

Amma Vahiy ve Kelâmullahın İsm-i Hassı ve onun en bahir misal-i müşahhası olan Kur'anın necimlerine İsm-i Has olan "Âyet" name öyle İlhamata verilmesi, hata-yı mahzdır. Onikinci ve Yirmibeşinci ve Otuzbirinci Sözlerde beyan ve isbat edildiği gibi, elimizdeki boyalı âyinede görünen küçük ve sönük ve perdeli Güneşin misali, semadaki Güneşe ne nisbeti varsa; öyle de o müddeilerin Kalbindeki İlham dahi, doğrudan doğruya Kelâm-ı İlâhî olan Kur'an Güneşinin Âyetlerine nisbeti, o derecededir. Evet herbir âyinede görünen güneşin misalleri, güneşindir ve onunla münasebetdardır denilse, haktır; fakat o Güneşiklerin âyinesine Küre-i Arz takılmaz ve onun cazibesiyle bağlanmaz!..

BEŞİNCİ TELVİH : Tarîkatın gayet mühim bir meşrebi olan "Vahdet-ül Vücud" name altındaki Vahdet-üş Şuhud, yani Vâcib-ül Vücud'un Vücuduna hasr-ı nazar edib, sair mevcudatı, O Vücud-u Vâcib'e nisbeten o kadar zaîf ve gölge görür ki, Vücud ismine lâyik olmadığını hükmedib, hayal perdesine sarip, terk-i masiva makamında onları hiç saymak, hattâ madum tasavvur etmek, yalnız Cilve-i Esma-i İlahiye ye hayalî bir âyne vaziyeti vermek kadar ileri gider.

İşte bu meşrebin ehemmiyetli bir Hakikati var ki: Vâcib-ül Vücud'un Vücudu, İman kuvvetiyle ve yüksek bir Velayetin Hakkal-yakın derecesinde inkişafıyla, vücud-u mümkünât o derece aşağıya düşer ki, hayal ve ademden başka onun nazarında makamları kalmaz; âdetâ Vâcib-ül Vücud'un hesabına Kâinatı inkâr eder.

Fakat bu meşrebin tehlikeleri var. En birincisi şudur ki: Erkân-ı İmaniye

altıdır. İman-ı Billahın başı, İman-ı Bilyevmil'âhir gibi Rükünler var. Bu Rükünler ise, mümkünatın Vücuflarını ister. O muhkem Erkân-ı İmaniye, hayal üstünde bina edilmez! Onun için, o meşreb sahibi, Âlem-i İstiğrak ve sekirden Âlem-i Sahve girdiği vakit, o meşrebi beraber almamak gerektir ve o meşrebin muktezasıyla amel etmemek lâzımdır. Hem Kalbî ve Halî ve Zevkî olan bu meşrebi, Aklî ve Kavlı ve İlmi suretine çevirmemektir. Çünkü Kitab ve Sünnetten gelen Desatir-i Akliye ve Kavanin-i İlmiye ve Usûl-ü Kelâmiye o meşrebi kaldırıyor; kabil-i tatbik olamıyor. Onun için, Hulefa-yı Raşîdîn'den ve Eimme-i Mütcehidîn'den ve Selef-i Sâlihîn'in büyüklerinden, o meşreb sarihan görünmüyor. Demek, en âlî meşreb değil. Belki yüksek, fakat nâkış. Çok ehemmiyetli, fakat çok hatarlı. Çok ağır, fakat çok zevklidir. O zevk için ona girenler, ondan çıkmak istemiyorlar, hodgâmlık ile en yüksek mertebe zannediyorlar. Bu meşrebin esasını ve mahiyetini, Nokta Risalesinde ve bir kısım Sözlerde ve Mektubatta bir derece beyan ettiğimizden, onlara iktifaen, şurada o mühim meşrebin ehemmiyetli bir vartasını beyan edeceğiz. Şöyledir ki:

O meşreb, daire-i esbabdan geçip, terk-i masiva Sırriyla mümkünattan alâkasını kesen Ehass-ı Havassın istiğrak-ı mutlak haletinde mazhar olduğu sâlih bir meşrebdir. Şu meşrebi, esbab içinde boğulanların ve dünyaya âşık olanların ve felsefe-i maddiye ile tabiat saplananların nazarına ilmî bir surette telkin etmek, tabiat ve maddede onları boğdurmak ve Hakikat-ı İslâmiyeden uzaklaşmaktadır. Çünkü dünyaya âşık ve daire-i esbaba bağlı bir nazar, bu fâni dünyaya bir nevi Beka vermek ister. O dünya mahbubunu elinden kaçırırmak istemiyor; Vahdet-ül Vücut bahanesiyle ona bir bâkî Vücut tevehhüm eder, o mahbubu olan dünya hesabına ve Beka ve Ebediyeti ona tam mal etmesine binaen, bir Mabudiyet derecesine çıkarır. - *نَعْوَذُ بِاللّٰهِ* - Allah'ı inkâr etmek vartasına yol açar. Şu asırda maddiyyuluk fikri o derece istilâ etmiş ki, maddiyati hersey'e merci' biliyorlar. Böyle bir asırda Has Ehl-i İman, maddiyatı idam eder derecesinde ehemmiyetsiz gördüklerinden; Vahdet-ül Vücut meşrebi ortaya atılsa belki maddiyyunlar sahib çıkacaklar, "Biz de böyle diyoruz" diyecekler. Halbuki dünyada meşarib içinde, maddiyyunların ve tabiat-perestlerin mesleğinden en uzak meşreb, Vahdet-ül Vücut meşrebidir. Çünkü Ehl-i Vahdet-ül Vücut, o kadar Vücut-u İlahîye Kuvvet-i İman ile ehemmiyet veriyorlar ki, Kâinatı ve mevcudatı inkâr ediyorlar. Maddiyyunlar ise, o kadar mevcudata ehemmiyet veriyorlar ki; Kâinat hesabına, Allah'ı inkâr ediyorlar. İşte bunlar nerede? Ötekiler nerede?..

ALTINCI TELVİH : "Üç Nokta"dr.

B i r i n c i N o k t a : Velayet yolları içinde en güzel, en müstakimi, en parlağı, en zengini; Sünnet-i Seniyeye İttiba'dır. Yani: A'mal ve harekâtında Sünnet-i Seniyeyi düşünüp Ona tabi olmak ve taklid etmek ve muamelât ve ef'alinde Ahkâm-ı Şer'iyeyi düşünüp Rehber ittihaz etmektir.

İşte bu İttiba ve İktida vasıtasiyla, âdi ahvali ve örfî muameleleri ve fitrî hareketleri İbadet şekline girmekle beraber; herbir ameli, Sünneti ve Şer'i o İttiba' noktasında düşündürmekle, bir Tahattur-u Hüküm-ü Şer'i veriyor. O tahattur ise, Sahib-i Şeriatı düşündürüyor. O düşünmek ise, Cenab-ı Hakk'ı hâitura getiriyor. O hâitura, bir nevi Huzur veriyor. O halde mütemadiyen ömür dakinikaları, Huzur içinde bir İbadet hükmüne getirilebilir. İşte bu Cadde-i Kübra, Velayet-i Kübra olan Ehl-i Veraset-i Nübüvvet olan Sahabe ve Selef-i Sâlihînin caddesidir.

I k i n c i N o k t a : Velayet yollarının ve Tarîkat şubelerinin en mühim Esası, İhlastır. Çünkü İhlas ile hafî şirklerden halas olur. İhlası kazanmayan, o yollarda gezemez. Ve o yolların en keskin kuvveti, Muhabbettir. Evet Muhabbet, Mahbubunda bahaneler aramaz ve kusurlarını görmek istemez. Ve Kemaline delalet eden zaîf emareleri, kavî hüccetler hükmünde görür. Daima Mahbubuna tarafdadır.

İşte bu Sirra binaendir ki, Muhabbet ayaıyla Marifetullah'a teveccûh eden zâtlar; şübehata ve itirazata kulak vermezler, ucuz kurtulurlar. Binler şeytan toplansa, onların mahbub-u hakikîsinin kemaline işaret eden bir emareyi, onların nazarında ibtal edemez. Eğer Muhabbet olmazsa, o vakit kendi nefsi ve şeytanı ve haricî şeytanların etikleri itirazat içinde çok çırpinacak. Kahramancasına bir Metanet ve Kuvvet-i Îman ve Dikkat-i Nazar lâzımdır ki, kendisini kurtarsın.

İşte bu Sirra binaendir ki; umum Meratib-i Velayette Marifetullah'tan gelen Muhabbet, en mühim maye ve iksirdir. Fakat Muhabbetin bir vartası var ki: Ubudiyetin Sirri olan niyazdan, mahviyetten naza ve davaya atlar, mizansız hareket eder. Masiva-yı İlahiyye teveccûhü hengâmində, Mana-yı Harfiden mana-yı ismîye geçmesiyle; tiryak iken zehir olur. Yani; Gayrullahı sevdigi vakit, Cenab-ı Hak hesabına ve Onun namına, Onun bir Âyine-i Esması olmak cihetiyle Rabt-ı Kalb etmek lâzımken; bazan o Zâtı, o Zât hesabına, kendi Kemalât-ı Şahsiyesi ve Cemâl-i Zâtîsi namına düşünüp, mana-yı ismiyle sever. Allah'ı ve Peygamberi düşünmeden yine onları sevebilir. Bu Muhabbet, Muhabbetullah'a vesile değil, perde oluyor. Mana-yı Harfi ile olsa, Muhabbetullah'a vesile olur, belki Cilvesidir denilebilir.

Üçüncü Nokta : Bu dünya, Dâr-ül Hikmettir, Dâr-ül Hizmettir; dâr-ül ücret ve mükâfat değil. Buradaki A'mal ve Hizmetlerin ücretleri Berzahta ve Âhirettedir. Buradaki A'mal, Berzahta ve Âhirette meyve verir. Madem Hakikat budur, A'mal-i Uhreviyeye aid neticeleri dünyada istememek gerektir. Verilse de memnunane değil, mahzunane kabul etmek lâzımdır. Çünkü Cennet'in meyveleri gibi, kopardıkça yerine aynı gelmek Sîriyla, bâkî hükmünde olan Amel-i Uhrevî meyvesini, bu dünyada fâni bir surette yemek, kâr-ı akıl değildir. Bâkî bir lâmbayı, bir dakika yaşayacak ve sönecek bir lâmba ile mübadele etmek gibidir. İşte bu Sîrra binaen; Ehl-i Velayet, Hizmet ve meşakkat ve musibet ve kûlfeti hoş görürler, nazlanmıyorlar, şekva etmiyorlar.

الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلٰى كُلِّ حَالٍ diyorlar. Keşf ve Keramet, Ezvak ve Envâr verildiği

vakit, bir İltifat-ı İlâhî nev'inden kabul edip setrine çalışıyorlar. Fahre değil, belki Şükre, Ubudiyete daha ziyade giriyorlar. Çokları o ahvalin istitar ve inkîtaîni istemişler, tâ ki amellerindeki İhlas zedelenmesin. **Evet makbul bir insan hakkında en mühim bir İhsan-ı İlâhî, İhsanını ona ihsas etmemektir; tâ niyazdan naza ve şükürden fahre girmesin.**

İşte bu Hakikata binaendir ki, Velayeti ve Tarîkatı isteyenler; eğer Velayetin bazı tereşuharı olan Ezvak ve Kerameti isterlerse ve onlara müteveccih ise ve onlardan hoşlansa; bâkî Uhrevî Meyveleri, fâni dünyada, fâni bir surette yemek kabilinden olmakla beraber; Velayetin mayesi olan İhlası kaybedip, Velayetin kaçmasına meydan açar.

YEDİNCİ TELVİH : "Dört Nükte"dir.

Birinci Nükte : **Şeriat doğrudan doğruya, gölgeler, perdesiz, Sîrr-ı Ehadiyet ile Rububiyet-i Mutlaka noktasında Hitab-ı İlâhînin neticesidir. Tarîkatın ve Hakikatın en yüksek mertebeleri, Şeriatın cuzları hükmüne geçer.** Yoksa daima vesile ve mukaddime ve hâdim hükmündedirler. Neticeleri, Şeriatın Muhkemâtıdır. Yani: **Hakaik-i Şeriat'a yetişmek için, Tarîkat ve Hakikat meslekleri, vesile ve hâdim ve basamaklar hükmündedir.** Git gide en yüksek mertebede, Nefs-i Şeriatta bulunan Mana-yı Hakikat ve Sîrr-ı Tarîkata inkılâb ederler. O vakit, Şeriat-ı Kübrânın cuzları oluyorlar. Yoksa bazı Ehl-i Tasavvufun zannettikleri gibi, Şeriatı zahirî bir kızış, Hakikati onun içi ve neticesi ve gayesi tasavvur etmek doğru değildir. Evet Şeriatın, tabakat-ı nâsa göre inkişafatı ayrı ayırdır. **Avam-ı nâsa göre Zahir-i Şeriatı, Hakikat-ı Şeriat zannedib, havassa münkeşif olan Şeriatın mertebesine "Hakikat ve Tarîkat" namı vermek yanlıştır.** Şeriatın umum tabakata bakacak meriti var.

İşte bu Sîrra binaendir ki: Ehl-i Tarîkat ve Ashab-ı Hakikat ileri gittikçe,

Hakaik-i Şeriata karşı İncizabları, İslatiyakları, İttibaları ziyadeleşiyor. En küçük bir Sünnet-i Seniyeyi, en büyük bir maksad gibi telakki edib, onun ittiba'ına çalışıyorlar, onu taklid ediyorlar. Çünkü: **Vahiy ne kadar İlhamdan yüksek ise; Semere-i Vahiy olan Âdâb-ı Şer'iye, o derece Semere-i İlham olan Âdâb-ı Tarîkattan yüksek ve ehemmiyetlidir.** Onun için, Tarîkatın en mühim Esası, Sünnet-i Seniyeye İttiba' etmektedir.

İ k i n c i N ü k t e : Tarîkat ve Hakikat, vesilelikten çıkmamak gerektir. Eğer maksud-u bizzât hükmüne geçseler; o vakit Şeriatın Muhkemati ve Ameliyatı ve Sünnet-i Seniyeye ittiba', resmî hükmünde kalır; Kalb öteki tarafa müteveccih olur. Yani: Namazdan ziyade Halka-i Zikri düşünür; Feraizden ziyade, Evradına müncezib olur; kebairden kaçmaktan ziyade, Âdâb-ı Tarîkatın muhalefetinden kaçar. Halbuki Muhkemat-ı Şeriat olan Farzların bir tanesine, Evrad-ı Tarîkat mukabil gelemez; yerini dolduramaz. Âdâb-ı Tarîkat ve Evrad-ı Tasavvuf, o Feraizin içindeki hakikî zevke medar-ı teselli olmalı, menşe olmamalı. Yani: Tekyesi, Câmideki Namazın zevkine ve Ta'dil-i Erkânına vesile olmalı; yoksa Câmideki Namazı çabuk resmî kılıp, hakikî Zevkini ve Kemalini tekyede bulmayı düşünen, Hakikattan uzaklıyor...

Ü ç ü n c ü N ü k t e : "Sünnet-i Seniye ve Ahkâm-ı Şeriat haricinde Tarîkat olabilir mi?" diye sual ediliyor.

Elcevab: Hem var, hem yok. Vardır, çünkü bazı Evliya-yı Kâmilîn, Şeriat Kılincıyla i'dam edilmişler. Hem yoktur, çünkü Muhakkikîn-i Evliya, Sa'dî-i Şirazi'nin bu düsturunda ittifak etmişler:

مَحَالَسْتَ سَعْدِي بَرَاهِ صَفَا ظَفَرْ بُرْدَنْ جَزْ دَرْ بَيْ مُصْطَفَى

Yani: **Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Caddesinden hariç ve Onun arkasından gitmeyen muhaldır ki; hakikî Envâr-ı Hakikata vâsil olabsın.**" Bu mes'elenin Sırı şudur ki: Madem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hâtem-ül Enbiya'dır ve umum nev'-i beşer namına Muhibbat-ı İlâhîdir; elbette nev'-i beşer, Onun Caddesi haricinde gidemez ve Bayrağı altında bulunmak zarurîdir. Ve madem ehl-i cezbe ve ehl-i istîgrâk, muhalefetlerinden mes'ul olamazlar; ve madem **insanda bazı Letaif var ki, teklif altına girmez;** o Latife hâkim olduğu vakit, Tekâlîf-i Şer'iye muhalefetiyle mes'ul tutulmaz; ve **madem insanda bazı Letaif var ki, teklif altına girmediği gibi, ihtiyar altına da girmez;** hattâ Aklin tedbiri altına da girmez, o Latife, Kalbi ve Akli dinlemez; elbette o Latife bir insanda hâkim olduğu zaman – fakat o zamana mahsus

olarak – o zât, **Şeriata muhalefette Velayet derecesinden sukat etmez, mazur sayılır.** Fakat bir şartla ki, Hakaik-i Şeriata ve Kavaid-i İmaniyeeye karşı bir inkâr, bir tezyif, bir istihfaf olmasın. Ahkâmı yapmaya da, Ahkâmı Hak bilmek gerektir. Yoksa o hale mağlub olup, **نَعُوذُ بِاللَّهِ**, o Hakaik-i Muhkemeye karşı inkâr ve tekzibi işmam edecek bir vaziyet, alâmet-i sukuttur!

Elhasıl: Daire-i Şeriatın haricinde bulunan Ehl-i Tarîkat iki kısımdır:

Bir kısmı: – Sâbikan geçtiği gibi – ya hale, istîgraka, cezbeye ve sekre mağlub olup veya teklifi dinlemeyen veya ihtiyarı işitmeyen Latifelerin mahkûmu olup, Daire-i Şeriatın haricine çıkıyor. Fakat o çıkmak, Ahkâm-ı Şeriatı beğenmemekten veya istememekten değil; belki mecburiyetle ihtiyarsız terkediyor. Bu kısım Ehl-i Velayet var. Hem mühim Veliler, bunların içinde muvakkaten bulunmuş. Hattâ bu neviden; değil yalnız Daire-i Şeriattan, belki Daire-i İslâmiyet haricinde bulunduğu bazı Muhakkikîn-i Evliya hükümetmişler. Fakat bir şartla: Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'in getirdiği Ahkâmın hiçbirini tekzib etmemektir. Belki, ya düşünmüyor veya müteveccih olamıyor veya hâl bilemiyor ve bilmiyor. Bilse, kabul etmese olmaz!..

İkinci kısım ise: Tarîkat ve Hakikatin parlak Ezvaklarına kapılıp, mezâkindan çok yüksek olan Hakaik-i Şeriatın derece-i zevkine yetişemediği için; zevksiz, resmî birşey telakki edib, ona karşı lâkayd kalır. Gitgide, Şeriatı zahirî bir kişi zanneder. Bulduğu Hakikati, esas ve maksud telakki eder. "Ben onu buldum, o bana yeter." der, Ahkâm-ı Şeriatı muhalif hareket eder. Bu kısımdan Aklı başında olanlar mes'uldürler, sukat ediyorlar, belki kısmen şeytana maskara oluyorlar!..

D ö r d ü n c ü N ü k t e : Ehl-i dalâlet ve bid'at firkalarından bir kısım zâtlar, Ümmet nazarında makbul oluyorlar. Aynen onlar gibi zâtlar var; zahirî hiçbir fark yokken, Ümmet reddediyor. Bunda hayret ediyordum. Meselâ: mu'tezile mezhebinde zemahşerî gibi, itizâl'de en mutaassib bir ferd olduğu halde, Muhakkikîn-i Ehl-i Sünnet, onun o şedid itirazatına karşı onu tekfîr ve tadil etmiyorlar, belki bir râh-î necat onun için arıyorlar. Zemahşerî'nin derece-i şiddetinden çok aşağı ebu ali cübbâî gibi mu'tezile imamlarını, merdud ve matrud sayıyorlar. Çok zaman bu Sir benim merakımı dokunuyordu. Sonra Lütf-u İlâhî ile anladım ki: Zemahşerî'nin Ehl-i Sünnet'e itirazatı, hak zannettiği mesleğindeki Muhabbet-i Haktan ileri geliyordu. Yani, meselâ: Tenzih-i Hakikî; onun nazarında, hayvanlar kendi efüsaline hâlik olmasına oluyor. Onun için Cenab-î Hakk'ı tenzih Muhabbetinden, Ehl-i Sünnet'in halk-î efüsal mes'elesinde düsturunu kabul etmiyor. Merdud olan sair Mu'tezile

İmamları Muhabbet-i Haktan ziyade, Ehl-i Sünnet'in yüksek Düsturlarına kısa akılları yetişmediğinden ve geniş Kavanin-i Ehl-i Sünnet, onların dar fikirlerine yerleşmediğinden, inkâr ettiklerinden merduddurlar. Aynen bu İlm-i Kelâm'daki Ehl-i İtizal'in Ehl-i Sünnet ve Cemaat'a muhalefeti olduğu gibi, Sünnet-i Seniye haricindeki bir kısım Ehl-i Tarîkatın muhalefeti dahi iki cihetledir:

Biri: Zemahşerî gibi; haline, meşrebine meftuniyet cihetinde daha derece-i zevkine yetişemediği Âdâb-ı Şeriata karşı bir derece lâkayd kalır.

Diğer kısmı ise: Hâşâ Âdâb-ı Şeriata, Desatir-i Tarîkata nisbeten ehemmiyetsiz bakar. Çünkü dar havsalası, o geniş Ezvakı ihata edemiyor ve kısa makamı, o yüksek âdâba yetişemiyor...

SEKİZİNCİ TELVİH: "Sekiz varta"yı beyan eder:

Birincisi: Sünnet-i Seniye tamam İttibâî riayet etmeyen bir kısım Ehl-i Sûlûk; Velayeti, Nübûvvet'e tercih etmekle vartaya düşer. Yirmi-dördüncü ve Otuzbirinci Sözler'de, Nübûvvet ne kadar yüksek olduğu ve Velayet ona nisbeten ne kadar sönüklüğü isbat edilmiştir.

Ikincisi: Ehl-i Tarîkatın bir kısım müfrît evliyasını Sahabeye tercih, hattâ Enbiya derecesinde görmekle vartaya düşer. Onikinci ve Yirmiyedinci Sözler'de ve Sahabeler hakkındaki Zeylinde kat'î isbat edilmiştir ki: **Sahabelerde öyle bir Hâssa-i Sohbet var ki, Velayet ile yetişilmez ve Sahabelere tefevvuk edilmez ve Enbiyaya hiçbir vakit Evliya yetişmez.**

Üçüncüsü: İfrat ile Tarîkat taassubu taşıyanların bir kısmı, Âdâb ve Evrad-ı Tarîkatı Sünnet-i Seniye'ye tercih etmekle Sünnete muhalefet edib, Sünneti terkeder, fakat Virdini bırakmaz. O suretle Âdâb-ı Şer'iyyeye bir lâkaydilik vaziyeti gelir, vartaya düşer.

Çok Sözlerde isbat edildiği gibi ve İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbanî gibi Muhakkikîn-i Ehl-i Tarîkat derler ki: "**Birtek Sünnet-i Seniyeye İttiba' noktasında hasıl olan makbuliyet, yüz Âdâb ve nevafil-i hususiyeden gelemez. Bir Farz, bin Sünnete müreccah olduğu gibi; bir Sünnet-i Seniye dahi, bin Âdâb-ı Tasavvufa müreccahtır.**" demişler.

Dördüncüsü: Müfrît bir kısım Ehl-i Tasavvuf; İlhamı, Vahiy gibi zanneder ve İlhamı, Vahiy nev'inden telakki eder, vartaya düşer. Vahyin derecesi ne kadar yüksek ve külli ve kudsî olduğu ve İlhamat ona nisbeten ne derece căz'î ve sönüklüğü olduğu, Onikinci Söz'de ve İ'câz-ı Kur'an'a dair Yirmibeşinci Söz'de ve sair Risalelerde gayet kat'î isbat edilmiştir.

Beşincisi: Sırr-ı Tarîkatı anlamayan bir kısım mutasavvife, zaîfleri takviye etmek ve gevşekleri teşci' etmek ve şiddet-i hizmetten gelen usanç ve meşakkati tâhfîf etmek için, istenilmeyerek verilen Ezvak ve Envâr ve Keramatı hoş görüp meftun olur; İbadata, Hidemata ve Evrada tercih etmekle vartaya düşer. Şu Risalenin Altıncı Telvihinin Üçüncü Noktasında icmalen beyan olunduğu ve sair Sözlerde kat'iyyen isbat edilmiştir ki: **Bu dâr-ı dünya, Dâr-ül Hizmettir, Dâr-ül Ücret değil! Burada ücretini isteyenler; bâkî, dâimî meyveleri, fâni ve muvakkat bir surete çevirmekle beraber, dünyadaki Beka hoşuna geliyor, müştakane Berzaha bakamıyor; âdetâ bir cihette dünya hayatını sever, çünkü içinde bir nevi Âhireti bulur.**

Altıncısı: Ehl-i Hakikat olmayan bir kısım Ehl-i Sûlûk, Makamat-ı Velayetin gölgelerini ve zillerini ve cüz'î nümunelerini, Makamat-ı Asliye-i külliye ile iltibas etmekle vartaya düşer. Yirmidördüncü Söz'ün İlkinci Dalı'nda ve sair Sözlerde kat'iyyen isbat edilmiştir ki: Nasıl Güneş, âyineler vasıtasiyla taaddüd ediyor; binler misalî Güneş, aynı Güneş gibi ziya ve hararet sahibi olur. Fakat o misalî Güneşler, hakikî Güneşe nisbeten çok zaîftirler. Aynen onun gibi: Makamat-ı Enbiya ve Eazîm-ı Evliyanın makamatının bazı gölgeleri ve zilleri var. Ehl-i Sûlûk onlara girer; kendini, o Evliya-yı Azîmeden daha azîm görür; belki Enbiyadan ileri geçtiğini zanneder, vartaya düşer. Fakat bu geçmiş umum vartalardan zarar görmemek için, Usûl-ü Îmaniyyeyi ve Esasat-ı Şeriatı daima Rehber ve Esas tutmak ve meşhudunu ve zevkini onlara karşı muhalefetinde ittiham etmektedir.

Yedincisi: Bir kısım Ehl-i Zevk ve Şevk, sülükünde fahri, nazi, şatahatı, teveccüh-ü nâsı ve merciiyeti; şukre, niyaza, tazarruata ve nâstan istiğnaya tercih etmekle vartaya düşer. Halbuki en yüksek mertebe ise, Ubudiyet-i Muhammediyedir ki, "Mahbubiyet" ünvanıyla tabir edilir. **Ubudiyetin ise Sırr-ı Esası; Niyaz, Şükür, Tazarru', Huşu', Acz, Fakr, halktan İstiğna cihetiyle o Hakikatın Kemaline mazhar olur.** Bazı Evliya-yı Azîme, fahr ve naz ve şatahata muvakkaten, ihtiyarsız girmişler; fakat o noktada, ihtiyaren onlara iktida edilmez; hâdîdirler, mühdi değıllerdir; arkalarından gidilmez!

Sekizinci Varta: Hodgâm, aceleci bir kısım ehl-i sülük; Âhirette alınacak ve koparılacak Velayet meyvelerini, dünyada yemesini ister ve Sûlûkunda onları istemekle vartaya düşer. Halbuki **وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورُ** gibi Âyetlerle ilân edildiği gibi, çok Sözlerde kat'iyyen isbat edilmiştir ki: Âlem - i Bekada birtek

meyve, fâni dünyanın bin bahçesine müreccahtır. Onun için, o mübarek meyveleri burada yememeli. Eğer istenilmeyerek yedirilse şükredilmeli; mükâfat için değil, belki teşvik için bir İhsan-ı İlâhî olarak telakki edilmeli...

DOKUZUNCU TELVİH : Tarîkatın pek çok semeratından ve faidelerinden yalnız burada "**Dokuz Adedi**"ni icmalen beyan edeceğiz:

Birincisi: İstikametli Tarîkat vasıtasyyla, Saadet-i Ebediyedeki ebedî hazinelerin anahtarları ve menşeleri ve madenleri olan Hakaik-i İmanının inkişafı ve Vuzuhu ve Aynelyakîn derecesinde Zuhurlarıdır.

Ikincisi: Makine-i İnsaniyenin merkezi ve zenbereği olan Kalbi, Tarîkat vasıta olup işletmesiyle ve o işletmekle, sair Letaif-i İnsaniyeyi harekete getirip, netice-i fitratlarına sevkederek hakîkî insan olmaktadır.

Üçüncüsü: Âlem-i Berzah ve Âhiret seferinde, Tarîkat silsilerinden bir silsileye iltihak edip ve o Kafîle-i Nuraniye ile Ebed-ül Âbâd yolunda arkadaş olmak ve yalnızlık vahşetinden kurtulmak ve onlarla, dünyada ve Berzahta manen ünsiyet etmek ve evham ve şübehatın hücumlarına karşı, onların İcmâima ve İttifakına istinad edip, herbir Üstadını kavî bir sened ve kuvvetli bir bürhan derecesinde görüp, onlarla o hâtıra gelen dalâlet ve şübehatı def'etmektir.

Dördüncüsü: İmandaki Marifetullah ve o Marifetteki Muhabbetullahın zevkini, safi Tarîkat vasıtasyyla anlamak ve o anlamakla dünyanın vahşet-i mutlakasından ve insanın Kâinattaki gurbet-i mutlakasından kurtulmaktadır. Çok Sözlerde isbat etmişiz ki: **Saadet-i Dâreyn ve elemsiz lezzet ve vahşetsiz ünsiyet ve hakîkî Zevk ve ciddî Saadet, İman ve İslâmiyetin Hakikatindadır.** İlkinci Söz'de beyan edildiği gibi: **İman, Şecere-i Tûbâ-i Cennet'in bir çekirdeğini taşıyor.**

İşte Tarîkatın Terbiyesiyle, o çekirdek neşvünema bulur, inkişaf eder.

Beşincisi: Tekâlif-i Şer'iyedeki Hakaik-i Latifeyi, Tarîkattan ve Zîkr-i İlâhîden gelen bir Întibâh-ı Kalbî vasıtasyyla hissetmek, takdir etmek... O vakit Taate, suhre gibi değil, belki iştıyakla itaat edip Ubudiyeti îfa eder.

Altıncısı: Hakîkî zevke ve ciddî teselliye ve kedersiz lezzete ve vahşetsiz ünsiyete, hakîkî medar ve vasıta olan Tevekkül Makamını ve Teslim Rütbesini ve Rıza Derecesini kazanmaktadır.

Yedincisi: Sülûk-u Tarîkatın en mühim şartı, en ehemmiyetli neticesi olan İhlas vasıtasyyla, şirk-i hafîden ve riya ve tasannu' gibi rezailden

halâs olmak ve Tarîkatın mahiyet-i ameliyesi olan Tezkiye-i Nefs vasıtasıyla, nefş-i emmarenin ve enaniyetin tehlikelerinden kurtulmaktadır.

Sekizinci: Tarîkatta, Zikr-i Kalbî ile ve Tefekkûr-ü Aklî ile kazandığı Teveccûh ve Huzur ve kuvvetli niyetler vasıtasiyla, âdetlerini İbadet hükmüne çevirmek ve muamelât-ı dünyeviyesini, A'mal-i Uhreviye hükmüne getirip Sermaye-i Ömrünü hüsn-ü istimal etmek cihetile, ömrünün dakikalarını Hayat-ı Ebediyenin sünbüllerini verecek çekirdekler hükmüne getirmektir.

Dokuzuncusu: Seyr-i Sülük-u Kalbî ile ve Mücahede-i Ruhî ile ve Terakkiyat-ı Maneviye ile, İnsan-ı Kâmil olmak için çalışmak; yani hakikî Mü'min ve tam bir Müslüman olmak; yani yalnız surî değil, belki Hakikat-ı Îmanı ve Hakikat-ı İslâmi kazanmak; yani şu Kâinat içinde ve bir cihette Kâinat mümessili olarak, doğrudan doğruya Kâinatın Hâlik-ı Zülcelaline Abd olmak ve Muhatab olmak ve Dost olmak ve Halil olmak ve Âyne olmak ve Ahsen-i Takvimde olduğunu göstermekle, benî-Âdemin Melaikeye Rüchaniyetini isbat etmek ve Şeriatın Îmanî ve Amelî cenahlarıyla Makamat-ı Âliyede uçmak ve bu dünyada Saadet-i Ebediyeye bakmak, belki de o Saadete girmektir...

سُبْحَانَكَ لَا إِلَهَ مَا عَلِمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى الْفَوْتِ الْأَكْبَرِ فِي كُلِّ الْعُصُورِ وَالْقُطُبِ الْأَعْظَمِ فِي كُلِّ
الدُّهُورِ سَيِّدَنَا مُحَمَّدٌ الدُّنْيَا نَظَاهَرَتْ حِشْنَةً وَلَا يَتَّهِ وَمَقَامُ مَحْبُوبِيَّتِهِ فِي
مِعْرَاجِهِ وَإِنْدَرَاجَ كُلُّ الْوَلَايَاتِ فِي ظِلِّ مِعْرَاجِهِ وَعَلَى أَلِهِ وَصَاحِبِهِ آجَمَعِينَ
آمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

Zeyl

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

[Bu küçük Zeylin büyük bir ehemmiyeti var. Herkese menfaatlidir.]

Cenab-ı Hakk'a vâsil olacak Tarîkler pek çoktur. Bütün Hak Tarîkler Kur'andan alınmıştır. Fakat Tarîkatlarınbazısı, bazısından daha Kısa, daha Selâmetli, daha Umumiyetli oluyor. O Tarîkler içinde, kasır fehmimle Kur'andan istifade ettiğim "Acz ve fakr ve şefkat ve tefekkür" Tarîkidir. Evet acz dahi, aşk gibi belki daha eslem bir Tarîktir ki; Ubudiyet Tarîkiyle Mahbubiyete kadar gider. Fakr dahi, Rahman İsmine îsal eder. Hem şefkat dahi aşk gibi, belki daha keskin ve daha geniş bir Tarîktir ki, Rahîm İsmine îsal eder. Hem tefekkür dahi aşk gibi, belki daha zengin ve daha parlak bir Tarîktir ki, Hakîm İsmine îsal eder. Şu Tarîk, hafi Tarîkler misillü "Letaif-i Aşere" gibi on hatve değil ve Tarîk-ı Cehriye gibi "Nûfus-u Seb'a" yedi mertebeye atılan adımlar değil, belki "Dört Hatve"den ibarettir. Tarîkattan ziyade Hakikattır, Şeriattır. Yanlış anlaşılması: Acz ve fakr ve kusurunu, Cenab-ı Hakk'a karşı görmek demektir. Yoksa onları yapmak veya halka göstermek demek değildir. Şu kısa Tarîkin Evrâdi: **İttiba-ı Sünnettir, Feraizi işlemek, kebairi terketmektir. Ve bilhassa Namazı Ta'dil-i Erkân ile kılmak, Namazın arkasındaki Tesbihatı yapmaktadır.**

Birinci Hatveye: **فَلَا تُرْكُوْا آنفُسَكُمْ** Âyeti işaret ediyor.

İkinci Hatveye:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَانْسَيْهُمْ أَنفُسُهُمْ Âyeti işaret ediyor.

Üçüncü Hatveye:

مَا آصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا آصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ Âyeti işaret ediyor.

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهُهُ Âyeti işaret ediyor.

Şu dört Hatvenin kısa bir izahı şudur ki:

Birinci Hatvede: **فَلَا تُرْكُوْا آنْفُسَكُمْ** Âyeti işaret ettiği gibi:

Tezkiye-i nefş etmemek. Zira insan, cibilliyeti ve fitratı hasebiyle nefşini sever. Belki, evvelâ ve bizzât yalnız zâtını sever, başka herşey'i nefşine feda eder. Mabud'a lâyik bir tarzda nefşini medheder. Mabud'a lâyik bir tenzih ile nefşini meayibden tenzih ve tebrie eder. Elden geldiği kadar kusurları kendine lâyik görmez ve kabul etmez. Nefşine perestîş eder tarzında şiddetle müdafaa eder. Hattâ fitratında tevdi' edilen ve Mabud-u Hakikî'nin Hamd ve Tesbihî için ona verilen cihazat ve istidadı, kendi nefşine sarfederek **مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَيْهُ**

Sırrıma mazhar olur. Kendini görür, kendine güvenir, kendini beğenir. İşte şu mertebede, şu Hatvede tezkiyesi, tathiri: Onu tezkiye etmemek, tebrie etmemektir.

İkinci Hatvede:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَيْمُونَ أَنْفُسَهُمْ Dersini verdiği gibi:

Kendini unutmuş, kendinden haberi yok. Mevti düşünse, başkasına verir. Fenâ ve zevali görse, kendine almaz ve külfet ve Hizmet makamında nefşini unutmak, fakat ahz-ı ücret ve istifade-i huzuzat makamında nefşini düşünmek, şiddetle iltizam etmek, nefş-i emmarenin muktezasıdır. Şu makamda tezkiyesi, tathiri, terbiyesi; şu halin aksidir. Yani nisyan-ı nefş içinde nisyan etmemek. Yani huzuzat ve ihtirasatta unutmak ve mevtte ve Hizmette düşünmek...

Üçüncü Hatvede:

مَا آصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا آصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ Dersini verdiği

gibi; nefsin muktezası, daima iyiliği kendinden bilip fahr ve ucbe girer. Bu Hatvede, nefsinde yalnız kusuru ve naksı ve aczi ve fakrı görüp, bütün Mehasin ve Kemalâtını, Fâtır-ı Zülcelal tarafından ona ihsan edilmiş Ni'metler olduğunu anlayıp, fahr yerinde şükür ve temeddüh yerinde hamdetmektir. Şu mertebede tezkiyesi, *قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكِّيَهَا*

Sırriyla şudur ki: Kemalini kemalsizlikte, Kudretini aczde, ginasını fakrda bilmektir.

Dördüncü Hatvede : *كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهٌ* Dersini verdiği

gibi: Nefs, kendini serbest ve müstakil ve bizzât mevcud bilir. Ondan bir nevi Rububiyet dava eder. Mabuduna karşı adavetkârane bir isyanı taşır. İşte gelecek şu Hakikatî derketmekle ondan kurtulur. Hakikat şudur ki: Hersey nefsinde mana-yı ismiyle fânidir, mefkuddur, hâdistir, madumdur. Fakat Mana-yı Harfiyle ve Sâni'-i Zülcelal'in Esmasına âyinedarlık cihetiyle ve vazifedarlık itibariyle şahiddir, meşhuddur, vâciddir, mevcuddur. Şu makamda tezkiyesi ve tathiri şudur ki: Vücudunda adem, ademinde vücudu vardır. Yani, kendini bilse, vücud verse; Kâinat kadar bir zulümât-ı adem içindedir. Yani, vücud-u şâhsîsine güvenip Mûcid-i Hakikî'den gaflet etse, yıldız böceği gibi bir şâhsî ziya-yı vücudu; nihayetsiz zulümât-ı adem ve firaklar içinde bulunur, boğulur. Fakat enaniyeti bırakıp, bizzât nefsi hiç olduğunu ve Mûcid-i Hakikî'nin bir âyne-i tecellisi bulduğunu gördüğü vakit, bütün mevcudatı ve nihayetsiz bir Vücudu kazanır. Zira bütün mevcudat, Esmasının Cilvelerine mazhar olan Zât-ı Vâcib-ül Vücud'u bulan bir Kalb hersey'i bulur.

Hâtîme

Şu acz, fakr, şefkat, tefekkür Tarîkındaki dört Hatvenin izahatı; Hakikatîn İlmine, Şeriatın Hakikatîna, Kur'anın Hikmetine dair olan yirmialtı aded Sözler'de geçmiştir. Yalnız şurada bir iki noktaya kısa bir işaret edeceğiz. Şöyle ki:

Evet şu Tarîk daha kısadır. Çünkü dört hatvedir. Acz, elini nefisten çekse, doğrudan doğruya Kadîr-ı Zülcelal'e verir. Halbuki en keskin Tarîk olan aşk, nefinden elini çeker, fakat maşuk-u mecaziye yapışır. Onun zevalini bulduktan sonra Mahbub-u Hakikî'ye gider. Hem şu Tarîk daha eslemdir. Çünkü nefsin şatahat ve bâlâ-pervazane davaları bulunmaz. Çünkü acz ve fakr ve kusurdan başka nefsinde bulmuyor ki, haddinden fazla geçsin. Hem bu Tarîk daha umumî ve Cadde-i Kübradir.

Çünkü Kâinatı Ehl-i Vahdet-ül Vücud gibi, huzur-u dâimî kazanmak için i'dama mahkûm zannedib لا مَوْجُودٌ إِلَّا هُوَ hükmetsmeye ve yahut Ehl-i Vahdet-üs Şuhud gibi, huzur-u dâimî için Kâinatı nisyan-ı mutlak hapsinde hapse mahkûm tahayyül edib لا مَشْهُودٌ إِلَّا هُوَ demeye mecbur olmuyor. Belki i'damdan ve hapisten gayet zahir olarak Kur'an afvettiğinden, o da sarf-ı nazar edip ve mevcudati kendileri hesabına Hizmetten azlederek Fâtır-ı Zülcelal hesabına istihdam edip Esma-i Hüsnasının mazhariyet ve âyinedarlık vazifesinde istimal ederek Mana-yı Harfi nazarıyla onlara bakıp, mutlak gafletten kurtulup Huzur-u Dâimîye girmektir; herseyde Cenab-ı Hakk'a bir yol bulmaktadır.

E l h a s i l : Mevcudati mevcudat hesabına Hizmetten azlederek, mana-yı ismiyle bakmamaktır...

* * *

Otuzuncu Meklûb

Matbu', Arabî "İşarat-ül İ'caz Tefsiri"dir.

Otuzbirinci Meklûb

Otuzbir "Lem'a"dır.

Otuzikinci Meklûb

Kendi kendine manzum tarzını alan matbu' "Lemaat" Risalesidir. Aynı zamanda "Otuzikinci Lem'a" olup, "Sözler" mecmuatının âhirinde neşredilmiştir.

Otuzüçüncü Meklûb

Marifet-i İlahiye penceler açan "Otuzüç Pencereli Risale" olup, bir cihette "Otuzüçüncü Söz" olduğundan Sözler Mecmuasında neşredilmiş, buraya dercedilmemiştir.

İşarat-ı Gaybiye Hakkında Bir Takriz

[İmam-ı Ali Radıyallahü Anh'in, Risale-i Nur hakkında İhbar-ı Gaybîinden bir parça olan bu kısım; Sikke-i Tasdik-i Gaybî Mecmuasında dercedilen İşarat-ı Kur'aniye ve üç Keramet-i Aleviye ve Keramet-i Gavsiye Risaleleriyle birlikte, ehl-i vukufların takdirkâr raporlarına müsteniden, mahkeme-lece sahiblerine geri iade edilmiştir.

İmam-ı Ali'nin (R.A.) Celcelutiye'de, Risale-i Nur hakkında üç Kerametinden bir Kerametinin sekiz Remzinden Yedinci ve Sekizinci Remzin bir parçasıdır. Sikke-i Tasdik-i Gaybî Mecmuasının yüz yirmibesinci sahifesinden, yüz otuzuncu sahifesine kadar olan kısmında münderichtetir.]

Yedinci Remiz: Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anh, nasılıki

وَبِالْأَيَّةِ الْكُبْرَى أَمِنَّى مِنَ الْفَجَتْ * وَبِحَقِّ فَقَحٍ مَعَ مَخْمَةٍ يَا إِلَهَنَا * وَ
بِاسْمَآئِكَ الْحُسْنَى أَجْرَنِى مِنَ الشَّتَّى * حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَثْ وَشَامَخَثْ
* وَاسْمُ عَصَامُونِى بِهِ الظُّلْمَةُ انجَلَثْ

diye birinci fikrasıyla Yedinci Şuâ'a işaret etmiş; öyle de: Aynı fıkra ile, âlî bir Tefekkürname ve Tevhide dair yüksek bir Marifetname namında olan Yirmidokuzuncu Arabî Lem'aya dahi işaret eder. İkinci fikrasıyla İsm-i A'zam ve Sekine denilen Esma-i Sitte-i Meshurenin Hakikatlarını gayet âlî bir tarzda beyan ve isbat eden ve Yirmidokuzuncu Lem'ayı takib eyleyen Otuzuncu Lem'a namında Altı Nükte - i Esma Risalesine

بِاسْمَآئِكَ الْحُسْنَى أَجْرَنِى مِنَ الشَّتَّى Cümlesiyle işaret ettiğinden; sonra

akabinde, Risale-i Esma'yı takib eden Otuzbirinci Lem'anın Birinci Şuâi olarak, otuzuç Ayet-i Kur'aniyenin Risale-i Nur'a İşaratını kaydedib, hesab-ı cifrî münasebetiyle, baştan başa İlâm-i Huruf Risalesi gibi görünen ve bir Mu'cize-i Kur'aniye hükmünde bulunan Risaleye

حُرُوفٌ لِبَهْرَامٍ عَلَثُ وَتَشَامَخَتْ Kelimesiyle işaret edib , der-akab
وَ اسْمُ عَصَا مُوسَى بِهِ الظُّلْمَةُ انجَلُثْ Kelâmiyla dahi, Risale - i Hurufi -
 yeyi takib eden ve El-Âyet-ül Kübra'dan ve başka Resail-i Nuriyeden
 terekküb eden ve Asâ-yı Musa namını alan ve Asâ-yı Musa gibi, dalâletin
 ve şirkin sihirlerini ibtal eden Risale-i Nur'un şimdilik en son ve âhir
 Risalesine Asâ-yı Musa namını vererek işaretle beraber, manevî
 karanlıklar dağıtacağını müjde ediyor. Evet **وَ بِالْأَيْةِ الْكُبْرِيِّ** Kelimesiyle

Yedinci Şua'a işaretti, kuvvetli karineler ile isbat edildiği gibi; aynı Kelime, diğer bir mana ile elhak Risale-i Nur'un Âyet-i Kübrası hükmünde ve ekser Risalelerin Ruhlarını cem'eden ve Arabî bulunan Yirmidokuzuncu Lem'aya bu Kelâm, "müstetbeat-üt terakib" kaidesiyle ona bakıyor, efradına dâhil ediyor... Öyle ise; Hazret-i İmam-ı Ali Radîyallahü Anh dahi bu fikradan ona bakıp işaret eder diyebiliriz. Hem sair işaretin karinesiyle, hem Mektuba'ttan sonra Lem'alara başka bir tarz-ı ibare ile ima ederek; Lem'aların en parlağının te'lifi, dehşetli bir zamanda ve hapis ve i'damdan kurtulmak ve emniyet ve Selâmet bulmak için, mana-yı mecazî ve mefhûm-u işaretî ile , Hazret-i Ali Radîyallahü Anh kendi Lisanını, büyük tehlikelerde bulunan Müellifin hesabına istimal ederek ; **وَ بِالْأَيْةِ الْكُبْرِيِّ أَمِنَّ مِنَ الْفَجَثْ** yani "Ya Rab! Beni kurtar. Eman ve emniyet ver." diye Dua etmesiyle, tam tamına Eskişehir hapishanesinde i'dam ve uzun hapis tehlikesi içinde Te'lif edilen Yirmidokuzuncu Lem'anın ve sahibinin vaziyetine tevafuk karinesiyle, Kelâm zîmnî ve işaretî delalet ettiğinden diyebiliriz ki; Hazret-i İmam-ı Ali Radîyallahü Anh dahi, bundan ona işaret eder. Hem Otuzuncu Lem'a namında ve Altı Nükte olan

Risale-i Esma'ya bakarak **بِإِسْمَ آئِكَ الْحُسْنَى** deyip, sair işaretin karine-
 siyle, hem Yirmidokuzuncu Lem'aya takib karinesiyle, hem ikisinin isimde
 ve Esma Lafzına tevafuk karinesiyle, hem teşettüt-ü hale ve sıkıntılı bir
 gurbete ve perişaniyete düşen Müellifi , Onun Te'lifi Bereketiyle
 teselli ve tahammül bulmasına ve mana - yi mecazî cihetinde,
 Hazret-i İmam-ı Ali Radîyallahü Anh Lisanıyla kendine Dua olan

وَ بِإِسْمَ آئِكَ الْحُسْنَى أَجِرْنِي مِنَ الشَّرَّ yani "İsm-i A'zam olan o Esma
 Risalesinin

Bereketyle, beni teşettütten perişaniyetten hifzeyle ya Rabbi!" meali; tam tamina o Risale ve Sahibinin vaziyetine Tevafuk karinesiyle Kelâm mecazî delalet ve İmam-ı Ali Radîyallâhü Anh ise, gaybî işaret eder diyebiliriz. Hem madem Celcelutiye'nin aslı Vahiyidir ve Esrarlıdır ve gelecek zamana bakıyor ve gaybî umûr-u istikbaliyeden haber veriyor. Ve madem Kur'an itibariyle bu asır dehşetlidir ve Kur'an hesabıyla, Risale-i Nur bu karanlık asırda ehemmiyetli bir hâdisedir. Ve madem sarahat derecesinde çok karine ve emarelerle; Risale-i Nur Celcelutiye'nin içine girmiş, en mühim yerinde yerleşmiş. Ve madem Risale-i Nur ve Eczaları bu mevkie lâyiktir ve Hazret-i İmam-ı Ali Radîyallâhü Anh'ın Nazar-ı Takdirine ve Tahsinine ve onlardan haber vermesine liyakatları ve kıymetleri var. Ve madem Hazret-i İmam-ı Ali Radîyallâhü Anh, Siracunnur'dan zahir bir surette haber verdiginden sonra ikinci derecede, perdeli bir tarzda Sözler'den, sonra Mektublar'dan, sonra Lem'alar'dan, Risalelerdeki aynı tertib, aynı makam aynı numara tahtında, kuvvetli karinelerin sevkiyle Kelâm delalet ve Hazret-i İmam-ı Ali Radîyallâhü Anh'ın işaret ettiğini isbat eylemiş. Ve madem başta

بَدْئُتْ بِسْمِ اللَّهِ رُوحِي بِهِ اهْتَدَتْ * إِلَى كَشْفِ أَسْرَارِ بِطَاطِنِهِ افْطَوْتْ

Risalelerin başı ve Birinci Söz olan **بِسْمِ اللَّهِ** Risalesine baktığı gibi;

Kasem-i Câmi-i Muazzama'nın âhirinde, Risalelerin kîsm-ı âhirleri olan son Lem'alara ve Şualara; hususan bir Âyet-i Kübra-yı Tevhid olan Yirmidokuzuncu Lem'a-i Hârika-i Arabiye ve Risale-i Esma-i Sitte ve Risale-i İşarat-ı Huruf-u Kur'aniye ve bilhassa şimdilik en âhir Şua ve Asâ-yı Musa gibi dalâletlerin bütün manevî sihirlerini ibtal edebilen bir mahiyette bulunan ve bir manada Âyet-ül Kübra namını alan Risale-i Hârikaya bakıyor gibi bir Tarz-ı İfade görüyor. Ve madem birtek mes'elede bulunan emareler ve karineler, mes'elenin Vahdeti haysiyetiyle birbirine kuvvet verir, zaîf bir münasebetle bir tereşşuh dahi menbaına ilhak edilir. Elbette bu yedi aded esaslara istinaden deriz: "Hazret-i İmam-ı Ali Radîyallâhü Anh, nasıl meşhur Sözlere tertibleri üzerine işaret etmiş ve **Mektubat**'tan bir kısmına ve **Lem'alardan** en mühimlerine tertible bakmış ; öyle de : **بِاسْمَ إِكَ الْحُسْنَى أَجِرُنِي مِنَ الشَّرِّ** Cümlesiyle , Otuzuncu Lem'aya, yani müstakil Lem'aların en son olan Esma-i Sitte Risalesi'ne, tahsin ederek bakıyor. Ve **حُرُوفُ لِبَهْرَامٍ عَلَّتْ وَ تَشَامَّخَتْ** Kelâmiyla dahi, Otuzuncu Lem'ayı takib

eden İşarat-ı Huruf-u Kur'aniye Risalesini takdir edib, işaretle tasdik ediyor. **وَاسْمُ عَصَا مُوسَى بِالظُّلْمَةِ انجَلُث** Kelimesiyle dahi şimdilik en âhir Risale ve Tevhid ve Îmanın elinde **Asâ-yı Musa** gibi hârikalı, en kuvvetli bürhan olan mecmua Risalesini senakârane remzen gösteriyor gibi bir tarz-ı ifadeden bilâperva hükümediyoruz ki: Hazret-i İmam-ı Ali Radiyallahü Anh hem Risale-i Nur'dan, hem çok ehemmiyetli Risalelerinden mana-yı hakikî ve mecazî ile; işaret ve remzî ve imaî ve telvîhî bir surette haber veriyor. Kimin şübhesi varsa, işaret olunan Risalelere bir kerre dikkatle baksın. İnsafi varsa, şübhesi kalmaz zannediyorum. Buradaki mana-yı işaret ve medlûl-ü mecazîlere, karinelerin en güzelî ve latifi; aynı tertibi muhafaza ile verilen isimlerin münasebetidir. Meselâ: Yirmidokuz ve Otuz ve Otuzbir ve Otuziki mertebe-i ta'dadda, Yirmidokuz ve Otuz ve Otuzbir ve Otuzikinci Sözlere gayet münasib isimler ile; başta, Sözlerin başı olan Birinci Söz'e, aynı Besmele Sırriyla ve âhirde, şimdilik Risalelerin âhirine mahiyetini gösterir lâyık birer isim vererek işaret etmesi gerçi gizli ise de, fakat çok güzeldir ve letafetlidir.

Ben itiraf ediyorum ki: Böyle makbul bir Eserin mazharı olmak, hiçbir vecihle o makama liyakatım yoktur. Fakat küçük ehemmiyetsiz bir çekirdekten, koca dağ gibi bir ağacı halketmek; Kudret-i İlahiyyenin Şe'nindendir ve Âdetidir ve Azametine Delildir. **Ben kasemle temin ederim ki: Risale-i Nur'u senadan maksadım, Kur'anın Hakikatlarını ve Îmanın Rükünlerini Teyid ve İsbat ve Neşirdir. Hâlik-ı Rahîmîme yüzbinler şükrolsun ki; kendimi, kendime beğendirmemiş, nefsimin ayıollarını ve kusurlarını bana göstermiş ve o nefس-i emmareyi, başkalara beğendirmek arzusu kalmamış... Kabir kapısında bekleyen bir adam, arkasındaki fâni dünyaya riyakârane bakması, acınacak bir hamakattır ve dehşetli bir hasarettir.** İşte bu Halet-i Ruhiye ile, yalnız Hakaik-i Îmaniyyenin Tercümanı olan Risale-i Nur'un doğru ve Hak olduğuna latif bir münasebet söyleyeceğim. Şöyledi ki:

Celcelutiye, Süryanice Bedî' demektir ve Bedî' manasındadır. İbareleri bedî' olan Risale-i Nur, Celcelutiye'de mühim bir mevki tutup ekser yerlerinde tereşşuhatı göründüğünden, Kasidenin ismi ona bakıyor gibi verilmiş. Hem şimdi anlıyorum ki, eskiden beri benim liyakatım olmadığı halde bana verilen Bediüzzaman lâkabı, benim değildi; belki Risale-i Nur'un manevî bir ismi idi. Zahir bir Tercümanına âriyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim, hakikî sahibine iade edilmiş. Demek, Süryanice Bedî' manasında ve Kaside'de tekerrürüne binaen Kasideye verilen Celcelutiye ismi işaret bir tarzda, bid'at zamanında çıkan Bedi-ül Beyan ve Bedi-üz Zaman olan Risale-i Nur'un; hem ibare, hem

mana, hem isim noktalarıyla Bedî'liğine münasebetdarlığı ihsas etmesine ve bu isim bir parça ona da bakmasına ve bu ismin müsemmasında, Risale-i Nur çok yer işgal ettiği için, hak kazanmış olmasına tahmin ediyorum.

رَبَّنَا لَا تُؤْمِنَّا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَلَنَا

S e k i z i n c i R e m i z :

Sual: Bütün kıymetdar Kitablar içinde Risale-i Nur, Kur'anın İşaretine ve İltifatına ve Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anh'in Takdir ve Tahsinine ve Gavs-ı A'zam'in (K.S.) Teveccüh ve Tebşirine vech-i ihtisası nedir? O iki Zâtın Kerametle Risale-i Nur'a bu kadar kıymet ve ehemmiyet vermesinin Hikmeti nedir?

Elcevab: **Malûmdur ki bazı vakit olur, bir dakika; bir saat ve belki bir gün, belki seneler kadar ve bir saat; bir sene, belki bir عمر kadar netice verir ve ehemmiyetli olur.** Meselâ: Bir dakikada Şehid olan bir adam, bir Velayet kazanır; ve soğuğun şiddetinden incimad etmek zamanında ve düşmanın dehşet-i hücumunda bir saat nöbet, bir sene İbadet hükmüne geçebilir. İşte aynen öyle de: Risale-i Nur'a verilen ehemmiyet dahi, zamanın ehemmiyetinden, hem bu asrin Şeriat-ı Muhammediyeye (A.S.M.) ve Şeair-i Ahmediyeye (A.S.M.) ettiği tahribatın dehşetinden, hem bu Âhirzamanın fitnesinden eski zamandan beri bütün Ümmet İstiaze etmesi cihetinden, hem o fitnelerin savletinden Mü'minlerin Îmanlarını kurtarması noktasından Risale-i Nur öyle bir ehemmiyet kesbetmiş ki: Kur'an Ona kuvvetli işaretle iltifat etmiş ve Hazret-i İmam-ı Ali Radıyallahü Anhü üç Kerametle Ona beşaret vermiş ve Gavs-ı A'zam (K.S.) Kerametkârane Ondan haber verip, Tercümanını teşci' etmiş. Evet bu asrin dehşetine karşı taklidî olan İtikadın istinad kal'aları sarsılmış ve uzaklaşmış ve perdelenmiş olduğundan; her Mü'min, tek başıyla dalâletin Cemaatle hücumuna mukavemet ettirecek gayet kuvvetli bir Îman-ı Tahkikî lâzımdır ki dayanabilsin. Risale-i Nur bu Vazifeyi; en dehşetli bir zamanda ve en lüzumlu nazik bir vakitte, herkesin anlayacağı bir tarzda; Hakaik-i Kur'aniye ve Îmaniyenin en derin ve en gizlilerini, gayet kuvvetli bürhanlar ile isbat ederek; o Îman-ı Tahkikî taşıyan hâlis ve sadık Şakirdleri dahi, bulundukları kasaba ve karye ve şehirlerde -Hizmet-i Îmaniye itibarıyle - âdetâ birer gizli kutub gibi, Mü'minlerin manevî birer Nokta-i İstinadı olarak, bilinmedikleri ve görünmedikleri ve görüşülmeyenler halde, Kuvve-i Maneviye-i İtikadları cesur birer zabit gibi; Kuvve-i Maneviyeyi, Ehl-i

İmanın Kalblerine verip, Mü'minlere manen mukavemet ve cesaret veriyorlar.

Eğer bir muannid tarafından denilse: "Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh, bu umum mecazî manaları irade etmemiştir." Biz de deriz ki: Faraza Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh irade etmezse, fakat Kelâmı delalet eder ve karinelerin kuvvetiyle, işaretî ve zîmnî delaletle manaları içine dâhil eder. Hem madem o mecazî mana ve işaretî mefhûmlar Haktır, doğrudur ve vakıa mutabiktir ve bu iltifata lâyiktir ve karineleri kuvvetlidir; elbette Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh'in, böyle bütün işaretî manaları irade edecek külli bir teveccühü faraza bulunmazsa; Celcelutiye Vahiy olmak cihetiyle hakikî sahibi, Hazret-i İmam-ı Ali Radyallahü Anh'in Üstadı olan Peygamber-i Zîşan Aleyhissalâtü Vesselâm'ın külli Teveccühü ve Üstadının Üstad-ı Zülcelalının ihatalı İlmi onlara bakar, irade dairesine alır. Bu hususta katî ve yakîn derecesindeki kanaatimin bir sebebi şudur ki: Müşkilât-ı azîme içinde, El-Âyet-ül Kübra'nın Tefsir-i Ekberi olan Yedinci Şua'ı yazmakta çok zahmet çektiğimden, bir Kudsî Teselli ve Teşvîke cidden çok muhtaç idim. Şimdiye kadar mükerrer tecrübelerle bu gibi haletlerimde, İnayet-i İlahiye imdadıma yetişiyordu. Risaleyi bitirdiğim aynı vakte -hiç hatırlma gelmediği halde- birden bu Keramet-i Aleviyyenin zuhuru, bende hiçbir şüphe bırakmadı ki; bu dahi benim imdadıma gelen sair İnayet-i İlahiye gibi, Rabb-ı Rahîm'in bir İnayetidir. İnayet ise aldatmaz, Hakikatsız olmaz...

S a i d N u r s î

* * *

Hakikat Çekirdekleri

[Otuzbeş sene evvel tab'edilen "Hakikat Çekirdekleri" namındaki Risaleden vecizelerdir.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

- 1- Marîz bir asrin, hasta bir unsurun, alîl bir uzvun reçetesi; İttiba'-ı Kur'anıdır.
- 2- Azametli bahtsız bir kit'anın, şanlı tali'siz bir devletin, değerli sahibsiz bir kavmin reçetesi; İttihad-ı İslâmdir.
- 3- Arzı ve bütün nücum ve şümusu tesbih taneleri gibi kaldırılacak ve çevirecek kuvvetli bir Ele mâlik olmayan kimse, Kâinatta Dava-yı Halk ve İddia-yı İcad edemez. Zira herşeyle bağlıdır.
- 4- Haşırde bütün Zevi-l Ervahın İhyası; mevt-âlûd bir nevm ile kışta uyuşmuş bir sineğin baharda İhya ve İnşasından Kudrete daha ağır olamaz. Zira Kudret-i Ezeliye zâtiyedir; tagayyür edemez, acz tahallül edemez, avaik tedahül edemez. Onda meratib olamaz, herşey Ona nisbeten birdir.
- 5- Sivrisineğin gözünü halkeden, Güneş'i dahi O halketmiştir.
- 6- Pirenin midesini tanzim eden, Manzume-i Şemsiyeyi de O tanzim etmiştir.
- 7- Kâinatın te'lifinde öyle bir İ'caz var ki; bütün esbab-ı tabiiye farz-ı muhal olarak muktedir birer fâil-i muhtar olsalar, yine kemal-i acz

ile o İ'caza karşı Secde ederek

سُبْحَانَكَ لَا قُدْرَةَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ diyeceklerdir.

8- Esbaba Tesir-i Hakikî verilmemiş, Vahdet ve Celal öyle ister. Lâkin mülk cihetinde esbab Dest-i Kudrete perde olmuştur, İzzet ve Azamet öyle ister. Tâ nazar-ı zahirde, Dest-i Kudret mülk cihetindeki umûr-u hasise ile mübaşir görülmесin.

9- Mahall-i Taalluk-u Kudret olan herşeydeki Melekûtiyet ciheti şeffaftır, nezihtir.

10-Âlem-i Şehadet, Avalim-ül Guyub üstünde tenteneli bir perdedir.

11- Bir noktayı tam yerinde İcad etmek için, bütün Kâinatı İcad edecek bir Kudret-i Gayr-ı Mütenâhî lâzımdır. Zira şu Kitab-ı Kebir-i Kâinatın herbir harfinin, bahusus zîhayat herbir harfinin, herbir cümlesine müteveccih birer yüzü, nâzır birer gözü vardır.

12- Meşhurdur ki: Hilâl-i Îde bakarlardı. Kimse birşey görmedi. İhtiyar bir zât yemin ederek "Hilâli gördüm." dedi. Halbuki gördüğü Hilâl değil, kirpiğinin tekavvüs etmiş beyaz bir kılı idi. O kıl nerede? Kamer nerede?.. Harekât-ı zerrat nerede? Fâil-i teşkil-i enva' nerede?..

13- Tabiat, misalî bir matbaadır, Tâbi' değil; nakıştır, Nakkaş değil; kabildir, Fâil değil; mistardır, Masdar değil; nizamdır, Nâzım değil; kanundur, Kudret değil; Şeriat-ı İradiyedir, Hakikat-ı Hariciye değil!..

14- Fîrat-ı zîsuur olan Vicdandaki İncizab ve Cezbe, bir Hakikat-ı Cazibedârin cezbesiyledir.

15- Fîrat yalan söylemez. Bir çekirdekteki meyelan-ı nümuvv der: "Ben sünbülleneceğim, meyve vereceğim." Doğru sözler. Yumurtada bir meyelan-ı hayat var. Der: "Piliç olacağım." **بِإِذْنِ اللَّهِ** olur.

Doğru sözler. Bir avuç su, meyelan-ı incimad ile der: "Fazla yer tutacağım." Metin demir onu yalan çıkaramaz; sözünün doğruluğu demiri parçalar. Şu meyelanlar, İradeden gelen Evamir-i Tekviniyenin Tecellileridir, Cilveleridir.

16- Karıncayı Emirsiz, ariyi ya'subsuz bırakmayan Kudret-i Ezeliye; elbette beşeri Nebisiz bırakmaz. Âlem-i Şehadetteki insanlara İnşikak-ı Kamer, bir Mu'cize-i Ahmedîye (A.S.M.) olduğu gibi, Mi'râc dahi Âlem-i Melekûttaki Melaike ve Ruhaniyata karşı bir Mu'cize-i

Kübra-yı Ahmediyedir ki; Nübûvvetinin Velayeti bu Keramet-i Bahire ile isbat edilmiştir ve o parlak Zât, berk ve Kamer gibi Melekûtta şu'le-feşan olmuştur.

17- Kelime-i Şehadetin iki Kelâmi birbirine şahiddir. Birincisi ikincisine Bürhan-ı Lîmmîdir; ikincisi birincisine Bürhan-ı İnnîdir.

18- Hayat, kesrette bir çeşit Tecelli-i Vahdettir. Onun için İttihada sevkeder. Hayat, bir şeyi herşeye mâlik eder.

19- Ruh, bir Kanun-u Zîvücd-u Haricîdir, bir Namus-u Zîşuurdur. Sabit ve daim fitri Kanunlar gibi, Ruh dahi Âlem-i Emirden, Sifat-ı İradeden gelmiş, Kudret ona Vücdû Hissî giydirmiştir. Bir seyyale-i latifeyi o cevhere sadef etmiştir. Mevcud Ruh, makul Kanunun Kardeşidir. İkişi hem dâimî, hem Âlem-i Emirden gelmişlerdir. Şayet nevilerdeki Kanunlara Kudret-i Ezeliye bir vücdû haricî giydirseydi, Ruh olurdu. Eğer Ruh, Vücdû çıkarسا, şuuru başından indirse, yine lâyemut bir Kanun olurdu.

20- Ziya ile mevcudat görünür, hayat ile mevcudatın varlığı bilinir. Herbirisi birer keşhaftir.

21- Nasraniyet, ya intifa veya istifa edib İslâmiyet'e karşı terk-i silâh edecektir. Nasraniyet birkaç defa yırtıldı, protestanlığa geldi. Protestanlık da yırtıldı, Tevhide yaklaştı. Tekrar yırtılmağa hazırlanıyor. Ya intifa bulup sônecek veya hakikî nasraniyetin esasını câmi' olan Hakaik-i İslâmiyeyi karşısında görecek, teslim olacaktır.

İşte bu Sîrr-i Azîme, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm işaret etmiştir ki: "Hazret-i İsa nâzil olup gelecek, Ümmetimden olacak, Şeriatımla amel edecektir."

22- Cumhur-u avamı, bürhanadan ziyade, me'hazdaki Kudsiyet imtisale sevkeder.

23- Şeriatın yüzde doksanı -Zaruriyat ve Müsellemat-ı Diniye- birer elmas sütundur. Mesail-i İctihadiye-i Hilafiye, yüzde ondur. Doksan elmas sütun, on altınun himayesine verilmez. Kitablar ve İctihadlar Kur'an'a dûrbîn olmalı, âyne olmalı; gölge ve vekil olmamalı!..

24- Her müstaid; nefsi için ictihad edebilir, teşri' edemez.

25- Bir fikre davet, Cumhur-u Ülemanın kabulüne vâbestedir. Yoksa davet bid'attır, reddedilir.

26- İnsan fitraten mükerrem olduğundan, Hakkı arıyor. Bazan bâtil

eline gelir; hak zannederek koynunda saklar. Hakikatı kazarken, ihtiyarsız dalâlet başına düşer; Hakikat zannederek kafasına giydiriyor.

27- Birbirinden eşeff ve eltaf, Kudretin çok âyineleri vardır; sudan havaya, havadan esîre, esîrden Âlem-i Misale, Âlem-i Misalden Âlem-i Ervaha, hattâ zamana, fikre tenevvü' ediyor. Hava âyinesinde bir Kelime milyonlar Kelimat olur. Kalem-i Kudret, şu Sîrr-ı Tenasülü pek acib istinsah ediyor. În'ikas, ya hüviyeti veya hüviyetle mahiyeti tutar. Kesifin timsalleri birer meyyit-i müteharriktir. Bir Ruh-u Nuranînin kendi âyinelerinde olan timsalleri, birer hayy-ı murtabittir; aynı olmasa da, gayrı da değildir.

28- Şems hareket-i mihveriyesiyle silkinse, meyveleri düşmez; silkinmezse, yemişleri olan seyyarat düşüp dağılacaktır.

29- Nur-u Fikir, Ziya-yı Kalb ile ışıklanıp mezcolmazsa, zulmettir, zulüm fişkirir. Gözün muzlim nehar-ı ebyazı, muzii (Haşıye) leyle-i süveyda ile mezcolmazsa basarsız olduğu gibi, fikret-i beyzada Süveyda-i Kalb bulunmazsa, basiretsizdir.

30- İlimde İz'an-ı Kalb olmazsa, cehildir. İltizam başka, İtikad başkadır.

31- Bâtil şeyleri iyice tasvir, safi zihinleri idlâldir.

32- Âlim-i Mürşid, koyun olmalı; kuş olmamalı. Koyun, kuzusuna süt; kuş, yavrusuna kay verir.

33- Bir şey'in Vücudu, bütün eczasının Vücuduna vâbestedir. Ademi ise, bir cüz'ünün ademiyle olduğundan; zaîf adam, iktidarını göstermek için tahrib tarafdarı oluyor, müsbet yerine menfice hareket ediyor.

34- Desatir-i Hikmet, nevamis-i hükûmetle; kavanin-i hak, revabit-i kuvvetle imtizac etmezse cumhur-u avamda müsmir olamaz.

35- Zulüm, başına adalet külâhını geçirmiş; hıyanet, hamiyet libasını giymiş; Cihada bagy ismi takılmış, esarete hürriyet namı verilmiş!... Ezdad, suretlerini mübadele etmişler.

36- Menfaat üzerine dönen siyaset, canavardır.

37- Açı canavara karşı tahabbüb; merhametini değil, iştihadını açar. Hem de dış ve turnağının kirاسını da ister.

(Haşıye): Meali: Gözün gündüze benzeyen beyazı, geceye benzeyen siyahlığıyla beraber olmazsa; göz, göz olmaz.

38- Zaman gösterdi ki: Cennet ucuz değil, Cehennem dahi lüzumsuz değil...

39- Dünyaca havas tanınan insanlardaki meziyet, sebeb-i tevazu' ve mahviyet iken; tahakküm ve tekebbüre sebeb olmuştur. Fukaranın aczi, avamın fakrı sebeb-i merhamet ve ihsan iken; esaret ve mahkûmiyetlerine müncer olmuştur.

40- Bir şeyde Mehasin ve Şeref hasil oldukça, havassa peşkeş ederler; seyyiat olsa, avama taksim ederler...

41- Gaye-i hayal olmazsa veya nisyan veya tenasi edilse; ezhan enelere dönüp etrafında gezerler.

42- Bütün ihtilat ve fesadın asıl madeni ve bütün ahlâk-ı rezilenin muharrik ve menba'ı tek iki kelimedir:

Birinci Kelime: "Ben tok olsam, başkası açlıktan ölse bana ne!"

İkinci Kelime: "İstirahatım için zahmet çek; sen çalış, ben yiyeşim."

Birinci kelimenin ırkını kesecek tek bir devası var ki, o da vücub-u zekattır.

İkinci kelimenin devası, hurmet-i ribadır. Adalet-i Kur'aniye Âlem kapısında durup, ribaya "Yasaktır, girmeye hakkın yoktur" der. Beşer bu Emri dinlemedi, büyük bir sille yedi. Daha müdhişini yemeden, dinlemeli!..

43- Devletler, milletler muharebesi; tabakat-ı beşer muharebesine terk-i mevki ediyor. Zira beşer esir olmak istemediği gibi, ecîr olmak da istemez.

44- Tarîk-ı gayr-ı meşru ile bir maksadı takib eden, galiben maksudunun ziddıyla ceza görür, avrupa muhabbeti gibi gayr-ı meşru muhabbetin akibetinin mükâfatı, mahbubun gaddarane adavetidir.

45- Maziye, mesaiye Kader nazarıyla ve müstakbele, maasiye teklif noktasında bakmak lâzımdır. Cebr ve itizal, burada barışırlar.

46- Çaresi bulunan şeyde acze, çaresi bulunmayan şeyde ceza'a iltica etmemek gerektir.

47- Hayatın yarası iltiyam bulur. İzzet-i İslâmiyenin ve namusun ve izzet-i milliyenin yaraları pek derindir.

48- Öyle zaman olur ki; bir kelime bir orduyu batırır, bir gülle otuz milyonun mahvina sebeb olur. (Haşiye) Öyle şerait tahtında olur ki;

(Haşiye): Sırp bir neferin avusturya veliahidine attığı bir tek gülle; eski harb-i umumîyi patlattırdı, otuz milyon nüfusun mahvina sebeb oldu.

küçük bir hareket, insanı A'lâ-yı İlliyîne çıkarır ve öyle hal olur ki; küçük bir fiil, insanı esfeli safilîne indirir.

49- Bir tane Sîdk, bir harman yalanları yakar. Bir tane Hakikat, bir harman hayalata müreccahtır.

لَا يَلْزَمُ مِنْ لُزُومٍ صِدْقٌ كُلُّ قَوْلٍ كُلُّ صِدْقٍ

Her sözün doğru olmalı; fakat her doğruya söylemek, doğru değil.

50- Güzel gören, güzel düşünür. Güzel düşünen, hayatından lezzet alır.

51- İnsanları canlandıran emeldir; öldüren ye'stir.

52- Eskiden beri İ'lâ-yı Kelimetullah ve Beka-yı İstiklaliyet-i İslâm için Farz-ı Kifaye-i Cihadı deruhde kendini, yek-vücid olan Âlem-i İslâm'a fedaya vazifedar ve Hilafete Bayrakdar görmüş olan bu Devlet-i İslâmiyenin felâketi; Âlem-i İslâmın Saadet ve Hürriyet-i müstakbelesiyle telafi edilecektir. Zira şu musibet, maye-i hayatımız olan Uhuvvet-i İslâmiyenin inkişafını hârikulâde ta'cil etti.

53- Hristiyanlığın malî olmayan mehasin-i medeniyeti ona mal etmek ve İslâmiyetin düşmanı olan tedenniyi ona dost göstermek, felegin ters dönmesine delildir.

54- Paslanmış bîhemta bir elmas, daima müicella cama müreccahtır.

55- Herşeyi maddede arayanların Akilları gözlerindedir, göz ise maneviyatta kördür.

56- Mecaz, İlmin elinden cehlin eline düşse, Hakikata inkılâb eder; hurafata kapı açar.

57- İhsan-ı İlahîden fazla İhsan, İhsan değildir. Her şeyi, olduğu gibi tavsif etmek gerektir.

58- Şöhret, insanın malî olmayanı dahi insana maleder.

59- Hadîs, Maden-i Hayat ve Mülhim-i Hakikattır.

60- İhya-yı Din, İhya-yı Millettir. Hayat-ı Din, Nur-u Hayattır.

61- Nev'-i Beşere Rahmet olan Kur'an; ancak umumun, lâakkal ekseriyetin Saadetini tazammun eden bir medeniyeti kabul eder. Medeniyet-i hazırla, beş menfi esas üzerine teessüs etmiştir:

1- Nokta-i istinadı, kuvvettir. O ise, şe'ni tecavüzdür.

2- Hedef-i kasdı menfaattır. O ise, şe'ni tezahümdür.

- 3- Hayatta düsturu, cidaldır. O ise, şe'ni, tenazu'dur.**
- 4- Kitleler mabeynindeki rabitası, âheri yutmakla beslenen unsuriyet ve menfi milliyettir. O ise, şe'ni müdhiş tesadümdür.**
- 5- Cazibedar hizmeti, heva ve hevesi teşci' ve arzularını tatmindir. O heva ise, insanın mesh-i manevîsine sebebdir.**

Şeriat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) tazammun ettiği ve emrettiği Medeniyet ise: Nokta-i İstinadı, kuvvete bedel Haktır ki; şe'ni, Adalet ve Tevazündür. Hedefi de, menfaat yerine Fazilettir ki; şe'ni, Muhabbet ve Tecazübüdür. Cihet-ül Vahdet de, unsuriyet ve milliyet yerine, Rabita-i Dinî ve vatanî ve sınıfıdır ki; şe'ni samimî Uhuvvet ve müsâlemet ve haricin tecavüzine karşı, yalnız tedafü'dür. Hayatta, düstur-u cidal yerine Düstur-u Teavündür ki; şe'ni, İttihad ve Tesanüddür... Heva yerine Hüdadır ki; şe'ni, İnsaniyeten Terakki ve Ruhen Tekâmüldür.

Mevcudiyetimizin hâmisi olan İslâmiyetten elini gevsetme, dört el ile sarılı; yoksa mahvolursun.

62- Musibet-i âmme, ekseriyetin hatasından terettüb eder. Musibet; cinayetin neticesi, mükâfatın mukaddemesidir.

63- Şehid kendini hayy bilir. Feda ettiği Hayatı, sekerati tatmadığından, gayr-i münkatı' ve bâkî görüyor. Yalnız daha nezih olarak buluyor.

64- Adalet-i Mahza-i Kur'aniye; bir masumun hayatını ve kanını, hattâ umum beşer için de olsa, heder etmez. İki Nazar-ı Kudrette bir olduğu gibi, Nazar-ı Adalette de birdir. Hodgâmlık ile, öyle insan olur ki; ihtirasına mani hersey'i, hattâ elinden gelirse dünyayı harab ve nev'-i beşeri mahvetmek ister.

65- Havf ve za'f, tesirat-ı hariciyeyi teşci' eder.

66- Muhakkak maslahat, mevhüm mazarrata feda edilmez.

67- Şimdilik İstanbul siyaseti, İspanyol hastalığı gibi bir hastalıktır.

68- Deli adama "iyisin, iyisin" denilse iyileşmesi, iyi adama "fenâsin, fenâsin" denilse fenâlaşması nâdir değildir.

69- Düşmanın düşmanı, düşman kaldıkça dosttur; düşmanın dostu, dost kaldıkça düşmandır.

70- İnadın işi: Şeytan birisine yardım etse; "Melektir" der, Rahmet

okur; muhalifinde Melek görse, "libasını değiştirmiş şeytandır." der, lanet eder.

71- Bir derdin dermanı, başka bir derde zehir olabilir. Bir derman, haddinden geçse, dert getirir.

72-

**الْجَمِيعَةُ الَّتِي فِيهَا التَّسَاءُدُ اللَّهُ خَلَقَتْ لِتَحْرِيكِ السَّكَنَاتِ
وَالْجَمَاعَةُ الَّتِي فِيهَا التَّحَاسُدُ اللَّهُ خَلَقَتْ لِتَسْكِينِ الْحَرَكَاتِ**

73- Cemaatte vâhid-i sahib olmazsa; cem' ve zamm, kesir darbî gibi küçültür. (Haşıye)

74- Adem-i kabul, kabul-ü ademle iltibas olunur. Adem-i kabul; adem-i delil-i sübut, onun delilidir. Kabul-ü adem, delil-i adem ister. Biri sek, biri inkârdır.

75- İmanî mes'elelerde şübhe, bir delili, hattâ yüz delili atsa da; medlûle îras-ı zarar edemez. Çünkü binler delil var.

76- Sevad-ı A'zama ittiba edilmeli. Ekseriyete ve Sevad-ı A'zama dayandığı zaman, lâkayd Emevîlik, en nihayet Ehl-i Sünnet Cemaatine girdi. Adedce ekalliyette kalan salabetli alevîlik, en nihayet az bir kısımı râfîzîlige dayandı.

77- Hakta İttifak, Ehakta ihtilaf olduğundan; bazan Hak, Ehaktan ehaktır; Hasen, Ahsenden Ahsendir. Herkes kendi mesleğine "Hüve Hakkun" demeli, "Hüve-l Hakku" dememeli. Veyahut "Hüve Hasen" demeli, "Hüve-l Hasen" dememeli...

78- Cennet olmazsa, Cehennem tazib etmez.

79- Zaman ihtiyarlandıkaç, Kur'an genleşiyor; rumuzu tavazzuh ediyor. Nur, nâr göründüğü gibi; bazan şiddet-i belâgat dahi, mübalağa görünür.

80- Hararetteki meratib, bürûdetin tahallülü iledir; hüsündeki derecat, kubhun tedahülü iledir. Kudret-i Ezeliye Zâtiyedir, Lâzimedir, Zaruriyedir;

(Haşıye): Hesabda malûmdur ki; darb ve cem', ziyadeleştirir. Dört kerre dört, onaltı olur. Fakat kesirlerde darb ve cem', bilakis küçültür. Sülüsü sülüs ile darbetmek, tüsü' olur; yani, dokuzda bir olur. Aynen onun gibi, insanlarda sihhat ve İstikamet ile Vahdet olmazsa; ziyadeşmekle küçülür, bozuk olur, kıymetsiz olur!..

acz tahallül edemez, meratib olamaz, herşey Ona nisbeten müsavidir.

81- Şemsin Feyz-i Tecellisi olan timsali, denizin sathında ve denizin katresinde aynı hüviyeti gösteriyor.

82- Hayat, Cilve-i Tevhiddendir, müntehası da Vahdet kesbediyor.

83- İnsanlarda Veli, Cum'ada Dakika-i İcabe, Ramazanda Leyle-i Kadir, Esma-i Hüsnada İsm-i A'zam, ömürde ecel meçhul kaldıkça; sair efrad dahi kıymetdar kalır, ehemmiyet verilir. Yirmi sene mübhem bir ömür, nihayeti muayyen bin sene ömre müreccahtır.

84- Dünyada masiyetin akibeti, ikab-ı uhrevîye delildir.

85- Rızk, Hayat kadar Kudret nazarında ehemmiyetlidir. Kudret çıkarıyor, Kader giydiriyor, İnayet besliyor. Hayat; muhassal-ı mazbuttur, görünür. Rızk; gayr-ı muhassal, tedricî münteşirdir, düşündürür. Aşktan ölmek yoktur. Zira bedende şahm ve saire suretinde iddihar olunan gıda bitmeden evvel ölüyor. Demek, terk-i âdetten neş'et eden maraz öldürür; rızıksızlık değildir.

86- Âkil-ül lahm vahşilerin helâl Rızıkları, hayvanatın hadsiz cenazeleridir; hem rûy-i zemini temizliyorlar, hem Rızıklarını buluyorlar.

87- Bir lokma kırk paraya, diğer bir lokma on kuruşa... Ağıza girmeden ve boğazdan geçtikten sonra bıdirler. Yalnız, birkaç Saniye ağızda bir fark var. Müfettiş ve kapıcı olan kuvve-i zaikayı taltif ve memnun etmek için birden ona gitmek, israfın en sefihidir.

88- Lezaiz çağrırdıkça, sanki yedim demeli. Sanki yedimi düstur yapan; "Sanki yedim" namındaki bir Mescidi yiyebildirdi, yemedi.

89- Eskiden ekser İslâm aç değildi, tereffühe ihtiyar vardi. Şimdi açtır, telezzüze ihtiyar yoktur.

90- Muvakkat lezzetten ziyade, muvakkat eleme tebessüm etmeli; hoş geldin demeli. Geçmiş lezaiz, ah vah dedirtir. "Ah!" müstetir bir elemen tercumanıdır. Geçmiş âlâm, "Oh!" dedirtir. O "Oh" muzmer bir Lezzet ve Ni'metin muhbiridir.

91- Nisanın dahi bir Ni'mettir. Yalnız her günün âlâmını çektirir, müterakimi unutturur.

92- Derece-i hararet gibi, her musibette bir Derece-i Ni'met vardır. Daha büyüğünü düşünüp, küçükteki Derece-i Ni'meti görüp, Allah'a şükretmeli. Yoksa isti'zam ile üflense, şişer; merak edilse, ikileşir;

Kalbdeki misali, hayali, Hakikata inkılâb eder.. o da Kalbi döver.

93- Her adam için, heyet-i içtimaiyede görmek ve görünmek için mertebe denilen bir penceresi vardır. O pencere kamet-i kıymetinden yüksek ise, tekebbür ile tetavül edecek; eğer kamet-i kıymetinden aşağı ise, tevazu' ile tekavvüs edecek ve eğilecek.. tâ o seviyede görsün ve görünsün. İnsanda büyülüğün mikyası; küçüklüktür, yani tevazu'dur. Küçüklüğün mizanı; büyüklüktür, yani tekebbürdür.

94- Zaîfin kavîye karşı İzzet-i Nefsi, kavîde tekebbür olur; kavînin zaîfe karşı tevazu'u, zaîfte tezellül olur. Bir Ulû'l Emrin makamındaki ciddiyeti, Vakardır; mahviyeti, zillettir.. hanesindeki ciddiyeti, kibirdir; mahviyeti tevazu'dur. Ferd mütekellim-i vahde olsa, müsamahası ve fedakârlığı amel-i sâlihtir; mütekellim-i maalgayr olsa, hryanettir, amel-i talihtir. Bir şahıs, kendi namına hazm-ı nefş eder, tefahur edemez; millet namına tefahur eder, hazm-ı nefş edemez.

95- Tertib-i mukaddematta "tefviz" tenbelliktir, terettüb-ü neticede tevekküldür. Semere-i sa'yine ve kismetine rıza; kanaattır, meyl-i sa'yi kuvvetlendirir. Mevcuda iktifa, dûn-himmetliktir.

96- Evamir-i Şer'iyeye karşı İtaat ve isyan olduğu gibi, Evamir-i Tekviniyeye karşı da İtaat ve isyan vardır. Birincisinde mükâfat ve mücazatin ekseri Âhirette; ikincisinde, ağlebi dünyada olur. Meselâ: Sabrı mükâfati zaferdir, ataletin mücazati sefalettir, sa'yin Sevabı servettir, Sebatın mükâfati galebedir. Müsavatsız adalet, adalet değildir.

97- Temasül tezadın sebebidir, tenasüb tesanüdün esasıdır, sigar-ı nefş tekebbürün menba'ıdır, za'f gururun madenidir, acz muhalefetin menşeidir, merak İlmin hocasıdır.

98- Kudret-i Fâtura ihtiyaç ile, hususan açlık ihtiyacıyla; başta insan bütün hayvanatı gemlendirip, nizama sokmuş. Hem Âlemi hercü merden halas edib, hem ihtiyacı medeniyete ustâd ederek, terakkiyatı temin etmiştir.

99- Sıkıntı, sefahetin muallimidir. Ye's, dalâlet-i fikrin; zulmet-i Kalb, Ruh sıkıntısının menba'ıdır.

100-

إِذَا تَأَكَّثَ الرِّجَالُ بِالْتَّهَوُسِ تَرَجَّلَ النِّسَاءُ بِالْتَّوْقُحِ

Bir meclis-i ihvana güzel bir karde girdikçe; riya, rekabet, hased damarı intibah eder. Demek inkişaf-ı nisvandan, medenî beserde ahlâk-ı seyyie inkişaf eder.

101- Beşerin şimdiki seyyiat-âlûd hırçın ruhunda, mütebessim küçük cenazeler olan suretlerin rolü ehemmiyetlidir.

102- Memnu' heykel; ya bir zulm-ü mütehaccir, ya bir heves-i mütecessim veya bir riya-yı mütecessimdir.

103- İslâmiyetin müsellematını tamamen imtisal ettiği cihetle bihakkın daire-i dâhiline girmiş zâttı; meyl-üt teysi' meyl-üt tekemmüldür. Lâkaydılık ile haricde sayılan zâttı meyl-üt teysi', meyl-üt tahribdir. Fırtına ve zelzele zamanında; değil İctihad kapısını açmak, belki pencerelerini de kapatmak maslahattır. Lâübaliler Ruhsatlarla okşanılmaz; Azimetlerle, şiddetle ikaz edilir.

104- Bîçare Hakikatlar, kıymetsiz ellerde kıymetsiz olur.

105- Küremiz hayvana benziyor, âsâr-ı hayat gösteriyor. Acaba yumurta kadar küçülse, bir nevi hayvan olmayacak mıdır? Veya bir mikrop küremiz kadar büyüse, ona benzemeyecek midir? Hayati varsa, Ruhu da vardır. Âlem, insan kadar küçülse, yıldızları zerrat ve cevahir-i ferdije hükmüne geçse; o da bir hayvan-ı zîsuur olmayacak mıdır? Allah'ın böyle çok hayvanları var.

106- Şeriat ikidir:

Birincisi: Âlem-i asgar olan insanın ef'al ve ahvalini tanzim eden ve Sifat-ı Kelâmdan gelen bildigimiz Şeriat'tır.

İkincisi: İnsan-ı Ekber olan Âlemin harekât ve sekenatını tanzim eden, Sifat-ı İradeden gelen Şeriat-ı Kübra-yı Fitriyedir ki; bazan yanlış olarak tabiat tesmiye edilir. Melaike bir Ümmet-i Azîmedir ki, Sifat-ı İradeden gelen ve Şeriat-ı Fitriye denilen Evamir-i Tekviniyesinin Hamelesi ve Mümessilleridirler.

107-

إِذَا وَازَنْتَ بَيْنَ حَوَاسِّ حُوَيْنَةٍ خُرَدَبِينِيَّةٍ وَحَوَاسِّ الْإِنْسَانِ تَرَى سِرًّا عَجِيبًا
إِنَّ الْإِنْسَانَ كَصُورَةَ يَسَّ كُتِبَ فِيهَا سُورَةُ يَسَّ

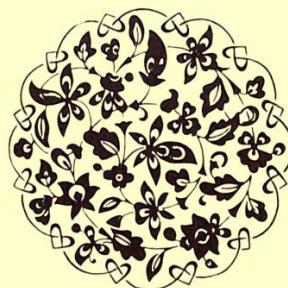
108- Maddiyyunluk manevî taundur ki, besere şu müdhiş sitmayı tutturdu, Gazab-ı İlahiye çarptırdı. Telkin ve tenkid kabiliyeti tevessü' ettikçe, o taun da tevessü' eder.

109- En bedbaht, en muzdarib, en sıkıntılı; işsiz adamdır. Zira atalet ademin biraderzadesidir; sa'y, Vücutun Hayatı ve Hayatın yakazasıdır.

110- Ribanın kap ve kapıları olan bankaların nef'i; beşerin fenâsı olan gâvurlara ve onların en zalimlerine ve bunların en sefihlerinedir. Âlem-i İslâma zarar-ı mutlaktır; mutlak beşerin refahı nazara alınmaz. Zira gâvur harbî ve mütecaviz ise, hürmetsiz ve ismetsizdir.

111- Cum'ada Hutbe; Zaruriyat ve Müsellemati tezkirdir, nazariyatı talim değildir. İbare-i Arabye daha ulvî ihtar eder. Hadîs ile Âyet müvazene edilse, görünür ki; beşerin en beliği dahi, Âyetin Belâgatına yetişemez, ona benzemez.

S a i d N u r s î

[Medine-i Münevvere'de bulunan mühim bir âlimin, Risale-i Nur hakkında yazdığı bir manzumesidir.]

Gönüller Fâtihi Büyük Üstada

Nuruyla bütün gönlümü fetheleyen Üstad!
Gönlüm Seni, kudsî heyecanlarla eder yâd...

İlhamıma can geldi Beraet haberinle,
Mü'minleri şâdeleyen ulvî Zaferinle.

Siyrıldı ufuklardan o kasvetli bulutlar;
Göklerde Melekler, bu büyük Bayramı kutlar.

Milyonların İmanını kurtardı Cihadın;
Par-par yanar İmanlı gönüllerdeki Yâdın.

Coşтурmada İmanları, binlerle vecizen,
Tarihini kudsî heyecanlarla süzerken.

İlhamımı mestetti Tecellâ-yı Cemalin;
"Fâtih" gibi Rehberleri andırmada halin.

Dağlar gibi sarsılmadın, en korkulu günlerde,
Her ânı ölümler dolu tazyikin önünde.

Dünyalara dehşet salıyor Sendeki İman;
Sarsılmayan İmanına düşman bile hayran.

Rehber Sana zira "Yüce Peygamberimiz"dir.
Ölmez Eserin: Gençliğe gösterdiğin izdir.

Kur'an-ı Kerim'in Ezelî Feyzine erdin;
İnsanlığa, İman ve Kemal dersini verdin.

Ey başlara Cennetlerin ufkundan inen Tac!
Âlem Senin İrfanına, İrşadına muhtaç.

Derya gibi Nurlar taşıyor her Eserinden;
"Allah'a giden Nurcuların Rehberisin Sen!

Milyonları derya gibi coşтурmada "SÖZLER";
Cennetteki Âlemleri seyretmede gözler.

Hikmet dolu her Cümlede, Kur'andaki Nur var;
Her Lem'ada, binbir güneşin huzmesi çağlar.

"Nur yolcusu" insanlığa örnek olacaktır.
Kudsî Heyecanlarla, gönüller dolacaktr.

Mefkûresi, günden güne erdikçe Kemale;
Gark olmada iç Âlemi, en tatlı Visale

Coştuğça denizler gibi Kalbindeki İman;
Bin Ders-i Hakikat veriyor Ruhuna Kur'an.

Azadedir İslâmı saran tehlikelerden;
Davası temiz çünkü siyâsi lekelerden.

Her hamlesinin Kuvve-i Kudsiyesi vardır;
Vicdanları mesteyleyen Ulvî Sesi vardır.

Aşkın Ezeli Sırrına erdikçe gönüller;
Yer yer donatır ufkunu sevda dolu renkler.

Bir ülkeyi baştan başa fetheyedin ey Nur!
Nurun olacaktır, bütün insanlığa düstur.

Kur'an Seni teyid ediyor Mu'cizelerle;
Ey şanlı gönül Fâtihi hiç durmadan ilerle!..

Tarih-i hayatın doludur Hârikalarla;
Hiç sözmeden Âlemde güneşler gibi parla!

Manzume-i Şemsiyeyi temsil ediyorsun
Heybetli fezalarda hız almış gidiyorsun!

İmanlı nesiller seni takibedecektir;
Yıllarca, asırlarca peşinden gidecektir.

Tarihi aşarken Sen o İman dolu hızla,
Milyonları aşmış bütün evlâdlarımızla;

Birden açılır Ruhuma Esrarlı bir Âlem,
Vasfeylemez Aşkımlı, şiirimdeki nâlem...

ALİ ULVÎ

[Bu Mektub, oniki sene evvel yazılmış ve Sikke-i Tasdik-i Gaybî mecmuasında dercedilmiş bir Mektubdan bir parçadır.]

Risale-i Nur'un bu vatan ve millete kazandırdığı büyük ve çok mukaddes iki neticeyi beyan etmesi, filahika aynen bu iki neticenin tezahürü bu memlekette ve Âlem-i İslâmda görülmüş olması dolayısıyla bu mektub çok ehemmiyetlidir.]

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ

Risale-i Nur, bu mübarek vatanın manevî bir Halaskârı olmak cihetile; şimdi iki dehşetli manevî bâlây def'etmek için matbuat âlemi ile tezahüre başlamak, Ders vermek zamanı geldi veya gelecek gibidir zannederim.

O dehşetli beladan birisi: hristiyan dinini mağlub eden ve anarşiliği yetiştiren, şimalde çıkan dehşetli dinsizlik cereyanı bu vatanı manevî istilâsına karşı Risale-i Nur bir Sedd-i Zülkarneyn gibi bir Sedd-i Kur'anî Vazifesini görebilir.

İkincisi: Âlem-i İslâm'ın bu mübarek vatanın ahalisine karşı pek şiddetli itiraz ve ittihamlarını izale etmek için matbuat lisâniyla konuşmak lâzıimgelmiş diye Kalbime ihtar edildi.

Ben dünyanın halini bilmiyorum, fakat avrupa'da istilâ-kârane hükmeden ve Edyan-ı Semaviyeye dayanmayan dehşetli cereyanın istilâsına karşı Risale-i Nur Hakikatları bir Kal'a olduğu gibi, Âlem-i İslâm'm ve Asya Kit'asının hal-i hazırladı itiraz ve ittihamını izale ve eskideki Muhabbet ve Uhuvvetini iade etmeye vesile olan bir Mu'cize-i Kur'aniyedir.

Bu memleketin vatanperver siyâşîleri çabuk aklını başına alıp Risale-i Nur'u Tab'ederek resmen neşretmeleri lâzımdır ki, bu iki bâlây karşı siper olsun.

Acaba bu yirmi sene zarfında İman-ı Tahkikîyi pek kuvvetli bir surette bu vatanda neşreden Risale-i Nur olmasayı; bu dehşetli asırda, acib inkîlab ve infilâklarda bu mübarek vatan, Kur'anını ve İmanını dehşetli sadmelerden tam muhafaza edebilir miydi?..

S A İ D N U R S Î

Fihriste-i Mektubat

Sahife No:

BİRİNCİ M E K T U B :..... 5-12

Dört sualın cevabıdır.

BİRİNCİ SUAL: Hazret-i Hızır'ın hayatı hakkında ve o münasebetle hayatın beş mertebesini gayet güzel ve muknî' bir tarzda beyan eder.

İKİNCİ SUAL: آلَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ Ayetindeki Mevti,

Ni'met suretinde ve mahluk olduğunun sırrını gayet güzel bir surette isbat eder ki, Mevt dahi hayatı gibi bir Ni'met ve hayatı gibi mahluktur.

ÜÇÜNCÜ SUAL: "Cehennem nerededir?" cevabında, gayet makul bir surette yerini beyan eder ve gösterir. Cehennem-i Suğrâ ve Kübra'yı tefrik edib, fennî bir tarzda ve mantıkî bir surette isbat etmekle beraber; Âhirette gayet muhteşem ve parlak bir surette Azamet ve Rububiyet-i İlahiyyenin bir Sırr-ı Azîmini ve Cehennem-i Kübra'nın bir Hikmet-i Hilkatını gösterdiği gibi; Cennet ve Cehennem, Şecere-i Hilkatın iki meyvesi ve Silsile-i Kâinatın iki neticesi ve Seyl-i Şuunatın ve mahsûlât-ı maneviye-i arziyenin iki mahzeni, Lütuf ve Kahrın iki Tecelligâhi olduğunu gösterir.

DÖRDÜNCÜ SUAL'ın cevabında; mahbublara olan aşk-ı mecazî Aşk-ı Hakîkîye inkılâb ettiği gibi, koca dünyaya karşı insanın aşk-ı mecazîsî dahi, Sırr-ı İman ile makbul bir Aşk-ı Hakîkîye inkılâb edebildiğini gayet güzel ve muknî' bir surette isbat eder.

Sahife No:

İ K İ N C İ M E K T U B :13-14

Bu zamanda zaruret olmadan, İrşad-ı Nâsa ve Neşr-i Dine çalışanların, sadakaları ve hediyeleri kabul etmemeleri lazımgeldiğinin

Sırrını dört sebeble beyan eder. **إِنَّ أَجْرَى إِلَّا عَلَى اللَّهِ** Âyeti ile

إِتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئِلُكُمْ أَجْرًا Âyeti gibi insanlardan istığna hakkındaki

Âyatın mühim bir Sırrını tefsir eder. Ve İlim ve Dini Neşre çalışan insanlar, mümkün olduğu kadar istığna ve kanaatla hareket etmezse; hem ehl-i dalâletin ittihamina hedef olur, hem İzzet-i İlmiyeyi muhafaza edemez. Hem Salihat ve Neşr-i Din gibi Umûr-u Uhreviyeye mukabil hediyeleri almak, Âhiret meyvelerini dünyada fâni bir surette yemek demektir.

Ü Ç Ü N C Ü M E K T U B :15-18

فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّاسِ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ Kaseminde ve yeminindeki

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَابِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْمُرْجُونِ الْقَدِيمِ Ulvî bir Nur-u İ'caziyi ve

Âyetinin teşbihindeki parlak bir Lem'a - i İ'caziyeyi ve

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَابِلِهَا Âyetinde,

Küre-i Arzi, Feza-yı Kâinatta yüzen bir Sefine-i Rabbaniye olduğunu gösteren parlak bir Hakikatî tasvir ederek, Küre-i Arz'dan Cehennem'e göçmek için ehl-i dalâletin seyahatini ve bütün eşya birtek zâta isnad edilse, vücub derecesinde sühulet ve kolaylık olduğunu; eşyanın İcadı müteaddid esbablara isnad edilse, imtina' derecesinde bir suubet ve müşkilât olduğunu gayet güzel ve muknî' ve muhtasar bir surette beyaniyla iki Nükte-i Mühimme-i İ'caziyeyi tefsir eder.

D Ö R D Ü N C Ü M E K T U B :19-21

وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوقِّ خَيْرًا كَثِيرًا Âyetinin bir Sırri ,

Sahife No:

Risale-i Nur hakkında tecelli ettiğini beyan eder.

Hem:

**"Der Tarîk-ı Nakşibendî lâzum âmed çâr terk:
Terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i hestî, terk-i terk"**

düsturuna mukabil, acz-mendî Tarîkînda pek mühim bir Düsturu beyan eder.

Hem **أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا** Ayetinin

bir Sırrını; şaire benzer fakat şiir olmayan, muntazam fakat manzum olmayan, gayet parlak fakat hayal olmayan, yıldızları konuşutan bir Yıldızname ile tefsir eder.

B E S İ N C İ M E K T U B : 22-23

Şeriatın bir Hâdimi ve bir Vesilesi olan Tarîkata mensub bazı zâtların, Tarîkata fazla ehemmiyet verip ona kanaat ederek Hakaik-i Îmaniyyenin Neşrine tenbellik ve lâkaydlik gösterdikleri münasebetiyle yazılmış. Ve Velayetin üç kısmını beyan edib, en mühim Tarîkat olan Velayet-i Kübra, Sîrr-i Verasetle Sünnet-i Seniyye İttiba' ve Neşr-i Hakaik-i Îmaniyyede İhtimam olduğunu isbat eder. Ve Tarîkatların en mühim gayesi ve faidesi ve müntehası olan Înkişaf-ı Hakaik-i Îmaniye, Risale-i Nur ile dahi olabildiğini ve Risale-i Nur'un Eczaları o Vazifeyi, Tarîkat gibi fakat daha kısa bir zamanda gördüğünü gösteriyor.

A L T I N C I M E K T U B : 24-26

حَسْبُنَا اللَّهُ وَنَعْمَ الْوَكِيلُ • فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

Âyetlerinin bir Sırrını, birbiri içinde hissedilmiş beş nevi hazır gurbetler zulmetinde Nur-u Îman ve Feyz-i Kur'an ve Lütf-u Rahman'dan gelen bir Nur-u Tesellinin beyanıyla o Sırı tefsir ediyor. Bu Mektub en katı Kalbi de aqlattıracak derecede rikkatlidir. Ve en me'yus ve mükedder Kalbi dahi ferahlandıracak derecede Nurludur.

Sahife No:

Y E D İ N C İ M E K T U B : 27-29

Münafikların ittihamından, Beraet-i Nebeviye hakkında gelen

مَا كَانَ مُحَمَّدُ أَبَا آخِدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّنَ ﴿١﴾
 فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرَا زَوْجُنَاكَمَا لَكَى لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي
 أَزْوَاجٍ أَدْعِيَآتِهِمْ

Âyetlerinin mühim bir Sırrını tefsir ediyor. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın kesret-i izdivacı nefsanı olmadığını; belki akval ve efali gibi, ahval ve etvarından tezahür eden Ahkâm-ı Şeriata vasıta olmak için hususî dairesinde ziyade şakirdleri bulunmasıdır. Ve Hazret-i Zeyneb'i tezeyvüçü, sîrf bir Emr-i İlahî ve Kader-i Rabbanî ile olduğunu beyan ediyor. Eski zaman münafikları gibi, yeni zaman zındıklarının tenkidlerini kat'î bir surette kırıyor.

S E K İ Z İ N C İ M E K T U B : 30-31

فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Aleyhisselâm'ın Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm'a karşı hissiyatı aşk olmadığını, belki Ulvî bir Mertebe-i Şefkat olduğunu ve Şefkat Aşktan çok yüksek ve keskin bulunduğuunu ve İsm-i Rahman ve İsm-i Rahîm'in

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

in güzel vesilesi Şefkattir diye beyan ederek bir Sırrını, **فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ** in parlak bir Nüktesini tefsir ediyor.

DOKUZUNCU MEKTUB: 32-35

Keramet ve İkram ve İnayet ve istidraca dair mühim bir kaideyi

Sahife No:

beyan eder. Kerametin izharı zarar olduğu gibi, İkramın izharı Şükür olduğunu ve en Selâmetli Keramet ise, bilmemiği halde mazhar olmak olduğunu ve hakikî Keramet ise, kendi nefsine değil.. belki Rabbine itimadını ziyadeleştiren olduğunu, yoksa istidrac olduğunu; hem hayat-ı dünyeviyeyi bahtiyarane geçirmenin çaresi, Âhiret için verilen hissiyat-ı şedideyi dünyanın fâni umûruna sarf etmemek olduğunu ve aşkın mecazî ve hakikî iki nev'i olduğu gibi; hırs ve inad ve endişe-i istikbal gibi hissiyat-ı şedidenin dahi, mecazî ve hakikî olarak ikişer kısmı bulunduğu; mecazîleri gayet zararlı ve sû'-i ahlâka menşe' ve hakikîleri gayet nâfi' ve Hüsn-ü Ahlâka medar olduğunu isbat eder.

Hem İslâm ve Îmanın mühim bir farkını beyan eder. Yani: İslâmiyet, Hakka tarafgirlik ve iltizamdır; Îman ise, Hakkı iz'an ve tasdiktir. Yirmi sene evvel dinsiz bir Müslüman bulunduğu gibi, şimdi de gayr-ı müslim Mü'min dahi bulunur gibi göründüğünü gösterir.

Hem Risale-i Nur Eczaları ne derece şiddetli bir surette İslâmiyete tarafgirlik hissini verdieneni ve Erkân-ı Îmaniyyeyi ne derece kuvvetli ve kat'î isbat ettiğini beyan eder.

O N U N C U M E K T U B : 36-38

İki sualın cevabıdır.

BİRİNCİSİ:

وَلَا أَصْفَرَ مِنْ ذُلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ * وَكُلُّ شَيْءٍ أَخْصَيْنَاهُ

فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ

Âyetlerinin bir Sırrını tefsir eder. "Îmam-ı Mübin", "Kitab-ı Mübin" neden ibaret olduğunu beyan eder.

İKİNCİ SUAL: "Meydan-ı Haşır nerededir?" cevabında, gayet makul ve mühim ve parlak bir cevap veriyor.

O N B İ R İ N C İ M E K T U B : 39-41

Dört ayrı ayrı mebhastır. Bu dört mes'ele birbirinden uzak

Sahife No:

olduğundan, bu Mektub perişan görünüyor. Bu perişan Mektub münasebetiyle Kardeşlerime ihtar ediyorum ki:

Bu küçük Mektubları hususî bir surette, hususî bazı Kardeşlerime yazmıştım. Büyük Mektublar meydana çıktıktan sonra, küçükler de umumun nazarına gösterilmesi lâzımgeldi. Halbuki tanzimsiz, müşevveş bir surette idiler. Onlar ne hal ile yazılmış ise, öyle kalması lâzım geliyordu. Sonradan tashih ve tanzim etmeye me'zun değiliz! İşte bu Onbirinci Mektub, perişan bir surette, birbirinden çok uzak dört mes'aleden ibarettir. Hem müşevveş, hem perişandır. Fakat şâirlerin ve Ehl-i Aşkın, zülfü perişanîyi sevdikleri ve istihsan ettikleri nev'inden, bu Mektub da -zülfü perişan tarzında- soğuk tasannu' karışmadan, hararet ve halâvet-i asliyesini muhafaza etmek niyetiyle kendi halinde bırakılmış.

BU MEKTUBUN BİRİNCİ MEBHASI

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا Ayetinin bir Sırrını tefsir ile,

vesvese-i şeytana mübtela olan adamlara mühim bir ilâç ve merhemdir.

İKİNCİ MES'ELE

Barla Yaylası, Tepelice, çam, katran, karakavağın bir meyvesi olup, Sözler Mecmuasına yazıldığı için buraya yazılmamıştır.

ÜÇÜNCÜ VE DÖRDÜNCÜ MES'ELELERİ

İ'caz-ı Kur'ana karşı medeniyetin aczini gösteren üzeren misallerden iki misaldır. Kur'ana muhalif olan hukuk-u medeniyet ne kadar haksız olduğunu isbat eden iki nümunedir.

فَلِلَّذِكَرِ مِثْلُ حَنْظَ الْأُنْثَيَينِ Mahz-ı
B i r i n c i M i s a l :

Adalet olan Hüküm-ü Kur'anî, kızı nisif veriyor. Medeniyet, ırsiyet hususunda kızın hakkında fazla hak vermekle büyük haksızlık etmiş ve merhamete muhtaç kızı zulmetmiş olduğunu kat'î bir surette isbat ediyor.

Sahife No:

İkinci Misal: *فِلَامِمَهُ السُّدُسُ* Âyetinin bir Sırına dairdir

ki, mimsiz medeniyet nasıl kızı hakkından fazla hak verdiğiinden haksızlık etmiş; öyle de, vâlide hakkında hakkını kesmekle daha ziyade haksızlık ettiğini ve en muhterem bir Hakikat olan vâlidelik şefkatine karşı dehşetli bir haksızlık ve vahşetli bir hürmetsizlik ve cinayetli bir hakaret ve Arş-ı Rahmeti titreten bir küfran-ı ni'met ve hayat-ı içtimaiyeyenin tiryak gibi bir rabita-i şefkatine bir zehir katmak hükmünde bir hata olduğunu isbat eder.

O N İ K İ N C İ M E K T U B :42-45

Mütefennin bazı dostların münakaşa ettikleri üç mes'eleye dair üç suallerine muhtasar üç cevapdır.

BİRİNCİ SUAL: "Hazret-i Âdem'in Cennet'ten ihracı ve bir kısım Benî-Âdem'in Cehennem'e idhali Hikmeti nedir?" sualine, gayet kat'î bir cevab veriyor.

İKİNCİ SUAL: "Şeytanların ve şerlerin Halk ve İcadı, şer değil mi?, çirkin değil mi?. Cemil-i Mutlak ve Rahîm-i Alelitlak'ın Cemâl-i Rahmeti nasıl müsaade etmiş?" sualine karşı gayet kat'î bir surette cevab veriyor.

ÜÇÜNCÜ SUAL: "Masum insanlara ve hayvanlara musibet ve belaları musallat etmek, zulüm değil mi? Âdil-i Mutlak'ın adaleti nasıl müsaade ediyor?" diye sualın cevabında gayet muknî' ve kat'î bir tarzda cevab veriyor.

O N Ü Ç Ü N C Ü M E K T U B :46-49

Ehl-i dünya ve ehl-i siyasetin bana ettikleri zulüm ve tazyik karşısındaki süküt ve tahammülü merak eden çok Kardeşlerimin müteaddid suallerine karşı, Eski Said Lisanıyla ve Yeni Said'in Kalbiyle verilmiş ibretli ve merak-aver bir cevabdır. Esası şudur ki: **Hâlik-ı Rahîm'in Rahmeti Yâr ise, herkes Yârdır, her yer yarar; eğer Yâr**

değilse, hersey Kalbe bârdır, herkes de düşmandır. *الْحَمْدُ لِلّٰهِ*

Rahmet-i İlahiye Yâr olduğu için; ehl-i dünyanın bana ettikleri enva'-ı zulmü, O Rahmet-i İlahiye Enva'-ı Rahmete çevirmiştir.

Sahife No:

Serbestlik vesikası almak ve kanunsuz tazyikattan kurtulmak için adem-i müracaatimin bir-iki mühim sebebini beyan eder. Hülâsası: Zalim insanların mahkûmu değilim; belki ben, âdil Kaderin mahkûmuyum, ona müracaat ediyorum. Hem haksızlığı Hak zanneden adam-lara karşı Hak dava etmek, bir nevi haksızlıktır ve Hakka karşı bir nevi hürmetsizliktir. Hem dünya siyasetinden sırr-ı içtinabımın sebebini, mühim bir Hakikatla beyan ediyor.

O N D Ö R D Ü N C Ü M E K T U B :50

Te'lif edilmemiştir.

O N B E Ş İ N C İ M E K T U B :50-60

Altı mühim suale, altı ehemmiyetli cevabdır.

BİRİNCİ SUAL:50-53

"Sahabeler, Velilerden büyük oldukları halde; Sahabenin içindeki fitneyi çeviren müfsidleri neden Nazar-ı Velayetle keşfedeme-diler? Tâ, dört Hulefa-yı Raşîdînden üçünün Şehadetleriyle netice-lendi?" İki mühim makamla cevap veriliyor.

İKİNCİ SUAL:53-55

"Hazret-i Ali'nin (R.A.) zamanındaki muharebelerin mahiyeti nedir? O harpte ölen ve öldürenlere ne nam verilir?" Gayet mühim ve merak-âver bir cevab verilmiş.

ÜÇÜNCÜ SUAL:55-56

"Al-i Beytin başına gelen feci ve gaddarane muamelenin Hikmeti nedir?" Gayet mühim bir cevab veriliyor.

DÖRDÜNCÜ SUAL:56-58

"Âhirzamanda Hazret-i İsa'nın (A.S.) Nüzülü ve Deccal'ı öldürmesi ve insanlar umumiyetle Din-i Hakkı kabul etmesi ve Kiyamet vaktinde Allah Allah diyenler bulunmaması rivayet ediliyor. Böyle umumiyetle İmana geldikten sonra nasıl küfre gidilir?" Suallerine karşı, merak-âver ve hakikî bir mühim cevab veriliyor.

BEŞİNCİ SUAL:58-59

Sahife No:

"Kiyametin hâdisatından Ervah-ı Bâkiye müteessir olacaklar mı?" cevabında, mühim bir Hakikat beyan ediliyor.

ALTINCI SUAL:59-60

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهُهُ Âyetinin Hükmü; Âhirete, Cennet'e ve

Cehennem'e ve Ehillerine şümülü var mı, yok mu? cevabında, gayet mühim ve merak-âver ve kuvvetli bir cevap verilir. Bu Risaledeki sualleri merak edenlere bu Risale bir İksir-i A'zamdır.

O N A L T I N C I M E K T U B :61-76

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشُوهُمْ فَزَادُوهُمْ إِيمَانًا وَ قَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Âyetinin bir Sırrını, başıma gelen bir hâdise münasebetiyle "Beş Nokta" ile tefsir ediyor.

BİRİNCİ NOKTA:61-62

Hak ve Hakikat olan Hizmet-i Kur'aniye, şimdiki zamanda çoğu yalancılıktan ibaret ve bid'a ve dalâlet olan siyasetten beni kat'iyen men'ettiğine dairdir.

İKİNCİ NOKTA:62-64

Hayat-ı Ebediyeye ciddî çalışmak ve zararsız ve müstakim yol ile Kur'ana Hizmet etmek, elbette dağdağa-i siyasetten çekilmeyi iktiza ettiğinden, ehl-i dünyanın hata ve harekâtlarını hoş görmek değil, belki Kalblerimizi bulandırmamak için bilmek istiyoruz.

ÜÇÜNCÜ NOKTA:64-66

Başıma gelen ağır tazyikat ve musibetlere karşı tahammülümün mühim bir sebebini iki vakıa ile beyan eder.

DÖRDÜNCÜ NOKTA:66-69

Sahife No:

Ehl-i dünyanın evhamlı suallerine karşı cevabdır. O cevabda bilmecburiye Hizmet-i Kur'aniyeye aid bir Keramet olarak hakkımızda göz ile görülen ve hiçbir cihette inkâr edilemeyen birkaç İnayet-i İlahiyeyi beyan ediyor.

BEŞİNCİ NOKTA: 69-71

Ehl-i dünyanın katmerli bir zulüm ile bana teklif ettikleri bid'akârane kaidelerine karşı, onları tam susturacak bir cevabdır.

BU ONALTINCI MEKTUBUN ZEYLİ: 72-76

Zalim ehl-i dünyanın ve mülhidlerin dünyalarından ve siyasetlerinden bütün bütün çekildiğim halde, kendi hainliklerinden habbeyi kubbe yaparak hakkında gösterdikleri evham ve telaşa karşı Eski Said Lisaniyle, İzzet-i İlmiyeyi muhafaza noktasında ağızlarına şiddetli bir tokat vurarak, başlarındaki evhamı uçurur.

O N Y E D İ N C İ M E K T U B : 77-80

Has bir Kardeşime yazılmış küçük bir ta'ziyenamedir. Çandan bu Mektub sureten küçüktür; fakat faidesi büyük olup, ona karşı ihtiyaç umumîdir. Hadd-i büluğa ermeden çocukları vefat eden peder ve válidelere mühim bir müjdedir. Bu ta'ziye ile en me'yus ve mükedder bir Kalb, hakikî bir teselli ve ferah bulur. Küçük olarak vefat eden çocuklar, Âlem-i Bekada ebedî sevimli çocuk olarak kalıp, peder ve válidelerinin kucaklarına verilmesi، وَلْدَانٌ مُخْلَدُونَ Sırriyla, ebedî Medar-ı Sürurları olduklarını isbat eder.

O N S E K İ Z İ N C İ M E K T U B : 81-87

„Üç Mes'ele-i Mühimme”dir.

BİRİNCİSİ: 81-83

Muhakkikîn-i Evliyanın Keşf ile Hak gördüğü ve büyük mikyasta müşahede ettikleri hâdiseler, Âlem-i Şehadette bazan hilaf-ı vaki' ve bazan küçük bir mikyasta tezahür etmesinin

Sahife No:

Sırınlı, şirin ve güzel bir temsil ile beyan eder.

İKİNCİ MES'ELESİ:83-86

Vahdet-ül Vücut meşrebine dair gayet mühim bir Hakikat ve güzel bir izahtır. Vahdet-ül Vücuddan dem vuran ve o mes'eleyi merak eden, bu İkinci Mes'eleyi dikkatle okumalı. Çünkü bu Vahdet-ül Vücut mes'elesi, medar-ı iltibas olmuş mühim bir meşrebdır. Ve Ehl-i Hakikatin medar-ı ihtilafi olmuş bir acib meslektir. Bu İkinci Mes'ele, onun mahiyetini gösterir ve isbat eder ki; o meşreb, Ehl-i Sahvin meşrebi değil, hem en yüksek değil! Ve Ehl-i Sahv olan Sahabe ve Sıddıkîn ve Veresenin meşrepleri; Vahdet-ül Vücut meşrebinden daha yüksek, daha Selâmetli, daha makbul olduğunu isbat eder.

ÜÇÜNCÜ MES'ELESİ:86-87

Tılsım-ı Kâinatın üç Muamma-yı Mühimmesinden birisinin halline muhtasar bir işarettir ki: O muammalardan birisi Yirmidokuzuncu Söz'de, ikincisi Otuzuncu Söz'de, bu üçüncüüsü ise Yirmidördüncü Mektub'da Kur'an-ı Hâkim'in Sırriyla tamamıyla keşfedilmiş ve o muamma açılmıştır.

O N D O K U Z U N C U M E K T U B :88-221

Mu'cizat-ı Ahmediyeye (A.S.M.) dairdir. Üçyüzden fazla Mu'cizatı beyan eder. Bu Risale, Risalet-i Ahmediyenin (A.S.M.) Mu'cizesini beyan ettiği gibi, kendisi de O Mu'cizenin bir Kerametidir ki, üç-dört nev' ile Hârika olmuştur.

B i r i n c i s i : Nakil ve Rivayet olmakla beraber, yüzelli sahifeden (Haşıye) fazla olduğu halde, Kitablara müracaat edilmeden ezber olarak dağ ve bağ köşelerinde, üç-dört gün zarfında, her günde iki-üç saat çalışmak şartıyla mecmuu oniki saatte te'lif edilmesi Hârika bir Vakiadır ki, bu Risaledeki Mu'cizat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) bir Şu'le-i Kerameti olmuştur.

İ k i n c i s i : Şu Risale, uzunluğuyla beraber ne yazması usanç verir ve ne de okuması halâvetini kaybeder. Tenbel Ehl-i Kalemi öyle bir şevk ve gayrete getirdi ki; bu sıkıntılı ve usançlı zamanda, bir sene zarfında civarımızda yetmiş adede yakın

(Haşıye): Asıl nüshasına göredir.

Sahife No:

Nüshaları yazıldı. O Mu'cize-i Risaletin bir Kerameti olduğunu, muttali olanlara kanaat verdi.

Üçüncü Üssü : Acemî ve Tevafuktan haberi yok ve bize daha Tevafuk tezahür etmeden evvel yazdıkları Nüshalarda, Lafz-ı **رَسُولُ أَكْرَمٍ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ قُرْآن**, beşinci parçasında öyle bir tarzda Tevafuk (Haşıye) etmeleri göründü ki; zerre mikdar insafi olan tesadüfe veremez. Kim görmüş ise, katî hükmediyor ki: "Bu Sîrr-ı Gaybîdir, Mu'cizat-ı Ahmediyenin (A.S.M.) bir Kerametidir."

Şu Risalenin başındaki esaslar çok mühimdirler.

Hem şu Risaledeki Ehadîs hemen umumen Eimme-i Hadîşçe makbul ve sahih olmakla beraber, en katî Hâdisat-ı Risaleti beyan ediyorlar.

O Risalenin bütün mezayasını söylemek lâzımgelse, o Risale kadar bir Eser yazmak lâzım geldiğinden, müştak olanları onu bir kerre okumasına havale ediyoruz...

ONDOKUZUNCU MEKTUBUN BEŞİNCİ VE ALTINCI NÜKTELERİNİN FİHRİSTESİDİR:

Bu Nükteler, Umûr-u Gaybiyeye dair Hadîslerin birkaçını zikretmiştir. Hem Hazret-i Hasan (R.A.) ile Hazret-i Muaviye'nin (R.A.) muharebe ve musalahasını; hem Hazret-i Ali (R.A.) ile Hazret-i Zübeyr'in (R.A.) muharebe edeceğini; hem Ezvac-ı Tahiratın içinden birisinin mühim bir fitnenin başına geçeceğini; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) katlini haber vermiş. Hem Hazret-i Hüseyin'in (R.A.) Kerbelâ'da katlini; hem Zâtından (A.S.M.) sonra Âl-i Beyti, katl ve nefye mâruz kalacaklarını; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) Hilafetinin te'hirini; hem Hilafet ne için Âl-i Beyt-i Nebevi'de takarrur etmediğini; hem Asr-ı Saadetin başına gelen o dehşetli fitnenin Hikmetini; hem Ehl-i İslâm, umum devletlere galebe çalacaklarını; hem Hazret-i Ebu Bekir (R.A.) ve Hazret-i Ömer'in (R.A.) Mahiyet-i Hilafetlerini; hem müşrik kureyş reislerinin nerede katlolunacaklarını; hem bir ay uzun mesafede Mûte Harbi'nden aynen haber verdigini; hem Hazret-i Hasan'in (R.A.) Hilafetini; hem Hazret-i Osman'ın

(Haşıye): Asıl nüshasına göredir.

Sahife No:

(R.A.) Kur'an okurken Şehid olacağını; hem Devlet-i Abbasiyeyi; hem Cengiz ve Hülâgu'yu; hem İran'ın fethini; hem Habeş Melikinin Cenaze Namazını, vefatından haberi olmadan aynı vakitte kıldığını bildirir. Hem Hazret-i Fatima'nın (R.A.) vefatını; hem Ebu Zerr'in (R.A.) yalnız bir dağda vefat edeceğini; hem Ümmü-Haram'ın Kıbrıs'ta vefat edeceğini; hem yüzbin adamı öldüren Haccac-ı Zalim'i; hem İstanbul'un Fethini; hem İmam-ı Ebu Hanife'yi (R.A.) hem İmam-ı Şafî'i (R.A.) hem Ümmetinin yetmişüç firka olacağını; hem kaderiye taifesini, hem râfizîleri; hem Hazret-i Ali'nin (R.A.) yüzünden insanlar iki kısım olacaklarını; hem fars ve rum kızlarını; hem Hayber Kal'asının fethini; hem Hazret-i Ali (R.A.) ile Muaviye'nin arbâbinî; hem Hazret-i Ömer (R.A.) sağ kaldıkça fitnelerin zuhur etmeyeceğini; hem Sehl İbn-i Amr'in (R.A.) mühim bir vazifesini; hem kisra'nın oğlu babasını öldürdüğünü aynı dakikada haber verdiği; hem Hâtîb'in, Kureyş'e gizli Mektub yazdığını; hem ebu leheb'in oğlu utbe'yi bir arslanın parçalamamasına ettiği Bedduasının kabul olup aynen çıktıtığını; hem Bilâl-ı Habeşî'nin (R.A.) Ezan okuduğu zaman, kureyşîlerin gizli tenkid ettiklerini aynen haber verdiği; hem Hazret-i Abbas (R.A.) İman etmeden evvel onun gizli parasından haber verdiği; hem Hazret-i Peygamber'e (A.S.M.) bir yahudinin sihir ettiğini; hem Sahabe meclisinde birinin irtidad edeceğini; hem Hazret-i Peygamber'in (A.S.M.) katlini niyet edenlerin İman ettiklerini; hem müşriklerin Kâ'be duvarındaki yazılarını kurtların yediğini ve yalnız o yazılar içindeki Allah İsimlerini yemediklerini; hem Beyt-ül Makdis'in fethinde büyük bir taun çıkacağını; hem yezid ve velid gibi şerir reisleri haber verdiği; hem "Bundan sonra onlar bize değil, biz onlara hücum edeceğiz" diye haber verdiği ve bunlar gibi çok İhbarat-ı Gaybiye bu İki Nüktede beyan edilmiştir.

MU'CİZAT-I AHMEDİYENİN BİRİNCİ ZEYLİ:197-206

يَسْ وَالْقُرْآنُ الْحَكِيمُ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ Ayetinin mealinde

yüzler Âyatın en mühim Hakikatları olan Risalet-i Ahmedîyeyi (A.S.M.) "Ondört Reşa" nâmıyla ondört katî ve parlak ve muhkem bürhanlarla tefsir ve isbat ediyor. Ve en muannid

hasmı dahi ilzam eder. Güneş gibi Risalet-i Ahmediyeyi izhar ediyor.

ŞAKK-I KAMER MU'CİZESİNE DAİR:207-210

Şu Risale, Şakk-ı Kamer Mu'cizesine bu zaman feylesoflarının ettikleri itirazlarını "Beş Nokta" ile gayet kat'ı bir surette reddedib Înşîkak-ı Kamer'in vukuuna hiçbir mani bulunmadığını gösterir. Ve âhirinde de beş icma' ile Şakk-ı Kamer'in vuku bulduğunu gayet muhtasar bir surette isbat eder ve Şakk-ı Kamer Mu'cize-i Ahmediyeyi (A.S.M.) Güneş gibi gösterir.

MU'CİZAT-I AHMEDİYE ZEYLİNİN BİR PARÇASI:211-215

Risalet-i Ahmedîye (A.S.M.) hakkında olup, Mi'râc Risalesinin Üçüncü Esasının nihayetindeki üç mühim müşkilden birinci müşkile aid "Şu Mi'râc-ı Azîm, niçin Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm'a mahsustur?" sualine muhtasar bir fîhrîste suretinde verilen cevabdır.

ÂYET-ÜL KÜBRA RİSALESİNİN, RİSALET-İ AHMEDİYEDEN BAHSEDEN ONALTINCI MERTEBESİ:216-221

Kâinatın Erkânından Hâlikini soran bir seyyahın müşahedatından bir parça olup, makam münasebetiyle buraya ilhak edilmiştir.

Y İ R M İ N C İ M E K T U B :222-258

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ Âyetinin en mühim bir Hakikatini bildiren ve

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِ وَيُمِيتُ وَ

هُوَ حَقٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

Kelâmının onbir Kelimesinde onbir besaret ve onbir bürhan-ı

Sahife No:

kat'î bulunduğuna dair bir Mektubdur. Elhak Meratib-i Tevhid-i Hakikînin hakkında bu Mektub bir Kibrit-i Ahmerdir ve bir İksir-i A'zamdır. O derece parlak ve o mertebede kuvvetli delilleri ve hüccetleri gösteriyor ki, en mütemerrid zîndiklari dahi Îmana getiriyor. Ondokuzuncu Mektub olan Risale-i Ahmedîye (A.S.M.) Kelime-i

Şehadetin ikinci Kelâmı olan **أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ** Hükümünü ne derece kat'î ve kuvvetli isbat etmiştir; öyle de bu Yirminci Mektub, Kelime-i Şehadetin birinci Kelâmı olan **أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ**

Hükümünü, o kat'iyet ve kuvvetle isbat ediyor. Hakikî ve kuvvetli Îmanı kazanmak isteyenler bunu okusunlar. Ve bilhassa Dokuzuncu Kelime bahsinde, İlim ve İrade-i İlahiyyenin isbatını çok vâzih bir surette beyan ettiği gibi; Onuncu Kelime bahsinde de **وَ هُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**

bürhaniyla **مَا خَلَقْتُمْ وَلَا بَعْثَكُمْ إِلَّا كَنْفُسٍ وَاحِدَةٍ** Âyetinin mühim bir Sırrını ve en muazzam bir Hakikatini "Beş Nükte"de beyan ediyor. Hakaik-i Îmaniyyenin bir Tîlsîm-î A'zamını o Beş Nükte ile hallediyor.

YİRMİNCİ MEKTUBUN ONUNCU KELİMESİNİ ZEYL:254-258

آلَا يَذِكُّرِ اللَّهُ تَطْمَئِنُ الْقُلُوبُ Âyetiyle

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هُلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا

Sahife No:

Âyetinin en mühim ve en muazzam bir Hakikatini üç temsil ile tefsir ediyor. Ve herşey ve bütün eşya Cenab-ı Hakk'ın Kudretiyle olsa, birtek şey kadar kolay olduğuna ve Kudret-i İlahiyeye verilmediği vakit, birtek şey Kâinat kadar müşkilâtlı ve suubetli olduğuna dair en mühim bir Sîrini ve en muğlak muammasını, gayet kolay bir tarzda tefsir ederek keşfeder.

Y I R M I B I R I N C I M E K T U B : 259-261

Küçük bir Mektubdur; fakat gayet büyük bir Âyetin büyük bir Hakikatini beyan ettiği için, ona ihtiyaç büyültür.

إِمَّا يَبْلُغُنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَامًا فَلَا تَقُولْ لَهُمَا أُفِّ وَلَا تَتَهْرِهُمَا
وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا * وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذِّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ
أَرْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَا فِي صَغِيرًا *

Âyeti, beş ayrı ayrı surette ihtiyar vâlideyne şefkatî celbettiğinin Sîrini gösteriyor. Hanesinde ihtiyar vâlideyni veya akrabası veya Müslüman Kardeşleri bulunan zâtlar, bu Mektubu okumağa pek çok muhtaçlırlar.

Y I R M I İ K I N C I M E K T U B : 262

"İki Mebhâs'"tir.

BİRİNCİ MEBHAS 262-277

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَاصْلِحُوا بَيْنَ أَخْوَيْكُمْ * إِذْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا
الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَانَهُ وَلِيٌ حَمِيمٌ * وَالْكَاظِمِينَ الْفَيْظَ وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Âyetlerinin Sîriyla; Ehl-i Îmanı, Uhuvvet ve Muhabbete davet ediyor. Nifak, şikak, kin ve adavetten menedecek mühim esbabı gösteriyor. Kin ve adavet; -Ehl-i Îman ortasında- hem

Sahife No:

Hakikatça, hem Hikmetçe, hem İnsaniyetçe, hem İslâmiyetçe, hem hayat-ı şahsiyece, hem hayat-ı içtimaiyece, hem hayat-ı maneviyece gayet çirkin ve merdud ve zulüm olduğunu gayet katî bir surette isbat edib, mezkûr Âyetlerin mühim bir Sırrını tefsir eder.

İKİNCİ MEBHAS 271-277

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمُتَّبِينُ ﴿١﴾ وَكَانَ مِنْ دَائِبِّهِ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Sırriyla, Ehl-i İmanı hıristan şiddetli bir surette men'eden esbabı gösterir. Ve hirs dahi, adavet kadar muzır ve çirkin olduğunu katî delillerle isbat ederek; şu Âyet-i Azîmenin mühim bir Sırrını tefsir ediyor. Hırsı mübtela adamlar, bu ikinci mebhası çok dikkatle mütalaa etmelidirler. Kin ve adavet marazıyla hasta olanlar, tam şifalarını Birinci Mebhasta bulurlar.

İkinci Mebhasın Hâtîmesinde, Zekatın ehemmiyetini ve bir Rükn-ü İslâmî olduğunu Hikmetini güzel bir surette beyan etmekle beraber; Hakikathî bir rü'yada güzel bir Hakikat beyan ediliyor.

Şu Risalenin Hâtîmesinde,

أَيْحُبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَمْكُلْ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ

Âyeti altı derece

zemmi zemmetmekle, altı vecihle giybetten zecrettiğini ve Mu'cizane ve Hârika bir İ'caz ile, giybeti hem Aklen, hem Kalben, hem İnsaniyeten, hem Viçdanen, hem Fîtraten, hem Milliyeten mezmun ve merdud ve çirkin ve muzır olduğunu gayet katî bir surette, Kur'anın İ'cazına yakışacak bir tarzda beyan ediyor. Ve giybet, alçakların silâhi olduğu cihetle, izzet-i nefis sahibi bu pis silâha tenezzül edib istimal etmediğine dair denilmiştir:

أُكَبِّرُ نَفْسِي عَنْ جَزَاءِ بِغْيَيَّةٍ فَكُلُّ إِغْتِيَابٍ جَهْدٌ مَنْ لَا لَهُ جَهْدٌ

Sahife No:

Y İ R M İ Ü Ç Ü N C Ü M E K T U B : 278-283

Bu Mektubun birkaç mebhası var. Öteki mebhaslara bedel latif ve manidar birtek mebhas aynen yazıldı. Şöyled ki:

Ahsen-ül Kasas olan Kîssa-i Yusufun (A.S.) Hâtimesini haber veren **تَوَفَّنِي مُسِلِّمًا وَالْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ** Âyetinin Ulvî ve Latif ve Müjdeli ve İ'cazkârane bir Nüktesi şudur ki: Sair ferahlı, saadetli Kîssaların âhirindeki zeval ve firak haberinin acıları ve elemi; kıssadan alınan hayalî lezzeti acılastırıyor, kırıyor. Bahusus Kemal-i Ferah ve Saadet içinde bulunduğu ihbar ettiği hengâmada mevtini, firakını haber vermek daha elemlidir. Dinleyenlere "Eyvah" dedirtir. Halbuki şu Âyet, Kîssa-i Yusufiyenin en parlak kısmı ki: Aziz-i Mısır olması, peder ve vâlidesiyle görüşmesi ve Kardeşleriyle sevişip tanışması olan dünyaca en saadetli ve ferahlı bir hengâmada, Hazret-i Yusufun (A.S.) mevtini şöyle bir surette haber veriyor ve diyor ki: "**Şu ferahlı ve saadetli vaziyetten daha saadetli, daha parlak bir vaziyete mazhar olmak için, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâim, Cenab-ı Hak'tan Vefatını istedî ve vefat etti, o Saadete mazhar oldu. Demek o dünyevî, lezzetli Saadetten daha cazibedar bir Saadet ve daha ferahlı bir vaziyet kabrin arkasında vardır ki; Hazret-i Yusuf Aleyhisselâim gibi Hakikat-bîn bir Zât, o gayet lezzetli bir vaziyet içinde, gayet acı olan mevti istedî, tâ öteki Saadete mazhar olsun.**" İşte Kur'an-ı Hakîm'in şu Belâgatına hayran ol, bak ki, Kîssa-i Yusufun (A.S.) Hâtimesini ne suretle haber verdi. O haberi dinleyenlere elem ve esef değil; belki bir müjde, bir sürur ilâve ediyor. Hem İrşad ediyor ki: **Kabrin arkası için çalışınız!.. Hakikî Saadet ve Lezzet ondadır.**

Hem Hazret-i Yusuf Aleyhisselâim'in âlî Siddîkiyetini gösteriyor ve diyor: "**Dünyanın en parlak ve en sürurlu haleti dahi ona gaflet vermiyor, onu meftun etmiyor; yine Âhireti istiyor.**"

Y İ R M İ D Ö R D Ü N C Ü M E K T U B : 284-308

Kâinatın Tîlsîm-î Acibini ve müşkil Muammasının en mühim bir Sîrrini keşf ve halleden bir Mektubdur ve en mühim bir sualın

Sahife No:

(Haşiye) cevabıdır. Şöyled ki:

"Esma-i İlahiyenin A'zamlarından olan Rahîm, Kerim, Vedud'un iktiza ettiğleri Şefkatperverane ve Maslahatkârane ve Muhabbetdarane tâtilifleri; ne surette pek müdhiş ve muvahhiş olan mevt ve adem ile, zeval ve firak ile, musibet ve meşakkat ile Tevfik edilir?" diye sualın cevabında, Tîlîsim-ı Kâinatın üçüncü muammasını halleden ve Kâinat-taki dâimî faaliyetin muktezasını ve esbab-ı mûcibesini gösteren "Beş Remiz" ile ve gayelerini ve faidelerini isbat eden "Beş İşaret" ile cevab veriyor. Şu Mektub "**İki Makam**"dır. Birinci Makamı "**Beş Remiz**"dır.

BİRİNCİ REMİZ:284-286

İsbat ediyor ki: Sâni'-i Hakîm ne yaparsa Haktır. Hiçbir şey ve hiçbir zîhayat, Ona karşı Hak dava edemediğini ve "Haksız bir iş oldu" diyemediğinin Sîrrını, katî bir tarzda isbat eder.

İKİNCİ REMİZ:286-287

Hayret-nüma, dehşet-engiz, dâimî bir suretteki Faaliyet-i Rabbaniyenin Sîrrını ve Halk ve tebdil-i eşyadaki Hikmet-i Azîmesini beyan ediyor ve en mühim bir Muamma-yı Hilkatı hallediyor.

ÜÇÜNCÜ REMİZ:287-288

Zevale giden eşya ademe gitmediğini, belki Daire-i Kudretten Daire-i İlme geçtiğini ve eşyadaki Hüsn ve Cemâle aid İstihsan ve Şeref ve Makam, Esma-i İlahiyeye aid olduğunu gayet güzel bir surette isbat eder.

DÖRDÜNCÜ REMİZ:288

Mevcudatın mütemadiyen tebeddül ve tegayyür etmeleri; birtek sahifede, her dakikada ayrı ayrı ve manidar Mektubları yazmak nev'inden, Sahife-i Kâinatta Esma-i İlahiyenin cilveleriyle yazılan Cemâl ve Celal ve Kemal-i İlahiyenin hadsiz Âyatını, mahdud sahifeerde de hadsiz bir surette yazıldığını isbat eder.

(Haşiye): Bu Mektubun mesaili bir derece ihsas edilmek arzu edildiğinden; fihristiyet ihtisarı muhafaza edilmedi, uzun oldu.

Sahife No:

BEŞİNCİ REMİZ: 289-290

İki nükte-i mühimmedir.

B i r i s i : Vâcib-ül Vücdû'a İntisabını İman ile hissededen adam, hadsiz Envâr-ı Vücdûda mazhar olduğunu ve hissetmeyen, nihayetsiz zulümat-ı ademe ve âlâm-ı firaka mâruz bulunduğu gösterir.

I k i n c i N ü k t e : Dünyanın üç yüzü bulunduğu.. zahir yüzünde, zeval, firak, mevt ve adem var; fakat Esma-i İlahiyenin âyinesi ve Âhiretin mezraası olan iç yüzlerinde, zeval ve firak, mevt ve adem ise, tazelenmek ve teceddüddür ve Bekanın Cilvelerini gösteren bir tavzif ve terhistir.

BU MEKTUBUN İKİNCİ MAKAMI: 290-298

Bir "**Mukaddime**" ile "**Beş İşaret**"tir.

MUKADDİME: Hallakiyet ve Tasarrufat-ı İlahiyeden gayet azîm bir Hakikati, muazzam ve muhteşem Kanunlarla beyan ediyor. Meselâ: Bir kuşun tüylü libasını değiştiren Sâni'-i Hakîm, aynı kanunla Kâinatın suretini Kiyamet vaktinde ve Âlem-i şehadetin libasını haşırde o Kanun ile değiştirir.

Hem bir ağaçın ne kadar meyveleri ve çiçekleri bulunuyor; herbir çiçeğin o kadar gayeleri, herbir meyvenin o kadar Hikmetleri bulunduğu gösterir.

"**Beş İşaret**" ise: Eşya, Vücuddan gittikten sonra verdikleri ehemmiyetli beş netice itibariyle, bir vecihle madum iken, beş vecihle mevcud kalıyor. Şöyle ki:

Herbir mevcud, Vücuddan gittikten sonra, ifade ettiği manalar ve arkasında bâkî kalan hüviyet-i misaliyesi, Âlem-i Misalde mahfuz kalır. Hem hayatının etvarıyla "mukadderat-ı hayatıye" denilen sergüzeşte-i hayatıyesi Âlem-i Misalin defterlerinden olan Levh-i Misalîde yazılırlar. Ruhanîlere, dâimî mevcud bir mütalaagâh olur. Hem cinn ve insin amelleri gibi, Âhiret pazarına ve Âlem-i Âhirete gönderilecek mahsulâtı bâkî kalır. Hem etvar-ı hayatıyeleriyle ettiğleri Enva'-ı Tesbihat-ı Rabbaniye bâkî kalıyor. Hem Şuunat-ı Sübhanîyenin zuhuruna medar çok şeyleri arkasında mevcud bırakır, öyle gider. Bu

Sahife No:

Beş İşaretteki beş Hakikatı, kat'î delil hükmünde beş makul ve makbul temsil ile beyan eder.

YİRMİDÖRDÜNCÜ MEKTUBUN BİRİNCİ ZEYLİ:299-302

قُلْ مَا يَعْبُدُوا بِكُمْ رَبّ لَوْلَا دُعَا وَعُذُّمْ Âyetinin mühim bir Sırrını

beş Nükte ile tefsir ediyor. Ve Dua, bir Sırr-ı Azîm-i Ubudiyet olduğunu ve Kâinattan dâimî bir surette Dergâh-ı Rububiyete giden en azîm vesile ise Dua olduğunu ve Duanın azîm tesiri bulunduğuunu kat'î isbat etmekle beraber; külliyet ve devam kesbeden bir Dua, kat'îyyen makbul olduğuna binaen; umum Ümmetin Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'a Salavat namıyla Dualarının neticesinde, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'in ne kadar yüksek bir mertebede olduğunu gösterir. Duanın da üç nev'-i mühimmini zikretmekle beraber, beyan eder ki; Duanın en güzel ve en latif meyvesi, en leziz ve en hazır neticesi şudur ki: **Dua eden adam, bilir ve Dua ile bildirir ki; Birisi Var, onun sesini dinler, derdine derman yetiştirir, ona merhamet eder, Onun Eli herşeye yetiştür.** Ve bu boş, hâlî dünyada o yalnız değil; belki bir Kerim Zât var; ona bakar, ünsiyet verir. Onun hadsiz ihtiyacatını yerine getirebilir ve hadsiz düşmanlarını def'edebilir bir Zâtın huzurunda kendini tasavvur ederek, bir ferah ve sürur duyup, dünya kadar

ağır bir yükü üzerinden atıp, **الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ** der.

İKİNCİ ZEYLİ:303-308

Mi'râc-ı Nebevî ve Mevlid-i Nebevîye (A.S.M.) dair üç mühim suale, gayet muknî' ve mantıkî ve parlak bir cevabdır. Bu zeyil çendan kısadır, fakat gayet kıymetdardır. Mevlid-i Nebevîye (A.S.M.) iştıyakı olanlar buna çok müştaktırlar.

Hâtimesinde gayet mühim bir düstur-u mantıkî ile, Kâinatta en büyük Ferd-i Ekmel ve Üstad-ı Küll ve Habib-i A'zam, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm olduğunu isbat eder.

YİRMİBEŞİNCİ MEKTUB:308

Sure-i Yâsin'in yirmibeş Âyetine dair "**Yirmibeş Nükte**" olmak

Sahife No:

üzere Rahmet-i İlahiyeden istenilmiş; fakat daha zamanı gelmediğinden yazılmamıştır.

Y İ R M İ A L T I N C I M E K T U B : 309-345

وَإِمَّا يَنْزَغِنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

Sırına dair "Hüccet-ül Kur'an Aleşşeytan ve Hizbihî" namıyla, İblis'i ilzam ve ehl-i tuğyanı iskât eden gayet mühim bir Mektubdur.

Bu Mektubun "**Dört Mebhâs**"ı var.

BİRİNCİ MEBHAS: 309-318

Şeytanın en müdhiş hücumunu defetmekle, şeytanı öyle bir surette ilzam eder ki; içine girerek saklanıp vesvese edecek bir yer bırakmıyor. Ve o kadar kuvvetli Delail-i Akliye ile ve kat'î Bürhanlarla şeytanı ve şeytanın şakirdlerini ilzam eder ki, şeytan olmasa idiler İmana gelecektiler. Fakat maatteessüf şeytan-ı cinn ve insin, gayet çirkin davalarını ve desiselerini bütün bütün ibtal ve defetmek için, farazî bir surette onların çirkin fikirlerini zikredib öyle ibtal ediyor. Meselâ der ki: "Eğer faraza dediğiniz gibi, Kur'an Kelâmullah olmazsa; en âdi ve sahte bir Kitab olurdu. Halbuki meydandaki âsâriyla göstermiş ki, en âlî bir Kitabdır." İşte bu gibi farazî tabiratın, titreyerek yazılmasına mecburiyet hasıl olmuştur. Şu mebhâsin âhirinde, şeytanın

قَ وَ الْقُرْآنُ الْمَجِيدُ in Fesahat ve Selasetine dair bir vesvese ve itirazını reddediyor.

İKİNCİ MEBHAS: 319-320

Bir insanda, Vazife ve Ubudiyet ve Zât itibariyle üç şahsiyet bulduğunu ve o şahsiyetlerin Ahlâkı ve âsârı bazan birbirine muhalif olduğunu beyan eder.

ÜÇÜNCÜ MEBHAS: 321-327

يَا آبَاهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِيلَ لِتَعَارَفُوا

Sahife No:

Âyetinin, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyenin münasebatına dair gayet mühim bir Sırrını ve insanlar, millet millet ve kabile kabile yaratılmasının mühim bir Hikmetini Yedi Mes'ele ile tefsir ediyor. Bu mebas, milliyetçilere mühim bir tiryaktır. Bu zamanın en müdhîş marazına gayet nâfi' bir ilâctır. Ve sahtekâr hamiyet-furuşların ve yalancı milliyetperverlerin yüzlerindeki perdeyi açar, sahtekârlıklarını gösterir.

DÖRDÜNCÜ MEBHAS:328-345

Altı sualın cevabında "On Mes'ele"dir.

Birinci sî :328-330

رَبُّ الْعَالَمِينَ Kelimesinin tefsirinde onsekiz bin Âlem dediklerinin Hikmeti münasebetiyle, birkaç Nükte-i Kur'aniye beyan edilir.

İkinci Mes'e le :330-331

"Allah'ı bilmek, Varlığını bilmenin gayridir" Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin-i Razî'ye demiş. Ondan murad nedir? Cevabında, gayet mühim bir Mes'ele-i Marifetullah beyan edilmiştir.

Üçüncü Mes'e le :331-332

إِنَّهُ كَانَ ظَلَومًا جَهُولًا وَلَقَدْ كَرِمَنَا بَنَى آدَمَ Ayetiyle Âyetinin vech-i tevfiki nedir? diye sualine, gayet güzel ve nurlu mühim bir cevabdır.

Dördüncü Mes'e le :332-334

جَدِيدُوا إِيمَانَكُمْ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ Hikmeti nedir? diye suale, gayet güzel ve nurlu bir cevabdır.

Dördüncü Mes'e lenin Zeylide, Vahdaniyetin gayet azîm bir hüccetine ve geniş ve uzun bir bürhanına muhtasar bir işaretettir.

Beşinci Mes'e le :335-336

Sahife No:

Yalnız **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ** diyen, demeyen Ehl-i Necat olabilir mi?" sualine karşı mühim bir cevabdır.

A l t i n c i s i :336-338

Birinci Mebhâs'taki şeytanla münazaranın çirkin tabiratlarının sebeb-i zikrini bildiriyor. Hem mühim bir temsil ile, hizb-üş şeytani en dar ve en muhal ve en menfur bir mevkie sıkıştırıyor. Meydanı Hizb-ül Kur'an hesabına zabtederek, herbir Hal-i Ahmedîye (A.S.M.) herbir Haslet-i Muhammediye (A.S.M.) herbir Tavr-ı Nebevi (A.S.M.) o kuvvetli temsile göre birer Mu'cize hükmüne geçip, Nübûvvetini isbat ettiğini gösterir.

Y e d i n c i s i :338-340

Vehham ve zarardan sakınmak için bizden uzaklaşan bazı dostların Kuvve-i Maneviyelerini teyid için ve Hizmetimizden bazı maksadlarla çekilen ve maksadlarının aksıyla tokat yiyenleri, çok misallerden yedi küçük misal ile gösterir ki; **siperini bırakıp kaçanlar, daha ziyade yaralanırlar.**

S e k i z i n c i s i :340-342

Diyorlar ki: "Elfaz-ı Kur'aniye ve Zikriye ve Tesbihatların her birinden, bütün Letaif-i İnsaniye hisselerini istiyorlar. Manaları bilinmezse, hisse alınmaz; öyle ise tercüme edilse daha iyi değil mi?" diye olan müdhiş ve mugalatalı şu suale karşı, gayet mühim ve ibretli ve zevkli bir cevabdır. Elfaz-ı Kur'aniye ve Nebeviye (A.S.M.) manalara, camid ve ruhsuz libas değiller; belki hayatdar feyiz-aver cildlerdir. Zihayat bir cesed soyulsa, elbette ölürl. Hem lisan-ı nahvî olan Elfaz-ı Kur'aniyedeki İ'caz ve İcaz, hakikî tercümeye mani olduğunu gösterir.

D o k u z u n c u s u :342-344

"Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan Ehl-i Hak dairesinin haricinde Ehl-i Velayet bulunabilir mi?" sualine, mühim ve merak-aver bir cevabdır.

Sahife No:

O n u n c u s u :344-345

Kur'an-ı Hakîm'in Hizmetinde bulunan bu bîçare Said ile görüşen ve görüşmek arzu eden dostlara mühim bir düsturdur.

Y İ R M İ Y E D İ N C İ M E K T U B :346

Bu Mektub, Risale-i Nur Müellifinin Talebelerine yazdığı Ayn-ı Hakikat ve çok letafetli, güzel Mektublarıyla; Risale-i Nur Talebelerinin Üstadlarına ve bazan birbirlerine yazdıkları ve Risale-i Nur'un mütala-asından aldıkları parlak Feyizlerini ifade eden çok zengin bir Mektub olup, bu mecmuanın üç-dört misli kadar büyüğü için bu mecmuaya idhal edilmemiştir. Barla, Kastamonu, Emirdağ Lâhikaları olarak müstakillen neşredilmiştir.

Y İ R M İ S E K İ Z İ N C İ M E K T U B :346-387

"**S e k i z M e s ' e l e**" nâmıyla sekiz Risaledir.

BİRİNCİ RİSALE OLAN BİRİNCİ MES'ELE:346-350

Rü'ya-yı Sadikanın Hakikatini ve Faidesini, gayet güzel ve Hakikathî **"Yedi Nükte"** ile beyan ediyor. Bu Risale hem kıymetdardır, hem merak-averdir.

İKİNCİ MES'ELE OLAN İKİNCİ RİSALE350-353

"Hazret-i Musa Aleyhisselâm, Hazret-i Azrail Aleyhisselâm'ın gözüne tokat vurmuş." mealindeki bir Hadîse dair ehemmiyetli bir münakaşayı kökünden kaldırır ve bu nevi Hadîslere mülhidler tarafından gelen itirazata bir sed çeker. Bu Risale küçüktür, fakat merak-averdir.

ÜÇÜNCÜ MES'ELE OLAN ÜÇÜNCÜ RİSALE354-360

Bu bîçare müflis Said'in ziyaretine gelenlerin ne niyetle görüşmeleri lâzım geldiğini beyan edib, sîrf Kur'an-ı Hakîm'in Dellâlı itibariyle görüşmek lâzım geldiğini ve o görüşmenin mühim faidelerini ve Said'in şahsiyetinin hiçliği nazara alınmayacağını, belki Dellâlı olduğu mukaddes dükkanın kıymetdar cevherlerini nazara almak lâzımgeldiğini "Beş Nokta" ile gayet güzel bir surette isbat etmekle beraber; Hizmet-i Kur'aniyenin Keramatından ve İnayet-i Rabbaniyeden, ben ve bazı

Sahife No:

Kardeşlerim mazhar olduğumuz çok İnayetlerden birkaç vaki' ve kat'î misalleri zikrediyor.

Bu Risalenin tetimmesinde; Risalelerin yazmasında, hususan Te'lifinde ve bilhassa Yirmidokuzuncu Mektub'da tezahür eden hârika bir İnayeti beyan ediyor.

DÖRDÜNCÜ RİSALE OLAN DÖRDÜNCÜ MES'ELE..... 360-363

Mescidimize iki defa taarruz edildi, âhirki defa da kapadılar. Ondan iki veya üç sene mukaddem, yine mübarek bir misafirin gelmesiyle, gayet vahsiyane ve zalimane tecavüz edildiği için, her taraftan benden sual edildi. Böyle merak-ı umumiyyeyi tahrik eden bir hâdiseye lâyık cevab vermek için, Eski Said Lisanıyla "Dört Nokta" ile mühim bir ibretli cevabdır.

BEŞİNCİ RİSALE OLAN BEŞİNCİ MES'ELE364-367

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'da tekrar ile **آفَلَا يَشْكُرُونَ** ve şükretmeyenleri, otuzbir defa **فَبِأَيِّ الِّأَرْبَعَةِ تُكَذِّبَانِ** Fermanıyla tehdid ettiğinin Sırrını gayet âlî ve tatlı ve makul ve makbul bir surette tefsir ediyor; insan bir şükür fabrikası olduğunu isbat ediyor. Kâinat bir Ni'met Hazinesi olup; şükür ise anahtarı olduğunu; ve Rızık, onun neticesi ve Şükrün mukaddimesi bulunduğu givet güzel ve kat'î bir surette isbat ediyor.

**Der tarîk-ı acz-mendî, lâzım âmed çâr çîz:
Acz-ı mutlak, fakr-ı mutlak, sevk-ı mutlak,
şükr-ü mutlak ey Aziz!**

olan Düstur-u Hakikattaki dördüncü Rükün bulunan Şükr-ü Mutlakın parlak ve yüksek Hakikatını izah ediyor.

ALTINCI RİSALE OLAN ALTINCI MES'ELE367

Teksir Mektubat mecmuasında neşredildiğinden buraya dercedilmedi.

YEDİNCİ RİSALE OLAN YEDİNCİ MES'ELE368-381

Sahife No:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَيَذْلِكَ فَلِيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ

Âyetinin, Risale-i Nur ve Hâdimleri hakkındaki mühim bir Sırrını, "Yedi İşaret" namıyla, yedi İnayet-i Rabbaniyeyi beyan ediyor. Ve Tahdis-i Ni'met suretinde bu İnayet-i Seb'anın izharına, yedi makul sebebini beyan ediyor. Bu İnayet-i Seb'a-i Külliyyenin Hârikalarına işareten, kendi kendine Te'lif vaktinde iki sahifenin bütün satırları

başlarında yirmisekiz | gelerek, Yirmisekizinci Mektub'un mertebesine tevafuk ettiğini, (Haşıye) te'liften bir zaman sonra muttali olduk. Bu İnayet-i Seb'ayı okuyan adam, Risale-i Nur Eczalarının ne kadar ehemmiyetli ve Nazar-ı İnayet-i İlahiyyede bulunduğu ve Himayet-i Rabbaniyede olduğunu bilecek. Bu Yedi İnayet külliidir, cüz'iyatları yetmiş geceer.

Hâtimesinde, bir Sırr-ı İnayete aid mahrem bir sualın cevabı vardır. Hâtimesinde, İnayet-i Seb'adan birincisi olan Tevafukata gelen veya gelmek ihtimali olan evhamı gayet kat'î bir surette def'ediyor. O hâtimenin âhirinde de, Üçüncü Nükte'de İnayet-i Hâssa ve İnayet-i Âmmeye dair mühim bir Sırr-ı Dakik-i Rububiyete ve ehemmiyetli bir Sırr-ı Rahmaniyyete işaret ediyor.

SEKİZİNCİ RİSALE OLAN SEKİZİNCİ MES'ELE381-387

Altı sualın cevabı olan "**Sekiz Nükte**"dir.

BİRİNCİ NÜKTE: Tevafuktaki İşarat-ı Gaybiye, umum Risale-i Nur Eczalarında cüz'î-külli bulunduğu dairdir.

İKİNCİ NÜKTE: Tevafukatın meziyeti, Lafz-ı Celal'den başka ne için Kur'anda fevkâlâde matlub olmadığını Sırrını beyan eder.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Bir Kardeşimizin fazla ihtiyat ve cesaretsizliği yerinde olmadığını ve bir müftünün Onuncu Söz'e sathî tenkidine karşı güzel bir cevabdır. (Fakat bu mecmuaya idhal edilmemiştir.)

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: "Meydan-ı Haşirde insanlar nasıl

(Haşıye): Asıl nüshasına göredir.

Sahife No:

toplanaçaklar, çıplak olarak mı? Herkes ahbablarını görebilir mi? Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ı Şefaat için nasıl bulacağız? Hadsiz insanlarla birtek Zât olan Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm nasıl görüşecek? Ehl-i Cennet ve Cehennem'in Libasları nasıl olacak? Ve bize kim yol gösterecek?" Altı meraklı sualın mukni' ve makul cevabıdır.

BEŞİNCİ NÜKTE: "Zaman-ı Fetrette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ınecdadı, bir Din ile mütedeyyin mi idiler?" cevabında, güzel bir Hakikat beyan ediliyor.

ALTINCI NÜKTE: "Hazret-i İsmail Aleyhisselâm'dan sonra, Peygamber'in (A.S.M.) Ecdadından Peygamber gelmiş midir?" sualine karşı, gayet mühim bir cevabdır.

YEDİNCİ NÜKTE: "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın peder ve vâlidesinin ve ceddi Abdülmuttalib'in İmanları hakkında en sahih haber hangisidir?" sualine karşı gayet mühim ve makul bir cevabdır.

SEKİZİNCİ NÜKTE: "Amcası Ebu Talib'in İmanı hakkında esahh olan nedir? Cennet'e girebilir mi?" sualine karşı güzel bir cevabdır.

Y I R M İ D O K U Z U N C U M E K T U B388-461

"**Dokuz Kısım**"dır. Yirmidokuz Nükte-i Mühimme içinde vardır. O dokuz kısım, küçük büyük onyedi Risaledir.

BİRİNCİ RİSALE OLAN BİRİNCİ KISIM388-397

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿
 مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ
 هُوَ الَّذِي آتَنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ أَيَّاتٌ مُّحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخْرُ
 مُتَشَابِهَاتُ الْخَ

Sahife No:

Âyetlerinin bazı Sırlarını, "Dokuz Nükte" ile tefsir eder.

BİRİNCİ NÜKTE: "Kur'ana aid ve Kur'anın Esrarı bilinmiyor ve Müfessirler Hakikatini anlamamışlar." diyenlere karşı mühim bir cevab-dır.

İKİNCİ NÜKTE: Kur'an-ı Hakîm' de **وَالْتَّيْنِ وَالرَّزَيْتُونِ وَالشَّمْسِ وَضُحْيَهَا** gibi Kasemat - 1 Kur'aniye-deki mühim bir Hikmeti beyan ediyor.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE: Surelerin başlarındaki birer Şifre-i İlahiye olan Huruf-u Mukattaaya dairdir.

DÖRDÜNCÜ NÜKTE: Kur'an-ı Hakîm'in hakikî tercümesi kabil olmadığından ve manevî İ'cazindaki Ulviyet-i Üslûb tercümeye gelmediğinden, mühim bir beyanla, Üslûb-u Kur'aniyedeki bir Lem'a-i İ'caziyeyi gösterir.

BEŞİNCİ NÜKTE: **الْحَمْدُ لِلَّهِ** Cümlesinin ifade ettiği mananın en kısası, bir satır kadar olduğunu ve hakikî tercümesinin kabil olmadığını gösterir.

ALTINCI NÜKTE: **إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ** deki nütekellim-i maalgayre dair mühim bir Sırrını, nurlu bir hal ve Hakikathî bir hayal içinde beyan ediyor.

YEDİNCİ NÜKTE: **إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ** in mühim ve nuranî Sırrının beyanı içinde, bid'aların icadı ne kadar çirkin ve zarar olduğunu gösterir.

SEKİZİNCİ NÜKTE: Şeair-i İslâmiye, Hukuk-u Umumiye hükmünde olduğuna dair mühim bir Sırrını beyan ediyor.

DOKUZUNCU NÜKTE: Mesail-i Şeriatın "Taabbüdî" ve "makul-ül mana" olarak iki kısım olduğunu; ve Taabbüdî kısmını Hikmet ve maslahatların tebeddülü ile tegayyür edemediğinin

Sahife No:

Sırrını beyan eder. Ve Ezanın faidesi, yalnız bir köy ahalisini Namaza davet değil, belki Kâinat sarayında mevcudata karşı umum mahlûkat namına bir İlân-ı Tevhid olduğunu beyan eder.

İKİNCİ RİSALE OLAN İKİNCİ KISIM398-404

**شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ
وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ**

Ayetinin bir Sırrını, Sıyam-ı Ramazanın yetmiş Hikmetlerinden dokuz Hikmetinin beyanıyla o Sîr-ı Azîmi tefsir ediyor. O dokuz Hikmet, o kadar hakikî ve kuvvetli ve cazibedardırlar ki; Müslüman olmayan da onları görse, Oruç tutmak için büyük bir iştiyak ve bir hevese gelir. Kendine Müslüman deyip Oruç tutmayanların, bu Hikmetlere karşı, hacalet ve hatalarından ezilmeleri lâzımgelir.

ÜÇÜNCÜ RİSALE OLAN ÜÇÜNCÜ KISIM405-406

Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'ın Enva'-ı İ'cazından göz ile görünecek kısmının beş-altı vechinden bir vechini, yeni bir Kur'anı yazmakla göstermeye dairdir. **بِلِلَّهِ الْحَمْدُ**, öyle bir Kur'an yazıldı. Ümmetçe Hâfız

Osman Hattıyla makbul Kur'anın aynı Sahifelerini ve Satırlarını muhafaza etmekle beraber; Lafzullah, mecmu' Kur'anda ikibin sekiz yüz altı defa tekerrür ettiği halde; nadir ve nükteli müstesnalar hariç kalıp, mütebâkîsi Tevafuk ettiğini anladık, sahife ve satırlarını tağyir etmedik. Yalnız biz tanzim ettik. O tanzimden hârika bir Tevafuk tezahür etti. Yazdığını Kur'anın parçalarını bir kısım Ehl-i Kalb görmüş, Levh-i Mahfuz hattına yakın olduğunu kabul etmişler. Bu Risale ise; Tevafukat-ı Kur'aniyeye dair olduğu münasebetiyle, sîrf bir İşaret-i Gaybiye olarak, hiçbirimizin haberimiz olmadan, ibtida te'lîf ve birinci tesvidinde onbir **قُرْآن** Kelimesi; birtek Sahifede, birer Satırda, bir sıra-

da Hatt-ı Müstakim ile Tevafukları, Tevafuk-u Kur'aniyedeki Lem'a-i İ'caziyenin bir Şuai şu Risalede bu hârika Letafeti gösterdiğini, görenlere kanaat geldi.

Bu Üçüncü Kısmın mütebâkî mes'eleleri ile Dördüncü

Sahife No:

Kısim Tevafukata dair olduğu için, Tevafukata dair olan Führiste ile iktifa edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ KISIM OLAN DÖRDÜNCÜ RİSALE 406-408

"Üç Nükte"dir.

BİRİNCİ NÜKTE : Kur'anda, **قرآن** Kelimesinin çok

Sırlarından bir Sırrını, altmışdokuz Âyât-1 Azîmede latif ve manidar Sahifeler arkasında birbirine Tevafukla baktıklarını ve o Âyât-1 Azîmenin manen birbirinin Hakikatini teyid ettiklerini göstermek ve Tilavet-i Kur'an Sevabını ve Zikir Faziletini ve Tefekkûr Ubudiyetini birden kazanmak isteyenlere, Evrad nev'inden gayet güzel bir Hizb-i Kur'anî olarak yazılmıştır.

İKİNCİ NÜKTE : Kur'an-ı Hakîm'de **رسول** Kelimesinin tekrarındaki Esrarın Tevafuk cihetiyle birisine işaret için, yüz altmış Âyâttaki **رسول** Kelimesi birbirine Tevafukla manidar bakması gibi; (Haşıye) o yüz altmış muazzam Âyetler de birbirine bakıyor. Birbirini teyid ve isbat ettiğine işareten ve Kur'andan hem Kıraet, hem Zikir, hem Fikir olmak üzere bir Hizb-i Mahsustur. Kendine âlî ve tatlı ve çok kıymetli ve çok faziletli bir Vird arzu edenlere mühim bir Virddir.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE : Lafzullah'ın ikibin sekiz yüz altı defa zikrinin çok nükteleri var. İ'caz-1 Kur'anın çok Şularını gösteriyor. Bu Üçüncü Nükte de, onun dört Şua-1 İ'cazını gösterir.

BEŞİNCİ RİSALE OLAN BEŞİNCİ KISIM409-411

اللهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثُلُ نُورِهِ كَيْشَكَاهٍ فِيهَا مَضِبَاحٌ الْمِضَابَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الْرُّجَاجَةُ كَانَهَا كَوْكَبٌ دُرّيٌّ يُوقَدُ

(ilh-Âyet...) Âyet-i pür-Envârinin çok Envâr-1 Esrarından güzel

(Haşıye): Bu Risalenin, o Mukaddes iki Kelimenin i'cazî Tevafuklarından bahsi Ayn-1 Hakikat olduğuna delil, o Dördüncü Risalede bütün o iki Kelimenin Tevafuk etmesidir. Herbir Âyet ayrı ve satır başında yazılmışından, umum o iki Mukaddes Kelimeler Tevafuk etmişlerdir.

Sahife No:

bir Nuru, Ramazan-ı Şerifte bir Halet-i Ruhaniyede, mühim bir Seyahat-ı Kalbiyede görülmüş ve bir derece bu Risalede beyan edilmiştir. Bu Risale küçüktür, fakat çok nurlu ve ehemmiyetlidir.

ALTINCI RİSALE OLAN ALTINCI KISIM412-428

وَلَا تَرْكُنُوا إِلَى الْذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ Âyetinin mühim bir

Sırrını ve azîm bir Hakikatini; ins ve cinn şeytanlarının ve Müslümanlar içine girmiş mülhidlerin ve münafikların altı desiseleriyle altı cihetten hücumlarını altı Hakikatla sed ve reddetmekle, o Sîr-ı Azîmi tefsir ediyor.

BİRİNCİ DESİSELERİ: Kur'an Hâdimlerini hubb-u câh vasıtasıyla aldatmalarına mukabil, gayet mukni' ve kat'î bir cevabla susturur.

İKİNCİ DESİSELERİ: Korku damarıyla, Ehl-i Hakkı Haktan çevirmelerine karşı, gayet güzel ve kat'î bir cevabla tardedilir.

ÜÇÜNCÜ DESİSELERİ: Tama' ve hırs cihetile, Ehl-i Hidayeti Hizmet-i Kur'aniyeden vaz geçirmelerine karşı, gayet parlak ve kat'î bir cevabla reddedilir.

DÖRDÜNCÜ DESİSELERİ: Asabyet-i milliyeyi tahrik etmek suretinde, hakikî Din Kardeşlerinin ve Hizmet-i Kur'aniyede samimî arkadaşlarının içine yabanilik ve ihtilaf atmak ve Üstadlarından soğutmalarına mukabil, gayet mühim ve kat'î öyle bir cevabdır ki; şeytan-ı insîyi tamamıyla susturduğu gibi, sahtekâr milliyetçilerin maskelerini yırtarak, öyleler milletin düşmanları olduğunu ve hakikî milliyetperverler kimler olduğunu gösterir.

BEŞİNCİ DESİSELERİ: İnsanın en zaîf damarı olan enaniyetini tahrik edib, Ehl-i Hakkı haksızlığa sevketmek ve Ehl-i İttihadı ihtilafa düşürmelerine mukabil, kuvvetli ve eneleri susturacak bir cevab verilmiştir.

ALTINCI DESİSELERİ: Tenbellilik ve tenperverlik ve vazifedarlık damarından istifade suretiyle, Kur'an Şakirdlerinin

Sahife No:

Gayretlerini, Sadakatlarını, İhlaslarını zedelemek suretindeki hücum-larına karşı bir cevabdır. Âhirinde, umum cevabların hülâsası olan şu iki Âyet ile, Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan Mu'cizane cevab veriyor:

يَا آتِيهَا الَّذِينَ أَمْنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَأَبِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١﴾
وَلَا شَرِّطُوا بِإِيمَانِي ثَمَنًا قَلِيلًا

Şu Risalenin âhirinde; iki yaprakta yazıldıktan sonra görülmüş, ihtiyarsız kendi kendine gelen latif ve zarif bir Tevafuktur ki, sıkıntılı esaretimin tam dokuzuncu senesinde te'lif edilen şu Risalenin âhirinde, Yirmidokuzuncu Mektub'un bahsinde yirmidokuz nükte bulunması ve dokuz kısım olması ve bu Risale fihristesinde dokuz defa "dokuz" lafzı ile o Mektubdan bahsedilmesi ve Birinci Kısım Dokuz Nükte olması; ve Ramazanın, burada işaret edilen ve İkinci Kısım'da mezkûr Hikmetleri dokuz bulunması; ve burada işaret edilen ve Dördüncü Kısım'da mezkûr قُرْآنْ Kelimesine dair Âyetlerin altmışdokuz etmesi; ve قُرْآنْ Kelimesi

de bu mebhasta yirmidokuz gelmesi ve Lafzullah dahi dokuz olması; ve bu Risale de yirmidokuz sahifede tamam olması cihetile, dokuz defa dokuzlar birbirine Tevafuk ederek çok şirin düşmüştür. Bu Risalenin dahi, Sîrr-ı Tevafuktan küçük, fakat parlak bir hissesi var olduğunu gösterir. Bu dokuz defa dokuzların Sîrrinin, dokuzuncu sene-i esaretimde zuhuru ise, إِنْ شَاءَ اللَّهُ esaretin dokuzuncu senesinde biteceğine işaretî

bir beşarettir. Dokuzuncu sene-i esaretimde sıkıntıdan o sene dokuz dışım düştüler; o münasebetle Isparta'ya me'zuniyetle gitmek o senede oldu. Hem latif bir Tevafuktur; bu parça dahi, bu sahifede (Haşiye) dokuz, ondokuz defa gelmiştir. Hem fihristenin Dördüncü Kismında ve bu İkinci Kısımın bazı Nüshalarında, aşağıdaki gösterilen Tevafuk vardır.

Umum | (Elif) yüz ondokuz, umum Risaleler dahi yüz ondokuzdur. Demek | ler de bir nevi fihristeye işaretettir.

Sahife No:

ALTINCI KISIM OLAN ALTINCI RİSALENİN ZEYLİ:429-432

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَمَا لَنَا آلَّا نَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سُبْلَنَا وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَى مَا آذَيْتُمُونَا

وَعَلَى اللَّهِ فَلِيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ

Âyetinin Sırrına istinaden, dünyanın hiçbir usûl ve kanununa tatbik edilmeyen, vicdansız insanların bize karşı tecavüzatına sabır ile ve Hakk'a Tevekkül ile beraber; istikbalde gelecek nefret ve tahkirden sakınmak için ve istikbal asırları, bu asrin sîmasına ve gayretsiz adamların yüzlerine "Tuh!" dedikleri zaman, tükürükleri yüzümüze gelmemek için veya silmek için yazılmış bir Layihadır. Ve avrupa'nın insaniyetperver maskesi altında sağır kulaklarını çinlatmak ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o insafsız zalimlerin görmeyen gözlerine sokmak ve bu asırda, yüzbin cihetten "Yaşasın Cehennem!" dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurmak için yazılmış bir arzuhal ve ehl-i ilhad ve bid'atçıları ilzam ve iskât edecek "Altı Sual"dir.

YEDİNCİ KISIM: İŞARAT-I SEB'A:433-442

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُوعِّمُنَ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ

تَهْتَدُونَ * يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ

وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

Âyetlerinin bir Sırrını ve mühim bir Hakikatini "Yedi İşaret" ile ve yedi mühim suale yedi katî ve kuvvetli cevabla tefsir ediyor.

BİRİNCİ SUAL: "Ecnebilerden ihtida edenler, kendi dilleriyle Şeair-i İslâmiyeyi tercüme ediyorlar. Âlem-i İslâmin

Sahife No:

onlara karşı sükütu ve itiraz etmemesi, cevaz-ı şer'î olduğunu göstermez mi?" diyen ehl-i bid'atın sualine karşı, gayet kat'î ve kuvvetli bir cevabdır.

İKİNCİSİ: "Firenklereki inkılâbcılar ve feylesoflar, katolik mezhebinde inkılâb yapmakla terakki ettiklerinden, acaba İslâmiyyette böyle bir inkılâb-ı dinî olamaz mı?" diyen ehl-i bid'atın sualine karşı; gayet kat'î, zahir ve bahir ve müskit bir cevabdır.

ÜÇÜNCÜSÜ: "Avrupa, taassubu bıraktıktan sonra terakki ettiğinden, biz de taassubu bırakıksak daha iyi olmaz mı?" diyen ehl-i bid'at ve sefahetin sualine karşı, gayet müskit ve mukni' ve mantıkî bir cevabdır.

DÖRDÜNCÜSÜ: "Za'fa uğrayan İslâmiyeti takviye niyetiyle, kuvvetli olan milliyete mezcetmek ve secaya-yı milliyeyi Şearî İslâmiye ile kuvvetleştirmek bu asırda daha iyi olmaz mı?" diyen dessas ehl-i dünyyanın bu müdhiş sualine karşı, gayet metin bir cevabdır.

BEŞİNCİSİ: "Bu kadar heyet-i içtimaiye-i beşeriye fesada girmiş ve hissiyat-ı diniye zaîfleşmiş ve şahsî dehalar ve harekât, Cemaatîn şahs-ı manevîsinin icraatına mağlub düşmüş bir zamanda, nasıl Rivayet-i Sahihada denildiği gibi, birkaç sene zarfında, Mehdi dünyayı ıslah edecek? Halbuki bütün işi hârika olup ve birkaç Nebinin Mu'cizatı da beraber olsa, yine ıslahı pek müşkil görünüyor." diye, ehl-i tenkidin sualine karşı, gayet kavî bir cevabdır.

ALTINCISI: Âhirzamanda Hazret-i Mehdi'nin süfyanî komitesine galebesi, Hazret-i İsa Aleyhisselâm'ın deccal komitesini dağıtması ve Şeriat-ı İslâmiyyeye tebâiyetine dairdir.

YEDİNCİSİ: "Mütefekkirîn-i İslâmiye, avrupa'nın düsturlarını ve fennin kanunlarını bir derece kabul edib, onların usûlüyle onlara karşı İslâmiyeti müdafaa ettikleri halde – sen de eskiden böyle yapıyordun – şimdî neden bütün bütün başka bir çığır açıp, felsefeyi kökünden vuruyorsun? Ve fûnun-u müsbete dedikleri usûllerinin, Kur'anın Düsturlarına nazaran pek sathî kaldığını gösteriyorsun?" diye çokları tarafından gelen suale karşı, gayet Hak ve Hakikatlı bir cevabdır.

Sahife No:

"Sekiz Remiz"dir, yani sekiz küçük Risaledir. Şu Remizlerin esası, İlм-i Cifr'in mühim bir düстuru ve Ulûm-u Hafiyenin mühim bir anahtarı ve bir kısım Esrar-ı Gaybiye-i Kur'aniyenin mühim bir miftahı olan Tevafuktur. İleride müstakillen neşredileceğinden buraya dercedildi.

DOKUZUNCU KISIM OLAN DOKUZUNCU RİSALE:443-457

Turuk-u Velayet hakkında "**Dokuz Telvîh**"tir ki, Telviyat-ı Tis'a namıyla maruf bir Risaledir.

BİRİNCİ TELVİH: Tarîkatın Sırrını ve Mi'râc-ı Ahmediyenin (A.S.M.) sayesi altında Kalb ayağıyla bir Seyr-i Sülük-u Ruhanî neticesinde; zevkî ve hâlî ve bir derece şuhudî Hakaik-i Îmaniye ve Kur'aniyeye mazhariyet olduğunu beyan edib, insanın mahiyet-i câmiasında Akıl nasilki hadsiz fûnuna istidârı ve ittilâi cihetyle mahiyeti inkişaf etmiş ve o suretle işlettirilmiş, Kalb dahi onun gibi, bu Âlemin bir harita-i maneviyesi ve çok Kemalâtın bir çekirdeği hükmünde olduğundan; Tarîkat cihetyle onu işaretirmek ve Kemalâtına sevketmek olduğunu isbat eder.

İKİNCİ TELVİH: Kalbin işlemesi, Zikir ve Tefakkürle olduğunu ve işlemesinin mehasininden hayat-ı dünyeviyenin medar-ı saadeti olan birisini beyan eder.

ÜÇÜNCÜ TELVİH: Velayet, bir Hüccet-i Risalet; ve Tarîkat, bir Bürhan-ı Şeriat olduğunu ve onun kıymetini takdir etmeyen, ne kadar hasarete düştüğünü beyan eder.

DÖRDÜNCÜ TELVİH: Meslek-i Velayet çok kolay olmakla beraber çok müşkilâlı, çok kısa olmakla beraber çok uzun, çok kıymetdar olmakla beraber çok hatarlı, çok geniş olmakla beraber çok dar olduğunu ve âfâkî ve enfüsî iki yol ile sülük edildiğini beyan eder.

BEŞİNCİ TELVİH: Vahdet-ül Vücut ve Vahdet-üs Şuhud'un mahiyetini beyan ederek, Ehl-i Sahvin ve Ehl-i Veraset-i Nübûvvetin âlî meşrebinin Rüchaniyetini isbat eder.

ALTINCI TELVİH: Velayet yolları içinde en güzel ve en müstakimi, Sünnet-i Seniyeye İttiba olduğunu ve Velayetin Esaslarının en mühimmi, İhlas; ve en keskin kuvveti, Muhabbet olduğunu beyan ederek; bu dünya Dâr-ül Hizmet olduğundan

Sahife No:

ve Dâr-ı Ücret ve mükâfat olmadığından, Tarîkatın Lezaizini ve Ezvak ve Keramatını kasden taleb etmemek lâzım geldiğini beyan eder.

YEDİNCİ TELVİH: Tarîkat ve Hakikat, Şeriatın Hâdimlerinden olduğunu; Tarîkat ve Hakikatin en yüksek mertebeleri, Şeriatın cüz'leri bulunduğuunu; Tarîkat ve Hakikat, vesilelikten çekmamak ve daima Şeriatla tebâiyette kalmak lüzumunu beyan edib, "Sünnet-i Seniye ve Ahkâm-ı Şeriat haricinde Evliya bulunabilir mi?" diye suale, merak-aver bir cevab verir.

SEKİZİNCİ TELVİH: Tarîkatın sekiz varta-i mühimmesini beyan eder.

DOKUZUNCU TELVİH: Tarîkatın pek çok semeratından gayet şirin ve güzel dokuz adedini beyan eder.

**Bu Risale Ehl-i Tarîk olana ve olmayana bir İksir-i A'zamdır
ve bir Tiryak-ı Enfa'dır.**

ZEYL458-461

En Kısa ve Selim ve en Müstakim bir Tarîkin Esasını "**Dört Hatve**" namıyla, Tezkiye-i Nefsin ve Tekemmül-ü Ruhun medarı olan dört mühim Dersi veriyor.

OTUZUNCU MEKTUB

Matbu', Arabî "İşarat-ül İ'caz Tefsiri"dir.

OTUZBİRİNCİ MEKTUB

Otuzbir Lem'adır.

OTUZİKİNCİ MEKTUB

Kendi kendine manzum tarzını alan matbu' "Lemaat" Risalesidir. Aynı zamanda "Otuzikinci Lem'a" olup, Sözler Mecmuasının âhirinde neşredilmiştir.

OTUZÜÇÜNCÜ MEKTUB

Marifet-i İlahiyyeye pencereeler açan "Otuzüç Pencereli Risale" olup, bir cihette "Otuzüçüncü Söz" olduğundan Sözler Mecmuasında neşredilmiş, buraya dercedilmemiştir.

Sahife No:

İŞARAT-I GAYBİYE HAKKINDA BİR TAKRİZ:..... 462-467

H A K İ K A T Ç E K İ R D E K L E R İ : 468-479

Medine-i Münevvere'de bulunan mühim bir Âlimin Risale-i Nur hakkında yazdığı bir manzume: 480-481

Oniki sene evvel yazılmış ve Sikke-i Tasdik-i Gaybî Mecmua-sında dercedilmiş mühim bir Mektubdan bir parçadır: 482

FİHRİST:..... 483-520

Hakikat İşıkları

Herkes bilmez gökte ne var,
Görür onu göz sahibi,
Parıldıyor güneş kadar;
Hakikatı umman gibi.

İster gönül elbet Huzur,
Âhir demde etmiş zuhur,
Âlemlere doğmuş O Nur;
Gökten inen Ferman gibi.

Ferdiyeti elhak ayan,
Odur gönüllere Sultan,
Var mı bilmem ulu Bürhan;
Bu Bediüzzaman gibi.

Lisanından saçılır Nur,
Cinnî okur, insan okur,
Hûr-u Cennet işte bu "Nur";
Gönüllerde Cânân gibi.

Âhirzaman Esrarını,
İhbar-ı Gayb Envârını,
Attı Âlem ekdarmı,
Doğdu şems-i tâban gibi.

Semavattan Rahmet indi,
Akan göz yaşları dindi,
Küfr ü dalal yıldı, sindi;
Görünmeyen şeytan gibi.

Söndü hâin faaliyet,
Yıkıldı o deccaliyet,
Halâs buldu İslâmiyet;
Tahta çıkan hakan gibi.

Ey yâreli şîr-i jiyan,
Bu hâb-ı gafletten uyan,
Âlem'lere Devr-i Ümran;
Asr-ı Nüzul-i Furkan gibi.

İklimlerde Îman yeli,
Eser, gönüller neş'eli;
Öpsem, o gül kokan Eli,
O Bülbül-ü Handan gibi.

Âdemoğlu necat arar,
Hak daveti Nurlarda var,
Ey şehriyâr-ı şehriyâr!.
Sensin bize Sultan gibi.

Arşa çıkan feryadımız,
Alındı şimdi dâdımız;
O Sevgili Üstadımız,
Gönülde Süleyman gibi.

Ey Ekmel-i Âhirzaman,
Sensin Mahbub-u Müstean,
Feda sana bu cism ü cân;
Hak yolunda Kurban gibi.

Said'i beklerdi yıllar,
Sensin gönülde muntazar,
Peygamberim vermiş haber,
Olma bize pinhan gibi.

Perdelenmişse zuhurun,
Gizlenmez haşmetli Nurun,
Gölgesi olmaz ki Nurun;
Firdevs'teki cânân gibi.

Eye Hatib-i Devr-i Zaman,
Sürur buldu Kevn ü Mekân;
Seni bekler gizli ayan,
Hep hastalar Lokman gibi.

Nur yolunun Kurbanıyz,
Kehkeşan'ın sâmâniyz,
O ateşin dumaniyz;
Ateş yanana külhan gibi.

Rânâ rengin güle benzer,
Revh üfürür, kokun eser,
Ufkumuzda oldun seher;
Tam ağaran bir tan gibi.

Eye cilvesi zahir Rahmet,
Bâri bizlere imdad et,
Kulun olmak diler elbet;
Bahçenizde fidan gibi.

Pes gönlümüz hep daim pes,
Eye ağlayan, feryadı kes!
Boş geçmesin hiç bir nefes,
"Allah bes, gayrı heves."

Mehmed Kayalar

* * *

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا اللَّهُ يَا رَحْمَنُ يَا رَحِيمُ يَا فَرِزْدُ يَا حَمْزَى يَا قَيْوُمُ
يَا حَكَمُ يَا عَدْلُ يَا قُدُّوسُ

İsm-i A'zam'ın Hakkına ve Kur'an-ı Mu'ciz-ül Beyan'in hürmetine
ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm'ın Şerefine, bu Mektubatı
bastıranları ve mübarek yardımcılarını ve Risale-i Nur Talebelerini
Cennet-ül Firdevs'te Saadet-i Ebediyeye mazhar eyle. **آمينَ...** Ve
Hizmet-i İmaniye ve Kur'aniyede daima muvaffak eyle. **آمينَ...** Ve
Defter-i Hasenatlarına Mektubat Mecmuasının herbir Harfine mukabil
bin Hasene yazdır. **آمينَ...** Ve Nurların Neşrinde Sebat ve Devam ve
İhlas ihsan eyle. **آمينَ.**

Ya Erhamerrâhimîn!.. Umum Risale-i Nur Şakirdlerini iki cihanda
mes'ud eyle. **آمينَ...** İnsî ve cinnî şeytanların şerlerinden muhafaza eyle.
آمينَ... Ve bu âciz ve bîçare Said'in kusuratını afveyle. **آمينَ...**

Umum Nur Şakirdleri
namına
S a i d N u r s î

* * *

